Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

H. Tuman Éva
FEJÉR MEGYEI HIRLAP
1965 SZEP 9

/1021

H. Tuman Éva rajza

vasárnapi
melléklete

legalább olyan
mint a presszó
külterületekre ?
és az olvasókkal
új módszerei

Csongor Endrénével,
tár vezetőjével —

gyarapodott az állomány. De figyelembe kell azt, hogy nagymértékű az elhasználódás, a vásárlást növelni kell. Az említett vb-határozat feladatul jelölte meg, hogy lakosonként öt forintot fordítsunk könyvre. Az idei évben azonban ez az összeg csak négy forint körül lesz. Az ezer lakosra jutó 1200 kötet könyv azt jelenti, hogy egyik célkitűzésünket teljesítettük. De figyelembe kell vennünk azt is, hogy a megoszlás nem egyenletes. A bicskei járásban ezer kötet, a dunaújvárosi járásban 1010 kötet jut ezer olvasóra.

5 Eddig a fejlesztés mennyiségi oldaláról esett elsősorban szó. Tudomásunk szerint az állomány összetétele sem elégíti ki az igényeket.

Válasz:

— Az egyre nagyobb számban tovább tanulók, a népművelési munka diferenciáltabbá válása és a tudatformálás növekvő feladatai megkövetelik az állomány bővítését, tökéletesítését is. Fejlődés történt, de bővíteni kell a szak- és politikai művek választékát. El kell érnünk, hogy az alapvető művek többsége megtalálható legyen könyvtáraink polcain. Ennek persze korlátot szab az anyagi lehetőség, de a községi szervek együttműködésével e vonatkozásban is előbbre lehet lépni. Ismeretes, hogy nagyon sok községben a termelőszövetkezetek könyvállományukat tulajdonjog fenntartásával a községi könyvtárnak adták. Ilymódon községi könyvtáraink egy része újabb szakirodalommal gazdagodott. Követendő az a gyakorlat is, hogy a pártszervezetek könyvtárában lévő ideológiai művek jegyzéke is a könyvtáros rendelkezésére áll és ajánlhatja azokat az érdeklődőknek.

6 Mit tesznek a könyvtárak dolgozói az olvasókedv növeléséért, az igények kielégítéséért?

Válasz:

— Megyénk könyvtáraiban 44 főfoglalkozású könyvtáros tevékenykedik. Az ötezren felüli községekben, Pusztaszabolcs Gárdony és Rácalmás kivételével függetlenített könyvtáros munkálkodik, kétszázon felüli a részben függetlenített és a tiszteletdíjas könyvtárosok száma.

TUMA, Stefan, pozsonyi üvegesmester

A. T., bürgerl. Glasermeister, 4 hónapos lánya meghalt. (1833, 268 l)

—

T., bürgerl. Glasermeister, 9 éves fia meghalt. (1836, 496 l)

—

Preßburger Zeitung
(Szentkereszty)

Tuma Adolf

6 tiros

1883-86

Eimisk 1930

89. l.

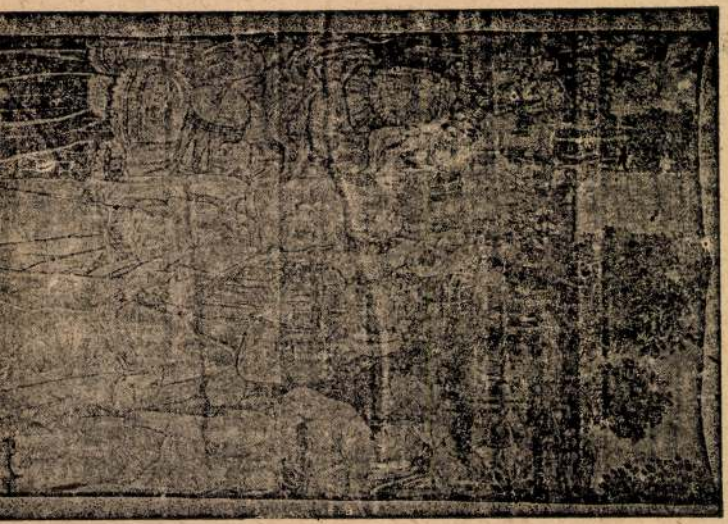

Tumal László

Tumal László, Kassáról, 1782 jan. 29-én iratkozott be.

Fleischer Béla

92. l.

Komárom h. n. VII. 40.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

H. Tuman Ilona

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 SZEP — 5.
1021

H. Tuman Ilona rajza

Berlinben hallottuk

Két amerikai pszichoanalitikus találkozik az utcán.

— Nos, mi újság? Sok a munkája? — kérdi az egyik.

— Nem panaszkodhatom.

— Mi a leggyakoribb esete?

— Tudathasadás. Egyébként van most egy egész szokatlan esetem is.

— No, és mi?

— Szintén tudathasadás.

— Mi van abban rendkívüli?

— Képzelje el! Mindketten fizetnek...

*

— Nézze csak asszonyom! — mondja a gépkocsivezető-oktató. — Ez a kézifék. Veszély esetén gyorsan fel kell rántani.

— Aha! — mondja a fiatalasszony. — Olyasmi, mint a pongyola...

*

A tanár az álomról beszél a gyerekeknek.

— Mi tehát az álom? — kérdi.

— Az álom... mozi, alvás közben — hangzik a válasz.

*

Egy telefondróton a verébkislány keservesen sir, nem akarja abbahagyni a szipogást. A verébfiú mindent megtesz, hogy megnyugtassa — hiába. Végül is mérgesen rászól:

— A mindenségit, hogyd már abba! Hidd el, hogy ezt az átkozott gyűrűt egy öreg tudós húzta a lábamra — nőtlen vagyok!

*

A tízéves Klaus zongoratanárnője koncertjére készül. Mamája rászól:

— Előbb azonban jól meg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tuman Ilona

KÖZNEVELÉS

1965 SZEP 17.

zett felszólítás vagy példa. Az adások példa

1021

H. Tuman Ilona rajza

küzdött
tanultu
rom, a
néha cs
tek pél
szédet, k
mások is
muk és mernek majd beszélni másokkal is.

ok, megnő az önbizal-

SZÁMTAN—MÉRTAN

5. osztály

III. ADÁS. 1965. X. 12. 9,00—9,20
ismétlés 14,30—14,50.
„Mérési és statisztikai adatok ábrázolása és leolvasása".

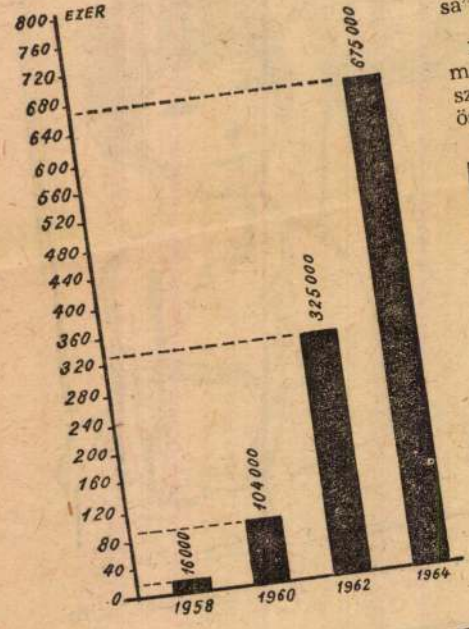

FELADAT: A
tok alapján k
amely a televíz
nak növekedés
ként.

IV. ADÁS 19
ismétlés 14,30—
„Összeadásra
gondolkodtató
sa".

1. Számítsuk
madrendű bűv
számait. A so
összege 270

Gaál Gy
író; *Hercegi*
mann Alice t
szerkesztője;
általános isko
Intézet tudom
szövetség mun
Lukács általán
ügyelő, Szomb
gimnáziumi ta
Stenczer Feren
kiadó igazgatói
gimnázium tan
pest.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

H. Tuman Ilona

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1021

H. Tuman Ilona: **HAZAFELÉ**

evben a hajukat [illegible]
nyok is férjhez mennek.

— És magácska bevarrta már valakinek a ruhájába a haját? — kérdeztem tapintatlanul.

— Hogyne, — hangzott a válasz — sosem felejtem el ezt megtenni.

Szegényke, hiába igyekezett, vénleány maradt.

Most azonban itt az új esztendő és ennek is megvannak a babonás szokásai. Sokan Szilveszterkor, de még előbb, András napkor és karácsony éjszakáján hideg vízbe ólmot öntenek, az ólom formájából meglátja ki lesz a férje és mi lesz annak a foglalkozása. Na de hát ne fürkésszük a jövőt. Mert ki tud ma már olvasni az ólomban, amikor a kibernetika foglalkoztatja az embereket. És különben is, tudja azt minden lány, hogy ki udvarol neki, nem szükséges ehhez Szilveszter éjszakáján a kezét forró ólommal megégetni.

Volt az ólomöntésnek egy másik jelentősége, ez már sokkal tragikusabb következményekkel járhatott. Mert a kuruzslással függött össze. Idős asszonyok orvos és gyógyszer hiány a beteg gyerek feje felett öntöttek ólmot, s a kihűlt anyag formájából próbáltak következtetni afelől, hogy kitől kaphatta a gyerek a betegséget. S mivel a fantázia végtelen, arra is gondoltak, hogy az anyát kellőképpen elriasszák. „Megállapították" az ólomból, hogy életben marad-e a gyerek, vagy sem.

Ám itt az új esztendő, amelyet merő véletlenségből nem raktak 13-ára és amikor senkinek sem baj, ha otthon felejti a lakáskulcsát és visszaszalad érte, attól még szerencséje lehet. S remélem, jó szívvel fogadják, ha mint egyenjogúsított nő mindenkinek boldog, egészséges, sikerekben gazdag új esztendőt kívánok.

Lendvai Vera

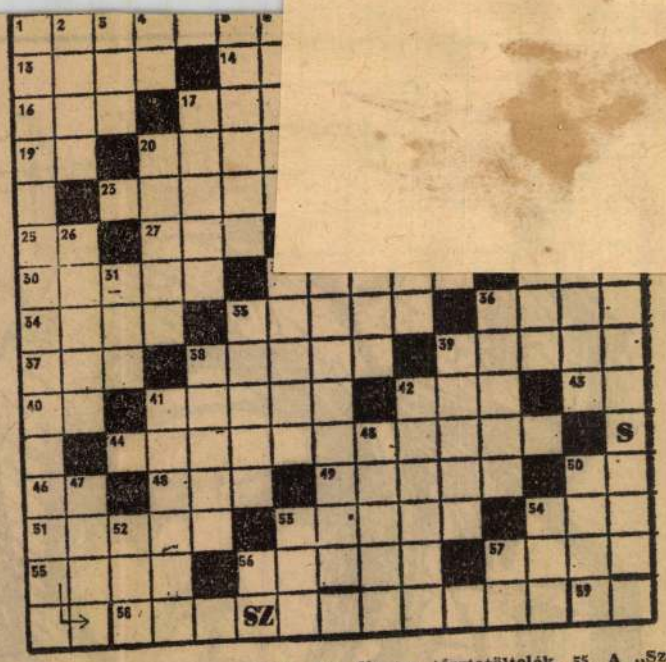

Száznegyvenkét éve, — 1823. január 1-én — született Petőfi Sándor. Mai rejtvényünkben egyik szép verséből idézünk a vízszintes 1., 53., továbbá a függőleges 1. sz. sorokban. A vers címét a vízszintes 58. sz. sorban rejtettük el.

VIZSZINTES: 13. Idegen női név. 14. Sark. 15. Nagy reccsenéssel megroppan. 16. Baráti állam névbetűi. 17. Sírásra késztet. 18. Elhatárolt rész. 19. Tantál vegyjele. 20. Hozzátartozó. 21. Kerékabroncs. 22. Igekötő. 23. Kiselejtezés. 25. Tüzelőanyag. 27. Erő — latinul. 28. Francia zeneszerző, népszerű műve a „Bolero". 29. Görög betű. 30. Fölöslegessé vált. 32. Oroszlánhang. 33. Rag. 34. Írásbeli figyelmeztetés rossz iskolai előmenetel esetén. 35. Testi hibában szenvedő. 36. A robbanásbiztos bányászlámpa feltalálója. 37. Angol sör. 38. Meghatároz, kijelöl. 39. Ágynemű. 40. Római 550. 41. A Mongol népköztársaság országgyűlése. 42. Arcszín. 43. Puha fém. 44. Háborús vasúti szerelvény. 46. M. K. 48. A Hét vezér egyike. 49. Francia város. 50. A Ludolf-féle szám. 51. Lent. 54. Karácsonykor különösen divatos tésztatöltelék. 55. A „Szabó család" egyik szereplője. 56. Szorosan hozzásimul. 57. Téli csapadék. 59. Állóvíz.

FÜGGŐLEGES: 2. Növény leveles hajtása. 3. Rag. 4. T. Z. S. Elbeszélő költemények szerzője. 6. Régi kézi fegyver. 8. Jó — németül; 9. Yma Sumac. 10. Viccel. 11. Rintin..., a némafilmek híres kutyasztárja. 12. Kelet-ázsiai súlymérték, amely egyúttal pénzegységül is szolgál. 17. Shakespeare dráma címszereplője. 18. Lopva figyel valakit. 20. Alarm. 21. Belemetsz. 24. Mondattani viszonyt jelöl meg. 26. Gyűrű alakú korallzátony. 29. Város az Ukrán SZSZK-ban. 30. Üdvözlégy, — ismert latin szóval. 32. Fűtő- és hajtóanyagnak használt gáz. 33. Tanítás. 35. Szín. 36. Híres cseh sakkmester, Maróczy kortársa. (Oldrich). 38. Tudományos munkát végez. 39. Estebéd. 41. Száznegyvennégy óra. 42. Ránki György zenés komédiájának címszereplője. 45. Kétségbevon. 47. Szúrós szagú mérges gáz. 50. Politikai szervezet. 52. Asszonyjelölt. 53. Féltucat. 54. Sziget az Ir-tengerben. 56. Termelőszövetkezet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

H-né Tuman Ilona

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 JAN 24.

1021

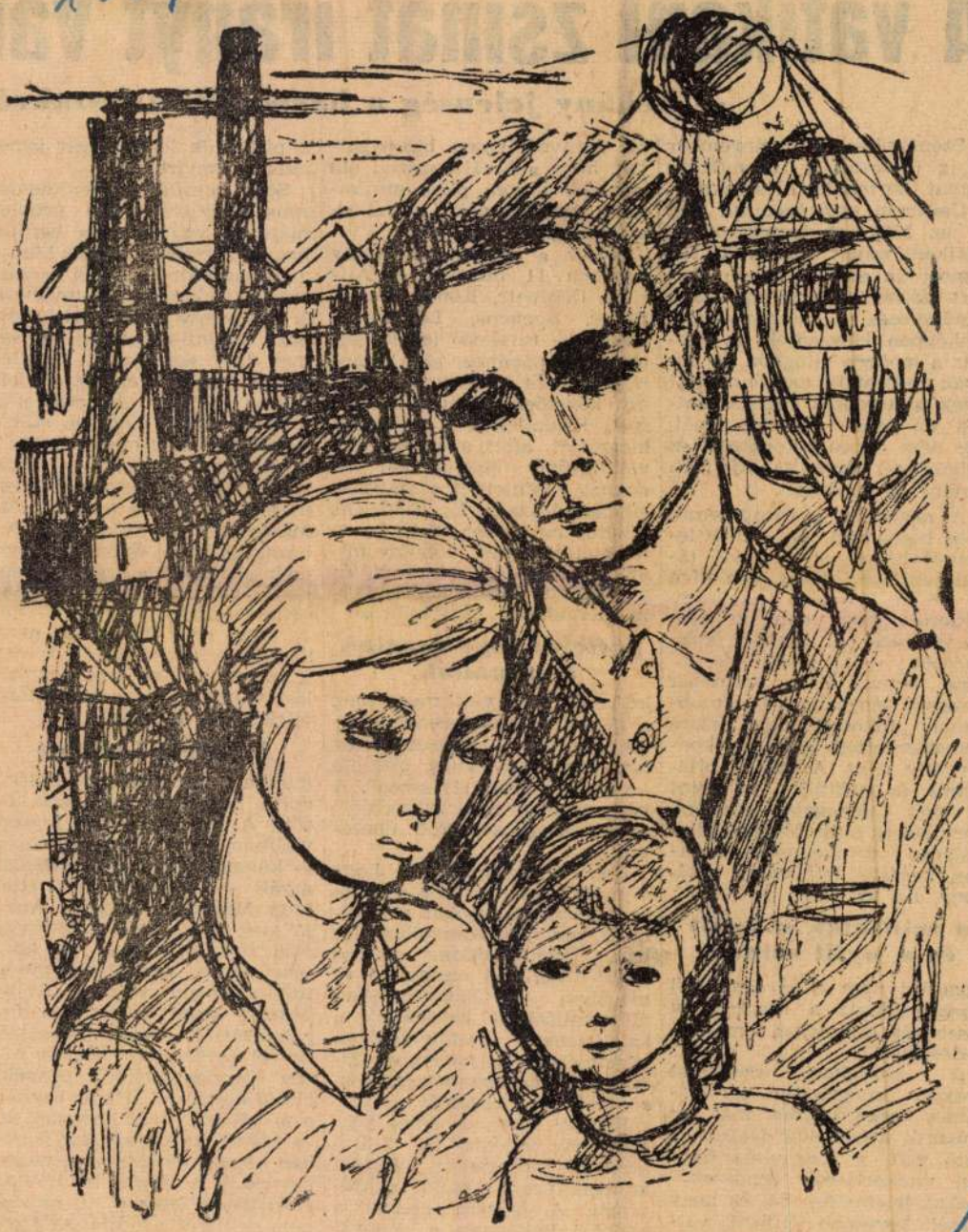

H.-né Tuman Ilona rajza

A vatikáni zsinat irányt vált

— Néhány jelenség a harmadik ülésszakról —

Szeptember 14-től november 21-ig ülésezett a II. vatikáni zsinat harmadik ülésszaka.

Csaknem egy évszázad telt el az 1869-ben összehívott I. vatikáni zsinat óta, és XXIII. János az eseményekben zsúfolt század indította egy újabb tanácskozás összehívására. Miképpen közeledjék az egyház a modern világhoz, és hogyan reformálja meg önmagát? Ezek a kérdések foglalkoztatták az azóta elhúnyt pápát, aki nem kevés bátorsággal és lelkierővel próbálta új útra terelni az egyházat.

A negyedik, a záróülésszak még hátra van, de a már lezajlott három is elegendő tanulsággal szolgálhat nem hívő és hívő számára egyaránt. Kiderült, hogy nem kevesen szeretnének az egyház önérdekében — a megújulás útjára lépni. De a harmadik ülésszak lényegbevágóbb problémái fokozott aktivitásra kényszerítették a Kúria konzervatív erőit. A felicik, ottavianik és ruffinik, valamint az őket támogató spanyol, portugál és olasz főpapok akadályozó tevékenysége azonban kevésbé lett volna hatékony, ha VI. Pál

a színfalak mögött és a nyílt színen

egyaránt nem adja egyházfői hozzájárulását a konzervatív kisebbség eljárásjogi mesterkedéseihez.

A középkori szellemet árasztó „integristák" befolyásának megerősödése már az ülésszak kezdetekor tapasztalható volt. A megnyitás napján vitakorlátozó rendszabályokat jelentettek be, és hogy minél kevesebb érdemi változást jelentő eredmény születhessen, lázas tempót diktáltak az egybegyűlt atyáknak.

A vallásszabadság egyetemes ok szenvedélyesen bizonygatták, hogy a XVIII. század óta legalább három pápa minősítette „deliriumnak" a vallásszabadságot.

Ekkor a reformista szárny nevében 11 bíboros — Alfrink, Döpfnetr, König, Meyer, Ritter, Suenens, Lercara és mások — tiltakozó levelet intéztek a pápához, aki kompromisszumot ajánlott. A Kúria ezt követően időhúzásba fogott. Késleltették a szövegek kiosztását, amit a konzervatívok kitűnő összjátékkal indoknak tekintettek a szavazás elhalasztására. És Tisserant bíboros november 19-én be is jelentette, hogy „időhiány miatt" a szavazás elmarad, és áttevődik a negyedik ülésszakra. Rövidesen 1200 aláírású

peticiót fogalmaztak a pápának,

kérve őt, hogy változtassa meg a zsinati elnökség rendelkezését, „nehogy a keresztény és nem-keresztény világ bizalma az egyház iránt elvesszen". A pápa azonban nem változtatott az elnökség retrográd döntésén.

Nem nehéz meglátni, hogy a nyilatkozat-tervezet sértette és aggasztotta azokat a köröket, amelyek Spanyolországban, Portugáliában, számos Latin-Amerika-i országban és magában Olaszországban államvallásként használják a katolicizmust osztályérdekeik védelmében. És november 22-én voltak az olaszországi községtanács választások...

Kezdeti siker, és kétes végeredmény jellemzi a 2151:5 arányban elfogadott, püspöki kollegialitásról szóló dekrétumot. A javaslat szerint a püspöki kollégium a pápával közösen látja el az egyházban legmagasabb funkciókat. Ez kétségtelenül változást jelentene az egyház kormányzásában a püspökök lehetőségeit ismét csak megnyírbálták.

Sorra került az önumenizmus nagyjelentőségű problémája is, vagyis az a kérdés, hogy a katolikus egyház kész-e a „párbeszédre" a többi keresztény egyházzal, vagy továbbra is „tévedésre ítélt gyülekezetnek" tekinti-e azokat. A sémát 2137 szavazattal 11 ellenében fogadták el. Az eredeti szöveg először ismerte el a történelemben, hogy a szakításkor „a hibák megoszlottak". A szöveget azonban a pápa személyes közreműködésével megváltoztatták s az új fogalmazás szerint a reformált egyházak az Istent és az igazságot csak „keresik" a szentírásban, nem pedig „megtalálják", ahogyan az eredeti textus állította. A pápa nem kevesebb, mint 19 megszorító módosítást fűzött a szöveghez, ami csak rosszallást válthatott ki a protestáns felekezetek körében.

A Mária-kultusz

mindig is megosztó hatású volt a keresztény egyházak között. A Máriáról szóló fejezet vitáiban az ortodox kisebbség — különösen a latin- amerikai atyák — kezdettől erőltette, hogy Máriát az „Egyház Anyjá"-nak minősítsék. A többség, élén Bea bíborossal, aki történetesen a „keresztény egység titkárságának" vezetője szembeszállt ezzel a zavaros fogalmazással nem kishatású érvvel gazdagította a vitát Alceo Mendez mexikói püspök, aki kijelentette: „Ha az egyház a mi atyánk, mint ahogyan az, és Mária az egyház anyja,ebben az esetben Mária a nagyanyánk." A végül is 2070:32 arányban elfogadott új szöveg nem deklarálta Máriát az Egyház anyjának, viszont VI. Pál a zsinati atyákat megcáfolva, pápai hatalmánál fogva, mégis az „Egyház Anyjává" prok-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tuman Ilona

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1964 DEC. 6.

LÁNYOK, 1021 választás előtt

Tegnap történt. Bementem egy üzembe, ahol a tanműhelyben fiatal lányok dolgoznak. Az egyik szinte váratlanul minden kérdezés nélkül kifakadt. „Ezt csinálják itt az emberrel, sem egy jó szót nem kap, sem valami biztatást a jövőre. Hát mit gondolnak, meddig lehet ezt bírni? Itthagyom őket, még ha nem lesz szakmám akkor is."

A lány utána kicsit lehiggadt. Amikor már kifelé indultam a műhelyből, utánam szaladt: „Ugye nem mondta meg nekik. Ne hozzon ilyen helyzetbe, nem tudom meddig maradok itt." Tényleg nem szóltam akkor a vezetőknek, mert szerintem is súlyos helyzetbe hoztam volna a kislányt, de később meggyőződtem, hogy valóban a bánásmódjuk nem emberséges, egyáltalán nem szolgálják a jövendő szakmunkáslányok érdekeit, nem csinálnak kedvet, pedig nagyon nagy szükség volna rá.

Tuman Ilona rajza

Háztartás és a tanulmányok

A Munkaügyi Minisztérium adatai szerint tavaly a szakmunkás tanulóknak mindössze 21 százaléka volt lány. Az idén ez elsősök esetében még ennél is gyengébb az arány. Pedig a fiúk és lányok közötti szám szerinti százalék nem ez. Beszéltem egy iparitanuló intézet igazgatójával, aki elmondotta, hogy tavaly az iskolájából kimaradt 63 gyerek. Közülük több mint 40 kislány volt. Ez számukra is aggasztó, s ezért kutatják az okokat és a megoldás módját. Különböző jelenségekkel találkoznak, a többi között azzal, hogy a lányoknak amellett, hogy tanulnak, ebben a korban már a háztartás vezetésével is foglalkozniok kell, különösen vidéken. Véleményünk szerint nagyon helyes, ha a lányok otthon segítenek és egyre többet foglalkoznak a háztartás megszervezésével, az édesanya terheinek könnyítésével. De csak addig helyes ez, amíg nem foglalja le a kislány minden szabadidejét és energiáját, csupán annyira, mint a fiúkét, akiket épp úgy helyes bevonni a háztartási munkába, mint a lányokat.

Kiegészíti a kimaradók számát az a tény is, hogy a lányok férjhezmennek (különösen, ha már érettségizettekről van szó) és valami furcsa felfogásból, mint asszonyok nem tartják illőnek, hogy szakmunkástanulók legyenek. Ugyanakkor asszonyként is szívesen vállalnák az egyetemi tanulmányokat. Olyan előítélet ez, amellyel harcba kell szállni, de elsősorban talán a nőknek önmagukban kell legyőzniök ezt a felfogást.

Szakmai propaganda filmek

Az országos tapasztalatok ennél sokkal több és lényegesen általánosíthatóbb okokat sorolnak fel a tények mögé és bizonyítják, hogy milyen nagy szükség volna női szakmunkásokra és azt is feltárják, hogy számtalan lány nem is jut el a szakmunkás iskoláig sem. A pályaválasztási tanácsadó tapasztalatai között szerepel első helyen az a ténymegállapítás, hogy a lányok nem is tudják hány féle szakmában választhatnak hazánkban. Több mint 300 olyan szakma nyújt ma képesítési lehetőséget, amelyek kifejezetten a nők alkatának felelnek meg. A mezőgazdaságban is számos lehetőség kínálkozik, az egészségügy várja és sürgetően nélkülözi a lányokat, pedig ez utóbbi különösen női szakma: a hivatásszeretet mellett nőiességre, gyöngédségre, figyelmességre van szükség, hogy valaki teljesíthesse a reá bízott feladatokat.

Az általános és középiskolákban az osztályfőnöki órákon néhány éve témaként szerepel a pályaválasztás. Elviszik a gyerekeket különböző üzemekbe is, felkeltik az érdeklődésüket egy szakma iránt. De az a tapasztalat, hogy kevés ez a propaganda, alaposabb, jobb felvilágosító munkára van szükség. Nem elég, hogy a pedagógus sokszor magára hagyva — még a szülői előítéletekkel is megbirkózva — igyekszik a gyerekeket elindítani az életbe. Kevés az a támogatás, amelyet ma a pályaválasztáshoz a szülők és a pedagógusok kapnak. Az egyik nagyon fontos eszköze lenne a felvilágosításnak a már bevezetetteken kívül a sok jó szakmai propaganda film. Néhány minisztérium készített már ilyen szakpropaganda filmet, méghozzá kiváló eredménnyel. Saját tapasztalataink is bizonyítják, hogy az egyes szakminisztériumoknak a cél érdekében ez lenne az egyik leggyümölcsözőbb befektetésük. Külföldön is alkalmazzák a pályaválasztásnak ezt a propaganda eszközét.

Nincs legyőzve még az a nézet, hogy bizonyos szakmák nem valók lányoknak. Az előítéletek családi és társadalmi megnyilvánulásai a mezőgazdaságban is megtalálhatók. De fellelhetjük az iparban is és a különböző értelmiségi pályákon. A családon belüli megnyilvánulása az előítéleteknek falun sokkal élesebben jelentkezik, mint városban. Nagyon sok vidéken élő szülő azt hiszi, hogy ha a mezőgazdaságban dolgozik valaki, az kevesebb, mintha iparban tanulna szakmát. Ezért inkább elküldik a kislányokat még albérletbe is városokba, csakhogy „több legyen, mint az apja és az anyja".

A feltételek

Nehezíti ma még a megoldást az is, hogy járási székhelyeken kevés a kollégium, az iparitanuló lányok számára. Pedig a szülők szívesen adnák olyan helyre a kislányukat, ahol tudják, hogy gondos felügyelet alatt élnek és tanulmányaikat is ellenőrzik. Ez is bizonyítja, hogy a társadalom számára milyen anyagi jellegű tennivalók vannak. Ezek megoldásra várnak és a fejlődés eddigi eredményei mutatják, hogy nem is maradnak el, de fontosnak tartjuk ráirányítani a figyelmet időben.

A nők egyenjogúsításának, a következő szakmunkás társadalom kiképzésének egyik fontos feltétele a lányok képzése. Teendő bőven van, s úgy véljük elsősorban a felnőttek számára, mert mi értjük sokkal jobban, mint a gyerekek, hogy tarthatatlan állapot, ha a lányok ilyen arányban maradnak távol a szakmunkások közül. A gyerek és a szülő számára egyaránt fontos, hogy ismerje a szakmák szépségét, távlatait. Fontos, hogy érezze, nem befalazott helyiségbe, zsákutcába jutott, ha ipari vagy szakmunkássá válik, hanem előtte az élet, tanulhat tovább. Sőt, tulajdonképpen most, amikor a technika forradalmi módon hatol be a mezőgazdaságba és az iparba egyaránt, meg sem állhat senki, mert a mi világunk állandóan fejlődő tempójában lépést tartani egyet jelent a tanulással.

Lendvai Vera

Hírlap vasárnapi melléklete

Színjátszócsoport, vagy irodalmi színpad?

A parányi színpadon ott állt a drótokkal teleaggatott, s ezzel a villamosszék kellékrangjára emelt ülőalkalmatosság, körülötte: az elítélt, a börtönigazgató, az újságíró, az ügyész, a tőkés és a langaléta, égőfülű, papnak öltözött kamasz. A színdarabban a munkásmozgalmi tevékenységért halálra ítélt villanyszerelőt előbb arra akarták rábeszélni, hogy javítsa meg az elromlott villanyszéket, aztán, amikor a tiltakozás hulláma megijesztette a hivatalosokat, arra ösztökélték, rontsa el a halált osztó széket.

A „pap" — a hosszú, fekete kabát alól a szomszéd Örzse néni madzagkantáron leeresztett fekete szoknyája hullámzott reverendaként — buzgón darálta a szöveget. És amikor a műkedvelő előadás véget ért Kokán és következett a bál, a legnagyobb színészi teljesítménynek kijáró bóknak vélte a kamasz a röpke felkiáltásokat: „Nini, itt a kispap!" Még éjszaka, a húszfokos hidegben, a gumikerekű stráfkocsi tetején is ez a mondat foglalkoztatta, amíg hazaértek Nagykátára. Hitelesen tanúsíthatja mindezt a húsz évvel ezelőtti kamasz, aki most e sorokat írja.

Romantikus hőskorszak volt ez, s akik vállalták a jeges januári éjszakákat, joggal hihették: a nevetséges díszletekkel és minden bizonnyal nem kevésbé komikus előadással valami nagyot cselekszenek. Színházat visznek a faluba, ahol eddig ilyent nem láttak. A kultúra magjait hintik a szűz talajba, irodalom-szeretetre, a művészet szépségének tiszteletére tanítják az embereket.

Az évek múltak és a magok kikeltek. Tömegek ültek be az iskolapadokba, hivatásos művészek szállnak fel naponta Thália motorizált szekerére, megindult a könyvek serege, hogy bevegye a tájékozatlanság várát. S közben... közben — valljuk meg — a kultúrmunka sokáig egyet jelentett a színjátszással, meg a táncsporttal. Már-már tarthatatlannak látszott a helyzet, különösen a műsorválasztás miatt. Vagy nem volt elég színvonalas egyfelvonásos és túlságosan nehéz feladatra vállalkoztak a csoportok, vagy olykor a könnyebb elenállás útját választva a háborúelőtti műkedvelősdi ósdi giccseit tűzték ismét műsorra. Később javult a helyzet, s a nagy lökést azután a televízió adta meg. Amikor hetenként Bessenyei Ferenctől Ruttkay Éváig a magyar színészek java áll a képernyő elé szavalni, beszélni, szerepet játszani, akkor — mondták — „nincs nagy jövőjük a műkedvelőknek, ha még oly lelkesek is". A színjátszó tömegmozgalom azonban sokkal egészségesebb és mélyebb gyökereket eresztett, semhogy még egy ilyen „konkurrencia" is „kiirthatta" volna, hiszen a kultúra önkéntes terjesztőire ma még szükség van városon és falun egyaránt. Másrészről mindig akadnak emberek, akik úgy érzik: magukra tudják ölteni más emberek arcát, jellemét, szeretnek szerepelni.

A tv térhódításával egy ütemben — megszületett az irodalmi színpadok mozgalma. Ma már évről évre több és színvonalasabb csoport jelentkezik a különböző seregszemléken. Nyilvánvalóan azért, mert előnyei kézenfekvőek.

Korlátlanok a fellépési lehetőségek. Egy verset, egy kis zenével fűszerezett irodalmi összeállítást, minden közösségi megmozduláson elő lehet adni. Sőt, az egyes ünnepi alkalmakkor is sokkal stílusosabb versekkel vagy általában irodalmi összeállításokkal szerepelni, mint színdarabokkal. Ám manapság a közösségben rendezett családi ünnepségektől a kirándulásokon át a klubdélutánokig mindenütt helyet követelt magának az irodalom.

A másik, legalább ilyen fontos előnye az irodalmi színpadnak, hogy nincs műsorproblémája. A világirodalom, s benne természetesen a magyar szerzők művei, szinte kimeríthetetlen forrásai a legkülönbözőbb összeállításoknak. Mert ma már olyan sokféle műsortípust produkál a mozgalom, az egyszerű számonkéntí konferálástól a keretjátékig, a szavalókórustól a tematikus összeállításokig, — hogy az új műfaj szakvezetői is alig győzik mindezt számontartani. S a lehetőségek kimeríthetetlenek, még ugyanazt a tíz verset is legalább százféle összeállításban, megoldásban lehet a közönség elé vinni.

Az sem lebecsülendő előny, hogy míg a színjátszók a kézhez kapott drámai anyaggal dolgoznak, addig a legjobb irodalmi színpadoknál a csoporttagok együttes munkája, ötletei, megbeszélései alapján alakítják ki a végleges műsort. A résztvevők ehhez kapcsolódó irodalmi búvárkodása legalább olyan nagy kulturális haszonnal jár, mint maga az előadás.

Az sem elhanyagolható előnye az irodalmi színpadnak, hogy anyagiak, tehát pénzkiadás dolgában sokkal szerényebbek a követelmények a színjátszócsoportokénál. Jobbik esetben néhány jelzéssel, de akár egyetlen kör-függöny előtt is teljes értékű produkciót lehet nyújtani, amit a színjátszásról nem lehet mondani.

S végül a vers, a próza előadása sokkal jobb iskolája az öntevékeny műkedvelőnek, mint a szerepjátszás. A vers elemzése, a szép magyar beszéd, a hangsúly törvényeinek megismerése, a szavalás minden külsőségektől mentes előadói stílusa — olyan nagyszerű pedagógiai lehetőség, amellyel jobb és gyengébb képességű résztvevőkkel egyaránt színvonalas eredményt lehet elérni. A színjátszás, a műkedvelő is, egy kicsit mindig „sztárol", a tehetségesebbeket mintegy kiemeli a közösségből és ez a nem hivatásos művészek között előnytelen jelenség.

Joggal vetődik fel a kérdés: ha az irodalmi színpadok ilyen sok jó tulajdonsággal rendelkeznek, vajon van-e még értelme a színjátszócsoportok életbentartásának? Mint amilyen helytelen volt évekig görcsösen ragaszkodni jónéhány, felosztásra érett csoporthoz, olyan helytelen lenne most mindenestül kiszorítani a színjátszókat a kulturális életből. Több ok is indokolja — néhány területen — működésük helyességét. Mindenekelőtt az, hogy sem a Déryné Színház, sem a televízió nem jut el mindenhová. Továbbá: egy-egy vidéken, faluban olyan problémák jelentkezhetnek, amelyekre a tv nem adhat választ, s amellyeket speciális műsorválasztással egy-egy színjátszó csoport előnyösen tudna a megoldáshoz közelebb segíteni. S mint erről szó esett, az emberek szeretnek szerepelni. erről sem szabad megfeledkeznünk.

Egyetlen szempont szabhatja csak meg a színjátszó csoport létét: milyenek a lehetőségek? Van-e elég önkéntes és minimális készséggel bíró jelentkező. Van-e megfelelő irodalmi felkészültségű, rendezői és pedagógiai tapasztalatokkal rendelkező művészeti vezető? Van-e olyan intézmény, szervezet, amelyik megfelelő anyagi támogatást tud biztosítani? Végül: van-e legalább két-három előadás nézőseregét biztosító érdeklődés a színjátszók produkciója iránt. Ezek a feltételek egyformán fontosak, s ha csak ez egyik meggondolandó a csoport létrehozása. Ahol viszont mindegyik feltétel biztosítható, ott támogatni kell a csoportok alakulását, a régiek továbbélését, virágzását.

Mert nem szabad elfelejteni: ma is vannak égőfülű kamaszok, a lámpaláztól elfúló hangú idősebbek, akik számára 20—50 év múlva is nagyszerű emlék egy-egy színházi este a „világot jelentő" deszkákon. S ez a nagymúltú mozgalom elsősorban általuk lesz része kulturális életünknek.

Bernáth László

1021

NEMÉNYI LÁSZLÓ:

VALLOMÁS

(H. Tuman Ilona rajza)

Az első tavasz óta
itt tudlak szüntelenül

Amióta a szemem
magadra felnyitottad

Azelőtt azt hittem ajándékozol
holott csak neked is jóleső
adósságaidat törlesztetted

Mégis szeretlek. Így is
te szabadon választható
és soha le nem zárt
változatlanul

Aki meghalhatnál
kezem egy mozdulatától
de aki mégis világra hoznál újra
Így szoros lett hát minden kötelék
mit az elválasztás nevében
összefontál
Szép szerető
két fényes nappal közti rövid sötétség
legmélyebb pontján!

Nem is lehetsz te más soha
mint hívogató és riogató
sóhajtalan kétarcú angyal
mert nem szólítsz meg senkit
amíg élsz örökkön-örökké
akár a szelíd illatú vadgesztenyevirág.

TESZ,
BER LÉGY"

tt Aba Novák Vilmos —

mák és mulattatás szintézise e világ, melyben az „őszinte képmutatás" szembekerül a világ cinikus hazugságaival. Sorozatosan jelenik meg képein az álarc, a magunk takarásának motívuma, saját magát pedig álarcfestőként jeleníti, aki annyi mindent tud a világról, de nem mondhatja el...

Művészi igényessége követésreméltó; rézkarcaival, temperatechnikájával, freskóinak megoldásával új utakat vágott. Műveiben széles tablóként elevenedik meg a Horthy-Magyarország világa. Oeuvre-je monumentális vallomás egy ellentmondásokkal terhelt korról; kicsendül belőlük a nép iránt érzett szeretete és aggódása. Amit szavakban így fogalmazott: „Ha festesz, ember légy s így véleményed szükséges a környező életről", azt fogalmazta képpé alkotásaiban. Realista művész volt, festészete mélyen gyökerezett a magyar hagyományokban s ugyanakkor magábaolvasztotta Bizánc, Firenze és Párizs eredményeit is. Robusztus tehetsége új utat tört az epikus piktúra újjáteremtésével — s ezáltal egyúttal hagyományteremtő erejűvé is vált. Ebben van jelentősége, s ebben rejlik nagy sikereinek titka is.

L. S.

MDK

Tumann Ilona rajztanár

Szerepel a Móra Ferenc Múzeumban rendezett kiállításon.

Pedagógiai főiskolát végzett rajztanárok retrospektív kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 10. l.

R. D. K.

TUMLER H. Kútmester

Veszprém. Régi városháza. Fecskendő-
ház céljaira épült 1811-14 között

Magyar építészet. Bp. 1954. 89. l.

Tumler Henrik

nérnök

Tökéletesítette az 1718-
ban készült budai víz-
művet 1786-ban

Pásztor Bp

289. l

M. D. K

TUMLER H. építész

Veszprém Tolbuchin körút 1. Régi
városháza volt iparfestületi nek-
szár. Épült 1811-14 között fecsken-
dőház céljaira.

Gerő László: Magyar építészet bol-
dó hagyományai Bp. 1951. 49. l.

M.D.K.

Tumler Henrik épitéu

Tervezte a vésszprémi régi városhá-
za épületét.

Genth. hüeml. 1959 I. 418.

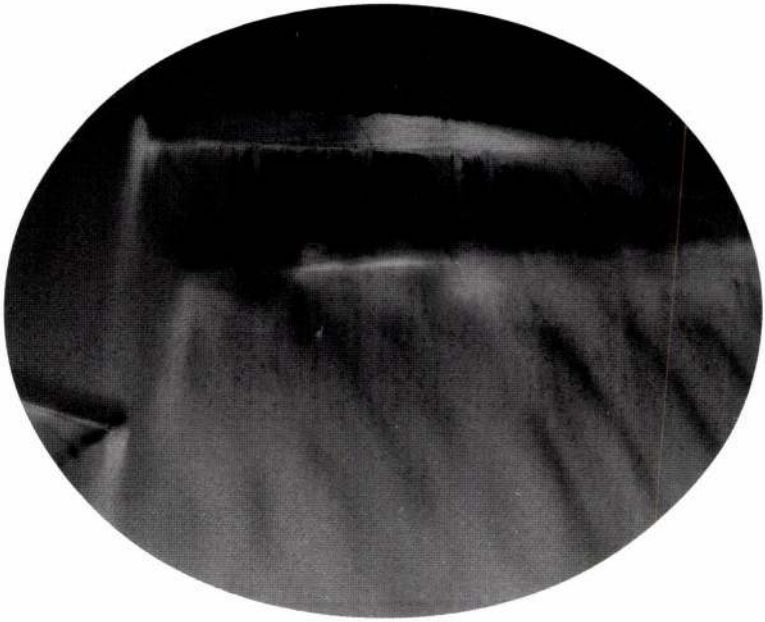

TUNDÓ KLÁRA

HUNGAROTABAK RT.
MINIGALÉRIA

1097 BUDAPEST, GYÁLI ÚT 33.

A kiállítás megtekinthető:

1998. július 2-ig, hétköznap 14-18 óráig.

A GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA
ÖNT

TUNDÓ KLÁRA

FOTOGRÁFUS

GALÉRIANYITÓ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÓJÁRA

1998. JÚNIUS 5-ÉN 17 ÓRAKOR.

BÁLINT
ZSIDÓ
KÖZÖSSÉGI HÁZ

A Bálint Zsidó Közösségi Ház

(1065 Budapest, Révay 16.)

Tisztelettel meghívja Önt
1999. Március 4-én 17 órára

KOVÁCS TAMÁS

szobrász, grafikus

és

TUNDÓ KLÁRA

fotográfus

„Kalandozás a tükörben"
Hommage à Pilinszky c. Kiállítására

A tárlatot megnyitja:

Dr. MAKOVÉNYI FERENC

építészmérnök

Közreműködik:

HEGEDŰS D. GÉZA

színművész

A kiállítás megtekinthető
március 4-től április 4-ig szombat kivételével,
naponta 10-18 óráig.

TUNDÓ KLÁRA

MIRÓ FOTÓGALÉRIA
1067 Budapest, Teréz krt. 11–13.
Nyitva:
hétfőtől péntekig 14–18 óráig
Telefon: 322 4041

Tisztelettel meghívja Önt
2001. február 28-án 18.30 órakor

TUNDÓ KLÁRA

kiállításának megnyitójára

A tárlatot megnyitja

FÉNER TAMÁS

fotóművész

A kiállítás március 27-ig tekinthető meg.

ÉP • VILÁG • KÉP • VILÁG • KÉP • VILÁG • KÉP • VILÁG • KÉP • VIL

A miró fotógalériát a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a bnp grafikai stúdió és a Bujdosó Szőlőbirtok és Pincészet támogatja.

TUNDÓ KLÁRA

Tumó Máté

1893/94

Ferképzomfoiskvk
142.l.

Tundl Achar

l. Räth. I. 289 – 290 l.
293.

MDK

Tummer,

mint a szobrászati szakosztály növendéke,
a jelesek közül való.

Hamvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma.
Müvészi Ipar.1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

MDK

Tummler János József
nyomdász

1784 ben alapitott nyomdát Besztercebá-
nyán. A nyomdát 1795-ig vezette.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomdái.
Grafikai Szemle 1893 41 f. 6 l.

Jacopo Tuneguti festöm.

" átutazó müvészek" sem ritkák Pesten.

Marastoni biztatására rövid időre Pestre jött s vállal képrestauráló munkát.

Ltab. IV. 11c. 1.

M. P. K.

TUNKEL ácsmester

László Homályossy

TUMMLER mérnök XVIII. szd. MDK.

Tóth Andrásné Polányi Nára: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. kot. 81. l.

Tummelshauser Jakab

l.

Bedy györsvajzisk

19. l.

Tumó Máté

szül. Kiskunhalason

1863 Ak. 4 elemi

1892/93 I. vendéglát

Helyszűke miatt vmiről

utasítalott

1893/94 I. fest. ontág

1893/94 II " –

Festőség, rózai csásián V. 250.

Könyvtárak ügyei általáno

Trumler Józsi

1.

Schoen 1948

32.1.

Tarnos Dezső dr. főgimn. tanár

IX. 76.

27.- én. A budai és veszprémi nagyszabási vízvezetékekért nemességet kapott. (1835, 678 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

TUMLER, Heinrich, budai vízimérnök

H. T., der K. Freystadt Ofen Hydraulik egy Donauschiff-Tuchwalkmühlét kévzített. Régebben a Duna vizét felvezette a várba. Most ~~[illegible]~~ Kölesden (Tolna m) hatkerekes Mahlmühlét kévzített Apponyi grófnak. — írja a budai levelező, január 1. (1783, 4. szám, 2 l)

—

T. Mantua elfoglalása alkalmából Kevzprémben hálaadó mise után a polgári kompagnie felvonulását vezeti Hanovszkyval együtt. (1799, 835 l)

—

Heinrich von T., Hydrotechniker, Hydrauliker und Mechaniker † 87 éves korában, Kevzprém, 1835 május

./.

TUMLER HENRIK
épitész

a budai kutak épitője
a veszprémi márványkutak tervezője 1714, 1717

Korompay György: Veszprém, Bpest, 1973 Müszaki kiadó 50. 1

TUMLER HENRIK
építész

A veszprémi Sárkánykut építéje a régi belső várban a mostani Szentháromság téren 1767 -ben.

Korompay György: Veszprém, Bpest, 1956. Müszaki kiad
127. lap /képpel: 120.lap 92. kép/

M. D. K.

TUMLER Henrik városépítész

Veszprém. Tűztorony (Vízjáró-torony)
körbefutó erkélye, toronysisz és sisak
1811-14 között

Magyar építészet. Bp. 1954. 56. l.

TUMLER HENRIK
vizépitőmester

A veszprémi fecskendőház vagyis tüzoltószertár tervezője 1811-14.

Korompay György:Veszprém. Bpest, 1956. Müszaki kiadó
181. lap /Kép: 183./

Tumler József

építőmester

l

Sörtihanyiapáto

465. l.

3408 Järnefelt Eero: 0152
Sz. Viborg (Finn

Arczkép.

Térden alólig lá
térdig padon ül és szembe n
dik térdeire, hogy jobbjav
gó bajusza szőke, szeme vi
galléru ing, szürke nyakke
és sötétkék kabát. Jelzése

Gouache, méretei 74
Vétetett az 1907. j
alapján 1500 Kán. (160-907

Fábrától, aki

1907

le.a.k.

TUHLER F.

Az épülő Lánchíd

Budapest müemlékei II . Bp. 1962. 126. l.

M. P. K.

TUMLER (DUMELL, TUMEL) Simon
szobrász
Győrött

1783. 1785. Pápa, plébánia templomhoz
szerződése

1787. Csorna, premontreich beloszla-
tásakor becslő

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 289.

TUNDÓ Klára

1999. IV. 17.

em veszhet ki a világból

rnold festőművész ma hetvenéves

fejlődnek, ahol nincs harag, mert minden lény csupa szeretet. Az emberek barátságról vagy szerelemről társalognak, és a hazugság is megbocsátható füllentés csupán, a felhőkön parányi angyalok vagy mulatságos emberkék.

Arnold Imre Budapesten született 1929. április 17-én. Tizenhét éves korában a Képzőművészeti Főiskola növendéke lett, ahol Kmetty János, Szőnyi István és Vilt Tibor tanította. Ötvenhat után Párizsban élt, majd Svájcban telepedett le. Tanulmányait Párizsban folytatta, ahol Fernand Léger és Marcel Gromaire voltak a mesterei. Párizsban ismerkedett meg Vasarely-vel, Victor Brauner-rel, Jean Arp-pal, Max Ernsttel, Giacometti-vel, Tinguely-vel, Yves Klein-nel, Jean Dubuffet-vel, Pierre Soulages-szal, Hans Hartung-gal, Nicolas de Staël-lel, Wols-szal, Georges Mathieu-vel, Serge Poliakoffal, Zao Wou-kival, Bram van Velde-vel, Sam Francisszel, Jean Fautrier-vel, Alberto Giacometti-vel, Jean Paul Sartre-ral, Simone de Beauvoirral, Albert Camus-vel, Eugène Ionescóval, Samuel Beckettel, Arthur Adamovval, Jean Genet-vel, Boris Vian-nal, Jean Cocteau-val, Henri Michaux-val, Pierre Boulezval, Karlheinz Stockhausennel, Luciano Berióval, Edgard Varèse-szel, Olivier Messiaenel, Pierre Schaefferrel, Jean Rouchval, Chris Marker-rel, Alain Resnais-vel, Agnès Varda-val, Jean-Luc Godard-ral, François Truffaut-val, Claude Chabrol-lal, Eric Rohmerrel, Jacques Rivette-tel, Jean-Pierre Melville-lel, Roman Polanskival, Milos Formannal, Ivan Passerrel, Jerzy Skolimowskival, Andrzej Wajdával, Krzysztof Zanussival, Krzysztof Kieslowskival, Andrej Tarkovszkijval, Sergej Paradzsanovval, Otar Iosszelianival, Nagisa Oshimával, Akira Kurosawával, Yasujiro Ozuval, Kenzo Mizoguchival, Satyajit Ray-jal, Ritwik Ghatakkal, Mrinal Sennel, Shyam Benegallal, Mani Kaul-lal, Adoor Gopalakrishnannal, Girish Kasaravallival, Ousmane Sembène-nel, Souleymane Cissével, Med Hondóval, Idrissa Ouedraogóval, Gaston Kaborével, Abderrahmane Sissakóval, Mahamat Saleh Haroun-nal, Jean-Marie Teno-val, Flora Gomes-szal, Jacques Champreux-vel, Jean-Pierre Gorin-nel, Jean-Pierre Lefebvre-vel, Jean-Daniel Pollet-val, Jean Eustache-sal, Jacques Rozier-vel, Jean-Pierre Mocky-val, Jean-Pierre Dougnac-kal, Jean-Pierre Kalfon-nal, Jean-Pierre Léaud-val, Jean-Pierre Cassel-lel, Jean-Pierre Aumont-val, Jean-Pierre Marielle-lel, Jean-Pierre Marchand-dal, Jean-Pierre Bacri-vel, Jean-Pierre Darroussin-nal, Jean-Pierre Bisson-nal, Jean-Pierre Kerien-nel, Jean-Pierre Ducos-szal, Jean-Pierre Bouyxou-val, Jean-Pierre Bouvier-vel, Jean-Pierre Bonnefoy-val, Jean-Pierre Bonnet-val

Megmérettetés öt kategóriában

Mindig van magyar a döntő

A leányvállalatként működő kis- és középvállalati kategóriában az idén Európai Minőség díj (European Qualaity Prize) elismerésben részesült a Burton–Apta Tűzűllóanyaggyártó Kft. A kerámiaiparban használt égetőkemence-berendezéseket és komplex tűzállóanyag-rendszereket gyártó magyarországi cég előtt a kategória fődíját a francia Servitique Network Services nyerte el. A díjkiosztást az idén a Brüsszelben októberben megrendezett EFQM Forum '99 keretében adták át. A rendezvényen megjelent II. Albert belga király is.

Az Ezüst [illegible] díjat es alapítása óta rendszeres résztvevője. Azóta minden évben akadt magyar döntős, az első a Pre-Cast Öntöde Kft. volt. Az Európai Minőség díj elnyerése igen kivételes teljesítményt jelent. A Prize fokozat is kimagasló eredményességet takar, egyrészt az üzleti teljesítményt illetően, másrészt a kitartásban és lelkesedésben.

Ugyanebben a kategóriában a döntősök közé küzdötte magát a magyar Ganz-Davis Brown Hajtóműgyártó Kft. is.

A díjazottak között olyan cégek szerepelnek, amelyek a EFQM kiválósági modell alkalmazásával folyamatos és általános tökéletesítésre törek-

lik. A közszolgálati szektorban az idén egyetlen cég sem jutott a döntőbe, más kategóriákban azonban kilenc pályázó nyert

Titkuk az inter

A Burton–Apta Tűzálló Anyag K égetőkemence-berendezéseket és k reket gyárt. Termékeinek és szolg bizonyítja a cég ismertsége és pia 225 dolgozójának odaadása is átl séhez nagymértékben hozzájárul matfejlesztés, illetve a legmodern A kreativitás, az újító szellem é segíti a vállalat és a dolgozók n 95 százaléka exportra kerül, ért forintot.

A budapesti Ganz-David B

Tunegutti

LykaMagyműI800-50

502. l.

Dani Franco

Tájkép

Da Venezia Eugenio

A család

De Finetti Gino

Álarcok

De Bernardi Domenico

Az utca

De Chirico Giorgio

~~[illegible]~~
Gladiátorok harca

Gladiátorok

~~[illegible]~~ Összecsapás

Tunegitti

L Lib. IV. 110.

Krasznahorka vára VIII. 42.

Tüngl Fülöp

ácsm.

Be 1770

Tp. Szolnok

Schneider

22 i. l.

Turnmare Mihaly

1751. jan. 22.

Turnmare Mihaj Kupferschmiedmeister (Karánsebes)

Baróti, Adattár V–IX, 209.

Herzog

ÖZV. TOPERCZER OSZKÁRNÉ
M. KIR. DOHÁNYNAGYÁRUDÁJA
ZALASZENTGRÓT

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bevétel		Kiadás	
korona	fill.	korona	fill.

Tárgy

Folyó szám	Kelet	
	hó	nap

Tunkel Ferenc építőmester M.D.K

építette át a merőtúri ref. tplomot.
1843-45 között.

Vargha L., Klasszicista jelleg a nagykunsági
népi ép.-ben. hűvtört. Ért. 1954 1 sz. 83

TUNKEL Ferenc szolnoki ácsa

Debrecen, ref. tpl.
Szentes, ref tpl.

Kiss Bálint: A békési-bánáti ref egyháromegye története (1836). Békéscsaba, 1992 322.

~~Hevessy Iván: A mag~~

~~A modern fotóművészet, Bp. 1934~~

Tunner Alajós

nobrán

1903–5

Éimisk 1930

89. l.

AJÁNDÉK ÁTADÁSA.

Holland vidéki műhely, XVII. század eleje. A gazdag bordür négy medaillonában Herakles tettei.

Gyapjú, 300×236 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Radisics Ipolyi, 5. szám. — Dutka 71. l. — Lepold—Lippay 56. l.

OROSZLÁN MEGTÁMAD EGY RÓMAI KATONÁT (213. kép)

Flamand, Jacob Goebels köre, XVII. század eleje. Rongált bordürjén a négy elem.

Gyapjú és selyem, 348×374 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Radisics Ipolyi, 2. szám. — Radisics Jenő: Az Ipolyi-gyűjtemény falkárpítjai és keleti szőnyegei. Művészi Ipar, II., 1887., 171. l. — Ipolyi Biharvármegye, 341. szám. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 56. szám. — Dutka 73 l. (képe 73. l.) — Lepold—Lippay 56. l.

KRISZTUS KERESZTELÉSE

Felirata K. N. 1631 Johannes doft Jesu.

Északnémet 1631-ből, KN monogrammista műve.

Széles bordürrel, gyapjú, 240×160 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Ipolyi, Biharvármegye, 326. szám. — Egy-

Turner Alajos

Díszítő festészetben II. díj.

Értesítő 1904/5. 14. l.

Tummler György

és

Tummler Henrik

vizépítészek

lásd XVIII. sz

z Veszprém

Szikl Veszpr

108. l. 113. l

MOBKat. 3035.

latának eredményeit a Magyar Nyelvtudományi Társaság egyik ülésén „Az urali -k lativusi rag“ címen adta elő. Ugyanitt „Az emberfogalom kifejezése az urali nyelvekben“ című tanulmányát is előadta, amely később a Magyar Nyelvben meg is jelent. Egyéb megjelent írásai: „Gyűlöl“ (szómagyarázat a Magyar Nyelvben XXXV, 178) és Nem (szómagyarázat u. o. XXXV, 228—232.).

Dr. Csapodi Csaba (1910, Budapest, róm. kat.) főiskolai képesítésű gyakornok a Magyar Nemzeti Múzeumban (Domanovszky professzor), 400 pengős ösztöndíjat kapott társadalomtörténeti tanulmányokra. Részben a kiadott forrásanyag, másrészt az Országos Levéltárban és az esztergomi prímási levéltárban végzett kutatásai alapján a szabadosok (libertini) társadalmi csoportjának 1514—1848 közti történetét igyekezett feltárni.

Dr. Dercsényi Dezső (1910, Vác, róm. kat.) a Műemlékek Országos Bizottságához beosztott főiskolai képesítésű gyakornok (Gerevich professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott művészettörténeti tanulmányok folytatására. Az Árpád-kori magyar kőfaragás és szobrászat olasz kapcsolataira vonatkozó megállapításait a Reale Accademia

Tümler György

épitesz

XVIII. sz.

l.

Zelovich Józsefmagy

35. l

36, 37. l.

Viselet.

Női ruha.

Az első alak öltözete ka
és bő szoknya zsinórkivarráshoz
diké pedig kalap darutollal, ot
méből. A háttérben park terül e

A CSALÁDI KÖR DIVATK
1864diki május havá

alól jobbra: L. E.
legalól balra: Nyomt. Deutsch t
jobbra: ALTER és KISS n

Szines Kny., mér. 22. 2 :

Tumler ~~[illegible]~~ György

molnár és építész

K.

Luveszorpüspvár

132, 231, 232-235. l.

Törzsök Károly

Szendy Károly polgármester dombormüve a Tüzharcos szövetség székházában

ETŐK
ONON

TUMLER Henrik építész

Veszprém, Vár, 1. Ipartestület székháza - terv 1810

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. OMvH, 1993 113.(62)

Tunner Antal

épitész Temesvár

A Matica Srbska
ujvidéki
(úrvaháznak terv-
pályázatám 1000 Koronás
díjat nyert.

Magyar Építőművészet

1907. 11. sz. 18. l.

MDK

Tunner Artur épitész, Temesvár

1000 K. jutalmat kapott.

A Matica Srbska árvaháza.

Magyar Épitőművészet 1907. 11.sz. 18. old.

Tünner Artur

~~Himler Miksa~~

Magyar Építőművészet

1907. 11. 7. 18. l.

K

Cód

A Matica Srbska árvaháza. Az ujvidéki Matica Srbska által az árvaház terveire rendezett pályázatra 16 pályázó 21 tervet küldött be. A bizottság október 19-én fejezte be működését. Minthogy a pályázók egyike sem oldotta meg teljesen a kitűzött feladatot, a 3000, 2000 és 1000 koronából álló dijak nem adattak ki, hanem összegeztettek s az így nyert 6000 korona a viszonylag legjobb eszméket tartalmazó 5 terv között osztatott meg úgy, hogy a „Matica" jeligés terv 1500 korona (szerzői ~~Czépa és Wiesbauer~~ bécsi építészek), a „Novi Sad" jeligés terv is 1500 korona (szerzői *Reich* J. József és *Unger* Lajos budapesti építészek) jutalomban részesültek; a „Segítsük az árvákat" jeligés terv (szerzője ~~*Himler* Miksa~~, Budapest), a „Viribus unitis" jeligés terv (szerzője *Tunner* Artur, Temesvár) és a „T. M." jeligés terv (szerzője ~~*Baumhorn* Lipót~~, Budapest) egyenkint 1000—1000 koronát kaptak.

Tuns (Duns) J.

Mihály (Michael)

kártyafestő.

1734 előtt már Sopronban működött. Meghalt u. o. 1781. előtt. Üreméti fia, Dunst János Kajetán verette tovább. (l. o.)

Csatkörl

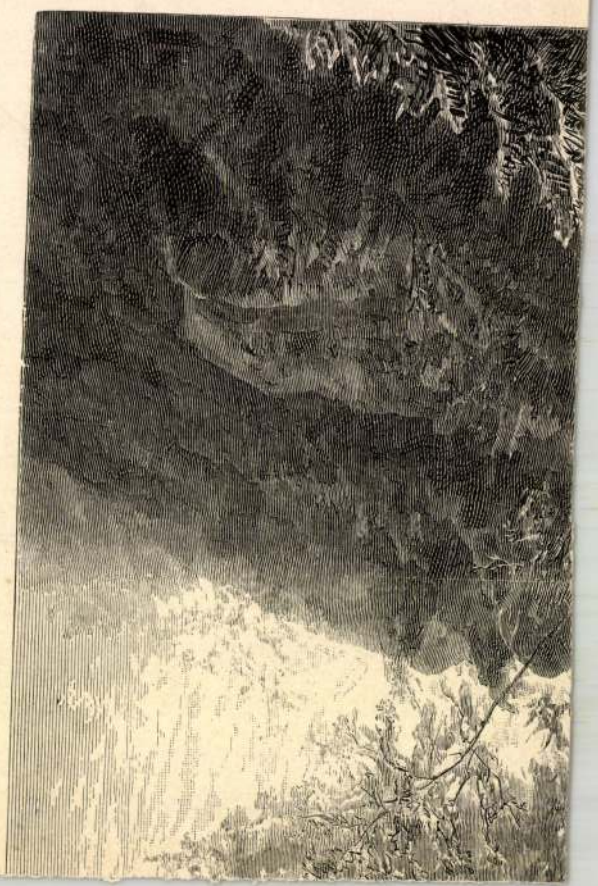

MDK

Tuny Mária

Népszava 1959.jun.7.

Kiállitás a VIT Képzőművészeti anyagából.

M.D.K.

Tuny Mária

képzőművésznő kiállit a Vit képzőm kiállitáson

Kiállitás a Vit.képzőművészeti anyagából.

Népszava 1959. juni.7. 4.old. 132.szám.

Tüngl Ferenc

ácsm.

Bé 1796.

Tp. Szolnok

Schneider

221.l.

MDK

Tunner Kornél kőfaragó és szobrász

Emlékmü épitès Temesvárott. Vállalkozók Közl. 1906. márc. 7. 8 l.

Tunyog

Szatmár vm.

Ref. templom.

XV. národ

Borovszky Magyarsz. vm

Szatmár vm

160 l

gyar király emlékezete. id. m. 98— l. — *U. a.:* A magyar koronázási jelvények. Budapest, 1896.

363 A palástot többször, újabban is javították; feltűnik egy élénk indigókék és okkerbarna szálakkal történt javítás.

364 BOSSERT, id. m. V. 253.

365 MIHÁLYI ERNŐ: Pannonhalma. id. m. 22— l.

366 ROHAULT DE FLEURY, CH.: La messe. Paris, 1888. tom. VII. pp. 142—143. — Rajza, amely után képét mi is közöljük: DLXXVIII. tábla. — *Arch. Ért.*, 1890. 333—4. l. (K. B. = HAMPEL JÓZSEF.)

367 ROHAULT, id. h.

368 CZOBOR BÉLA: Egyházi emlékek. *Magyarország Történeti Emlékei.* id. m. 53— l.

369 *Arch. Ért.*, 1890. 333. l.

370 *Magyarország Történeti Emlékei.* id. m. 59—60. l. — A zágrábi székesegyház alapítására nézve v. ö. HÓMAN BÁLINT: A zágrábbi püspökség alapítási éve, *Turul*, 1910. 100— l. és *Pannonhalmi Szemle*, 1938. 36. l.

371 GENTHON ISTVÁN: Szent László feleségének keresztje. id. m. 48. l.

Trummer Emánuel

váci kőműves mester
1809-10-ben építette a
kosdi (Nógrád vm.)
ref. templom tornyát
barok stílusban.

Biczó Pál. A kosdi
ref. egyház története
Kosd 1929. 37. l.

Tůnsion Mihály Jáno

ácsm.

Be 1769

Tp. Pest

Schneider

221. l.

Tunz Janos Kajetán

sopron kártyafestő

lárd XVIII. sz

Kolbkártyaf

tehát költségvetés m

Tisztelettel

Löne, Körtér 35

Tuns János Kristóf, kártyafestő

Mehrlein Kristóf kártyafestő esküvőjén az egyik tanú
1783. jan. 26-án. 352. old

Csatkai Endre: Újabb adatok a soproni kártyafestők
működéséhez. I. A céhek kialakulása. 351. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Tunz Janos Kajetan, kártyafestő

János Mihály fia. Sopronban folytatta atyja mesterségét. 1776.ban szül. Szt. Mihály templom anyakönyve szerint. 1787-ben halt meg. 352.old

Csatkai Endre: Újabb adatok a soproni kártyafestők működéséhez. I. A céh kialakulása. 351.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Tunz János Kajetán, kártyafestő/Dunst/

Sopronban Siess nyomdász házában lakott. Várkerület, a mai 102-es kétemeletes ház. 352.old

Csatkai Endre: Újabb adatok a soproni kártyafestők működéséhez. I. A céh kialakulása. 351.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Tunz (Duns, Tuns)

Janos Mihály

soproni kártyafestő

XVIII. sz

l.

Kolbkártyaf

Tunz János Mihály, kártyafestő

1733-ban telepedett le Sopronban. Steyrből jött. Atyja ollóköszörüs volt. 1733-ban nősült. 1748-ban a városnak nyolc iv kártyalapot adott el, hogy jelzését nyomjanak reájuk. 351. old

Csatkai András: Ujabb adatok a soproni kártyafestők működéséhez. I. A céh kialakulása. 351. old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Tunz János, kártyafestő

Tunz /Dunz/ János Mihály, kártyafestő

17[illegible]-ban telepedett le Sopronban. Az egyik kártyán rajta van a neve.is. 352.old

Csatkai Endre: Ujabb adatok a soproni kártyafestők müködéséhez. I. A céh kialakulása. 351.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

161 Tunyog (Szatmár vm)

Mazolitól 1 km
vasut nincs

Rk. templom

Neoromán ill
átmeneti stílu

Nyirsègi utam 1938

Tunyogi Szűcs Sándor

1920. dec.

kiáll. Nemzeti szalonban

A mi határunk, vízf. 1200.—

Vasszeg, római V. 186.

Tunz János Kajetán

kártyafestő

lást Dunst J. J.

Tunz János Mihály

kártyafestő l.

Dunst J. M.

Dunst alatt

megírva

16684-88. Posner, Budapest.

Tunz Janos Michaly

kártyafestő

l.

Tunz J. M.

Duns János Unitá-

kártyafestő

l.

Tunz J. M.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tunyogi Szücs Jenő

Balatonszepesden pasztellben örökiti meg a tó ezer arcát.

F.T.: Festőművészekről és a Balatonról.
KÖZÉPDUNÁNTÚLI NAPLÓ, 1958. jul. 6.

MDK

Tunyogi Szücs Sándor

A mi házunk, vf.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.

17.1.

MOK

Tunyogi Sücs Sándor, festő.

Csendélet, pasztell.

Nemz. Szalon. – A Független Műv. Társ. – IV. kiáll.

1931 XI. – Kat.

MDK

Tunyogi Szücs Sándor

Este, paszt.
Otthon, "

N.Szel.kiáll. 1927. jun. 26. 1.

Anu Tuomi, finn festő

Első ízben tavaly szervezték meg a hortobágyi művésztelepet. Külföldi művésnek is festettek a tájat: a finn Anu Tuomi és Erkki Nurmela, a lengyel Zbigniew Pol.

Sz. F.: Festők a Hortobágyon.

Hajdu-Bihari Napló, 1946. szept. 30.

Túr Sándor

festő.

1904. nemzeti szalon la-
vaszi tárlat.

NYOMTATTATOTT MANTSCHOVITZ SALINE ASTAL
M.R.E.E. Budapest Bécsi-kapu tér. 16 szám. 1643

valóvá kezdett válni, hogy a kimagasló irodalmak és a kisebb nemzetek irodalmai között nincs általános színvonalkülönbség és egyetlen irodalom ismerete sem pótolhat bennünket más irodalmak nemismeréséért. Az utolsó évtizedek tanulságai még fokozták azt a meggyőződést, hogy Európa lelke a nemzeti irodalmakban alakul, de nemcsak a »nagyhatalmakéban«. A lakosok száma, a négyzetkilométerek tömege, a bajonettek erdejének sűrűsége és az irodalom értéke között nincs törvényszerű viszony.

Nagyon kevés túlzással azt lehetne mondani, hogy a magyarság és Európa viszonyának teljes megoldását hozná, ha a magyar irodalmat nyugaton jól ismernék. Nemcsak azért, mert ez az irodalom a legkedvezőbb értékítéletet biztosítja a magyar nemzet s a magyar szellem számára: sokkal nagyobb számú és nagyobb hatalmú nemzetet tükröz, mint amilyennek a magyar nemzet a mostani pillanatban látszik. Hanem azért is, mert

2003. március 4. kedd

A Schossberger-kastély felújítása

Megkezdődött a turai Schossberger-kastély helyreállítása, a munkát a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal rendelte el, miután a külföldi tulajdonos nem tett eleget ebbéli kötelezettségének, az üzletemberre 125 millió forintos büntetést rótt ki a műemlékvédelmi hatóság – közölte Varga Kálmán, a hivatal elnöke. A XIX. században, neoreneszánsz stílusban épült kastélyt a rendszerváltozás idején egy indiai származású befektető vásárolta meg, ám a felújítást évekig halogatta. A hivatal jogi eszközökkel gyakorolt nyomást a tulajdonosra, még a kisajátítást is kilátásba helyezte, miután az üresen álló épület végveszélybe került. A tulajdonos végül is előteremtette a tetőszerkezet helyreállításához szükséges kétszázmillió forintot. A hivatal elindította úgynevezett kastélyfeltérképező programját: 789 ilyen védett épület, valamint kúria és udvarház adottságait, állapotát mérik fel. Egyenként értékelik az épületeket, gazdasági, hasznosíthatósági szempontokat mérlegelnek, s elősegítik a rendezetlen tulajdonviszonyok tisztázását is. Az említett épületek közül kilencen állami tulajdonú. A kastélyok egy részét magánkézbe adhatják. A reménybeli tulajdonosok részére egy francia bank ez évtől e célra évi kétmilliárd forint értékben kedvező kamatozású hitelt folyósít. *(MTI)*

Levé

Kedves Asszonyom!

Ön fölhívott, és arra kért, hogy ha lehet, legközelebb Orbán Viktornak a Terror Háza előtt elmondott beszéde legyen a témám a tévében. Eddigi szerepléseim alapján ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy a világ és a történelem dolgairól hasonlóképpen gondolkodunk. Önt pedig fölháborította az exminiszterelnök beszéde, még akkor is, ha annak apropója a kommunizmus áldozatainak emléknapja volt.

Mint mesélte, családjuk már a negyvenes évek elején az Andrássy út 60. közelében lakott. Ön tízéves gyerekként naponta látta, olykor késő esténként, a függöny mögül, amint ifjú nyilaskeresztesek rémült, sápadt embereket tuszkolnak a hungaristák székházába, akik közül kijönni egyet se látott. Hogy mi történt velük, azt az édesanyja mesélte el, ahogyan Ön meséli most az általános iskolás unokájának, aki iskolai program keretében a Terror Házába készül. Elmeséli neki továbbá,

A szerző lapunk Pulitzer-emlékdíjas főmunkatársa.

hogy a kisnyilasok
egyet az ötvenes évek
ávós egyenruhában lá
sőt előfordult (mert Ö
az arememóriája), ho
kori bajtársaikat kí
sérték be ugyan
azon a kapun, majd
néhány évvel ké
sőbb őket magukat
szállították ki ré
mült-sápadtan a hír
hedt fekete autók
ból. És úgy érzi,
még rengeteg dol
got kellene elmon
dani az unokának –
az unokáknak –
gyilkosokról és ál
dozatokról, a szere
pek összeolvadásai
ról, a terror sokfél
arcáról, mert ahog
ban látta, s az ünn
eddig érzékelte,
megint itt hamisít
tuálpolitizálják
runk – előtt. Az
legtöbbje pedig
maga sem tudja
tanítson.

Olvas

R. Székely Julianna jegyzetébe
emlékezik egy nyugdíjas tanárnó
elpanaszolja, hogy már rég nincs
előfizetni a Magyar Hírlapot.

Rögtön arra gondoltam, ho
ajánlom, előfizetem én a tanárn
lapot. S minthogy nem egy idős
van, aki anyagi okokból kénytel
lemondani egykori kedves lapját, s
nék egy javaslatot tenni. Bizonyá
kan vannak a Magyar Hírlap olvas
zött olyanok, akiket – velem eg
nem vágna földhöz még egy elő
vállalása. Segítsük hát hozzá újra l

TURÁNI KORÁLY IMRE

Tandi Barbara:Bronzba öltözött a korrodeált huszár.
Szeged 1995, jul-dec. 93-94
Tandi Lajos: Szép a huszár...
Uo. 94-95

kancellária között, gyakoriak a személyes összef
vonatkozású ügyeket intézhetnek el kényelmi okokb
kancellárián is, de művészeti szempontból a hagyon
rangkülönbsége is nyilvánvaló. 1411-től kezdve a r
olyan, a császári reprezentációs hagyományaiba tart
kép a hagyományos „Roma caput mundi regit orb
korona, a Bajor Lajos császár óta hagyományos, N
trónus. Végül, 1433-tól Zsigmond élete végéig ilyen
Magyarországon használt kettős nagypecsétre is b
magyar királyi reprezentáció egymástól elválasz
címersorozata válaszol a heraldika nyelvén teljesen v
való értelmezésére. Mert a hatkaréjos keret közepén
főhelyen, két oldalán Magyarország, Horvátország é
kétfejű sasos pajzs, alatta a luxemburgi oroszlán ka

A személyes és az országos kormányzati reprezen
hívja fel a figyelmet. A kettős keresztes országcím
amelyet „Magyarország Szent Koronájának pecsét
siklósi fogsága idején. Az 1401-es fejlemények teszik é
személyes hatalom megkülönböztethetőségét egyazo

Bizonyos fokig kétértelmű a magyar főváros jele
színhelye birodalmi ügyek intézésének, a birodalma
volt is a birodalmi udvartartásnak, ez csak átmeneti,

TURÁNI Kovács Imre

Szegedi 3. Honvéd Huszárezred emlékműve

Lel.

Szegedi 1995, 7-12. 93-94. ll

teményt állított össze az amerikai magyarságr
Vasváry 'tanulószobája' is a Somogyi-könyvt
egykori olvasóterme volt, erre emlékezve ajánl
ta fel ezt a fontos hungarika anyagot Szeg
könyvtárának 1972-ben.

Ha Somogyi Károly a szokásnak megfelelő
az esztergomi bibliothecára hagyományoz
könyvtárát, az beolvadt volna a többi érték
hagyaték közé. Egy lett volna csupán a sok köz
Így viszont önálló életre kelt. Meghatározója l
egy nagyváros közművelődésének. Szeged tud
mányos életének elindítójává és bázisává vált.
kolozsvári egyetem Szegedre költözéséig egy
düli reprezentánsa volt a város szellemi életéne

A Somogyi-könyvtár méltó emléket állít
alapítójának. Somogyi Károly könyveiből, az a
pítványi gyűjteményből készült az ún. *Emlé*
könyvtár. A megközelítőleg 10 000 kötetes vá
gatás az eredeti gyűjtemény arányosan kicsin

TURÁNI Sándor

MN 1995. nov. 25.

TURÁNI SÁNDOR emlékkiállítása november 24-én, délután három órakor nyílik meg a Nemzeti Tankönyvkiadó aulájában (Budapest XIV., Szobránc u. 6–8.). A tárlat decem-

Véres dráma Livoniában

Világfelfordulás

Világitótorony a világvégén

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
AUG 19

1021

Szeged szobrai

Budencz József

1836—1892)

(28.) A magyarországi finnugor nyelvtudomány megalapítójának szobra a Dóm téri panteonban áll. A mélyített éremformát mutató mészkő domborművet Túri Jobbágy Miklós készítette.

Túri Jobbágy Miklós

KEDD,
1969. AUGUSZTUS 19.
DÉLMAGYARORSZÁG 5

A 1

„10.

Dar

20.

leny

Áramszünet

Az Áramszolgáltató Vállalat mórahalmi kirendeltsége közli, hogy 1969. augusztus 22-én Mihálytelek község területén 6.30—14.30 óráig

áramszünet lesz.

Az Áramszolgáltató Vállalat közli, hogy 1969. augusztus 21, 22 és 25-én 6 órától 15 óráig a Cserepes soron a Katona utcától kifelé eső részen, valamint az Ybl M. utcán, a Kinizsi Pál utcán és a Lékai utcán

áramszünet lesz.

Turi Jobbágy Miklós
Anyám, bronz

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Muz. 1937. jan. 17 l.

Turi Jobbágy Miklós, Bp. I.Fery Oszkár-u.26.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Tuzi Jobbágy Miklós

H.D.K.

Vásár a Krisztina-téri templom előtt 1914. Cenzura

Budapest végen és most. Bp. 1923

11 l

Turi Jobbágy Miklós festőművész
Fél Vladimir Volenskiban vinj.
Falusi utca
Férfi arckép
Férfi arckép
Saalfeldeni malom
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

Turi Jobbágy Miklós, I.Fery Oszkár-u. 26.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Turi Tobágy

Árverési Csarnok aukcio kat.

34. sz. 1926. okt.
36 sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc
38 sz. 1927 máj.
40 sz. 1927. dec.

1908.

Budapesten 1888 április

ltan és karosszékben ülve van ab-
ynek mutató ujján (arany) pecsét-gyürüt
a (fa) ajlitott faszék karfáján nyug-
ak haja, bajusza és körszakálla
s szeme barna. Öltözete: (egyelején) zsinóros
ete posztóból.

cm.
ár 15-én Tikáts Adolftól 80 Kán

1091

Turi Jobbágy Miklós

316 Utca Vladimir Volinskiban vizf.

319 Tersztyánszky vezérezredes mellszobra

Nemzeti Szalon

1917 - máj.

tav. tárl -

Előszó.

»*Magyarország a képzőművészetben*« c. kiállítássorozatunk, melyet az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatallal karöltve és a Hivatal szíves támogatásával rendezünk, három kiállításból áll: magyar tájak, magyar városok, magyar nép. A kiállítássorozattal az a célunk,

Turi Jobbágy Miklós

nobrász

Vkminkiáll. 1943

A harateit, mészkő állami vásárlás, nem volt kiállítva.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

○ TURI JOBBÁGY MIKLÓS, 1882 máj. 13. — Hiradó eml., XI., Daróczi-út 3. sz.
József nádor msz., XI., Műegy. aula.

Ludovika 100 éves alapítása dombormű, Ludovika akad. főbejárata

Medvey 137. l.

Luini, Bernardino, olaz fertb IV. 39.

Turi Jobbágy Miklós

Jestő

l.

Bpvizpály 1941

Turi Jobbágyi Miklós

szobrász

Férfiképmás, bronz

Művészeti hetek

Kolozsvár, 1942

104. l

Felodo

Mihalek Lajos

Topolya

posta fiok 16

Turi Jobbágy Miklós

Készítette a Ludovika akadémia címerét, Szigethy Árpád III. évf. akadémikus bálzanyertes terve alapján.

Bachó László: A magyar kir. honvéd Ludovika akadémia története. Budapest, 1930. (874. l. 873,)

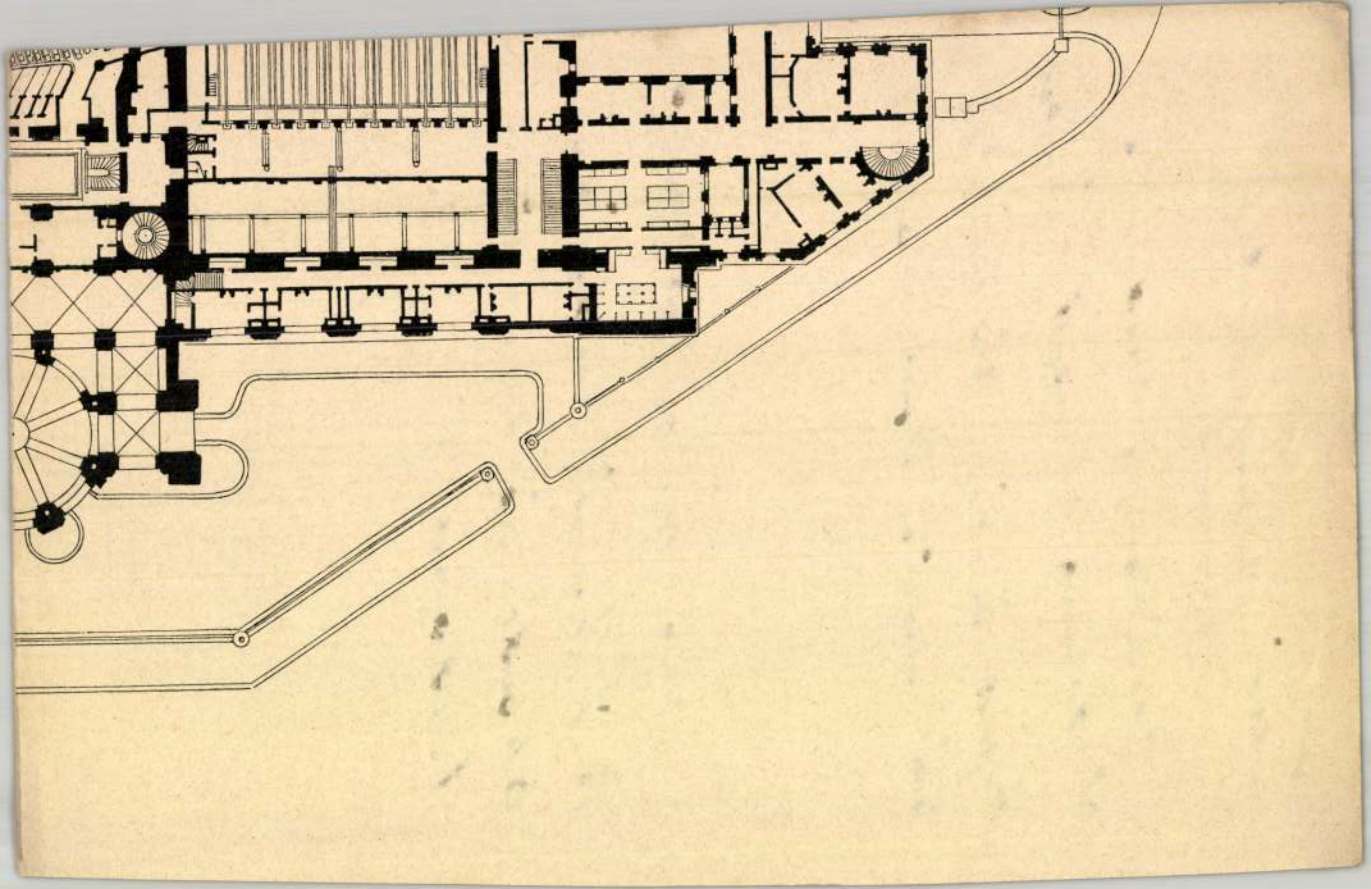

Turi Jobbágy Miklós

Menehülő, bronz

1932 fův új szerzem.kiáll Műcsarnok

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium számvevőség

---------- szám.

Szives illetékes elbirálás végett

mélbőságos

dr. Lux Kálmán

---

műszaki tanácsos úrnak megküld

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Budapest

IX. Hőgyes Endre-u.

Turi Jobbágy Miklós

1919. okt. kiáll. N. Halom

Olasz falurészlet, vízf 1600

Orosz tél vízf. 2000.—

~~Arch. Kösl. VI. 209~~

Turi Jobbágy Miklós

Munkaszolgálat

1921. tav. kiáll. 117

1923. tav. kiáll. 275, 276

Fürth h.n. IV. 107.

Turi Jobbágy Miklós

Nobel

Miscarnik

1923 tav

art hinán

Jobbágy Miklós

alatt van írta

Beszerzés

II. b)

aquarellek, fén

Terei - Tobbágy Miklós

szobrát

Speidl Zoltánnak a Farkas-
réti temetőben emelt sírem-
léke fentiről. Képben
bemutatva.

Vasárnapi Magazin

1933. okt. 22.

U. 3643

Carnot (karnó), 1. *Lazare Nicolas Marguerite* (1753—1823). Mathematikus, a konvent és a direktórium hadügyminiszterje, törmogatta Napoleon száznapos uralmát. Fia: 2. *Hippolyte* (1801—1888). Az ideiglenes kormány tagja 1848. Fia: *Mária Ferenc Sadi* (1837—1894). Francia közt. elnök (1887—1894). Olasz anarchista gyilkolta meg. — 3. *Nicolas Léonard Sadi* (1796—1831). Francia mérnökkari kapitány *Réflexions sur la puissance motrice du feu* c. (1824) tanulmányában azt a munkaság a mechanikai hőelmélet második tételét tevő törvényt mondja ki, hogy a hő csak akkor végez munkát, ha melegebb helyről hidegebbre jut. Ez, valamint *C.* többi idevágó fontos megállapítása vetette meg a tudományos termodinamika alapját.

Carnuntum. Római város és katonai táborhely a Duna mellett Alsó-Ausztriában a mai Petronell és Deutsch-Altenburg között, mely Felső-Pannoniához tartozott.

Carolina, l. *Észak-C.* és *Dél-C.*

Carolina resolutio. IIII. Károly 1731 márc. 21. kelt nagyfontosságú rendelete, mely jó időszakra magyarországi protestánsok jogait. E szerint a protestáns lelkészek csak az ú. n. antikalinis helyeken végezhetnek hivatalos funkcióikat, nem antikalinis helyeken a plébánosok végezték az egyházi teendőket. A házassági ügyek a plébánok joghatósága alá utaltattak, vegyes házasságokat csak kath. pap előtt volt szabad kötni. Hivatalhalálpás alkalmával a protestánsoknak is kath. minta szerint kellett eskütniök. A protestánsok csak kis iskolákat tarthattak, felsőbb intézetek állításához külön királyi engedélyt kellett szerezniök. Ezzel szemben megengedtetett nekik, hogy kerületenként szuperintendenseket választhassanak.

Carp, *Petru* (1837—1919). Román államférfi, több ízben miniszterelnök. A vil.-háborban az Oroszországellenibarátkozás mellett

Carrara, l. *Kathane.*

Carracci, *Carlo* (1801—69). Közkinc. énzedmű olasz író; 1848. Milánó diktá

Carracci. A világirodalomban sokat szer. mondatnegyed kikötő. 60000 l.

Carrus, l. *Lucretius.*

Carullus, *Caius Valerius* (87—54). A nagyobb római lírikus költő. Írt szem. élű jambikus, továbbiak elegikus költemé. ket, de legértékesebbek szenvedélyes dalai, m. ket Lesbiához intézett. Magyarra fordít Csengeri János.

Cauchy (kosi), *Augustin-Louis* (17. 1857). Francia matematikus, az algebrai, nitézimális számítás, differenciálegyenletek elméletének kiváló fejlesztője, a véges csoportok és az analitikus függvények elméletének megalapítója. A XIX. sz. kiválóbb matematikájának (l. *Euler*), kül. a határértékek elméletének szigorúbb alapokra való felhelyezésével, elsőrangú képviselője.

Cauchy.

Caudium. Városka volt Samniumban a mai Montesarchio helyén. C.-től Ny.-ra, volt a furculae Caudinae-nek (C.-i villák) nevezett hegyszoros, amelyben a samnitok ve. Gavius Pontius, a monda szerint Kr. e. ben a római hadseregett körülkerítette járom alatti elvonulásra (C.-i ige) kény. telítte.

Causanum regalium fiscali dilectus. A m. kir. ügyeinek igazgatója, akkí a királyt. ügyekben képviselte a bíróságok előtt.

Cause célèbre (fr. Rózz szelebr), különös. tűnő eset.

Causerie (fr. kozri), csevegés; ak.

Turi Jobbágy Károly

Fessö

Önarchep 1859.

Dr Kelemen Lajos

Anlajd. Kolozsvár

Iml.

Túri Jobbágy Károly

festő

lásd

Jobbágy Károly,

túri alatt.

Turi Jobbágy Károly festő

Önarckép/Vizf./

Erdélyi Müv. Kiáll. 1941. Kolozsvár

TÚRI JOBBÁGY KÁROLY FESTŐMŰVÉSZ

Régi erdélyi nemes- és polgárházaknál a családi képeken gyakran találkozunk alig hallott vagy egészen elfelejtett rajzolók és festők nevével.

Az 1850-es és 1860-as évekből Barabás Miklós, Simó Ferenc, Sikó Miklós, Vastagh György széles körben és jól ismert nevén kívül főleg Kolozsvárt, Tordán, Marosvásárhelyen és ezek vidékén előfordulnak a Benkő, Demeter, Erős, Jobbágy, Mester és Sárdi névjelzések is. Ma azonban már egy-két 80 év körüli emberen kívül alig van, aki valamit tudna ezekről az elsősorban arcképfestő vagy rajzoló művészekről.

Többségük nem haladta túl a középszerűség mértékét, de az osztrák abszolutizmus nehéz, terméketlen és a művészetre vigasztalannak látszó erdélyi korszakában továbbvitték a szent lángot. Ezért megérdemlik, hogy az utókor ne hagyja elfeledni nevüket.

Túri Jobbágy Károlyt, a több mint 80 év előtt fiatalon elhalt festőművészt is megilleti az, hogy emlékét fölújítsuk. Felsorolt erdélyi kortársai közül a legtehetségesebb volt. Szépen indult, sokat küzdött, és huszonhat éves korában már a sírban pihent. Művei szétszóródva még itt-ott őrzik a nevét, de a művek tulajdonosai a legtöbbször úgy vannak ezekkel, mint sok nő a színes ékkövével: nevét sem tudja a büszkén hordott drágakőnek, s ha ezt meg is mondják, egyebet újra nem tud róla a nevénél.

Túri Jobbágy Károly a XVI. század közepétől ismert Torda megyei nemes családból származott.

Családjának törzsapja, az 1560 tájától szereplő Túri Jobbágy Benedek, Bánk Pálnak, a Martinuzzi Fráter György püspök és kincstartó által épített Szamosújvár vára keménykezű és nemegyszer zsarnok várnagyának két leánya közül Ilonát vette el. Bánk Pálnak nem volt fiúgyermeke, s így halálakor Jobbágy Benedek sógorával, Kabos Kristóffal osztozott apósa túri, apahidai és ezekhez tartozó tekintélyes birtokain. Túrban, Torda mellett telepedett meg, s családja aztán innen írta előnevét és Torda megyében szerepelt.[1] Közülük Jobbágy András II. Rákóczi György 1658-i lengyelországi hadjáratában tatár rabságba jutott. Szabadulhatásáért öröksége nagy részét zálogba kellett vetnie.[2] Utóbb az elnépesült család vagyonából sokat kivittek a beházasodott nemes családok kezére a leányok. A régi tekintélyes birtok így elaprózódott, s a család férfi tagjaiból rendre többen gazdatiszti vagy jószágigazgatói állást vállaltak.[3]

Gazdatiszti pályán keresett megélhetést Túri Jobbágy Károly, a mi művészünk édesapja is. Feleségével, Balázsy Polixénával a régi Marosszékre, Erdőszentgyörgyre költözött át, ahol a nagy gróf Rhédey uradalmon kívül a XIX. században egy Zeyk középbirtok is volt. Itt, a Zeyk János és felesége, Teleki Krisztina még XVI. századi eredetű nagy földszintes kúriája melletti,[4] gazdatiszti lakásban született aztán 1835-ben Károly fiuk, a későbbi festőművész.[5]

Kelemen Lajos: Művészettörténeti tanulmányok Kriterion, Bukarest 1977.

tinápolyból hazajövén ide Kolozsvárra, mint régi esmerőssét, nőmet felkeresvén, beszéd közben előhozta, milyen mágnétis gépet hozott, melyet használnak ottan. Nőm, ki tanulni, tudni mindig óhajtott, felkérte, hogy hozza el. El is hozta. Bár sohase hozza vala, mert előbb mulatságból jártatta itt nálunk egy bizonyos egyén, de oly ügyesen, hogy bár évek teltek, mégis még most sem foghatom meg, hogy mi volt valósággal. De bezzeg későbbre másra fordult. Nőm túlzásig kezdett hinni a gépnek, míg arra jött, hogy ha feltétlen hisz neki, nékije is járni fog, holott se nekem, se neki ezen erő nem volt adva, míg végrevitte physicailag, s mondott s jósolt mindent. Ez zavarba hozta, rettenetes betegségbe esett, melynek szép életünk, 20 évi boldogságunk áldozata leve, s mely soha jóvá nem is lesz. Kihalt nekem a világ, neki is szegénynek, nincs szeretet, nincs boldogság! Elvesztettem mindent, el magát a folytonos reményt — gyermekeimre rossz hatással volt és van —, házunk meg van semmisülve, de azért festek. Ezt még némileg szeretem, kell is festenem, s most is az lenne egyik óhajtásom, hogy tanulhassak, bár már az élet estvéjén vagyok. Itt elhallgatok, jobb ezt tennem, hordom kínos fájdalmaim, míg leroskadok alattok, de magam bámulva, honnan annyi erő, hogy nem estem el eddig!

Sikó Miklós m.p.

A kedves, élénk kisfiú a szülői háznál s talán részben a jó színvonalon álló erdőszentgyörgyi református elemi iskola tanítójától nyerhette első iskoláztatását. Innen hozták a kolozsvári unitárius kollégiumba, hol előtte már számos elődje és rokona tanult.

Abban az időben, midőn a nyolcéves gyermek 1842 őszére Jánosi nevű tanítójával[6] Kolozsvárra érkezett, az iskola a rajztanítást nem tekintette az oktatás olyan követelményének, mint korunkban, s azt az írástanítással együttesen egy-egy ügyesebb kezű felsőbb osztályos tanulóra, esetleg jogászra vagy teológusra bízták. Az iskola seniori anyakönyvei Jobbágy Károly tanulása idején Pálfi Mátét és Jakab Istvánt említik rajztanítónak. Közülük az első utóbb gazdatiszt, a második jogász lett.[7] Semmivel sem szerepelnek a magyar művészet történetében, s biztosra vehetjük, hogy egyikük se gyakorolt nagyobb hatást a gyermekre, a született tehetségre, akinek nevét nem találjuk ott a Simó Ferenc vezetése alatt állott kolozsvári iparrajziskola magántanulói között sem.[8] Testvérhúgának egy 1925-ben írott levele említi, hogy id. Jobbágy Károly Kővári Endrével, a későbbi kolozsvári festőművésszel taníttatta fiát. De Kővári alsóbb osztályait szülővárosában, Tordán végezte, a szabadságharcban honvédként harcolt, s ha taníthatta a gyermeket, az csak rövid ideig tarthatott.

A kis Jobbágy az iskolában közepes tanuló volt.[9] Bizonyára hatott reá az unitárius kollégium élénk élete, az ifjúság és a környezet szabadelvű szelleme s Brassai Sámuel kiváló egyénisége, ki akkor a tanári kar dísze volt.[10]

Mindez azonban csak 1848 közepéig tartott, s őszre az élet már nagyot zökkentett a gyermek sorsán. Édesapja beállott nemzetőrnek, s a tizenhárom évet betöltött fiúcskát sem tudták visszatartani attól, hogy ne kövesse apja és tanulótársai példáját. Majdnem másfél évig volt távol nemzetőrként a szülői háztól és az iskolától, s ezalatt családjának úgyszólván mindene odaveszett. Csak a szabadságharc bukásával kerültek újra együvé, Erdőszentgyörgyre, ahol id. Jobbágy Károlyné addig is a Zeyk-udvarban húzódott meg.[11] A kolozsvári unitárius kollégiumban pedig a felső osztályokban csak 1850 novemberében folytatódott az 1848-ban megszakadt tanítás,[12] kevés tanulóval, mert egy részük odamaradt a szabadságharc csatamezőin, mások büntetésből besorozva az osztrák hadseregben szenvedtek. Jobbágy Károly azonban csak 1852—53-ban került a felső osztályú tanulók sorába,[13] s 1855-ben még Kolozsvárt volt.[14]

A családi hagyományok aztán az ifjú Jobbágy sorsát újra Kővári Endrével hozzák összeköttetésbe. Testvérhúga emlékezete szerint Kővári ajánlatára került Pestre.[15] Itt Barabás Miklóstól tanult, kinek családjával is barátságot kötött. Húga szerint egy darabig együtt tanult Kővári Endrével, de az ismét nem bizonyos, hogy hol és mikor. Kővári ugyanis egy ideig Bécsben tanult rajzolni és festeni.[16]

Az ifjú Jobbágy aztán tanulása idején *Jézus megkereszteltetésének* kitűnő másolatával jutalmat nyert.[17] Mivel pedig atyja egy időben a Tisza családnál is gazdatiszteskedett, ennek az összeköttetésnek az lett az eredménye, hogy valami úton, valószínűleg a Tisza család támogatásával, a Tisza fiúk útitársaként ment ki Berlinbe, hogy továbbképezze magát.[18]

Itt újra nem tudjuk, hogy kitől tanult, de onnan hozott emlékei között unokaöccsénél, Szigethi Csehi Ákosnál még ott volt 1929-ben berlini mestere leányának Jobbágy Károly által készített kis vízfestményképe, egy fiatal, szőke, karcsú, kék szemű, lovaglóruhás nő, csigafürtös hajjal, bal hóna alatt lovaglópálcával. *Jobbágy 1859. 25/4* jelzése elárulja az ifjú művész berlini tartózkodása évét, de a leány s vele a művész mestere nevét nem. Ebből az időből maradt reánk tükörből festett önarcképe is.

Szép, fiatal, pelyhes, barna körszakállú férfikép ez, sötétbarna, szinte fekete bajusszal, kétfelé fésült dús, hullámos hajjal, korának divatos, kétsoros gombú, testhezálló, vadgalambszín magyar ruhájában, nyakán piros zsinórozással. Jobb felől háromgombos zsebéből zsebkendő tűnik elő. Lehajló gallér, csokornyakkendő teszi még festőibbé a csinos és művészi viseletet, mely pompásan illik a piros-barna archoz és beszédes szeméhez.[19]

Nem tudjuk, hogy az ifjú művész meddig tartózkodott Berlinben. Testvérhúga úgy tudta, hogy a Tisza fiúkkal beutazta Németországot és járt Olaszországban is.[20] Minden szép iránt fogékony lelke bizonyára nyert utazásaival; de hol, merre járt s az utakon mivel gazdagult látása és művészete: mind teljes homályban marad előttünk.

Az 1861. évben hazajött Erdélybe, Kolozsvárra. Talán az alkotmányos élet virradása, kihatásai és reményei hozhatták haza. Akkor családja ott lakott a Főtéren, a Radák háznál.[21] Radák Istvánné Rhédey Klára, Mikó Imre sógornője, mikor megismerte, mindjárt megbízta a fiatal művészt három Antos unokája életnagyságú képe megfestésével. Jó ismeretségbe jutott az ifjú Radák Ádámmal, és ennek része lehetett abban, hogy meghívást kapott a család valamelyik birtokára is. Ózdon, a Maros és Kis-Küküllő közének ebben az egykor szép parkkal övezett festői, várszerű Radák-kastélyában egészen bizonyos, hogy hosszabb időt töltött. Radákék vették át a kezdő korában másolt *Jézus megkeresztelkedése* művét, és a hagyomány szerint több képet is festett még számukra.[22] Nagy tervekkel érkezett haza családjához, Kolozsvárra. Talán az 1861-i országos események is tüzelték képzeletét, s tervezte, hogy fölviszi magával Pestre családját is. De a sors könyvében más volt megírva. Hazaérkezte után nemsokára egy jó ismerősük háza kigyulladt, ő az oltásnál súlyosan kifárasztotta magát és meghűlt. Valószínűleg lappangó tüdőbaja is lehetett, mert a tűzoltásból hazatérve már vért hányt,[23] s aztán öt hónapig tartó sorvasztó tüdővészben, 1862. február 16-án Kolozsvárt meghalt.

Gyászjelentése szerint „a még csak 26 éves ifjú szilárd kitartással haladt a göröngyös pályák egyikén. Küzdve tanult itt a honban és a külföldön. A művészet iránt lelkében korán gyulladt hajlam, tehetséggel és szorgalommal párosulva, útjában minden akadályt legyőzött, s midőn már fáradságának jutalmát élvezhette volna, midőn a művészet tövises fájáról gyümölcsöket is szakaszthatott volna, eljött a halál, és elszaggatta a reményszálakat, melyek életéhez voltak kötve."[24]

Halála közrészvétet váltott ki. A főtéri Radák háznál ravatalozták fel, s koporsóját nagy sokaság kísérte a házsongárdi temetőbe.[25] Ott a két fölvezető főút között, az első sírtábla közepe táján pihen, gondozott, de jeltelen sírjában. Utóbb szülei is melléje kerültek.[26]

Túri Jobbágy Károly rendkívül finom, érzékeny művészlélek volt, s ezt tükrözi művészete is.

Még a biedermeier korában született, s a romanticizmus légkörében élt, de bizonyos mértékig a realizmust is sajátosságának mondhatjuk. Művész unokaöccse, Turi Jobbágy Miklós festő- és szobrászművész találóan jellemzi őt egy levélben, midőn megállapítja, hogy „művei jellegzetes finomságúak, romantikus naturalizmusuk egyéni modorú, s különösen mesteri bennük az, hogy részletgazdagságuk nem zavarja összhatásukat s nem válnak bőbeszédűvé". Ezt elsősorban két miniatűr ceruzarajzáról írja, melyek egy rég tönkrement vázlatkönyvéből maradtak meg, de ugyanez jellemzi Jobbágy Károly egész művészetét is. E két ceruzarajzban, egy öreg fűzfa képén s egy kissé nagyobb, nagy távlatú vízparti tájképén szinte utolérhetetlen finomságú báj és valóságábrázolás ölelkezik.

Művei szétszóródtak.

Kétségtelen, hogy mind Kolozsvárt, kezdő éveiben, mind később, pesti tartózkodása idején számos arcképet és tájképet rajzolt s festett, de keveset ismerünk belőlük.

Erdélyben a báró Radákéknak festett képek e családnak az 1890-es években történt kihaltával a rokonokra szállottak, s a legtöbb talán a főörökös Teleki Józsefre. Ez utóbb agglegényként halt meg, s utána rokonai örökölték képeit is. A művész családja birtokában is maradt néhány olaj- és vízfestmény, de ezek utóbb eloszlottak a családtagok között. Legtöbb maradt Ida testvérének, aki előbb Szigethi Cs. Sámuel orvos felesége, s művész testvére halálakor már fiatal özvegy, majd utóbb Lőrintzi Lajosné volt, és kilencven évet meghaladt korában, az 1930-as évek közepén halt meg Marosludason.

Nála volt olajfestményben, csaknem természetes nagyságban Egressy Béni és Erkel Ferenc mellképe másolatban, valamint Pyrker egri érsek nővérének, Horváthnénak két fia arcképe. Az utóbbiak másolatok voltak arról az eredetiről, melyet a maga által festett s nagyon szeretett két gyermekről magának készített. Unokaöccse, Szigethi Cs. Ákos anyjától, a művész húgától kapta Pyrker egri érsek mellképét s egy balra fordult, szakállas, ősz férfi tanulmány-fejet; ezeket a művész a Nemzeti Múzeum képtárából másolta. Ugyanitt volt egy jobbra fordult öreg sátoros cigányné, háromnegyed profilban festett eredeti tanulmánykép. Húgánál Marosludason állott végül egy körülbelül 50×35 cm méretű tájképe is: őszi naplemente egy tó felett, sárguló fákkal. Végül 1920—22-ben Kolozsvárt volt egy arcképe Somlyai nevű fűszerkereskedőről, s ennél volt egy bacchánsnő képe is. Vízfestményeiből Szigethi Cs. Ákostól Vas Gereben író arcképét egyik kolozsvári műkereskedés 1922 táján megvásárolta. Ugyanitt kelt el a művész berlini mestere leányának már említett vízfestmény-képe is.

Ez az unokaöccse tudott még egy spanyol hidalgó olajképéről, mely Budapestre jutott, és egy kolozsvári cégtáblaképről, melyet fiatal kezdőévei valamelyikében festett. Ez egy búsuló betyárt ábrázolt, lova mellett, puskájára támaszkodva, fél boltajtó nagyságban.

Ceruzarajzai közül az a kis gyermekkép, melyet már 1855-ből említettünk, Kolozsvárt Mikó Lőrinc táblai tanácselnök özvegyének tu-

lajdonában van. Két, ennél is előbbi, tizennégy éves korából való rajzát pedig 1921-ben Szigethi Cs. Ákos leánya, Dreznand Hugóné őrizte.[27]

Mindez csekély töredéke egy nagyreményű, korán elmúlt fiatal ígéret-lélek alkotásainak, aki hulló csillagként tűnt le egy hajnalodó borús világ egéről.

Most, midőn Túri Jobbágy Károly működése után majdnem egy évszázaddal megújítjuk emlékezetét, megállapíthatjuk, hogy kétségtelenül tehetség s finom és szép művészlélek volt, akinek korai halála valóban vesztesége akkori művészetünknek.

Tura, Cosma

festo

l.

Bibliotheca Corvina

37. l.

M.D.K.

Turai Tamos, kőműves

neve az 1785-évi ceri
adóösszeírásban szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1963. Akadémiai Kiadó, 413 old.

TURAI János kőmüves. Az 1785.évi egri városi adóösszeirásban találkozunk nevével.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK.

Turai Mária

Mozaikpályázatáról

Nógrád 1965 szept.15.

MDK

Turán H.Mária

Bál

N.Szal.kiáll. 1927. jun. 26. 1.

MDK

Turán Hacker Mária.

Cigányok.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Turán Hacker Mária

Havas utca a Rózsadombon.Olajf.

Múcsarnok 1912.tav.kiáll.

MDK

Turán Hacker Mária, festön

Alkonyat. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Turán Hacker Mária,

Montmartrei ucca.
Párisi ivókocsma.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat.1931. szept. Kat.

Turán Hacker Mária festőművész
Dalmát utca nincs cer
Alkonyat pastell
Dalmát vásárosok nincs cer.
Színes házak
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiá litása, 1919 február

írással 11 sorba írva két oldalt glosszákkal. *1 figurális díszítésű iniciálé. Kötés:* régi pergamen psaltériumlevél.

Magyar (?) munka, a XVI. század első negyedéből.

A kódex egyetlen iniciáléja rendkívül rongált állapotban maradt meg. A gazdag ecsetaranyozás csaknem teljesen elmosódott, lekopott, de a kivitelezés finom munkára vall.

2a lap, (A III.): (1. Psalm.: Beatus vir.) *B* iniciálé (58×48 mm) fekete keretben, aranyozott alapon kék betű, zöld levelekkel díszítve. Belül piroscsíkos háttér előtt térdel Dávid király, zöld palástban, rózsaszín ruhában. Fején aranykorona.

Ocsovszky, 28. l.

11. PONTIFICALE ROMANUM. (OLÁH—PONTIFICALE.)

Latin. Folio. 1543.

Papír. 335×235 mm. 268 levél. (1 előzéklevél, + 6 számozatlan levél, + 261 arab számokka számozott levél.) Vízjegye: kör, hasonló Briquet: 3082, 3086. Két hasábon 39 sorba írva. Vörös fejcímek és szövegrészek. Színezett fametszetek és iniciálék, két színezett fametszetű lapkeretdíszítés. *1 nagy, egész lapot betöltő festett címerábrázolás, 1 kis festett címer, 1 nagyobb s 2 kicsiny festett díszítő motívum. Kötés:* XVI. századi, vörös bársony, lehajló szélekkel, fatáblákon (350×245 mm) aranyozott ezüst veretekkel, 8 emberfővel s ornamentikával díszített sarokverettel, két köldökverettel, 1 csattal. A két köldökvereten Oláh

Turán Hacker Mária
Énekes koldusok

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 12 1.

MDK

Turán Hacker Mária

Gyár robbanás előtt

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
13 l.

Turán Hacker Mária

Három képzőművésznő munkáját értékeli -Lay. sign.-val Szokolay Béla: "A Nemzeti Szalon két kiállitásáról" cimmel.
A "Szalon 44. csoportkiállitásán:

Marsovszkyné: "a modern magyarokhoz állt. Szőnyihez ragaszkodik."

Turán Hacker Mária: "dekorativ felfogásu képeiről a kompozició egyensulya hiányzik",

Győry Aranka: /elhunyt müvész/ "grafikái nőiesen finomak."
A két kiállitást ismertető kritikában felsorolt neveket lásd: Kron Jenő nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. május 24. XVI. évf. 11. sz.

Turán Hacker Mária festőművész
Női arckép, olajf.
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi gyüjt.kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

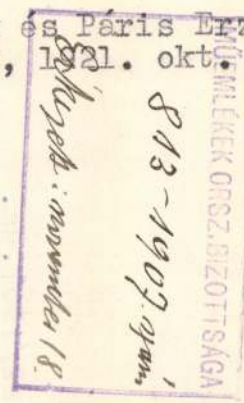

SZEGED SZ. KIR. VÁROS
TANÁCSA

39522/1907.sz.

A Müemlékek Országá

Van szerencsénk szives tudomásá
nografiáját képező Reizner János " S
"Szeged Uj kora" és Kovács János"Sze
mére elküldöttük.

Tisztelettel kérjük méltoztassék

MDK

Turán Hacker Mária

Havas utca a Rózsadomben, of.

KMT 1912. tav. kiáll.

MDK.

Turán-Hacker Mária,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll.-k egyikén szerep
müveivel. 1925.

A Nemz. Szal. 400-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

TURAN HACKER *Mária*, festő, l. *Hacker M.*

MDK

Turán Hacker Mária, festőm.

Dalmát utca.	Szines cer.
Alkonyat.	Pasztell.
Dalmát vásárosok.	Szines cer.
Szines házak.	" "

Nemz. Szal.- A MAFC VI.kiáll. -1919.febr. Kat. 18.1.

MDK

Turán Hacker Mária festőművésznő.
A Nemzeti Szalon 65.csoportkiállitása.

Képzőművészet,1929.21.sz.144.l.

MDK.

Turán Hacker Mária festőművésznő
A Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlat.

Képzőművészet 1929. 21. 144. l.

MDK

Turán-Hacker Mária

Alkonyat, paszt.

M. Képzőművésznők E. 9. kiáll. N. Szal. 1917. ápr.

18. 1.

MDK

Turán Hacker Mária, festőm.

Házépitás a Rózsadombon. Olf.

Mücsarnok. 1911/12. Téli kiáll. Kat. 9o.1.

Turán Hacker Mária

Tavasz Szalon - Nemzeti Szalonban állitott ki tehetséges, a modern, haladó szellemü ifjuságot képvise

Esti Kurir 1931, VI. 24.

Turán Hacker Mária

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK. 930.IV.27.

Turán Hacker Mária

Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Pesti Napló 1931.VI.21.

Rurán Hacker Mária festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Pesti Napló 1931.IX.20.

MDK

Turán Hacker Mária

Házépités a Rózsadombon, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Turán Hacker Mária

Csendélet, olajfm.

Műszarnok, 1912.tav.bizi. 74.lap

Turán Hacker Mária

MDK

Havas utca a Rózsadombon, olf.

Műcsarnok 191[illegible]. tavaszi kiállítás

Turán Hacker Mária

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Turán Hacker Mária festő

Műveivel résztvett a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav. tárlata.

Képzőművészet, 1929. 21. sz. 144. l.

MDK

Turán Hacker Mária

Olajfestményei a Nemzeti Szalonban rend. csoportkiállitáson.

Cikk: A Nemzeti Szalon 65.csoportkiall.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

MDA

Turán Hacker Mária.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1925-ber

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Turán Hacker Mária

Fcit.

Nemzeti Szalon
65. csop. kiáll.
A katalogus
végén

Turán Hacker Mária festő

Magyar Müvészet 1925.2.sz.56.o.
Kiállitások.

Bálint Ferenc

Tér és Forma. X. ó. f. 1932. 312 l. 4 ábra

Családi ház a Gellért hegyen.

Turánné Hacker Mária

Klammer Mariska: "A kis durcás" c. képe
Rákosiné Geönczy Ilona: "Arckép" c. "
szerepel a lapban a Képzőművésznők kiállitásáról.
Repr.-ók.
Fenti kiállitáson mutatták be müveiket Fesztyné Jókai Róza, Pártos Lili, Somló Sári és Turánné Hacker Mária. A négy művész nevét elismeréssel méltatja a kritika.

Somló Sári kétalakos szobrát egy későbbi számában mutatja be a lap. /juni. 15.-i, 24. sz. 762. lapján./

ÉLET, Bp. 1913. juni.8. V. évf. 23. sz. 734, 735, 745-746. lap.

Turán Hacker Mária festő

Viseg … naros.

Turán Hacker Mária festményei

Turán Hacker Mária művészetét nem lehet és nem is illik valami rideg művészetelméleti szempontból megbírálni. Annyira egyéni mesélőkedve, különleges színérzéke, előadásmódjának megragadóan naiv hangja, indiai kódexekre emlékeztető dekorativ hajlama ötvöződnek össze művészetében. Mintha a nép- és keleti mesék üde, fordulatos szövevénye kapna hangot festményeiben és rajzaiban, valami gyermeki csodálkozás, a szépség utáni olthatatlan vágyakzás, az emberi részvét és valami ősasszonyi melegség bonyolult kifejezései egyszerűsödnek a kiváló művészasszony piktúrájában, aki amellett, hogy fest: ismert zongoraművésznő és elismert zenepedagógus. Gyűjteményes kiállítása az Alkotás Művészházban (Erzsébet-körút 17.), változatos témaköre, egyéni stílusa, maradandó benyomást keltett. (d)

Világ, 1949. jún. 11. n.

Az esztergomi székesegyház a Duna felől.

Esztergom. A városháza. Vak Bottyán egykori palotája

XIV. Tábla.

Turán-Hacker Mária

Szigeti Jenő, Turán-Hacker Mária, Leszkovszky György, Páris Erzsi, Szántó Gergely, Wagner Géza, Székely Árpád, Bottka Miklós, Bardócz Árpád, Kárpáti Jenő, Undi Mariska, Nagy Sándor, Edvi Illés Aladár, Nádler Róbert művészeket F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/ a legjobb magyar talentumok közé sorolja, akik a "Magyar akvarellisták és pasztellfestők" kiállitásán szerepeltek a Nemzeti Szalonban. Alkotásaik hü képet adnak valamennyiük elhivatottságáról.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 1o8. lap.

Turán Hacker Mária

Lap: Kis Ujság

Megjelent: 1949 JUN 10.

KIÁLLÍTÁSOK

Turán Hacker Máriának

az *Alkotás Művészházban* kiállított képei között elgondolkodó figyelemmel lépegethet minden képet szerető figyelő. Minden képe zárt egész, egy belső élmény elénkvetítése, sajátos egyéni színek kaleidoszkópszerű megkomponáltságában. Amit észrevesz az életből, azt a művész kohómunkájában kiformálva maradéktalanul teszi elénk és képeinek megértésekor nem hagy a szemlélőnek kifutókat; *azt láttatja, amit ő látott, azt éreztet, amit ő érzett.* Nagybányai indításból és értékes, külföldi utak szemlélődéséből alapos, megzavarhatatlan kifejezőkészséget épített ki magában s amikor élete legnagyobb megrázkódtatása érte a fogolytáborokban, az embertelenség világában, akkor bontakozott ki minden tudása. Ott, ahol eszközök — szellemi felkészültségén kívül — alig állottak rendelkezésére! Az asszonyés művészlélek vívódása történelmi bizonyítékokul is jól rögzítő, szép alkotásokat váltott ki belőle. Igazi művészi egyéniség, akinek különösen figyelemre méltóan nagy a kultúrája.

R. V.

puis en 1921 directeur général du Musée des Beaux-Arts, c'est comme titulaire de cette charge qu'il avait pris sa retraite en 1935.

Son activité d'une portée si remarquable eut toujours pour centre le Musée des Beaux-Arts. Il en sut magistralement répartir les diverses richesses pour organiser avec un art consommé des expositions successives. En même temps il réussit à grouper autour du Musée une imposante équipe d'amateurs et de mécènes. Grâce à ses soins assidus et infatigables, les collections s'enrichirent de plusieurs pièces considérables. Ce fut sous sa direction que le Musée acquit un monument funéraire grec du IVe siècle représentant plusieurs personnages ainsi que le torse d'un homme de Velanidezza. La Sainte Famille de Lorenzo Costa, un Saint Jean-Baptiste provenant de l'école la plus proche de Botticelli, la Madone avec les saints de Palma Vecchio, la Pietà, une des oeuvres principales de Gaudenzio Ferrari, et une perle de la peinture lombarde: la Madone de Piazza da Lodi. Le plus précieux des chefs-

Il convient de ne pas oublier que les oeuvres d'art étrangères n'apparaissent qu'isolément sur le marché pictural en Hongrie ce qui rend impossible le développement d'un plan d'achat régulier. Il n'en est pas de même en ce qui concerne la peinture et la sculpture hongroises. Sous ce rapport Petrovics a pu mettre en balance ses considérations réfléchies et systématiques. C'est au temps de la direction Petrovics que furent acquis la Sainte-Catherine de Podolin, échantillon remarquable de la plastique sur bois du XVe, les statues d'Egervár du XVIIIe siècle, François Rákóczi II d'Adam Mányoky, Mme Pfeffer de Barthélemy Székely, les plus belles „Fleurs" de Munkácsy, toute une série des chefs — d'oeuvre de Paul Szinyei Merse (Couple d'amoureux, L'escarpolette, Portrait de femme en robe violette, (L' Alouette). L'egrenage du maïs de Hollósy, la toile de Charles Ferenczy intitulée Eté.

En même temps il a exercé un rôle prépondérant dans la direction de notre vie artistique. En dehors de la Galerie de la Nouvelle Peinture Hongroise et de la collec-

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ XLII. KIÁLLITÁSA

TURÁN HACKER MÁRIA

KÉPEI

1949. JUNIUS HÓ

TURÁN HACKER MÁRIA elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, de művészi fejlődése Nagybányán kezdődött Ferenczy és Iványi Grünwald vezetése mellett. Párisban Cézanne Manet és különösen Van Gogh voltak rá nagy hatással, azonkivül sok külföldi utazáson szerzett mindig ujabb művészi impressziókat. Állandó kiállitója volt a Nemzeti Szalonnak, Művészháznak és a Műcsarnoknak. 1926 ban nagyobb gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalonban. Turán Hacker Mária kiváló zongoraművésznő is, de mégis a festészet van jobban a szivéhez nőve. Ez volt a vigasztalója azok közt a rettenetes szenvedések között, amiken a német fogolytáborban keresztül ment és nagyrészt művészetének köszönheti, hogy sikerült élve hazakerülnie abból a földi pokolból, ahol ezrével pusztultak el sorstársai. Turán Hacker Mária bizonyos tekintetben megelőzte a mostani idők szellemét és felfogását, mivel már harminc év óta nagy szeretettel festi a munka-témákat és mostani kiállitásán — a régebbi utazásain, majd később a fogolytáborokban szerzett impresszióit megörökitő képei mellett — főleg munkás tárgyu művei kerülnek bemutatásra.

A kiállitott művek katalogusa:

1	Épitők	olajfestmény	700.—
2	Kövező munkások	olajfestmény	1000.—
3	Orosz forradalom 1917	olajfestmény	1500.
4	Margithidi dolgozók 1938.	olajfestmény	1200.—
5	Vak koldus asszony	olajfestmény	300.—
6	Nyomoruság	olajfestmény	200.—
7	Zsákoló	vizfestmény	100.—
8	Zsákhordó munkások	olajfestmény	200.—
9	Négy dolgozó	olajfestmény	Mgtul.
10	Nehéz teher	olajfestmény	300.—
11	Énekes koldusok	olajfestmény	600.—
12	Hazafelé	olajfestmény	100.—
13	Ég a gyár	olajfestmény	1000.—
14	Volgadal	olajfestmény	Mgtul.
15	Fogolytáborban (Dachau)	olajfestmény	800.—
16	Halálos kényszermunka (Dachau)	olajfestmény	1500.—
17	Túlzsufolt barakk (Dachau)	olajfestmény	800.—
18	Fiam	olajfestmény	Mgtul.
19	Egyptom kinai csendélet	olajfestmény	800.—
20	Cirkusz	olajfestmény	800.—

21	Vörös szoba	olajfestmény	800.—
22	Koncert szabadban	olajfestmény	Mgtul.
23	Dalmát piac	olajfestmény	800.—
24	Antik és ókeresztény templom, barokk kút (Róma)	olajfestmény	800.—
25	Hegyi utca (Perastó)	olajfestmény	500.—
26	Sikátor (Dalmácia)	olajfestmény	500.—
27	Tabán	olajfestmény	400.—
28	Leégett malom	vizfestmény	100.—
29	Rejtélyes szfinx	olajfestmény	400.—
30	Raguzai kút	olajfestmény	Mgtul.
31	Apacs bisztro (Páris)	olajfestmény	600.—
32	Találkozás (Róma)	olajfestmény	800.—
33	Római hid (Mosztár)	olajfestmény	800.—
34	Trogiri vásár (Dalmát)	olajfestmény	800.—
35	Balkáni utca (Mosztár)	olajfestmény	1200.—
36	Kertben	vizfestmény	100.—
37	Cattarói udvar	vizfestmény	100.—
38	Hamburgi részlet	vizfestmény	100.—
39	Az öreg diófa	vizfestmény	100.—
40	Kolostor tavaszkor	olajfestmény	400.—
41	Dalmát piac	vizfestmény	Mgtul.
42	Bosnyák minaret	vizfestmény	200.—
43	Havas utca	vizfestmény	Mgtul.
44	Régi kút (Rothenburg)	olajfestmény	500.—
45	Orosz nő	olajfestmény	300.—
46	W. L. zeneszerző	olajfestmény	Mgtul.
47	Biedermeier szoba	olajfestmény	600.—
48	Éjszakai munka	olajfestmény	600.—
49	Ponte Vecchio (Firenze)	olajfestmény	600.—
50	Tér Landsbergben	olajfestmény	600.—
51	Hegyi fészek (Bosznia)	olajfestmény	500.—
52	Risanói piac (Dalmát)	olajfestmény	1000.—
53	Férjem	olajfestmény	Mgtul.
54	R. P. zongoramüvész	olajfestmény	Mgtul.
55	Imi	olajfestmény	Mgtul.
56	Antik forum (Róma)	olajfestmény	600.—
57	Colosseum (Róma)	olajfestmény	500.—
58	Szajnahidi munkások (Páris)	olajfestmény	500.—
59	Forgalom (Páris)	olajfestmény	500.—
60	Don Kihot (Dekorativ kép)	olajfestmény	500.—
61	Kis csendélet	vizfestmény	100.—
62	Municiógyár robbanás előtt (1917)	olajfestmény	800.—
63	Gyász	olajfestmény	500.—

Rajzok, akvarellek, karikaturák.

Turán Hacker Mária

festő

Turán Hacker Mária

festőművész

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Stílusra törekszik anélkül, hogy ehhez már kellő felkészültsége lenne. Befejezetlen volga dala komolyabb munka. -

Budapesti Hirlap
1929.V.30.

Turán Hacker Mária

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Erőteljes kompozíciók. -

Magyarság
1929.V.30.

Turán Hacker Mária

festőművész

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Eredeti festőmodora fél évvényerül „Tűz" c. olajfestményén. Grafikája még nem elég érett technikában, elgondolásban így is érdekes

Nemzeti Újság
1939.V.20.

Turán Hacker Mária

festőművész

Hatvanötödik csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban hat képével szerepel, térfias erővel, de nem egyszer egyéni uton szóbaltatja meg a természetet. van előadásában valami drámai, forrongó, kereső erő. Biztos reményt nyujt, hogy kiérleli magából az igazi értéket.

Esti Kurir
1929.VI.5.

Turán Hacker Mária

festőművész

LXV.csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.V.29.

Turán Hacker Mária

festőművész

Hatvanötödik csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Uj Nemzedék
1929.VI.1.

Turán Hacker Mária

festőművész

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Szőnyegszerű fakturával festett svéd parasztnője és Volga dala.-

Pesti Hirlap
1929.V.30.

Turán Hacker Mária

festőművésznő

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Pesti Napló
1919.VI.16.

Turán Hacker Mária

festőművésznő

Tavaszi tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1939.VI.18.

Turán J. Sándor

Halványlila taft báliruha lila és arany hímzéssel. Zsindelyné Tüdős Klára műve. — Ballkleid aus blass-violett Taftseide mit lila- und gold-farbener Stickerei. Werk von Frau Klara Tüdős-Zsindely. — Ball-dress in pale violet taffeta with embroidery in violet and gold. Work of Mrs Claire Tüdős-Zsindely.

Fent : Székely mintájú iskolai egyenruha. Lent : Magyaros férfiruhák. Turáni I. Sándor művei. — Oben : Schul-Uniform mit Székler Muster. Unten : Männerkleider in ungarischem Styl, von Sándor I. Turáni. — Above : School-uniform with Székely pattern. Below : Men's dresses in Hungarian style from Sándor I. Turáni.

Miskatli 1940

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 FEB 21
PEST MEGYEI HÍRLAP

Turán Kovács Imre szobrok

Élni akarnak a szobrok

AZ ÉGRE NYÍLÓ tetőüvegen át téli napfény világítja meg a műtermet. Az ablak előtt óriás asztal, tele festékes dobozokkal, simító késsel, pattintó bizsókkal, vésővel, szobrokkal. Mellette állvány, félig kész festménnyel, ecsettel, munkára várva, úgy, ahogyan abbahagyták. Fiatal nő járja a műteremlakást. Fáradt, gondterhelt. Elidőzik egy-egy szépen kimunkált szobor előtt. A művész életének megannyi állomásai ezek. Ismeri mindnek a történetét attól a perctől kezdve, amikor még csak képzeletben éltek, tudja mennyi munka, verejték van bennük, hogy megszülethettek, hiszen ő a mester lánya.

— Egyszer, régen azt mondta apám, aki az élettelen anyagból életet formál, az írtózik attól, ami halott. És ő meghalt, de a szobrai élnek, itt maradtak. Szeretném, ha nem halnának meg, valahol tovább élnének.

— Hogy érti ezt?

— Úgy, hogy megfelelő helyre kerüljenek, ne törjenek össze.

— Összetörni? Miért?

— A műtermet, hogy apám meghalt, más művésznek utalták ki. Nyilván munkára akarja használni az új főbérlő, nem pedig raktárnak.

Turán Kovács Imre szobrászművész elmúlt év júliusában halt meg. Hirtelen. Munka közben. Alkotásai ott maradtak a műteremlakásban. Szerény, nagy tehetségű, sokat dolgozó művész volt. Tehetségével párosult szívóssága nélkül nem tudta volna sikeresen végigjárni nehéz útját. Szegénysorsban élt, kifutóként kezdte meg a kenyérkeresést, szülőföldjén, Angyalföldön, később esztergályos, lakatosinas lett. Munka után, szabad idejében csupán fantáziájára hagyatkozva formált szobrokat. *Körmendi Frimm Jenő* dekoratív szobrász fedezte fel, magához vette. Három évig tanult nála. Majd sikeresen felvételizett a Képzőművészeti Főiskolára. Elvégzése után ott tanított, mint tanársegéd. Még főiskolás korában nyerte el a római ösztöndíjat és a *Nemes Marcell*-díjat. Ő készítette el a felszabadulás után az első munkásszobrot. A *„Névtelen munkás"* a Landler Jenő Járműjavító előtt ma már szimbólum. Szobrai különben sokfelé megtalálhatók az országban és külföldön is. *Gödöllőn* Petőfi szobrát, Székesfehérváron díszkoszorúzó fiúját, *Kókán, Miskolcon, Rákospalotán* az általa készített felszabadulási hősi emlékművet helyeztek el. Balatonfüreden pedig nemrégen a *„Ladikos"* szobrát.

Amikor már elismert művész volt, saját sorsából okulva megszervezte Rákospalotán a képzőművészeti szakkört, ahol tanította a tehetséges fiatalokat. Akkori tanítványai között van olyan is, aki ma elismert, Kossuth-díjas szobrász.

Hallatlan szorgalommal dolgozott, különösen az utóbbi években. Mintha csak megérezte volna, mennyi tennivalója van még az előtte álló rövid időre. Sok szép alkotással készült el, amelyek egy része itt maradt a műteremben.

Talán magát ábrázolta ezzel az „Őserő" című szoborral.

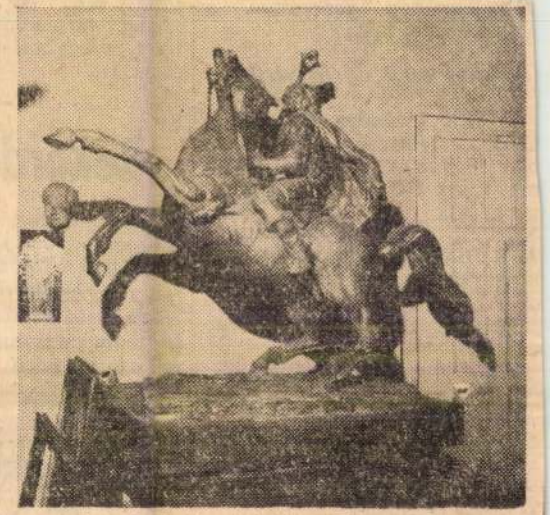

A gyönyörű szép, híres Dózsa-szobor.

DÓZSA SZOBRA kompozíciójának egyszerűségében remekmű, lenyűgöző. Amikor tervezte, fantáziája engedett a hagyománynak: Dózsa *„Csóka"* nevű kedvelt lovával egyvágtában tette meg az utat Erdélyből Budára, hogy figyelmeztesse a főurakat: az elnyomott nép erős, lázad, nem tűri tovább az önkényuralmat. A szépség, harmónia mellett rendkívüliségre még ennek a lónak, egész súlyával meg tudott állni a hátsó két lábán, nem támaszkodik semmivel. A Dózsa-szoborral szemben ott van az a szinte lebegő nőalak, űrhajót tartva kezében, amelyet *az első szputnyik felbocsátása után tervezett*. Akkor azt gondolta: majd nyugodtabb óráiban fehér márványból faragja meg. Szemben vele bronzba öntött férfi fával birkózik. Minden porcikája erőről árulkodik.

— Úgy gondoltam, ezt az *„Őserő"* című szobrot teszem a sírjára. Mert erős, fáradhatatlan volt apám, amíg élt.

— Ezeket a nagy szobrokat pedig — mutatott körbe a művész itthagyott árváira — nem tudom hová vinni. Lakásunk kicsi, nem férnek el benne, meg kár is volna őket raktárba zsúfolni. Tér, levegő kell nekik. Azt szeretném, ha mondanivalójukat tekintve parkba, iskolába, gyár elé, gazdaságba kerülnének. Sok ezer forintos értékek ezek, de nem kérünk érte pénzt, csak megmaradjanak, ne törjék össze őket!

Csengettek. A házmester jött. Kezében borítéték.

— Olyan ritkán jönnek — szólt Turán Kovács Imre lányához — nem tudtam átadni ezt a levelet, még az édesapjának küldték.

Gödöllőről írták. *Csiba József* küldte, aki húsz évvel ezelőtt annyit szorgalmazta a művész Petőfi-szobrának felállítását a városban azon a helyen, ahol a költő lakott egykor. Írta, hogy az évforduló alkalmával ünnepséget rendeznek és arra hívja meg..

TURÁN KOVÁCS IMRE hivalkodás nélkül, a maga körüli csendességet szeretve fáradhatatlanul dolgozott élete utolsó percéig. Művész volt. Nem szabad, hogy értékes alkotásai most tönkremenjenek. Bizonyára van olyan tanács, tsz-elnök, igazgató, aki az iskola, a gyár, a művelődési ház elé, a község parkjának, a tsz udvarának díszítésére régen szeretett volna már egy szép szobrot elhelyezni.

Kell, hogy ezek a szép szobrok tovább éljenek!

András Ida

Téli Kupában már ezen a néven indultak.

Kitűnő rajt és folytatás

A rajt kitűnően sikerült, a MAFC együttesét 3:0 arányban legyőzték a varsányiak, majd az NB II Nyugati csoportjának győztese, a KÜLKER SC ellen 2:1-re nyertek. A KÜLKER képességeit az is bizonyítja, hogy az NB I-es osztályozón csak rosszabb játszmaarány miatt estek el a feljutástól.

Az újonc Pest megyei gárda *totta meg az idei bajnoksággal kapcsolatos megbeszélését*, s egyben elkészítette a sorsolást.

május 28. és 30., valamint június 1-i játéknapokon. A csoportgyőztesek vívják június 4-én a két elődöntő mérkőzést,

Rekordmezőny a sakkozóknál

Megkezdődött az 1976. évi megyei egyéni sakkbajnokság, méghozzá rekordmezőnnyel. A három csoportban összesen 38-an vetélkednek. Az A-csoportban játszanak a legmagasabb minősítésű versenyzők, legtöbben az IM Vasas Iklad csapatából, ugyanis a tizenkét résztvevő közül hét ikladi.

Itt a következők szerepelnek: *Molnár, Lami* mesterjelölt, *Valentinyi, Dobák* csillagos első osztályú, *Szalkai, Marót, Grósz, dr. Dózsa, Kiszely, Magyar, Fábián és Pál* elsőosztályú minősítésű.

A B-csoportban tizennégyen játszanak, valamennyien másodosztályúak, ők az első osztályú minősítés megszerzéséért küzdenek. A C-csoportot tizenkét harmadosztályú sakkozó alkotja.

A nyitányon kiélezett küzdelmek jellemezték az elsőosztályúak versenyét, ezt bizonyítja, hogy három találkozó függőben maradt. A második fordulót ma délután fél négykor tartják a megyei sporthivatal II. emeleti tanácstermében.

könyvhónap

38,– Ft

LEM

7,50 Ft

KERT 34,– Ft

90,– Ft

KAL

24,50 Ft

EN 12,– Ft

ÁSA

57,– Ft

17,– Ft

ALATT 30,– Ft

ÉSZEK

N,

OSOKNÁL!

Javított A-csoport

A megyei labdarúgó-szövetség rosszul készítette el az ifjúsági bajnokság A-csoportjának őszi végeredményét. Azóta összeállította a helyes sorrendet, amelyet a vasárnapi rajt előtt most közlünk

1. Érd	16	13	3	—	44- 8	29
2. IM Vasas	16	9	3	4	32-17	21
3. Szigethalom	16	8	3	5	33-24	19
4. Budaörs	16	7	2	7	25-18	16
5. Aszód	16	6	2	8	19-34	14
6.-V.-László	16	5	2	9	24-24	12
7. Törökbálint	16	6	—	10	20-27	12
8. Isaszeg	16	4	3	9	15-39	11
9. Gödöllő	16	4	2	10	15-36	10

2330 Dunaharaszti, Duna-sor 2., állandó munkára felvesz hajóépítő vasszerkezeti-lakatos, hegesztő, ács szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat. Jelentkezés a fenti címen.

A Mechanikai Művek Abonyi Gyáregységébe telefonvártáshoz esztergályos, marós, köszörűs, szerszámkészítő szakmunkásokat, elektromechanikai és egyéb műszerészeket azonnal felveszünk. Női munkaerőt betanított munkára, férfi segédmunkást és fiatalkorú kisegítőket szintén alkalmazunk. Jelentkezni lehet az MM Munkaügyi osztályán ABONY, TAszegi u. 46.

Mélyfúrási szak- és segédmunkásokat változó munkahelyre felveszünk.

Személyes jelentkezést kérjük a szükséges iratokkal. szombat kivételével: Vízkutató Üv. Cegléd Rákóczi út 72.

A ceglédi Kossuth Mg. Tsz. felvételt hirdet: esztergályos, gépjármű-villamossági szerelő, mezőgazdasági gépszerelő, lakatos szakmunkások részére. Jelentkezés: a tsz. központjában a műhelyvezetőnél. Cegléd III., Kossuth Ferenc utca 26.

A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM GONDNOKI OSZTÁLYA

FELVESZ

szállítómunkásokat éjjeliőröket, takarítónőket, férfi udvari munkásokat (nyugdíjasokat is). női felvonókezelőket.

Jelentkezés: **szombat kivételével,** 8—11 óra között. a Bp XI., Egry József utca 20/22. II. emelet 202. sz. alatt.

ADÁS-VÉTEL

Alsógödön, Felszabadulás útja 38. sz. 547 négyszögöl gyümölcsöstelek, víkendházzal eladó. Érdeklődni: Balogh Béla, 1182 Budapest, Iparvasút utca 34. sz.

Gödöllőn, Galamb u. 7. sz. ház beköltözhetően sürgősen eladó. Érdeklődni ugyanott.

VEGYES

Váci másfél szoba, komfortos, tanácsi lakást cserélnék dunakanyari, hétvégi ingatlanra. Ajánlatokat „Közműves 72 747" jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe kérek.

Kertbarátok, kiskert-tulajdonosok!

A Vetőmag Vállalat által forgalmazott színes tasakolású

vetőmagvak kaphatók

az élelmiszer- és iparcikk-üzletekben. **Felvilágosítást nyújtanak az ÁFÉSZ és tsz. boltok is.** Nagybani megrendeléseket még elfogad a Vetőmag Vállalat Pestvidéki Központja, Monor, Ady Endre u. 61.

Konyhabútor 400 Ft előleggel, 12 havi részletre. Népszínház u. 24. sz.

Turán Lánló, [grafikus.]

Illusztrációival jelent meg Aleksis Kivi könyve, A két testvér.

— : hédítő táj

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. abt. 18.

MDK

Turáni J. Sándor

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az a/ ruhacsoportnál (férfiruha v. télikabát) a II.dijat megosztva Mohácsy Pál és Turáni J. Sándor 1-1 tervére itélte oda a biráló-bizottság. Oklevéllel tüntette ki Mohacsy 5 és Turáni 2 tervét.
Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

MDK

Turáni T. Sándor, textilmüv.

Iparm. Isk. Evk. 1934-36.

44.l.

MDK

Turáni Sándor textiles II. éves növendék

Ipm. Isk. évk. 1934-36. Bp. 1936.

36 l. képek

MDK

Turáni Sándor

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az f/ ruhacsoportnál (iskolai formaruha) az I. dijat nyerte tervével.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.l.

MDK

Turáni Sándor

A magyaros öltözködési divatpályázaton tervei I.dijat nyertek.

Magyar Iparművészet, 1934. 169-70.l.Képekkel.

MDK

Turáni Kovács

d.m: Fiatalok tav.szalonja. Magyarország, 1939.
ápr. 1. 6.l.

Turáni Kovács Endre

szobrász

Szabad Művészet

1952. I. n. 4. 9. l.

MŰSZAKI ÉRTEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
228 1929 szám
Érk.: 1929. év szeptember hó 12 n.

6) Műemlékek felvetelére. (—
7) Diapositivek beszerzésére. - - -
8) Könyvtár gyarapitására. - —
9) Időközben felmerülő műemlék-hely
10) Műemléki előadások tartására
11) Nemzetközi épitész-kiállitáson részv
12) Egri várbeli ásatások segélyezé
13) A székesfehérvári ciszterci templom mono
14) Csánki Dénes által festendő műeml

Budapest, 1929. junius 28

MDK

Turáni-Kovács Imre

szobrászművész, dicsérettel kitüntetve.

Kossuth- és Hunyadi-szobor ... pályatervek.
Szabad Nép, 1951. nov. 1. 6 l.

Turáni Kovács Imre

szobrász MDK

Landler Jenő -szobrát a L.J. Járómű-javitó épülete elé helyezik.

Müterem 1958 I. évf. 9. sz. 46.o.

MDK

Turáni Kovács Imre szobrász
Liszt II.rapszódia

1000 pengős díj

Esterházy Pál hg. müv. dijainak nyertesei. . .
Uj Magyarság, 1941, márc. 22.

KDK

Turáni Kovács Imre /1936/

Szinyei Társ.-díj.

XII. Tavaszi Szal. [illegible].Szal. 1937. máj.

3 l.

MDK

Turáni Kovács Imre

Liszt II. rapszódia c. szobormüvével

Esterházy Pál hg. 1000 pengős díja

Szépmüvészet, 1941. 108 l.

Turáni Kovács Imre

S.V. Sztálin 1950 pobor pályázat-
ra meghívott művész

Gádor E.: Budapest pobrai,
Budapest, 1955. 421.

Turani-Kovács

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 DEC 19

1021

Szeged szobrai

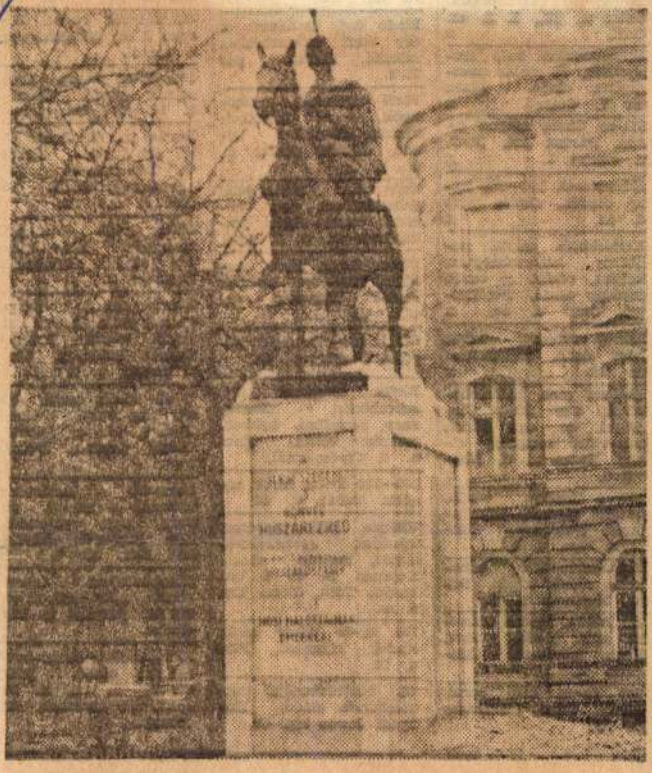

Lovas huszár

(127.) A szegedi 3. honvéd huszárezred 3. népfelkelő huszárosztálya hősi halottainak állít emléket az 1942-ben. a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara előtt felállított bronz lovas huszár. A novocento stílusában készített alkotás Turáni-Kovács szobrászművész alkotása.

406-as M
gástalan
adó. I
Petőfi u.
hető szc
és vasári

Rövid,
Ehrbar z
Erdeklődn
Szűcs u.
Gáll.

Felszabad
nyesnek, 15 szálas szanzavéria eladó, Marx tér 7. Csányi. x

511-es Terta magnó eladó. Párizsi krt. 34/C, I. emelet 1. x

Hússertések 100—220 kg-ig eladók. Csuka utca 6. sz. x

Költözködés miatt, polituros hálószobabútor, kályha, rézüst és egyéb ingóság eladó. Petőfitelep, Csap u. 64. x

Hízott sertések, kéves here eladó. Makkosházi út 18. x

Modern cseh hálószobabútor, egy fehér fürdőkád, és egy Skoda seb.-váltó komplett eladó. Kacsa u. 8. Alsóváros. x

750-es Zastava eladó, garázs tavaszig díjmentesen biztosítva. Hóbiárt basa u. 3.

Baba-szobabútor, babakocsi olcsón eladó. Pósa, Kazinczy u. 2.

Új bunda, kisebb termetű nőre eladó. Özv. Berta Istvánné, Madách u. 1/b.

200 kg-os hízó sertés eladó. Tápé, Munkácsy u. 15.

23/b.

Férfi télikabát, öltönyök, angol anyagból, újszerű állapotban eladó, délelőtt Jósika u. 9., I. 3.

Televízió, táskarádió, Schaffhausen óra, hegedű, cselló eladó. Takaréktár u. 2. 5. ajtó.

Fiatal fehér, hízott sertések, 170—190 kg-osak eladók. Hétvezér u. 43/a sz.

Hízók 120—300 kg-ig eladók. Pásztor u. 57.

Ródli, zománcos üst, zárosbödön, üvegek, nagy asztallap, bakkok, szekrény eladó. Rom u. 9. Cipőgyárnál.

140—220 kg-os hízók eladók. Tabán u. 30.

Világos hálószobabútor, írószettel, gyermek-íróasztal, matrac eladó. Naponta 10 és 5 óra között. Tóth, Bécsi krt. 9. sz.

180 kg-os fehér hízók eladók. Újszeged, Pürj u. 72.

Új, fehérszőrmejű vasutasbunda eladó. Hunyadi János sgt. 61.

180 kg-os prima fehér sertés eladó. Vasutas u. 11. sz. (Oncsatelep.)

Barna műbőr dzseki 54-sz, új árában átadó. Új zománcozott üst, zsírosbödön eladó. József A. sgt. 94.

Sötét színű fényezett mahagóni hálószobabútor eladó. Petőfitelep, Duna u. 3.

Boxer szuka, sárga, másfél éves, kiváló szülőktől eladó. Preisich Tamás, Budapest XIII., Visegrádi u. 3., II. 1.

4 db hízott sertés (kb. 200 kg-osak) eladó. Röszke, II. 55. Érdeklődni telefon: Röszke 30. x

Legszebb karácsonyi ajándék a szegedi papucs, nagy választékban kaphatók Rátkainál, Dóm tér 2. x

Játékbabakocsit (sport) veszek. „Jó állapotban" 113 341 jeligére a Hirdetőbe.

Kifogástalan Tesla magnetofon eladó. Mar tér 1., II. em. 4. Érdeklődni: szombat, va sárnap.

IDÉNYBOLTUNKBAN, Ro

vásároljon b

PALACKOS BO

Nemes kadar. 1
Kövidinka, 1 li
Kövidinka édes,
Pecsenye fehér,
Veltelini, 0,7 li
Ezerjó édes, 1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 FEB 18
PEST MEGYEI HÍRLAP
Turán Kovács Imre
szobrászművész

1021

Élni akarnak a szobrok

AZ ÉGRE NYÍLÓ tetőüvegen át téli napfény világítja meg a műtermet. Az ablak előtt óriás asztal, tele festékes dobozokkal, simító késsel, pattintó bizsókkal, vésővel, szobrokkal. Mellette állvány, félig kész festménnyel, ecsettel, munkára várva, úgy, ahogyan abbahagyták. Fiatal nő járja a műteremlakást. Fáradt, gondterhelt. Elidőzik egy-egy szépen kimunkált szobor előtt. A művész életének megannyi állomásai ezek. Ismeri mindnek a történetét attól a perctől kezdve, amikor még csak képzeletben éltek, tudja mennyi munka, verejték van benne, hogy megszülethettek, hiszen ő a mester lánya.

— Egyszer, régen azt mondta apám, aki az élettelen anyagból életet formál, az irtózik attól, ami halott. És ő meghalt, de a szobrai élnek, itt maradtak. Szeretném, ha nem halnának meg, valahol tovább élnének.

— Hogy érti ezt?

— Úgy, hogy megfelelő helyre kerüljenek, ne törjenek össze.

— Összetörni? Miért?

— A műtermet, hogy apám meghalt, más művésznek utalták ki. Nyilván munkára akarja használni az új főbérlő, nem pedig raktárnak.

Turán Kovács Imre szobrászművész elmúlt év júliusában halt meg. Hirtelen. Munka közben. Alkotásai ott maradtak a műteremlakásban. Szerény, nagy tehetségű, sokat dolgozó művész volt. Tehetségével párosult szívóssága nélkül nem tudta volna sikeresen végigjárni nehéz útját. Szegénysorsban élt, kifutóként kezdte meg a kenyérkeresést, szülőföldjén, Angyalföldön, később esztergályos, lakatosinas lett. Munka után, szabad idejében csupán fantáziájára hagyatkozva formált szobrokat. *Körmendi Frimm Jenő* dekoratív szobrász fedezte fel, magához vette. Három évig tanult nála. Majd sikeresen felvételizett a Képzőművészeti Főiskolára. Elvégzése után ott tanított, mint tanársegéd. Még főiskolás korában nyerte el a római ösztöndíjat és a *Nemes Marcell*-díjat. Ő készítette el a felszabadulás után az első munkásszobrot. A *„Névtelen munkás"* a Landler Jenő Járműjavító előtt ma már szimbólum. Szobrai különben sokfelé megtalálhatók az országban és külföldön is. *Gödöllőn* Petőfi szobrát, Székesfehérváron diszkoszvető fiúját, *Kókán, Miskolcon, Rákospalotán* az általa készített felszabadulási hősi emlékművet helyeztek el. Balatonfüreden pedig nemrégen a *„Ladikos"* szobrát.

Amikor már elismert művész volt, saját sorsából okulva megszervezte Rákospalotán a képzőművészeti szakkört, ahol tanította a tehetséges fiatalokat. Akkori tanítványai között van olyan is, aki ma elismert, Kossuth-díjas szobrász.

Hallatlan szorgalommal dolgozott, különösen az utóbbi években. Mintha csak megérezte volna, mennyi tennivalója van még az előtte álló rövid időre. Sok szép alkotással készült el, amelyek egy része itt maradt a műteremben.

Talán magát ábrázolta ezzel az „Önerő" című szoborral.

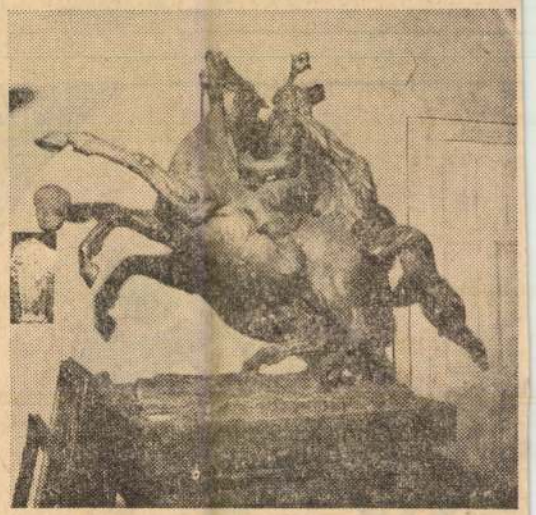

A gyönyörű szép, híres Dózsa-szobor.

DÓZSA SZOBRA kompozíciójának egyszerűségében remekmű, lenyűgöző. Amikor tervezte, fantáziája engedett a hagyománynak: Dózsa *„Csóka"* nevű kedvelt lovával egyvágtában tette meg az utat Erdélyből Budára, hogy figyelmeztesse a főurakat: az elnyomott nép erős, lázad, nem tűri tovább az önkényuralmat. A szépség, harmónia mellett rendkívülisége még ennek a lónak, egész súlyával meg tudott állni a hátsó két lábán, nem támaszkodik semmivel. A Dózsa-szoborral szemben ott van az a szinte lebegő nőalak, űrhajót tartva kezében, amelyet *az első szputnyik felbocsátása után tervezett.* Akkor azt gondolta: majd nyugodtabb órában fehér márványból faragja meg. Szemben vele bronzba öntött férfi fával birkózik. Minden porcikája erőről árulkodik.

— Úgy gondoltam, ezt az *„Önerő"* című szobrot teszem a sírjára. Mert erős, fáradhatatlan volt apám, amíg élt.

— Ezeket a nagy szobrokat pedig — mutatott körbe a művész itthagyott árváira — nem tudom hová vinni. Lakásunk kicsi, nem férnek el benne, meg kár is volna őket raktárba zsúfolni. Tér, levegő kell nekik. Azt szeretném, ha mondanivalójukat tekintve parkba, iskolába, gyár elé, gazdaságba kerülnének. Sok ezer forintos értékek ezek, de nem kérünk érte pénzt, csak megmaradjanak, ne törjék össze őket!

Csengettek. A házmester jött. Kezében boríték.

— Olyan ritkán jönnek — szólt Turán Kovács Imre lányához — nem tudtam átadni ezt a levelet, még az édesapjának küldték.

Gödöllőről írták. *Csiba József* küldte, aki húsz évvel ezelőtt annyit szorgalmazta a művész Petőfi-szobrának felállítását a városban azon a helyen, ahol a költő lakott egykor. Írta, hogy az évforduló alkalmával ünnepséget rendeznek és arra hívja meg...

TURÁN KOVÁCS IMRE hivalkodás nélkül, a maga körüli csendességet szeretve fáradhatatlanul dolgozott élete utolsó percéig. Művész volt. Nem szabad, hogy értékes alkotásai most tönkremenjenek. Bizonyára van olyan tanács, tsz-elnök, igazgató, aki az iskola, a gyár, a művelődési ház elé, a község parkjának, a tsz udvarának díszítésére régen szeretett volna már egy szép szobrot elhelyezni.

Kell, hogy ezek a szép szobrok tovább éljenek!

András Ida

vezésénél, lebonyolításánál.

megyeiek teljesítményéről. Tárnokon az első félidő-

Labdarúgó-teremtorna

A Ráckevei Járási Labdarúgó Szövetség a szigetszentmiklósi 2-es számú iskolában labdarúgó-teremtornát rendezett a Felszabadulási Kupáért. A viadalon hét együttes vett részt, először a selejtezőket bonyolították le. Négy csapat jutott a döntőbe, ahol a következő eredmények születtek: *Szigetújfalu—Taksony 7:1, Szigetszentmiklósi TK—Szigetcsép 4:2, Szigetújfalu—SZTK 5:2, Szigetcsép—Taksony 5:2, Taksony—SZTK 3:3, Szigetújfalu—Szigetcsép 4:0.*

A tornát Szigetújfalu nyerte az SZTK, Szigetcsép és Taksony együttese előtt.

Az első forduló

A Váci Híradás rendezésében sorra került labdarúgó Felszabadulási Kupa első fordulójának eredményei: Váci Híradás II—PENOMAH öregfiúk 3:1 (0:0), Váci VSE—Váci Híradás ifi 1:0 (0:0).

Totótippjeink

1. Milan—Bologna	1 x
2. Cagliari—Inter	1 x
3. Genoa—Napoli	1 x 2
4. Como—Sampdoria	1
5. Fiorentina—Juventus	2 x
6. Lazio—Perugia	x 2
7. Verona—Roma	1 x
8. Avellino—Foggia	1 x
9. Catania—Catanzaro	1
10. Modena—Novara	1 x
11. Pescara—Spal	1 x
12. Sambenedettese—Varese	1
13. Taranto—Brescia	1 x 2
Pótmérkőzések	
14. Brindisi—Palermo	1 x
15. Ternana—Reggiana	1 x 2
16. Torino—Ascoli	1

Kismaros, Vácrátót, Szok
Kósd, Váchartyán, s ezen
vül az NB III-as *Duna*
Vasutas és a Váci Híradá

A járási bajnokság I.
tályának tavaszi küzd
március 7-én kezdődnek
II. osztály Északi csop
ban március 14-én, a Dél

APRÓHIRDETESEK

ÁLLÁS

Raktárnokot zsákraktárba felveszünk. Erkölcsi bizonyítvány szükséges. Cím: Gabonaforgalmi és Malomipari Szolg. Váll. Báziskirendeltsége Budapest IX., Soroksári út 24. Telefon: 342—324

A Pest megyei Fémipari és Kéziszerszámgyártó Vállalat felvételt hirdet dabasi üzemegységébe férfi esztergályos szakmunkára, valamint betanítunk férfiakat esztergályos munkakörbe. Jelentkezés: Dabas üzemegység, József Attila u. 79.

Műszaki végzettségű normatechnológust, üzemi diszpécsert és programost keresünk műszaki munkakörökbe. A jelentkezéseket írásban vagy személyesen: Ipari Műszergyár személyzeti osztály, Aszód. Pf. 2. címre kérjük.

A szentendrei MÁRKA üdítőital üzem felvesz női, férfi dolgozókat, lakatosokat, villanyszerelőket, kazánfűtőket, portásokat (nyugdíjast is). Jelentkezés: Szentendre—Pannóniatelep, Rózsa út 8.

Váci telephelyünkre férfi műszerészeket és férfi betanított munkásokat műszerészjellegű munkára azonnal alkalmaz a VBKM Kapcsolók és Készülékek Gyára, Budapest X., Kőbányai út 41/c. Telefon: 130—547.

A Fűrész- és Hordóipari Vállalat Ceglédi Üzeme felvételre keres „D"-vizsgával rendelkező gépkocsivezetőket. Jelentkezni lehet az üzemben. Cegléd, Kosárhegy utca 22. (Jászberényi úti felüljáró mellett) munkanapokon 8—16 óráig, szombat kivételével.

A Mechanikai Művek Abonyi Gyáregységében telefongyártáshoz esztergályos marós, köszörűs, szerszámkészítő szakmunkásokat, elektromechanikai és egyéb műszerészeket azonnal felveszünk Női munkaerőt, betanított munkára, férfi segédmunkást és fiatalkorú kisegítőket szintén alkalmazunk. Jelentkezni lehet az MM Munkaügyi osztályán ABONY Tószegi út 44

Üdülőgondnok hazaspárt keresünk. Dunakeszi, gödi szakiparos előnyben. Jelentkezés önéletrajzzal, levélben: Szirtes, 1365 Budapest. Postafiók 665.

ADÁS-VÉTEL

Termő szőlővel, 500 négyszögöles telek eladó. Monor, Malomhegy 4., (katolikus temetőnél). Érdeklődni egész nap.

Kétszobás, összkomfortos, beköltözhető öröklakás. Vác, Népek Barátsága útján eladó. Telefon: 10—535.

Kétlakásos családi ház, osztható, eladó. Bpest XX., Rákóczi u. 61/b.

Gödöllőn kétszintes, két szoba, összkomfort, plusz étkezőfülkés házam eladó, vagy budapestire cserélném ráfizetéssel. Cím: 2100 Gödöllő, Bercsényi u. 41. sz.

VEGYES

Esküvőiruha-különlegességek kölcsönzése, kedvező feltételekkel. XIV., Dózsa Gy. u. 29. 410—720.

Turáni Kovács Imre
Feleségem, bronz
Anya gyermekkel, aluminium
Liszt-rapszódia, bauxit
Jelen, jövő, terrakotta

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius.
12 l.

301. kép. 4. (Mss. I. 20.) M

Turányi Kovács Imre

szobrász

a rákospalotai mu-
kásképző szobrász és
festőiskola vezetője.
Tanítványai művei-
ből kiállítást s a maga
bronzszobrait is kiálli-
totta.

Népszava. 1947.
aug. 3. (Rákos-
palota nagy esemé-
nye: az ujjáépítési
kiállítás.)

Turáni Kovács Imre

nobrán

Rákospalota

Eötvös u. 124.

MKSz 1947

Tusáni Kovács Imre mottász

Repr: Ladikos

Szövegben említett művek: Dózsa György
Kovásszobor
Diszkoszvető / Székes Sebestyén /
Petőfi / Gödöllő

1966. feb. Művészet

Turáni Kovács Imre

szobrász

Szinyei Társaság által zsürizett Tavaszi Szalon kiállitás - képével szerepel.

Uj Magyarság
1935.V.9.

Turáni Kovács Imre

szobrász

X. Tavaszi Szalon kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Kleopátra.

Az st.
1935.V.9.

Turáni-Kovács Imre

MDK

Landler Jenő, gipsz

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Turáni Kovács Imre MDK

dr. Fernbach Józsefné, márvány

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Turáni Kovács Imre

Szerepelt a Szinyei Társaság Tavaszi Szalon Kiállításán.

VII 1939. IV. 5.

M.D.K.

Turányi Kovács Imre

A müvész megkapta a\"Képzőművészek három évre a Collégium Hungaricumba szóló római ösztöndiját"-irja a lap és megjegyzi, hogy a fiatal szobrászmüvész korábban Sidló Ferenc tanársegédje volt.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 okt. 17-23.
IV. évf. 42. sz.

M.D.K.

Turáni Kovács

Borics Pál és Sebő zoltán nevét emliti meg kritikájában Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában. Ezek a müvészek küldték be Partizánszövetség partizánszobor pályázatára müveiket, s a beküldött szobormüvek közül a három szobrász müvét tartják a legértékesebbeknek.

"Láttuk Hallottuk Olvastuk" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. május 11-17. IV. évf.
2o. sz.

M.D.K.

Turáni Kovács Imre stobrász

1947-ben a Rákospalotai Munkás Képzőművészeti Iskola tanára

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 347.1.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I
Bp. 1965.

Turáni Kovács Imre szobrász

kezdeményezésére Rákospalotán Müvészház létesült.
jutalomra j vasolva / 600 Ft / 1947

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 346.1.
A MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT KÖNYVEI II
Bp. 1969.

Turáni Kovács Imre

kitüntető elismerésben részesült a fiatalok

tavaszi salonjának kiállításán.

NU 1939. IV. 2.

Turáni Kovács Imre

szobrász

I. Tavaszi Szalon

XIII.

XIV.

Turáni Kovács Imre

Haits Géza: Turáni Kovács Imre mű termében. Művészet 1966. 7. évf. 2. sz. 28-29. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./ 253. l.

MDK.

Turányi Kovács Imre szobrász:

"Madonna" c müve.

Ernszt Muzeum.XIII. Tavaszi Szalon c. kiállitás.

Pesti Napló 1938. április 1o. 4. 1.

MDK

Turáni Kovács Imre, szobrász

/A fiatal szobr.nemz. munk.-ból.
Bp.szfv.gyüjt./

Tanulmányfej. Terrakotta.

Műcs.-OMKT.Őszi Tárlat.1943.okt.2.-Nov.1. Kat.lo.1.

Turáni Kovács Imre MDK

A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozásu alkotások:

"Landler Jenő" Terracotta, öntött.

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYÜJTEMÉNYE.
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.Bp.1961.
131-178.l.

143.l.

MDK

Turáni Kovács Imre: Merengés, gipsz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
Tavaszi Szalon XI.

MDK

Kitüntető elismerésben részesültek

Turáni-Kovács Imre szobrász

A Szinyei Merse Társaság díjkiosztása
Magyar Nemzet 1939. ápr. 2.

Turáni Kovács Imre, szobrász MDK

Tavaszi Szalon kiáll.
Pesti Napló 1935. máj. 9.

MDK

Turáni Kovács Imre, szobrász

Nyilazó.	Bronz.
Az én kezem.	Gipsz. Fém.

Műcsarnok. IV.Képzőmüv.kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943. máj.16-30. Kat. 8,9.1.

Turáni Kovács Imre MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Műcsarnok 1944. Szökefőv. Képtár Jub. Kiáll.

Turáni Kovács szobrász

Relief je szerepel a Szinyei Társaság „Tavaszi Szalon" c. kiállításán az Ernst Muzeumban

Magyar Hírlap 1938 IV. 10

MDK

Turáni Kovacs Imre, szobrász

Nyilazó. "..kisméretü, de lendületes".

H.Szürédi Ilona:
Műcsarnok. "A Magyar Művészetért" kiáll. 1943,máj.
Vasárnapi Ujs. 1943 máj.16. 13.1.

MDK

Turáni-Kovács Imre, szobrász

Landler Jenö. Gipsz.

Mücs.-IV.M.Képzm.K$_1$áll.1954.jan.-febr. Kat. 21.l.

MDK

Turáni Kovács Imre, szobrász

Király Géza. Bronz.

Vöv.KPt. -MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.
ápr.6.Kat.19.1.

Turáni Kovács Imre MDK

Amazon, gipsz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Turáni Kovács Imre

Felvidék, gipsz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Turáni Kovács Imre

Diszkoszdobó, gipsz

Sportdij-kiáll. képes tárgymutatója. Iparm. Muz. 1940. márc.

MDK

Turáni Kovács Imre

Szovjet balettáncosnő. Gipsz.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállítás katalogusa. 1952. 6.l.

MDK

Turáni Kovács Imre szobrászmüvész /1910,Bpest./

A fővárostól kapott ösztöndijjal 1942.jul. havában dolgozott Rómában. Két kompoziciót csinált.

Orszöszt. 1941/42. 29.l.

MDK

Turáni Kovács Imre

Liszt II. rapszódia c. szobormüvéért looo pengős dijazásban részesült

Esterházy Pál herceg művészeti dijainak nyertesei. Szépmüvészet 1941. lo8.l.

MDK

Turáni Kovács Imre

Halász, gipsz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 13.1.

MDK

Turáni Kovács Imre

Alom. Gipsz.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc. 24-Máj. 15. Műcsarnok. Kat. 12.1.

MDK

Turáni Kovács Imre

Álom, gipsz

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. ~~8b.l.~~
82.l.

MDK

Turáni Kovács Imre

"Felvidék" és "Amazon" c. szobormüvei a Képzóm.Társ.téli tárlatán.

Ferdinándy Mihály: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Magyar Nemzet, 1939.jan.29. 24.l.

MDK

Turáni Kovács Imre

A Szinyei-Merse Pál Társaság kitüntető elismerében részesitette

Kitüntettók...Nemzeti Ujság 1939. ápr. 2.

MDK

Turányi Kovács Imre

Tél a művészetben./Bpest,1940/. 87.l.

Turáni Kovács Imre

nobrázt

▽▽▽

Szabad Művészet

1957. 11. 508. l.

*Zeitung*gá. JÁRY személye feltétlenül megbízható irányító és ellenőrző szerve lesz a lapnak. Ezen a ponton a kancellár véleménye megegyezett WIRKNER kancellári titkár jelentésével: a városbíró és követ tehetséges és a kormány politikusa; tehát rendelkezik azokkal a tulajdonságokkal, melyeket a „jó" szerkesztőtől megkívánnak. Legjobb volna JÁRYt is a privilégiumban részesíteni. Hiszen német polgárcsaládból származik és éppen ezért népszerű és tekintélye van a városi polgárság előtt. Állása ugyan a tényleges szerkesztői minőséggel össze nem egyeztethető és így egy alája rendelt egyénnek kell majd a szerkesztői címet viselnie és a munkát vállalnia. HECKENASTék már erre is gondoltak és GLATZ EDE bécsi születésű hírlapírót, volt tescheni gimnáziumi tanárt hozták javaslatba.[18] WIRKNERnek is vannak ajánlatai: ENGEL szepesi főjegyző, a történetíró fia, kormányhű ember. Ha azonban megyei szolgálata, vagy evangélikus volta gátló körülmény lenne, szóbakerül-

[18] SZINNYEI, i. m. III. köt.

TURÁNYI GÁBOR

MAGYAR GÁBOR: A HÉGY SZELLEME.
ERDEI ISKOLA, VISEGRÁD
MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET 1996/3,
26-31

Turáni Kovács Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1958 JUL 25

Országos készülődés a 8. vasutasnapra

Augusztus 10-én, vasárnap tartják a 8. magyar vasutasnapot. A vasúti állomások, fűtőházak és más szolgálati helyek dolgozói egyhetes, vagy 10 napos ünnepi műszakot tartanak s ezalatt sok ezer tonna árut szállítanak el terven felül.

Augusztus 3-án — előkészületül — ünnepség lesz a Hűvösvölgyben, az Úttörővasút fennállásának tízéves jubileuma alkalmából. 8-án, péntek délután nyílik meg a Technika Házában (Budapest, V., Szabadság tér 17.) a hagyományos vasutas újítókiállítás. A Képzőművészeti Főiskola helyiségeiben (Budapest, VI., Népköztársaság útja 69.) nyitják meg a 8. vasutas képzőművészeti kiállítást, melyre mintegy 400 festményt és sok szobrot küldtek a pályázók.

Turáni Kovács Imre szobrászművész nagyméretű Landler-szobrot készített, amelyet augusztus 9-én avatnak fel a Landler Jenő Járóműjavító épülete előtt.

Augusztus 9-én délután a száz legjobb vasutas dolgozónak a Parlament kupolacsarnokában *Kossa István* közlekedés- és postaügyi miniszter nyújtja át a kormánykitüntetéseket és a »kiváló vasutas« kitüntetéseket.

Augusztus 10-én a 8. vasutasnapon, a gazdag budapesti program mellett, kiemelkedő vidéki esemény lesz a győri új pályaudvar felavatása.

rész
ÁLL
ÉS
otthoni
foglalkoztatást
biztosítunk
*
Felvételre
jelentkezni lehet a
Budapest Kötő Htsz-nél
Budapest,
V. Semmelweis u. 17. I. em.

bontja a regény felépítésének kompozícióját. A peonok hőskölteményszerű küzdelmének leírása néha emlékeztet Johanes Boyer hajósaira; de Traven munkájából hiányzik a hatalmas, összefüggő nyugalom, mely Boyer könyveit remekművekké teszik. A nagyszerű epikus részeket laza toldalékokkal hígítja fel.

Andreu találkozása a tizenöt éves indián lánnyal a kútnál, a bibliai Jákob és Ráhel naivságában megindító idilljét juttatja eszünkbe. A hangvétel tiszta és romlatlan. Kevés hasonló szépségű, pásztor-

Turáni Kovács Imre, szobrász

71.) A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású mű ve. „Landler Jenő" Terracotta, öntött. m: 50 cm

Lsz. 57.568. (4) old

Gerelyes Ede: A Legújabbkori xxxxxx Történeiti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkorixxxx Tört.Múz.Évkönyve.II.évf.1960.Bpest 1961.Franklin Nyomda.Bp.

MDK

Turáni Kovács Imre, szobrám

Szerelem, műkő.

Kleopatra. gipe.

Neuvz. Szal. Műv. E. - Szinyei Társ. - X. tav. kiáll. -

1935 V. 8-19. - Kat.

MDK

TURÁNI-KOVÁCS IMRE
kitüntető elismerés

17. Tav.Szol. díjnyert. névsora
M.Szol, 1942. jun.

MDK

Turáni Kovács Imre

Káldi Jenő dija 1941

17. Tsv.Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. jun.

Turáni Kováts Imre [redacted]

Elmulás, terrakotta

[redacted]

A magyar müvészetért c.kiáll.

Turáni Kovács Imre MDK

Meduza, gipsz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Turáni Kovács Imre

MDK

Pietą, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MTA

Turáni Kovács Imre MDK

Halász, gipsz

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Turáni Kovács Imre

* Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Turáni Kovács Imre
kabrán

Kiállíd a Téli Tárlaton

N. U. 1939. I. 28.

Turányi Kovács Imre MDK

Liszt II. rapszódia, bauxit

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MDK

Turáni Kovács Imre

MDK

Liszt II. rapszódia, repr.

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

MDK

Turáni Kovács Imre

Szinyei Társ. dij 1936

17.Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

MOK

Turáni-Kovács Imre, rajzai

Szovjet balettáncosnő. Gipsz

„Magy. Szovjet Barátság" - 1932. - Képzőműv. kiáll. -

Kat. 6. 9. l.

MDK

Turáni Kovács Imre

díjat nyert a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron-szoborpályázaton

Pesti Hirlap 1943. ápr. 6.

. 16.szám

térium közleményei

M.D.K.

Turáni Kovács Imre szobrászmüvész

Bényi László és Móricz Margit társaságában rendezték meg kiállitásukat a "Mübarát" tárlatán, - irja a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. ápr. 8-14. V. évf. 16. sz. 45. lap

Turáni Kovács Gyula.

szobrászművész

Az új Kossuth-szobor pályázatra beküldte pályaművét.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 14.

Turáni Kovács Imre.

szalvárzművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton
réztverz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 6.

M.D.K.

Turáni Kovács Imre

Lukács József: "Müteremlátogatás" c. irásában foglalkozik a müvész munkájával. A Képzőmüvészeti Főiskola Bajza-utcai telepén él a müvész a Főiskolán tanársegéd.
"Fájdalom" c. és "Ősmagyar nyilazó" c. szobrainak repr.-ját hozza a lap.
Néhány alkotását emlit még a lap a müvész müvei közül: "Ámok", "Az anya", "A feltámadt Lázár" és egy ősmagyar harcost, "...amint épen a "Kardtánc"...mozdulatába lendül."
A Főiskolán 13 dijat nyert. Mestere Sidló Ferenc.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. szept. 13-2o.
37. sz. II. évf. 16-17. lap

MDK

Turáni Kovács Imre

Szinyei Társ. dij 1936

N. Szal. Tavaszi szalon 1937.

rlands Openluchtmuseum. Arnem, 1962.

ɔprajzi atlasz kérdőivének gyüjtője.
33.

lekodés kutatása. Budapest, 1948.

aditionis en France. Mendoza, 1950.

einwald. Basel, 1943.

prajzi atlasz kérdőiveinek gyüjtője.

M.D.K.

Turáni Kovács Imre, szobrász

1930-óta állít ki rendszeresen. Több alkotásai: a gödöllői Petőfi szobor, a bpesti Landler-jármujavitó előtti „Névtelen munkás" szobra, szérasferérvári Petőfi emlékmű, a rákospalotai Landler-szobor, Ismertebb szobrai még „Munkás" (bronz), „Ausschwitz" (bronz), Hamupipőke. Körölve: a gödöllői Petőfi emlékmű.

./.

Monumentális Művészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr.

62 old.
+26.

M.D.K.

Turáni Kovács Imre, szobrász

... Főiskolai tanulmányai során aranyérmet -, később Szimpi -, római és fővárosi nagydíjakat kapott.

Monumentális művészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr.

62. old.

M.D.K.

Turáni Kovács Imre

szobrász

Műtermében van „Dózsa György" lovasszobra bronzba öntve, valamint Michelangelo „Brutus"-a bronzba öntött fejmásolata.

Háits Géza: Turáni Kovács Imre műterében
Művészet, 1966. február - 28 lap

Turáni Kovács Imre
szobrász

M. D. K.

Rákospalotán a Landler-Javító-
műhely ~~[illegible]~~ előtt áll „arccal a vásut
felé" bronzszobra. A „Néotelen munkás"
az első munkás szobor volt a felsza-
badulás után.

Háris Géra: Turáni Kovács Imre műtermében
Művészet, 1966. február - 28 lap.

Tuvani Skovács Imre : M.D.K

szobrász

Csáktornyán Szinyiről
készült szobrát állitották
fel. Kókán, Mishén, Rahos-
palotán hősi emlekmüket
állitottak fel.

Haits Geia : Tuvani Skovács Imre müdermeben.
Müveszet, 1966. februar – 28 lap.

Turáni Thoracs Imre

szobrász

M.D.K.

Tanulóévei során nyerte
el a római ösztöndíjat,
majd Nemes Marcel díjat,
kétszer még a Szinyei-díjat.

Haits Géza: Turáni Thoracs Imre művészete
Művészet, 1966. február - 28 lap.

Turáni Kovács Imre M.D.K.

szobrász

Sidló tanítványa volt, később tanársegédje. Sidló Székesfehérvárott fel'állított Szent István-szobrának megmunkálásán segédkezett.

Háits Géza: Turáni Kovács Imre műtermében. Művészet, 1966. február – 28 lap.

Turáni Skovács Imre M.D.K

szobrász

Nehéz gyermekkor után Körmendi Frimm Jenő szobrászüzemében töltött 3 évet. Innen a Képzőművészeti Főiskolára került. Sidló növendék volt.

Kaits Géza: Turáni Skovács Imre műtermében Művészet, 1966. február – 22 kep.

M.D.K.

Turáni Ilková és Imre

szobrász

Gödöllőn állítottak fel Petőfi szobrát, Székesfehérvárott Diszkoszvetőjét. Szatmárnémetben Szent István és Szent László készült szobrát.

Háits Géza: Turáni Ilková és Imre műtermében Művészet, 1966. február – 28 lap.

Tmáni Skovács Imre
szobrász

M.D.K.

Ladikos } repro
Dózsa

Háits Géza: Tmáni Skovács Imre műtermében
Művészet, 1966. február - 28. kep

Turáni Kovács Imre M.D.K

szobrász

Mařvány nőalakja az első szputnyik felbocsátása után készült. „Őserő" című szobra, magyar parasztembert ábrázol. Legujabb szobortervé a: „Ladikos".

Haits Géza: Turáni Kovács Imre műtermében.
Művészet, 1966. február - 28 lap.

Turányi Kovács Imre MDK

Álom, gipsz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Turáni Kovács Imre

Kiállít

Kgy. M. 1942. IV. 19.

özpont meginditotta rotaprintes for-
ó köteteként a
épzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
atkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Művészettörténeti Dokumentációs
örgy ut 41.) készpénzfizetés ellenében

Turáni Kovács Imre

Kiállít

Mí M. 1942. IV. 8i.

vörgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
ó. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
török utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Turáni Kovács Imre

Kiállít

PH. MP42.IV.22.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Turáni Kovács Imre

Kiállít

Mo. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1-
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület épitészeti állagának a t

Turáni Kovács Imre MDK

Az én kezem, gipsz

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Turáni Kovács Imre

MDK

Nyilazó, bronz

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Turáni Kovács Imre

MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Műcsarnok 1943 Őszi tárlat

MDK.

Turáni Kovács Imre

Halász, gipsz

Nagy. Művészetért Kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

21. 1.

MDK

Turáni Kovács Imre

Anya gyermekkel, gipsz

Nagy.Művészetért kiáll. r.Kücs. 1940. febr.

23. 1.

MDK

Turáni Kovács Imre

Kariatida, cement

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

24. l.

MDK

Turáni Kováts Imre, szobrász
Rákospalota.

224. Elmúlás. Terrakotta.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért".Képzöm.Kiáll.1942.
jun.6.-22. Kat. 11.

M.D.K

TURÁNI KOVÁCS István szobrász

Halász

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a r.

Bn. 1959. 277. l.

Turáni Kovács Imre, szobrász

L.: Kösi József

Apró f.: Vélemények .... [2] ... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976 június XXX/6

Turáni Sándor

A magyaros öltözködési divatpályázatról. I-dij.

VI

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1934. 169. l

Révész és Nemes terve. — Földes Miklós terve 75
Körner József tervei 76
A Budapesti Nemzetközi Árumintavásárról.
Kanics Miklós : Bejárati kapu. — Körner József textilstandja. — Kép a vásár szabad területéről 86
Lakatos Artúr textilstandja. — Révész és Nemes textilstandja. — Kanics Miklós pavillonja 87
Leszkovszky György : A badacsonytomaji Szt. Imre templom szentélye 125

TEXTIL, NÉPMŰVÉSZET

Kovács Zsuzsanna textilmunkái.
Faliszőnyeg. — Hímzett terítő. — Párnák 73
Drávamenti főkötők (színes melléklet a 7—8. sz. füzethez). — Régi kalotaszegi fejkötő. — Régi kalotaszegi vőfélykendő 154
Régi erdélyi hímzések és kerámiák 154
Erdélyi székely rúdravaló. — Kükülővidéki tányéros asztalterítő 155
Erdélyi rúdravaló. — Kalotaszegi írásos lepedővég 156

ÖTVÖSMUNKÁK, FÉMMŰVEK

Kerrich Béla : Templomi gyertyatartó. — «Az Élet Kapuja» 15
Varján Oszkár : Bronzkandellaber és ereklyetartó 29

TÚRÁNIZMUS

A túránizmus a legújabb keletű *izmusok* egyike, amely a világháború vérpárás atmoszférájából csapódott le minálunk és a törököknél, — egy a tudomány mezébe bújtatott társadalmi és politikai mozgalom, amelynek célja, úgy mondják, valamennyi úgynevezett „túráni nép" anyagi és szellemi renaissance-a. A török túránizmus ugyan egészen szerényen csak a voltaképeni (előázsiai, túráni és oroszországi) törökséget kívánja felszabadítani és egyesíteni; de a magyar túránizmus igazi *pántúránizmus*, amely Magyarországtól Japánig, a Földközi-tenger medencéjétől a jegestengeri tundrákig terjeszti ki a „túránság" birodalmát s amelynek szemében „a túráni gondolat" „nemzeti, faji és világeszme".

Büszkébb szárnyalású gondolat-sas aligha kelt ki valaha szerényebb tojásból. Mert a túránizmus úgyszólván semmiből jött létre, illetőleg olyan fogalmakból és nézetekből alakult ki, amelyeknek vékányi polyvájában csak elvétve akad egy-egy búzaszemecskéje — nem az objektív igazságnak, hanem a halvány lehetőségnek. Másképen és más képpel: a túránizmus egy aristophanesi Nephelokokkygia, egy levegőbe épített Felhőkakukvár, amelynek építőmestere a fantázia, palléra a dilettantizmus, anyaga halvaszületett gondolatok, bebizonyítatlan és bebizonyíthatatlan föltevések, mondák és mesék, amelyek sokkal messzebb esnek a valóságtól és az igazságtól, mint Makó Jeruzsálemtől.

A túránizmus értelmi szerzője végső elemzésben a német eredetű angol nyelvtudós *Max Müller*, a nagynevű szanszkritista és a nyelvtudománynak nálunk is ismert népszerűsítője. Az ő korában, a mult század közepén, még szokásban volt a nyelveket nem csupán eredetük, hanem szerkezetük alapján is osztályozni, minekfolytán természetesen a legkülönbözőbb eredetű nyelvcsoportok verődhetnek össze. Max Müller már most „On the Classification of the Turanian Languages" c. szellemes ifjúkori értekezésében (1854) megtartotta a semita, hamita és jafetita nyelvtörzseknek régi genealógiai csoportjait, ellenben az egészen különböző eredetű ural-altaji, kaukázusi, indo-sínai, malájo-polinéziai, drávida és más nyelveket bizonyos szerkezetbeli hasonlóságok alapján foglalta egyetlen óriási kalap alá, amelynek aztán a *„túráni"* nyelvcsoport nevet adta. Az új szó voltaképpen ennyit tett: ha semmi egyebet sem tudsz egy nyelvről, mint hogy sem semita, sem hamita, sem jafetita, akkor számítsd a „túráni" nyelvcsoporthoz, azaz: nesze semmi, fogd meg jól! Üres dióhéj volt tehát, fogalmi tartalom nélkül való üres szó, de éppen azért kapóra jött:

Denn eben, wo Begriffe fehlen,
Da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein.

Nyugat 1925. nov. 1.

Max Müller később belátta, hogy tévedett, de már későn volt. Úgy járt, mint Goethe bűvészinasa: nem tudta megállítani a „túráni" lidércet, akit életre keltett. Megmaradt mindenekelőtt a „túráni" nyelvcsoport, ha nem is régi exorbitans kiterjedésében, hanem az úgynevezett *ural-altaji* nyelvekre korlátozva, s ebben az értelemben angol nyelvtudományi munkákban hébe-hóba ma is előkerül.

Hogyan áll már most ennek a szűkebb értelemben vett túráni, azaz ural-altaji nyelvtörzsnek a dolga?

Az ural-altaji nyelvtörzsek ágai uralkodó feltevés szerint az *urali* és az *altaji;* az uraliághoz tartoznak a *finn-magyar* és a *szamojéd,* az altajiághoz a *török-tatár,* a *mongol,* a *mandsu-tunguz* és a *japán* nyelvcsaládok. De itt nagy bajok vannak. Az *urali* ág dolga ugyan rendben van: a finn-magyar és a szamojéd nyelvek valóban „rokonsági" kapcsolatban vannak, azaz egy és ugyanazon (ma már elveszett) ősnyelvből származtak. Hasztalan lázadozott egy ideig a származására büszke magyarság a halzsír-szagú rokonság ellen. *Mátyás Flórián,* egy különben nagytudományú nyelvészünk, miután egy ideig azt vallotta és hirdette, hogy „nyelvészetnél és általában tisztán tudományos foglalkozásnál *nincs helye a politikának*", később ilyeneket írt: „Azon következtetésre, hogy ősi nyelvünk jelenleg csak finn, fájdalmasan felsóhajtunk! Méltó büntetése ez a hanyagságnak, amely a magyar-finnítést elnézte..." — és úgy vélekedett, hogy az anyanyelvünkről terjesztett „álhíreket nem csak szóval, hanem tettleges közbenjárással is megcáfolni kötelességünk". De hiába volt minden: az urali ág tagjainak rokonsága már rég általánosan elismert igazság. — Egészen másképpen áll az *altaji* ág dolga. Egyáltalában nincs bebizonyítva, hogy a török-tatár, a mongol, a mandsu-tunguz és a japán nyelvek rokonságban állanak egymással; annál kevésbé van kimutatva az, hogy az altaji ágnak valami köze van az uraliághoz. Egyetlen komoly nyelvtudós sincs, aki határozottan merné állítani, hogy a magyar nyelv genealógiai kapcsolatban van a törökkel vagy a japánnal. — Eszerint a szűkebb értelemben vett „túráni nyelvtörzs" is bebizonyítatlan hipotézis, — homok, amelyre semmit sem lehet építeni.

Már pedig erre a homokra van építve a „túráni népek" hipotézise, — az a monstruózus gondolat, hogy a „túráni nyelveket" beszélő népek vérségi kapcsolatban állanak egymással, sőt egyetlen „fajt" alkotnak. A „túráni népek" és a „túráni faj" fogalma csak a „túráni nyelvekből" van kikövetkeztetve. Ameddig tehát nincs kimutatva, hogy valóban vannak „túráni nyelvek", addig szó sem lehet „túráni népekről" és „túráni fajról". De azután sem. Mert népeknek és fajoknak semmi közük a nyelvekhez. Nézzünk csak magunk körül: ebben a becstelenül megcsonkított kis hazában is, a rettenetes vérveszteség után is hányan vagyunk még, akik magyar nyelven beszélünk s magyaroknak valljuk ma-

gunkat, anélkül hogy vérségi kapcsolatban volnánk a honfoglaló magyarokkal! Így áll a dolog másutt is, így áll századok és ezredek óta. A török eredetű bolgárok ma szláv nyelven beszélnek, a szláv eredetű poroszok németül, a délamerikai indiánok spanyolul, az északamerikai négerek angolul; az angolok részben germanizálódott kelták, a francia romanizálódott kelták és germánok stb., stb. Nyelvek rokonságából egyáltalában nem következik a népek rokonsága, vérszerinti és „faji" összetartozása. Föltéve tehát (de meg nem engedve), hogy csakugyan vannak „túráni nyelvek", ebből semmiképpen sem következik, hogy „túráni népek" is vannak, vagy éppen, hogy „túráni faj" is van.

Egyetlenegy nép van, amelyet a „túráni" jelző annyira-menynyire megillet: a *török*. Mert *Túrán* nevéhez a perzsáknál vagy ezer év óta a *turk* (= török) nép neve fűződik s mert e területen kimutathatólag már a VI. századtól török törzsek voltak letelepedve. Fölmerülhet tehát az a kérdés, vajjon nem áll-e vérrokonságban a magyarság, ha nem is valamennyi „túráni néppel", de legalább a túráni törökséggel. Erre sincs megnyugtató felelet. Igaz ugyan, hogy a magyarság, mint a nyelvében található nagyszámú török kölcsönszavak mutatják, már a honfoglalás előtt huzamos ideig állott érintkezésben török elemekkel, s az sem kétséges, hogy a honfoglaló magyarok ereiben jó néhány csepp török vér is csörgedezett. De teljességgel kimutathatatlan, hogy a magyarság tiszta török race volna (már amennyire „tiszta" race-ról egyáltalában beszélni lehet) s hogy éppen a túráni törökséggel állana vérrokonságban. A szűkebb túráni (török) vérrokonság is álom. Egy túránista török poéta persze így énekel:

„Te vagy mi nékünk igaz testvérünk, ó magyar nemzet!
Ősapáink szülőhazája te voltál, Túrán!"

De tudós nem énekelhet úgy, mint egy poéta; tudósnak prózában kell beszélnie — még pedig okosan. Ahogyan, teszem azt, a túránisták közé tévedt *Teleki Pál* gróf és *Cholnoky Jenő* professzorok, akik éppen a Túráni Társaság közlönyében kitűnően fejtegették, hogy „Túrán" nem nyelvészeti, nem néprajzi, hanem tisztán földrajzi fogalom, s hogy „túráni népek" vannak ugyan, de nem a nyelv és eredet, hanem a közös életmód fűzi őket össze. A „túránság" tehát nem race, hanem népegyveleg, — mixtum compositum — épúgy, mint a túránista szerzet, amelyben faj-magyarok mellett fölösen, bárha nem többségben vannak „faj-magyarok" is, már mint svábok, szlovákok és polákok, akiknek ősei nem Árpáddal jöttek be e hazába.

A túránizmus tehát hasztalan iparkodik magát tudománynak kiadni. Csak kompromittálja magát vele. De minek is erőlködik, mikor semmi szüksége sincs rá? Ha a túránizmus politikai mozgalom, már pedig az, akkor egyáltalában nincs rászorulva arra, hogy tudományos jogosultságát kimutassa. Minden politikai moz-

galomnak igazi hajtóereje és éltető lelke az érzés, amelynek mindig igaza van, csak azért, mert akarja, hogy igaza legyen. Tiszta bort önt a kupába az a túránista úr, aki így nyilatkozott: „Életre való faj nem keresi az elvont igazságot, nem törődik mások jogaival, hanem saját magának az élethez való feltétlen ragaszkodásában látja a legfőbb jogot és igazságot." C'est le ton qui fait la musique. A vak is láthatja, hogy aki ily élannal meri arculverni a jogot és az igazságot, az nem tudós, hanem politikus. A túránizmus valóban minden pórusából politikát izzad ki. A világháború folyamán a tudomány is kénytelen-kelletlen megalkudott a körülményekkel, de a túránizmus tüntetően angol-ellenes és német-barát volt s kéjelgett olyanféle kijelentésekben, mint pl. „a túránizmus német testvérgondolata a germán eszme", ami tudományos szempontból bolondgomba, de politikai szempontból feneketlen bölcseség lehet. Szóval: a túránizmus nem tudomány, hanem politika, és a túránista nem tudományt beszél, hanem politizál. A la bonne heure! Minden csizmadiának is szuverén joga politizálni, de egy okos csizmadia sem fog tudományos babérokra pályázni. És egy okos túránista sem. Mert tudományos túránizmus contradictio in adjecto — magyarul: fából vaskarika.

Megvalósulhat-e valaha a túránizmus ideálja?

Nincs ideál (éppen azért, mert ideál), amely száz percent erejéig valósulhatna meg, de a túránizmus ideálja, mint háborús pszichózisból eredő álomkép, minden látszat szerint rövid idő alatt nyomtalanul el fog enyészni. Egy túránista úr nézete szerint persze már volt „részleges" túránizmus hazánkban, akkor, amikor Szapolyai János török segítséggel biztosította trónját és Erdély 150 évig a törököknek köszönhette függetlenségét. De ha ezt és ilyesmit a „túránizmus" fogalma alá lehet és szabad foglalni, akkor nyugodtan elmondhatjuk, hogy hazánk története az „antitúránizmus" jegyében állott. Hogy csak néhány közismert esetet említsünk, a magyarok bizony nem fogadták tárt karokkal a Muhi pusztán a látogatóba jött mongol „rokonokat", sem Mohácsnál a török „testvéreket", s Zrinyi, Dobó, Szondy, Hunyadi, Kinizsi és mások igen respektábilis „antitúránista" akciót fejtettek ki, amely a mai napig osztatlan elismerésben részesült. A magyarságot egész multja arra utalja, hogy elutasítsa a „túráni gondolatot", nemcsak története, hanem elsősorban kultúrája is, amely ezer év óta kifejezetten „antitúráni", már mint nyugati. Hogy ez a kultúra nem volt fenékig tejföl, az tagadhatatlan: keverve hozta a jót és a rosszat, de mégis csak több jót hozott, mint rosszat, s bizonyos, hogy a magyarság csak úgy érhette meg európai létének millenniumát, hogy asszimilálódott hozzá, különben rég elmúlt volna már, mint a hún és az avar, vagy elsorvadt volna, mint a török.

SCHMIDT JÓZSEF

A nagyobb befektetést igénylő reálisabb törekvéseket hagyjuk ki egyelőre a játékból. Nem azért, mintha a Turáni Társaság nem igyekeznék magához vonni a nagyobb stílusban dolgozó szakembereket. Mert ellenhezőleg: egyik legfőbb törekvése éppen az, kogy véget vessen minden szűkkeblű féltékeny szatócskodásnak, ami mostanáig a bátrabb gondolatokat, nagyobb koncepciókat megfogamzani is alig engedte. Nagyrészt kiszámíthatatlan jövendő alakulások szerint fog dolgozni, tehát ennélfogva is elvárhatja, hogy törekvését a bénító szkepszis helyett bizalommal fogadják.

Tudományos és művészeti céljai alapján meg éppen kiváltságos polgárjogot igényelhet nálunk Magyarországon. Jogosan fellebbezhet arra, hogy a közel és távol Kelet filozófiája és művészete milyen könnyen és milyen óriási nagy mértékben otthonosodott meg a legnyugatibb, legellentétesebb műveltségű népeknél. Hivatkozhat arra, hogy a buddhista bölcseletnek és Keletázsia festőművészetének mélyreható befolyása nélkül a modern ember világnézete és művészeti hitvallása elképzelhetetlen.

E nagy és eleven értékek pedig olyan területen hódítottak először, hol a klasszikus antik tradiciók ereje a legközvetlenebbül volt érezhető. A népies japán fametszetek hatása alatt ott látták be először, hogy az ókori hellén művészet aktái már le vannak zárva, már történelmi értékeket tartalmaznak. Csodálattal tekintünk ezekre vissza, de — nem kérünk belőlük. A görög formák már geometriává merevültek, elvesztették érzelmességüket, nem fejleszthetők tovább.

Ezért jutott uralomra modern díszítő művészetünkben a népies elem, ez a minden régi diszciplinát megtagadó forradalmi hatalom. Ezért látunk olyan szívesen minden elhasználatlan formát, minden ujonnan fölmerülő fejlődésképes tényezőt.

Az új lehetőségek kutatása kelet felé hajtja a korral haladó modern embert és a magyarságnak éreznie kell, hogy ebben a jegyben jóvá tehet sok mulasztást. Ha eddig azt kifogásolhatták, hogy nem asszimilálódtunk eléggé a Nyugathoz, ne érhessen ezután minket az a nevetséges vád, hogy nem értjük meg ősi erőforrásunkat, a Keletet. Hogy nem megyünk tárt karokkal a keleti népek elé, mikor érezzük, hogy valami lebirkózhatatlan titkos természeti erő kezdi hajtani őket, az egységnek valami lappangó sejtése növeszti kifele törekvő energiájukat. Mi magyarok nyerhetünk tőlük legtöbbet. Legyünk hát azokkal, kik velük legalább érzésben egyesülni szeretnének.

FELVINCZI TAKÁCS ZOLTÁN

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: MODERN KÖLTŐK

Az »Élet« kiadása.

Csaknem 500 oldalas kötet Kosztolányi Dezső most megjelent új műve, a Modern Költők című külföldi antológia. Ha csak futtában lapozzuk is át a vaskos könyvet, tiszteletre hangol a végzett munka nagysága. Százkét külföldi költő sok-sok verse, magyar nyelvre hangolva át, — már a fordítások számát latolgatva is szerető elismeréssel kell fordulnunk a ritka odaadású író felé, ki nyilván hosszú éveken át s legjobb erői megfeszítésével fáradozott azon, hogy a külföld modern líráját közelebb emelje nemzete szívéhez.

A mű, mint a szerény író könyvének nemes gonddal írt előszavában maga is rámutat, nem tart számot a teljességre. Nem egy híres költő és nem egy híres vers kimaradt az antológiából, az iskolák és irányok megjelölése, jellemző alkotásaik rendszeres bemutatása hiányzik. De ennek az irodalomtörténeti teljességnek a helyébe, melyre egyetlen fordító aligha is törekedhetnék, egy másnemű teljesség tárul a kötet olvasója elé: nem kevésbé értékes és nem kevésbé irodalomtörténeti jelentőségű. Ez a másfajta teljesség Kosztolányinak, az alkotó költőnek jellemző írói sajátosságaiból következett.

Kosztolányit a rendkivül finom, gyermeki érzékenység és az olykor bizarr röptű, hősi páthosz kiváló költőjének ismerjük. Itt is, e fordításokban, főleg sejtelmes, törékeny hangulatok s forró, merész lendületek tolmácsolására vállalkozik legszívesebben. Innen van, hogy noha fordításai számtalan költői egyéniséget állítanak a magyar olvasó elé, ez a

lírai kleidoszkóp mégis egységes képet ad. Azt kell éreznünk, hogy mindezek a versek összetartoznak, ha magyar megszólaltatójuk nem is drótozta körül őket egyes irányok, iskolák irodalomtörténeti műszavaival: minden nemzetek modern lírájának két igen fő új vívmánya, az eddig alig sejtett finomságú érzékenységek s eddig alig ismert elemekből előszökkenő új, különös lendületek adják meg ezeknek az átültetéseknek az irodalomtörténeti karaktert. S a fiatal magyar líra közönségének, mely például Ady, Babits, Gellért Oszkár, Füst Milán külön-külön modernségű páthoszában, vagy Szép Ernő, Kaffka Margit, Lányi Sarolta lírájának gazdag érzékenységében gyönyörködhetik, éppen ezeket a fordításokat kell legmelegebb megértéssel fogadnia, mert alkalmat nyujtanak arra, hogy a mai magyar líra alkotásait jelentőségükhöz méltó, előkelő rangal illesszük be a világlíra termésébe.

Kosztolányi fordításaiban pompásan érvényesülnek ismert bravúros, formai készségei. Játszva győz azon a nehézségen, hogy választottainak versalakjait lehető híven megtartsa. Maga a módszer, mellyel szép és nehéz feladatát megoldotta, igen szerencsés és eredeti. Nem pontos fordító a szó fukar, pedáns értelmében. Nem a szavakat ülteti át: inkább az egyes költők költői eszközeit figyeli meg és alkalmazza újra. Ily módon a vers karaktere, hangulata kitünően rekonstruálódik, egy-egy versénél ezt érezzük: így írta volna meg Poe a Hollót, Whitman a lokomotív-ódát, ha a magyar nyelv anyagát gyúrták volna jellemző formáikba, sajátos eszközeikkel. E módszert lehet kifogásolni, de senki sem tagadhatja, hogy egy költemény különös, éltető hőfokát ily módon lehet előgalvanizálni legsikeresebben a fordítás nyelvének idegenül húzódozó szavaiból. Kosztolányi fordításai élnek s ez a legfőbb dicséret, amit fordításról mondhatok.

Az antológiában található költők versei elé hosszabb-rövidebb életrajzot és jellemzést is csatolt a gondos fordító, ahol módjában állt, arcképet is közöl. Külön érdeme, hogy a külföldi líra magyar bibliográfiáját elsőnek foglalja össze.

TÓTH ÁRPÁD

KUPRIN: OLESZJA

Ez az első Kuprin-novella, amely magyarul könyvben megjelent. ⟨Egy másikat »Mocsárban« cimmel egy folyóiratunk közölt le néhány évvel ezelőtt.⟩ Valószinű, hogy az »Oleszját« követni fogják egyéb Kuprin-fordítások, mert ez az egyetlen elbeszélés is elég lesz ahhoz, hogy Kuprin Sándor nevét a csak magyarul olvasók is az irodalom legjelesebbjei közé sorozzák.

Oleszja, — ez egy leánynak a neve. Bizonyos, hogy létezett ez az Oleszja, igazi leány volt, egy volt, az író ismerte őt, nekem fájna a csalódás, ha valahogy még sem így lenne — és ez a legerősebb dicsérete az író elhitető erejének és annak az izzó és hatalmas vágynak is, amellyel az Oleszja költői alakját megálmodta, oly felséges emberinek, oly forrónak, búsnak és tisztának, hogy tragikus csalódás lenne mindezt csak képzeletnek tudnunk, ragaszkodunk ahhoz, hogy legalább valami kevés mindabból a szépből, ami együtt Oleszja, megtestesült egy valóságos Oleszjában és ott járt és látható volt és érzékelhető volt a perebródi erdőben.

Első személyű formában elmondott történet az Oleszjával való gyönyörű szerelem, szép és bánatos ringás egy dús álomban, kárpótlásul, mert hogy a valóság rút és fájdalmas. Ezért tendenciás írás is az Oleszja, szinte esdeklő áhítása annak, akit a ma értő elméje és érző szíve női ideálnak tarthat, — és így passziv, csöndes elfordulás a mai nő társadalmi bűneitől.

Oleszja eszményi alak, testi szépségében is gyönyörű és hogy annál jobban szerethessük, nem minden részletében abszolut tökéletes, egy jelentéktelen hiba, hogy az alsó ajka kissé »teltebb volt és határozott, sajátságos kifejezéssel valamivel előbbre állott,« még fokozza a reális voltába vetett illuziónkat, légi magasság helyett mindig egészen közelünkben tartja őt.

A történet keretei: csupa naturalisztikus figura, miliő, történés, mind az Oleszja megalkotásának, élményünkké tevésének szolgálatában, a legélesebb írói szemmel meglátva, a legfrisebb erővel elmondva, minden apróság fontos, szinte zengi a maga jelentőségét, tehát sehol egy felesleges szó, még jelzőül sem.

zett, de vallásos tendenciájú költői alkotás között.

A Parzifal egész cselekményének már punctum saliense is nyomatékos tiltakozás a költemény vallásos értelmezése ellen. Parzifal a lovagokra kötelező jómodor előírása szerint nem kérdezősködik, nem tudakolja Anfortes király panaszainak okát és ezért a közömbösségért lakol azután hosszú odisszejájával. A katholicizmus az idők folyamán többször átalakult etikai felfogásának egyik változata szerint sem tekintheti Parzifal mulasztását olyan vétknek, melynek levezeklésére annyi penitencia volna szükséges, olyan hibának, melynek legyőzésével megujhodhatnék az egész ember. Sem az egyház tanításai, sem pedig a vallási közfelfogás nem vezethették Wolframot költeményének erre a koncepciójára, hanem csupán egy határozott és sajátos cél, egy tudatos és következetes tendencia: a külsőségek lélektelen követésévé kövesedett lovagszellem megbélyegzése. A világi, az udvari etiquettevel szemben akar egy őszinte, igaz etikát megszólaltatni, a természethez való visszatérést hirdeti az üres szertartásokká fagyott élet ellenében.

Rabelais, Montaigne, Beaumarchais felel meg a francia irodalomban Cervantesnek: a kirabolt idealizmusú, álmaiban csalódott, az ábrándokkal leszámoló szinte már közömbös szkepszis. A Don Quijote csakugyan perszíflázsa az Amadis-regényeknek, de nem ez az értéke. Mikor kegyetlenül és kiméletlenül kigúnyolja a lovagtörténetektől elkábult horihorgas lovagot Cervantes: saját álmaival, vágyaival, hitével számol le. A keserű gúny az élet hiábavalóságának, szürke prózájának átlátásából fakad és nem a monomaniakus lovag ellen való megvetésből. Hősét inkább gyülöli, mert irigyli üdvözítő rögeszméjét, mert kétségbeesik saját illuzióinak elvesztésén. Wolfram a pozitiv világnézet embere és nem a negativ kritikáé. Mikor az élettől eltávolodott, tartalmatlan formákat legyőzi Parzifal: jutalmul a grál-királyságot kapja, nem, mintha a vallásban látna a költő kárpótlást az élet sivárságáért, hanem egyszerűen azért, mert kora számára a vallás igéretei konkrét jótétemények, reális megnyugvások voltak, mert egy tendenciózus költemény csak azt a jutalmat ígérheti a tendenciát igazoló hősnek, amit a kor jutalom gyanánt érez.

A jellemeknek, a helyzeteknek, a fordulatoknak, a mondásoknak következetes és gyakran groteszk elferdítése következhetik csupán Wagner félremagyarázásából: és költeménye kikerülhetetlenül travesztiájává lesz a középkori misztériumnak és Gottfried költeményének egyaránt.

Botticelli máig is megfejtetlen tárgyú Primavera-jában örökkévalóan friss varázszsal érzékelteti a tavasz ébredését. Rafael nem egy szkolasztikusan száraz témát oldott fel tiszta dallamú édes harmoniává, Mozart szövegírójának esetlen dadogását olyan zenével illusztrálta, mely a Romeo és Julia erkélyjelenete és a Tristan et Iseut néhány részlete mellett talán az egyetlen méltó megszólalása a szerelem üdvözítő és megváltó csudájának. Wagner a határozottan szatirikus jellegű Parzifal-monda egyes darabjaiból megalkotott költeményében akarata ellenére perszíflálja az evangéliumot és perszíflál minden belőle származott vallásos költeményt: és ugyanakkor a nem-akarásnak, az öntudatlanságba vágyakozásnak addig puszta negációját, kopár Nirvánáját a magával eltelt létezésnek Fra-Angelico-i szemmel látott csudálatos paradicsomkertjévé változtatja a belátás következményeitől fáradt és menekvő emberiség megkönnyebbülésére.

FELEKY GÉZA

TURÁNI TÁRSASÁG

Néhány lap megírta, hogy a három év előtt alakult Turáni Társaság január 31-én tartotta első közgyűlését és hogy ez ülésen a turániak kissé hajbakaptak. Hogy azután újra rendbejöttek, arról már inkább hallgatott a krónika. Még jobban hallgatott azonban arról, hogy a kezdet nehézségeivel küzdő társaság, mely rendes tagjaitól mindeddig semmi tagdíjat sem szedett, mit alkotott.

Pedig erről is lehetett volna már valamit mondani. Néhány ezer korona kis- és középázsiai expediciók, konstantinápolyi tanulmányutak segélyezésére, a Turán folyóirat fenntartására, előadásokra stb. nem is olyan megvetendő áldozat, különösen nálunk és különösen olyan időkben, mikor más szerencsésebb országokban sem mérik vékával a pénzt.

Különben, ha már mindenáron szenzációt keresünk, találhatunk humorosabbat is. Amilyen pl. az, hogy az ügyvitel formahibáit feszegetők hibás elszámolással vádolták azt az elnökséget, melynek a magyar ázsiai társaság fenntartása — amellett, hogy különös érdeme — még drága passziója is. Rossz színben tüntettek fel olyan embereket, kik nem sajnálják az osztrák értékben kifejezhető pozitiv áldozatot egy korszerű törekvés érdekében, melynek jogosultsága, ha valahol, hát nálunk Magyarországon igazán nem volna szabad, hogy magyarázatra szoruljon.

A mi gyökereink Ázsiába nyúlnak. Nagy

Nyugat 1914. febr. 16

gazdasági érdekek sajnos nem fűznek a távol Kelethez és közeli összeköttetéseink közül is soktól megfosztott a szerencsétlen balkánháború. — Szabad-e azonban ebbe belenyugodnunk.

És milyen tanulságokat vonhatunk le a közelmult és a jelen történelmi eseményeiből?

Nagyszabású, rohamos átalakulások mennek végbe szemünk előtt. Népek, fajok hatalmi egyensúlya változik, illetőleg természetének megfelelő helyzetbe jut. Egyesek és tömegek egyénisége fokozott öntudatra ébred s értékének, árfolyamának kedvező megállapítására törekszik. — A kultúra napról-napra közelebb hozza egymáshoz az embereket, egyre gyorsabban tünteti el a térbeli s érzésbeli távolságokat s mégis azt tapasztaljuk, hogy manapság a fajhozkötött különös jelenségek, a partikuláris érdekűnek látszó alkotások értékelése nagyobb mint valaha.

Úgy látszik, mintha e jelenség meghazudtolná a természetes fejlődés törvényét. — Pedig ellenkezőleg: teljes összhangban áll vele s magyarázata ennélfogva igen egyszerűen adható.

Az egyetemes kultúra fejlődésében csak az játszhat jelentős szerepet ami abszolut erőkihasználás eredménye. Tökéletes erőkihasználás pedig csak egyéni rátermettségnek megfelelő helyen és eszközökkel képzelhető.

Felesleges bizonyítgatnom, hogy az igazi kultúra sohasem gyakorol az egyéniségre nivelláló hatást. Aki ez állításnak ellenkezőjét valamikor könnyelműen a világba kiáltotta, megfeledkezett a legegyszerűbb igazságok egyikéről, arról, hogy haladásról csak ott lehet szó, ahol megvan a hagyományos keretekből kitörekvő egyéniség. Amiben nincs egyéni energia, az egyáltalában nem fejlődésképes.

A népfajok, nemzetek úgy viszonylanak az egész emberiséghez, mint az ember a maga szűkebb társadalmi keretéhez. Az emberi társadalom nagyobb egységeiben is megállapíthatók bizonyos tulajdonságok, melyek e tömegek egyes tagjait faji vagy nemzeti vonásként fűzik egybe s melyek ennélfogva, az általános emberi tulajdonságokkal szemben, egyénieknek nevezhetők. Ezeknek az erejétől függ a népek életrevalósága, termelőképessége.

A magassabb színvonalú nemzetközi kulturális termelés, így első sorban az irodalom és művészet terén új erőkkel jelentkező népek csak akkor válhatnak univerzális jelentőségű tényezőkké, ha a fejlődés új lehetőségeit biztosítják. Az orosz irodalom egy titokzatos sajátos néplélek felderítése árán nyert internacionális polgárjogot. Keletázsia művészetében első sorban azt keressük, abban látunk egyetemes értéket, amiben ez idegen termék a nyugati klasszikus hagyományoktól legjobban különbözik.

A magyarság csak a keleti rokonnépek, az őshaza föld- és néprajzának ismerete alapján értheti meg önmagát, annak segélyével szerkeszthet egyéniségéről tiszta képet. Ősi kultúránk ismeretének nélkülözhetetlen feltétele a nagy ázsiai erőforrásoknak, az ókori Mezopotámiának és Kinának felderítése. Amit ma nagy általánosságban szkitha kultúrának nevezünk, annak egy része mezopotámiai, más része kinai eredetű. A honfoglaló magyarok asszir-perzsa, a hunnok pedig, mint a mennyei birodalom összomszédai, kinai jellegű műveltséget hozhattak magukkal.

Nagy kutatások, nagy problémák megoldásai várnak tehát ránk. Sok kérdéssel kell foglalkoznunk, melyet a filológia jegyében működő magyar orientalistáink még nem vetettek fel. A Turáni Társaságnak az a célja, hogy a közel és távol keleten élő összes turáni népek megismerésére, közösnek nevezhető érdekeik előmozdítására irányuló törekvéseket elősegítse. Ázsia felkutatására expedicíókat küldjön vagy segélyezzen, a Kelettel foglalkozó tudományok ügyét minden hatalmában álló eszközzel — egyelőre folyóiratával a Turánnal — szolgálja, Magyarország és a keleti népek közt gazdasági kapcsolatokat teremtsen, a Kelet minden politikai, gazdasági és kulturális mozgalmát figyelemmel kísérje, ismertesse és, amennyiben szükségesnek látja, népszerűvé tegye.

Programmja tehát igen nagy. Túlságosan nagy ahhoz, hogy egy óriási akadályokkal küzdő, gyermekkorát élő társaságnak a közel jövőre pozitiv működési alapot jelölhessen. A dolog természete azonban ennek dacára is tiltakozik az ellen, hogy a naivnak látszó zászlóbontást fölényes mosolygással fogadjuk

Turáni Kovács Imre, Kolozsvár,
a művész – R. Kiss Lenke – a felszabadulás után a MADISZ révén kapcsolódott be a közéletbe, a mozgalmi munkába, aktív tagja lett a képzőművészeti szabadiskoláknak. – Szandai Szabó Sándor, Turáni Kovács Imre, Kocsis András irányította a szabadiskolákat, segítette a fiatalokat.

Hamat Imre: R. Kiss Lenkéről.
Népló / Veszprém / 1974. ápr. 30.

Turán Kovács Imre

„Landler Jenő yobra" (bronz) - 1958

Bp. IV. Elem u. 5-7

Rajna György: Elszámolás a külső kerületek műemlékeiről

Budapest 1982/12

Turán Kovács Imre

„Névtelen munkás" c. yobra (1946)

Bp. IV. Elem u. 5-7. kertben

Rajna György: Elyámolás a külső kerületek mincmilétéről

Budapest 1982/12

TURÁNI KOVÁCS Imre zoltán

PÓTÓ János: Emlékmű, politika, közgondolkodás.
Bp. : MTA Törttud.Int., 1990 71 - 87.p. és ill.

Részvétele a Sztálin szoborpályázaton, s annak
részletes - forrásfeltáró - története

MŰVÉSZEK ÉS MES

a 16–17–18–19. száz

a mai Szlovákia terü

Szlovák kutatók (Pavel Horváth, Viera Lux
Anna Petrová–Pleskotová) publikált levé
összeállította: Bardoly Is

MTA Művészettörténeti Kuta
Budapest

Turáni J.Sándor II.dij, ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Turáni Sándor, I.dij. ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának
ruhatervpályázatának eredménye.

Turáni Sándor okl, 2 ruhaterv

Magyar Iparmivészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

A magyaros öltözködési divatpályázatról. Férfiruhák. Fent balra : Férfiruha (II. díj), jobbra : Télikabát (díszoklevél), lent balra : Férfiruha (díszoklevél)), Turáni Sándor tervei. Jobbra: Télikabát (II. díj)), Mohácsi Pál terve. — Vom Preisausschreiben für Modezeichnungen im ungarischen Stil. Herrenkleidung. Oben und unten : links: Herrenanzüge. Oben und unten rechts: Wintermäntel. — From the Hungarian fashion competition. Gentleman's suits. Left and right above : Gentleman's suit. Left and right below : Winter-coats.

MAGYAR IPARMUVESZET
1934.

A magyaros öltözködési divatpályázatról. Fent balra és középen : Estélyi ruhák. Balra : Szegedi Tedesco Anny (I. díj), középen : Farnadi Ilona (díszoklevél) tervei. Jobbra és lent balra : Télikabátok. Fent jobbra : P. Sándor Márta (díszoklevél), lent balra : Farnadi Ilona (díszoklevél) tervei. Lent középen és jobbra : Sportruhák. Középen : Nagyajtai Teréz (I. díj), jobbra : Farnadi Ilona (díszoklevél) tervei. — Vom Preisausschreiben für Modezeichnungen im ungarischen Stil. Oben links und in der Mitte : Abendkleider. Rechts und unten links : Wintermäntel. Unten in der Mitte und rechts : Sportkleider. — From the Hungarian fashion competition. Above to the left and in the middle : Evening dresses. Right and left below : Winter-coats. Below in the middle and to the right : Sport-dresses.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Turancsik Ilona
1968 MÁR 28
PAJTÁS

1021

„Napraforgó" Turancsik Ilona kiskörösi pajtás hangulatos olajfestménye

„Csendélet" Dezsényi Péter Bp., VIII. 2. sz. Bacsó Béla utcai ált. isk. Tus-viasztechnika

MONITOR

6 FÜTTY ÉS AZ OLIMPIA

A grenoblei téli olimpián Avery Brundage-ot a Nemzetközi Olimpiai

ra hi
nesbő
lyi kormány
te Dél-Afrika részvételét.

Látszólag ugye, indokolt a döntés? Hiszen, ha a színesbőrűek is részt vehetnek a versenyeken, ha ők is gyarapíthatják hazájuk olimpiai dicsőségét Mexikóban, akkor miért is kéne Dél-Afrikát távoltartani a versenyektől? Gyanús csak az lehetett, még a felületes szemlélő számára is, hogy miféle változás történt a dél-afrikai kormány politikájában éppen a sport területén, miközben a színeseket éppúgy üldözik, korlátozzák emberi jogaik gyakorlásában, mint addig.

A dél-afrikaiak olimpiai bizottsága bejelentette, hogy külön versenyeket rendez „csak színesbőrűeknek" és a „magasabbrendű" fehéreknek, majd az eredmények alapján vegyes csapatot állít össze.

Rendkívül „demokratikus", csodálnivalóan „emberi" döntés, ugyebár? Megadják a színesbőrűeknek a lehetőséget, hogy néhány érmet szerezzenek az őket üldöző, elnyomó „fehér Dél-Afrikának", majd visszautazva esetleg már másik gépen szállítva, másik repülőtéren fogadják az érkező színeseket.

Aznap este, amikor a döntést a

Turánszky Ilona, építész

Színes illusztrációkkal kísért cikke

lizbegintán műemlék városáról.

Turánszky Ilona: Hiva 1357–1361.

XXXII/43.

Élet és Tudomány, Bp. 1977. okt. 28.

Turányi Gábor, epikán

L: Bartha Lóránd

– Díjak, kitüntetések – 1984 8.

Élet és Irodalom Bp. 1984 ápr 6 XXVIII/14

Vesztesek az önkormányzatok

Sok jó nem vár jövőre az önkormányzatokra. A benyújtott költségvetési törvényjavaslat áttanulmányozása után könnyen megjósolható, hogy a helyi működés, fejlesztés feltételei romlani fognak.

„A központi költségvetésből az önkormányzatok a tervezett infláció alsó értékéhez igazodó növekménnyel, míg az átvett és saját források tekintetében attól elmaradó többletekkel számolhatnak. Az ellátandó feladatok és a rendelkezésre álló források közötti egyensúly így a 2000. évben várhatóan tovább romlik" – olvasható az Állami Számvevőszék jelentésében. A költségvetési tervezet – ettől eltekintve – néhány pozitívummal is szolgál. Helyes például az a törekvés, amely a gyengébb gazdasági hátterű kisvárosi és falusi önkormányzatok jövedelempozíciójának javítására irányul. De ez önmagában nagyon kevés.

A központi költségvetési szervek kiadásai jövőre közel 19 százalékkal, ezen belül a dologi kiadások csaknem 23 százalékkal növekedhetnek. Az önkormányzatok esetében a kilátások már másképp festenek: az összes bevétel 7 százalékkal növekedhet, míg a dologi kiadások változatlanok maradnak. Az önkormányzatok háttérbe szorítása, a központi és a helyi közigazgatás szembeállítása tehát jövőre is folytatódik. Figyelemre méltó a számvevőszék számítása: a központi költségvetési szervek támogatásának reálértéke 2000-ben 1994-hez képest 22 százalékkal növekszik, míg az önkormányzatok költségvetésből juttatott forrásainak reálértéke az 1994. évinek mindössze a háromnegyede lesz. A helyi közigazgatás ekkora mértékű visszaszorítása egy olyan periódusban megy végbe, amikor a kormány prognózisa szerint 1999-ben 4 százalék körüli, 2000-ben pedig 4-5 százalék közötti lesz a gazdasági növekedés. Ha ez valóban teljesül, úgy joggal feltehető a kérdés: miért nem jut több a helyi közösségeknek, az önkormányzatoknak?

A válasz az, hogy a kormány tudatosan csorbítja a helyi önkormányzatok pozícióját, gazdasági önállóságát, és korlátozza működési feltételeiket. Úgy tűnik, a kabinet törekvése az, hogy az önkormányzatok csak abból és úgy gazdálkodjanak, amit és ahogy az állam számukra meghatároz. Ezt a megállapítást az is alátámasztja, hogy az önkormányzatok folyamatosan bővülő feladataikhoz nem kapják meg az önkormányzati törvény szerint őket megillető többletforrásokat, hanem például az önkormányzati rendszeren belül forráscserét végrehajtva teremtik meg a feladatellátáshoz a fedezetet. Ezzel a módszerrel kereste és találta meg a kormány a közoktatási törvény módosítása miatt szükséges mintegy 32 milliárd forintot úgy, hogy ezen a címen csökkentette a személyi jövedelemadó helyben maradó összegét, és osztotta újra – feladatarányosan – az önkormányzatok között. Megjegyzem, hogy az önkormányzati szövetségek számításai szerint a közoktatási feladatok támogatásának aránya 90 százalék helyett még így is csak 76 százalékos lesz.

Az új feladatok ellátásához – így az okmányirodák felállításához, működtetéséhez, az otthonteremtési támogatáshoz, a munkanélküliség kezeléséhez – az önkormányzati rendszeren belül nincs fedezet. A tervezett központi források összessége továbbra sem veszi kellően figyelembe az önkormányzatok által ellátott feladatok nagyságrendjét, az inflációs hatásokat, esetenként a szakmai törvények által megfogalmazott igényeket sem. Úgy kell tehát döntenünk az önkormányzatok jövő évi jövedelemhelyzetének alakulásáról, hogy néhány nagy jelentőségű feladat esetében a feladatok, a költségkihatások, a finanszírozási rend még ismeretlen.

A törvényjavaslatból kiviláglik a kormánynak az a törekvése, hogy korlátozza az önkormányzatok önállóságát, gazdálkodásuk autonómiáját. Ennek bizonyítéka többek között az, hogy a személyi jövedelemadó helyben maradó részét az 1999-es 15 százalékról jövőre 5 százalékra javasolja csökkenteni. Az elvont összeget, döntően a közoktatási feladatokkal arányosan, normatív módon kívánják elosztani az önkormányzatok között. Így az szja-ból normatívák révén elosztott állami hozzájárulások aránya az összes támogatás egyharmadát teszi ki. A személyi jövedelemadó helyben maradó részének öt százalékra mérséklésével ez a bevételi forrás már jelképessé válik. Nevével ellentétben ez már nem átengedett önkormányzati bevétel többé, hanem egy állami támogatás, amelynek semmi köze a keletkezési helyéhez és ahhoz, hogy az adott évben mennyi szja-bevétel képződött. A kétharmados önkormányzati törvényt tehát egy feles költségvetési törvény írja felül. A mérséklődés döntően a fővárostól és a megyei jogú városoktól jelent elvonást, a községek jövedelempozíciója csak kismértékben javul. Az elvonás a legnagyobb problémát az új beruházások megkezdésénél, valamint a hazai és az EU-s fejlesztési támogatások elnyerésénél okozhatja.

A törvényjavaslat arról is szól, hogy az önkormányzatok több mint 8 százalékos átlagkereset-növekedéssel számolhatnak. A költségvetés azonban ehhez csak 5 százalékos támogatástöbblettel járul hozzá. A további 3 százalékot az önkormányzatoknak létszámleépítéssel kell előteremteniük. Ez a terv teljesíthetetlen. Az önkormányzatok nagy része már megtette, igen nagy konfliktusok árán, mindazon intézkedéseket, amelyekkel létszám-megtakarítást lehet elérni. Kifogytak az önkormányzati tartalékok. Több kötelező feladat esetében pedig nemcsak hogy kizárt a létszámleépítés lehetősége, hanem a szaktörvény alapján még újabb munkaerő felvételére is kötelezik az önkormányzatokat. Így például egyes közoktatási feladatok ellátása, az okmányirodák, az otthonteremtés támogatási rendszerének működtetése, a munkanélküliség kezelésének újfajta feladatai többletlétszámot tesznek szükségessé.

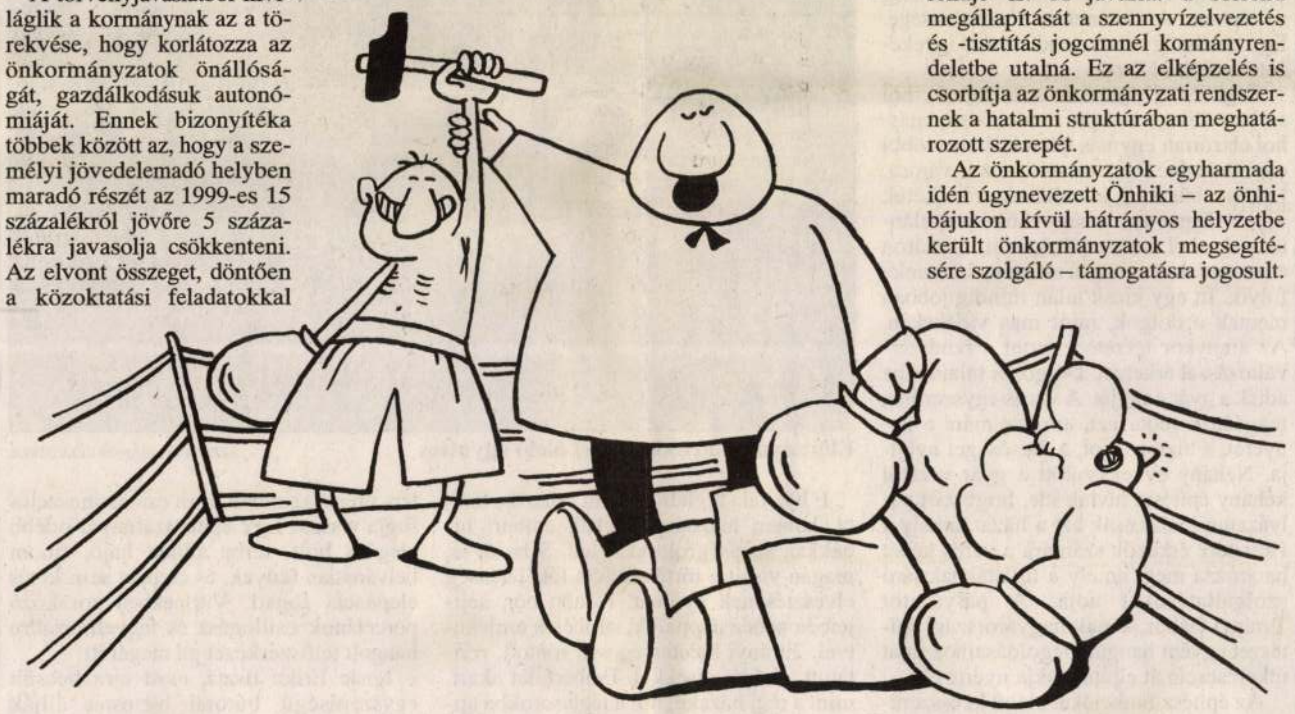

MARABU RAJZA

Elfogadhatatlan az a javaslat, amely szerint az önkormányzatok a dologi kiadásaik növekedéséhez egy fillér támogatást sem kapnak. A költségvetésből kiolvasható helyzet az önkormányzatokat eladósodásra – ha még van vagyonuk, akkor annak eladására – fogják kényszeríteni. Az önkormányzatok növekvő részénél minderre már nem lesz lehetőség, ezért valószínű, hogy növekedni fog az önhibájukon kívül veszteségesen gazdálkodók száma. S mit kíván tenni a kormány a bajba jutott önkormányzatok megsegítéséért? Azt javasolja, hogy 2000-ben még kevesebb önkormányzat jusson a működési forráshiány kezelésére szolgáló támogatáshoz.

2000-ben a belügyminiszter minden jogszabályi feltétel nélkül 500 millió forintot oszthat el az önkormányzatok között a működésképtelen önkormányzatok egyéb támogatása címén. Ez a javaslat elfogadhatatlan, mivel kizárja az önkormányzatok esélyegyenlőségét, a döntések objektivitását és kiszámíthatóságát. Valószínű, hogy ezt az 500 millió forintot is hasonló módon osztják el a kormánybarát polgármesterek és önkormányzatok között, mint ahogy az a címzett támogatások esetében eddig tapasztalható volt.

Nem hagyható figyelmen kívül az a törekvés sem, amellyel a kormány az Országgyűlés hatáskörét szándékozik szűkíteni. Jelenleg a céltámogatások feltételeit törvény határozza meg. A feltételek között van az igények kielégítésének sorrendje is. A javaslat a sorrend megállapítását a szennyvízelvezetés és -tisztítás jogcímnél kormányrendeletbe utalná. Ez az elképzelés is csorbítja az önkormányzati rendszernek a hatalmi struktúrában meghatározott szerepét.

Az önkormányzatok egyharmada idén úgynevezett Önhiki – az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került önkormányzatok megsegítésére szolgáló – támogatásra jogosult. Ez a jelenség a szabályozórendszer súlyos hiányosságait jelzi. A jövő évi változások tovább bonyolítják és még áttekinthetetlenebbé teszik az eddigi szabályozást. A jelenlegi támogatási technikák alkalmazásával az adatok és a részletes számítások birtokában lévő apparátusok behozhatatlan előnybe kerülnek a politikusokkal szemben, akik csak a szakbürokrácia által kijelölt pályán mozoghatnak majd.

Ha a törvényjavaslatot a beterjesztők szándéka szerint fogadja el a parlament, úgy 2000-ben erősen leértékelődnek az önkormányzatok, a helyi közigazgatás: ez a szféra jövőre is a jövedelemelosztás vesztese lesz. Régóta hangoztatom, hogy új önkormányzati finanszírozási rendszerre van szükség, amely végre hosszú távú megoldást kínálva, megnyugtatóan rendezi a helyi önkormányzatok gazdálkodását. Az ÁSZ jelentése ugyanerre hívja fel a figyelmet.

Wekler Ferenc
az Országgyűlés alelnöke (SZDSZ)

Vállalkozók

POMOGÁTS BÉLA

Íróbarátaim sorra szerzik be a vállalkozói papírokat, alapítanak betéti társaságot, és tanulják el az adózási technikák korszerű fortélyait. Magam mindeddig óvakodtam ettől, valahogyan nem tudom elképzelni magamat mint irodalomtörténeti vállalkozót. Pedig a korszellem alighanem ezt követeli mindenkitől, hiszen aki nem vállalkozó, az valószínűleg megrekedt egy olyan életformában, amely mára csak a boldogtalan előidők rekvizitumaként él tovább. Meg annak a több millió embernek a világában, aki, úgymond, bérből és fizetésből él. Természetesen ők is divatjamúltak, korszerűtlenek.

Ma minden erőfeszítés, találékonyság, szorgalom és kezdeményezés a vállalkozásokat táplálja, és minden eredmény, érték, elismerés a vállalkozásokból ered. Vállalkozó az író, aki egyszemélyes betéti társaságként próbálja a piacon elhelyezni verseit, regényeit. Vállalkozó a politikus, aki eszméit, javaslatait, közismertségét, tekintélyét (vagy éppen az iránta megnyilvánuló ellenszenvet és megvetést) viszi a közélet piacára, hogy aztán hatalmat, befolyást, tisztséget, vagyontárgyakat szerezzen általuk.

Vállalkozások tárgyai a politikai ideák és stratégiák. Vállalkozói vannak a liberalizmusnak, a konzervativizmusnak és a szocializmusnak, és még jó, ha az áru, amelyet ezek a vállalkozók a közösség; az ország nyakára kívánnak sózni, többé-kevésbé valódi, és nagyjából megfelel egy ideológiai minőségvizsgáló hivatal követelményeinek. Nem mindig felel meg, vagy legalábbis kiderül róla (persze a választások után), hogy pótanyagból készült, és szétfoszlik, elkopik, tönkremegy a mindennapi használat kíméletlen körülményei között.

Vállalkozás tárgya a helyi közigazgatás, az iskola és a kórház, hovatovább a rendőrség és a katonaság. Tulajdonképpen az ország sorsa is különféle vállalkozók: vállalkozásként működtetett politikai pártok és vállalkozói mentalitással fellépő elitcsoportok piaci versengésének tárgya. Megérhetjük, hogy az a földdarab, az az emberi közösség, az a kulturális örökség, az a szakrális eszme, amelyet Magyarországnak nevezünk, vállalkozási formában működik (vagy nem működik).

Még az „ordas eszmék" is vállalkozások tárgyai. Például az antiszemitizmus, amely valaha, a boldog Ferenc József-i békeidőkben néhány zsörtölődő kávéházi úriember magánszenvedélye volt. Akkor még személyes érdek nélkül és tulajdonképpen nagyobb gonoszságokat sem tervezgetve szidták a zsidót két kisfröccs vagy két szilvórium között. Mára az antiszemitizmus közéleti vállalkozássá lépett elő, megfontolt befolyásolási és hatalomszerzési technikák kidolgozása, elsajátítása előzi meg, propagátorai erőteljesebb közéleti szereplést, távolabbi kilátásként pedig több pénzt remélnek tőle. Az ilyen vállalkozásnak kiszámított stratégiája és igen mozgékony taktikája van.

Vállalkozás a születés, a házasságkötés

KRIZSÁN ATTILA

Séta hazáig

S. V.-nek

Már meglátszik a lehelet párája,
róka rabolja a városi kerteket.
Sétánk óvatos, gyűrűt lop a fába.
Egyik kezemben ernyő,
másikban kezed;
lépés és a léptek között
egyensúlyozom.

Krizsán Attila (1977), kötete még nincs.

Egy „leépítés" története

A közelmúltban megvonták a megbízását a Duna Televízió egyik külső munkatársának, Verő Lászlónak, miután lapunkban közölt publicisztikájában bírálta a miniszterelnököt. Az érintett szerint a két dolog között közvetlen összefüggés van – ami demokráciában eléggé furcsa –, a tévécsatorna vezetői viszont tagadják, hogy a két dolog között kapcsolat volna.

Verő László az év eleje óta rendszeresen, havi két-három alkalommal dolgozott külsős műsorkészítőként a Duna TV-nek az Esti Kérdés és a Héthatár című adásokban. Munkájával meg voltak elégedve. Emellett a *Népszabadság* is közölte publicisztikáit. Szeptember 17-én jelent meg Példakép című írása, amelyben bírálta a hivatalban levő miniszterelnököt. Nem sokkal ezután a Duna TV-nél Marosi Barna alelnök közölte vele: nem számítanak tovább a munkájára.

Verő László elmondása szerint az alelnökkel folytatott beszélgetés szeptember 21-én világossá tette számára, hogy a kormányfőt bíráló cikke a megbízások megszüntetésének az oka. Ezt csak megerősítette, hogy a Héthatár szeptember 27-i adására betervezett műsorát már nem vetítették, és ugyanerre a sorsra jutott két, az Esti kérdés című adás számára forgatott és már augusztusban sugárzásra kész riportja is. Mindez annak ellenére történt így, hogy Csáky Zoltán, az Esti kérdés főszerkesztője szeptember 1-jén még levélben kérte: „szeretném, ha gyakrabban jelentkeznél műsorunkban az érdeklődési körödhöz közel álló íróval, tudóssal, érdekes személyiséggel..."

Október elején érdeklődtünk Marosi Barna alelnöknél és Csáky Zoltán főszerkesztőnél, akik arról tájékoztatták lapunkat, hogy az októberben életbe lépett műsorrend-változtatás következtében e területen kevesebb lett a műsoridő, és le kellett építeni a külsős munkatársakat, hogy a belsősök számára kellő mun-

Érzések, emlékek emelte ház

Turányi Gábor épülete Herenden

Kisváros a Bakony alján. Formátlanul terjeszkedő, félig falu, félig – legalábbis címében – már város. Testéből a sötétség nagy felületeket harap ki hűlő esteken. Kanyargó járdái mentén csak néhány utcai lámpa puha gömbje zsizseg. Maroknyi fénymorzsa fogyó erővel hull szét a járdán, a közeli házfalon. Egy biciklist a szitáló esőben tört pillanatra sárgás csillám lep el: kanyargó zörgés, imbolygó fekete körvonal fekete háttér előtt. Hajnalban a szürkébe hígult sötétség lekúszik a házak kéményeiről, és a kifelé futó utcák medrein át a rétek földjébe szivárog. Szertelen sziluett, különféle magasságú és formájú házak rajzolata erősödik meg a képben. A történelem rendetlensége. Egy közösség szívós rendteremtő igyekezete a zilált időben.

Régi és új épületek ácsorognak, hol sorban állva, utcának rendeződve, máshol elszórtan egymás takarásában a többi elé tülekedve. Herend ma a siker városa. Lakosai büszkék, identitásuk erős. Létük a gyár függvénye: a nagy múltú porcelánüzemé, ahol nemzedékeken át, immáron évszázadok óta magas színvonalú munka folyik. Itt egy kicsit talán mindig jobban mentek a dolgok, mint más vidékeken. Az aranykor ígérete viszont a rendszerváltozással érkezett. Dolgozói tulajdonba adták a gyár nagyját. A város egyszeriben magáénak tudta azt, ami számára a kenyeret, a biztonságot, a dicsőséget nyújtja. Néhány évvel ezelőtt a gyár vezetői néhány építészt hívtak ide, hogy zárt pályázaton kialakítsák azt a házat, amely a Herendre érkezők számára a város képét határozza meg, amely a turistáknak járó szolgáltatásokat adja. A pályázatot Turányi Gábor, a mai magyarországi építészet egyéni hangú, megoldásaihoz saját útkeresésein át eljutó alakja nyerte el.

Az építész funkciókat elégít ki ésszerűen, gazdaságosan és esztétikusan. Turányi ezeken túl közösséget kovácsol és jövőképet ad. Háza a korai alkonyatban egyre monumentálisabbá növő városmodell, emelkedetten komor kínai ház. Kemence. Hatalmas öl. Kontyos asszony – se szép, se csúnya. A 8-as út völgyére le, erős, megbízható tekintettel figyel. Várja, fogadja az utazókat.

Innen, a parkoló felől terméskő falakon, közeikben táguló kis tereken át, lusta rámpán jutni a tér szintjére fel. A legfőbb épülettömeg, a legmagasabbra lépcsőző torony nem önmaga. Nem csupán torony. Nem ennek a háznak egyik, tán legmagasabb tornya csak. Érzelmekkel, emlékekkel átitatott jel, Turányi magánügye, amely éppen itt, Herenden áll, sugároz, pulzál. A völgy felé ezer apró hályogos ablakkal tekint. Kis pontoknak, ornamentális motívumoknak látszanak ezek az ablakok. Sorban kapaszkodnak a torony falán, finom zenei hangulatok keletkeznek a nézőben általuk. A feladatuk nem is más, a házban bent csak melléklépcsőházat, nem roppant látványos teret világítanak.

Előrenyúló karokkal teret ölelő együttes SZENTIVÁNI JÁNOS FELVÉTELE

E ház fala téglabőr. Nem csúszós, tiszta, hanem hámsérülésekkel, emberi hibákkal, szépségfoltokkal teli. S ha új is, magán viseli a történések, a tökéletesség elvesztésének nyomát. Felnőtt bőr, sejtjeiben nehéz nappalok, sűrű éjek emlékeivel. Turányi mesterségesen rontott, rontatott a kőművesekkel. Emberfalat akart, mint a régi házaké, hol a téglasorokba apró rendszertelenség, esendőségében szerethető hiba költözik.

Az építész itt jövőt is épített. Mint Rerrich Béla a szegedi Dóm téren, Turányi úgy formált piazzát ide. Árkádos téglaarchitektúrát, ahogy századunk nemes építészeti hagyományához illik. Háza hármas funkciót teljesít: fogadóépület az érkezőknek, amely kávéházzal, elegáns porcelánüzlettel és a közönség számára megtekinthető bemutatóműhelyekkel kínál eseményt, szórakozást az átutazóknak. Ugyanakkor a város főtere is. Előrenyúló karokkal teret ölelő együttes, nagyvonalú rendezettségével a jövő Herendjét előlegezi meg. A családok nyári vasárnapjait, amikor a szülők a teraszon söröznek, a gyerekek pedig a kút medencéje körül egymást kergetik.

Ebben a házban a tervező különös, a formákat jelképpé sűrűsítő képessége bontakozott ki. A kávéházban mágikus erejű ovális kupola borul a térre, Turányi elvesztett műegyetemi épületének megmentett gondolata. Pompás arányú, gazdagon mintázott öblösödés a mennyezeten, erejét azonban most csinos meszelés fogja vissza. Egy épületszárnnyal odébb elegáns bolt, térbe állított hajó, finom belvárosias fények, és cseppet sem kétes elegancia fogad. Vitrinekben sorakozó porcelánok csillogása és fegyelmezettre hangolt tetőszerkezet jól megél itt.

Ignác Erika tiszta, most újra becsült egyszerűségű bútorai biztosan állják majd a különféle divatkorok kihívásait. Két emelet magasan, a Turányi fénykürtője köré szervezett terekben kialakított műhelyek festőállásai, a földszinti terekre boruló íves álmennyezet ragasztott faborításokkal finoman ízesülő perforált fémrácsozata, az ablakok alatt álló kukákat rejtő faházikók tiszta és szellemes szerkezete teljes, összetett világgá terebélyesül. Ugyanaz a gondolat tapogatta végig itt a falat, a padozatot, a tárgyakat. Okos rend. A szépséggel máskor elfogódott viszony helyett itt könnyűség. Herend idegenforgalmi szolgáltató háza ma olyan, mintha mindig állt volna. És nem elsősorban a falak festői öregítése révén. Turányi, a házon belül pedig Ignác Erika is az idő működését értette meg. Azt, a sajátosan működő időt kezdték el gyúrni, formálni, beledolgozni térbe, tömegbe, anyagba. Időt formázni mágikus tudás. Még a hozzáértőknek sem sikerül mindig. Herenden most sikerült.

Bojár Iván András
az Octogon magazin építészetkritikai műhelyének vezetője

KÖNYV

Háromszázzal többen vannak

Mintha ikertestvérek volnának, annyira hasonlít egymásra az a két könyv, amelynek egyike nyolc esztendeje, a másika pedig a minap jelent meg. Akkor kék volt a fedele, pirosas betűkkel állt rajta: *Kortárs Magyar Színészlexikon.* Most bordó alapon sárgáll a cím: *Új Kortárs Magyar Színészlexikon.* A borítón ezúttal is huszonvalahány fotóval ajánlja magát a kötet. Olvasni pár beköszöntő szót a MASZK, vagyis a színészkamara elnökétől, aki az idő tájt *Törőcsik Mari* volt, később pedig *Végvári Tamás* vette át e tisztet. A kiadó, a *Magazin Holding Kft.* szintén röpke előszava után jönnek a szócikkek, már csaknem félezer oldalon.

Akkor is, most is *B. Fábri Magda* szerkesztette a kötetet, szemlátomást azonos elvek szerint. Másképpen nem is valósulhatna meg egy ilyen lexikon, mint ahogyan ez is készült. Amióta a színészeknek korántsem mindegyike kötődik valamely társulathoz, és egyre több a szabadúszó, az önkéntes vagy a kényszervállalkozó, csakis személy szerint őhozzájuk fordulhat, aki össze kívánja gyűjteni a legfontosabb tudnivalókat róluk. A színésznép nem akkurátus pontosságáról híres. A bevezető szavakban mentegetőzik is a kiadó, hogy némelyikük elfelejtett visszajelentkezni, elmulasztotta átnézni a szócikkét. Ezért csapatnyian voltak azok, akik javítgatták a tévedéseket, pótolták a hiányosságokat. Alighanem még így is maradt hiba a megjelent sorokban.

Egy éven keresztül, vagyis 1998 márciusától 1999 márciusáig tartott a gyűjtés. Én többek példáján úgy látom, hogy az 1998–1999-es évadban történtek már nem kerültek be a kötetbe. Talán éppen ők válaszoltak tüstént a felkérésre, és a késlekedők szolgáltak újabb adatokkal. Ám méltatlan volna kötözködni, kipécézni az apró hibákat, amelyek végképp eltörpülnek a mellett a tény mellett, hogy újra megjelent a Színészlexikon. Felfrissítve és bővítve. 1991-ben ezerkétszázan kerültek be a kötetbe, 1999-re már ezerötszázan szerepelnek, köztük azok a fiatalok, akik azóta léptek a pályára. Aligha van más forrás, amelyből többet tudhatnánk meg, ki mindenki műveli a színi mesterséget honunkban. Nagy szükség van tehát az efféle adattárra, nagyobb, mint valaha.

Hiszen a színészpálya kevésbé áll reflektorfényben. Kevesebb filmet forgatnak, tévéjáték már mutatóba sem készül. Vannak színészek, akiknek az arcát, a hangját inkább ismerik reklámból, mint szerepeik révén. Többségüket ide-oda veti a sorsa, legföljebb a szakmabeliek tudják követni, ki hol keresi éppen a boldogulását, megélhetését. S ha egyik-másik színlapon felbukkan egy-egy kevésbé ismert név, tanácsolom, hogy üssék fel e lexikont. Korántsem csak azok érdemlik meg a figyelmünket, akiket tévéshow-kba „sztárvendégeknek" hívogatnak.

Bogácsi Erzsébet

TURÁNYI GÁBOR

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész 1.) Folyfatok

Társasház, Budapest II., Orsó utca 42.

Építész: Turányi Gábor

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 12-ed.

1. A társasház utca felőli végszekciója

Épületgépész: Mayer Péter. Kivitelezés: „házilagos", 1982—83. Építési költség: 8500—9000 Ft/m². A fényképeket Vincze László készítette.

ervezést. Ez a fiú, nekem kollégista társam
sében fordult hozzám. Elmondta az összes
ogy milyen házat szeretne, nem volt szó.
ét múlva jött el újra, addigra én megraj-
z rajz rajzszöggel föl volt tűzve a falra.
tt, rámeredt a rajzra és azt mondta: Pista,

m érzékeltetni, hogy ez az építtető, bár ipa-
dta vizuálisan elképzelni, hogy mit szeret-
van szeretnének élni. Ilyen sztereotípiákat
az eresz kézzel elérhető lenne; a felesége a
tudjon a napsütésben krumplit pucolni; a
kről jön fel, kispad kell, mert falun meg-
szerszámainak fészer kell stb.
rogram nem kell. Bár tudná mindenki így
yeit!
udta fogalmazni az otthon képét. És én két
tam a tervvel. Kevesen vannak ilyenek.
ber általában vágyhat az, hogy valaki egy
ozzá és felhőtlenül bízik benne. Ilyen eset-
ová a ház kerül, különösen fontos. Hiába
hogy „magára bízom", „ahogy ön gondol-
hás támpontom lehet, mint a környezet?
zek, akik ilyenkor azonnal előhúznak a
y megszokott sémáikat, jól bejáratott for-
. Ez megint az idomulás kérdése: elfogad-
kül a ráhúzott sémát?

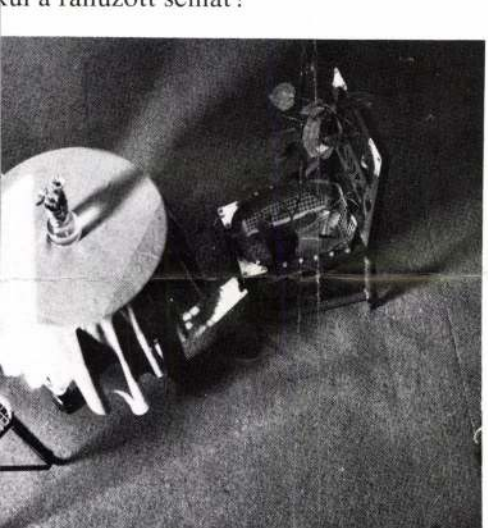

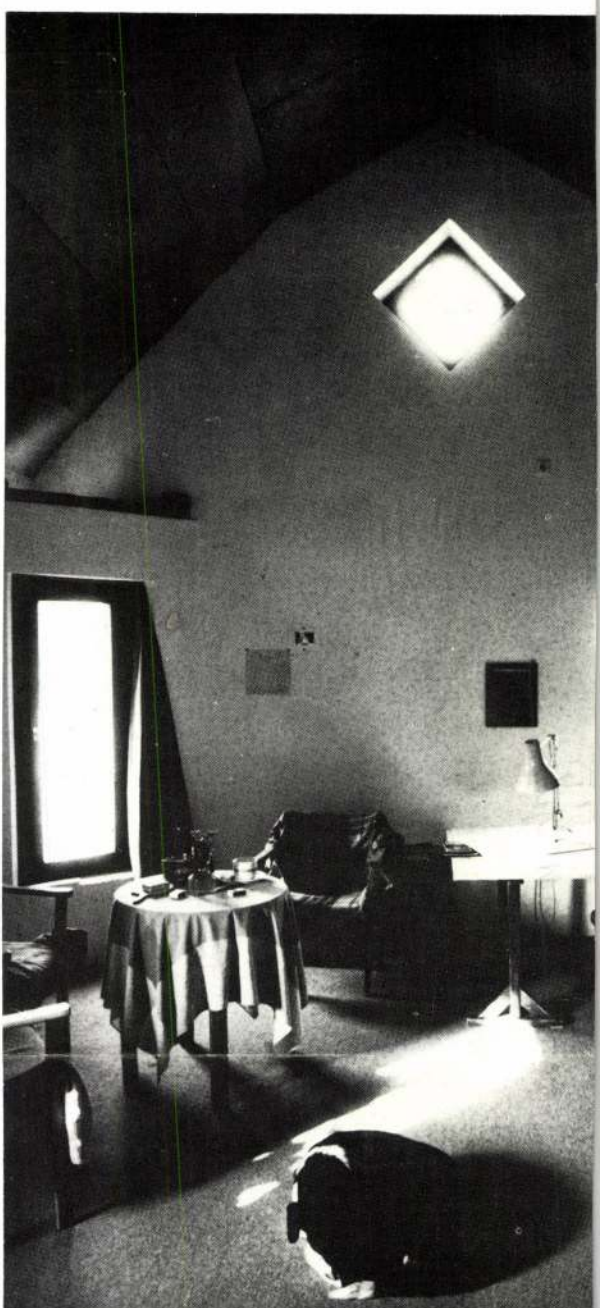

k, akik azzal a sajátos tulajdonsággal ren-
ilyen tervhez képesek alkalmazkodni. Ha
akkor az általad említett alapállás is bejö-
aládi házam készült még ugyan, de alapve-
m találkoztam. Még azok között sem, akik
vőre öt-hat házam készen lesz. Végig aka-
ogom elemezni, hol vannak a hibák, mi-

A Conversation with István Ferencz on Priv

Talking about his truly unique, virtually irreprodu
mily house, the architect draws important conclusio
equacies of the regulation of private housing. One of
ample, the fixing of the size of the built-in areas o
basis, which compels the builders to build higher and
in the name of "preserving" the green areas. As a conse
storeyed attics are being built, all the actual living fu
ing confined to the upper stories, while the ground flo
cious garden connection is wasted for the garage, sh
shops. The laws of the market also induce the b

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész
„Körlevelezőlap."

1. Bp. II. Nagybányai út 41/a telken álló felső ház. (azonos a Mosdóssy Borbálánál szereplő Utas u.-i „holland" házzal). (említve).
2. Bp. XIII. Roskovics u.-i villa. (Gerlóczy Gedeon, 1942). (említve)

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 16-old.

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész

A Lázár-kastély újraépítése, Szárhegy (Lăzărea, Románia)

Műszaki leírás egy szabálytalan műemlék-helyreállításról

Magyar Építőművészet, 1986. 5. sz. 11-old.

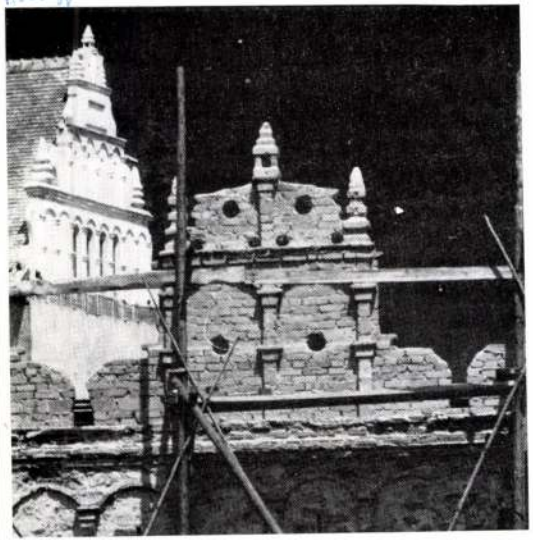

Town Protectors and the Protection of Historic Monuments

The Rebuilding of Lázár Castle, Lăzărea, Roumania

1985. június

A Mesteriskolás tanulmányút közepén meglepő állomáshelyre érkeztünk. A sok „valódi" műemlék után hirtelen előttünk állt egy kastély, amely tíz éve még romhalmaz volt. A helyzet szokatlan volt az előző napok élményei után. De szokatlan a belénk rögződött műemlék-emlékképek miatt is. Ugyanis minden újraépített fal „igazi" fal volt, nem pedig régi falaknak — valamilyen anyaggal való — felidézése. Az összes szerkezet valódi anyagból készült, „igazi" funkcióval. Ugyanakkor az új épület nem egy régi háznak — bizonyos időpillanatban megragadott — másolata volt. Tehát nem fért bele azon elfogadott vagy kritizált módszerek sorába, amelyekkel helyreállított műemlékeinknél általában találkoztunk.

Zavarban vagyok. A bejárati épület teteje furcsa formájú: körbefutó szalagablak szakítja ketté. Eredeti állapotában nem lehetett ilyen majdnem-csúnya, tehát ez valami hamisítás. A pártázatos kerítésfalon színes freskók nyomai. Most készültek. Furcsa expresszív-absztrakt-figurális festmények, amelyek talán emlékeztetnek is az eredetire. (De melyik eredetire?)

Az udvaron a hétköznapi élet jelei. Nagy veteményeskert azon a helyen, ahol máskor kiskockakő vagy téglaburkolatot szoktunk látni, az emlékezés — ízlésesen és terv szerint elhelyezett — fáival. Az udvar közepén egy méter magas, ormótlan építmény, ami valami pincét takar, és beton teteje szabadtéri színpadként használható. Ehhez csatlakozik a füvesített lejtős udvarrész, amely nézőtérként is szolgál.

A kastély lovagtermében hatalmas asztal, körülötte negyven szék. „Rusztikus" bútorok, ilyennek képzelték el a fafaragók a régi székeket: magas támla, sok faragás, rettentő gondos munka, rettenetes súly. Tulajdonképpen arányosak. A kastély tetőjén is a szalagablakpánt fut körbe. Hát itt is semmibe veszik azt a bevált helyreállítási szabályt, hogy hamisítani nem szabad? A padláson aztán kiderül, hogy az ablakok a tetőszerkezetnek logikus és szerves részét képezik, és az is nyilvánvaló, hogy funkcionális szempotból szükségesek. A padlás ugyanis az itt működő művésztelep kiállítóhelyisége. Az újraépítést a művésztelep résztvevői végezték.

1986. június

A kerítés freskóit levakarták, mert valamit elrontottak. Az új vázlatok bent, a lovagteremben kifüggesztett hatalmas csomagolópapíron láthatók. A lovagteremben észreveszek valamit, ami tavaly elkerülte a figyelmem. A mennyezet alulbordás vasbeton födém, amelynél a bordák megfelelnek a vasbeton-szerkesztés szabályainak, ugyanakkor a régi fagerendákra utalnak. Egyszerűen és természetesen, minden didaktikus jelzés nélkül.

Most már nem vagyok zavarban. Nem zavar, hogy a konyhát nem a talált leletek alapján állították helyre. hanem egy jól működő új főzőhelyet építettek. Helyénvalónak tűnik, hogy az épületeket nem azért építették újra, hogy a látogatók megtekinthessenek egy sohanem-volt (viszont pontos) épület-imitációt.

A kiállítás képei kicserélődtek, a veteményeskert zöldell, az állványok állnak.

Turányi Gábor

Mennyire értékes számunkra egész környezetünk? A védelemben miért kiváltságosak a régi, emberi alkotások? Természetes-e az „intézményes, hatósági" megóvás? Helyes gyakorlat-e az, hogy a műemlékes szakemberek régi házainkból gyakorta „tudományos kutatások eredményeire épülő", soha nem volt formájú „mű emlékeket" varázsolnak? Reményteljes vállalkozás-e alapfalak konzerválása? Szeretjük-e a konzerveket? Hiszem, hogy szebb volna, ha a műemlékvédelem nem jelentene többet, mint szélsőségektől mentes, körültekintő viselkedésmódot.

Balázs Mihály

A Hungarian Concise Dictionary of Definitions

A Circular and Reply Cards

* * *

Bachman Gábor

1. Óbudai Gázgyár.
   Talán az egész Gázgyárat, mint mementót, meghagytam volna. Meg kellett volna őrizni, mint a századforduló utáni heroikus ipari építészet utolsó emlékét.
   Az „Építők" című videofilmemnek — amit Rajk Lászlóval készítettem közösen — ez az objektum a főszereplője.

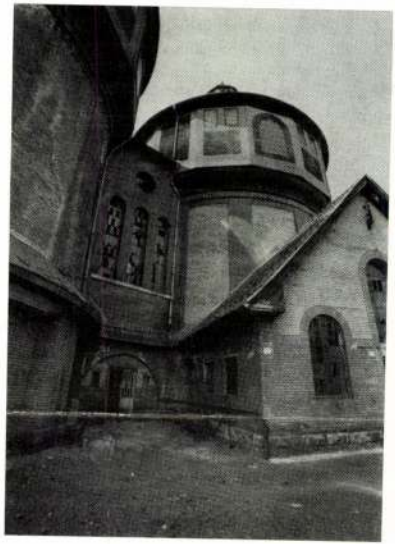

2. Szentendre, a Vöröshadsereg útja 32. sz. ház udvarán álló volt malomépület. Használaton kívül, tanácsi tulajdonban.

Bodonyi Csaba, Gergely Katalin és Horváth Zoltán

1. Pálos vendéglő, Miskolc. Felújítás.
2. Malom átalakítás, Miskolc.

Turányi Gábor, építész 4. Folytatás.
Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj.

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 28-old.

5—8. Földszinti alaprajzok

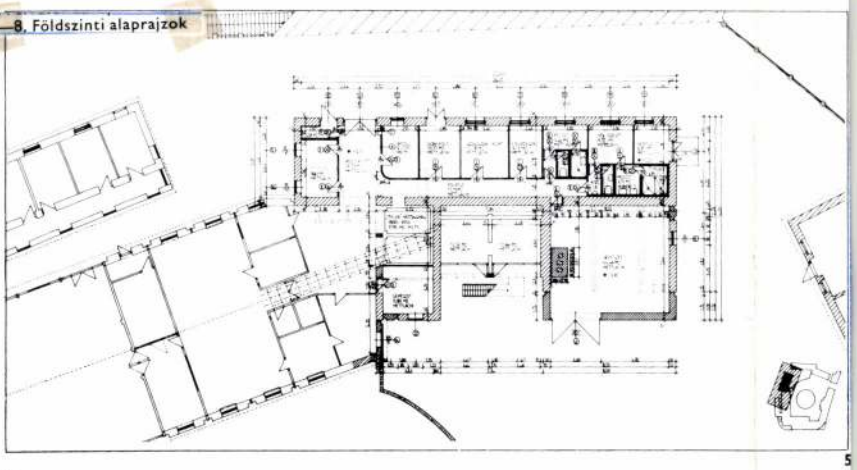

5

6

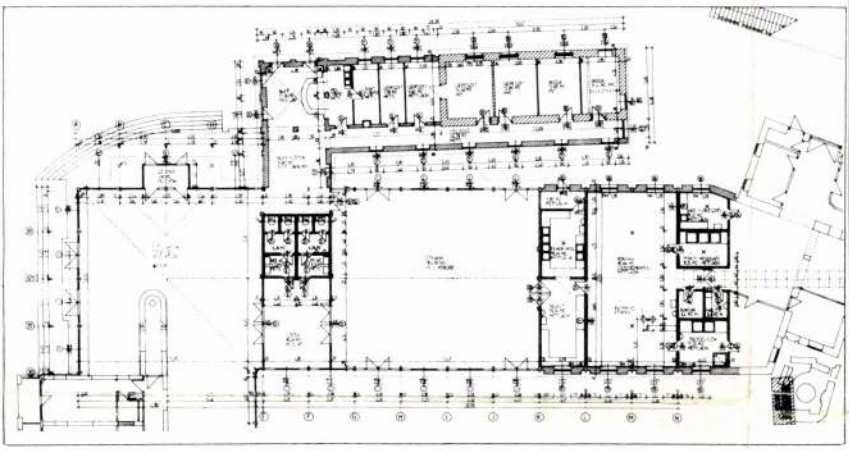

7

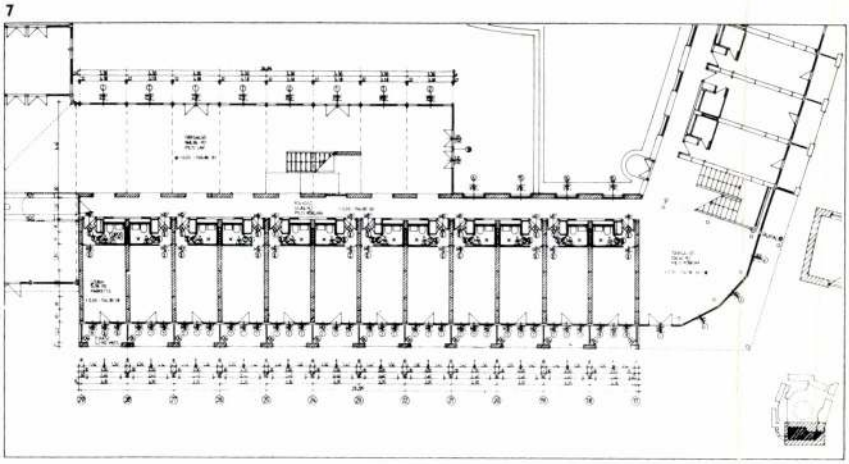

8

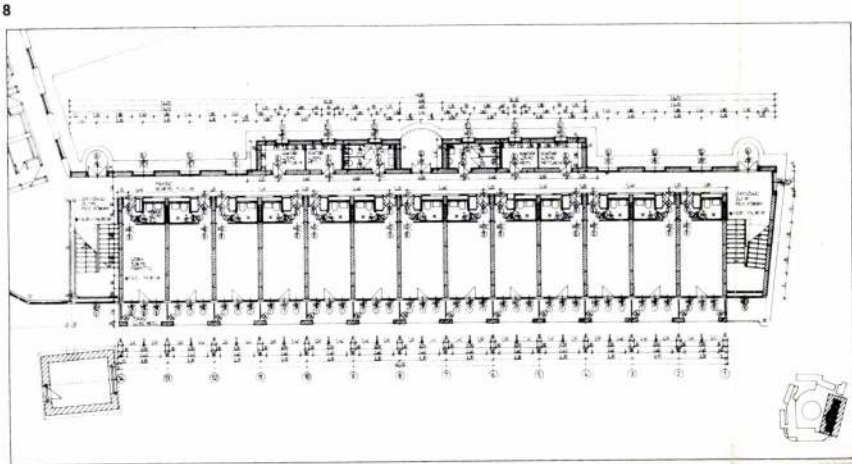

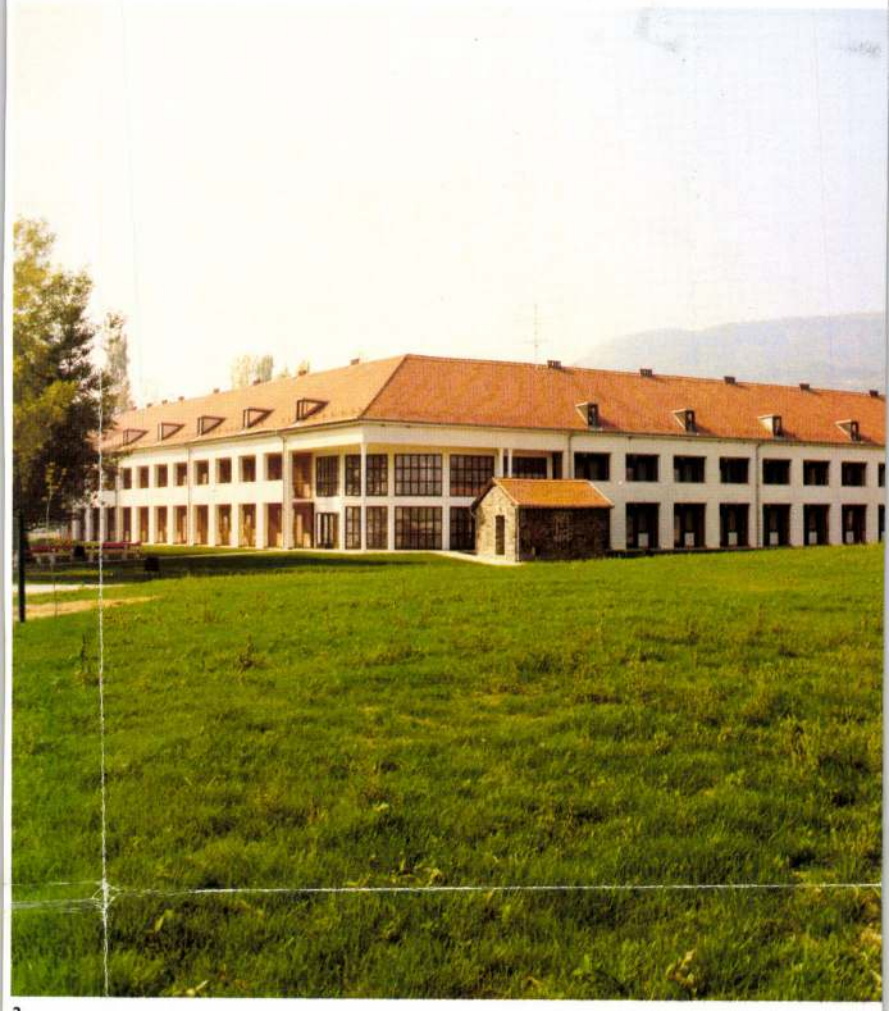

2

képp néz ki, mint az egész ház. És pont a főbejáratnál csinálja! Ez cinizmus vagy megoldatlanság?

Tomay T.: Amik itt megkérdőjeleződtek részleteiben — nevezzük ezeket építészeti ziccer-helyzeteknek —, ezeket a ziccereket Turányi kidobja az ablakon, nem él vissza velük. A naprakész jelleget nem a „hagyományos" építészeti játékszabályok szerint teremti meg. Szóval, „időtlenít". Kicselezi a helyzetet azzal, hogy az információk informatív voltukban jelennek meg, valahogy elfogyasztva, és nem kihasználva...

Reimholz Péter: Tamás, ne haragudj, hogy közbeszólok. Ha valaki itt egy tetőt kihoz bütüre, és a végén be lehet menni, ez egy naprakész ziccer ahhoz képest, hogy ide befordít egy tetőt, és rárak egy portikuszt, aminek még ilyen ferde-csíkosra teszi a homlokfalát is egy timpanonnal? Hát ez az a naprakész ziccer, amir Ekler kifogásol! Hát ezért nem igaz, amit mondasz! Rosszul értelmezte azt a divatelemet, egy olyan helyen használta, ahol alkalmatlan. Tehát nem értékelte azt a helyzetet, amit sajátmaga előállított, és abból nem következtetett egy újabb lépést. Ez természetesen klasszikus összetervezése a dolgoknak, amit, úgy veszem észre, hogy meg kéne tagadnunk, és indulatot vált ki belőlünk. Most, ha már nálam van a szó... Egy nagyon klassz, biztoskezű alapvetéssel, írtózatos sok hibával és tévedéshalmazzal fejezett be egy házat Turányi. Ezen nem mentesít semmit az, hogy ezeket az elemeket szeretjük újabban...

Sylvester Ádám: Szóval, azt hiszem, nagy bajban vagyunk mindnyájan. Félünk attól, hogy nekünk eszünk van. Lehet, hogy ez nagyon nagy baj mostanában, hogy eszünk van, és főleg attól félünk, hogy minket most nem fognak megérteni. Itt szó volt gyurmáról, szó volt sejtelmességről... én ezt úgy fogalmaznám, hogy ez egy artikulációs kérdés. És nagy baj lenne, ha megelégednénk azzal, hogy ilyen pongyolasággal, és pusztán nagyon felületes érzelmekre való utalással kezdenénk el valamit mondani. Ez az állásponttalanság engem kicsit ijeszt. Én hiszek abban, hogy mi talán tudunk továbbra is artikulált nyelven beszélni. És olyan nyelven beszélni, aminek a végén egy olyan többrétegű mondanivaló alakul ki, amiben benne vannak azok a lehetőségek, amik ebben a házban benne vannak. És attól félnék, hogy agyafúrttá válik egy ügy, ha az végig-

3

Turányi Gábor, építész 3.) Folytatás
Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj

Magyar Épületminiszt, 1984. 3., 28-old.

1. Az udvar a megtartott épületek irányából

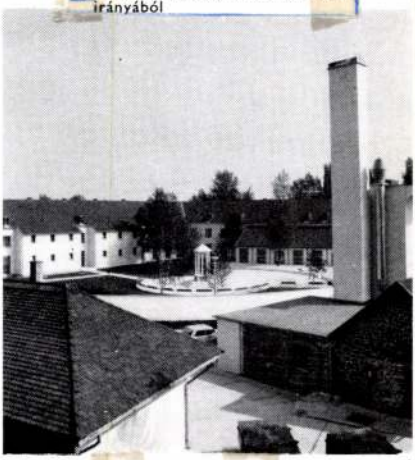

2 2. A büfé-torony 1

3 3. Az udvar részlete

4 4. Felvétel az építkezésről

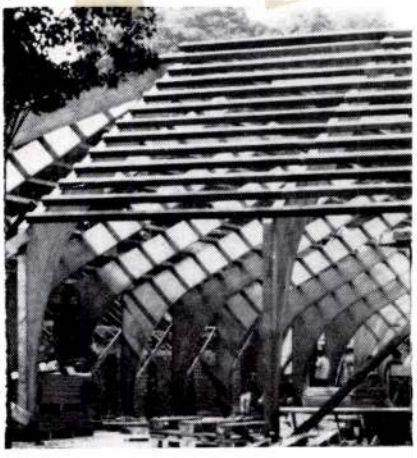

gondolt. Sok borzalmat csinálunk magunk körül, nagy veszélyben vagyunk, az eszünk több bajt okoz, mint örömöt, ilyen a közérzetünk, ...mégsem mondanék le az *eszünkről*.

Nagy T.: Múltkor beszélgettünk arról, hogy Turányi Gábor megtestesít egy deheroizáló attitűdöt, és Birkás Ákos elszólta magát, hogy ő ennek az ellenkezőjében hisz.

Birkás Á.: Szerintem nem egy deheroizáló attitűdöt testesít meg, hanem egy „nemheroikust". Engem tényleg foglalkoztat, ... egy nagy vállalás vagy döntés, valamilyen nagy világegész-elképzelés, és általában nem nagyon érdekel az, ami mögött nincs ez az óriási kockázat. Ez a múltkor azért került szóba, mert ennek *ellenére* foglalkoztat ez az épület. Lehetséges, hogy azért, mert nem ismerem eléggé a mai magyar építészeti mezőnyt, és ezen a házon akadt meg a szemem. Egy nagyon személyes ízű indíttatást látok benne, amelyik nem egyszerűen önfeledten vagy cinikusan bújik el a nagy döntés vállalása elől, hanem naiv módon érez rá ennek a — többé-kevésbé mindannyiunkat gyötrő — abszurditására... Én szerintem ma ez egy figyelemre méltó épület. Nekem felszabadult örömöt okozott a látványa. Nincs semmilyen szakmai aggályom, hogy valami baj van, stílustörés vagy hasonlók. Nagyon élveztem az egésznek a feszültségét. Az elhelyezését is. Ott a helyszínen az volt az érzésem, hogy a Balaton és a hegy között, a régi épületekhez alkalmazkodva nem a Balaton felé, hanem a régi „vackok" felé fordulva, éppen valami sántikáló, félszeg érzékenység nyilvánul meg. De mondom, ezek nem építészeti fogalmak.

Turányi Gábor, építész 1.) folytatás

Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj.

1. a büfé részlete. | repr. |

1. A büfé részlete

2–3. Metszetek. | repr. |

2—3. Metszetek

2. Keleti homlokzat | repr. |

3. Légifelvétel a hegy felől. | repr. |

4. a recepció részlete | repr. |

1. A recepció részlete

1. A tetőtér. | repr. |

2. A tetőtér

3. Előcsarnok és bejárat. | repr. |

3. Előcsarnok és bejárat

9. Belső udvar a díszkúttal. | repr. |

2. Belső udvar a díszkúttal

10. a gazdasági udvar. | repr. |

10. A gazdasági udvar

12. a bejárat és a büfé-torony | repr. |

12. A bejárat és a büfé-torony

11. a megtartott épületek az udvar felől | repr. |

11. A megtartott épületek az udvar felől

13. A megmaradt vasbetontorony (szellőzőgépház) | repr. |

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 24–25–27–29–30

Turányi Gábor építész 2.) Folytatás
Oktatási és pihenő épület, Balatonszemes.

1 Légifelvétel a Balaton felől

Magyar Építőművészet, 1984, 3. sz. alapján

2

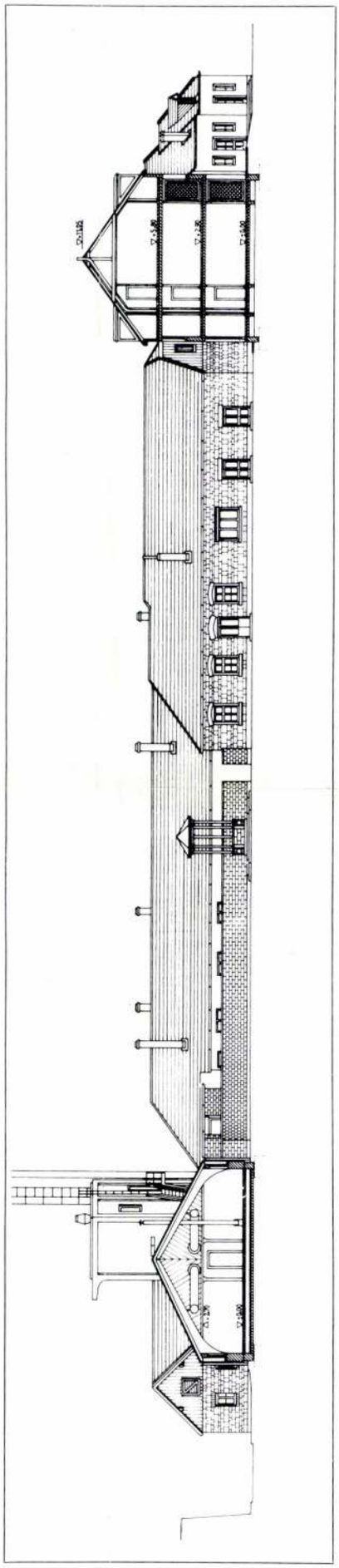

ezzel a házzal kapcsolatosak. Turányi itt kétféle dolgot határozott el. Az egyik egy telepítés-szintű elhatározás: csinál egy ilyen gyűrű alakú beépítést, ami egy régi várhoz hasonlít. És ennek az egyes részleteit különböző módokon hozza létre, egyrészt olyan rafinéria segítségével, mint amiről Ekler Dezső és Nagy Tamás beszéltek, másrészt pedig bizonyos elengedettséggel, amit Birkás Ákos mondott nekünk. Engem az zavar, hogy választott egy olyan telepítési formát, amivel nem sok baj történhet. Egy ilyen gyűrű-alakot szinte akármilyen elemekkel körülépít az ember — több-kevesebb érzékkel — az kompakt dologgá válik. Mint ahogy egy régi várat sem tervek alapján, nem elhatározások alapján, kis darabokból építettek össze, és rendszerint fantasztikus dolog jött létre — abból az egyszerű tulajdonságából kifolyólag, hogy belül van egy tér, kívül pedig a külső homlokzat és az egész tömegbeli megjelenése rendkívüli módon tükrözi vagy kiadja ezt a belső fölépítést. Tehát egy olyan erős alakzatot választott a tervező, amit aztán könnyű volt kis elemekkel körben megépíteni. Ez annyira fölszabadította őt, és annyira bízott ennek a telepítési alakzatnak a mindenttudásában, hogy elengedte magát, és fantasztikus változatossággal beépítette ezt a gyűrűt. A házak jelenleg zavaros környezetekben állnak, kivéve a régi környezeteket. Tehát azok az elemek, amiket ő itt mint elemeket használ, egy tornyocskát, egy hosszú épületet, egy kéményt, ezek rendkívüli módon szét vannak dobálva a városi környezetekben. A stiliszták legtöbbje, akiket itt Nagy Tamásék említettek, nem is csináltak mást, mint hogy ezek közül a „röpködő" elemek közül, meg a régiek közül is, kiemeltek dolgokat. A telepítéssel azonban nem sokat tudtak csinálni, mert az egy magasabb rendű döntés. A telepítéssel kapcsolatban nem sok történt ez idáig a modern építészetben. Az öcsémmel egyszer készítettünk egy tervet a Szombathelyi Városházára, az is ilyen gyűrű alakú épület volt. Próbálkoztam a gyűrű-alakkal, de most már nem csinálnék ilyet, mert félnék attól, hogy ez túlságosan magától értetődővé teszi a különböző elemeknek az egymás mellé rakását.

Dévényi Tamás: Amióta a modern vagy új-modern mozgalomban kétféle iskolát egyáltalán meg lehet különböztetni, a hazai építészek előtt két lehetőség volt. Volt aki megpróbált mindenképpen távol maradni ezektől, és elég reménytelenül igyekezett valamiféle saját építészetet teremteni. Főleg a fiatal építészek, az idősebbek közül pedig a zsonglőrtermészetűek örömmel vetették rá magukat ezekre az új dolgokra. Én egy kicsit azt látom ezekben a dolgokban, hogy van lehetőség ilyesfajta interpretációra, mint Ekler Dezsőé: hogy két iskola elemei, és érthetetlen kicsit a kapcsolatuk. Inkább ezzel magyarázom, hogy ezek a dolgok valamiféle furcsa elegyként ülepedtek rá az építészekre, és egyfajta gyurmaként érkeztek el ezek az irányzatok hozzánk. És úgy látom, hogy ezen a házon a bizonytalan pontok a gyurmának azok a részei, ahol a kétszínű anyag éppen találkozik.

Pazár Béla: Az a kérdés, hogy ezek a találkozások a két anyag találkozási pontjai, vagy pedig valamilyen logikának a szüleményei, mert tudniilik ezek mondanak a legtöbbet a házról. Úgy gondo'om, a jó dolgok messze elkerülik azokat a buktatókat, hogy olasz vagy amerikai iskolához tartozzanak.

Ekler Dezső: Mivel magyarázom azt, hogy Turányi lekontyolta a tetőt, aztán hozzányomott egy kis verandát, ami egész más-

3

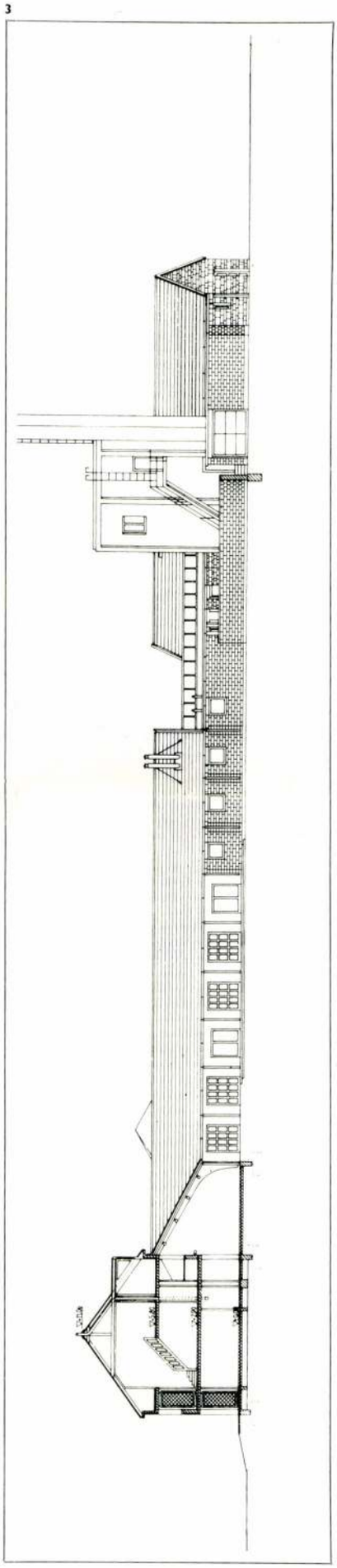

Turányi Gábor, építész 5.) Folytatás

Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj.

Magyar Építőművészet, 1984, 3. 30-oldt,

4. Társalgó a szállodaszárny fordulójában

4

5. Oldalfolyosó és előcsarnok

5

6. Lelátás az oldalfolyosóról az előcsarnokba

6

10

11

12

13

Turányi Gábor építész 6. folytatás
Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj.

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 31-old.

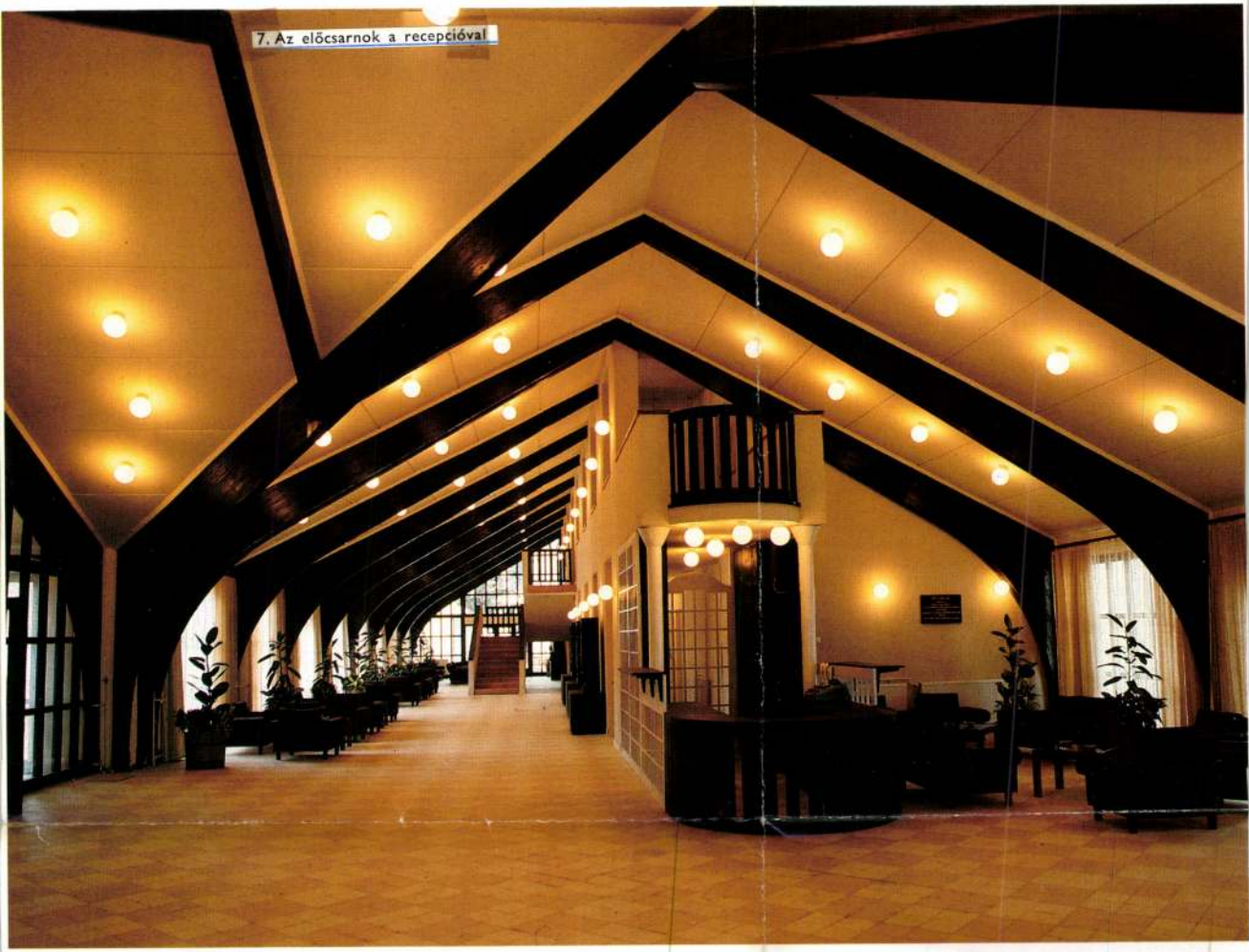

7. Az előcsarnok a recepcióval

Utólagos hozzászólás Turányi Gábor badacsonytomaji épületéhez

Ahhoz a gondolathoz, hogy a fényjelenség egyidejűleg részecske és hullám természetű, már több nemzedék hozzászokott. Nehezebben tudatosodik talán, hogy nem természettudományi kategóriák némelyike sem engedi az értelmezését és művelését egyféle közelítéssel. Így kerül hosszú ideje konfliktusba az esztétika olyan képződményekkel, amelyek birodalmában századokig korlátlan úrnak érezhette magát.

Feltételezhetjük, hogy az építészet is (most megszorítások nélkül, mint a társadalom teljes építőtevékenysége), a fotóhoz, filmhez, az iparművészetekhez és a beszédhez hasonlóan kettős kategória; így egyidejűen nem-művészeti jelenség (azaz „média" — „eszköz", közeg — jellegű, jól körülírható használati szereppel); ugyanakkor művészeti (azaz önmagán túli, megformált jelentést hordozó) jelenség.

Ha a műépítészet kísérletet tesz a média-jelleg bekebelezésére, az így létrejövő mű hordozza az építészet kettős arculatát, ezért nem láthatunk bele a dolgokba kizárólagosan esztétikai vizsgálódásokkal, mivel a kettősségnél fogva az egyik oldal az esztétika körén kívül esik. A Turányi-együttesről szólva ezért tűntek érintőlegesnek Nagy Tamás észrevételei az ismertetésen. A létrejövő épületek és tárgyi struktúrák nagy része pusztán média-jellegű, Turányi gyűrűje körüli házak is, a gyűrű egy része is. Ugyanúgy „nem tervezettek", mint a spontán építészet házai, vagy az építészek által elhagyott kivitelezői és elemgyári épületek sem. Szükséges azonban fogalmilag egymástól elhatárolnunk három dolgot:

az építészet média-arculatát (mint elméleti kategóriát);

a média-jellegű elemeket (ezek nem vagy

2

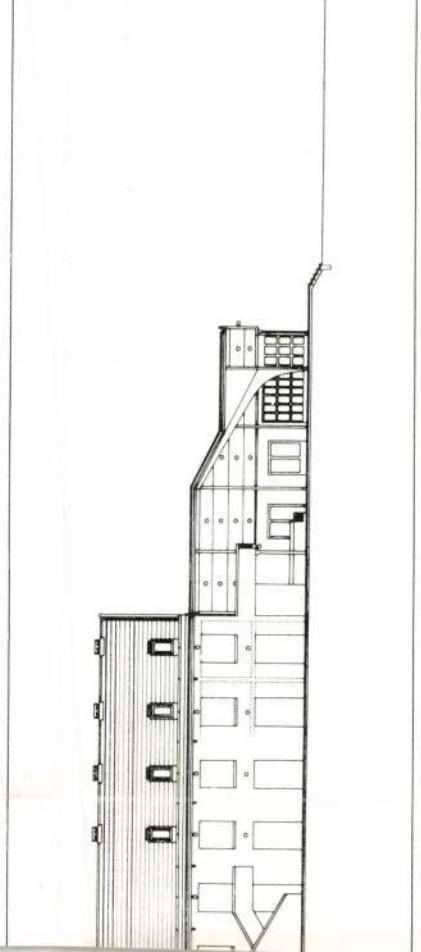

egységekre vonatkozik (falazási módok, falfelületek, beton- és acélvázak, fedélszerkezetek, tetőfedések, bádogmunkák). Maga a telepítés viszont az építészeten belül, annak megfelelően, mint eszköz kettős természetű: média és jelentéshordozó. (Az építészeten kívül más is „telepít": a közlekedés, az árvédelem, a földművelés, a honvédség.) Ezzel a kettős jellegével lehet a telepítés fontos híd a média és a művészet között (talán ez a meggondolás vitte Janáky Istvánt a telepítés szerepének hangsúlyozásához). Fontosnak tűnik hangsúlyozni a média-művészeti kettősséget a spontán-műépítészet kettősség helyett, mert végül is az építész tevékenységén belül a spontánnak látszó előfordulások is tudatosak, mint Turányi „várudvara" felőli vizesblokk traktusbővületei.

Megszorításokkal közelíthetünk a nyelv analógiájával, fenntartva, hogy az építészetben nem ugyanarról van szó, mint a szemiotikusok langue-parole kettősségénél (társadalmi nyelv és egyéni beszéd). A nyelv is média-jellegű, és nem-természeti jelenség, hanem változékony történeti képződmény, ugyanakkor az irodalom, a megformált jelentés szintjén művészet. Az újabb szépirodalomhoz hasonlóan — mint Esterházy Péter prózájában — az építészetben megkísérlődik a média-jelleg tudatos beemelése, így annak különös jelentésűvé tétele, eszközből kifejezéssé váltása. Turányi Gábor ezzel az együttesével utat igyekezett vágni abba a bonyodalomba, hogy ma mennyiben tehető egy építészeti mű a média-jelleg átemelésével egyidejűleg „művivé". A hazai megnyomorított állapotú építészetben a média-jellegű meglevő struktúrák a tipizálással, a rendszerszerű készgyártással felszaporodtak, a kivitelezés megmerevedett. Az értékes kísérleteknek két, általában lehetséges csapdája fogalmazható meg:

Turányi Gábor, ybl-díjas építész
Török Ferenc: Gondolatok egy bányatorohoz.

Római katolikus plébánia terve, 1988.
Építész: Turányi Gábor

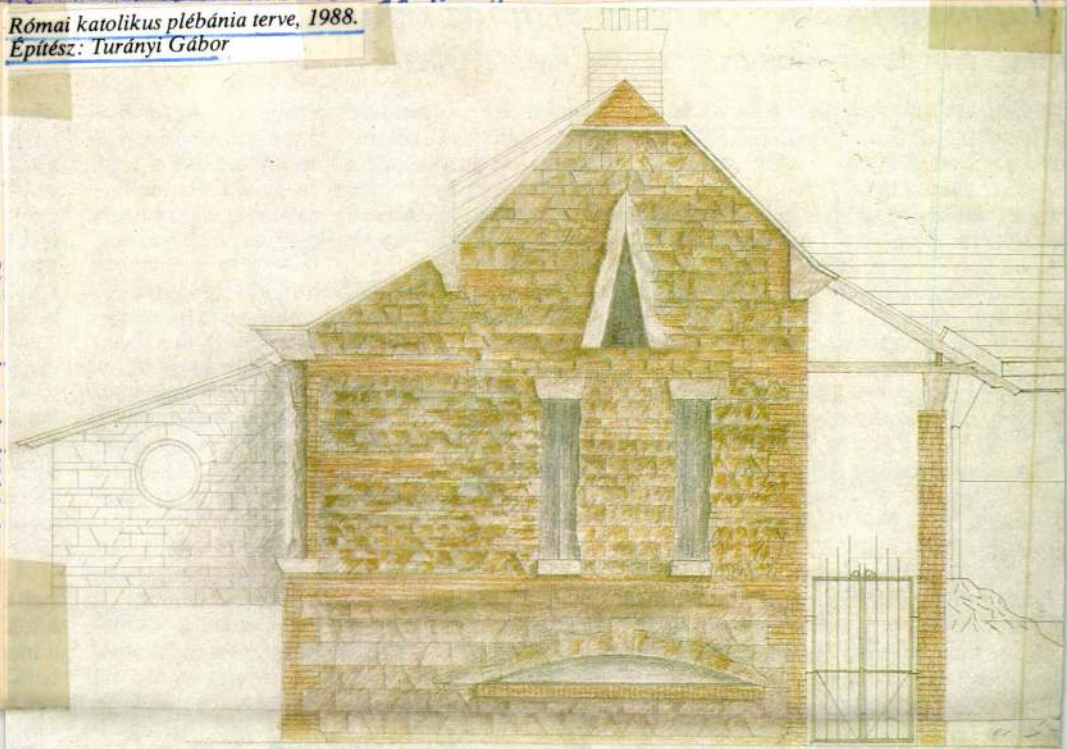

Magyar Építőművészet, 1988. 4-5., 35-old.

zsef szegedi építészek tervezték a század
\ budapesti *Melocco Péter Rt.* kivitele-

TERV), majd a földgázzal üzemelő konténerkazán épületen kívül (tervező: KÖZTI).

válto
most

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész
Csoportkép a Szent Anna-tóban.

Balról jobbra: Mikó L., Turányi G., Balázs M.,
Karácsony T., Janesch P., Sugár P.,
Nagy S., U. Nagy G.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2. szám, 45-old.

Turányi Gábor, YBL-díjas építész

Sorházak, Budaörs, vázlat
Row-houses, Budaörs, sketch

Lakóház, Budapest XII., Hegyhát út 31.
Elvi engedélyezési terv
Dwelling house, Budapest. Official principle plan

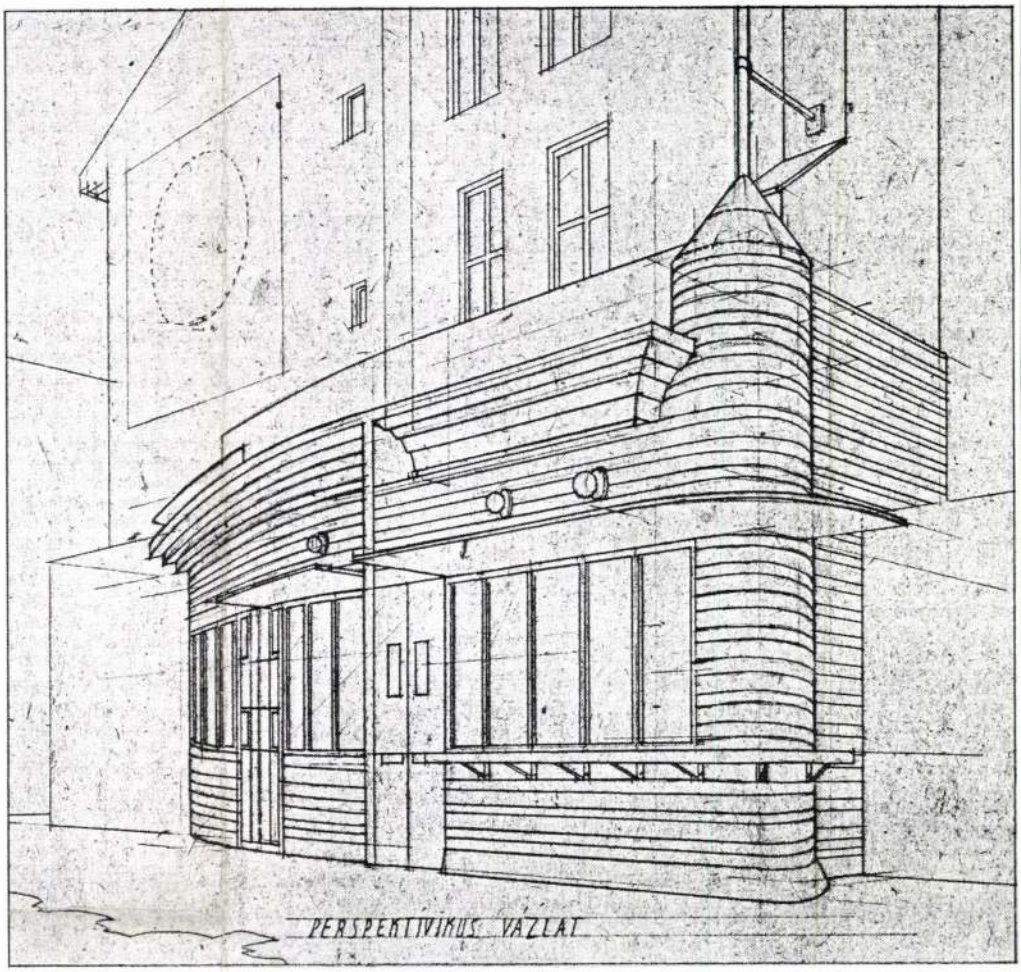

Üzlethelyiség, Budapest, Kálvin tér
Shop, Kálvin square, Budapest

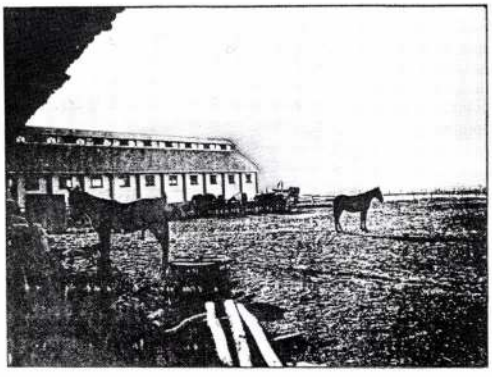

Versenylóistálló, Debrecen — Bánk
Barn of race-horses, Debrecen

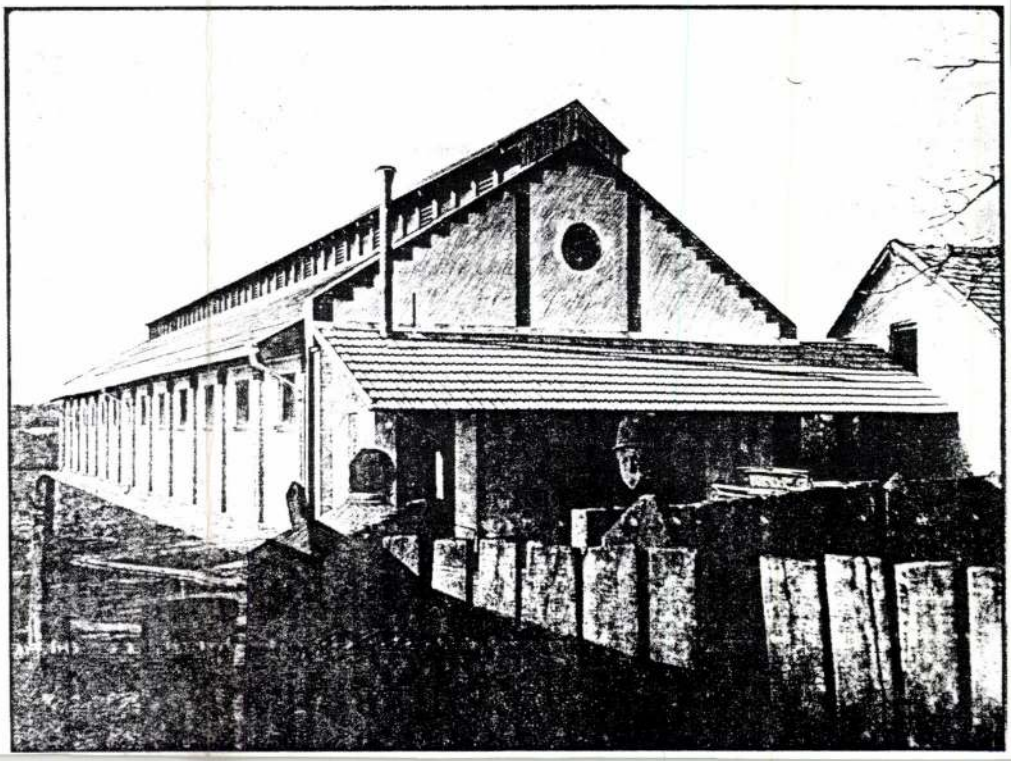

HARMADSZOR IS MESTERISKOLA

Azoknak az időknek a közepetáján, melyekben Bécs a „Traum und Wirklichkeit", a hazai művészeti élet pedig a „lélek és forma" éveit élte — pontosabban a gödöllői iskola alapításának az évében, 1903-ban — cikk jelent meg a „Budapesti Építészeti Szemlében". Alig oldalnyi terjedelmű volt az írás, és a „kir. József műegyetem e.i. rektora, Hauszmann Alajos tanár úr székfoglaló beszédéből" vett idézet. Azonban még ugyanezen év decemberi, utolsó számának első oldalain is olvasható volt egy szerkesztőségi cikk a rektor úr pöngette ügyben. Idézett lapunk a témát továbbra sem vesztette szem elől, hanem a rákövetkező évben üstökön ragadva azt, a közérdeklődés gyújtópontjába állította, a kiterebélyesedő és a közéleti fórumokra cibált ügy kálváriájának minden stációjáról híven beszámolva, és mindvégig heves pörben a felfuvalkodott ítéletekkel. A téma...? Nos a téma, amivel több számon át is foglalkozott az érdemes szakmai orgánum, majd fél éven át — ha ugyan nem tovább — a „Magyar Építészeti Mesteriskola" ügye volt.

A gáncsoskodók fogalmazásában olvashatjuk: „Az elhangzott szó: mesteriskola, eszméje szárnyra kelt és csakhamar megindult egy társadalmi mozgalom, amely a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrtól egy építészi mesteriskolának létesítését kérelmezte." A felterjesztett memorandum szövegét olvasva pedig azt is megtudjuk, hogy szerkesztői nemcsak arra kérték benne „... a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. kormányt, hogy szervezzen mesteriskolát, „de arra is, hogy"... annak vezetésével Lechner Ödönt bízza meg."

A Mesteriskolát arra szánták tehát, hogy hallgatóit a nemzeti építészeten való munkálkodásra készítse fel és ösztönözze. A memorandumot annak idején nem csak építészek, de főként muzsikusok, írók, festők, szobrászok és iparművészek írták alá, megfelelően a mozgalom széles horizontjának. Az akadémikus historizmus ellenállása a mozgalommal szemben az építészet területén szívósabb és hatékonyabb volt, mint másutt. Azonban a kérdésre: miért húnyt ki Magyarországon az iskola eszméje oly teljességgel, ez a tény önmagában nem szolgál egyértelműen magyarázattal. De a legtárgyilagosabbnak az a vélekedés tűnhet, amelyik a szecesszióval köti össze sorsát, de azt az ellenvetést is el kell fogadnunk, ami a Bauhaus — mely maga is egyfajta mesteriskola volt — említése hallatán ébred bennünk. Szerepet játszik benne a háború végi összeomlás és feldaraboltatás nyomán kelt szellemi depresszió is; további vizsgálódások azonban „genetikusnak" tűnő okokhoz is vezethetnek.

Tény az, hogy a két világháború közti időben a mesteriskola ügye a senki földjén rekedt. A nemzeti építészet gondjait pedig azok vállalták magukra, akik a világhírre jutott muzsikusok nyomán indulva folytatták népi építészetünk kincseinek gyűjtését, kevesebb megalapozottsággal ugyan és kevesebb módszerességgel, mint azt nagy példaképeik tették vagy tehették. Munkájukkal elévülhetetlen szolgálatot tettek az egyetemes magyar kultúrának. A harmincas évektől minden felgyorsulni látszott.

A mesteriskolára már senki sem gondolt, a Bauhaust is száműzték a Reichből, annak csak a szelleme élt más szellemekkel együtt egyre növekvő vitalitással. A második világháború küszöbéhez érve a honi építészeti harcok elültek s a neobarokk is elcsendesedett, utolsó mesterei magas állami méltóságok székébe ülhettek.

Jött a háború és vele a szemét áradata. Erről itt és most nincs mondanivalónk, de az azt követő évekről sem sok, amit mondhattunk, azt máshol, más írásba foglalva már megtettük. Vizsgálódásaink szempontjából ez az időszak szinte semmit sem kínál.

A magyar építészet rendhagyó hét esztendejének derekán, 1953-ban váratlanul a szocreál hívta életre a mesteriskolát. A kor kultúrpolitikája ugyan a legcsekélyebb tanújelét sem adta annak, hogy a századforduló törekvései iránt elismerését megkockáztassa. Polgári szemétnek könyvelte el és legnagyobb alkotói valamennyien indexre kerültek. Adytól sem fogadott el többet, csak ami a „forradalom viharmadara" jelzővel elláthatónak látszott, már nemzeti sorskérdésekről született vallomásait és publicisztikáját sem, Lédaverseit pedig — gondolom — mélységesen megvetette. Bartók-zenét nem játszhattak sehol, Babitsot, Kosztolányit sem adták ki többé, és köteteik a könyvtárak hátsó polcaira kerültek, de hosszasan lehetne felsorolni a proscribáltak névsorát. A kor nemzeti művészet irányában tett erőfeszítéseiről sem vettek tudomást, holott a zsdánovi követelmények a legkézenfekvőbb módon látszottak benne megvalósulni. Tudjuk, hogy a modern művészeteket eleve megtagadták, de a szecesszió végül is a tizenkilences átmeneti diadalt előkészítő szellemi mozgalmak között is számon tartható lett volna. Legyen a szocialista realista mű tartalmában szocialista és formájában népinemzeti! Így szólt a tiszta vízről szóló prédikáció, miközben újra csak a jó öreg historizmus borát kínálgatták nagy ligeti kriglikbe löttyintve. Nem állítható tehát, hogy a mesteriskola bármi közösséget vállalhatott volna meg sem született testvérével.

A népi kollégiumok könyörtelen felszámolása után szinte érthetetlen, hogy miért járultak hozzá egy mesteriskola felállításához.

A hatalom akkori döntnökei valamiféle tisztán szakmai gladiátorképző lehetőségét vélték felfedezhetni benne, s ennek megfelelően felállításának gondolatát is támogatták. Végül, hogy nem vált azzá, csak részben köszönhető az a résztvevők, mesterek és hallgatók okos és egészséges ellenállásának, sokkal inkább a hatalom időközben átélt válságán múlott.

Felvetődik a kérdés: vajon összehasonlítható-e egyáltalán a megvalósult iskola az 1903-ban felvázolt elképzelésekkel? Mint láttuk, már az életrehívó törekvések célja is szövegesen eltért a korábbitól. Az új iskola meghirdetett célja a „szocialista realista alkotó módszerek" meggyökereztetése, e módszer „élenjáró példáinak" megismertetése volt, továbbá, hogy a „haladó hagyományokat" ismertesse és „ápolja". Mint jól tudjuk, azt, hogy mit tekintsünk meggyökereztetendőnek, élenjáró példának, megismerendőnek és ápolandónak, azt ködökbe burkolódzó semmitmondás írta elő nagy szigorúsággal. Mindezek számba vétele után kijelenthetnénk, hogy az összehasonlításra nincs mód. Változtak az idők és a történelem más szituációt teremtett, mégis értelmét látjuk e próbálkozásnak, mert a mesteriskolát ért kritikák mindegyike tudva-tudatlan élt az összevetéssel és többnyire abból indult ki, akár hivatkozott rá, akár nem.

A mindenkori bíráló két utat választhatott. Vagy mint egy rossz ügy szellemi örökségét vállaló intézményre, ütött bélyeget a mesteriskolára, vagy pedig fordítva, valamely tiszta és szent örökség elherdálóját látta benne s mondott fölötte kemény ítéletet. Mint gyanítjuk, a bírálók egyike sem volt tisztában azzal, mi is állott az eredeti szövegekben. Mondanunk sem kell, hogy mindkét kritikai nézőpont más-más időkben, más politikai atmoszférában élte virágkorát.

Hogy az összevetést megejtsük, lássuk először milyennek képzelték a mesteriskolát 1903-ban, idézzük tehát a memorandum textusát:

„E mesteriskolát a Műegyetem keretén kívülállónak képzeljük. A műegyetem mai alakjában feltétlenül derék, jó intézmény, de mint mindenütt, úgy nálunk is inkább az építészet tudományának, sem mint a művészetének tanítására való." A szocreál mesteriskolája az eddig idézettel még azonosult, a további célkitűzéseivel azonban nem.

„A mesteriskolában a fiatal, de már műegyetemet végzett építészek ténylegesen épülő műtárgyakon dolgoznának, s működésük színtere az építkezés helyszínén lenne. Itt szabadon lehet kísérletezni a temérdek új technikai anyaggal és együtt lehet munkálkodniuk a festőkkel, szobrászokkal, iparművészekkel. Mert holt és terméketlen gondolat volna a mesteriskola feladatát abban látni, hogy itt ismét csak előadásokat hallgassanak a fiatal építészek vagy pedig rajzmappáikat újabb rajzokkal szaporítsák."

Olvasva a szöveget több dolog is eszünkbe juthat. Az első egy másik mesteriskola lehet a harmincasnegyvenes évekből, Frank Lloyd Wright-é az 1938-ban épített Taliesin West-en. Ott a hallgatók gyakorlata valami hasonló elven történt, amennyiben maguknak kellett építeniük építészeti részleteket, szerte a hazát körülvevő sivatagban. A másik, ami még szembetűnőbb, hogy az építés egész processzusa azokban az időkben bizony más utakon járt, mint az új mesteriskola megalapításának idején, hogy a ma tapasztalhatókat ne is emlegessük. Mai szemmel megértően és némi irigy nosztalgiával szemléljük a századforduló kézműves tisztességre és gondos szervezésre alapozott építőmunkáját. Úgy érezzük, magunk is szívesen szegődnénk el a hetyke keménykalapban és mellényben dolgozó, tiszteletet tudó és parancsoló iparosokhoz tanulni. Elég viszont beleolvasnunk a

Turányi Gábor (Ybl-díjas építész (beruházási programterv).

104 LAKÁSOS LAKÓHÁZ, KECSKEMÉT, 1983—84

TURÁNYI GÁBOR, SOMOGYI-SOMA KATALIN, SUGÁR PÉTER (ÁÉTV)

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2. szám, 33. old.

Perspektíva a Dobó körút felől
Block of 104 flats, Kecskemét
Perspective from the Dobó boulevard

Építész: Turányi Gábor (beruházási programterv), Somogyi-Soma Katalin és Sugár Péter (építési engedélyezési és kiviteli terv)
Terv: 1983—1984; Kivitelezés: 1986

Kecskemét alakuló új városi főterének, a Kossuth térhez közvetlenül kapcsolódó Május 1 tér délnyugati térfalán, az ún. árpádvárosi beépítés I/2 ütemének utolsó elemeként épül meg a tervezett OTP lakóépület.

A beépítési tervben meghatározott, kicsit furcsa sarokszituáció, a szomszédos egyedi, illetve típus panelépületek közötti kapcsolat megteremtése, a megrendelő által megszabott (a korábban épült szomszédos lakóházéval azonos) lakásösszetétel, az ezáltal kötötté váló alaprajzi és homlokzati rendszer, a kivitelező rendelkezésére álló, adott méretrendű Hünnebeck rendszerű zsalukészlet alkalmazásának kényszere jelentette a tervezés peremfeltételeit. Az épület az említett kötöttségeknek megfelelve, a sarokátfordulás, a földszint, az I—II. lakószint homlokzati elemeinek megformálásával alkalmazkodik a míves városi környezet igényszintjéhez.

S. S. K.

II. lakószint alaprajza
Third floor plan

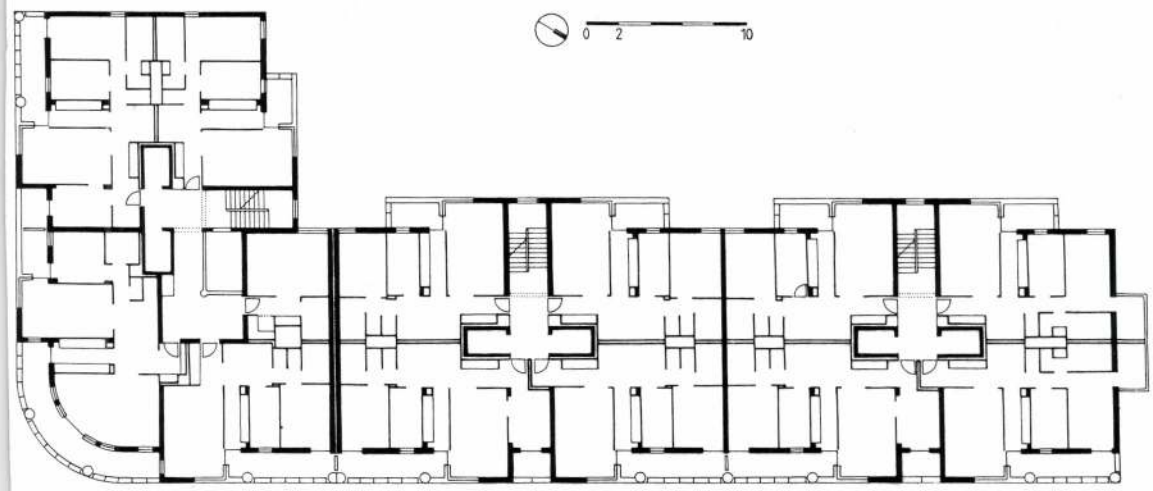

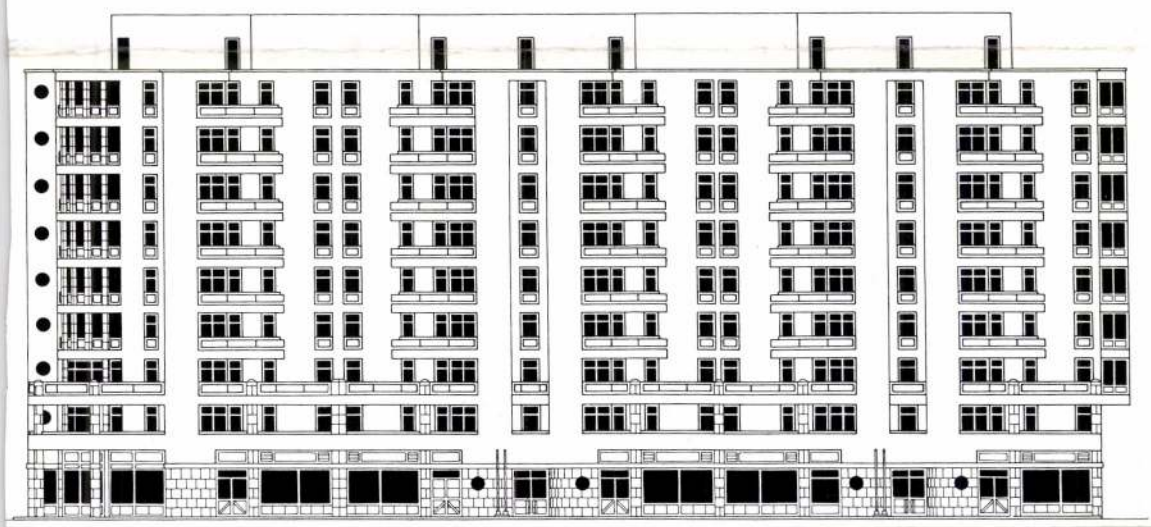

Észak-keleti homlokzat
North-East elevation

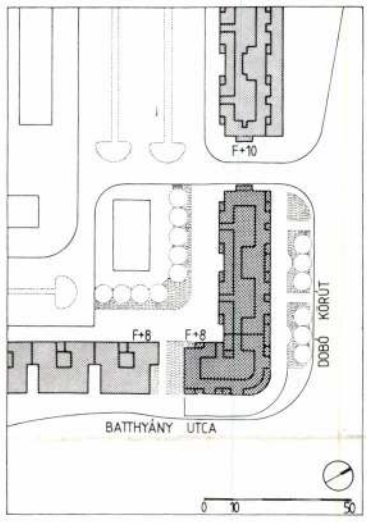

Helyszínrajz
Layout plan

ÜVEGTORONY, 1984—88

SHINKENCHIKU PÁLYÁZAT (J. A. 1987)

JANESCH PÉTER

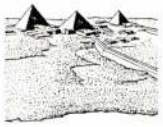

Dinasztiák korának piramisai

Iglu

A habfészek építése közben

Fáraó

Eszkimó

Fényes marakodó hal

We don't know what it's all about —
But solemn theories abound:
The pyramid descripts the world

With secret numbers — without a word
Pyramids are parameters
of Heaven and Earth, Soul and matter,
Who knows what else — for that matter
not to know is sometimes better

Eskimos live in icy igloos
Cold or not cold they never feel low
They greet each other by rubbing noses
Last night they first heard about Moses

Betta is a fish, who builds a foamy nest
To raise the baby-fishes-who find it quite the best
They're splashing and flashing preparing their wars
And they don't differentiate between "it is" and "was"
They are fiery purple when they begin their fights
Which can go on quite long: for many days and nights
They don't know which is better: to build or to fight
They don't have the choice —
they die while turning white.

(versek: Kozma György)

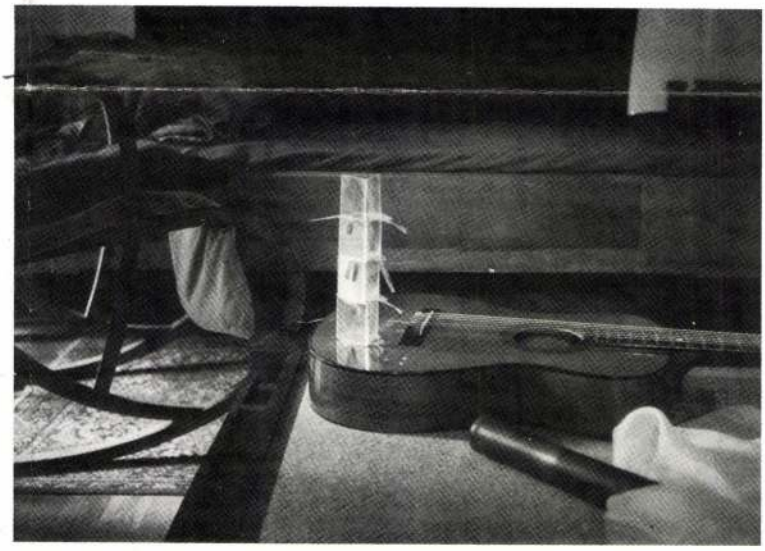

A napközben napfénytől ragyogó, éjszaka fényoszlopként világító üvegtorony gondolata régóta foglalkoztatja az építészeket és laikusokat egyaránt.

Ludwig Mies van der Rohe, aki 1921-ben üveg felhőkarcolót tervezett, majd később megalkotta a lakótornyot a Lake Shore Drive-on (1951) és a Seagram-épületet (1958), kiemelkedő képviselője volt az üvegtorony gondolatát megfogalmazni próbáló építészeknek. Napjainkban az üvegcentrikus építészet a városi környezetben a modern és kifinomult technológia szimbólumává vált. (...) Az Üvegtorony tervezésénél a pályázóknak olyan műveket kell létrehozniuk, melyek kifejezik az üveg természetét, ugyanakkor rokonítva azt a társadalommal és a természettel is. Az épület funkcióját, környezeti feltételeit, szerkezetét és méreteit a pályázó maga határozza meg.

(A kiírás részlete, fordította Havassy Gabriella)

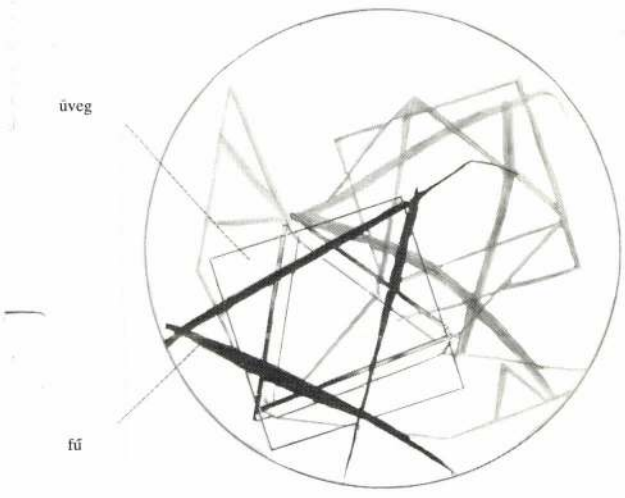

„Az idea-megpillantás csak akkor igazi, ha valóban megpillantás. Ha a pillantás első, friss áttörése valamin, ami eladdig áthatolhatatlan volt számomra. Százszor láthattam ugyanazt az ábrát, ugyanazt a szimbólumot — s ezen a világon platonista szemmel nézve, minden szimbólum, Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis (Minden mulandó csupán hasonlat) — százszor meg is mondhatták, milyen ideát kell, hogy kifejezzen, milyen idea »utánzata«: az ideát magamnak kell megpillantanom. Mintegy első ízben, mintha sem én előbb, sem más előttem soha meg nem pillantotta volna. Megpillantottam és — ezután az „és" után következik az az alapvető ellentmondás, amely a platonistát ugyanúgy üdvözíti, mint a kereszténytet a »meghalt és él«. Megpillantottam a legfrisebb ízű első ízben és — ráismertem. Ráismertem, mert már ismertem. Ráemlékeztem."

„A platonizmust Platon nem óhajtotta rendszerré tenni. Maga mondja, hogy a legfontosabbat soha meg nem írta. Akik irataiból próbálják rendszerbe foglalni, könnyen abba a hibába eshetnek, hogy szó szerint veszik, ami csak példázat s épületnek nézik, ami csak építő-állvány. (...) A platonizmus mindig újra meg újra visszatérő, egész életet — filozófus-, tudós-, művész-életet — betöltő élmény, az emberiség egyik legnagyobb élménye. S az emberiség egyik legnagyobb reménye, amelyért érdemes lesz embernek lenni még a jövőben, éppen az, hogy visszatérhet."

(Kerényi Károly: Platonizmus)

Turányi Gábor: Ybl-díjas építész

Gyula, Szabadság Tér és Környék e Rendezése, 1984-85. Tervpályázat.

Hallgatók – mester munkacsoportok.

Balázs Imre és Somogyi Soma Katalin – Turányi Gábor;

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 14-old.

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész
(a MÉSZ Mesteriskolája VIII. ciklusának hallgatói).

Mesterek: Róth János,
Turányi Gábor.
(és még többen).

Magyar Építőművészet, 1979, 1-2 szám, 2. old.

Turányi Gábor, YBL-díjas építész
a Művészeti Iskola VIII. ciklusának programja, 1985–86.

Május 8. „Magán-tervek" Turányi Gábor vezető építész műhelybemutatója.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2. szám, hátsó borító belső old.

Turányi Gábor. Ybl-díjas építész 2.) Foglalat.
Társasház, Budapest, II. Orsó u. 42. Építész: Turányi Gábor, Ybl-díjas építész

2. Földszinti alaprajz (repr.) 2. Földszinti alaprajz

3. Emeleti —"— (—"—) 3. Emeleti alaprajz

4. Az épület nézete az Orsó utcából (repr.)

4. Az épület nézete az Orsó utcából

5. Helyszínrajz (repr.) 5. Helyszínrajz

3. Egy szekció homlokzata (repr.)

3. Egy szekció homlokzata. Turányi Gábor rajza.
A fotókat Vincze László készítette

Magyar Építőművészet, 1984. 1., 13–old., és 15–old.

Turányi Gábor, Ybl-díjas építész 3.) Folytatás.

Társasház, Bpest, II. Orsó u. 42. Építész: Turányi Gábor, Ybl-díjas.

1. A társasház belső, udvarra néző homlokzata a lakásbejáratokkal

Magyar Építőművészet, 1977. 1. 14. old.

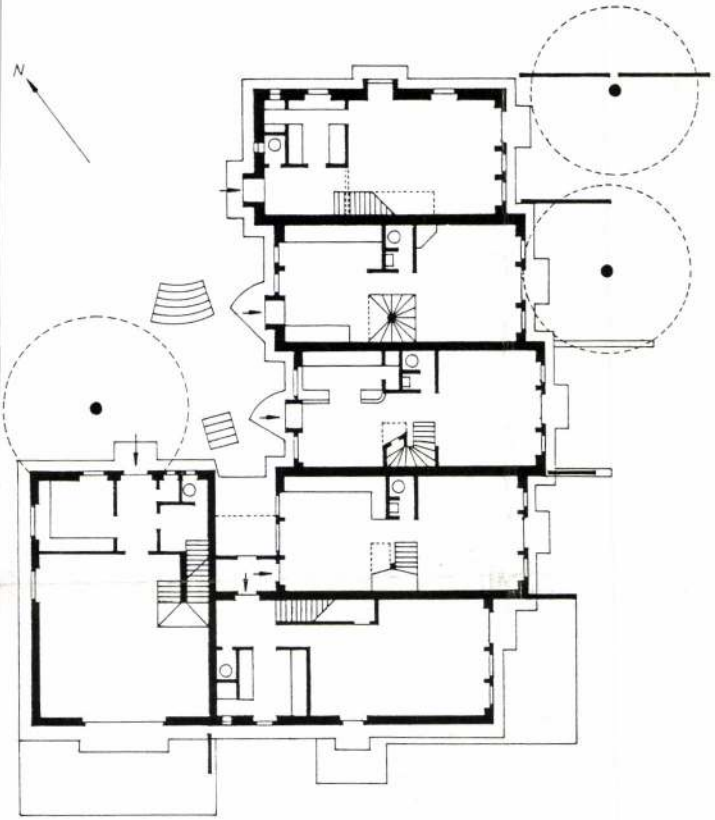
N
0 1 2 3 4 5M

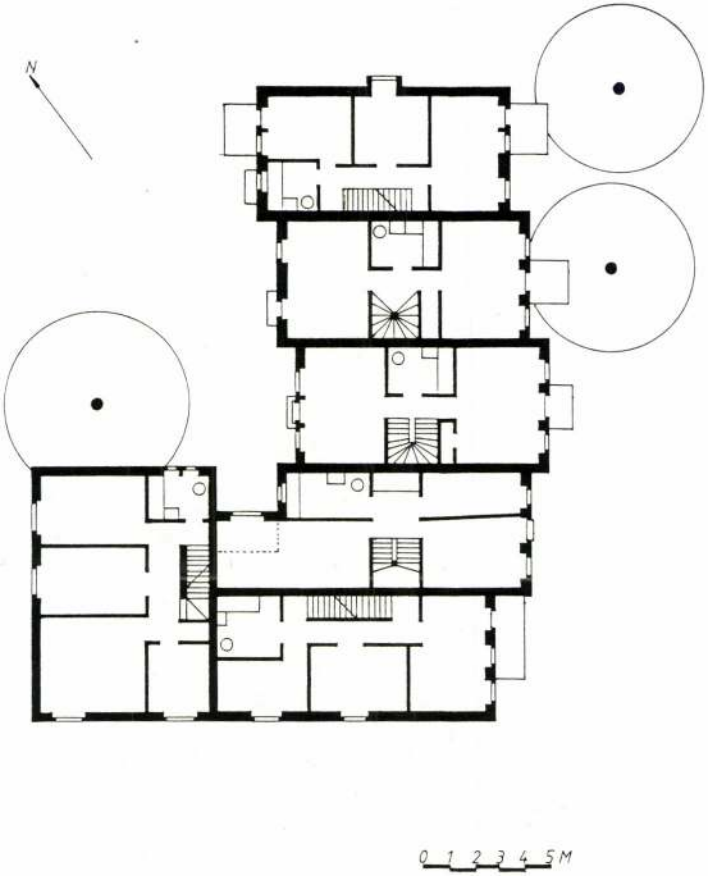
N
0 1 2 3 4 5M

TURÁNYI Gábor építész

a/3 • 1991/2.
Szerkesztők: Ferkai András és Turányi Gábor
Laptervező grafikus: Heiszler Zoltán • Készült az A.R.C. Stúdióban • Szerkesztőség: Tölgyfa Galéria II. emelet • Budapest, II. Henger u.2. 1027. • Telefon: 115-3858/7 mellék, 115-9821/7 mellék • Az a/3 másolása megengedett. • Az a/3 hozzájárulási költsége: a mindenkori másolási díj
Alapító támogatók: Atlant Kft, BVTV, Gereben Gábor, Janesch Péter, Materv, Műterem I/1, Óbudai Alkotó Közösség, Team-Pannon-Montavid Mérnöki Rt, Terézvárosi Tervező Kft, Tér és Forma – Szeged

a) Regionális gyűlés
b) Regionális választmány
c) Regionális Elnök
d) Regionális felügyelő bizottság
e) Regionális adminisztráció

3.2. Országos szint

a) Küldöttközgyülés
b) Kamarai választmány
c) Kamarai Elnök
d) Kamarai Felügyelő Bizottság
e) Kamara Hivatala

Kamara szakági tagozódásával kapcsolatos szabályok:

25. 1. A Kamarában a 24. 1. pontban felsorolt szakági tagozatok működnek.

2. A Kamara minden tagja tervezési jogosultságának megfelelő egy, vagy több szakági tagozat tagja.

A Kamara területi tagozódásával kapcsolatos szabályok:

26. 1. Az ország közigazgatási régióinak megfelelő területi lehatárolással Regionális Kamara működik.

A Regionális Kamarát akkor lehet megalapítani, ha az adott régióhoz minimálisan 100 kamarai tag tartozik.
c) Kamarai Elnök
d) Kamarai Felügyelő Bizottság
e) Kamara Hivatala

Kamara szakági tagozódásával kapcsolatos szabályok:

25. 1. A Kamarában a 24. 1. pontban felsorolt szakági tagozatok működnek.

2. A Kamara minden tagja tervezési jogosultságának megfelelő egy, vagy több szakági tagozat tagja.
:3. A régión belül minimum 20 kamarai tag Területi Csoportot hozhat létre.

5. ÉPÍTÉSZKAMARA GAZDÁLKODÁSA

Gazdálkodás jellege:

29. Az Építészkamara önállóan gazdálkodó testület. Gazdálkodását alapszabálya, ügyrendje és a Küldöttközgyülés által meghatározott irányelvek szerint végzi.

Az Építészkamara önfenntartó, kiadásait tagjai hozzájárulásából (tagdíj és járulék), vállalkozásokból és vagyonának hasznosításából fedezi
31. a.) A Kamara alapvető bevételi forrása a tagjai által fizetett tagdíj és járadék.

b.) A tagdíj havonta fizetendő, mértékét a Választmány határozza meg a költségvetési vita alkalmával.

a tagdíj mértékét úgy kell megállapítani, hogy a Kamara működési költségeinek 50 %-át fedezze.

c.) A járadékot minden tag a tervezésből származó személyi jövedelmének bruttó értéke alapján fizeti. A százalékosan megállapított járadék mértékét a Választmány határozza meg a Költségvetési vita alkalmával.

A Kamara tagja a személyi jövedelem bevallásához hasonlóan járadékköteles jövedelmét köteles a Kamarának bevallani és a járadékot megfizetni.

7. IDEIGLENES ÁTMENETI ÉS EGYÉB SZABÁLYOK

Tervezési jogosultság megállapítása és nyilvántartása:

34. A tervezési jogosultság megállapítása és nyilvántartása mindaddig nem tartozik az Építészkamara hatáskörébe, míg a vonatkozó miniszteri rendelet módosítása meg nem történik..
36. Az ÉK - mint a MÉSZ-ÉK jogutódja - az esetlegesen újjáalakuló Építészegyletek Szövetségének létrejöttéig átvállalja a MÉSZ-ÉK következő tevékenységeit:

– nemzetközi kapcsolatok fenntartása és működtetése,
– könyvtár fenntartása és működtetése,
– szakmai kiállítások, rendezvények szervezése,
– építészklub működtetése,
– mesteriskola működtetése

A beszámoló után észrevételek hangzottak el. Végig tisztázatlan maradt azonban, hogy a Bizottság akar-e véleményeket és bírálatokat hallani itt helyben. Sok vélemény elhangzott, sok válasz is megfogalmazódott, de sok hozzászólás nem hangozhatott el. "Nincs idő." "Egy év munkáját nem lehet így." "Írásban be lehet adni." Véleményem szerint ez inkább szervezési hiba volt, nem pedig antidemokratikus viselkedés. Azért jobb lett volna elkerülni.

Hofer Miklós javasolta a belsőépítészek, tájépítészek (kertészmérnökök) és az építészek különválasztását, helyzetük tisztázását a Kamarán belül. Azt is tisztázni kell, hogy ki, hány Kamarának lehet tagja. Utalt arra a régi konfliktusra, mely szerint a belsőépítészelet (akik egyben Alap-tagok voltak, annak minden kedvezményével) befogadta a MÉSZ, ugyanakkor egy építészmérnök csak kivételes esetben lehetett a Képzőművészeti Alap tagja.

Róth János válaszában elmondta, hogy a belsőépítészek és a tájépítészek helyzete nagyrészt tisztázott, és az a vélemény alakult ki, hogy helyük van az Építész Kamarában.

Laczkovics László kifogásolta az egyetem utáni kötelező három év gyakorlati időt, mondván, hogya fiatalok helyzete ebben az esetben ellehetetlenül. Gyakorlati idő nélkül nem lehetnek tagok, tagság nélkül viszont nem tervezhetnek. (egyetemisták és mesteriskolások között is általános ez a nézet.)

Makovecz Imre határozottan kijelentette, hogy gyakorlati idő igenis szükséges. Sem az oktatás jelenlegi helyzete, sem a szakma jellege nem teszi lehetővé ennek elhagyását. Természetesen, a gyakorlati idő nem jelent önálló tevékenységet, de mindenképp építészeti tervezést.

Petróczy Gábor néhány elvi kérdést fogalmazott meg. Kifejtette, hogy hibás az az elképzelés, mely szerint a Kamarának a társadalom érdekeit is védenie kell. Egyrészt a társadalom érdeke igen bonyolult dolog, másrészt a társadalom majd megvédi saját magát, az építészek ellen is.

Petróczy azt az alapvető problémát is felvetette, hogy a Kamarának nincs meg a helye a közigazgatásban, ugyanakkor közjogi funkciókat akar ellátni.

Ertsey Attila a társadalommal kapcsolatos észrevételre válaszolva, kifejtette: a Kamara olyan értelemben védi a társadalom érdekeit, hogy kizárhatja azon tagjait, akik a – társadalom által is jóváhagyott – szabályokat megsértik.

A Bizottság több tagja is elmondta, hogy tisztában vannak azzal a sajnálatos ténnyel, hogy nincs még Kamarai Törvény. Azt is tudják, hogy a Kamara működésének ez a törvény az alapvető feltétele. Mégis az a határozott és egyöntetű véleményük alakult ki, hogy az Építész Kamarát a Kamarai Törvény hiányában is létre lehet hozni. Mint mondták: előre kell menekülnünk.

Kaszab Ákos hangsúlyozta a "vidék" megerősítésének fontosságát. Jelenleg vidéken kevesebb építész dolgozik (összesen!) mint Budapesten. A "vízfejet" üzleti és piaci viszonyok érvényesítésével, valamint jó szervezeti felépítéssel lehetne megszüntetni. A Kamara szervezeti rendjére vonatkozóan, az előkészítő munka folyamán a Bizottságon belül sok vita volt. Két változat merült föl: egy központi Kamara vagy regionális Kamarák szövetsége. Végül átmeneti megoldás mellett döntöttek, amely mindkettőt tartalmazza.

A bizottsági tagok elmondták, hogy egyéb kérdésekben is sok vita volt. Ennek ellenére, sikerült minden vitát olyan megállapodással lezárni, mely konszenzus útján jött létre. A szavazás "gyors" módszerét egyszer sem alkalmazták.

Iványka András hozzászólásában szóvátette, hogy a tervezet értelmében szerinte a tagság ki van rekesztve a döntésekből, mivel a közgyűlésen csak küldöttek vehetnek részt, a tagság nem.

Kaszab Ákos válaszában elmondta, hogy véleményük szerint többezer embert nem lehet úgy összehívni, hogy a megbeszélés hatékony legyen.

A tagság részvételét a küldötteken keresztül, másrész írásos vélemények formájában látják biztosítottnak.

Makovecz Imre a MÉSZ-szel kapcsolatos kérdéskört elemezte. Emlékeztett arra a tényre, hogy az Önkormányzati Bizottságot a MÉSZ Közgyűlése bízta meg. A Bizottság teljesítette feladatát: kidolgozott egy olyan javaslatot, mely szerint az eddigi fölépítést le kell bontani, és BELÜLRŐL újra kell építeni. Kifejtette, hogy a MÉSZ nagyon sok építész életében – így az ő életében is – fontos szerepet töltött be, ezért az értékeit mindenképpen meg kell őrizni. Éppen erre törekedett a Bizottság, amikor az Alapítványon keresztül olyan egyesületi élet lehetőségét teremtette meg, amely a MÉSZ folytatása lehet. Az Alapítvány segítségével lehetne támogatni az oktatást, kiállítások és kiadványok létrehozását, vagyis az építészeti kultúra létrehozását.

Fazakas György racionálisabb hangvételű beszédében javasolta, hogy ne legyen minimális tervezési díj, hiszen ezt sehol a világon nem határozzák meg. Helyette szerződés-mintát javasolt. Majd fölvetette a sokakban fölmerült kérdést: "Mi lesz a székházzal?"

(Egy hang: Családi ház lesz.)

(Másik hang: Már az.)

A minimál-díjjal kapcsolatban Makovecz Imre elmondta, hogy a világ más részein is alkalmazzák, például Németországban. Magyarországon ma "sakál-technika" van (alávágás, ingyenmunka, stb.), anit a minimális tervezési díj bevezetésével vissza lehetne szorítani.

Kaszab Ákos: Mi legyen a MÉSZ-szel, hogyan induljon a Kamara? 1991. február 21-én összeül a MÉSZ Közgyűlése. Ott az Önkormányzati Bizottság javasolni fogja, hogy a MÉSZ alakuljon át Építész-Kamarává. Amennyiben a Közgyűlés ezt a javaslatot elfogadja, akkor ugyanezen a napon, délután 2 órakor megalakul a Magyar Építészkamara. A teljes alapszabálytervezetet a február 21-i közgyűlés előtt 8 nappal minden szövetségi tag megkapja.

Turányi Gábor

K A M A R A

A/3
ARCHITECTURAL JOURNAL
ÉPÍTÉSZETI LAP

K A M A R A

1991. január 11-én beszámolót tartott a Műegyetem Aud. max. termében az Építész Önkormányzati Bizottság. A Bizottságot a Magyar Építőművészek Szövetségének Közgyűlése hívta életre, és bízta meg a MÉSZ és az Építész Kamara szervezeti felépítésének, működési rendjének kidolgozásával.
A bizottság az elmúlt egy évben végzett munkáját ismertette 100-150 érdeklődő építész előtt. A bizottsági tagok elmondták, hogy beszámolójukat eddig az ország tíz helyén már megtartották, lényegesen nagyobb érdeklődés mellett.
A lényegre törő és protokollmentes beszámolót Kaszab Ákos kezdte. Ismertette az Építészetikamara tervezetét, melynek lényegesebb részeit a következőkben közreadjuk:

ÉPÍTÉSZKAMARA ALAPSZABÁLY
(tervezet)
(Lezárva: 1991. január 4.)

Neve:
1. ÉPÍTÉSZKAMARA

Működés területe, fogalommeghatározások:

4. Az Építészkamara az építéstervezési feladatok elvégzésére képzettségüknél, gyakorlatuknál és erkölcsi magatartásuknál fogva alkalmas személyek - az ÉPÍTÉSZEK - érdekképviseletére és szakmai önkormányzatára Magyarországon kizárólagos joggal létrehozott közjogi szervezet.

Építésztervezői feladat a belső tér, az épület- és épületegyüttes, a település, az épületek táji környezetének tervezése.
Az építésztervezői tevékenység szellemi-alkotó hivatás.

A hivatás gyakorlása során az építész műszaki-gazdasági-kulturális tevékenységet végez, munkájának teljes folyamata szerzői jogvédelem hatálya alá tartozik.

Rendeltetése:

5. Az Építészkamara rendeltetése, hogy a tervező Építész kar és hivatás erkölcsi tekintélye és (ezen keresztül) a haza építészeti kultúrája felett őrködjék; a Kamara tagjainak (tervező építészeknek) szakmagyakorlását szabályozza, azok jog és szabályszerű működését felügyelje és ellenőrizze, tagjai felett a törvény korlátai között fegyelmi hatóságot gyakorolja, a Kar anyagi, erkölcsi és szakmai érdekeit képviselje, a Kar érdekeinek közérdekkel történő folyamatos egyeztetését végezze.

A működés törvényességi felügyeletét az Ügyészség látja el.

2. ÉPÍTÉSZKAMARA TAGSÁGI SZABÁLYAI

Tagság:

7. Az Építészkamara tagja az a tervező építész lehet, aki:

– kéri felvételét az Építészkamara tagjai közé
– megfelel a tagfelvétel követelményeinek
– elfogadja az Építészkamara alapszabályát és szabályzatait
– építész fogadalmat tesz.

Tagfelvétel szakmai követelményei:

8. 1. Magyar állampolgárságú tervező építész a tagfelvétel követelményeinek akkor felel meg, ha:

a./ (Építészkamara által elismert) építésztervezői képzést nyújtó egyetemen egyetemi oklevelet, majd 3 éves építésztervezői gyakorlatot szerzett

b./ vagy (az Építészkamara által elismert) építésztervezői képzést is nyújtó egyetemen, vagy főiskolán egyetemi, vagy főiskolai diplomát, majd legalább 5 éves építésztervezői gyakorlatot szerzett.

2. A kamarai elnök javaslatára a választmány (különleges kivételes esetben) az 1. pontban leírt végzettségtől eltekinthet.

3. Külföldi állampolgárságú építész akkor teljesíti a tagfelvétel követelményeit, ha

– az állampolgársága szerinti ország Kamarájával, (vagy ennek hiányában a Kamara feladatát ellátó szervezettel) kölcsönösségi alapon az Építészkamara megállapodott,

– és alkalmasságát az állampolgársága szerinti ország Kamarája (ennek hiányában a Kamara funkcióját ellátó szervezet) hivatalosan igazolja,

– a kérelmező állampolgársága szerinti Kamarával kötött kölcsönösségi megállapodás hiányában teljesítettnek tekinthető a kérelmezővel szemben támasztott szakmai követelmény

ha: – alkalmasságát (építészeti működését) az erre a célra a Kamara Elnöke által felkért szakértői testület igazolja,

– a szakértői testület jelentése alapján felvételét az Építészkamara Elnöke javasolja,

– az Építészkamara Elnökének javaslata alapján a kérelmezőt (a felvétel egyéb követelményeinek teljesítése esetén) a Kamara választmánya felveszi.

Tagfelvétel egyéb követelményei:

9. 1. A felvételt kérelmezőnek az Ügyrendben előírt adatok közlésével felvételi szándékát írásban kell közölni, egyben (az ügyrendben előírt dokumentumokkal) kell a szakmai követelmények teljesülését igazolni.

2. Az "építész fogadalom" letételét, valamint az Építészkamara alapszabályának és szabályzatainak ismeretéről és azok elfogadásáról, (az erre rendszeresített szöveg aláírásával) a felvételt kérelmezőnek írásban kell nyilatkozni.

3. Az Építészkamara a magyar állampolgárságú építészek kamarája, ezért a külföldi állampolgárságú tagok nem lehetnek többségben. Az arány megtartásáról a külföldi építészek felvételi kérelmét előterjesztő Elnök köteles gondoskodni. Az Elnök saját hatáskörében a kívánatos arány megtartása mellett, az egyes országokra, vagy országcsoportokra további létszámmegkötéseket tehet.

Tagság nyilvántartása:

10. A kamarai tagok nyilvántartásáról az Építészkamara gondoskodik. A tagok személyére és munkásságára vonatkozó adatok körét, az adatok gyűjtésének, tárolásának és kiszolgáltatásának módját az ügyrend szabályozza. A felvett tagot a telephelye szerinti Regionális Kamaránál kell nyilvántartani. A tag kérésére az Elnök ettől eltérő Regionális Kamaránál történő nyilvántartást is engedélyezhet.
Az ügyrend tagnyilvántartásra vonatkozó előírásainak betartásáért az Építészkamara Hivatalának vezetője a felelős. Az új tagok felvételét, a tagság megszűnését, ill. szüneteltetését a Kamarai Közlönyben (havonta) nyilvánosságra kell hozni. A Kamara teljes névsorát a Kamarai Közlöny mellékleteként évenként meg kell jelentetni.

Tagjogai:

11. 1. Az ÉPÍTÉSZ cím használatára - kizárólagos joggal - csak az Építészkamara tagja jogosult.

2. Felelős tervezői tevékenységet Magyarország területén csak az Építészkamara tagja (az építész cím viselője) végezhet.
3. Hatósági engedélyköteles építész tervezési feladatot csak az Építészkamara tagja (építész) végezhet.

4. Közvetlen szavazati joggal rendelkezik mind régiója, mind a Központ tisztségviselőinek megválasztásánál.

5. Bármilyen kamarai tisztséget betölthet (a .... paragrafusokban előírtak betartásával).

6. Igénybe veheti a Kamara szolgáltatásait (Építészkamara költségvetésében évente rögzített önköltségi, ill. ingyenes áron).

7. Javaslattal, kéréssel, panasszal, beadvánnyal fordulhat a Kamara bármely tisztségviselőjéhez, vezető testületéhez, ill. a Kamara Hivatalához, akik kötelesek (az ügyrendben rögzített eljárással) a beadványt írásban megválaszolni.

8. A kérelmező igényére beadványát, ill. az arra adott választ a Kamarai Közlönyben nyilvánosságra kell hozni.

Tagkötelességei:

12. 1. Azépítész munkáját az "építész fogadalomban" vállalt elveknek megfelelően az elvárható legmagasabb szakmai színvonalon végzi.

2. A szakma gyakorlása során az Építészkamara alapszabályában, szabályzataiban és határozataiban rögzített eljárások szerint jár el.

3. A kamarai választmány, ill. az Elnök döntéseit elősegíti, azokat betartja.

4. Az ügyrendben meghatározott adatokat (mind személyére, mind tevékenységére vonatkozóan) a nyilvántartás számára szolgáltatja és azok helyességéért felelősséget vállal.

5. A Kamara Elnökének, ill. ügyészének felszólítására szakmai tevékenységéről (ügyrendben meghatározott mértékig) írásban, szóban beszámol.

6. A tagsági díjat megfizeti.

7. A kamarai járadék köteles jövedelmét a valóságnak megfelelően bevallja és a vonatkozó kamarai illetéket a szabályoknak megfelelően megfizeti.

8. Tervezési feladataira – a biztosítási szabályzatban előírt módon – kötelező tervezői felelősségbiztosítást köt.

Tagsági viszony szüneteltetése:

13. Az Építészkamara tagja tagsági jogviszonyának szüneteltetését kérheti (indoklás nélkül) meghatározott, vagy meghatározatlan időre. A szüneteltetés ideje alatt a 11. 2. és 3. pontjában rögzített jogok nem illetik meg, ill. a 11. 7. pontjában rögzített kötelezettségek nem terhelik. A 11. 6. pontjában rögzített tagsági díj 30 %-át köteles téríteni. A tagsági viszony szüneteltetését a Kamara Hivatala nyilvántartja

15. 1. Kilépés

2. Kizárás.

A tagot kizárni csak az Etikai Bizottság jogerős határozatával, az Elnök előterjesztésére, a Választmány döntésével lehet. A tagság megszűnésének időpontja az írásban kézbesített jogerős határozat keltének napja.

A kizárás határozatát nyilvánosságra kell hozni a Kamarai Közlönyben. A kizárás 8 éven belül elévül. A fegyelmi eljárást a Fegyelmi Etikai Kódex, ill. az ügyrend vonatkozó szabályai szerint kell lefolytatni. A kizárási határozatot polgári peres úton lehet megtámadni.

Az Építészkamarából kétszer kizárt tagot újra visszavenni nem lehet

.

3. Törlés

4. Elhalálozás

3. ÉPÍTÉSZKAMARA FELADATAI

Hatósági feladatok:

16. Az Építészkamara önállóan - ill. más hatóságokkal együttműködve - közjogi, hatósági feladatokat lát el.

1. A jelentkező kérelmére megállapítja a kamarai tagságot, tagjairól nyilvántartást vezet.

2. Gondoskodik az "ÉPÍTÉSZ" cím védelméről.

3. Megállapítja a tagfelvételhez szükséges szakmagyakorlási, oktatási és egyéb követelményeket.

4. Érvényesíti a tervezési jogosultságra vonatkozó szabályzatot.

5. Ellátja az építésztervezési piac felügyeletét, a szakmagyakorlás jog- és szabályszerűségének ellenőrzését, gondoskodik az üzleti és szakmai verseny tisztaságának védelméről.

Ennek érdekében érvényesíti

– a versenyszabályzat előírásait,
– a tervpályázati szabályzat előírásait,
– az etikai és fegyelmi szabályzat előírásait,
– a minimális tervezési honorárium szabályzat előírásait.

6. Gondoskodik a kamarai tagdíj és járulékfizetési előírások betartásáról.

7. Gondoskodik a tervezésbiztosítási szabályzat előírásainak érvényesítéséről.

Véleményezési és javaslattételi jogkörök és feladatok:

17. 1. Az Építészkamara véleményezi az építési hatóság vezetőjére, a megyei és a települések főépítészére, az építészeti feladatokkal foglalkozó kormánybiztosok személyére tett javaslatokat.

2. Az Építészkamara véleményezi a szakmát, a szakmagyakorlást, az építésügyet, az épített környezetet érintő törvényi, hatósági tervezeteket, ill. szükség esetén ezek módosítását, vagy megalkotását javasolja, ill. kezdeményezi.
18. Az építészet és a szakmai gyakorlat általános érdekvédelme.

1. A társadalom védelme a szakmát gyakorlókkal szemben.

2. A tagok érdekvédelme egy harmadik féllel szemben.

3. A tagok érdekvédelme egymással szemben.

Szolgáltatások:

19. Az Építészkamara az Építészeti tervezés témakörében biztosítja mindazokat az információkat és szolgáltatásokat, melyekre az építtetőknek és az építészeknek szükségük van. A Kamara erre a célra külön szervezeti egységeket alapíthat, amelyek célszerűen önálló gazdálkodást folytathatnak.

1. Nyilvántartási adatbázis kezelése és működtetése, adatszolgáltatás az adatvédelmi rendelkezések figyelembevételével.

2. Tervezési - műszaki - gazdálkodási - jogi segédletek és információs anyagok előállítása, karbantartása és forgalmazása.

3. Szerződésminták, ajánlott tervezői díjszabás, díjtáblázatok és software-ek forgalmazása.

4. Munkaközvetítő és referenciaszolgálat.

5. Helyi közösségek, önkormányzatok által igénybevehető tervezők, tervezőcsoportok ajánlása.

6. Jogi tanácsadás és jogvédelem.

7. Könyvtár fenntartása és működtetése.

8. Tervpályázatok szervezése és lebonyolítása.

9. Szakértők és zsürorok ajánlása, ill. kiküldése.

10. Kamarai Közlöny kiadása.

Az Építészkamara szervezetének működtetése:

20. 1. Az Építészkamara, illetve a választott kamarai testület feladatainak ellátására hivatalt állít fel.

2. A kamarai testület és hivatal feladatkörébe tartozik a szervezet egészének folyamatos működtetése az ügyviteli és szervezési szabályzatban foglalt előírások szerint.

Szociális, társadalombiztosítási és egyéb biztosítási feladatok:

21. 1. A kamarai testület és hivatal feladatkörébe tartozik a mindenkor érvényes jogszabályok adta lehetőségek figyelembevételével a tagság munkavégzésével összefüggő biztosítási, általános társadalombiztosítási és nyugdíjbiztosítási, valamint szociális feladatok kimunkálása és működtetése.

Alapítvány létrehozása és működtetése:
22. Az Építészkamara az építészet ügyének, az építészet ügyének, az építészeti egyesületek szakmai, publikációs és oktatási tevékenységeinek anyagi fedezetére önálló kuratórium által vezetett alapítványt hoz létre, melyet évente a Közgyűlés által megszabott mértékben költségvetési juttatásban részesít. Az alapítvány az alapítványra vonatkozó szabályzat szerint működik.

Az Építészkamara képviseleti tevékenysége:

23. Az Építészkamara működése során kapcsolatokat épít ki és tart fenn minden olyan belföldi szervezettel, amelyre működése során szükség mutatkozik, különösen:

1. az ország törvényhozó, kormányzati, önkormányzati és hatósági szervezeteivel,

2. a társkamarákkal és egyéb érdekképviseleti szervezetekkel,

3. a sajtó és egyéb telekommunikációs szervezetekkel,

4. nemzetközi kapcsolatokat hoz létre és tart fenn a megfelelő kamarai szervezetekkel, magyar építészek külföldi és külföldi építészek hazai működési feltételeinek kölcsönösségi alapon történő szerződéses biztosítása érdekében.

4. ÉPÍTÉSZKAMARA SZERVEZETI RENDJE

A kamarai szervezet tagozódásának, vezetési szintjének és szerveinek felsorolása:

24. 1. A Kamara szakági tagozódása

a) Belsőépítész tagozat
b) Építész tagozat
c) Városépítész tagozat
d) Kert- és tájépítész tagozat.

2. A Kamara területi tagozódása

a) Területi csoport
b) Regionális Kamara
c) Építészkamara

3. Vezetési szintek és azok szervei

3.1. Regionális szint

-ZÁNYI Gábor

JANÁKY György: Utólagos hozzászólás Turányi Gábor badacsonytomaji épületéhez. - Magyar Épitőművészet, 1984.3. 32.p.

TURÁNYI Gábor

Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj. Építész: Turányi Gábor. -: [Beszélgetés az épületről a Fiatal Építészek Studiójában, 1983, december 19.] - Magyar Építőművészet, 1984.3.sz. 24 - 31.p. ill.

Badacsonytomaj

A Budapesti Történeti Múzeum Építészeti Archívuma

tisztelettel meghívja

Turányi Gábor építész

kiállítására

Megnyitja: Schneller István, Főpolgármester-helyettes

1994. április 29-én, 16 órakor

Rendezte: Branczik Márta

Kiscelli Múzeum
Budapest, III. Kiscelli út 108.

Megközelíthető: a Batthyány-térről a 60-as busszal, vagy a Kolossy-térről a 165-ös busszal
Nyitva: 1994. június 12-ig, (hétfő kivételével) 10-18 óráig

TURÁNYI Gábor

A Kiscelli Építészeti Archívum a Fővárosi Múzeum megalapítása, 1901 óta gyűjt Budapesttel kapcsolatos építészeti dokumentumokat. Jelenleg közel 35.000 műtárgyat őrzünk itt. 1992 óta az Archívum az ICAM /International Confederation of Architectural Museums/ tagja.

Következő kiállításunk Árkay Aladár: Bírák és Ügyészek Telepét mutatja be, 1994. őszén.

Meghívó

Turányi Gábor, építész 8.) Folytatás

Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj,

2. Metszet, /vepr./

2. Metszet

3

3. Az enyvezett fatartók szerelése

Magyar Építőművészet,

1984, 3., 32-old,

MÉ 84. 3.

Turányi Gábor építész 7.) Folytatás, X

Oktatási és pihenő épület, Badacsonytomaj.

8. Nézet a recepcióból a bejárat felé

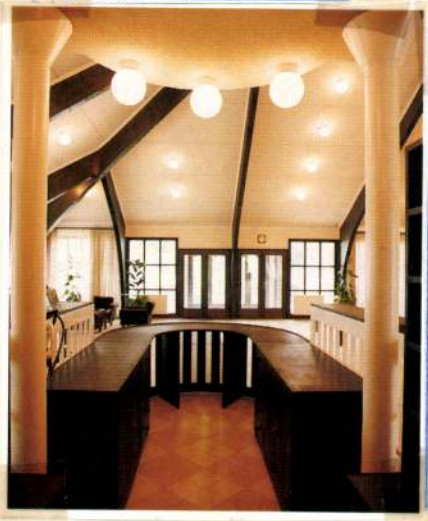

1

1. A büfé-torony

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 31-32-old.

Turányi Gábor, YBL-díjas építész
YBL Alkotó-díjasok, 1984.

1948-ban született Kadarkúton. A pécsi Építőipari Technikumban érettségizett. Diplomáját 1975-ben védte a BME Építészmérnöki Karának esti tagozatán. Az egyetemen Török Ferenctől tanult. 1970-től kilenc évig a Lakótervben dolgozott, főleg Jurcsik Károly műtermében.

A díjat a badacsonytomaji oktatási és pihenő épület környezethez illeszkedő, korszerű megoldásáért kapta. A létesítmény külső-belső tereivel jól működő, átfogó építészeti keretet ad, a meglévő értékek újrahasznosításával.

Turányi Gábor (ÁÉTV)

Magyar Építőművészet, 1984. 4. 63-old.

alaprajzi elrendezése emel ki) és a palicsi együttest, a vigadót, a női fürdőt, a parkbejáratot és a zenei pavilont (amelyek egyedi és hatásos megformálásuk ellenére is inkább divatos, rutinos megoldásokat tartalmaznak, nem tükrözik az újabb stílustörekvések és a hely szelleméhez való alkalmazkodás eszméjének hatását). Duranci az épületek alapos elemzése (építéstörténet, alkalmazott szerkezetek, anyagok, dekoráció stb.) mellett elmélyülten vizsgálja Komor és Jakab építészetének a korszak meghatározó jelentőségű építészeihez, Lechnerhez és a Fiatalokhoz való viszonyát.

Raichle J. Ferenc életének és munkásságának gazdag ismertetését a legnagyobb örömmel fedezhetjük fel a kötetben, Duranci korábbi cikkein, kéziratos tanulmányain kívül szinte még nevével sem találkozhattunk, holott Szabadka és Szeged szecessziós építészetének jelentős része fűződik személyéhez

Kinek a bőrére?

Levél Borsay Attilának

„Vannak a közömbösek, a barátok, az ellenfelek, akik valamely eszme vagy meggyőződés, vagy érdek parancsszavára harcolnak ellened. Ez az emberi élet rendje, csak így van szép feszültsége az életnek: barátok és ellenfelek között, a közömbösök nagy tömegében."
(Márai Sándor: Füveskönyv, 36 Az ellenségről)

Turányi Gábor

Kedves Attila!

1. Sajnálom, és nem értem
Sajnálom, mert eddig nem bulvárcikkekben, hanem szakmai fórumokon szerepeltem. Hol jobban, hol rosszabbul.
Nem értem, mire kell és kinek jó ez az interjú.
Biztos jó az ellendrukkereknek, akik egy ilyen nagy jelentőségű építészeti esemény körül mindig fölbukkannak. Sündörögnek, nyelvüket élezik, tollukat hegyezik, szemüket forgatják.
Nekem nem jó, de túlélem. Egy izgalmas épület megszületése még akkor is sok örömmel jár, ha adódnak nehézségek, konfliktusok. Elmondhatom Neked, hogy ez még akkor is így van, ha az már a sokadik munka az ember életében. Mert a lényeg: a *ház*.

2. A tervezés során mindig van egy szereposztás
Rám a Spenótház esetében a karmester szerepét osztották. Úgy látod, hogy nem voltam jó dirigens.
Nekem úgy tűnik, hogy a nagyzenekar egészét sikerült minden idegszálammal a *jó ház* felé vezényelnem. Ez volt szakmai és etikai kötelességem. Hol a pulpituson, hol a színpadon, hol a zenekari árokban. Így tanultam mestereimtől, főként Jurcsiktól és Jánossytól. Hidd el, velük sem volt mindig kellemes az együttműködés, mert a mi szakmánknak nem a kellem a lényege. Sajnálom, hogy a jelek szerint mesterként sem tudtam annyi muníciót adni Neked, amennyit a régiek adtak nekem. Tanárként viszont látom, hogy megállod a helyed a mai világban. Magabiztosságod és kritizáló kedved meglepően fejlett. (Virág Csaba és Z. Halmágyi Judit is megkapja a magáét, sőt Golda János is.) Ilyen a világ, rámenősnek kell lenni. Csak keményen, Attila!

3. Hazudni azért nem kell
Hazugság, hogy a megvalósult ház koncepcióját Ti találtátok volna ki.
Az igazság egyszerű: a házat a felelős tervezők tervezték. Az épület a T+S pályázati tervének folytatása, három év hosszú és kemény tervezési folyamatának végeredménye, melynek első másfél évében az MCXVI Kft. tervfeldolgozási munkát végzett.
Hazugságok a cégünk működéséről szóló megjegyzéseid is, különösen a pénzügyi elszámolásra vonatkozó méltánytalan részek.
Hazugság, hogy a 2004. márciusi kamarai tervbemutatón kitértem volna bármilyen kérdés elől. Nem szokásom.
Az igazság az, hogy az ismertetésen – amely a *házról* és nem a botránykeltésről szólt – Mónus János elmondása szerint még távollétemben egyszer (és nem háromszor) említette a pályázatot.

4. Az adott szót be kell tartani
Korábban szerződésben vállaltad, hogy a tervfeldolgozás során megismert mindenféle információt bizalmasan kezelsz, a felelős tervezőkkel szemben szerzői jogi igényt nem támasztasz. Nem tartottad be a szavad.

5. Végül, kedves Attila, sajnálom, hogy türelmetlen voltál
Karnyújtásnyira van a ház befejezése.
Neked (vagy valakiknek) fontosabb volt a botránykeltés kísérlete, mint a megérkezés öröme.
Azért mondom, hogy kísérlet, mert a mi örömünket, a tervező csapat összes többi tagjának örömét nem veheti el az interjú. A *ház* a fontos! Mindent az dönt el, hogy a *ház* jó vagy rossz. És most már *jó* lesz!

1

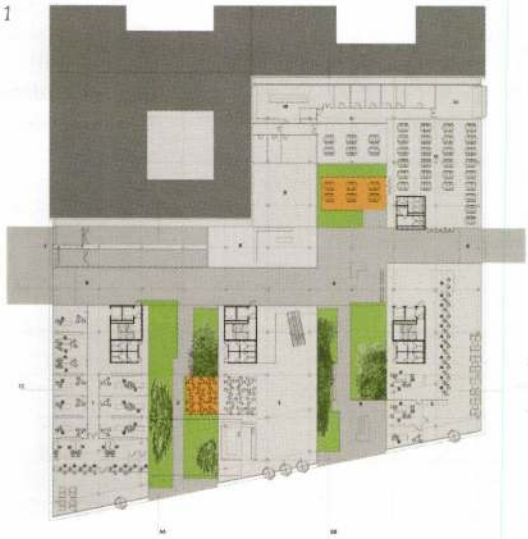

2

3

A Turányi és Simon Építész iroda tervei:
1. Pályázati alaprajz (földszint)
2. Pályázati homlokzat (Roosevelt tér)
3. Megvalósulás alatt álló homlokzat (Roosevelt tér)
4. Zsűri-makett készítés közben

4

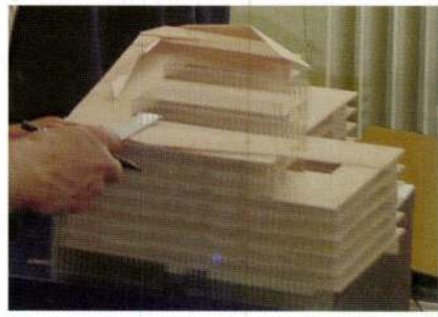

6. Sok mondatot hagytam megválaszolatlanul.
A király meztelenségéről, a pályázatról és a tervezőváltás körülményeiről szóló mondataid, a Rólunk szóló rágalmak illetve az újságcikk megszületésének körülményei Téged minősítenek. S ennek már semmi köze a *házhoz* vagy az építészethez.
Az érintett személyek és cégek jó hírnevének megsértésére nem újságcikkben fogok válaszolni. Annak a válasznak máskor és máshol van a helye.

Betonszörny

Levegőminőség-mérő állomás a Kosztolányi Dezső téren

Wesselényi-Garay Andor

A budapesti köztér-felújítási program keretében készült el a Kosztolányi Dezső tér is, a Gellért térrel szemben nem nyertes tervpályázat, hanem kifejezetten egy irodának szóló megbízás alapján. A tér – melynek részletesebb ismertetése e helyütt nem tisztünk – szolidan figyelemfelkeltő pontja a déli részen az emelt virágparterek között megformált pavilon, mely egy megörökölt levegőminőség-mérő állomást rejt.
Talán közhely, de fontos leszögezni, hogy nem épülettel, nem is talált tárggyal, sokkal inkább egy olyan városi objektummal van dolgunk, amely mérete okán éppúgy válhat képzőművészeti alkotássá, mint épített manifesztummá. Előrevetítve írásom konklúzióját, Varga Péter István alkotása egyik sem. Sokkal inkább egy vizuális jelzőtábla, amely Dévényi Sándor Gellért téri forrásházából eredő, a szomszédos Bukarest téri, Félix Pál által jegyzett (az Alaprajzban már bemutatott) egykori buszpályaudvar irányába mutató formálási erővonalakat rendezi. Horizontális értelemben feltétlenül végpont, ugyanis a Dévényi Sándor formálta Gellért tér romantikus historizmusa a Bartók Béla úton fokozatosan lecseng azért, hogy helyét egy nem túl szélsőséges, ám határozott kijelentő mondatnak adja át: ma a világban valahogy így formálnak objekteket. Varga Péter István tömören, kapkodás nélkül mondja el ezt az építészeti mondatot, és ehhez egy olyan anyagot, a vasbetont hívja segítségül, amely e kis betonszörnyet a kortárs hazai építészeti tradíció vertikális végpontjára helyezi. Az Alaprajz későbbi oldalain látható, Horváth Zoltán jegyezte ComGenex irodaházzal, Golda János debreceni egyetemi épületével vagy Gunther Zsolt csornai iskolájával csokorba rendezve olyan új anyaghasználati paradigmára hívja fel a figyelmet, amely szakítani látszik a téglában rejlő, etikai alapon is felértékelt plasztikussággal.

A lassan tíz esztendeje tündöklő téglakultusz és a kortárs magyar építészet viszonyának elemzésekor szembeötlő, hogy a téglát használó irányzatok olyan művészeti, kulturális és stiláris vonulatokba rendeződnek, mely mennyisége okán is indokolt egy új fogalom bevezetése. Ez a fogalom a posztorganikus építészet, amely a kortárs magyar építészet olyan állapotát jelöli, melyben a Makovecz Imre nevével fémjelzett organikus építészet második és harmadik hulláma, valamint az észak-európai tégla-modernizmus magyarországi alkalmazását problematizáló építészek formálási és kulturális törekvései szerencsés módon találkoznak.

1

(Turányi Kornél)

cikke

(–) A Ferencváros újjá szabályozási terve 1838 után. Városi Szemle. 1948. 261–266. l.

(képe 50. l. után) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 20—23. l. (Képe 21. l.) — Éber László: Könyvismertetés. AÉ, XVIII., 1898., 172. l. — Mihalik József: Tanulmányok a régi hazai ötvösség köréből. AÉ, XXI., 1901., 106—107. l. — Mihalik József: A zománcz. Pozsony, 1901., 89—90. l. (Képe 89. l.) — Michel: Histoire de l'art. I. kötet, 1. rész. Paris, 1905., 276. l. —

231. kép. *Krisztus-test, 1150 körül.*

< Turányi Kornél >

füzete

( ) A Ferencváros új-
jászabályozási tervei
1838 után. Bp. [1948]
8 l.
Klny a Városi
Szemléből.

Nagytekintet

Hivatkozva a nagytekintetü Bi
van szerencsém Vadas
kötött szerződést jóv
felterjeszteni.

Budapest, 1914 ...

Esztergomi Művének Léha

TURÁNYI SÁNDOR

TURÁNYI SÁNDOR (1957 –)

XIX. SZÁZADI MÁRIAZELLI MADONNA (FESTETT FASZOBOR; 28 CM)

1983 ÓTA DOLGOZIK RESTAURÁTORKÉNT. MUNKÁSSÁGÁNAK KÖZÉPPONTJÁBAN A TÁRGYRESTAURÁTORI MUNKÁK ÁLLNAK. AZ ESZTERGOMI BALASSA BÁLINT MÚZEUM RESTAURÁTORA

Túray Mária, [grafikus] M Dk

Kästner verskötetét illusztrálta.

Pók Lajos: Erich Kästner: Szív a tükörben

377-78.

Bp. 1959. augusztus IX/8.

KÖNYVBARÁT

Turba Antal

festő Sopronban

1814-ben anyja útlevelet vált a számára

Csatkörl

Turati

1775

l.

Eperjessy 1929

45. l.

A BELGA KI

Irta: YBL ER

Vészi szép temposan kiitta a feketéjét, szivott egyet a médiájából, aztán csöndesen azt felelte:

— Lebi tulzott. Csak nyolc tojásból való rántotta volt ...

*

Az öreg dr. Pollák Lipót, aki négy évtizeden át szerkesztette a Lloydnál a törvényszékrovatot, hires volt rendkivüli elmésségéről.

Vészi főszerkesztő szerződtetett valahonnan Németországból egy Harry Kahn nevü kiváló külpolitikus ujságirót. A szerződést Kahn csupán ugy fogadta el, hogy vele együtt a Lloydhoz kellett venni Kahn feleségét is, aki Martha Maria Gerke néven ismert irónő. Száraz, szikár, zsemlyeszinhaju, savószinszemü, pápaszemes hölgy volt, akit ember nevetni nem látott, s aki, ha a szobába lépett, szinte enyhe ecetszagot terjesztett maga körül. Olyan savanyu volt, mint az uborka. Mi sem természetesebb, minthogy állandóan humoros napihireket irt.

Turaty

1717

l. Eperjessy 1929

68-l.

Turaty

1784

l.

Eperjesy 1929

112. l.

119. l.

Tk: 292

II
599

292. *Kornis Antal.* Csaknem derékig van ábrázolva, kissé jobbra fordult, tojásdad medaillonban. Rövid haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szemöldöke és szeme barna. Atillája sárga, bal vállára vetett kék mentéjének lehajtott széles gallérja fehér prém. Felirata alól: »*Pugna pro Patria*« és a kép körül: »*Comes Antonius Cornis de Göntzruska Sacrae Caesariae Regiaeqve M. Consiliarius 1637*«.

Vászon, méretei 18·8 : 14·7 cm. — Át. Képt. 150 (12). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Turati

Kartogr.

l.

Eperjessy 1928

34.l.

BÁNFFYHUNYAD

Turati alexredes

Kartolgr.

l. 1788

Eperjessy 1928

23. l.

Ick. „Europa
Lapterjesztő" R. T.

Budapest

V., Rothermere-u 12 III. 2

TOLNANÉMED. 94
MAGYAR KIRPOSTA

Treaty

1783-84

1.

Evergreen 1929

26-L

MDK

Turba József szobrász

csehországi szül.

1773. mester, kimutatható
1805-ig

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Művészet,
1928. 7.sz. 539 l.

Turba József

Kőfaragó

Sopron

1774. máj. 20.

volg. esküv. Klári

szakaszának hosszanti szelvénye.

M. D. K.

TURBA József kőfaragó

Sopron. Szinház-u 10. Emeletes lakó-
ház 1780 körül

Magyar építészet. Bp. 1954. 85. l.

Turba József, sopróni kőfaragó

Szül. Blanban, atyja kőfaragó, mester 1773-ban, polgár 1774-ben, 1782-ben a szt. Lélek templomban mentéltvizhartót farag, az ev. templom oszlopait faragja és 1787-ben a Lénárt-kaput kéziti el. Műhelyét 1806-ben Walch Mihály veszi at. † 1813-ben (75 éves korában)

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái MTA II. Tars.-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1. sz. (1951). 101. l.

TURBA JÓZSEF /

soproni kőfaragó, a XVIII. század második felében épült, gazdag díszítésű ház Sopron Fővémyverem u. 17. sz. alatt látható (91. kép)

Csatkai Endre: Sopron. 2. kiad., Bp., 1956.
/ Magyar Müemlékek /

/40

Turba József (cseh országi), Eigner Reichard (salzburgi)

Városkapuk, oszlopok stb. mestereikért ismerjük őket, Sopronban telepedtek le. Műrük a sopr. ev. templom hatalmas oszlopai

Gatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái. MTA II. Társ.-tört. Tud. Oszt. Közl. II. köt. 1. sz. (1951). 93. l.

Turba József

cseh származás kőfaragó, szül.

1738. † 1813 márc 27

75 éves korában.

1773. lett mester. 1774 polgár

Sopronban.

1772. feleségül veszi

Spannlang Jains (l. o.)

soproni kőfaragó özvegyét

1782-3. a soproni ev. templom

oszlopait Eignerrel (l. o.)

együtt készíti „mit dem

Gesims und Kapitälern".

1782. a soproni Szt Lélek

templomban is dolgozik

Fenti készíti a Lenárt kaput is.

1806. műhelyét Walch Mihály

veszi át.

Csatkózl

M. D. K.

TURBA József kőfaragó

Sopronban kaza műemlék. Fövényverem utca 15. sz. XVIII. sz. második felé (fotó)

Csat. Sopron 40. l. 89. kép.

-1.-

M.D.K

TURBA József kőfaragó

...au mester, 1774-ben a város

polgár... Sopronban

1782. Sopron, Szentlélek templom,

Szenteltvíztartó

Sopron, ev. templom, oltároszlopok

./.

...phány: Barokk szobrászat... Bp. 1959

I. 289. l

KBA József kőfaragó

1787. Sáros, Lenárt-kapu

1805. Sárosban még szerepel

Irodalom: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 289, II. 245, 246.

Turba József

kőfaragó

l.

Bán Sopron

380, 381. l.

Bécs. Türbain bronzöntő

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 20. 2.

A Petőfi-szobor holmapután

érkezik....

Ybl

Fémművesség, bronz
Turbain ércöntöde /Bécs/
A budapesti Petőfi-szobor.

Budapesti Hirlap 1882. VII.23.
2ol. 2.o. /Sz.és M./

Turbain-féle éreöntöde, Bécs

Pesti Hirlap. 1881. nov. 6. 3.

a Petőfi-szobor Turbain
Károly bécsi....

Bécs Turbain érosöntője,

Budapest Hirlap, 1882, I. 9.

9 n. h. o.

Vas Borona: A hol a Petőfi-nyomát öntik

Turbain Károly ércöntő Ybl

Budapesti Hirlap,1882,X.15
284.sz.I.Melléklet.l.o.

Tourbain ércöntödéje (Bécs) JH

Budapesti Hilap, 1881, X. 29

135 n. 3. o. (h. és k.)

Turbain ἐπιστοδέξε, Béos

Budapesti Hirlap 1882. VII. 23.

201. n. 7. o. (Nyárki)

Turbain, bronzöntő /Bécs/ Ybl

A budapesti Petőfi- szobor

öntése

Budapesti Hirlap, 1882. IX, 20.

259. sz 2. o. /Sz, és M./

Turbain ércöntője Béczben

Budapest Hirlap. 1882. I. 9.

9 r. 4.o.

Vas Borona: Lhol a Petőfi-szobrat öntik.

Ybl.

Műhelyek

Turbain érczöntöde /Bécs/
a Petőfi szobor bronzalakja

Budapesti Hirlap 1882.VII.15.
201.sz.2.o.

Turbain Károly ércöntő Ybl

Budapesti Hirlap,1882,X.15
284.sz.I.Melléklet.l.o.

ábrázolva. Hátul IX bet

Vászon, méretei 35

Vétetett ⊥ a 90.32/98. 8

Ára 4000 frt. — Elsa

elfogadtatott 1899: V. 25. én a 2

Másolta ugyanő 1900: XII

⊥ 1898: XII. 31. én

Turbai

bronzönto

1896 - bánik Vastagh György

mintájáról öntötte a

pápai honvédemlék

turulját és a honvédek

csatajelenetet ábrázoló

bronzreliefet.

Dr Bakony

388. l.

ek." (~~Ján. 20. r. 19–21.~~)

...ítjuk, midőn Jézus a feltámadás után ~~[illegible]~~
...gybegyült tanítványok körött megjelent és a
... mondja: „Békesség nektek", mire megmu-
...t. (Ján. 20. rész 19–21.). ~~A bolthajtásos he-~~
...sel ~~ben~~ ~~áll~~ az Üdvözítő Kezeit felemelte
...t szór. Hosszú haja, bajusza és szakálla bar-
...ú. Körülötte tanítványai vannak há-
... közelében ~~[illegible]~~
...ú áll ~~[illegible]~~, egy balján térdére ereszkedik és a
...ül egy ~~[illegible]~~ mindkét kezével
...a meg. Balról, hol négyen képeznek csopor-
...g férfi válik ki leginkább, kit a balján álló
...át, ~~[illegible]~~ egy térdelve (lorthajolva) nézi a mestert
... mutat. Jobbra hárman helyezkedtek
...ást átkarolta, a turbánt viselő pedig ~~[illegible]~~
...támaszkodik. A tanítványok öltözete
...indaffyian egész alakban vannak

Vid. Mur.

MOK

Turbain Károly ércöntő

Bécsben ércbe öntötte a Petőfi nobrot, a talapzat fedőlapját és a borostyán füzért.

Petőfi Sándor nobrának leírása és története. Lerk: Amtman G. Bp. 1892, 11, 18, 23, 37, 39,

MDK

Turbain Károly ércöntő

A Petőfi nobor bronzba öntésekor
hőtőt nerződés növege.

Petőfi S. nobrának leírása és története.
Szerk: Amtman G. Bp. 1892. 48-49.

Turbain Károly

ércontó
Bécsben, ahi Magyar-
ország számára is több
sokrot ontott – meg-
halt 1886 Bécsben
63 évs Évrek

mod

Az Épités. Ipar

1886. 187 l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Turbain

érczöntő

Vas. Ujs. 1889

213. l.

Arany szobrát is itthon fogják önteni, mint Deákét. Turbain és fiai bécsi hires érczöntők Ujpesten állítottak érczöntő gyárat, s az Arany-szobor bizottság velök kötötte meg a szerződést, mely szerint a szobornak 1892 őszére készen kell lenni. Talapzatul is hazai márványkövet ajánlottak a bizottságnak, mely Haraszti, pestmegyei községből került ki, továbbá egy külföldit, a melyet Salzburgban, Untersberg mellett bányásznak. A bizottság, a meghivott Krenner József szakértővel együtt, beható vizsgálat alá vette a két márványfajt s bár a nézetek eltérők voltak, sokan pártolták a harasztii márványt. Ez ha talán nem is oly melegszinü, mint a másik, művészi szempontból még alkalmasabb amannál. Minthogy Ybl Miklós az ülésen nem volt jelen s a bizottság az ő, mindenesetre illetékes véleményét nem akarja mellőzni, véglegesen csak Ybl meghallgatása után döntenek e kérdésben.

Gyógysonka és finom felvágottak

Sajt, vaj és csemegeáruk

BUDAPE

Turbain Károly

Arany szobra biróilag lefoglalva. Bécsből N. K. egy követelés miatt végrehajtást kért Turbain Károly budapesti érczöntő ellen, a budapesti ötödik kerületi járásbiróság utján. A foglalás kedden volt és a bécsi végrehajtató ügyvédje a műöntű külső-váczi-uti műtermében Arany János kész érczszobrát találta, ugyanazt, melynek a helyét a nemzeti muzeum előtt javában készitik. Ezt az ércz szobrot azután lefoglalta. Turbain tartozásának kiegyenlitéseig tehát az Arany-szobor birói zár alatt van.

Vas. Ujs. 1891. 67 4. l.

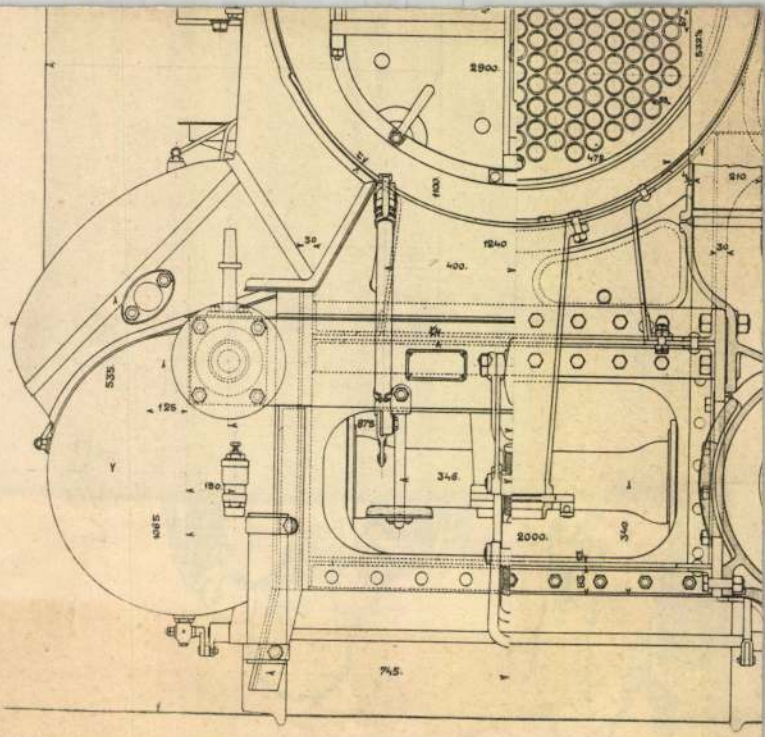

Fénynyomat *Divald K.* budapesti müintézetéből.

Farbeki rk. templom

és Gróf Festetics Rudolf

mauzoleuma

képekkel

Vas. Ujs. 1913. 928. l.

KÖZGYŰLÉSRE

MPLOMBAN DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR
S SZENTMISE.

—

ORROZAT:

ekkarok.
us megnyitó beszéde: Az egyetemi oktatás, tudósképzés

SPORT

Ma este ½9 órakor a Latorca-utcában:

WMFC—Szolnok SzIK előmérkőzés

A Szent István Kupáért folyó esti labdarúgó mérkőzések *egyik legérdekesebbjét* játsszák ma este ¾9 órai kezdettel az Elektromosok latorcautcai pályáján a *WMFC* és *Szolnoki MAV* csapatai.

A Csepeli WMFC nyerte meg tavaly *a bajnokságot*, a Szolnoki MÁV sokáig vetélkedett vele, végül is a *III. helyen* kötött ki. Miután a SzIK hét fővárosi alapító egyesülete úgy döntött, hogy az idén nem hív meg senkit a vidéki egyesületek közül, hanem *a bajnokságban legjobban szereplő vidéki csapatot sorozza* be a SzIK résztvevői közé, ezt a jogot III. helyével a Szegeddel és Nagyváraddal szemben a *Szolnok* csapata szerezte meg.

A mai mérkőzés résztvevői közül a *WMFC* csapatának *már két éven keresztül volt alkalma megszokni az esti fényt*, a labdának szokatlan ugrását, tisztában van az árnyékhatásokkal, míg *a Szolnok először* találkozik ezekkel az akadályokkal.

Éppen ezért *a ma esti mérkőzés favoritja a WMFC csapata*, de azért semmit sem lehet előre tudni, *lehet, hogy a szolnokiak már elsőre is egészen jól fogják magukat érezni a fényesen kivilágított Elektromos pályán.* Mind a két csapatnak jól bevált a háromhátvédes védelme, *a csatársorok között inkább a Csepelé bizonyult jobbnak*, főként azért, mert az ő fedezeteik több támogatást nyujtottak.

A ma esti mérkőzés csapatai: **WMFC:** Dósai — Kállai, Szalai — Kapta, Olajkár II., Gere — Fuszek, Marosvári, Szabadkai, Dudás, Pintér. **Szolnok:** Horváth — Csabai, Kispéter — Selmeczi, Szücs, Fazekas — Szántó, Kolláth, Laborc, Nagy, Korom. A mérkőzést *Ujvári* F. vezeti. A SzIK előd döntő előtt este 7 órakor a *Pécsi BTC* és a *Kolozsvári AC* ifjúsági csapatai játszanak az országos ifjúsági bajnokságért.

„A sport: kötelező áldozat a hazáért"

A sport és testnevelés eszméjének terjedését jelzi, hogy az evangélikus »Keresztyén Igazság« című egyházi lap cikket írt a sport és nemzeti érdek kapcsolatáról.

»A sport testi és lelki erőkifejtés azzal a céllal, hogy a sportoló teste edzettebb, keményebb legyen, lelkében pedig megerősödjék a küzdés szelleme. Az igazi sport tehát egyúttal nemzeti érdek. Honvédelmi szempontból elsőrendű fontosságú, hogy a nemzet egyes tagjai mennyire kiválók testileg, lelkükben mennyire fejlődött ki a küzdelem vágya, a bajtársi szellem, a gyors ítélőképesség.« Ezután megállapítja, hogy sportéletünk rossz irányban fejlődött, nekünk kirakatunk van, minden sportágból egy-egy mintagárda, aránylag kevés kiváló képességü sportoló — nagy sportoló tömeg nélkül.

»Szükség van minőségi sportra, — vonja le a következtetést — aminek célja a nemzetközi sportkapcsolatok kimélyítése és valamely sportág szépségeinek megmutatása. De a cél érdekében az eszköz csak egy lehet: tömegsport. Nemcsak reprezentálni kell kis csoportokkal, hanem nagy tömegeket kell megmozgatni. Ki kell törölni a sportból az egyének kultuszát és helyette azt a meggyőződést ébreszteni mindenkiben, hogy a sport: kötelező áldozat a hazáért.«

A szombat-vasárnapi válogatott úszó viadal műsora

Az Uszószövetség megállapította a *szombaton és vasárnap*, augusztus 8-án és 9-én d. u. 6 órai kezdettel a margitszigeti Nemzeti Sportuszodában megtartandó *magyar—olasz hölgyúszóviadal* műsorát. A két nap beosztása a férfiszámokkal a következő:

Szombaton: válogatott számok: 100 m, 4×100 m, műugrás; férfi válogató számok: 200 m mell, 100 m hát és a vegyes stafétabajnokság, BSE—WMTK Magyar Vízipóló Kupa-előmérkőzés. *Vasárnap:* válogatott számok: 400 m, 100 m hát, 200 m mell, toronyugrás. Férfi válogató számok: 200 m, 100 m mell, 200 m hát és a 400 m-es gyorsúszóbajnokság, MAC—MUE Magyar Vízipóló Kupa-előmérkőzés.

II. Szulejmán felgyujtott sírja körül falu születik Dél-Somogyban

Turbék, augusztus 5. *(A Pest kiküldött munkatársától)* Kéznél a helységnévtár? Hagyjuk. Ugy sincs benne a falu, ahonnét ezt az irást keltezem. *Turbék község még nem létezik. Ezután fog megszületni.* Nemsokára. És különös falu ez. Olyan viharos, izgalmasan fordulatos történelmet vall majd magáénak, hogy vén falvak krónikáinak időrongálta lapjai még inkább sápadoznak majd az irigységtől. Turbék a Zselic legdélibb nyúlványa. Na, de hogy a Zselic micsoda a maga ötvenegynéhány falujával, azt majd egy másik riportomban mondom el. Elég az hozzá, hogy Turbék most még csak határrész, Szigetvár és Mozsgó között.

És az ország déli gránicának falvai, amelyek a világteremtéskor errefelé garázdálkodott óriás-vakondok roppant túrásai között élik magyar, sváb és horvát életüket, már javában készülődnek, hogy *augusztus 15.-ére, Nagyboldogasszony napjára tizezres tömegekben a csodatévő turbéki Szűz Anya templomához zarándokoljanak.*

Mert Turbéknak a temploma már megvan. *Sőt egyéb sincs még meg a születni készülő faluból csak ez a templom, a szőlőhegy, meg az erdő.*

Ha az olvasó véletlenül nyelvészkedni is szokott üres perceiben, ez most kapóra jött. Miért éppen Turbéknak hívják azt a helyet? Erdős vidék... Ahá! Az erdőben vadgalamb turbékol, tehát: Turbék!

Nyelvészetből ötös. Nincs vadgalamb és nincs turbékolás. Ellenben: türbé *törökül síremléket jelent. Innen a név.*

A legnagyobb szultán szíve

II. Szulejmánt megütötte a guta, mert egy hónapja ostromolta már hasztalanul Sziget várát. Igaz, holta után is seregszemlét tarttattak vele vezérei: *rákötözték a lóra, hogy személyes jelenlétével öntsön lelket az elkedvetlenkedő ostromlókba.* Hanem azért végül mégis csak el kellett temetni. Méltó temetést kapott a félvilág ura: *két országban helyezték örök nyugalomra. Szíve, agyveleje és belei itt vorladoznak a turbéki dombon, éppen a mai oltár alatt, ahol hajdan a díszes sátra állott.* Porai felett emelkedett előbb a muzulmán türbé, majd a katolikus templom. Falában a felső emléktábla törökül, az alsó pedig magyarul hirdeti:

»A hajdan itt állított türbét és erődítményt *II. Szulejmán* emlékére II. Szelim 1566-ban emelte. A költő *Zrinyi* Miklós 1664-ben felégette. A török hódoltság megszűntével 1689ben a türbét segítő Boldogasszony tiszteletére szentelték fel.«

Átadtam a márványtáblának a szót, pedig *súlyos tévedés van benne, amely igen bosszúszomjas embernek tünteti fel a költő Zrinyit. Dr. Varga* Károly, a környéki születésü fiatal tanár kéményen harcol is a felirat megváltoztatásáért, mert *a kőszegi levéltárban ő találta meg a költő Zrinyinek a türbével kapcsolatos levelét. Eszerint Zrinyi szigorúan megbüntette azt a két katonáját, akik felgyujtották II. Szulejmán síremlékét.* A halott nagy szultán iránti kegyeletből a tüzet azonnal eloltatta és türbét kijavíttatta. A viharos mult örök titka marad, hogy ki volt mégis a gyujtogató.

Krisztus és Mohamed — egy templomban

A török zarándokok mindenesetre »annak a barbár magyar költőnek« hírét hordozzák haza még manapság is, mint hosszú századokon át. *Mert Turbékra népes rajokban jönnek állandóan az iazhitü muzulmánok, hogy itt áldozzanak leghatalmasabb uralkodójuk emlékének.* Autón jön a gazdag, gyalog a szegény, szekéren a legtöbb. *Mindannyian hozzák az imaszőnyeget és Mekka felé fordulva itt borulnak arcra,* a Korán igéit mormolva a keresztény templomfalak tövében. A jeruzsálemi mellett *ez a világ egyetlen katolikus temploma, amelyet a mohamedán vallás hivatalosan is szent helynek ismer el.* Ők *II. Szulejmán* lelkétől várnak itt csodát, a katolikus zarándokok pedig *Szűz Mária* itteni legendás kegyképétől, amelynek hátlapján a következő német felírás áll:

»Ezt a képet Bécsben a neumarkti kapucinusok templomában, a Habsburgok temetkezési helyén lévő csodatévő *Mária* kegyképhez, a Szomorúak Vigasztalójához érintették, amelyet nagyon tisztelnek. Bécs, 1741. május 6. — Festette *Wolff Carl Hauer.*«

A két világ. Krisztus és Mohamed hívei ájtatos fohászkodásban találkoznak és békésen megférnek itt a közös kegyhelyen. Idehozzák mindketten áldozatul beteg kezeik, lábaik és szemeik parányi viaszmásolatát. Egyek a maguk egyszerü reménykedésében. Csak éppen a gyógyulás irgalmát várják más- és más égikézből lehullani a földre.

(A háborús bajok, akadályok mostanában erősen összezsugorították a mohamedán zarándokok számát. *De írják, üzengetik Turbékre, hogy annál többen jönnek majd a háború után.)*

Szántani örökre tilos!

A környék minden talpalatnyi földje a letünt századok dicsőségének és szenvedéseinek nyomait őrzi. A humusz maga se más, mint az itt elvérzettek szétomló hamva. Minden röge vérrel és könnyel volt egykor tele. A munkáskéz bárhol emelje fel az itt porladó török és magyar hősök hantjait, megtalálja alattuk a mult nagyságának bizonyságait. Golyók, eltörött kardok, patkó- és fegyverrészek rozsdaette darabjai, elmállani indult embercsontok... Törökök legtöbbnyire. *Hiszen drága vár volt a Zrinyié; 27.000 emberébe került Szulejmánnak.*

Ugy is hívja a nép ezt a tájat, hogy *Töröktemető. Törökország és Magyarország az első világháború előtti nagy összebékéléskor azonnal egyezményt kötött, — török kívánságra — hogy ezen a területen sohasem fognak szántani, nem bolygatja meg húsz centinél mélyebben magyar kéz a földet:* hadd nyugodjanak itt együttes békességben azok, akik egymás kiontott vérével pecsételték meg az örök kibékülést.

Koporsóból — bölcső?

Az óriási Töröktemetőben ilyenformán — virágzó zöldségtermelés folyik. Odébb az erdő, aztán az ezer holdnyi haldokló gyümölcsös, haldokló szőleszet, amelynek koporsójából *Péter* József szigetvári lapszerkesztő tervei szerint a saját megszületését türelmetlenül váró Turbék község bölcsője lehetne. *Mert Turbék ősi földje valamikor legalább is a félvilág legjobb szőlő- és gyümölcstermő területe volt.*

A fél világ felett uralkodó török szultánok — bárhol táboroztak is — *csakis innen hordattak szőlőt és gyümölcsöt asztalukra.* De a régi fényében ragyogna ma is a félhold, *vajjon ajándatos volna-e most is turbéki termést küldeni a szultán asztalára?* Félek, hogy az első szem megizlelése után elborulna az igazhitüek Atyjának fényes orcája és a botykapeterdi úton csakhamar feltűnne a zöld selyemzsinórt lobogtató kengyelfutó.

Vagy nem Turbék mai borára gondolt-e bölcs előrelátással Mohamed, amikor a borivást megtiltotta? Hát én megkóstoltam... A török telepítésü pompás szőlészetek és gyümölcsösök helyén most a legcsenevészebb, férges, varas, hernyós, pajzstetves és összenyavalyás gyümölcsöt, éretten is keserü szőlőt, zavaros, seprőízü bort termelnek. Kérdem az egyik pógárt:

— Miért?

Azt feleli:

— Öregapám is így csinálta...

Eszembejut a faeke meg a kőbalta. De Turbék község alapozgatói fogadkoznak:

— Visszaállítjuk a török hódoltság dicsőségét. *Olyan nemes-termelőhellyé tesszük Turbékot, hogy öt év mulva innen látjuk el nyaranta az egész Balatont.*

Nagy terv. Szép terv. De — kevesen mondják. Kevés a mécses és kicsi a lángja...

Több fényt Dél-Somogyba!

Figyelem ezt a népet itt, a déli határokon: *a gazdák többségéből hiányzik a kezdeményező erő.* Messze élnek és az új gonodlatok ereje ellankad már, mire ideér. *Szakemberek jöjjenek ide! Az egyke hazájába, ahol olyan kétségbeejtően fogynak a bölcsők és szaporodnak a sírok.*

És ahol most mégis, mégis egy új falu születik!

Jaj, mi lesz vele, ha ringó bölcsőjéhez, Szulejmán felgyujtott sírjához minden segítségeddel nem szaladsz oda, Magyarország?!

Sinka Ferenc

MIT FŐZZEK?

Csütörtökön

Ebéd: *Töltött paprika, burgonya, kukorica.*

Vacsora. *Kelkáposztafelfujt, gyümölcs.*

Tanács: Tölteni való paprikat tegyünk el télre is.

A főtt kukoricát nemcsak sósan, hanem édesen is lehet fogyasztani.

A burgonya főzővizét mindig használjuk fel a másnapi leveshez.

Recept: *Töltöttpaprika.* A darált húst rizzsel összekeverjük, de nem teszünk bele túl sok rizst, különben nagyon kemény lesz. Sok zöldpetrezselyemmel, reszelt hagymával, sóval, esetleg töröttborssal megfelelően fűszerezzük és beletöltjük a kimagozott paprikába, nem töltjük azonban egészen tele, hogy a töltelék dagadhasson. A töltött paprikákat sósvízben félig puhára megfőzzük, ízes paradicsomártást készítünk és abban készre főzzük. A paradicsomártást a paprika főzővizével engedjük fel.

Kelkápasztafelfujt. 1 kiló kelkáposztát sósvízben puhára főzünk és összevagdalunk. 2 deci tejben 2 tojássárgáját, 6 deka zsírt, 4 lapos evőkanál lisztet és 4 evőkanál reszelt sajtot elhabarunk és ezt sürüre befőzzük. Ha túlsürü, a kelkáposzta főzővizével hígítjuk. Ha kihült, az apróra vágott kelkáposztát és a 2 tojás keményre vert habját belekeverjük. Kikent tűzálló tálban sütőben átsütjük.

Tölteni való paprika télire. A paprikát kimagozzuk és egymásba téve az üvegbe töltjük. Sós vizet felforralunk, belekeverünk szalicilt (minden liter vízre egy mokkakanálnyit), ráöntjük a paprikára, míg teljesen el nem lepi, lekötjük, megvárjuk, míg kihül és hüvös helyre állítjuk.

Balatonalmádi zsemlyepanasz

Kaptuk az alábbi levelet:

Tekintetes Szerkesztőség!

Ma, a nagyobb kenyérfejadag első reggelén Balatonalmádiban arra a meglepetésre ébredtem, hogy *a zsemlyék ugyanolyan aprók maradtak, mint azelőtt.* Igazságtalan volna, hogy aki a könnyebb beosztás kedvéért zsemlyét vásárol kenyér helyett, *napi 30 dekás adagja helyett csak 12—14 dekát kapjon.*

Teljes tisztelettel:

H. Gy.-né

Balatonalmádi, Baross Gábor-út 3.

Kerékpáros csapatunk Olaszország ellen

Vasárnap, augusztus 9-én lesz Rómában a VII. olasz—magyar kerékpárosmérkőzés. A kerékpároskapitány a magyar csapatba a következőket jelölte ki: Karaki, Nagy, Nótás, Morvai és Varga. A csapat Ősz Lajos és Győrfi Imre vezetésével csütörtökön indul.

— **Haretéri képsorozat a kirakatokban.** Megírtuk, hogy a honvéd haditudósítók parancsnoksága a fővárosi és vidéki nagyobb helyek kirakataiban »*Hadituđósítók Képes Hiradója*« feliratú tablót helyezett el. A parancsnokságot azóta a kereskedők elhalmozták kérésekkel, hogy ők is állíthassanak ki ilyen képeket. A parancsnokságnak kevés képtartó táblája van, ezért az újabb kéréseknek csak úgy tud eleget tenni, ha a kereskedők a táblát beszerzik. *Kapható 25 pengőért Makk József »Kultúra« könyvkötészetének* (Budapest, V., Pannonia-utca 46/a).

ELEKTROMOS-PÁLYA
LATORCA-UTCA
Esti mérkőzés a Szent István Kupáért
Augusztus 5-én, szerda este háromnegyed 9 órakor
Csepel—Szolnok
előtte 7 órakor
Pécsi BTC—Kolozsvári AC
országos ifjúsági bajnoki döntő mérkőzés
HELYÁRAK: Diszpáholy 8.— (elővételben 7.50). Lelátó 5.— (4.50). Terasz 4.50 (4.—). Korzópáholy 4.50 (4.—). Korzóülés I. 4.— (3.50). Korzóülés II. 3.— (2.50). Állóhely 1.60 (1.40).

Rablóbandákká alakultak át a csetnik szervezetek

Róma, augusztus 5. *(NST)* Aki nincs Olaszországgal, az ellene van, — állapitja meg Gayda a »Giornale d'Italia«-ban szerdán este megjelent cikkében, a Duce görzi utazásával foglalkozva. Részletesen foglalkozik a cikkben a csetnikek újból föléledő terrorista bandáival, valamint a havonként megjelenő olasz veszteségjelentésekkel, amelyek a szlovéniai és Balkán megszállt területeken állomásozó csapatok ellen elkövetett merényletek áldozatairól számolnak be.

Kétségtelen, hogy mindössze néhány elszórt bandáról van szó, ezek azonban kitűnő rejtekhelyekkel rendelkeznek, megfélemlítik az egész lakosságot és rémuralmukkal egyes járhatatlanabb területeket megszállva tartanak.

Az eredetileg terrorista szervezetnek szánt csetniktársaság rablóbandákká alakult át, amelyet a legnagyobb erővel ki kell irtani. Az olasz hatóságok meg fogják védelmezni a polgári lakosságot, ehhez azonban az is szükséges, hogy a megszállt területek népessége is az olaszok mellé álljon.

AZ ÉJSZAKA LÉGIHARCAI

Berlin, augusztus 5. A Német Távirati Iroda értesülése szerint a szerdára virradó éjszaka angol bombázók csekély számban berepültek Nyugat-Németország területe felé. Ledobott robbanó- és gyujtóbombáik némely helységben épületkárokat okoztak. Eddigi jelentések szerint egy ellenséges bombázót lelőttek.

Ugyanezalatt az idő alatt egy német harcikötelék eredményes támadást intézett Nagybritannia nyugati részének hadifontosságú kikötő- és ipari berendezései ellen.

Svédország felett lezuhant egy angol repülőgép

Stockholm, augusztus 5. *(Német TI)* A svéd hirszolgálati iroda közli a nemzetvédelmi szervezet légvédelmi osztályának jelentését, amely szerint egy angol repülőgép kedden délután a Jaemtland svéd tartományban levő Funaesdalen közelében átrepült a határon és kisvártatva svéd területen lezuhant. A pilóta ejtőernyővel kiugrott. A svéd katonai hatóságok őrizetbe vették őket.

Roosevelt a légi szállítóflotta építése ellen foglalt állást

Zürich, augusztus 5. *(A Pest külön tudósitójától)* Washingtoni jelentés szerint a Fehér Házban tegnap este tartott sajtókonferencián Roosevelt elnökhöz kérdést intéztek arról a tervről, amely szerint az amerikai expediciós hadsereg számára nagy légi szállítóflottát építenének és a hajóépítések helyett inkább e légi szállítórajok építésére fektetnék a súlyt.

Roosevelt válasza nem hangzott nagyon bátorítóan. Kijelentette az elnök, hogy ezt a tervet már öt hónap óta előkészitik és tanulmányozzák, de nem lenne jó, hogyha mindazt az anyagot, amit a hajótér építésére szántak, más célokra pazarolnák el. Mindenesetre — tette hozzá Roosevelt — szakemberek fogják a kérdést véglegesen eldönteni.

Egy másik kérdésre, mely szóvátette, hogy egyes nagy cégek zugkereskedelemben árusitanak acélt, amelyre a gyáraknak oly nagy szükségük van, kijelentette az elnök, hogy ezt az ügyet megvizsgálják és ha a hir igaznak bizonyul, a bűnösöket börtönbe fogják küldeni.

Teherszállító repülőgépek helyett most már tengeralattjáró teherhajókat akar építtetni Amerika

Washington, augusztus 5. *(NST)* Az Egyesült Államok szenátusi bizottságában Simon szenátor felszólalt és kérte, hogy nagy teherszállító repülőgépek helyett inkább tengeralattjáró teherhajókat építsenek. Egy nagy tengeralattjárón 2500 ember, illetőleg 7500 tonna áru szállítható, amellett gyorsabban épithető, mint a repülőgépek és nagyobb biztonságot nyujtanak, amikor az ellenség által veszélyeztetett területen haladnak. Veszélyes föltevés az, hogy a repülőgépeket szinte egy éjszaka alatt elő lehet állitani. Ilyen elgondolásokat okosabb, ha a következő háborúra tartogatnak és nem a jelenlegire, — mondotta a szenátor.

Amerikában kezdik elismerni, hogy a szövetségesek eddig elvesztették a háborút

Zürich, augusztus 5. *(NST)* O'Connor marylandi szenátor, Newyorkból érkező svájci jelentések szerint, beszédet intézett az Egyesült Államok polgáraihoz, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Ha őszinték akarunk lenni, el kell ismernünk, hogy eddig elvesztettük a háborút. Az elkövetkező kilenceven nap világtörténelmi jelentőségű lesz, amennyiben a háború egész sorsa ekkor dől el. Azon múlik minden, hogy a németek mit tudnak elérni három hónap alatt. Amennyiben elérik célkitüzéseiket, úgy az Egyesült Államok igen súlyos helyzetbe kerülnek.

Berlinben ellanyhult az érdeklődés a második front iránt

Berlin, augusztus 5
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

Bármit mondanak is a második front kérdésével kapcsolatban történő megállapitásokról és bármennyire szorgalmas aprólékossággal tárgyal is meg a sajtó erre a tárgyra vonatkozó minden angol-szász megnyilatkozást is, lassanként a lapok hangja, de méginkább a rádióban adott magyarázatok visszatérnek a régi kerékvágásba, úgyhogy a tárgyhoz tett szakszerű fejtegetések hatása eltünik és ismét az egész kérdés gunyos kezelésének ad helyet.

Ez legjobban kifejezést nyert azokban a megjegyzésekben, amelyekkel az amerikai—angol haderő főparancsnoksága kérdésének rendezéséről az Egyesült Államokból és Nagybritanniából érkező hireket kisérik. Itteni katonai körök a második front kérdésének mérlegelésében a német területek elleni légitámadások fokozását arra vezetik vissza, hogy az angolok ezt inváziós kisérletnek akarják feltüntetni. Erre nézve egyébként a Wilhelmstrassénak az eddigihez hasonlóan továbbra is változatlanul megvannak a maga tájékozódásai.

Legfeljebb annak a kérdésnek a megvilágitása marad a jövő számára, vajjon a brit sajtóban a második front lehetőségeire, veszélyeire, keresztülvihetőségére, hasznára vonatkozóan megnyilvánuló erős véleménykülönbségek valóban az invázió fennálló szándékának jelei-e, vagy pedig csak egyszerű taktikai fogást jelentenek.

O. v. H.

Tilos a közlekedés a holland tengerparton

Berlin, augusztus 5. A »Deutsche Zeitung in den Niederlanden« közli a hollandiai német katonai parancsnok felhivását, amely szerint tilos a közlekedés a holland tengerparton. Az őrszemek utasitást kaptak, hogy a tilos övezetbe belépők ellen fegyverüket használják.

Néhány nappal ezelőtt egy hollandus a tilalom ellenére a tengerpartra ment és az ottani aknamező egyik aknájára lépett. Az akna felrobbant és azonnali halált okozott. *(Bud. Tud.)*

Léggömbzárat állitottak fel Amerika partjain

Lisszabon, augusztus 5. *(NST)* Mint New Yorkból jelentik, az Egyesült Államok csendesóceáni partjait léggömbzárral látták el. Hir szerint a léggömbök Angliából származnak és brit műszaki személyzet kezeli őket.

Leszavazták az angol kormányt a lordok házában

Stockholm, augusztus 5. *(NST)* Az angol kormány a felsőházban súlyos vereséget szenvedett, amikor a munkáspárt fölvetette a legújabb tervezett kormányintézkedés kérdését, amely szerint a honi védelem tisztjei nem utazhatnak a jövőben első osztályon.

Lord Strabolgi munkáspárti vezér éles szavakkal követelte, hogy a honi védelem tisztjeit ne részesitsék hátrányban a hadsereg többi tisztjeivel szemben. A kormány részéről Lord Croft szólalt fel és kérte, hogy Strabolgi indítványát utasitsák el. Végül szavazásra került sor, amely az ellenzék győzelmével végződött. Félhivatalos nyilatkozat szerint a szavazás eredménye nem érinti a kormány és a felsőház együttműködését.

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

Viharkabát, hátizsák, hálózsák
Molnár Gyula
VII., Károly-körút 3/c. Saroküzlet. T: 427-575.

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizet
Fischbein, Dob-utca 25. Tel. 228-380

Tóth bérautó városba 2½ óra, vidékre, temetőbe kis- és nagykocsi
120-324 Tóth József 8 Katona József-u

Használt férfi és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért cipőkért legtöbbet fizetek Freund, Dobozi-u. 27. T: 349-860
Hivásra jövök

Hagyatékból szürke és fekete 100%-os **gyapjúszövet**
1 kosztümre, eladó. T: 384-913.

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek
Gerstl, István-út 28. Telefon 426-547

Sarokház Vizivárosban 50 m front, 170 öl, 5000 bér, 88.000, nagy alkalmi vétel, telekára nagyobb. Kovács 115-895.

Madách-út 12. most épült bérpalotában nagyméretü luxuskivitelü
2 szoba hallos
1 szoba hallos
komplett lakások
egyszoba-hallos garszonlakások, továbbá irodák, üzletek szeptemberre kiadók. Felvilágositás: Madách-út 12. alatt, este 6—8-ig.

ELSŐ HELYRE
22.000 pengő kölcsönt sürgősen KERESEK. Ingatlan értéke 120 ezer pengő. Telefon: 226-385.

Délelőtti állást keres
délutáni elfoglaltsággal biró szorgalmas, megbizható fiatalember. Pénzbeszedői vagy bármilyen munkát vállal. Szives megkeresést »Becsületes 779« jeligére a kiadóba kér.

Uraim! Figyelem!
Ha kellemesen akarnak borotválkozni, használjanak
Vitéz, Nemzeti és H. S. B. pengéket
Minden szaküzletben kapható!
Gyártja: HORVÁTH SÁNDOR, XIV, Ajtósi Dürer-sor 1. T: 427-413

Használt férfiruhákért
egyenruhákért óriási árat fizetek. Spiegel, Teréz-krt 2, I. 9. T. 224-842

Aranyat, briliánst
ÉKSZERT VESZEK. TAUB. THÖKÖLY-ÚT 18.

VISELT RUHÁIT
egymagasabb áron megveszem
Wertheimer Teréz-körút 29. T 426-727

Használt férfiruhákért egyenruhákért és zálogtárgyaléri legmagasabb árat fizetek. Grün, Népszinház-u. 20. ruhaüzlet 342 957

Margit-hidfőn liftes bérpalota, 40.000 bér, felerésze 13 x ért 260.000, telekáron alul, sürgős eladás. Kovács 115-891.

BUNDÁT
olcsón vehet Pletenik szücsnél, Erzsébet-körút 29., első emelet.

Albérleti szobát v. garszonbérletet keresek belterületen, lépcsőházi bejárattal, lehetőleg közp. fűt. Ajánlatok »Megbizható, úrias jel. Haasenstein-hoz, Dorottya-utca 8.

Latin-, német-, franciaszakos, párisi és bpesti egyetemet végzett
tatal tanárnő nyelvórákat ad
korrepetál, vizsgákra előkészit, mindennemű forditást vállal. Telefon: 589-096.

Telefonálion a leggyorsabb
taxigépirónőnek
Telefon 226-136

Ballon-
eső- és viharkabát
Salamonovits
esőköpenygyár,
V, Sas-utca 25

FIGYELEM!
Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizet Schulcz, Népszinház-utca 21. Tel.: 140-667.

Briliánst
aranyat, ezüstöt a legmagasabb árban vesznek.
Schwarcz Dániel ékszerész, Károly-körút 16

ANTIK BUTOROK, garnitúrák, csillárok, disztárgyak, stb. a Magyar Vacuum Cleaner Beraktározó helyiségeiben, V, Visegrádi-utca 62. sz. Forgács Zoltán cég.

Sakál, macska, seal és
PERZSABUNDÁK
szépek, olcsón Szemere szücsnél, Erzsébet-körút 26. szám
MÁSODIK EMELETEN

Cipőpaszta és vegyiüzem keresztény **ügynököt keres**
füszer vagy festék kereskedősegéd előnyben. Metro, Hungária-körút 130.

Perzsa-, perzsaláb-, sielbunda
GYÖRGY SZÜCSNÉL OLCSÓN!
Wesselényi-utca 76. szám.

Kisebb földek, gyümölcsös eladók
Ráckeresztúr, Bánnál.

Orvosi rendelőben kiválóan alkalmas, gyerekszobára
cca 5 × 4 méteres gumiszőnyeg
jó állapotban eladó Megtekinthető Szemlőhegy-u. 10 sz. alatt d. e. 10—1 és d. u. 4—7 óráig. Arról felvilágositás d. e. 9—11 és d. u. 3—5 óráig. Telefon: 115-861. sz. alatt.

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
Felelős szerkesztő:
BAKOS ÁKOS
Felelős kiadó:
VITÉZ HORVÁTH JÁNOS
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: *222-630 *222-220, 222-683, 222-638
Előfizetési ár 1 hóra 2.50, 3 hóra 7.30 pengő
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Turbéki kegyhely
és templom

Pécsi püspökség
Somogy vm.

Repr.
Schaefer kegyh
104, 105. l.

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehelyi mester.-Régi eredetü cifrázási módokat is alkalmaznak helyenként,mint pl.az irókás mintákat,"/ /puslával/,"kigyós",- "csillagos",-"rozmaringos" minták.- Szöveg:272.old. Kép: VII.tábla,5. 274.old. Fekete repr.

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Herdehelyi.--VII.tábla.-Régi hedrehelyi edények Turbéki István mühelyéből 1910 körüli időkből..-1.-"Lakodalmas fazék".- 2.- "Lábulábos".- 3.- "Leveses tál".- 4.-"Kocsonyás tál".- 5."Süteményes tál".- 6.-"Kuglófsütő". 274.old. Fekete repr.

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

A bevándorlás ténye szépen mutatkozott meg a hefrehelyi fazekasoknál. Pl. Turbéki István vásárosbéci származású volt. 267.old 37 jegy

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. XIV-XV. évf.
1969-1970, Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehelyi mester.- Esetes diszitést irókás mintákkal együtt eszközölnek. Ilyen a "tulipános","pillevirágos" ritkábban a "rózsás","Vadrózsás"minták.-Szöveg:275.old VII.tábla 1-3-6.képek/.

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV.évf.
1969-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Herdehelyi mester.- Ecsetes díszítést irókás mintákkal együtt eszközölnek. Ilyen a "tulipános", "pillevirágos", ritkábban a "rózsás", "vadrózsás" minták. Szöveg: 275. old VII. tábla, 1, 2, 3 és a 6. képek. - 274. old. - Fekete repr.

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261. old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehelyi mester.- Id.és ifj.Bencsik istván edényeit összehasonlitva Lőrinciével v.Turbékiéval,azt látjuk, hogy ők már vékonyabban korongoltak,kb.azonosan,mimt az öregek,az edényformák persze kissé mások. 279.old

KRÉSY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehelyi mester.- Id.Benesik István szerette a kék szint fehéren.-A többi hedrehelyi mester,Turbéki,Lőrinc,Rodek nemigen cifrált fehér alapon,legfeljebb kisebb tálakat.Fehér földfestéket alkalmaztak ,cifrálásra vörös v.zöld máz alá.Ecsettel még nem dolgoztak.
275.old

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehely.A Bencsik család és az ő általa készitett edények:.--C./.-Találáskor,vendéglátáskor,evéskor használt edények.-2.-Tésztástányér,"Tésztástál".Tányérforma lapos,két méretben.Ujabb edénytipus,a gyári hatása.Cifrább is.-8.ábra. és VII.tábla 5.-Régi hedrehelyi edények Turbéki István műhelyéből 1910 körül. 5.edény="Sütemé-nyes tál". 274.old. Fekete repr.

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

TURBÉKI ISTVÁN, fazekasmester

Hedrehelyi mester.- "Kuglófsütő".-Elmaradhatatlan a paraszti konyhán.Lakodalom,tor,karácsony,búcsún.-Régen apró gerezdesek a talpuknál is,folytatódik a barázdáltság/VII.tábla,6./az újabbaknál csak az oldaluk gerezdes VII.tábla.Turbéki István,Régi herdehelyi edények műhelyéből 1910 körül. VII.t-6."Kuglófsütő". Szöveg 276.old Kép: 2274.old. Fekete repr.

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

M.D.K.

Turbulya István, festő

Báthory István udvarában dolgozott, majd Lengyelországban, mint idehaza. Szerző kalandos életüket titulálja.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 7.old.

M.D.K.

Turbuly a János
festő

Báthory István udvari festője.

Balás Edit: Székelyföldi reneszánsz oltárok 11 l.
Székelyföld története és művészi multja -

A
Mai Manó Fotógaléria
meghívja Önt

Turay Balázs

Nyugati képek
című kiállításának megnyitójára
1998. október 15-én délután 5 órára.

A kiállítást Gera Mihály újságíró nyitja meg.

Megtekinthető november 4-ig.

Mai Manó Fotógaléria
1065 Budapest, Nagymező u. 20. félemelet
Tel.: 302 - 4398, e-mail: fotomuz@visio.c3.hu
Nyitva: hétfőtől péntekig 14-18 óráig.

A kiállítást
a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
és a Fiatal Iparművészek Stúdiója,
a Mai Manó Fotógalériát
a Fővárosi Közgyűlés Képzőművészeti Alapja
és a Magyar Millennium Emlékbizottság támogatja.

„A Nyugati képek című sorozatot a Magyar Iparművészeti Főiskola épületfotó feladatára készítettem 1997 őszén és 1998 tavaszán. A fényképezés során különböző mértékben befolyásolt a műalkotás létrehozásának igénye, az épületfotózás technikájának gyakorlása, illetve a századforduló hangulatának színpadképszerű imitálása. A fotográfiák saját építésű fakamerával készültek, 9x12-es síkfilmre."

TURAY BALÁZS

TURBULYA *Tamás*, festő, Báthory István udvari képírója, kit a fejedelem nemességre emelt s 1579. házzal és szőlővel ajándékozott meg. 1584. valószínűleg T. festette Balassa Bálint, a költő arcképét is.

E. g. II 5371

Turbulya Tamás

festő 1579.

Báthory István emel-
te nemessejre a
jelzett évben

d. Századok 1880.
834. l

ivad

Erdélyi Pál

Balassa Bálint 1551–
1594. M. Tört. Elektr.–
Bp. 1899. 233. l.

a XVI. szbeli elpusztult Eéprol
készült a XVII. szazadi és a könyv-

ben Hinnyomatban Eörölt mázdat

Erdélyi úgy vél, hogy a könyvében
Hinnyomatban körölt Balassa Bálint
[illegible]

T u r b u l y a Tamás

festő

XVI.sz.2.fele, Báthory István udvari festője

Petr.Trans. 1938.
504 l.

MDK

Turbulea /Turbulya/ Toma, román festő

Báthory István udvari festője, tőle nemességet házat, szöllőt kapott.

Remus Nicolescu : Adalékok a román festészet kezdeteinek történetéhez.
Studii si cercetări de istoria artei, Bucuresti /évfolyam és lapszám nélkül/ közli
Külf. folyóiratok szemléje
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1 sz. 85. o.

Turbulya Tamás

Báthory István lengyel
király magyar festője is
foglalkoztatott udvarában, Turbulya Tamást,
akit 1579-ben Czegén
előnévvel nemesi rangra
emelt, akinek műveit
azonban nem tudjuk
kimutatni.

Gch. Magyar emlékek
Krakóban. Vas. Lap
1913. 653. l.

Bajna, part

25

<Turbulya magyar képiró a XVI. században.>

Lehoczky Tivadar:

~~[illegible]~~

< >

Századok 1880. 834. l.

Turbulya Tamás

Lehoczky T.: Báthory István udv. fejtőjének háza. Háradok 1880. 834. l.

fel van ez dolgozva?

1908. IV. 2.

Turbulya Tamás

festő

vrod.
l

Lehoczky Tivadar, Turbulya, Magyar Lépéró a XVI. Háradban. Házadok 1880. 834 l.

Báthory István festője volt

lásd

Okr a fenti forrást

Turbulyea Tamás. Báthory István
udvari festője, kitő nemcsegre emelt s
1579 ben házzal és szőllővel ajándéko-
zott meg. Valószínűleg ő festette 1584 ben
Balassa Bálint, a költő arczképét is.

Erdélyi Pál. Balassa Bálint. 1551–1594.
Bpest. 1879. 233. l. Történelmi Életrajzak.
Századok. 1880. 834. l.

www.turay.hu

Inter-Európa Bank Rt. Budapest Economics Solino levis FORTE

Magyar Fotográfusok Háza Lehel Beruházó Kft. Mester Nyomda Café Kör Fotolux Extra Kft.
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesület Tárlat Kft. Bock József

L'Institut Français de Budapest a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition photos de

BALÁZS TURAY

Villes capitales Budapest – Rome – Prague

et à la présentation de son livre intitulé *Rome*

le jeudi 5 décembre 2002, à 18h30 à l'Institut Français

L'exposition sera inaugurée par Károly Kincses,
Directeur du Musée de la Photographie Hongroise.

Avec la participation de :
Bernadett Nagy flûte et Lajos Dvorák violoncelle

Institut Français : 1011 Budapest, Fő utca 17. Tél 489-4200 www.inst-france.hu

L'exposition est ouverte jusqu'au 16 janvier 2003, du lundi au vendredi de 10h à 19h.
Visite guidée tous les vendredis de 17h à 19h (sauf le 6 décembre).

TURAY BALÁZS

A Francia Intézet tisztelettel meghívja

TURAY BALÁZS

Fő-városok Budapest – Róma – Prága

fotókiállítására és Róma című könyvének bemutatójára,

2002. december 5-én, csütörtökön 18.30 órakor a Francia Intézetbe.

A kiállítást megnyitja Kincses Károly,
a Magyar Fotográfiai Múzeum igazgatója.

Közreműködik:
Nagy Bernadett fuvolán és Dvorák Lajos csellón

Francia Intézet: 1011 Budapest, Fő utca 17. Tel.: 489-4200 www.inst-france.hu

Megtekinthető: 2003. január 16-ig, hétköznap 10 és 19 óra között.
Tárlatvezetés minden pénteken 17 és 19 óra között (kivéve december 6-án).

Buda Pest Róma Prága

Budapest Rome Prague

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Hungarofest Kht.,
az Interart Fesztiválközpont Kht.
és a Magyar Fotográfusok Háza

tisztelettel meghívja Önt és barátait

A Pécsi József fotográfiai ösztöndíjasok

Illés Barna

Soltész István

Telek Balázs

Turay Balázs

kiállításának megnyitójára és
a 2001. évi Pécsi József Ösztöndíj
Pályázat eredményének
kihirdetésére
2001. március 1-jén, csütörtökön 18 órára

A kiállítást megnyitja
Tímár Péter fotográfus

A kiállítás megtekinthető március 19-ig
hétköznap 14 és 19 óra között
hétvégén és ünnepnap 11 és 19 óra között

1065 Budapest, Nagymező utca 20.
Telefon: 473-2662
e-mail: maimano@matavnet.hu

A Magyar Fotográfusok Háza szakmai támogatói

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

SIEMENS

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fenyő János Alapítvány
Westel 900 Rt.
Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.
Budapest Főváros Önkormányzata
Nikon Kft.
AGFA Hungária Kft.
Fujifilm Magyarország Kft.
Kodak Magyarország Kft.
Fővárosi Idegenforgalmi Alap
Canon Hungaria Kft.
Dr. Ladányi Jenőné örököse
AB-Aegon Általános Biztosító Rt.
Olympus Kft.
Heti Világgazdaság Kiadó Rt.
Reafotó Kft.
Tripont Kft.
Fotex 2000 Fotószolgáltatási Kft.
Zsigmond Vilmos / Cam 35 Kft.
Pannonia Hotels
Mariott Budapest Hotel
Jack Klein (Boca Raton, Fl., USA)
Émix Kft.
Tiara Rt.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A ház újjáépítésének támogatói

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Terézvárosi Önkormányzat
Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Műemlékfelügyeleti Igazgatóság
Budapest Bank Budapestért Alapítvány
ÁJK-SATEC Gyengeáramú Építő Kft.
Szántó és Mikó Építészek Kft.

TURAY BALÁZS

Önarckép sakk-kal (1932) – a Magyar Fotográfiai Múzeum tulajdona

- Pécsi József 1889–1956

- Illés Barna
- Soltész István
- Telek Balázs
- Turay Balázs

Pécsi József fotográfiai ösztöndíj

Illés Barna

Soltész István

Telek Balázs

Turay Balázs

Illés Barna

1964-ben születetett Budapesten

Cím nélkül, 1998

1985 1990 Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz-matematika szak
1993 1996 Szellemkép Szabadiskola Fotószak
1998 Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójának tagja

Egyéni kiállítások

1996 Kísérleti Galéria, Ifjúsági Ház, Eger
1998 Balkonon túl, Grand Café, Szeged
1999 Álomkor-Tölgyfa Galéria, Budapest
– ZO 2 (Szigeti Andrással) P. Galéria, Szeged
2000 Akvamarin, Tölgyfa Galéria, Budapest
– Waterproof (Szigeti Andrással), Szombathelyi Képtár

Csoportos kiállítások

1996 Szellemkép Szabadiskola végzős hallgatóinak kiállítása, Kossuth Klub, Budapest
– F.F.S. Miskolci Galéria, Miskolc
1997 I. Országos Fotóhét – F.F.S. Kossuth Klub, Budapest
1998 XI. Esztergomi Fotográfiai Biennálé
– Rondella Galéria, Esztergom
– Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét
– Budapest Galéria, Budapest
1999 Manu Propria-Dominikánus Templom, Soave, Olaszország
II. Országos Fotóhetek:
– Szellemkép Szabadiskola Prezentációs kiállítás,
– Tölgyfa Galéria, Budapest
2000 Westárlat, Vista Galéria, Budapest

Díj

1998 XI. Esztergomi Fotográfiai Biennálé Forte Rt. Díja
– Pécsi József Fotóművészeti Ösztöndíj
2000 Pécsi József Fotóművészeti Ösztöndíj
– Westárlat Sajtó-díj

Soltész István

1967-ben született Mezőkövesden

Cím nélkül, 2000

1987 óta tagja a Nyíregyházi Fotóklubnak
1994 felvételt nyert a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójába
1995 tagja lett a Magyar Fotóművészek Szövetségének
1996 óta szervezi a Nyíregyházi Fotóklubban folyó munkát
1998 óta egy új fotógalériát vezet a Városi Művelődési Központban, illetve óraadó tanár a Nyíregyházi Főiskola Rajz Tanszékén.

„A fotográfiához való vonzódásomat édesapámtól örököltem. Korai halála után, 16 éves koromtól életem részévé vált a fényképezés. Édesapám hagyatékát a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 1996-ban sikerült feldolgoznom és közönség elé tárnom.
Pályázati sikerek, kiállítások és ösztöndíjak mellett, eddigi életem talán legfontosabb eredményének azt tartom, hogy »megismerhettem« apám képeit."

Telek Balázs

1974-ben született Balassagyarmaton

Uomo di Vitrovio, 2000

1992 felvételt nyert az egri EKTF földrajz-rajz szakára
1993 sikeresen felvételizett az akkor induló vizuális kommunikáció szakra
1994 három főiskolás barátjával együtt megalakították a TEKODEMA Fotográfiai Csoportot (Telek Balázs, Kóczán Gábor, Demeter Ádám, Major Lajos)
1996 májusában mutatta be diplomamunkáját. Az égi lajtorják leeresztése; Óriás parabolika, címmel.
1998 felvételt nyert a Fiatalok Fotóművészeti Stúdiójába
1999 Pécsi József ösztöndíj
Alapító tagja a Nemzetközi Kepes Társaságnak
2000 Pécsi József Ösztöndíj

Kiállítások

1997 TEKODEMA csoport bemutatkozó kiállítása Egerben
1998 A csoport kiállításai itthon és külföldön
1999 Kiállítás a Szent István Bazilikában (Lugosi Lugo Lászlóval közösen)
– Trafó „XXL"
– Szombathelyi Képtár „Csoportkép II."
2000 Mai Manó Ház

Egyéb publikációk

1998 Árnyékfogó Magazin (MTV2) saját tervezésű és kivitelezésű kamerák bemutatása
– Műegyetem, Bercsényi Építészeti Szakkollégium, kurzus a camera obscuráról
1999 Előadás a II. Nemzetközi Fényszimpóziumon Horizontális és vertikális panorámaképet ötvöző keresztpanoráma-kamerarendszer, valamint több más formátumú camera obscura elkészítése

Díjak

1999 150 éves a Lánchíd – Képzőművészeti pályázat kategóriadíj
2000 XII. Esztergomi Fotóbiennálé – Fődíj

Turay Balázs

1973-ban született Budapesten

Ördögárok I., 2000

1988 1992 Berzsenyi Dániel Gimnázium
1994 II. sz. Rózsa Richárd Szakmunkásképző Intézet (fotó szak)
1994 1995 HVG szerkesztőségének munkatársa
1995 1996 Creátor 4 Film és Fotóstúdió munkatársa
1996 Magyar Iparművészeti Egyetem
1997 Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesületének tagja
1999 Pécsi József fotográfiai ösztöndíj Budapest fényképezésére
2000 Pécsi József fotográfiai ösztöndíj magyarországi városok fényképezésére
2000 tavaszára két hónapos meghívást kapott Dottore Carlo Giovanellától (Universita di Roma Tor Vergata) a római EUR negyed fényképezésére

Kiállítások

1998 Mai Manó Fotógaléria
2000 Palazzo delle Esposizioni, Róma (csoportos kiállítás)
– Dorottya Galéria (téli vásár)
2001 Római Magyar Akadémia (Fényhitűek című csoportos kiállítás)

Publikációk

1998 Képeslapok a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottságának támogatásával
1999 Fotóművészet '99. 5-6.
2000 Önálló fotóalbum a „Csak képek" című sorozatban, a Városháza kiadó gondozásában

Turchányi Klára

1938/39. VI. éves
művészeti szak
vendéghallg.
I - II. félév

Ferképzomfoiskàyk
1937/39.
159. l.

Turchányi Klára

1937/38. tanév végén középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Elfogadott művészet-történeti értekezése:

Madarász Viktor és a XIX. század történelmi magyar festészete.

4 r.

Ferképzőmfőiskévk 1937/39

182, 185. l.

Turcsi Rihard

Szerejtett a kösi emlékterv kiállítóson a Műcsarnokban

Magyarság 1927 VIII. 19

Turchányi

Őrsi Táblad. nemzeti szalonban – jó szelétjei
vel szerepel. –

Magyar Hirlap
1929 IX. 8

Turchányi László MDK

Ugró, bronz

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

Ferkèpzomfoiskèvk
1933-34. 43. l.

I.

FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK STB.

SZILÁRD VILMOS

BUDAPEST IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 7
(Hungária-szállodával szemben)
Telefon: 813—60

*

RÉGISÉGEK

NÉPMŰVÉSZETI RITKASÁGOK
METSZETEK — KERETEK

*

A MŰGYÜJTŐ

MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI
HAVI FOLYÓIRAT

[Szerkesztőség és kiadóhivatal:
IV., Mária Valéria-u. 7. Tel.: 813—60
Évi előfizetési díj 10 pengő
Szerkeszti: *SZILÁRD VILMOS*

Turckh Hans

ötvös ?

1506

Hoffmann. Porsony 55 l.

Hoffmann Südost

M.D.K.

Turckh Hans, ötvös

neve 1506-ban arral kapcsolatban fordul elő egy pozsonyi okiratban, hogy az ő házában lakik Hans Maler.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 55. old.

Turco

Kewes (Köves) András
pusztók 1553-tól, nagy
felujítási munkálatokat
végeztetett, akkor keletke-
zett az északi belső fal s a
hozzá kapcsolódó üdvözi
hely iség. Ő kezdte el a ke-
leti fal kiépi tését, azott hu-
zódó karamaták védelmé-
re s valószínűleg tőle szár-
mazik a Turco féle rajzon
látható újabb vízkapu – a
mai kapu helyén – a hozzá csat-
lakozó, egészen a donjonig húzó-
dó védőfallal.

Végvári Lajos: A sümegi
Maulbertsch freskok 9-10. l.
Budapest 1967.

G. T. Turco

Ladmérnök 1569-ből
származó felvételi rajzán jól kivehető ... –
a várfal, meg nem lehet
későbbi a XV. századnál.
... a nyomtalanul el-
pusztult „magas torony"
... építési korát nem is-
merjük, de Turco rajzán
már szerepel.

Végvári Lajos: A sümegi Maulbertsch freskók
8. l.
Budapest 1967.

Turco, Fulgenzio

Hadtört. Közl
1939. 218. l.
219. l.

590

8(

Turco, Fulgenzio

hadi építész

Bernardo Magnoval 1575-ben tervet készített Pápa régi várának ujjáépítésére, amely azonban nem került kivitelre

irod

Gyal Magg

320. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

TURCO,Ful./talán Fulgenzio./.XVI-XVII sz.Bernardo Magnoval együtt készitette el Pápa védelmi tervét.

Maggiorotti,442.

A. G. Turco

1569-ben végzett felmérése vmint az általa Vénitett alaprajz emlitve.

Kozák Károly: Szigliget
Bp. Képzőm. Alap. 1961 28. old

Giulio Turco

Gobánc várát ábrázoló rajza 1569-ből a belső bástón.

Koppány-Sági: Gobánc
Pannónia Bp. 1965

Giulio Turco hadmérnök

1569-ből fennmaradt zajzaiból
Kisméretű, akkor más Zornerütlen vár
Zápa alakul ki előttünk

Koppány - Sági: Csobánc
Pannónia Bp. 1965

Giulio Turco

Csobánc. Rajza 1569-ból

Koppány-Sági: Csobánc
Pannónia Bp. 1965 16. old

Turco Giulio
T

A Zala folyo szigetén lévő Békavár /Szentgyörgyvár/ felmérése 1569.
149.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. bp. 1958.

Turco, Giulio

MDK

Repr.: Alaprajza Vázsonyról. 1569. körül.
22.o. 11. kép

v.ö. 30.o.

Éri István: Nagyvázsony. Bp. 1959.

Turco Giulio

hadimérnök

a nagyvázsonyi vár alaprajza 1569-ből.

69.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környéki
műemlékei. Bp. 1958.

MK

Turco Giulio

Tátika várfelmérése 1569.

151.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. bp. 1958.

Giulio Turco,épitész

1569-ben vagy 1570-ben járt Tatán és itt rajzot készitett a még álló középkori várról és a készülő új épitkezésről,amely rajz 1572-es évszammal megtalalható a Haditanács eredeti aktái között. 270.old

Sch.Kusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 261.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco,épitész

Pataky Vidor szerint G.Turco dunántúli működéséről sok szép rajz maradt fenn.Azok most a Kriegsarchiv. 1752.máj.NO 77.tétel alatt találhatók.Ugyanitt,e szám alatt a Sueso rajzaként publikált tatai vár alaprajzis. 266.old.7.jegyz.

Sch.Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 263.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco, építész

---

3. kép. A tihanyi vár G. Turco-féle alaprajza 1569-ből.
Fekete repr. 268. old

Sch. Ausztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza [illegible]. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. I. Tata. 1968

Gfn

Giulio Turco,építész

4.kép.Győr v.Turco-féle alaprajza. 1569-ből.Fekete repr. 269.old

Sch.Fusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza [illegible].old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco,építész

Vándorépitőmester.A Haditanács számára feltérképezte az összes dáldunántúli várakat.Megbizható,pontos munkát végzett. 266.old

Sch.Fusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 265.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco, építész

A tatai vár 1569-72. évi alaprajza, amely igen jelentős a középkori vár megismerése szempontjából Nem Suess Orbán, hanem Turco műve. 270. old

Sch. Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 269. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

Giulio Turco, hadmérnök.

1569-ben végzett felmérései alapján háromtemplom maradványait ismerjük Zalavárott. Egyik a Szt. Adorján tiszteletére felszentelt bencés apátsági templom 1019-ből. Alaprajzát, az ő felméréséből ismerjük. 225. old

Kozák Károly; XI-XII. századi egyházi építészet Veszprém megyében 223. old

A Veszprém megyi Múzeumok Közleményei. 8/1969. Veszprém. ~~1969~~ 1969. Alföldi Nyomda. Debrecen

Giulio Turco,hadmérnök

1572-ben tervei szerint épitették fel Veszprém várának erődítéseit.1593-ban a törökök nagy kárt tettek ezekben. Tervrajzai alapján képet alkothatunk magunknak a várfalak egykori helyzetéről. 260.old

Korompay György:Veszprém város településtörténeti kialakulása 257.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei,8/1969.Veszprém.1969.Alföldi Nyomda.Debrecen

Giulio Turco, hadmérnök

Giulio Turco, hadmérnök

1569-ben végzett felmérése alapján ismerjük a zalavári Szt. Adorjánnak ajánlott templom alaprajzát/1019-ből/ A feltehetően egyhajós, téglalap alaprajzú hajó egy félkörives szentéllyel zárul. I. kép. i. rajz. Fekete repr. 224. old

Kozák Károly; XI-XII. századi egyházi építészet Veszprém megyében 223. old

A Veszprém megyi Múzeumok Közleményei. 8/1969. Veszprém. 1969. Alföldi Nyomda. Debrecen

Giulio Turco, épitész

1569-70-ben dolgozott a dunántúli várak felmérésén. 1571-ben Egerbe küldték, az ottani épitkezésekhez. Tatán az épitkezések megkezdése után két évvel járt, amikor a munkák már oly stádiumban voltak, ahogyan a rajz feltünteti. Igy ő készithette a tatai vár alaprajzát. 267.old

Sch. Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 263.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

Giulio

Giulio Turco, építész

A tihanyi várról készült rajz stilusa, jelölésmódja, technikája azonos a tatai var rajzával. Az 1569-ben készült. Turco művének van elismerve. Tehat a tatai rajz is tole származik. 268.old. Hasonló az este Győrről készült rajzával is. A betüjelzések, a kézirás egyezik a tataiéval

Sch. Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 263.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

Giulio Turco,épitész

A "Kriegsarchiv,Hofferatliche Akten 1572.maj.77."szám alatti Turco sorozat Nr.4"-en a veszprémi vár leirása szerepel,Giulio Turco aláirással-/5.kép/.Az itt szereplő "Tutte" szó irása azonos a tatai rajz"Tatta" betüivel. Tehát a tatai rajz is az ő müve és nem Suess Orbáné. 269.old

Sch.Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 263.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco,építész

1572-ben már nem élt.Rajzai minden valószinüség szerint halála után kerültek a Haditanács birtokába.Innen nem eredhet a rajzok 1572-es dátumozása.Dunántúli vár felkmérések voltak ezek. 267.old.

Sch.Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 268.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata.1968

Giulio Turco, építész

Gerő L. irja: "A dunántúli kapitányság várépitészeinek fáradhatatlan vezetőjét, Suess Orbánt is ott találjuk 1572-ben. Minthogy az általa készitett alaprajz megegyezik az 1569. évi Turco-féléével, azért Suess sem lehetett tervezője..." A tatai vár alaprajzáról van szó. 266. old. 6. jegyz

Sch. Pusztai Ilona: A tatai vár 1569-72-ből származó alaprajza 263. old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei. 1. Tata. 1968

Turco Giulio
hadimérnök MDK

1569-ben készült várfelvételei.

Magy.Müv.Tört.I./szerk. Dercsényi/ 43.o.

Turco Giulio

a tihanyi ó vár alaprajza 1569.

78.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. Bp. 1958.

Turcsány Lajos
grafikus

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csehszlovákiában" c. cikkben a 7-8.oldalon

Kritika 1973 december

Turcsán László

„Örör Ikarosz" 1977

„Próféta" – 1972 – 77

„Torzó" – 1977

„Macskakirály" – 1977

Irodalmi Szemle 1977/6

MDK

Turczer László

Épül, szépül fővárosunk. Magy.Nemz. 1949. nov. 12.

Magy.Studio 1. grafi. kiáll. 1921. márc.

TURCZER László építész M.D.K.

Budapest és környéke általános rendezési terve
Szerző: Perényi Imre, Preisich Gábor, Heim Ernő
Társtervező: Berczik András, Brenner János, Jancsó Vilmos, B. Prinz Gyula
Főmunkatárs: Gulácsy Béla Horváth Bándor
Dr. Kovácsházy Frigyes, Dr. Szabó Dezső

Helyesbítés
Magyar Építőművészet 1962/2. 64.l.

M.D.K .

Turczer Tibor épitész

Orvos továbbképző Intézet, Sebészeti Tömb
tervpályázata 24ooo Ft-os kiemelt megvétel

Társtervező: Horváth Lajos- Ropár Ferenc-
Szabó János- Mosbacher Ödön-

Magyar Épitőművészet 1966/5. 2-8.1.

Turcsán Eszter

„Beteglátogatás" c. műve szerepel
a Bács-Kiskun megyei Katona József gyermek-
munkáinak vándorkiállításán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 március 16
4. old.

TURCO, Giulio. 1569-ben dunántuli munkálatokkal volt megbizva. A haditanács megbizásából készitette el e terület összes várainak a felvételesét. Egy sorozat alaprajza maradt, melyek igen értékesek az 1570-es állapotok szempontjából. Egerbe menvén dolgozni, itt halt meg egy év mulva /1571./

Maggiorotti, 442.

Turcho, Giulio

hadimérnök

l

Luveszprüspvár

9. l

Turckho, Giulio

várépítőmester

A becsi hadilevéltárban fentitől az alabbi templomalapraje 1570ből.

Bogyay Tamás dr.

A kapornaki egyhori bencés apatság XII. századi bazilikája.

Történetirás 1938.

II évf. 2. sz. 153 és kv.

M.

Turckho

l.

Patakivarép

122. l.

Turckho (Türckho)

Giulio

XVI.

l. Patakivárep

115. l.

Turckho, Giulio

mérnök

l. -

Csemegi Kentbely

a fürst Sámos

helyén, alábuvva

T. 160.

ri nagyboldog asszonyról neve-
tikus ablakát szemlélhetjük,
magyar czimer volt a fölötte
számmal.

osnak 34.8: 22.2 cm.

Turckho, Giulio

hadi mérnök

l.

Gerevich romanhoriemel.

29.30. l.

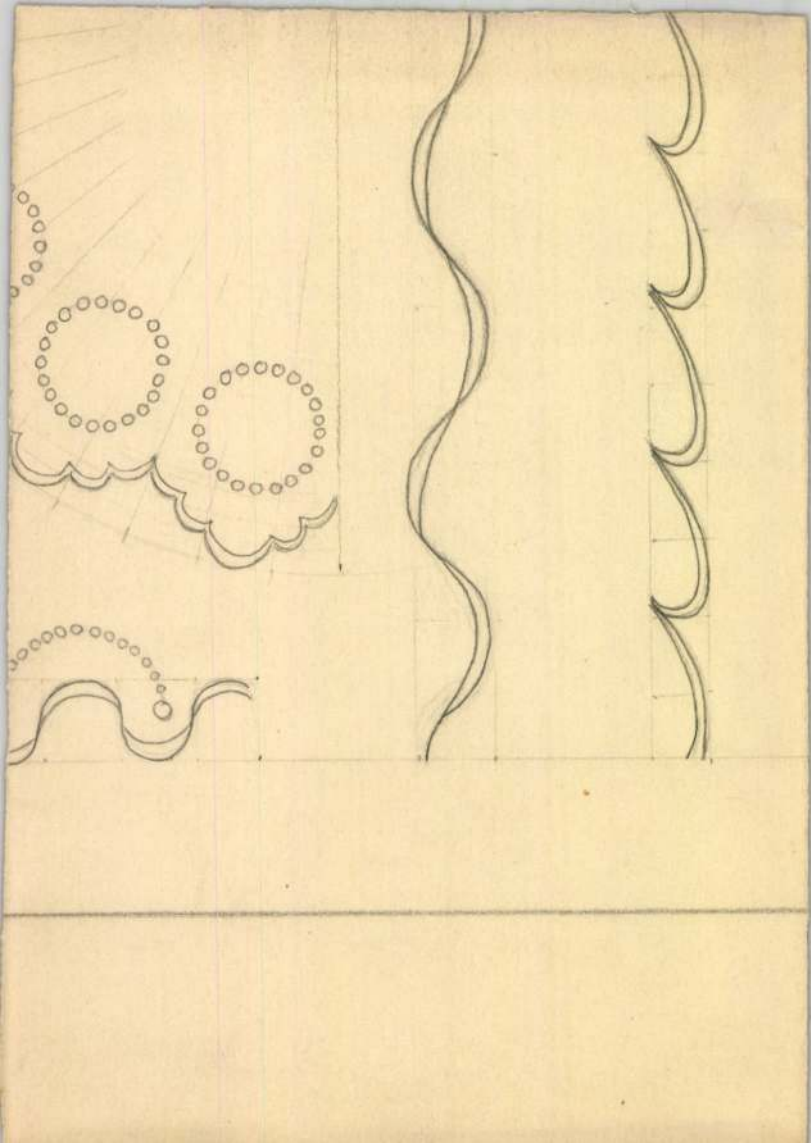

Turckho, Giulio
hadimérnök
1570 Körül

lásd

Műemlékvédelmi
szemle 30. 2. l.

Turco G/iulio/
hadimérnök

1569 évi felmérése után reprodukciók:

28. ábra A nagyvázsonyi vár.
29. " A keszthelyi vár.

34.o.

30. " Sümeg vára.

35.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. Bp. 1958.

Turco Giulio

hadimérnök

az 1550 körül templomerődd é átalakitott keszthelyi plébániatemplom alaprajza.

136.o.

és 138.o. és 140.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környéki műemlékei. Bp. 1956.

Turco Giulia
hadimérnök

a fonyodi vár alaprajza

134.o.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék
műemlékei. Bp. 1958.

Turco Giulio

Szigliget várának alaprajza. 1569.

122.o.

Ente Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. Bp. 1958.

MOK

Turckhó Guilio - várépítőmester

1569-ben kerül a Dunántúlra várak bemérésére és térképezésére végett.

Technikus, kartográfus, építőmester.

1572. tavaszán Veszprémmegyében a balatoni várak rajzát készíti [~~sajtóhiba lehet, valószínűleg 1577~~] Négy fennmaradt e rajzokból.

Faller Jenő: Csesznek, Palota, Városvár és Veszprém várak 16. századbeli alaprajzai. - Veszprém, 1937. 112.

Turckho, Giulio

Cród

Bogyay Tamás:

A kapornaki egyhori bencés apátság XII-századi bazilikája.

8-9. l.

ossváry Miklós h. vezérigazgató.

M.Kir.Vallás- és Közok

28.584/1927.szám.-

III.a.

A Műemlékek Országos Bizottságának,

B u d a p e s t .-

Folyó évi április hó 6-án tartott végrehajtóbizottsági ülésén hozott határozata alapján 104/1927. szám alatt tett felterjesztésére másolatban megküldöm.

Budapest, 1927.évi junius hó 21-én.

A miniszter h e l y e t t :

Turckho, Giulio

várépítő

A becsi hadilevéltár XVI. századi várfölvételei közt megvan a régi kapornak vár alaprajza a vár tervrajzán belül az ősi bencés apatsági templom és monostor alaprajzával. A rajz fenti műve 1570-ből. A rajz értékét emeli, hogy megőrizte egy jellegzetes románkori ‡

Nagyfalusy Lajos S. J.:

A kapornaki apátság: tört. II. k. Kalocsa, 1942. 9. l. 11. l. (Képpel.) 12. l. 54. l. (Képpel.) 55. l.

‡ magyar bencés kolostor alaprajzát, amely olasz eredetű.

46.166/1927. szám.

III.a.

A Műemlékek Országos Bizottságának,

B u d a p e s t.-

Tudomás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1927. junius hó 24-én.

A miniszter h e l y e t t:

h. államtitkár.

MDK

Giulio Turco emlékei

A Bécsi Hadilevéltárban 1769-ből rajz Veszprémről. Valószínűleg az ő műve. 131. old.

Kőhegyi Mihály. Két XVIII. századi vers a veszprémi református templom elvételéről. 131. old.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém

Giulio ~~Ta~~ Turco építész MDK

A déldunántúli, Balaton környéki várakat mérte fel. 32 darabot. 1572 ben halt meg. 137.o.

Éri István: A kisvárdai vár reneszánsz paragványtöredékei. 129.o.

A Jósa András Múz. Évkönyve. I. 1958 képzőmű o. Alap. kiodiráll. B.p. 1960.

Turckho, Giulio

+ 1572

lád

Vasi hemle

1937. 205. l
206. 207. l.
209. 211. l. 213. l. 214. l.

A becsi hadilevéltar fenti által a dunántuli várakról készitett felmérési rajzok egész sorát őrzi

.....hó.....

.....fizessen Ön ezen.....

.....rendelet.....re.....

[redacted]

...nye számolásba tudósitás.....

.....

.....

.....

Turckho, Giulio

császári építész

vod

König Kelemen:

Hátszárévés ferences

élet Szécsényben 1332–

1932. Vác 1931. 102. l.

385. l.

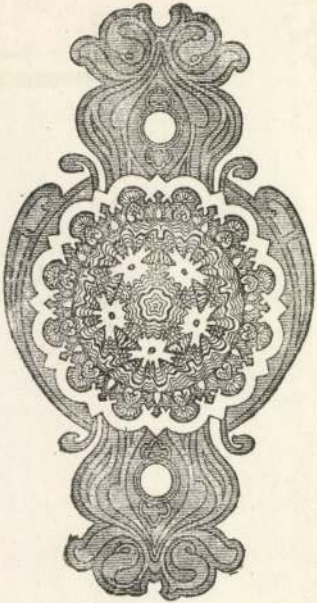

P. J. E. — 846. M.

....., 19....

.....

.....váltónál fogva.....

értéke.....teg

.....

.....

fizetendő .....

Türckho, Giulio

A Kesthelyi ferences kolostorról fennmaradt legrégibb rajzi emlékünk fenti felmérési rajza, melyet az osztrák haditanács számára 1570-ben Kézitett.

Csemegi József ity

Kesthely egykori ferences templomának építéstörténete

Dunántuli Szemle

1941. 52 és kv ll

vegjes

d.25

3 Rot. 4r

Aspelin,

J. R.

Muinaisjäänöksiä suomen suvun asumus-aloilta

Antiquités du Nord Finno-Ougrien publiées à l'aide d'une subvention de l'État

Dessins de C. Nummelin d'après les originaux Gravés par E. Jacobson. Traduction française par G. Biaudet

I. Âges de la pierre et du bronze. I.–X. + 1.–94. ll.

M.D.K.

Giulio Turco (?)

Satai vár alaprajzát körli szerző 1569 körüli évekből.
Béce, Kriegsarchiv.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp. 1966. 2 köt.

2. köt. 148. old.
215. á

Turco Giulio

l

Gerö Bvár

150 l.

219. l.

Turco, Giulio

olasz hadimérnök

Gerő L.: Tata
települése és mű-
emlékei. Bp. 1954.
5. l. 7-8. l.

M. D. K.

TURCO, Giulio

1569-ben a Bécsi Haditanács
által kiküldött, felmérési rajzo-
kat részített a dunántuli várak-
ról

Gerő László: A budai vár helyreállí-
tása Bp. 1951. 150. l.

Giulio Turco épitem M.D.K.

1569 ben készitett alaprajza Vázsony váráról repr:

Éri István. A magyarsonyi Kinizsi vár.
Veszprém 1957 21.

Giulio Turco MDK

bevrajzai a Nagyvárszonyi és

keszthelyi várról – 1569 körül.

A rázatásokhoz nyújtanak segítséget.

Éri István: Beszámoló a nagyvárszonyi

Kinizsi-vár helyreállításáról.

Műemlékvédelem, 1957. I. évf. 2. sz.

repr: 11, 12, 13 lap.

MDK

Giulio Turco.

felmérései a Vaipalotai-i

várról 1572.

rep: Radnai Lóránd: Egy vár

megmentéséért.

Műemlékvédelem, 1958. II, évf. 1 r.

40 l.

MDK

Turckho, Giulio

1572-ből származó alaprajza / apannonhalmi eröd övet ábrázolja/ és vázlatos látképe.

27.o.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma épitéstörténete. I.

Müv.Ért. VIII.évf. 1959. 1. sz. 27.-43.

Turcho, G.

hadimérnök MDK

A szécsényi vár alaprajza. 1569-ből.

395.o.

repr.: 420. kép.

Gerthon:Nógrád.-1954.

ok. D.K.

TURCO, Giulio Kadimérnok

Veszprém várának felvételi rajza 1569.

Szigliget " " (Repr.)

Csobánc " " "

Rezi " " "

Csesznek " " "

Pannonhalma " " "

Gerő: Magyarországi várépítészet Bn. 1955.

150, 164. 174. 176. 196.

M.D.K

TURCO Giulio hadimérnök

Tata várának felv. vasta 1569.

Vásárolta " " " "

Kanizsa vára " " " (Repr.)

Szemenye " "

Gerő: Magyarországi várépítészet

223. 224. 307., 317. 356.

373, 374. 437. l.

M.D.K.

Giulio Turckho várépítőmester
16. n.

A kapornaki vár és román bazilika rajzának kénitője, 1570

Bogyay Tamás: A kapornaki egykori bencés apátság XII. n. bazilikája. Bp. 1938 3, 4, 5, 6, 7,

K.D.L.

TURCO, Giulio kadmérnok

Felvételi rajz Várpalota váráról
1569-ből

Gerő: Magyarországi várépítészet Bn. 1955.
307.

H. P. K.

TURCO, Giulio- hadmérnök

1560-ben felméri a dunántáli vára-
kat

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

317.

H. D. V.

TURCO, Giulio- hadmérnök

A dunántúli várak vándorépítésze,
valamennyit sorra látogatta
1570-ben Egerben Jacoppo- Falubresoval, ~~Esse~~
Da Ponteval együtt segítenek Baldi-
gara várúppáepítési tervének meg-
valósításában
itt halt meg 1570-ben
Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.
350.

M.D.U

TURCO, Giulio hadmérnök

Nagykanizsa várának felvételi rajza ~~1569~~ 1569 (Repr.)

Szemenye várának felvételi rajza

Tata " " 1569

Gerő: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

377. 373.

374.

Turco, G.T. MDK

hadmérnök

felvételi rajzán a sümegi vár jól kivehető.

8.o.
látható rajta az ujabb kapu is ,melyet valószinüleg Kewes /Köves/ András püspök 1553-ban kezdett felujitási munkák során készült.
9.o.

Végvári Lajos: A sümegi Maulbertsch freskók.
Bp. 1958.

Giulio Turco, rézmetsző M.N.K.

1569-ben rajzot készitett Kanizsáról, amely hasonló Dominicus Custos rajzához. 245.o.

Gizella Genner Wilhelmb_ Der augsburger Kupferstecher Dominicus Custos und Ungarn. 227.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Giulio Turco

Alaprajza Tihany váráról

Dr. Zákonyi Ferenc: A tihanyi vár kutatása

alaprajza

Műemlékvédelem 1963 4 sz. 231. l.

Giulio Turekho építőmester M.D.K.

XVI. n.

1569-ben küldik ki a dunántuli összes erődítések térképezésére. Tőle való a kentheli vár alaprajza is.

repr: 30 o.

Dornyay Béla: Kenthely - végvár a törökvilág - ban. Kenthely 1935. 15, 16, 21, 23, 24, 29

MDK

Turco, Giulio hadmérnök

1569-ben alaprajzot készített a Nagyvázsony határában lévő Kinizsi várról.

Gál Zoltán: Földgépek vájják ki a történelmet a nagyvázsonyi határban.
Ország-Világ, Bp. 1960. 35. sz. (8. l.)

Mak

Giulio Turco hadmérnök

felmmaradt alaprajzi vázlatai és a névtelen szerző feljegyzéseiből lehet rekonstruálni Keszthely-végvár 16. sz-i képét.

22 és 23 kép

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei 1962
80. l.

Mdk

Giulio Turco rajza (Keszthely-végvár)

alapján az erődítmény magja templom és kolostor. Változások: kolostor é. ny. sarkához épített torony, kornlárkolás, palánk, a 2 kapú lovas és gyalogosok számára, felvonóhidak a kapuk hoz.

Magyar Műemlékek. Keszthely Műemlékei 1962

80. l.

Mdk

Turco rajza (olasz ladmérnöt)

a kolostorrol a 16 sz-ban készült. E rajz és pár adat jelent az eredeti kolostor a marval csaknem azonos területű volt. Középen négyzetes udvar falán keringővel. Eszaknyugati sarkában kút, a délkeletiben a templomtajó és

Torony

Magyar Műemlékek. Készítely Műemlékei 1962. 80.l

mdk.

Guido Turco olasz kadmérnök

rajza 1569-ből a keszthelyi vízvárról.

23. kép.

Magyar Műemlékek: Keszthely, 1962. 29. l.

T

MDK

Giulio Turco

Olasz hadmérnök, akinek 1569-ben készült várfelvételeiből ismerjük a XII.sz.-i kapornaki bencés apátsági templom eredeti alakját.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 44.l.

TURCO GIULIO
a Dunántul vándor épitőmestere a XVI. század végén.

1569-ben a bécsi haditanács kiküldi őt a dunántuli várak feltérképezésére (Veszprém 1569, 1571)

Korompay György: veszprém. Bpest, 1956. Müszaki kiadó.27. l

TURCO, FULGENCIO
olasz várépitész

a pápai vár átépitője 1575 /?/

Gerő László- Sedlmayr János: Pápa, 1959 198. l

M.D.K.

Turco, Giulio

Felmérés és ábrázolás a tihanyi apátságról , 1569

Műemlékvédelem 1960/4. 234.1.

TURCO, Giulio

(1569-71)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993

23, 36-37, 97, 107, 165, 183, 188, 191, 193, 198

Kartal Zsuzsa 2008, 2658, 2696
Kass János 1198, 2310
M.Kass Judit 2311
Kassák Lajos 1236,2312
Kassitzky Ilona 2313
Kaszás Károly 370, 1710
Kátai Mihály 84
Katanics Sándor 82
Kathy Imre 2362
Katona Ágnes 159, 160, 1022, 1023, 1030, 1033, 1201, 1204, 2083
Katona Erzsébet 2314
Katona Ferdinánd 1522
Katona Imre 703, 707, 708, 709, 1518, 1606
M.Katona Julianna 16
Katona Tamás 2618
Katona Zsuzsa 533
Kazanlár Emil 2346
Kazinczy Ferenc126, 161, 1463
Kazinczy Gábor 1639
El Kazovszkij 533, 1998, 2315
V.Kedei Zoltán 1836
Kecskeméti Sándor 2316
Kecskés Ágnes 2317
Kecskés László 564
Kecskés Péter 144, 1302
Keina, Ruszudán 986
Kejlová, Viera 233
Kékesiné Sipos Edit 2318
Kelecsényi Csilla 2319
Kelecsényi Gábor 417
Kelemen Benő Benjámin 2320
Kelemen Károly 533, 1998
Kelemen Lajos 127, 494

MDK

Giulio Turco

a nagyvársonyi vár mérnöki rajza 1569-ből.

Repr. 48. lapon

Beck Zs.-Sedlmayr J.: Holt műemlékeink helyreállítása és felhasználása.

Műemlékvédelem, I. évf. 1. r. 1957.
44 l.

MDK.

Turchi festő /1582-1648/ ?

"Krisztus születése" /olajf. palára/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
49.l.

G. Turco

1569-ben képzitett rajzot a sümegi várról.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

921

G. Turco

távlati rajza a sümegi várról. 105. p.
reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

921

Giulio Turco

Tervezi 1569 körül a magyarországi végvárak erődvonalát.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969. 351

191

Giulio Turco

rajza a Csobanc-i várról. 1572. 38. pd.-
mi reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika. Budapest, 1969.

GIULIO TURCO, épitész

V Erhard

VÁRPALOTA, /31.l./.-A palánkon belül még a vár bejárati részét még két rondellaszerü erődités is védi. Ez a szer kezet Giulio Turco 1572-ben felvett alaprajzán is jól megfigyelhető. ~~Bulach~~ V alther tehát a Sibmacher-féle ábrázolásokat vette alapuk, vázlatának elkészitésekor, de kiegészitette az erődités rajzát a rendelkezésére álló más források alapján is. 334.old. 5.kép. 8.jegy

KOVÁCS BÉLA: Magyar várak XVII.századi abrazolásai 331.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 11.sz 1972. Veszprém, 1972

GIULIO TURCO, épitész

1569-ben kiküldik Giulio Turcot,hogy a jelentősebb várakat kivalassza és javaslatot tegyen megerősitésükre-Sárvárt Turco nem latogatja meg,nem tartja fontosnak. 227.old. 142.jegy

TÓTH MELINDA: A sárvari var épitéstörténete 193. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

TURCO, Giulio

No. 1.

Sralai - Sralá 1999.

[10] Kállai Ernő: Bio
zur Bioromantik-Konz
Übersetzung in: Kálla
nyok Budapest, Corvi

[11] Lukács György:
gatás a magyar képzó
S. 62 und 70. Über di
Schule vgl. György Pé
Budapest, Corvina 1

[12] Vgl. Hubertus G
und Diskontinuität u
Ungarische Avantgar
183–257 und Tímár
Tomus 34, 1989, S.
Material der Budape

TURCO, Giulio

nem vándor építén volt, hanem a végvárak felmérésére kiküldott építén

Koppány T. – Studia Agriensia 17. 161.

Dimitrie Turcu

festő

akadémikus, XIX.sz.l.fele,/Szignálás 1837-ből/Kifestette a karánsebesi Szt.György templomot.

Petr.Trans.1938
514 l.

Turcsan László

Négy fiatal művész grafikáiból és festményeiből nyit tárlatot az Irodalmi Szemle e száma. A négy művész: Dúdor István, Roskoványi István, Turcsan László, Varga Lajos. – Szerepeltek máskor is így együtt, négyesben – igazi tárlaton.

Kulcsár Ferenc: (Cím nélkül).

Irodalmi Szemle, 1979. 8.

Turosán Miklós
grafikus

M.Df

„Gendélet"

Élet és Irodalom, 1968. nov. 23-4 lap.

M.D.K.

Turcsán Mihály

"Tornyok" c. müvének repr.-ját hozza a lap a cimlapon.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 1.
XIII. évf. 44. sz. cimlap

Turcsán Miklós, grafikus

Munkács vára
repr.

Magyar Ifjúság, 1969. X. 3. 15. l.

Turcsán Miklós, grafikus

– rajza

Magyar Ifjúság, 1969. XI. 7. 14. l.

Turcsán Miklós, grafikus

Tatai táj

repr.

Magyar Ifjúság, 1969. IX. 12. 15. l.

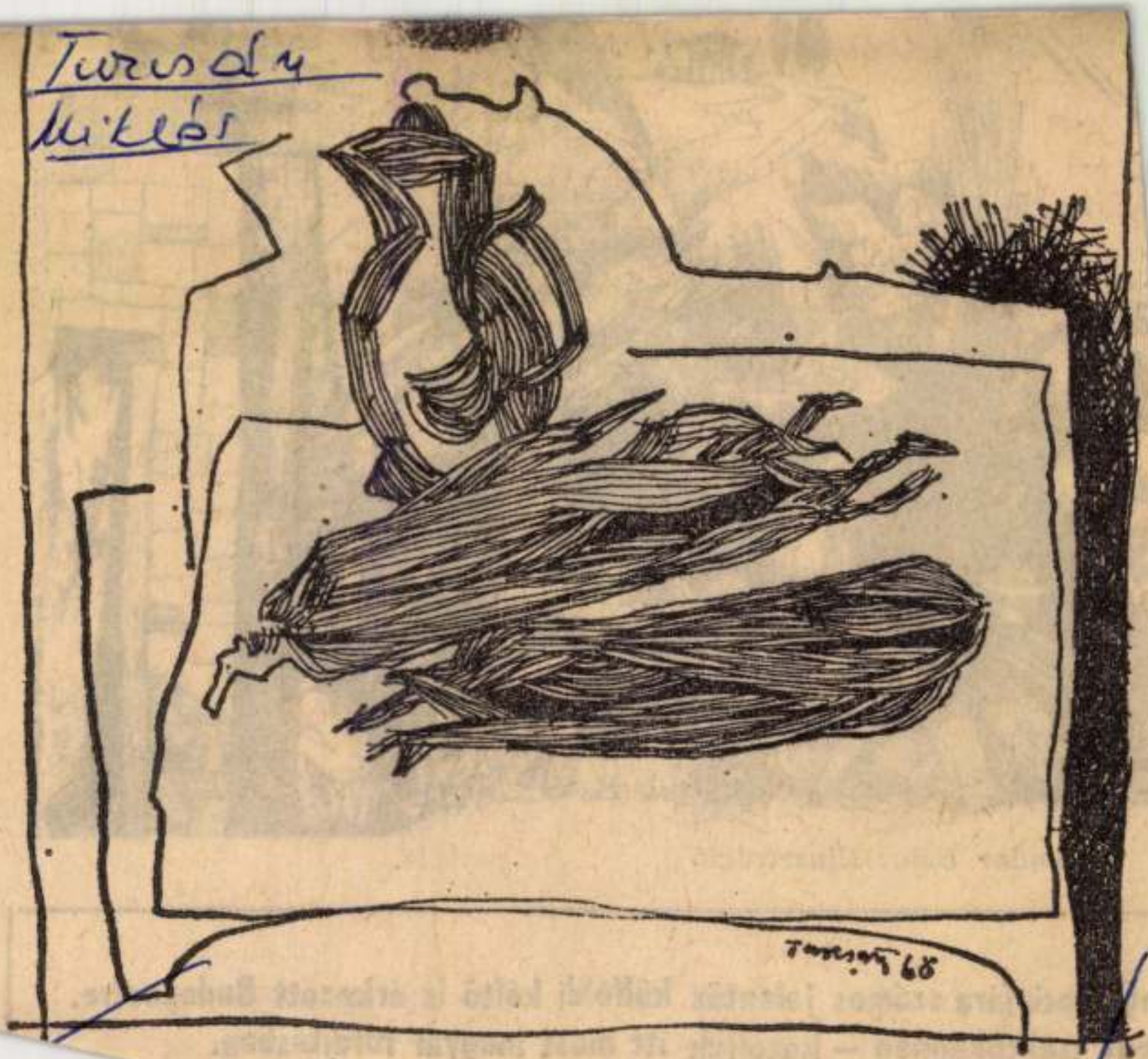

Turcsán Miklós: Csendélet

1021

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 NOV 23

Kondor Béla: Illusztráció

onferenciájára számos jelentős külföldi költő is érkezett Budapestre.
ntegy ízelítőképpen — közöljük itt most magyar fordításban.

1021

T Á N C

Turcsán Miklós

Turcsán Miklós rajza

ter óránként,
számít a négy dar
elhelyezése, amely
alatt helyezkedr
TU—144 szolgálat
sága eléri a hús
maximális hatótáv
félezer kilométer.

A repülőgép
számos műszaki
maztak. A szép
repülőgépet külö
niumötvözetekből
a körülmény viszont megszabta
a gép legnagyobb sebességét, hi-
szen 2500 kilométeres sebesség-
gen túl már azzal is számolni
kell, hogy a gép szerkezete 150
foknál magasabb hőmérsékletre
is felmelegszik. Annak ellenére,
hogy a hajtóművek nagyobb se-
bességet is lehetővé tennének,
mégis az alumíniumötvözetek
melletti döntöttek, mivel alkal-
mazásuk jelentős súlymegtaka-
rítást jelent, és a nagyobb soro-
zatok építésénél szokásos gyár-
tási eljárások változtatásait sem
teszi szükségessé.

Külön gondot fordítottak a
különféle berendezések *ellenőr-
zésére* is. Az önműködő ellenőr-
ző rendszer folyamatosan figye-
li az utasterek kondicionálását
és azonnal jelzi, ha valamelyik
alkatrész vagy berendezés mű-
ködésében rendellenesség mu-
tatkozik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1988 DEC 1

Szabad Föld

ben használható műanyag an

Kivétel a fogkefe esete.

A hagyományos, jól bevált
hatja műanyag, mivel a polie
ték használata kínos percekk
egy fogorvosi székben.

Lássuk csak, hogyan okoz k
műanyag kefe.

Maga a polietilén szál a ha
keveset veszít keménységéb
ből. Így minden fogmosásnál
lődve, kisebb-nagyobb hámhiá
landóan újra irritált és így gyó
ró sebek kiváló táptalajt képe
vő sokféle, milliárdnyi baktér
között előfordulhatnak kóroko
nek gyors szaporodása köve
begyulladhat (gingivitis).

Az állandóan gyulladásban

Turcsán Miklós festőművész

A Bercsényi Klubban Birkás Ákos és Halász István november 14.-től, a Műcsarnokban Somogyi József és Reich Károly november 17.-től, a Csepel Művek Munkásotthonában Németh Miklós, Cserhalmi Eszter és Szabó János november 19.-ig, a Bercsényi Klubban Najmányi László november 21.-től, az ujpalotai Lila Iskolában Turcsán Miklós november 23.-ig, a Szoboszlói Galériában Pécsi László: "Fonalképek" cimmel november 26.-ig, a Studió Galériában Lacza Márta december 2.-ig mutatja be alkotásait a felsorolt kiállitótermekben, mint a lap hirül adja a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 18.
XXII. évf. 46. sz. 8. lap.

tájékozódni
tudjak.

Tudlak.

1021

TURCSÁN MIKLÓS: KITÖRÉS

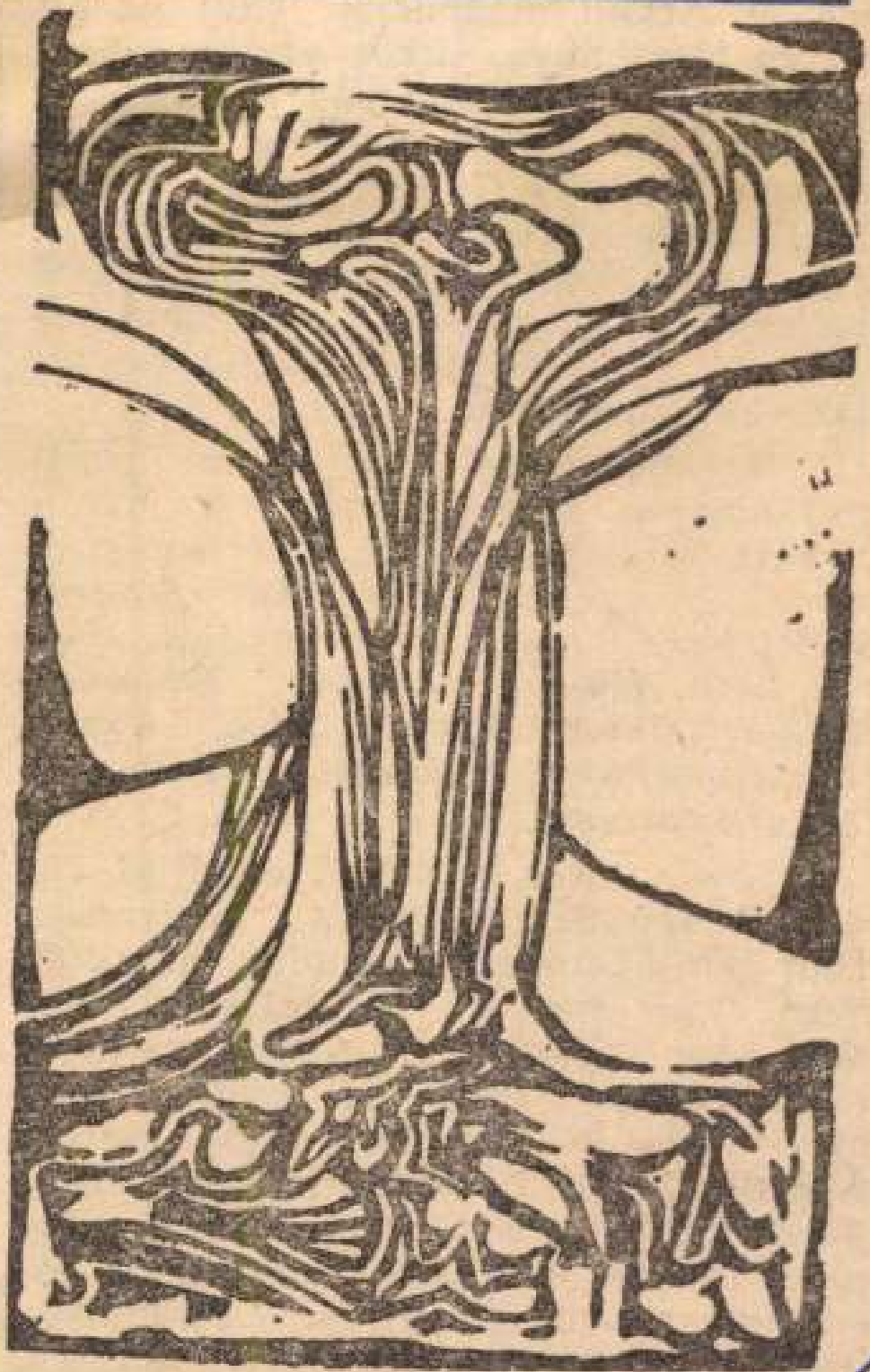

Turcsán Miklós

a szemlélőnek. A helynevek úgy[illegible] jo-
rész[illegible]sek nevét [illegible] Nyék, Me-
[illegible]n, ilyen
[illegible]vül

király telepítésével magyarázható. A nagy király különböző törzsekből eredő letelepített katonaságának, az úgynevezett „Szent István király várjobbágyainak" emlékei ezek.

A mi környékünk is sűrűn lakott volt már az Árpád-korban. A ma is virágzó faluk közül akkortól ismeretesek a következők: *Derecske, Sáránd, Mikepércs, Bagos, Monostorpályi, Vértes, Léta, Kokad, Almosd, Bagamér, Konyár, Esztár, Pocsaj, Tépe, Újfalu (Berettyóújfalu), Gáborján, Péterszeg (Szentpéterszeg).*

Az első írásos emlékek egyúttal azt is bizonyítják, hogy a magyarság nem gyűjtögető, halász-vadász nép volt, mint egyes tudósok feltételezték, hanem már régen földműveléshez, kertészkedéshez, szőlő- és gyümölcstermesztéshez is értő nép, amely nem a Kárpátokon belül ismerte meg ezt a mesterséget. A honfoglalást jóval megelőző csuvas és bolgár típusú török jövevényszavaink, amelyek a földművelésre és szőlőgazdálkodásra utalnak, mind ezt igazolják.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 SEP 3

Magyar Ifjúság

Turcsán Miklós

1021

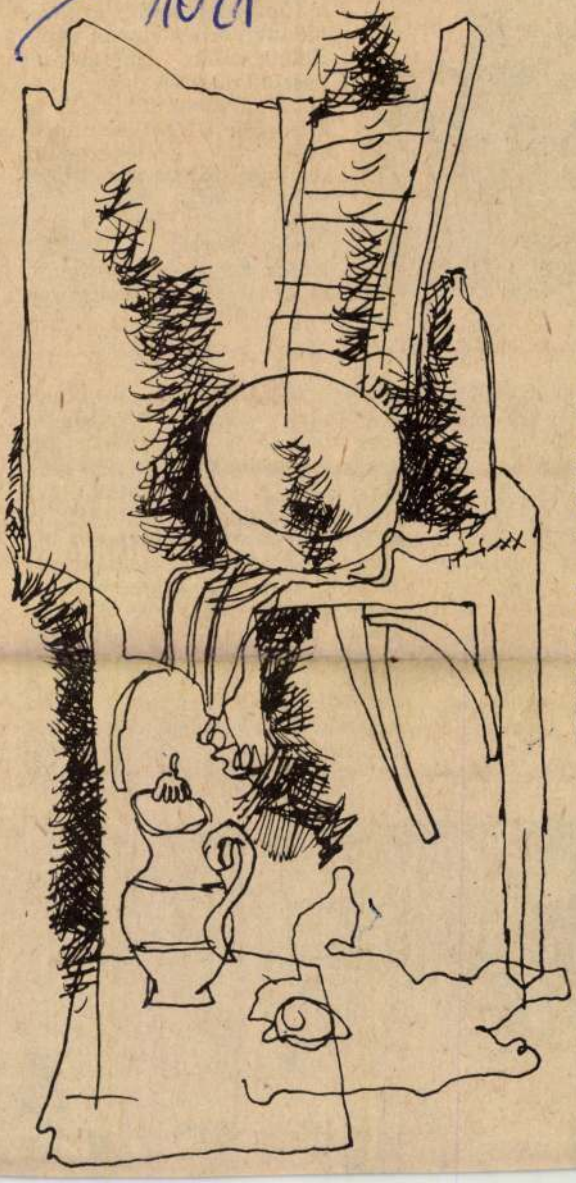

CSENDÉLET – Turcsán Miklós rajza

...egy filmcímet: *Illatos út a semmibe, Holnap lesz fácán, Forró vizet a kopaszra, Ereszd el a szakállamat.* Hogyan lehetne ezeken a fogyatékosságokon

makett-terveit
lettervező pon-
ott, de szükség
ű, hanem a kor
em kevésbé az
hisz ki tudja,
épületek között
ilyen hajókon
pád, a tengerész.
k gyorsan kell
mielőbb „meg-
az idő persze
s. A makettké-
abb *az anyagok*
a produkció

ent lehet ehhez

felhasználni? A leggyakrabban: *vörösrezet.* Mert azt hidegen is meg lehet munkálni. Ebből készülnek például az ékszerek, kardok, pajzsok stb. Ez utóbbiakat gyakran „antikolni" kell. Vagyis a friss készítményre ráfestik az „időt": elszíneződött felületeket; piszkot, vért jelző sötétebb tónusokat a mélyedésekbe... Kedvelt anyag a *gipsz.* A gipsznegatívot gyakorta belehelyezik az úgynevezett „vákuumformázó" gépbe, s ez rászívja, ráformázza a mintára a föllágyított *műanyaglemezt.* Az így kapott pozitív formát: szobrot, ornamentikát stb. ugyancsak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1969 OKT 3

1021

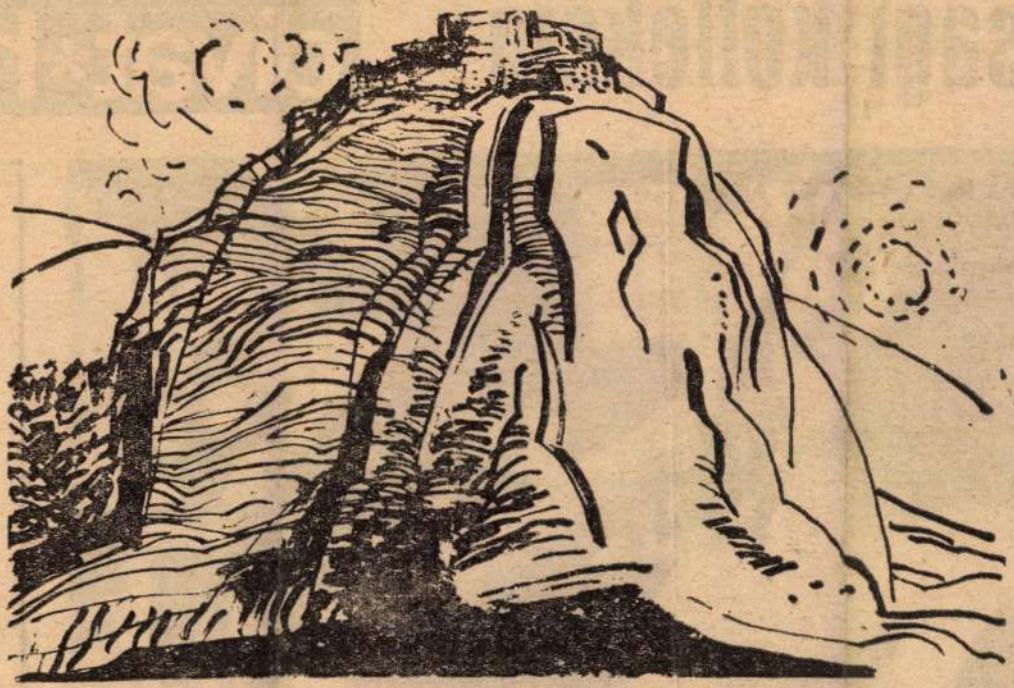

MUNKÁCS VÁRA (Turcsán Miklós rajza)

Turcsán Miklós

Ifjúsági kollekció

Azoknak
a szép le
rendszerez
mindig
amely bú
vagy a kö
bútort sen
lyezni. Egy
Kultur im
ból:

Az ajtó
hez a nag
hez igazod
lécet. Ezek
ba erősíte
vékony a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 OKT

Alföld

Turcsan László

Hadig földöntúto csupán a pompa mindhiába
Szétfutó vágyait a föld naponta visszarántja

1021

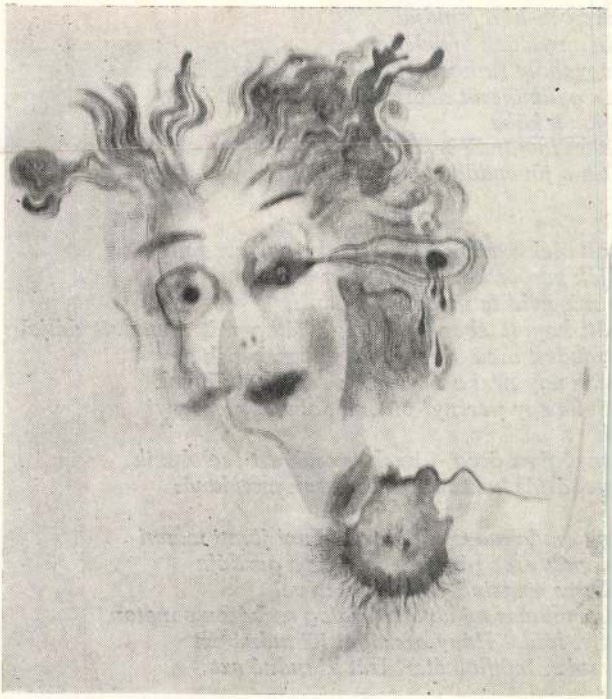

Turcsan László: Illusztráció

kopkodó remény tördeli fe
mesterséges pályaudvar-ol
ára valaki a múltat elviszi
méből nem lehet azt elmor
g vodka a kofferekben
viszi ki-ki a gondját
án a nyelvek bábelében
ngyaboly futkos nyüzsög az ország
s gyümölcsöt nem ád végül
élba a kőbe
alon indulnak rendületlen
tik a jövendőbe

olt ölek szétszabdalt éjszaka egy arc fala
jék váróterem-osztag szög-öből
mit neki te mocorgó világlíft
ött-kopott éber tudjátok-e tátog mit álmodott déljel
zabdalt arcú öregember támaszkodik a
nak úgy nézi a tülekedő vonatokat jönnek
Soha egy percnyi pihenő Soha egy percnyi
k
nyögi az öreg – Ezek is csak azt cselekszik
yet óriás kezével mintha csak mondaná:

nyugodalma Csak jönni menni jönni menni
ropott ezer ráncú az is akár a gazdája
hogy megsimítja a tekintetével
rtunk már mi ketten Gyalog szekéren vonaton
nyi földet Hány országot Ki tudná azt
sokszáz kilométert Hát ki tudná azt

Turcsán Miklós, grafikus

13.

Turcsán Miklós: Háború vége

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 18.

Turcsán Miklós, festő

□ TURCSÁN MIKLÓS festőművész kiállítása november 23-ig tekinthető meg a Lila iskola aulájában (XV., Kavicsos köz 4.).

-:□ Turcsán Miklós 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. nov. 13.

Turcsán Miklós

amelyek hírül adják, hogy november 20-tól *Turcsán Miklós* festőművésznek, a Fiatal Képzőművészek Stúdiója tagjának egyéni tárlatára kerül sor az Árpád úti kiállítóteremben. Ez a nyitány folyamatos, igényes műsorrendet ígér.

Egy peremkerületi galéria Csipkerózsika-álma véget ér.

Wagner István

Magyar Hirlap 1976/273/6

Wagner:Az ujpesti Mini Galéria

Turcsán Miklós

"Háboru" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 24.
XV. évf. 3o. sz. 2. lap

Turcsán Miklós, grafikus

Szerepel a Nemzeti Galériában.

Harangozó Márta: Dózsa-rajzok és grafikák
2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 24.

TURCSÁN MIKLÓS,festő

Burány Károly és Radnóti Kovács Árpád festőművészek által vezetett 10 éves szombathelyi Derkovits Képzőmüv. Kör tagjai munkáinak szombathelyi kiállitása a Muz-ban 1959.jun.20.jul.19

TURCSÁN MIKLÓS mü is szerepelt a kiállitáson 67.old

---- A szombathelyi Derkovits -emlékkiallitás 66.old

VASI SZEMLE,Helyismereti Évkönyv,1959.I.köt.
Szombathely, 1959

Turcsán Miklós, grafikus

Metszet: Repr.

Turcsán Miklós: Erdő széle M. X.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 31.

Turcsán Miklós

Fekvő női aktot ábrázoló linómetseztét bemutat
ja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 OKT 28

MAGYAR NEMZET

Turcsán Miklós festő

1021 NAPLÓ

Október 28

Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára avatja fel szerdán Nyíregyházán az új megyei könyvtárat.

#

Mongol népművészeti kiállítás nyílt meg hétfőn a Váci utcai népművészeti üzletben.

△

A Francia—Magyar Baráti Társaság vezetősége Párizsban kidolgozta jövő évi munkatervét. A terv szerint magyar kulturális heteket rendeznek Reimsben és Le Havre-ban, magyar zenei heteket a Rhône-Alpes vidék megyéiben. A társaság számos tanulmányi kirándulást szervez Magyarországra, így pedagógusok részére is. Veress Péter hazánk párizsi nagykövete fogadást adott a társaság vezetőinek tiszteletére.

◆

A Bartók-vonósnégyes jelenleg NSZK-beli és svájci hangversenykörúton van, és november 6-ig összesen 17 koncertet ad a két ország olyan jelentős városaiban, mint München, Hamburg, Düsseldorf, Bern.

⊙

Turcsán Miklós festőművész munkáinak kiállítását október 29-én, szerdán délután fél hatkor nyitja meg Gyurkovics Tibor költő a Stúdió Galériában.

A Liszt Ferenc Társaság ma délután hat órakor a Fáklya Klubban tartandó ünnepi esten tiszteletbeli tagjává avatja Piero Otto Bremert, az Európai Liszt Centrum elnökét, aki ebből az alkalomból vetített képekkel kísért előadást tart Liszt és Itália címmel.

...a partonk
„politikával nem foglal
értelmiségiek számára
soron egyre szorosabbá
politikai elkötelezettség
jelent. Ugyanakkor a nep
különböző fórumai lehet
adnak arra, hogy köt
elkötelezettséggel szól
hozzá lényeges társadali
nemzeti kérdéseinkhez az
értelmiségiek is, akik, úgy
mond, „politikával nem fog-

ményekről, erkölcsről, művészetről vagy tudományról. Tehát a tudományok fejlődése, a művészetek virágzása, az értelmiség szabad alkotókedve és lendülete *maradéktalanul megegyezik a munkásosztály, a társadalom érdekeivel*. s ugyanigy egyértelműen hasznos az értelmiség haladó szellemű közéleti tevékenysége, politikai elkötelezettsége. Így hát társadalmunkban az értelmiség megbecsülése magától értetődő és természetes.

Pontosan az előbb elmondottak fejeződnek ki a népfront és az értelmiség viszonyában, ezek az elvek érvényesülnek a különböző népfrontbizottságok gyakorlati munkájában.

Visszatérve kezdeti gondolatunkhoz, az őszi pezsdüléshez, azt kell mondanunk, ehhez a gyakorlati munkához tartoznak a népfront különböző összejövetelei, ahol társadalmi és politikai kérdések kerülnek szóba munkások, parasztok és

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-926

1976 JAN 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Turcsán Miklós

1021

Turcsán Miklós metszete

változással inkább c
nondogatják a gyer
az leszel, ami csak
csimosás közben
mit jelent majd ez
Kihez kell elmen
kopogtatnom? El
hogy sehová, senki
kem is voltak keri
aim. Íme a bizony
n javítani az autóm
és segítem az öre
n, meredt ujjai köz

egy száz gyermekből továbbra is nat-

ÉLET ÉS
IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JO
Szerkesztőség: 1054 Budap
KÉZIRATOKAT
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT
Felelős kiadó: SI
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (E
Könyv- és Hír
Előfizetési díj: egy hónapra

Turcsán Miklós

Megegyezés

A Mini Galéria átmeneti sorsát illetően, az is megoldottnak tűnik. A *Fiatal Képzőművészek Stúdiójával* kötöttek szerződést. A közös megegyezés szerint évente négy kiállítást az újpestiek számára biztosítanak továbbra is. A többi tárlat anyagát a stúdió vezetősége válogatja ki, lehetőleg közérthető, de azért színvonalas alkotásokból. A paravánok, a teljes felszerelés korszerűsítése túl sokba kerülne. A terem rendbehozatala viszont nem várathat magára. Ezért máris zsákvászonnal vonták be — átmeneti megoldásként — a falakat. És már ki is nyomtatták a röplapokat, meghívókat, amelyek hírül adják, hogy november 20-tól *Turcsán Miklós* festőművésznek, a Fiatal Képzőművészek Stúdiója tagjának egyéni tárlatára kerül sor az Árpád úti kiállítóteremben. Ez a nyitány folyamatos, igényes műsorrendet ígér.

Magyar Hirlap 1976/

Wagner: Az ujpesti M

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 31

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Turcsán Miklós

1021

TURCSÁN MIKLÓS: ERDŐ SZÉLE

tatlanul eszünkbe jut, hogy a lapszá
elemzése alighanem *elemzése leh*
volna az akkori Pogánynak is. I
novszky Máriusz, az emigrációban
gozó *Ferenczy Béni*, *Kállai Ernő*, a
ságból ugyancsak kiszorult *Tolnay*
roly és a belső emigrációba vonuló
lep Lajos ír egyebek között az Ars
ban *Kmettyről*, *Czóbelről*, *Nemes I*
pérthről, *Szőnyiről*, *Medgyessyről*,
zanne-ról. Tehát a legtisztábban látó,
legjobb szemű szerzők a legfontosabb
mesterré növő művészekről. Ennyi
tanulságot kínál Szabó cikke, s egy to-
további kutatás lehetőségét, amely majd
teljes képet adhat egy izgalmas korról,
egy törekvésről, egy magatartásformá-
ról és egy nem mindennapi emberről.

Dési Huber korát, Dési Huber törek-
véseit, Dési Hubert, az embert, úgy tet-
szik, ismertük eddig is. Legfeljebb
rosszul ismertük, hiányosan ismertük,
itt-ott félreismertük — ezt bizonyítja
idézetekkel és tényekkel a teljes mű-
vészetírói tevékenységet értékelő *Timár*
Árpád. Mert ha a háromezer-néhány
példányban megjelent, válogatásában is
elégtelen 1959-es Dési Huber-kötetet
kézbe-kézbe vette is kritikusaink, mű-
vészettörténészeink jobbik része, Dési
Huber, a becsült és ismert festő *gondol-*
kodóként, tiszta szellemű esztétaként
nem él úgy a szakmai közvéleményben,
ahogyan élnie kellene. Évtizedig tipró-
dott az esztétika és a művészethistória
Derkovits értékelése miatt az ötvenes
évek derekáig, holott Dési Huber már a
mester halála utáni években egyértelmű
értékelést adott példaképéről; máig bi-
zonytalankodik a marxista igényű mű-
vel ezelőtt ugyanők, Dési Huber és az
Ars Una gárdája felfedezett. A magyar
művészeti gondolkodás olyan szellemeket adott az egyetemen marxista, marxizmushoz közelítő és haladó polgári szakmának, mint *Antal Frigyes*, *Wilde János*, *Tolnay Károly*, *Kemény Alfréd*, és olyanokat kapott vissza, vagy mondhatott végig a magáénak, mint *Hevesy Iván*, *Kállai Ernő*, *Pogány*, *Bálint György*, *Dési Huber* és társaik. Csak elő kellene venni az örökségüket, kiszabadítani a hírlaptárak olvasótermeiből a könnyebben elérhető könyvekbe.

Lehet, bizonyos, hogy némelyik hagyaték számbavétele közben némely gondolatot nem hasznosíthatónak, némelyet túlhaladottnak vagy éppen saját szándékaival ellentétes hatásúnak fogunk majd találni. De ez a felismerés is csak akkor következik be, ha az örökség előkerül. Elő pedig csak úgy kerülhet, mint a Rabinovszky Máriuszé: új, méltó terjedelmű kötetben. Az új, méltó terjedelmű Dési Huber-kötet — szakmai körökben úgy hírlik — készül már. A Kállaiéról, a Hevesyéről egyelőre szakmai körökben sem hírlik semmi.

Jó volna hallani róluk. A tudománytörténészek elkezdtek valamit, jó lenne

Turcsán Miklós

A Stúdió Galériában október 29-én nyílt meg Turcsán Miklós festőművész kiállítása.

------:Kiállitási naptár.
Művészet, 1975. november - 45.oldal

Turcsán Miklós, festő

— **Turcsán Miklós** festőművész kiállítása október 29-én, szerdán fél hatkor nyílik meg a Stúdió Galériában, V., Bajcsy-Zsilinszky út 52. Megnyitja: Gyurkovics Tibor költő.

– Keddi mozaik

4. Bp.

Népszava, Bp. 1975. okt. 28.

Turcsán Miklós festőművész

A Studió Galériában október 29.-én nyitják meg Turcsán Miklós festőművész kiállitását.
A Niregyházi Benczur Gyula-Teremben Pál Gyula festőművész és a Pécsi Képcsarnokban Pogány Géza festőművész kiállitásának megnyitója október 30.-án lesz,- mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 25.
XIX. évf. 43. sz. 8. lap.

Turcsán Miklós

Turcsán Miklós: A PAPÉK KATÓJA

— Nyilasi, Pintér, Zombori — Pusztai, Kovács, Váradi.

Csehszlovákia: Michalik — Paurik, Dobias, Dvorak, Gőgh — Kozak, Pollak, Moder — Masny, Cermak, Nehoda.

Az már az első negyedóra után egyértelműen bebizonyosodott, hogy egy nagyon jó erőnek örvendő, lelkes csehszlovák csapat látogatott a Népstadionba.

A kezdeti izgalom után is váratott magára a magyar csapat jó játéka, talán a csehszlovákok szoros és kemény emberfogása miatt, de lehet, hogy azért is, mert a vendégek elsősorban a balszélen vezetett támadásai rendre zavart okoztak a Bálint vezette magyar védelemben. A 13. percben Zombori nyesett labdája szállt mellé, aztán Nehoda lapos lövése kerülte el a jobb alsó sarkot.

A 20. percben Váradi jó cselek után lőtt, a kapus erővel Váradi lőtte, a lab a sorfal és a kapus ke érintve vágódott a jobb rokba.

A fordulás után a ven gek akcióival folytatód a játék. A magyar támad sokat a csehszlovákok ál lában kisebb szabálytala ságokkal „széttörték". Az percben Zombori 25 mété lövését a jobb alsó sar előtt védte vetődve Mich lik. A másik oldalon 3 per cel ezután Moder bomba kerülte el a kaputt, az percben Nehoda lövését h rította Gujdár. A 60. per ben — kicsit váratlanul megszerezte második gólj a magyar együttes. Pint középre ívelt a bal oldalr Kovács — őrzője Dvora szabadon hagyta, mivel e csúszott — az ötösről a ka pus és a jobb kapufa kö zött fejelt a hálóba (2:0).

A 63. percben cseréltek vendégek, Cermakot Vize váltotta fel. A két 16-os kö zött folyt az elég jó iram

Hét sportág két napja

A kollégiumi sport

Turcsán Miklós

2

„Égő olajmező"
o. farost 100 x 122 cm

– repró –

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőmüvészek Studiója Bp. 1976.

Turcsán Miklós festő 1

(1944 Szil-

17 Képzőművészeti Főiskolát 1969-ben fejezte be, mestere Fónyi Géza volt. 1971-ben önálló kiállítást rendezett Hódmezővásárhelyen

"Ifjuság a szocializmusban" kiállítás katalógusa
MMG, Fiatal Képzőművészek Studiója Bp. 1976.

Turcsán Miklós

Turcsán Miklós metszete

Élet és Irodalom, Bp.
1976. jan. 3. XX. évf. 1. sz. 15. lap

ÉLET ÉS IRODALOM

ig változással inkább csak a szá-
ók mondogatják a gyereknek: „te
am az leszel, ami csak akarom".
Kocsimosás közben tűnődöm,
ogy mit jelent majd ez a kis ke-
ilő? Kihez kell elmennem, kinél
ell kopogtatnom? El is határo-
om, hogy sehová, senkinél!
Nekem is voltak kerülőim, ka-
varjaim. Íme a bizonyság: meg
ıdom javítani az autómat... meg-
tem és segítem az öreget, aki a
ostán, meredt ujjai között egy

mert a mi nemzedékváltásunk ide-
jén történelmi és társadalmi erők
hatására megháromszorozódott a
szellemi dolgozók száma. Egyszer-
űen szükség volt ránk. 1970-ben
1,3 millió szellemi foglalkozású ak-
tív kereső volt az országban. 443
ezerrel több, mint akár csak 1960-
ban. A növekedésnek ez az aránya
szükségképpen lelassul. Ám ha a
szellemi foglalkozású apák minden
száz gyermekéből továbbra is hat-

ha mondjuk gyá
sége volna a fi
szélnek róla, c
volna.
Ha nem bes
mintha nem vol
Egyik szakmu
tünkben 1400 d
ségi gyerek csal
az egész iskoláb
autóvillamosság
metikusnak tan

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS
Szerkesztőség: 1054 Budapest, Széchenyi utca
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT. Budapest VII., Le
Felelős kiadó: SIKLOSI NORBERT i
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerüle
Könyv- és Hírlap Külkereskedelm
Előfizetési díj: egy hónapra 10 forint, negyedév
INDE

Turcsán Miklós festő

Kiállítása a Studió Galériában

1975. október 29 – november 15.

– Katalógus a tárlatban –

Turcsány Miklós:
A papék Katója.

Turcsány Miklós

telepük, építése
eg nem fejeződött be. Mintaszerű a legelő, a legeltetés. Az állomány minőségét tobbek között az is reprezentálja, hogy éppen a bemutató idején végzett juhnyírás alkalmával a megyei termelőszövetkezetek neves képviselői meggyőződhettek: a gyapjúhozam elérte a 4,56 kilogrammot jószágonként. Kialakult a jó szakképzettséggel rendelkező juhtenyésztőgárda köztük régi és új juhászokkal. Az itt folyó tenyésztés valóban kifejezi, amit a tanácskozás alkalmával Herencsényi József megyei tanácselnök-helyettes így fogalmazott meg: „*A juhászat megyénk mezőgazdaságának egyik kulcskérdése...*" „*...az adottságainkat, lehetőségeinket, tartalékainkat, a fejlesz-*

kent. Most ismét fellendülő ben van, az állomány koncentrálásával az egy üzemr jutó létszámot illetően há romszorosára emelkedett.

Korszerűen, egyenletesen

Az endrefalvi termelőszö vetkezetben tartott megyei ta nácskozás jól szolgálta azt törekvést, hogy juhtenyészté sünk a megyei tervezetne megfelelően kiegyenlített le gyen és minden tekintetbe korszerűen végezzék ezt a fel adatot. A példát olyan ter melőszövetkezet szolgáltatt

Turcsán Miklós

A Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállítását az Ernst Muzeum nagytermében rendezték meg. Vadas József: "Sematikus roncsok" címmel beszámol a tárlaton szereplő művészek munkájáról, s felsorolja neveiket: Birkás Ákos, Blaskó János, Bodoczky István, Dienes Gábor, Galántai György, Gyurcsak Ferenc, Kaubek Péter, Kéri Ádám, Mészáros Géza, Nagy Előd, Nagy Gábor, Pusztai Ágoston, Simsay Ildikó, Szeift Béla, Szentirmai Zoltán, Turcsán Miklós, Ujházi Péter, Váró Márton, Wahorn András, Zámbó István.- Vadas József részletes kritikáját -fenti címmel-, lásd: Wahorn András nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 10. XX. é f. 2. sz. 13. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Turcsán Miklós
1021

Turcsán Miklós linómetszete

1974. MÁRCIUS 16.

ugyan meg ma is érthetők (bár, gondolom, már nem sokáig); de van-e valakinek kedve érteni őket?

1/3

Az olvasó más; neki bármilyen műről joga van kijelenteni, hogy nem érti. Hiszen a szó szoros értelmében „mindenkinek szóló", *mindenki* számára érthető mű képzete puszta *képzet*, dilettáns illúzió vagy célzatos manipuláció. Ha ez illúziókban nem ringatjuk (e manipulációnak nem engedjük át) magunkat, tudjuk, hogy van, akinek számára Petőfi dalai vagy Beethoven szimfóniái sem érthetők. Sőt: hogy azok is, akik értik, igen

veszeti kritika letezik
nem is oly rég, a mi
és gyakorlatunk szerinti
mint két százada), mind
szet új törekvéseivel sz
zett tőr volt. Orv fegyv
nem kerülhetett ki az
művészetnek szinte egy
újítója vagy újító mozgalma és irányzata sem. A huszadik században még kevésbé, mint annak előtte. De ennek a magyarázata sem elsősorban a modern művészet belső fejlődésében keresendő, hanem abban az általános felgyorsulásban, amely a század egész világképét jellemzi. Ezt a szellemi száguldást, igaz, a művészet is táplálta üzemanyaggal. A modern költészet kez-

tészet egy egész korszakáról (persze, mindig a legújabbról), hogy érthetetlen, azok pontosan ezt teszik: a művet tartalmi kivonatával próbálják összemérni. S ha nem sikerül...

1/6

...akkor Valéry szavaival írható le, mi történik: „Az embereket tiszteletre méltó türelmetlenség

1974. MÁRCIUS 16.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

1971 JUL 2

1021 Turcsán Miklós

Turcsán Miklós: Háború

KORTÁRSUNK
FÖLFEDEZÉSE

(5. old.)

Devecseri Gábor
és Somogyi Tóth Sándor
TÁRCÁJA

(14—15. old.)

Riport
A KERESZTREJTVÉNYRŐL

(16. old.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Turcsán Miklós

IFJÚ
KOMMUNISTA
1967 MÁJ

1021

Turcsán Miklós: TÁJ

sőt tudósokkal találkoznak; tamányi kirándulásokat szerveznek; ös színház- és mozilátogatásokat deznek; s mindezeket rendszerint gulatos, szórakoztató, tánccal bekötött klubnapok keretében te-, igazolva — és megvalósítva — l azt az alapvető és köztudott ságot is, hogy *a kulturálódás en politizálás is*, s hogy *a kulis nevelődés egyben politikai nedés is.*

szont — ez is régi igazság —, az alom nemcsak az olvasásból áll, m az olvasnivalók megszületél is: *könyvekből is, amelyek ban ma még nem mindig ugyan- célt szolgálják.*

AATÓR
NEKAROK

ha áttérünk a zene területére, núgy megmaradhatunk — meg ell maradnunk — eddigi gondoenetünkben.

Évről
zenekai
A fiata
l angsú
ebből a
ként ki
vetség részéről). De ez az igény és népszerűség azt is bebizonyította, hogy van igény és népszerűség a *tartalom* — sőt, a *politikai tartalom* — tekintetében is.

A fejlődés eredményeként nyugtázhatjuk a pol-beat és a protest-song példátlanul magasra szökött népszerűségét, s ennek kapcsán azt a *pályázatot* is, amelyet a KISZ központi bizottsága nemrég írt ki a politikai, társadalmi mondanivalójú dalok komponálására, betanulására és előadására. Érdekes módon, *a szórakozásnak ez a speciális és sokak által túlságosan könnyűnek ítélt területe*

Turcsán Miklós, festő

□ TURCSÁN MIKLÓS festőművész munkáiból nyílik kiállítás október 29-én, szerdán délután fél hatkor, a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában. Megnyitja: Gyurkovics Tibor.

– :A Turcsán Miklós ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 27.

Turcsány Miklós

"Tanulmány" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. márc. 14.
XIV. évf. 11. sz. 15. lap

Turcsán Miklós

"Madarak" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. május 9.
XIV. évf. 19. sz. 5. lap

Turcsán Miklós

"Fa" c. rajzán ak repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. okt. 3.
XIV. évf. 4o. sz. 5. lap

Turcsán Miklós

Beat - koncert olaj 100×70 cm

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Bereczky Lóránd.

M.D.K.

Turcsán Miklós

"Anya" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap cimlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. cimlap

M.D.K.

Turcsán Miklós

"Csendélet" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 29.
XIII. évf. 13. sz. 7. lap

Turcsán Miklós

festőművén

„Konglomeralma" a h. Magyar tájak – biennálén a Hatvani Galériában

Farkas Andrá
ciKe

Népújság (Heves)
1980 dec. 14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Turcsán Miklós
SZABAD FÖLD
1967 AUG
1021

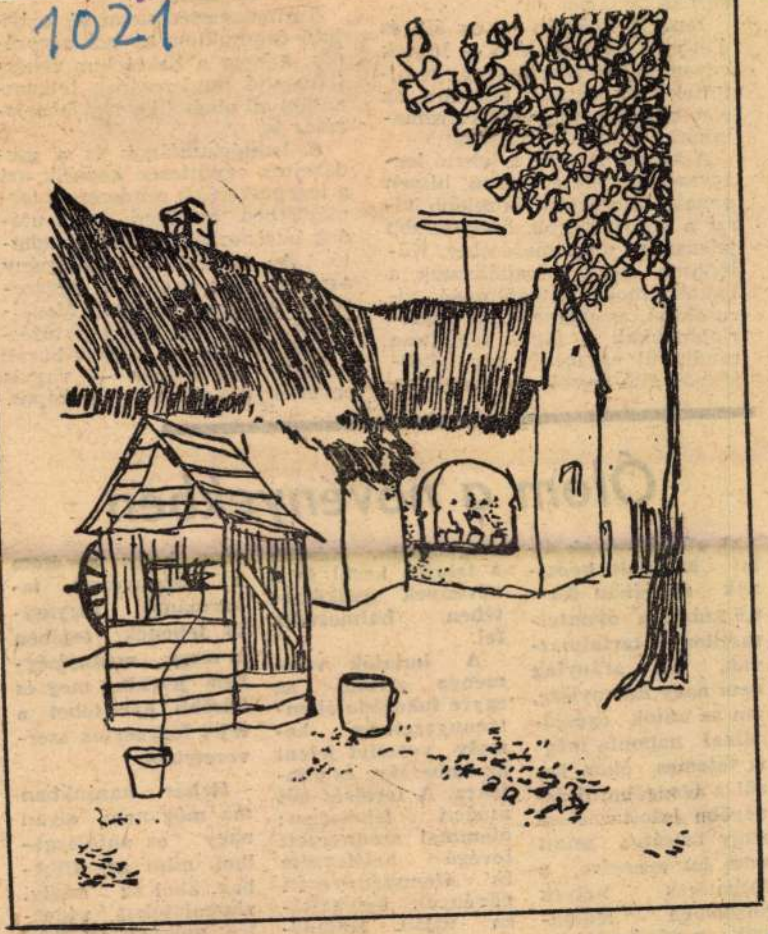

Öreg porta

(Turcsán Miklós rajza.)

sét) is.

Ezek a különös — az élő élettelen határán lévő — lén egyedülálló lehetőséget ny tottak biológusok számára élet bizonyos alapvető folyar tainak tanulmányozására.

A kutató mindig a lehető l egyszerűbb esetet keresi, hisz annak megértése közelebb ... szi a bonyolultabb, összetettebb jelenségek megismeréséhez. Különösen sokat foglalkoztak a baktériumokat megtámadó vírusokkal, az úgynevezett *bakteriofágokkal*. A fágok felépítése rendkívül egyszerű: egy fehérjékből álló burokban egyetlen

mészetben, amelyen — az utódok létrehozása tanulmányozható. A kísérletező tudomány azonban még ennél is egyszerűbb rendszert keresett. Megállapították, hogy a fág-fertőzésre sok esetben a fehérje-burok nélküli nukleinsav — vagyis egyetlen molekula — is képes.

Ólom a növényekben

A gépjárművek által használt benzinek általában 0,5—0,6 százalék ólomtetraetilént tartalmaznak. Ez aránylag nem nagy mennyiség, ám az autók égésgázaival naponta mégis tetemes ólom kerül a levegőbe. A levegőbe jutott ólom nagy fajsúlya miatt nem jut messzire, a forgalmas helyek közelében leülepszik, a növények felületére jut, ahol megkötődik. Később a talajba kerül és a növények gyökérzetében halmozódik fel.

A kutatók véleménye szerint az egyre fokozódó ólomszennyezettség komoly veszélyt jelent az emberekre és állatokra. A fertőzés két módon lehetséges: ólommal szennyezett levegő belélegzése és ólomszennyezett növények fogyasztása útján. Különösen nagy veszélyt rejt magában az a tény, hogy az ólom a szennyezett takarmányt fogyasztó tehenek tejében is nagy mennyiségben jelenhet meg és később kárt tehet a tejet fogyasztók szervezetében.

Habár hazánkban ma még nem olyan nagy az autóforgalom, mint az USA-ban, ahol az eddigi vizsgálatokat végezték, mégsem árt óvatosnak és előrelátónak lenni...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Turcsán Miklós
HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG
1964 NOV 3.

1021

TURCSÁN MIKLÓS: A gitáros (tus)

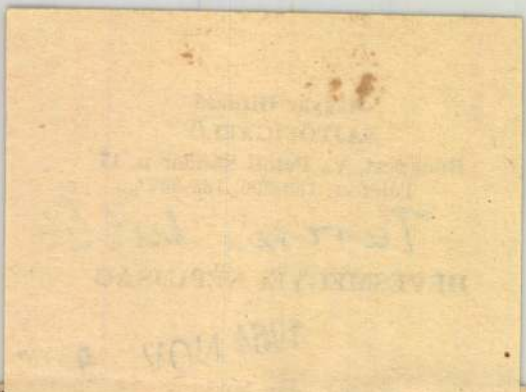

izalmiak összeü
ásra, hogy szét
özött a tenniva
zítették a részle
ervet is, azonba
itszik, hogy a
i nem tudnak
árttaggal taná
idják valamennyi párttag vé-
ményét kikérni, javaslatait
eghallgatni. Hogy miért?

— Párttagságunk 60—70 szá-
aléka állandóan úton van, vi-
ki telephelyen dolgozik, azért
em tudjuk majd valameny-
yiüket meghallgatni — adja a
agyarázatot Márkus István
árttitkár.

— Hozzákezdtek már a ta-
ácskozásokhoz?

— Hogyne. Magam már több
árttaggal beszélgettem.

— Milyen javaslatokat ka-
ott?

— Főként a pártvezetőség
emélyi összetételét illetően

tással felújítjuk azokat az al-
katrészeket, amiket lehet.

— Milyen segítséget adnak a dolgozók a terv teljesítéséhez?

— Elmondhatom ezzel kapcsolatban Pádár János gépkocsivezető példáját. Ő hívta fel a vezetőség figyelmét arra, hogy a hat új típusú farmotoros autóbusz hűtési és fűtési rendszere sokban különbözik az eddig megszokott típusoktól. Nagyobb gondot és több hozzáértést igényel. A vezetőség figyeljen fel erre a körülményre és beszéljen az új autóbuszok vezetőivel is, nehogy idő előtt kiessenek az

Vasárnap közel másfélé
került földbe a

Az élet azokat igazolja, akik
allgattak a szakemberekre
s a vetést, a talajelőkészítést
zok utasításai alapján végez-
ik, illetve végzik a megye
ermelőszövetkezeteiben. A há-
mhetes rendkívül csapadé-
os időjárás felborított min-
en előzetes, alaposan kidol-
ozott munkatervet mind a ta-
jelőkészítésben, vetésben,
ind a betakarítási munkák-
n. A sürgős munkák végre-

hajtásában a szervezetlenség jelei mutatkoztak, hiszen a lemaradás veszélyeztette a termékek romlásmentes betakarítását és a kenyérgabona vetéstervek időbeni, jó minőségben való teljesítését. Veszélyeztette ez a lemaradás a termelőszövetkezeti tagság biztonságos jövedelmét, sőt a népgazdaságot is, jelentősen súlytotta volna.

Néhány termelőszövetkezet-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Turcsán Miklós

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 NOV 7.

1071

TURCSÁN MIKLÓS: KRUMPLIHÁMOZÓ

Sport Sport

ortvezetők tetése

Kiváló Dolgozója kitüntetést; id. Németh Tibornak, Juhász Károlynak, Koncz Istvánnak, Szakács Bélának, Ali Jánosnak, Kerecsendi Andrásnak, a Testnevelés és Sport Érdemes Dolgozója kitüntetést adományozta.

Az MTS ügyvezető elnökségének díszoklevelét az alábbiak kapták: Dobos Sándor, Ferenczi András, Cseh László, Kiss Alajos, Erdélyi István, Kovács István, Petró Lajos, Jankovits Béla, dr. Ripka Kálmán.

Az MTS Heves megyei Elnökségének díszoklevelét kapták: Bilicz János, Lovász József, Bajzáth Oszkár, Somogyi István, Tóth Albert, Márisch Emil, Barta Gábor, Csekő Sándor, Keller Miklós, Fodor Kálmán.

József és Szegedi Barna, akik a ozója kitüntetést kapták.
(Kiss Béla felvétele)

Érdekességek

Az erő a húsban van

— vallja a világ legerősebb embere, Leonid Zsabotinszki. Ez a 1,90 méter magas ember csaknem 160 kg súlyos. Minden verseny előtt legalább két kilogramm húst eszik meg — főzve, kirántva és sütve. Leonid szerint a legtöbb erőt a hús adja, azért eszik meg belőle annyit.

★

Hogy meg ne fázzon

A francia sportolók vezetősége, a franciákra jellemző figyelmességgel tűnt ki Tokióban is. Janou Lefébvre csinos díjlovaglónőt mindjárt a megérkezés napján Tokió egyik legfényűzőbben berendezett szállodájában szállásolták el, ugyanott, ahol ők maguk is szállást kaptak. Erre felhördültek a halandó francia sportolók és megkérdezték, hogy miért részesítették Janout előjogokban. A mindenható vezetők közül egy sem volt zavarban, megmagyarázták, hogy Janou meghűlt, már náthás, neki melegebb szállás kell. Egy francia sportolónak volt annyi bátorsága és megkérdezte: — Önök nem tartanak attól, hogy esetleg náthát kapnak?

Kérdése válasz nélkül maradt.

SZERETETTEL MEGHÍVJUK
A SAN MARCO GALÉRIÁBA

San Marco
Galéria

Óbudai Művelődési Központ 1032 Budapest, San Marco u. 81.

március 17-én, pénteken 18 órára

TURCSÁN MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

kiállításának megnyitójára.

A képeket

SZARKA ISTVÁN

versekben megformált asszociációi gazdagítják, amelyek a költő előadásában hangzanak el.

A kiállítást megnyitja

Aszalós Endre

művészettörténész

**Közreműködik Türk Zsuzsanna,
az Aelia Sabina Zeneiskola hegedűs növendéke.
Tanára: Cserta Ida Cecília.**

**A kiállítás megtekinthető
március 20- április 7-ig, hétköznap 10-17 óráig.**

MEGHÍVÓ

megismételt, második közgyűlést 1997. május 6-án, kedden délelőtt 11.00 órai kezdettel a Budapest IX., Kinizsi u. 30-36. szám alatti központi irodájába fenti napirenddel összehívja.

MEGHÍVÓ

Az IBB Értékpapír Rt. (1125 Budapest, Mátyás király út 11/b.) igazgatósága ezúton értesíti tisztelt részvényeseit, hogy **1997. május 15-én (csütörtökön) délelőtt 10.00 órakor** tartja évi rendes közgyűlését.

A közgyűlés helye:

1125 Budapest, Mátyás király út 11/b.

A közgyűlés napirendje:

1.) Igazgatóság beszámolója az 1996. év üzleti tevékenységéről, eloszlás az 1996. évi mérleg és eredménykimutatás elfogadásáról.

2.) Felügyelő Bizottság jelentése az 1996. évi tevékenységről, javaslata az 1996. évi mérleg és eredménykimutatás jóváhagyásáról.

3.) Könyvvizsgáló jelentése az 1996. évi tevékenységről.

4.) Az 1996. évi mérleg és eredménykimutatás megállapítása, valamint az igazgatósági, felügyelő bizottsági és könyvvizsgálói jelentés elfogadása.

5.) Alapszabály módosítás.

A közgyűlésen szavazati joggal rendelkező részvénytulajdonosok szabályszerű meghatalmazás útján is képviseltethetik magukat.

IBB Értékpapír Rt. igazgatósága

8.00–14.00 óráig.

A pályázatokat 1997.
vagy személyesen benyújtani c
gálati Irodájába (1052 Budc
hétfőtől csütörtökig 8.00–16.3

A pályázatokat zárt borítékb
kérjük ráírni:
„Települési Értékvédelm

A beküldött pályázatokat a kiír
Budapest, 1997. március

**A Fővár
Városrendezési és Vá
Kulturá**

Budapest, Budafoki út 183. sz. alat

KIADÓK

irodák, különböző méretűek (15 nm-től 8 nm-ig) bútorozottan és üresen is.

Az irodák földszinten és emeleten találhatól frissen festettek, mázoltak. Telefon fővonal mir den szobában megoldható. Raktár ugyanitt k adó, 200–300 nm fűtött, fűtetlen. Bérleti díjába a villany- és fűtésköltségek szerepelnek.

Iroda bérleti díja 2000–2500 Ft/nm/hó.
Raktár bérleti díja 1100 Ft/nm/hó.

Érdeklődni lehet 8–15 óráig

...apszódiában, az *Ikonográ-*
...ban, *Halotti beszéd-* és *Széche-*
...oratóriumában, *Mózes* című
...ájában, zongora- és hegedű-

Irodalmi és Művészeti Akadémiának, '93-ban a *Magyar Zene- és Táncművészek Világszövetsége* elnökének választotta.

*

Durkó Zsolt nemzeti kultúránk, szellemi életünk kiemelkedő szeisége volt. Nem ismert megalkuvást. Tekintélyét, szakmai rangelsősorban mesterségbeli tudásának, szorgalmának, puritánsák, zeneszerzői formaérzékének és -igényének köszönhette. Harágának – abban a küzdelemben, amelyet a magyar zenei élet mében, illetve megújulásáért folytatott. Sokszor csatázott az vonalban, mindig a tisztesség vezérelte, s a harcnak végül ála lett. De köszönhette tekintélyét kérlelhetetlen minőségre tősének is, amellyel örökre példát mutat a magyar művésztársanak, és amely muzsikáját is jellemezte. Ahogy a közéletben, ben sem volt hajlandó soha kompromisszumokra. Egyetlen eggyel sem áldozott a népszerűség oltárán. Nem is volt rá ge, muzsikájával meghódította Európát. Bartók és Kodály zegyományait fejlesztette tovább, az ő nyomukban járt. Egyike oknak a zeneszerzőknek, akik a hatvanas évek elején meghoták az Európában már elfogadott, új zenei kifejezésmódot, be beleszőve magyarságát, a magyar zene értékeit. Tiszta formerített szavai, gondolatai tisztelőinek erkölcsi támaszt jeek. Majd Durkó Zsolt megmondja – háríthották el sokan a feleet –, s ő mindig irodalmian fogalmazva, hatalmas műveltség- az igazság kövének súlyával alkotott véleményt. Konzervatív gen, ha ez a szó a szabad gondolatok megbecsülését jelenti a andóság érdekében. A fajsúlytalannal soha nem vállalt szelözösséget. A jövő nélküle – bizonytalan. De ha Durkó Zsolt ívére gondolunk; jellemére, meleg tekintetére, félszeg mozdu-, felkiáltójeles megjelenésére emlékezünk, van honnan erőt eznünk, van miből építkeznünk.

pest Galéria kiállítóházában (III., Lajos utca 158.). Rob Amberg, Mark E. Brown, Juan Logan, Agnes Preston-Brame, Ann Rowles, Stephanie Santmyers, Baranyai András, Károlyi Zsigmond, Lovas Ilona, Schmal Károly, Szotyory László, Tolvaly Ernő művei láthatók a tárlaton.

TURCSÁN MIKLÓS festőművész kiállítását Aszalós Endre művészettörténész nyitja meg április 4-én fél öt órakor a Móra Ferenc Múzeum képtárában (Szeged, Horváth M. u. 5.).

AZ ORSZÁGOS DIÁKPARLAMENT május l-jétől ülésezik három napon keresztül. A megnyitót, amelyen részt vesz Göncz Árpád köztársasági elnök is, az Erkel Színházban tartják meg. A második nap a résztvevők szekcióüléseken folytatják a munkát különböző iskolákban. Szabad programként a diákok ellátogathatnak a Magyar Televízió székházába, internetes, számítógépes bemutatókat rendeznek számukra. Az egyes szekciók képviselőit fogadja Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke.

Az egyesületet 1992-ben támogatják:

DEBRECEN M. J. VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA

MAGYAR HITELBANK

LAKITELEK ALAPÍTVÁNY

OTP BANK

IFJÚSÁGI ALAPÍTVÁNY

TURCSÁN MIKLÓS festő

GALÉRIA

A MŰVÉSZEK ÉS MŰPÁRTOLÓK DEBRECENI EGYESÜLETE,
és az IFJÚSÁGI ALAPÍTVÁNY
Tisztelettel meghívja Önt és barátait

1992. szeptember 18-án 17 órára
BENYÓ ILDIKÓ grafikusművész
és
TURCSÁN MIKLÓS festőművész
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A kiállítást megnyitja: FÁTYOL ZOLTÁN festőművész
Közreműködik: BENYÓ JUDIT költő
A kiállítás megtekinthető:
október 2-ig, naponta 14—18 óráig

A kiállítás helyszíne:
GALÉRIA (Simonyi út 14.)

BENYÓ ILDIKÓ: VÁGYAKOZÁS III.

A Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a Képtárba (Szeged, Horváth M. u. 5.)

TURCSÁN MIKLÓS

festőművész

kiállításának megnyitására

A tárlatot 1997. április 4-én,
pénteken du. 1/2 5 órakor

Aszalós Endre
művészettörténész
nyitja meg

Turcsán Miklós

A kiállítás megtekinthető:
1997. április 4–május 4.
naponta 10–17 óráig (hétfő kivételével)

Officina Nyomda, Szeged
F. k.: dr. Trogmayer Ottó

Meghívó

TURCSÁN Miklós

ZSELLÉR Jenő: Külön világ a világok sokasága mellett : Turcsán Miklós művészetéről. = Lyukasóra, 1,1992,3. 4. ill.

253. REIMHOLZ Péter: A gerbeaud új portáljáról. = Magyar Építőművészet, 1984, 6. 22-23., ill.

254. RIEDERER, Josef: Műkincsről vegyész szemmel : Anyagvizsgálat, kormeghatározás. Bp. : Műszaki, 1984 237 p., ill.

255. ROMÁN András: Beszámoló az ICOMOS VII. kongresszusáról és a hozzá kapcsolódó ülésssorozatról. + Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának alapszabálya. = Műemlékvédelem, 28, 1984, 4. 309-313.

256. ROMÁN András: Hollókő helye a világ műemlékvédelmében. = Honismeret, 12, 1984, 2. 9-10., ill.

257. ROMÁN András: Az ICOMOS és a magyar műemlékvédelem 1975-1980. = Magyar Műemlékvédelem, 9 (1984) 433-438.

258. ROMÁN András: AZ ICOMOS Konzultatív és Végrehajtó Bizottságának ülése (Párizs, 1983. november 14-18.). = Műemlékvédelem, 28, 1984, 2. 149-150.

ROMÁN András: A történeti város és városrész mint a legkomplexebb műemlék.291/7.

259. SÁRVÁRI Márta: Kastélyok a huszonnegyedik órában. = Magyar Nemzet, 1984. április 22. 3.

260. SÁRVÁRI Márta: Magyar javaslat a történeti városok védelmére [beszélgetés Dercsényi Dezsővel]. = Magyar Nemzet, 1984. március 31. 7.

261. SÁRVÁRI Márta: Modern keretbe foglalt történelem ., Flórián tér]. = Magyar Nemzet, 1984. november 11. 5.

262. SÁRVÁRI Márta: Múzeumként állítják helyre Ozorai árkastélyát. = Magyar Nemzet, 1984. március 12. 5.

SÁRVÁRI Márta: Történeti város [beszélgetés ndrással]. = Magyar Nemzet, 1984. május 11. 9.

CHINAGL Gábor: A belsőépítészet, képző- és szerepe az Operaház rekontsrukciójában. = par, 33, 1984, 8. 478-484., ill.

MAYR János: Sopron, Szt. Mihály templom lyreállítása. = Magyar Építőipar, 33, 1984,

← tornya

TURCSÁN Károly

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

TURCSÁN MIKLÓS

1944-ben született Szilben (Győr-Sopron megye)
1957-ben a család Szombathelyre költözik.
1959-63 a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnázium növendéke.
1965-69 a Képzőművészeti Főiskola hallgatója. Tanára: Fónyi Géza.
1969-től tagja a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1972-től kiállító művész.
1978-tól tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének.
1986-ban és 1987-ben a párizsi Academie Internationale de Lutéce pályázatán ezüstérmes kiállító.

Önálló kiállítások:

1972. HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, Medgyessy Ferenc terem
1975. BUDAPEST, Stúdió Galéria
1976. ÚJPEST, Mini Galéria
ÚJPALOTA, Lila Iskola
1977. KISKUNHALAS, Semmelweiss Kórház
1978. HAJDÚDOROG, Művelődési Ház
BUDAPEST, Dózsa György Művelődési Ház
1992. DEBRECEN, Műgyűjtők Egyesülete
1994. Stefánia Galéria
Csepel Galéria és Helytörténeti Gyüjtemény
SZOMBATHELY, Művelődési és Sportház
1995. Zuglói Gyermekház

Tisztelettel meghívjuk

Turcsán Miklós

festőművész

kiállítására.

A kiállítást megnyitja:

Dr. Aszalós Endre

művészettörténész

1996. január 3-án /szerdán/
17 órakor.

A kiállítás január 3 - 19-ig
hétköznap
14-20 óráig tekinthető meg.

Cím:
ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA
Bp., XIII. ker. Tátra u. 20/b
/bejárat a Radnóti Miklós u. felől/
tel.: 13-26-992

A Csepel Galéria
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1994. október 6-án 18.00 órára

TURCSÁN MIKLÓS
festőművész kiállításának megnyítójára

Az anyagot válogatta
és a kiállítást megnyítja:
Dr. Aszalós Endre
művészettörténész,
az MNG főmunkatársa.

A kiállítás helye:
Budapest, XXI. ker. Szent Imre tér 3.
Tel: 276-7343

Megtekinthető:
1994. október 26-ig, 10-18 óráig,
hétfő kivételével naponta.

A Helytörténeti Gyüjtemény várja a látogatókat a Csepel története napjainkig című állandó kiállítás megtekintésére.

FK.: Sárkány István
művészeti vezető

TURCSÁNY MIKLÓS festő

és Benyó Hedvig grafikus kiállítása
Debrecen, Simonyi u. Galéria
1992. szept.

Vasárnapi Hírek 1992. szept. 13.

âme de la tahitienne primitive, disparue avec le travail des missionnaires dans ces îles. Le "paradis perdu" de Gauguin, qui ne peut être compris que d'après sa personnalité, se révèle ainsi comme inpiré d'idées boudhistes, théosophiques et autochtones.

Géricault, Jean Louis André Théodore

2674. SELLS, Christopher. **Two letters from Gericault to Madame Horace Vernet.** *Burlington magazine*, 1989, 131, no 1032 (Mar), p. 216-218, 2 ill.

Publishes and discusses transcriptions of letters dating between 1820 and 1821 which shed light on biographical details of Géricault's life and chronology of work.

Guys, Constantin

2675. KOELLA, Rudolf. **Constantin Guys**. Exposition : Winterthur (CHE), Kunstmuseum Winterthur, 3 mai-11 juin 1989. Winterthur : Kunstmuseum, 1989. 92 p., 54 ill. (13 col.), bibliogr. En allemand.

Henner, Jean Jacques

2676. LANNOY, Isabelle de. **J.J. Henner : la jeunesse d'un peintre de 1847 à 1864 : du Sundgau à la villa Médicis.** Exposition : Mulhouse (FRA), Musée des beaux-arts, 14 déc 1989-18 fév 1990. FUCHS, Monique, introd. Steinbrunn-le-Haut : Editions du Rhin, 1989. 103 p., ill., 114 oeuvres exposées.

Catalogue de la première des expositions consacrée à l'oeuvre du peintre alsacien Jean Jacques Henner (Bernwiller, 1829-Paris, 1905) : les années de jeunesse.

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására

(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.

Tel./fax:266-4857

1994.július 18-1994 július 31.

10-18 óra között

TURCSÁNY Vilmos

MHB IMMO ART GALÉRIA
és a
KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására
(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

KIÁLLÍTANAK:

Atlasz Gábor festő
Ádám József intermedia
Bakos Gábor intermedia
Balázs Alfréd festő
Balogh István festő
Baranyai Levente festő
Berzsenyi Krisztina dOsziet-jelmez
Borbély Béla festő
Csiszér Zsuzsanna festő
Csomós Zoltán képgrafikus
Dobai Csaba szobrász
Gallusz Gyöngyi képgrafikus
Gyarmathy Éva festő
Kotormán Norbert szobrász
Lévai Ádám képgrafikus
Major Szilvia festő
Miksa Bálint festő
Pap Edina festő
Pintér József Zsolt tervező grafikus
Sellyei Tamás Ottó tervező grafikus
Turcsány Villő szobrász
Varga Zsolt tervező grafikus
Veres Kálmán szobrász

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.
Tel./fax:266-4857
1994.július 18-1994.július 31.
10-18 óra között

A kiállítás megtekinthető:
1995. november 3-23.

H-P: 10-18h
Sz: 17-21h

NYÚL GALÉRIA
Bp. VII., Holló u. 16.

A kiállítás támogatója:
MÉRTÉK ÉPÍTÉSZETI STÚDIÓ

Meghívó

TURCSÁNYI Villő

TURCSÁNY VILLŐ
és
BARANYAI LEVENTE

kiállítása
a
Nyúl Galériában

Megnyitó
1995. november 3. 18h

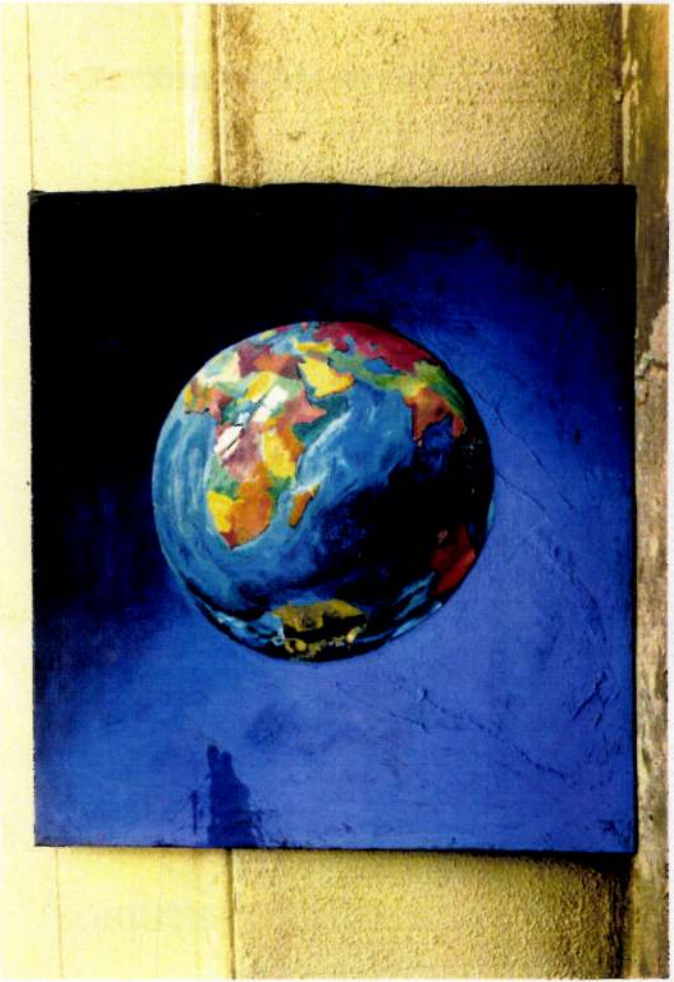

K O R T Á R S G A L É R I A

TURCSÁNYI András

Tisztelettel
meghívjuk
Önt és családját
a Pintér Sonja Galériába
2001. január 19-én
pénteken 17 órára.

Turcsányi Antal *festőművész kiállítását*

P. SZABÓ ERNŐ nyitja meg.
A megnyitó után
kötetlen beszélgetésre
nyílik lehetőségünk
a művésszel
a galéria
kávézójában.

A kiállítás február 27-ig tart nyitva

Tímár Árpád
Budapest
Üllői út 119. IV/65
~~1181~~ 1091

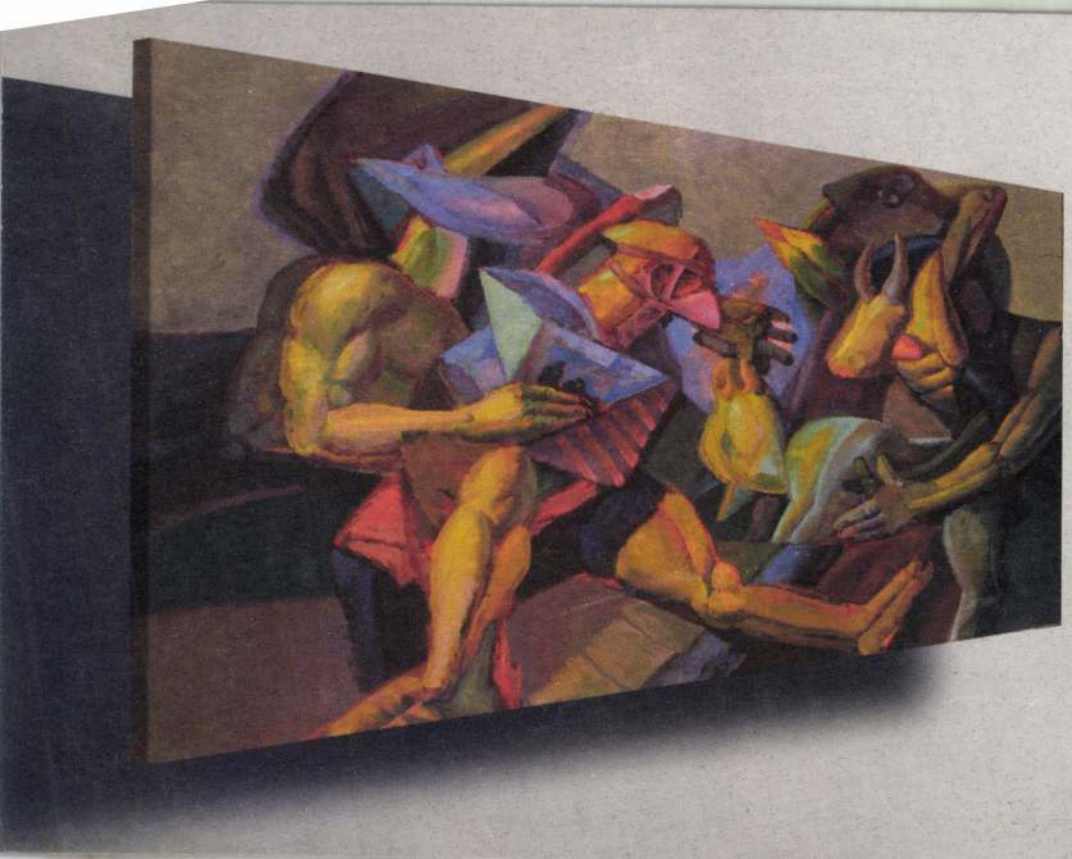

TURCSÁNYI ANTAL: BÁTORTALAN KÖZELEDÉS, 1994. 120x170 cm, olaj

Turchányi András

ötvös Pozsony

Körnagyötvi.

298. l.

1762

Nr. 1650

AT

Andreas Turchányi, M 1778, e. —1788. (Műve szerint — *Nach Arbeit* —1794.)

Kerek szelence. — *Runde Dose.*

Baross János, Bp.

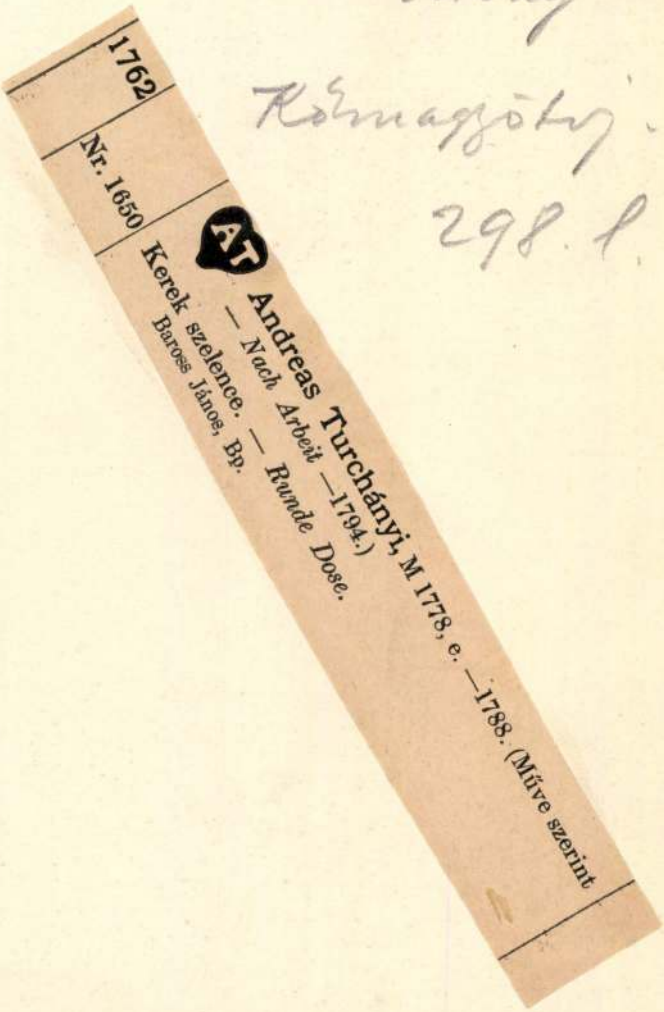

Turchányi András

ötv.

Kőmagyötvi 1762. v

Turchányi ötvös

1778

Láda

Mih. Pozs. 88

Turchányi, pozsonyi ötvös V. 88.

Turcsányi András, ezüstműves

M.D.K.

Kőszeghy Winkler szerint 1778-1794 között működött. Meghalt 1800-ban, 62 éves korában

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesítő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 27. old.

M.D.K.

Turcsány András ötvösmester

1781-es adat szerint Porsonyban működött és Nógrád megyéből származott. Erdekes viszályát Gerrich József ötvössel lásd ott. Az 1788-as összeírás is említi Turcsányi-t[x], mint porsonyi céhtagot (1778-1788).

x [Előző hasában „Turcsány"-nak írva]

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961.Tom.VII. Fasc.3-4.
278. old.

Turcsányi András

ötvös 1778-1788

lárd

Mik. Pars. 138

Turcsányi

ötvös

lásd

Mih. Pozs. 98

Turcsányi, pozsonyi ötvös V. 98.

Turesányi András, pozsonyi ötvös V. 141.

Turcsányi András, pozsonyi ötvös

V. 140.

Turcsányi András, pozsonyi ötvös

V. 138.

Turcsányi András, pozsonyi
ötvös V. 139.

Turcsányi András, pozsonyi ötvös

V. 135.

Turcsany András

ötvös

1781 okt. 29 Porsony

Nógrád vármegyéből.

Kapmagyarorszötvösök 31 l.

Ibrahim pasa:

Mellig, kissé jobbra
s körszakála rövid. Kab
bojt lóg le. Felirata föl

IBRAHIM

s balra: „1786."

Acélmetszet,

91

TURCSÁNYI András, ötvös Pozsonyban

Andreas Turtschany, Silberarbeiter + 62 éves korában, Pozsony, 1800 márc. 10. (1800, 339 l)

(Mihalik J. Muz. és Ktári Ért, 1911, 138 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Turcsányi Antal, grafikus

Olvasó nőt ábrázoló Ex libris-et közli a lap.

ALFÖLD, Debrecen, 1968.XIX.évf. 2. sz. 33 old.

TURCSÁNYI Antal festő

Lajos utcai Kiállitóház

BÁN András: Bolyongás terekben : Kiállitó teremben. Magyar Nemzet. 1990. febr. 23. 4.p.

Ugyanebben a kiállítóházban tekinthetők meg *Turcsányi* Antal festményei is. Habár a művész már ötvenéves, neve aligha hangzik ismerősen, akárcsak a szakértőknek. Ritkán szerepel nyilvánosan, s ez érződik is művei elfogódottságán. Lélekben lakó szörnyek tépik egymást konok alapossággal a vásznakon; a kolorit szenvedélyes, a formák határozottak, kimüveltek, plasztikusak. A termeket összekötő lírai *Empedoklész*-szövegrészlet — múltról, mélységről — sokszoros végiggondoltságot éreztet. Ami miatt a hatás, mondom, mégsem teljes, az a művek elzárkózó befelé fordultsága: monológ, amely nem is reméli, hogy valaki hajlandó lesz meghallgatni.

~~Pel[illegible]elési t[illegible]~~

Keres[illegible]ló kanna [illegible]

tivu[illegible], 2o [illegible]

Boros [illegible]só ha[illegible]

Boros [illegible]só vör[illegible]

183[illegible]. [illegible] egy[illegible]

kel, [illegible], né[illegible]

Boros [illegible] 39 cm, [illegible]

levé[illegible].

Boros [illegible] 36 cm [illegible]

müvés[illegible] [illegible]

MDK

Turcsányi Antal, grafikus

„György könyve":

Repr.

Turcsányi Antal: ex librise 335.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. június XVIII/6.

MDK

Turcsányi Antal, grafikus

„T. 4. ex libris": Repr.

Turcsányi Antal: ex librise

371.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. június XVIII/6.

MDK

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris Tolcsy Sándor" c.

Repr.

Turcsányi Antal : ex librise 492.

KÖNYVTÁROS, 1968. augusztus XVIII/8.

MDK

Turcsányi Antal, grafikus

Ex libris:

Repr.

Turcsányi Antal: ex librise 558

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. szeptember XVIII/9.

MDK

Turcsányi Antal, grafikus

Ex libris Katona Sándor:

Repr.

Turcsányi Antal: ex librise

537

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. szeptember

XVIII./9.

Turcsányi Antal, grafikus

„TM ex libris"

Repr

Turcsányi Antal: ex librise 664.

Könyvtáros, Bp. 1968. november XVIII/11.

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris Siklósi Éva,":

Repr.

Turcsányi Antal: Ex libris 53.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. január XIX/1.

MDK

A KÖNYV

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris Nagy Péter":

Repr.

Turcsányi Antal: ex libris 89.

Könyvtáros, Gy. 1969. február XIX/2.

MDK

A ~~KÖNYV~~

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris Nicolaus Rappʼ:

Repr.

Turcsányi Antal: ex librise 150.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1964. március XIX/3.

MDK

A ~~KÖNYV~~ ~~Bp. 1966.~~

Turcsányi Antal, grafikus

„Idő Könyve":

Repr.

Turcsányi Antal: ex libris 182.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. március XIX/3

MDK

A ~~KÖNYV~~

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris Bíró feri":

Repr.

Turcsányi Antal: Ex librise 184

KÖNYVTÁROS, Bp. 1969. március XIX./3.

MDK

A KÖNYV

Turcsányi Antal, grafikus

„Ex libris...":

Repr.

Turcsányi Antal: ex librise 584

/Könyvtáros, Bp. 1969. október XIX/10.

Turcsányi Antal

"Magvető" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971 márc. 13.
XV. évf. 11. sz. 7. lap

Turcsányi Antal

"Arató" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 14. lap

Turcsányi Antal

Csónakok (repró).

Valóság, 1969. 8. sz. 63. l.

Turcsányi Antal, grafikus

„Erzsi könyve":

Repr.

Turcsányi Antal: ex libris 601.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. október XIX./10.

Turcsányi Antal

11, Elrablás (4. old. repr.) 43×34

12, Vadászat 20,5×19,5

Az I. Vs-i Tanács Műv. Ház „Ferenczy Ivan" Zeppelin. Törvényt csop. Ziálti-tása, 1974. máj. 20 – jún. 2.

Turáczy Antal festőművész

képeinek kiállítása

ma nyílik a Gepel Galériában

Magyar Nemzet 1972 március 14

4. old.

Turcsányi Antal, [jelző:]

A Csepel Galériában nyílt meg tárlata.

—: A Csepel Galériában ... 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 14.

Turcsányi Antal

az Ernst Múzeumban kiállító magyar amatőrök közül többen évtizedes alkotómunkára tekintenek vissza. A művész egyéni kiállításon is bemutatkozott már.

Bánszky Pál: Nemzetközi amatőr képző-művészeti kiállítás az Ernst Múzeumban.

Népművelés, 1974. 1. 21. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 MÁR 1 3

Turcsányi Antal

10 11

Turcsányi Antal: Magvető

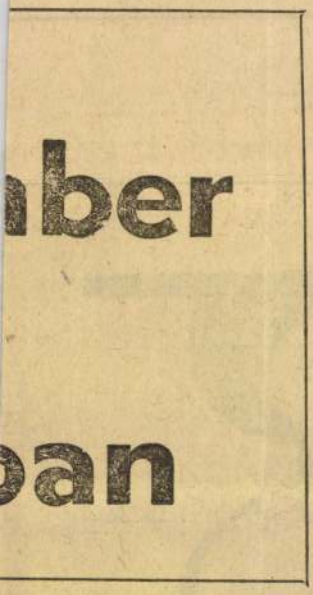

-ba kerülök, ott mindjárt a
r Hugo szomszédságában. De
ide, jó messzire, a Cimentière
St. Queenbe, holott a St.
ez nem sok közöm volt, hi-
are közelében lakom, a rue
ahol tavasszal szinte pima-
az orrokat a Parc Monceau
ének és virágainak oda nem
a Parc Monceau, melynek
festették a vaskerítését, s
dárdája feketén csillog-vil-
negyekre is rengeteg ara-
. Most ettől is el kell bú-
rálisan. Majdnem Rabelais
l: *Je m'en vais cherhez un*
; tirez le rideau, la farce
ny, függöny le, vége az elő-
ltam. Ez biztos.

alami furcsa, amit nem ér-
k. Az, hogy *tudom*, hogy
erény, földöntúli vélemé-

azo
tog
ho
tou
elő
vag

Nem is sejti, hogy látom. Mellette legjobb barátom, Gaston; milyen szép tőlük, hogy már délelőtt kijöttek a ravatalozóba, megnézni, rendben van-e minden. Yvette könnyezik. Miért? Gaston haragos arcot vág. Yvette nyilván sajnál, Gaston viszont dühös rám. Egyikük sem sejti, hogy mindent tudtam. Azt is, hol szoktak találkozni, s mikor csaltak meg. Elég sokszor. Bár lettem volna ostoba férj, aki nem tud semmiről. De tudtam. És fájt. Azt is tudom, hogy Yvette most majd férjhez fog menni Gastonhoz. Így is van ez rendjén. Igaz, kicsit drága asszony. Feleségnek drága. Szereti könnyelműen kidobálni a pénzt. Néha úgy éreztem, hogy a New York-i First National City Bank, a Chase Manhattan Bank, a Morgan Guaranty Trust s a Banker's Trust összes pénze se lenne neki elegendő. De most már ez is Gaston dolga. Nem irigylem érte. Érzem is, hogy Gaston egyelőre húzódozni fog ettől a megoldástól, s nem csupán anyagi vonatkozásai miatt, mert Gastonnak, ha fukar disznó is, éppen elég pénze van. Inkább azért fog húzódozni, mert szeretőnek lenni kényelmesebb és olcsóbb, mint férjnek, s főleg mert eddig megbecsült személy volt: szerető. Most azonban intézmény lesz belőle: férj! Yvette eddig *vele* csalt, most valószínűleg *őt* fogja csalni (kiemelés tőlem, a halottól).

De ez már az ő dolguk. Nincs jogom s nem is tudok beavatkozni, de megértem Gastont, hogy dühös rám, mert meghaltam. Tapintatlanság volt tőlem. Tudom, most mindjárt elmennek Delambre-hoz az Avenue Montaigne-re, ahol *„Pieds et Paquets"*-t rendelnek vagy savoyai *„Le Farçon"*-t, mert már únnak engem, lelki szemeik előtt már ott gőzölög a csábító étellel megrakott tál, s a vagus parancsára gyomruk mind a harmincötmillió parányi mirigye (kettőjüknél az más, hetvenötmillió!) nekilátott a gyo-

Turcsányi Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1060 VALÓSÁG
Budapest

1021

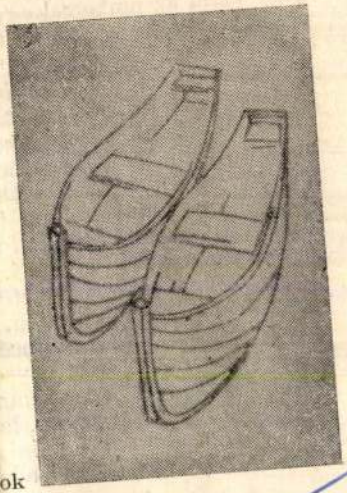

Turcsányi Antal: Csónakok

— *Akkor négy évvel ezelőtt el*

— Minden beosztásban dolg
hogy vállaljam el a főmérnöki b
hogy ezzel az emberrel egy csón
végül közölték, úgyis leváltják,
akkor tudom, hogy mindez négy

— *Sose kerültek közelebbi ka*

— Nem, de sok riasztó tör
főmérnök, az n-i tervezőhöz láto
pohárral több bor a kelleténél. A
csinálni, akik neki „keresztbe ál
mertem, hogy gátlástalan. Ha kenyértörésre kerül sor, akkor a helyzetet, az időpon-
tot, a szituációt jól meg kell választani, mert nem kisstílű „játékosról" van szó.

— *Ilyen hosszú ideig várta az „alkalmat"?*

— Hosszú időn keresztül megpróbáltam egyensúlyozni. Az a ház, amit terve-
zünk, még akkor is állni fog, amikor már senki sem tudja, hogy ki volt az igazgató.
A műszaki feladatokra koncentráltam. De sajnos ő mint vezető, mindenfajta célki-
tűzést nélkülözött, és ez egyre több nehézséget jelentett az én munkámban is. Mióta
igazgató volt, a szövege semmit sem változott. Hol az volt a téma, hogy mindenki
bejön-e nyolc órára, hol az, hogy lehet-e kávézni vagy táskarádiót hallgatni munka-
időben. Képtelen volt felnőni ahhoz a szinthez, amit egy tervező vállalat igényel. Kü-
lönös, hogy a szokásossal ellentétben, ő a vállalatáról kifelé nem jót, hanem csak

Turcsányi Antal

a Csepel Galériában kiállítása nyílt meg képeiből. „Csillagjegyek", – „Halász", – „Magvető" – „Aratók" – „Ének éneke" c. művek. (említve.)
a művész 28 éves.

N.i.: a Csepel Galéria tárlatai.

Csepel, 1972. márc. 17.

Turcsányi Antal

9, Diszmó I. 22,5 x 23,5
10, —"— II. 43 x 34

Az I. Vs-i Tanács Műv. Ház „Ferenczy Ivan" Zeppelinův. Zöreének csop. Ziáltitása, 1974. máj. 20 – jún. 2.

Turcsányi Antal

7, Repülő II. 70×80
8, Prométheusz 73×64.

Az I. Ver-i Tanács Műv. Ház „Ferenczy István" Nyíregyházi Szerencsi csop. Kiállítása, 1974. máj. 20 – jún. 2.

Turcsányi Antal

5.) Táj 80×100
6.) Repülő I. 90×90

A I. Ker-i Tanács Műv Ház „Ferency István" Képzőműv. Körének csop. Kiállítása, 1974. máj. 20 – jún. 2.

Turcsányi Antal

3, Menekülő I. 80×80
4, —"— II. 80×80

A I. Kerületi Tanács Műv. Ház „Ferencz
Ivan" Képzőműv. Körének csop.
kiállítása, 1974. máj. 20–jún. 2.

Turcsányi Antal

1) Háló 120x80

2) Sárkányfergetőt 120x80

A I. Ker. Tanács Műv. Ház „Ferency István" Nyomtatóv. Szövetet csop. kiállítása, 1974. máj. 20 – jún. 2.

Tircsányi Antal

Az Ernst Múzeumban kiállító magyar amatőrök közül többen évtizedes alkotó munkára tekintenek vissza. Közlük nem egy, ~~T~~ így Tircsányi Antal is, egyéni kiállításon bemutatkozott már.

Bánszky Pál: Nemzetközi amatőr képzőművészeti kiállítás az Ernst Múzeumban.

Népművelés 1974/1 21 old.

Turcsányi Antal, [ ]

hárd: Forgó Gyula [ ]

—: Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 27.

Turczányi Antal, grafikus

Rajz: Repr.

Turczányi Antal. ex libris
[Hellner Péter.]

53.a.

KÖNYVTÁROS, Bp., 1971. szept.

XXI
9.

No.

Turcsányi Antal, grafikus

Rajz:

Repr

Turcsányi Antal: ex libris
[faludy Kinga]

55.

KÖNYVTÁROS Br. 1970. jan.

XX/1.

Turcsányi Antal, grafikus

Rajz: Rep

Turcsányi Antal: ex libris 53.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. jan. - XX/1.

Turcsányi Antal, grafikus

Rajz: Regő

Turcsányi Antal: ex libris
[Winkelbauer Pál]

504.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. aug. -

XX
8.

Turcsányi Antal, grafikus

Rajz:

Repr

Turcsányi Antal: ex librise 428.
[Kovács József]

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. jún. XX/7.

25. MAGYAR FILMSZEMLE

7. hétfő

14.45 Péterffy S.: EMBERNAGY SZOBROK [k]
15 h Zsombolyai J.: SZÉKELY KAPU [i]
16.15 Bélafalvy B.: VILÁGOK HATÁRÁN [d]
16.30 Gödrös F.–Horváth P.: PRIVÁTHORVÁT ÉS WOLFRAM BARÁT [i]
18 h Dárday I.–Szalay Gy.: NYUGATTÓL KELETRE, AVAGY A MÉDIA DISZKRÉT BÁJA [i]
20 h Szoboszlay P.: SZT. MIHÁLY-NAPI JÁTÉKOK [k]
20.30 Tóth T.: VASISTEN GYERMEKEI [i]
21.45 Erdőss P.: FÉNYÉRZÉKENY TÖRTÉNET [i]

9.30 Főiskolás program
15.30 Böjte J.: SZABADON, Drahos K.: PANNONHALMA
16 h R. Faenza: JÓNÁS, AKI A CETHAL GYOMRÁBAN ÉLT [i]
18 h Gulyás J.–Gulyás Gy.: KINŐ AZ EMBER A MESÉKBŐL (Győry Klára emlékére, 1899–1975) [d]
20.15 Sára S.: VIGYÁZÓK [i]
22 h Szőke A.: KISS VAKOND [i]

11 h Kardos S.: ISTEN VÁROSA [d]
12.30 Tényi I.: A NYOMORÚSÁG KÖRGYŰRŰI
14.30 Tényi I.: A MEGÁLLÍTOTT KÉP, Czigány Z.: PANASZKODJ, SÖTÉT ESŐ!, Geréb A.: VARIÁCIÓK EGY SZÍNÉSZRE, Lehoczky L.: BÉKÉRE VÁRVA
17 h FMS/Sülyi P.: ITT A FÖLDÖN IS, Röhrig G.: MOST SIESS, MESSIÁS, El Eini S.: HALADOK, Kamondi Z.: A GAVALLÉR ÉS A SZÜZEK, Forgács P.: EGY ÚRINŐ NOTESZA
21.15 Salamon A.: EGY VIDÁM NAP A SZEMÉTTELEPEN, HŐS UTCA, GYEREKEK A VÁROSBAN, Ferenczi G.: HUSZONÉVES ÜZLETEMBEREK, Lázs S.: TÖRTÉNELMI LECKE FIÚKRÓL, Incze Á.: „GÉNBALESET"

9.30 Czigány Z.: DARABOKRA SZAGGATTATOL I–V. [d]
15 h Fekete Doboz Alapítvány/Molđoványi F.: SQUARTISTES, A KERESZTAPA, MARKET DEVELOPEMENT; Váradi J.: ÜTTEK – RÚTTAK; Elbert M.–Upor P.: MÉDIUMOK I. – ELNÖKÖK ÉS ALELNÖKÖK [d]
20 h Mihályfy L.: VÉR ÉS MOSOLY, HAJLÉKTALANSIRATÓ

10.30 MTV Opál/Sipos A.: IGAZAK; Kovács B.: KRISZTUS-ARCKÉPEK, MONDA ÉS TÖRTÉNELEM – SZENT ISTVÁN; Gábor P.: NAGY ÉLET; Gál-Kovács M.: VAKOK; Hollós J.: ÁDÁM; Pápai J.: KÍVÁNJ SZÉP ÁLMOKAT; Tolmár K.: A JÓISTEN KÖTÉNYE; Lázs S.: TESTI MUNKA, A HAL NEVE: ADOLF; Dettre G.: A HOLNAP ÉRDEKLŐDÉS HIÁNYÁBAN ELMARAD, A FELETTÜNK VALÓ MINDIG MEGTERÍTI AZ ASZTALUNKAT; Ferenczi G.: KITOLONCOLTAK, LESZÁMOLÁS; Gulyás testvérek: KICSI MÉRGES ÖREGÚR

14.15 Kisfaludy A.: „ARCOM FOLYÓ TÜKRÉN"
15.30 Schiffer P.: VIDEOTON-SZTORI I–II. [d]
17.30 BBS/Kaszim T.: KIÁLTÁS ÉS CSEND; [d] Gazsi Z.: IDŐT TÖLTÖK; Antal I.: SAKK; Nagy G.: NE ÉBRESZD FEL... [d]; Gazsi Z.–Durst Gy.–Krizbai Z.: MŰVÉSZETI DOKUMENTÁCIÓK

8. kedd

16 h Jeles A.: SENKIFÖLDJE [i]
18 h Rózsa J.: JÓ ÉJT, KIRÁLYFI [i]
19.45 Erdőss P.: VÉRVONAL [i]
21.45 Grunwalsky F.: UTRIUS [i]

9 h Csillag Á.: DUNATORZÓ I–III. [d]
14.30 Sólyom A.: SZÉLJEGYZETEK CASANOVÁHOZ [k]; Tényi I.: BALÁZS BÉLA EMIGRÁCIÓS ÉVEI; Pataki É.: MIÉRT, TE MI VOLTÁL TAVALY?
16 h Tarr B.: SÁTÁNTANGÓ [i]

10 h A Lumière galaxis vége? – vita
13.45 Jancsó M.: KÖVEK ÜZENETE [d]
16.45 Kovács L.: PRIVATIZÁLÁS
18.05 Borbás T.: HA AKAROD, AZ EGÉSZET KISZÍNEZHETED!; Elbert M.: FÖLRAJZOLT ÁLMOK
19.45 Székely O.: A FÉLKEGYELMŰ – SZMOKTUNOVSZKIJ
21.30 Kőszegi E.–Vészi J.: SZEMEMBE MEGY A BÁNAT

10 h TV4/Doszpold B.: SZELÍD MOTOROSOK, ERZSÉBET KÖRÚTON; Radnai P.: MOSZKVA ÁTALAKULÁS KÖZBEN
11.30 TV16/Víg S.: '56-OS LAKÁSÁTADÁS, MIKULÁS-NAP AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOSOKNÁL, CSERKÉSZTALÁLKOZÓ – GÖDÖLLŐ
13.15 MTV Belpol./Mérei A.: HOLTAK FALVA; Gulyás Gy.: ALMAKIRÁLY; Puszt T.: AKIT A VIHAR FELKAPOTT
15.45 MTV2/Cselényi L.: ÖRDÖGVÁLTOZÁS CSÍKBAN [k]; Kovács J.: ÓDRY ÁRPÁD MŰVÉSZOTTHON; Erdős G.–Sipos P.: CITROM-SZIGET
17.45 Pesty Fekete Doboz/Pesty L.: A BOMLÁS VIRÁGAI; Pálinkás R.–Orosz Cs.: 19-25-31-14-49
20.15 Goess/Szőke A.: TESTVÉREIM, REPÜLJETEK; Kőbányafilm Alk. Csop: HZ-RŐL SZERETETTEL; Szomjas Gy.: SZÓL A KAKAS MÁR

14 h Tóth Péter P.: HAJTJA AZ EMBERT VALAMI
15 h inf. FMS/Bachman G.: MEDGYIK; Ács M.–Rinyu A.: A GAZDASÁGRÓL; Röhrig G.: MOST SIESS, MESSIÁS; El Eini S.: HALADOK
18.30 Pálos Gy.: A GÖRBE VICINÁLIS
19 h Zsigmond D.: ANDERSEN-ÁLMOK
20 h Poros L.–Katona T.: CSILLAGFÉNY A VÉGEKEN (Bólyai János nyomában)

15.30 Schmidt L.: AIDS
16.30 Független Film Inf. Vetítés/Hajdú István L., Merza G., Domokos–Dömötör, Megyes–Farkas, Komár–Nagy S., Czabán–Ganczer–Pálos, Hartyándi–Szolnoki filmjei
18 h BBS Inf. Vetítés/Antal I.: AVANTGARDE; Gazsi Z.–Durst Gy.–Krizbai Z.: MŰVÉSZETI DOKUMENTÁCIÓK

9. szerda

20 h Díjkiosztó záróest – A győztes film vetítése

14.30 F. Bajon: JOBB SZÉPNEK ÉS GAZDAGNAK LENNI [i]
16.30 R. Faenza: JÓNÁS, AKI A CETHAL GYOMRÁBAN ÉLT [i]

12.30 Nordin E.: APÁM PORTRÉJA
14.30 Szobolits B.: MALÉTER
17.30 Magyar J.: A GYŐZELEM DICSŐSÉGES ÉS OSTOBA PERCEI

Viharos képi párbeszéd

Művészi törekvése lényegét tárja fel meghívója néhány szép sorában Turcsányi Antal. Világossá teszi, hogy a festői alkotás menete benső folyamat, kavargó, tisztázatlan lelki történések konkretizálási kísérlete, melynek soha nem lehet a végére jutni, mert minduntalan új meg új kérdések vetődnek fel. „Úgy látom – írja –, hogy az ember szellemének lakóhelye, lelkének mélye önmaga előtt is zárt, titokzatos. Nem tudható, hogy a különféle spirituális erők honnan, kitől, milyen csatornákon érkeznek. Ez a rejtély engem is fogva tart; ezt szeretném képi formában megjeleníteni."

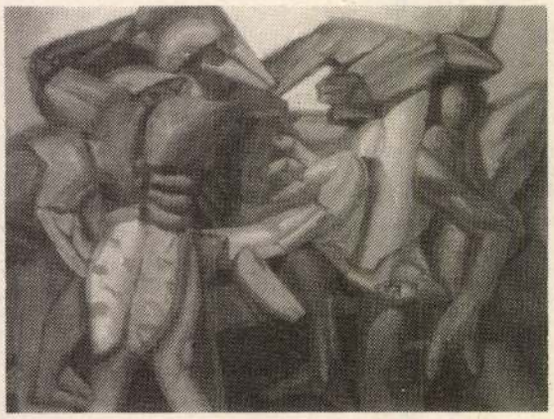

Még a festőtársadalom előtt is kevéssé ismert Turcsányi Antal neve. 1990 januárjában, Lajos utcai nagy kiállítása megnyitóján a nemrég elhunyt Németh Lajos professzor méltatta Turcsányi munkáit mint felfedezést, s mint festészetünk egyéni hangú értékeit. Valóban, a kései feltűnés és a távolmaradás csoportoktól, iskoláktól (s a művészettörténeti skatulyáktól): egymással összefüggő ismérvek. Az autodidakta művész ismérvei. Hajlok arra, hogy egy művész rendhagyó pályájában sorsszerűséget lássak. Azaz ne szerencsétlenségként, különösen ne fogyatékosságként érzékeljem, ha egy festő például nem akadémián szerezte szakmai ismereteit. A zsámbéki magányban dolgozó festő alkatához – úgy tetszik – jól illeszkedik a főiskolai ismeretségek, kapcsolatok híján kirajzolódott egyéni festői út, a művészcsoportosuláshoz, stíluskörhöz nem tartozás. (A társadalomhoz több szállal kapcsolódó, feltűnőbb csoportokat hamarabb méltányolja, előbb méltatja a kritika.) Az egykori évfolyamtársak olykor törekvéstől és minőségtől is eltekintve segítik egymást. Az alkathoz szabott személyes kifejezésmód megtalálásában azonban előny lehet az akadémiai évek hiánya.

Miben áll tehát Turcsányi Antal személyes kifejezésmódja? Többnyire nagyméretű olajfestményeket látunk, melyeken első tekintetre alakok nyugtalan kavargása ragad meg. Ám jobban megszemlélve kitetszik, hogy valamelyest tévedtünk; az itt-ott felvillanó emberi és állati részletet idéző formációk s egyéb megnevezhető alakzatok irányították képzeletünket figurák kavarodása, küzdelme felé, holott valójában monumentális formák barokkos tobzódása az, ami a vásznon zajlik, bonyolult, organikus, mégis feszült rendbe kívánkozó alakzatok tülekedése. Egyéni vonás, hogy a művészben megfogant, egymáshoz komponált képi elemek, a festményt fölépítő formációk egyik fajtáját a festő megnevezhetetlen sugallatra valamihez hasonlítóvá, valamire emlékeztetővé formálja, míg mások csupán a képi kontextusban nyernek jelentést. A két típus egyenrangú szereplője a festménynek, a művész nem tesz köztük különbséget. Az emberi kéz-, láb-, kecskefej-, rovarcsáp- vagy páncélsisak-ábrázolásoknak a hatását fokozza a modellálás önkéntelen plasztikussága. A képi történések semleges háttér előtt, mintegy az előtérben zajlanak, ezáltal a festmény olykor színes dombormű hatását kelti. A kiállításnak fontos kiegészítői az elegáns biztonsággal megalkotott akvarellek s különösen a rajzok, melyek a festmények születésének folyamatába is betekintést engednek.

A küzdelem, viaskodás benyomásától azonban nem tudunk szabadulni, és már csak a művész sorainak a hatására is benső vívódásra, a festő érzésvilágának viharzására gondolunk. Ha kíváncsiságunkat nem elégíti ki a puszta látvány – végtére is festészetről van szó –, a cím nem segít, nincsen cím; a festő úgy gondolja, hogy minden képe „párbeszéd a metafizikai tartomány és az egyéni szellem között", s így minden kép „ugyanarról szól". A címadást alighanem verbális kitárulkozásnak érezné; ízig-vérig festő, s másként megmutatkozni nem hajlandó.

KOVÁTS ALBERT ■■■

(Duna Galéria, XIII., Pannónia u. 95. Január 26.–február 13.)

KÖRÖSÉNYI TAMÁS RENDHAGYÓ KIÁLLÍTÁSA

Megtekinthető 1994. február 1-jétől február 27-ig

Budapest Galéria Kiállítóháza (Bp. III., Lajos utca 158.)	Kassák Múzeum (Bp. III., Fő tér 1., Zichy-kastély)
Budapest Galéria, – Budapest Kiállítóterem (Bp. V., Szabadsajtó út 5.)	Ludwig Múzeum (Bp. I., Budavári Palota A ép.)
Budapesti Történeti Múzeum (Bp. I., Budavári Palota E épület)	Magyar Nemzeti Galéria (Bp. I., Budavári Palota C ép.)
Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtára (Bp. III., Kiscelli u. 108.)	Műcsarnok Kiállítási Csarnok (február 1–20-ig) (Bp., Városliget, Olof P. sétány 1.)
Műcsarnok Ernst Múzeum (február 1–20-ig) (Bp. VI., Nagymező u. 8.)	Petőfi Irodalmi Múzeum (Bp. V., Károlyi Mihály u. 16.)

(Kőrösényi Tamással készült interjúnkat lásd a 32. oldalon)

Turcsányi Antal

A Magyar Alkotóművészeti Alapítvány tisztelettel meghívja

TURCSÁNYI ANTAL

festőművész kiállításának megnyitójára a DUNA GALÉRIÁBA (Budapest, XIII. Pannónia u. 95.) 1994. január 26-án (szerda) 17 órára.

A kiállítást rendezte és megnyitja: SZEGŐ GYÖRGY művészeti író.

A kiállítás február 13-áig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

The Hungarian Arts Foundation

cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of paintings by

ANTAL TURCSÁNYI

scheduled to take place at DUNA GALLERY (Pannónia str. 95, Budapest XIII.) at 5 p.m. on 26 January, 1994 (Wednesday).

Opening speaker: art critic GYÖRGY SZEGŐ.

The exhibition is open until 13 February from 10 a.m. to 6 p.m. daily, except Monday.

Úgy látom, hogy az ember szellemének lakhelye, lelkének mélye önmaga előtt is zárt, titokzatos. Nem tudható, hogy a különféle spirituális erők honnan, kitől, milyen csatornákon érkeznek.

Ez a rejtély engem is fogva tart; ezt szeretném képi formában megjeleníteni. Természetesen sikertelenül, mert mindig újabb és újabb kérdés merül fel.

E kérdések mindenki számára többé-kevésbé egyedi formaalakulatban jelennek meg; mindegyikük primer szellemi teljesítmény. E kérdések újabb, mostmár igazán egyénre szabott kérdéseket szülnek, és egyéni választ kérnek. (Ebben a láncolatban szépen követhető az általános és az egyedi egymást kiegészítő és egymást feltételező jelenléte, egysége.)

A kísérlet tehát mégsem haszontalan. Létrejön valami, az egyénre jellemző párbeszéd a metafizikai tartomány és az egyéni szellem között. Ennyi a nyereség.

E kiállítás anyaga is ilyen személyes válaszkeresés. Ezért nem adtam címet a képeimnek: mindegyikük ugyanarról szól. (T. A.)

The whereabouts of one's spirit, one's depths of soul are, I believe, even for oneself under lock and key, a mystery. No way to know from where and whom and through what channels the various spiritual forces get to us.

Captured by this mystery, I am engaged to put it into shape in my pictures. A futile effort in fact since, as a matter of course, newer and newer questions arise meanwhile.

These questions occur in people's minds in more or less particular configurations of forms, with each configuration representing some personal intellectual accomplishment. They then give rise to questions which are genuinely personal, calling for personal answers. (In this chain one can nicely follow the interdependencies and mutual conditionalities, and thereby the unity, of the general and the particular.)

The experiment is thus not that useless after all. Something is effected: a personal communication between the metaphysical domain and the individual mind. So much is the benefit.

The material exposed here exhibits such a personal pursuit of answers. This explains why I did not attach titles to the pictures: every one of them speaks of the same. (A. T.)

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

Fotó: Hasznos Z.

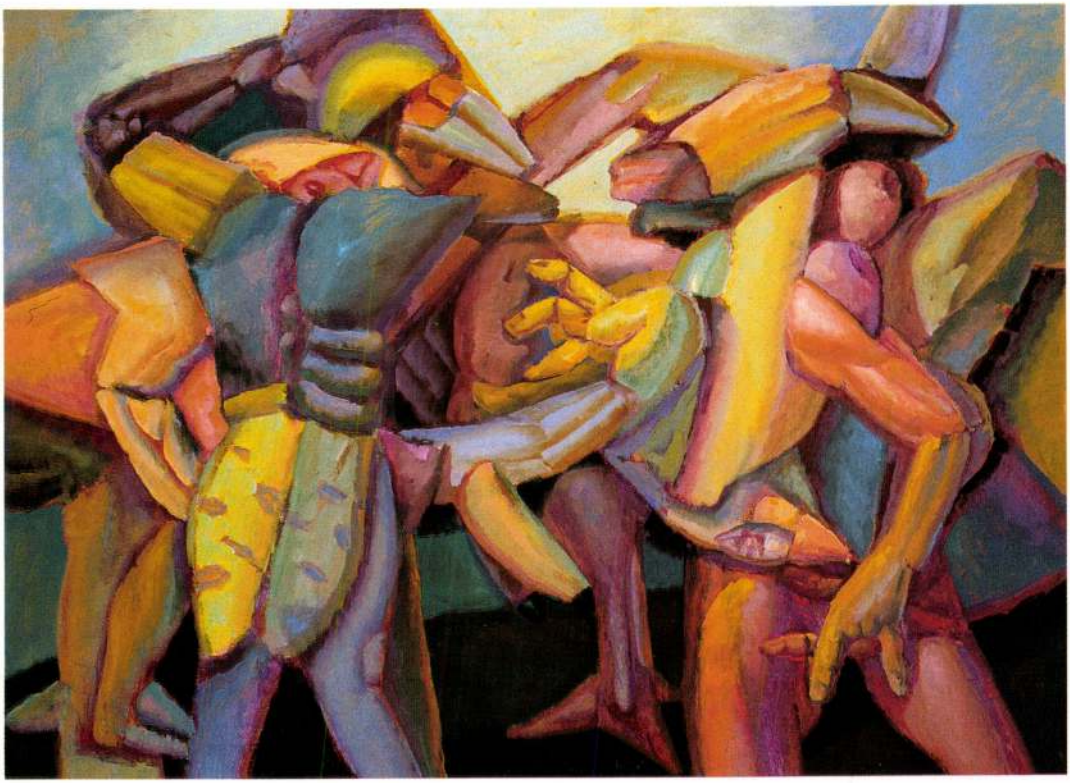

TURCSÁNYI Antal

The whereabouts of one's spirit, one's depths of soul are, I believe, even for oneself under lock and key, a mystery. No way to know from where and whom and through what channels the various spiritual forces get to us.

Captured by this mystery, I am engaged to put it into shape in my pictures. A futile effort in fact since, as a matter of course, newer and newer questions arise meanwhile.

These questions occur in people's minds in more or less particular configurations of forms, with each configuration representing some personal intellectual accomplishment. They then give rise to questions which are genuinely personal, calling for personal answers. (In this chain one can nicely follow the interdependencies and mutual conditionalities, and thereby the unity, of the general and the particular.)

The experiment is thus not that useless after all. Something is effected: a personal communication between the metaphysical domain and the individual mind. So much is the benefit.

The material exposed here exhibits such a personal pursuit of answers. This explains why I did not attach titles to the pictures: every one of them speaks of the same. (A. T.)

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

Fotó: Hasznos Z.

A Magyar Alkotóművészeti Alapítvány tisztelettel meghívja

TURCSÁNYI ANTAL

festőművész kiállításának megnyitójára a DUNA GALÉRIÁBA (Budapest, XIII. Pannónia u. 95.) 1994. január 26-án (szerda) 17 órára.

A kiállítást rendezte és megnyitja: SZEGŐ GYÖRGY művészeti író.

A kiállítás február 13-áig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

The Hungarian Arts Foundation

cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of paintings by

ANTAL TURCSÁNYI

scheduled to take place at DUNA GALLERY (Pannónia str. 95, Budapest XIII.) at 5 p.m. on 26 January, 1994 (Wednesday).

Opening speaker: art critic GYÖRGY SZEGŐ.

The exhibition is open until 13 February from 10 a.m. to 6 p.m. daily, except Monday.

Úgy látom, hogy az ember szellemének lakhelye, lelkének mélye önmaga előtt is zárt, titokzatos. Nem tudható, hogy a különféle spirituális erők honnan, kitől, milyen csatornákon érkeznek.

Ez a rejtély engem is fogva tart; ezt szeretném képi formában megjeleníteni. Természetesen sikertelenül, mert mindig újabb és újabb kérdés merül fel.

E kérdések mindenki számára többé-kevésbé egyedi formaalakulatban jelennek meg; mindegyikük primer szellemi teljesítmény. E kérdések újabb, mostmár igazán egyénre szabott kérdéseket szülnek, és egyéni választ kérnek. (Ebben a láncolatban szépen követhető az általános és az egyedi egymást kiegészítő és egymást feltételező jelenléte, egysége.)

A kísérlet tehát mégsem haszontalan. Létrejön valami, az egyénre jellemző párbeszéd a metafizikai tartomány és az egyéni szellem között. Ennyi a nyereség.

E kiállítás anyaga is ilyen személyes válaszkeresés. Ezért nem adtam címet a képeimnek: mindegyikük ugyanarról szól. (T. A.)

mai Shakespeare-trilógia befejezéséhez. Elsőként maga rendezte a *Julius Caesart*, a *Coriolanust* tavaly átengedte Deborah Warnernak, de a pontot most újra ő teszi ki az *Antonius és Kleopátrával*. Kézenfekvőnek látszott a Julius Caesarral kezdett gondolati ívet lezárni, annál is inkább, mivel Antonius átsétál az egyik darabból a másikba: az előző cselekmény vége és az új cselekmény kezdete között mindössze két év telik el. De *ebben* csalódnunk kell. Saját Julius Caesarjának Antoniusát, Gerd Vosst, Stein kölcsönadta Peter Zadeknak, aki a maga Antonius és Kleopátráját nem sokkal előbb mutatta be. Ő pedig *Hans Michael Rehbergre* bízta a szerepet, aki az „előzményben" Cassiust játszotta.

Steinnek igaza van. Ez itt nem *az* az Antonius. Ott gátlástalan demagóg, itt moralista. Ott tanulékony politikus, aki gyorstalpaló tanfolyamon járta ki a hatalom megszerzésének és megtar-

számít. Mindegy a hős Antonius, a harcedzett katona ne tudna a kardjába dőlni, és ott szerencsétlenkedjék háromszor is, amíg kontárul összevérzi magát, félholtan?! De hol lenne akkor a fölemelő pillanat, a haldokló hősszerelmes és a halállal játszó asszony utolsó, nagy találkozása?

Ez az érett szerelmesek játéka. Antonius (43) és Kleopátra (29) többnek látszanak a koruknál. Igaz, a cselekmény *historice* tíz évet fog át. De kit érdekel a történelem? Színházilag ez egyetlen drámai szituáció, az évek és a helyszínek lágyan átolvadnak egymásba. Jobb elöl még ki sem mentek a rómaiak Rómában, bal hátul már megjelennek az egyiptomiak Egyiptomban. Ugyanaz a tere a politikának és a szerelemnek, a választás kényszerétől lehetetlen megszabadulni. Íme, a dilemma, ami felőrli Antoniust. „Széttöröm ezt az egyiptomi béklyót", mondja mindjárt a darab elején, feledvén, hogy az egyiptomi triumvirátus — Kleopátra és a két szolgálója — az udvari top-modellek összehangolt kollekciójában jár; kékben, sárgában, feketében, mikor miben, az alkalomnak megfelelően, a hozzá illő kiegészítőkkel. *Edith Clever* Kleopátrája kifinomult rafinériával öltözködik, és úgy is viselkedik, percenként elájul és föléled, játszik és hízeleg, befűzi a római követet — Antonius ordítva kommentálja a jelenetet —, és persze Octaviust is. Közben nem tudni, komolyan vagy tréfából csinálja-e, taktikázik vagy ironizál.

Az ellentétek vonzzák egymást; ennek tulajdoníthatjuk Antonius és Kleopátra sírig tartó szerelmét. Mert ez azért egy *ilyen nagy szerelem*. Csak halálra van ítélve, az első perctől fogva.

A győztes Octavius (*Michael Martens*) fiatal, sületlen, Augustus-frizurás, ideges és arrogáns. Nem szerelmes. Politikus.

Az emlékezés és a remény miatt. Hogy korán, idejekorán kihozza talán belőlünk a művészet mindazt, ami ezután történik majd velünk, de örök időktől fogva tudtunk?

Ebben a műsorban látható volt az elmélyült mosoly. Ilyen is van, vagy lennie kellene. Az értés, a belefeledkezés, az alászállás és felszárnyalás, a felfedezés ijesztő, mégis boldog döbbenete, hogy nyolc hangból állhat a világ, és azok egyike sem ágyúdörej.

Nyurga, mohó kamaszok kezelték a zeneszerszámokat.

Egy balkezes leányka eközben lerajzolta az óriási utcai sakktáblát, valahol Svájcban, a „sajtfejűeknél". Mások műemlékeket rajzoltak. (A tehetségesek között állítólag sok a balkezes. Én is annak születtem, de átneveltek.) A kislány fekete-fehér kockákat rajzolt a látványossággal teli Svájcban. A világon bárhol rajzolhatta volna. De *éppen ott* rajzolta, önfeledten.

Ettől érthetővé vált az egész, számunkra legalábbis, akik túlkorosan juthattunk csak el idegenbe, és úgy is éreztük ott magunkat: túlkorosnak és idegennek, huszonöt évesen.

Ez a gyerek szabadon húzta a vonalakat.

Rajzolhatott volna bármit: szabadon teszi, csak magának. Ez és ennyi lehet a művészet — talán — helyileg.

A *Sztárkereső*-ben, a meghatott *É. Szabó Mártával* szemközt, jött aztán egy ifjú profi virtuóz, *Oláh Vilmos*, szakadt hegedűtakaróval és rózsafüzérrel. Ez volt a tokjában, anyai és szerelmes ajándékok. Ezeket mutatva még szerény, gyermeki volt. Aztán azt mondta váratlanul: „bennem megbíznak a gyerekek is". Legyerekezte a kortársait.

Igaza van.

Igaza van, mert azt is mondta: „minél többet gyakoroltam, egyre jobban megszerettem a *saját játékomat*".

Istenem, Johann Sebastian Bach! Ez a süvölvény jobban tudja nálunk. Ő eljutott önmagához. Szerelmes is lehet önmagába. Azt is bevallja, persze, hogy van egy „internacionális románca" egy finn lánnyal. Tizenöt évesen. És nincsenek ellenségei, mindenki barátjává válik előbb-utóbb. Tudja, művészete szakma; sok, a többiekénél több munkával jár. Akaratlanul vezérszerephez jut mindenütt — nyilatkozza. Ezt értem, irigylem — őt és féltem is egy kicsit.

Nyilatkozás közben mintha felnőtt volna Oláh Vilmos. Világot látott, kissé fölényes a végén, és amikor azt mondja: „a lányok érdeklődése az emberségemnek szól", férfiú létére bájos; és szkeptikus máris. Persze, ő hat órát gyakorol naponta; de a lányok örökké lányok...

Nem tudható, miféle ember ez a kamasz virtuóz, de akkor is ő a jobb utódunk.

És remekül húzza.

De alig mosolyog.

Majdnem felnőtt.

Turcsányi Antal rajza

keit volt felesége ellene neveli, és ez egy zsidó embernél (látszott rajta, mint mondják: az arcára volt írva a hitközség) maga a vég, továbbá ápolatlan külseje is szánalmat ébresztett — figyelembe véve tehát nyomorult helyzetét, s így a tradíció szerint nemes jótékonyságnak is tekintve a kontraktust, a szülők, gyerinkább érezte, hogy más lett.

Eleinte csak ténfergett a könyvesboltokban, mint akármelyik vásárló, és szolidan választott a kínálatból. Később már mint visszajáró vendéget felismerték, amint polctól-polcig haladt, hogy végigtekintsen a választékon. Bár érdeklődési köre erősen behatárolt volt, nem tudta megtartóztatni ön-

Tóth Edit rajza

TÁRCATÁR

Dadogásom története

Már négyéves koromban dadogtam. Kellemetlen dolog az ilyesmi, különösen akkor, ha az ember szeret beszélni. De nem tud. Én pedig nagyon szerettem beszélni. Később, az osztályban mindenki kinevetett, amikor megszólaltam. Hiába szólt rá a nevetőkre Vincellér, a kopasz, nedvedző szemű osztályfőnök, azok csak még jobban nevettek, engem pedig elöntött a szégyen. Hát miért van az, hogy mindenki tud rendesen beszélni, csak én nem? Ráadásul az egész család kétségbe esett. Mi lesz ezzel a gyerekkel? Ez volt a kérdés. Apám azt szerette volna, ha tökéletes vagyok. Nagypapa javasolta, hogy egyek több mézet, Vera néni szerint pedig énekelnem kellene. Ő ismert egy gyereket, akinek attól múlt el a dadogása, hogy énekelni kezdett.

— Az a baj, hogy a gyerek nem sportol — vélekedett Andreász Vilmos, a nagybácsikám, aki mindenbe beleszólt.

— Úszik — hazudta erre apám. Nem szerette Andreászt, Andreász sem szerette őt. Andreászt senki sem szerette a családban, de ő nem is akarta, hogy szeressék. Neki az volt a fontos, hogy beleszólhasson mindenbe.

— Az úszás, az nem sport — állította Andreász. — Úszni a kutya is tud. A boksz, az a sport.

De hát én egy vézna kisfiú voltam akkoriban, még a szekrényugrástól is kilelt a hideg.

— Orvos látta már? — kérdezte Andreász. Erre a kérdésre senki sem válaszolt. Így aztán elmentünk egy logopédushoz. A családban mindenki félt az orvosoktól, de hát itt mégiscsak rólam volt szó. Nyolcéves voltam akkor. 1957 októberében. Anyámmal kettesben mentünk az ötös busszal a Madách térre. Egész úton nem beszéltünk egymással. Mi a baj? Talán szégyelli, hogy logopédushoz megyünk? De hát tehetek én róla? Az ember nem tehet arról, hogy dadog. Apámmal a Filmmúzeum előtt találkoztunk. Szerettem volna megnézni a moziplakátot, de nem lehetett, siettünk. Hűvös, őszi nap volt. Felmentünk a rendelőbe. Apám egyik cigarettáról a másikra gyújtott. Én is ideges lettem. Mi lesz, ha megoperálnak? Lehet, hogy azért dadogok, mert nagy a nyelvem. Esetleg kicsi. Szerettem volna megfogni, de úgy éreztem, hogy mindenki engem néz. A váróterem falait fehér csempe borította, középen egy pad állt, azon ültek a kis betegek a szülőkkel. Időnként kinyílt az ajtó, kinézett egy barna kontyos, fehér köpenyes asszony, szólította a következőt. Végre én is sorra kerültem. Fiatal férfi volt a logopédus, be is mutatkozott, de nem értettem a nevét. Az ember bemutatkozáskor a saját nevére figyel. Logopédusnál meg aztán pláne. Apa azonban a nevén szólította. *Hát eljöttünk, Doktor Beamter.* A doktor lelültetett egy kis székre, belenézett a torkomba, de nem talált semmi érdekeset.

— Na, mondjál szépen valamit.

Azt feleltem, hogy Odze Györgynek hívnak, nyolcéves vagyok, és a Bokányi Dezső úttörőcsapat tagja. Már két csontcsillagom van, most szeretném megszerezni a harmadikat. Más érdekeset, így hirtelen, nem tudtam mondani magamról.

— Szoktál ágyba vizelni? — kérdezte.

— Soha.

— Vannak rossz álmaid?

Azt feleltem, hogy nincsenek. Legfeljebb az bántott, hogy a Vasas kétszer is kikapott egymás után, és a Schreiber Julit látták csókolózni a Kelemen Palival, de úgy gondoltam, hogy ez aligha érdekli Doktor Beamtert. Komolyabb embernek néztem én őt annál.

A logopédus elővett egy újságot, és azt kérte, hogy olvassak fel valamit. Egy hosszú cikk volt, nem is értettem, miről szól, csak arra figyeltem, hogy ne hibázzak. És nem is hibáztam. Életemben nem olvastam ilyen jól.

Amikor befejeztem, csend lett a rendelőben.

Beamter először apára nézett, aztán anyára, végül rám, és megsimogatta a hajamat. Felálltunk. Apám adott egy borítékot Doktor Beamternek, aki szó nélkül a köpenye zsebébe csúsztatta.

Lementünk a lépcsőn, a földszinten apám a fejébe nyomta a kalapját, és mérgesen cigarettára gyújtott.

— *Ez vagy te* — mondta. — *Még dadogni sem tudsz rendesen!*

Odze György

Turcsányi Antal

The whereabouts of one's spirit, one's depths of soul are, I believe, even for oneself under lock and key, a mystery. No way to know from where and whom and through what channels the various spiritual forces get to us.

Captured by this mystery, I am engaged to put it into shape in my pictures. A futile effort in fact since, as a matter of course, newer and newer questions arise meanwhile.

These questions occur in people's minds in more or less particular configurations of forms, with each configuration representing some personal intellectual accomplishment. They then give rise to questions which are genuinely personal, calling for personal answers. (In this chain one can nicely follow the interdependencies and mutual conditionalities, and thereby the unity, of the general and the particular.)

The experiment is thus not that useless after all. Something is effected: a personal communication between the metaphysical domain and the individual mind. So much is the benefit.

The material exposed here exhibits such a personal pursuit of answers. This explains why I did not attach titles to the pictures: every one of them speaks of the same. (A. T.)

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

Fotó: Hasznos Z.

A Magyar Alkotóművészeti Alapítvány tisztelettel meghívja

TURCSÁNYI ANTAL

festőművész kiállításának megnyitójára a DUNA GALÉRIÁBA (Budapest, XIII. Pannónia u. 95.) 1994. január 26-án (szerda) 17 órára.

A kiállítást rendezte és megnyitja: SZEGŐ GYÖRGY művészeti író.

A kiállítás február 13-áig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

The Hungarian Arts Foundation

cordially invites you to the opening ceremony of the exhibition of paintings by

ANTAL TURCSÁNYI

scheduled to take place at DUNA GALLERY (Pannónia str. 95, Budapest XIII.) at 5 p.m. on 26 January, 1994 (Wednesday).

Opening speaker: art critic GYÖRGY SZEGŐ.

The exhibition is open until 13 February from 10 a.m. to 6 p.m. daily, except Monday.

Úgy látom, hogy az ember szellemének lakhelye, lelkének mélye önmaga előtt is zárt, titokzatos. Nem tudható, hogy a különféle spirituális erők honnan, kitől, milyen csatornákon érkeznek.

Ez a rejtély engem is fogva tart; ezt szeretném képi formában megjeleníteni. Természetesen sikertelenül, mert mindig újabb és újabb kérdés merül fel.

E kérdések mindenki számára többé-kevésbé egyedi formaalakulatban jelennek meg; mindegyikük primer szellemi teljesítmény. E kérdések újabb, mostmár igazán egyénre szabott kérdéseket szülnek, és egyéni választ kérnek. (Ebben a láncolatban szépen követhető az általános és az egyedi egymást kiegészítő és egymást feltételező jelenléte, egysége.)

A kísérlet tehát mégsem haszontalan. Létrejön valami, az egyénre jellemző párbeszéd a metafizikai tartomány és az egyéni szellem között. Ennyi a nyereség.

E kiállítás anyaga is ilyen személyes válaszkeresés. Ezért nem adtam címet a képeimnek: mindegyikük ugyanarról szól. (T. A.)

Turcsányi Árpád MDK

Fürdözők, gipsz-dombormü

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Turcsányi Árpád

MDK

Törülköző nő, gipsz

Műcsarnok 1955 VII. Magy. Képsőn. Kiáll.

Turdsányi Árpád MDK

Fürdözők, gipsz

Műcsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Turcsányi Árpád

Törülköző nő gipsz 45 cm

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Mücsarnok.
1955.Kat.47.1.

MDK

Turcsányi Árpád, szobrász

Fürdözök. Gipsz.

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat. 32.l.

MDK

Turcsányi Árpád, szobrász

Fürdözök. Gipszdombormü.

Műcsarnok. -Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 19.1.

M.D.K.

Turcsányi Árpád szobrász

Mátészalka Esze Tamás életnagyságu szobra

Napló
Magyar Nemzet 1961. október 12. 4.1.

MOK

Turcsányi Árpád
szobrász

művet Esze Tamás élet nagyságú
szobrat, Mátészalkán állítják fel.

Mozaik
Képszava 89 évf. 219 sz 1961 szept 15.

Turcsányi Árpád, szobrán M Dh

Mátészalkán felállítják művét:
Esze Tamás szobrát

— : Hír 10.l

Népszabadság, bp. 1962. jan. 6.

Turcsányi Árpád, szobrász

MDk

Négy méter magas kőszobrának, a Gitározó nőnek faragását rövidesen befejezik. A nagyméretű szobor Kékestető egyik üdülő hőjének parkjába kerül.

10.1

-:Hír-

NÉPSZABADSÁG, 1962. febr. 10. [Vidéki]

MDK

Turcsányi Árpád

Anyaság, repr.

Szobrok készülnek... Népakarat 1957.jul.2o. 3.1.

Turcsányi Árpád nottász

Művek nem említve

Tibely Gábor: a X. Kiállítás nottai

1966. feb. Művészet

Turcsányi Árpád

kiállított noha:

Fürdőző I., gipsz-dombormű,
30×50 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

19.1.

Turcsányi Árpád

Ködombornüvet tervezett a gödöllői Agrártudományi Egyetem számára.

Magyar Nemzet, 1967. X. 8. 11. o. Napló

Turcsányi Árpád

Fürdőzők, gipsz-domborcsuk,
30 x 50 cm.

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
Kat. nem. kisdéjiné Kirimi Irén.

19

Turcsányi

nohránmüvén diszkutat
terven a zödöllői tyrártudonéj.
Egyetem számára

Magyar Nemzet 1968. júl. 25.4.o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A KÖNYVTÁROS

1969 JAN

Turcsányi Antal ex librise
1021

Turcsányi Antal

vizsgá
evezető
veselnü
gálatok
ital a
a megl
és kív
nem
ciológi
z olva
yságár
os tén
gálatok
célju
vető fontosságára, a szubjektív te
zők szükségszerű fellépésére stb.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Tercsányi István, szobrász

Szobor kompozíciók.

Repr.

— : Olvasó nő

5 J.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. január

XVI/1.

Turcsányi István

ipam.

Est. 1928

die Pfarrkirche Wodice in Krain.

und Jeblinger.

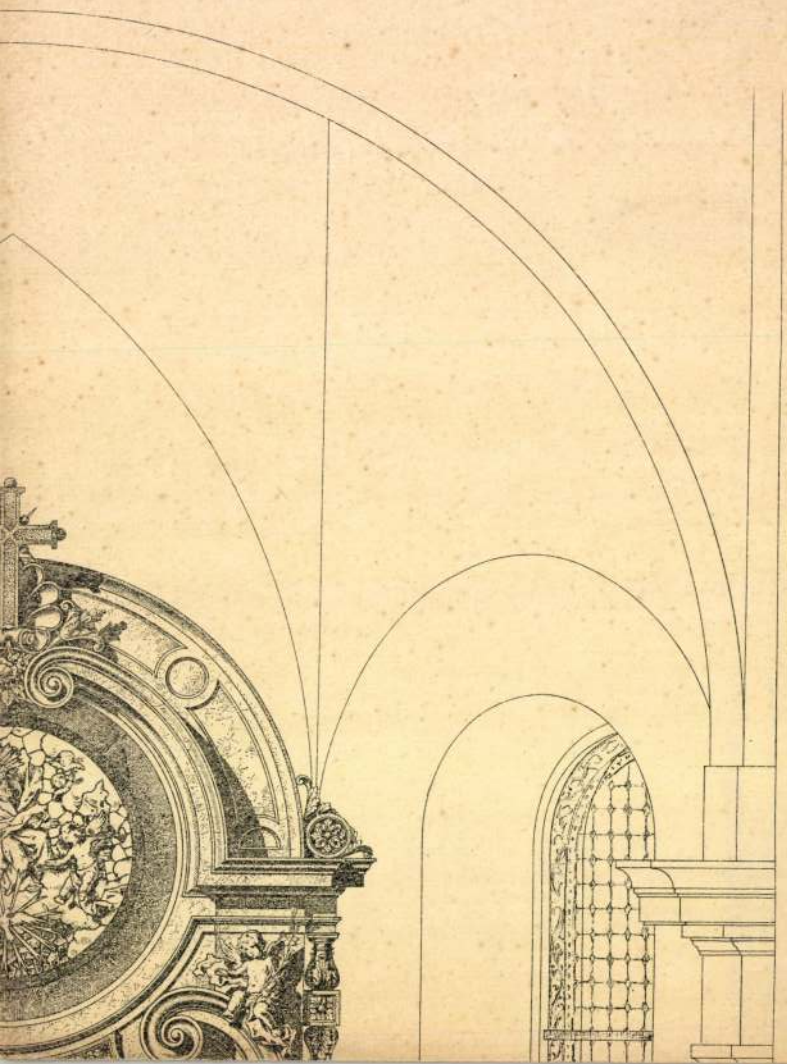

Turcsányi János

süvetei agyagmüvész

lásd

Raffay András

alatt

ó: Barabás művészi pályája. Verses él-
/Kny. Ország-Világ./ 4 o, 15 K, 17 L,
1887.

iktor: A Szüz Máriáról nevezett Sz. Fe-
tartomány pozsonyi zárdájának, templomá-
náinak és góth stilü tornyának történe-
K, 120 L, Pozsony, 1897.

annes Nep.: Veteris arcis Strigonienzis
um ibidem erutorum, aliarumque antiqui-
graphia tabulis ornata descriptio. 8 o,
Esztergom, 1827.

ály: Drégely és Palánk katonai szerepe
latt 1552-1593. 8 o, 0 K, 70 L, Kor-

ály: Véghles vára. 8 o, K, 193 L,
, 1904.

hály: A nyiregyházai Samassa templom
a. o, 49 K, 39 L, Budapest, 1904.

Turcsányi János

szepiró

l.

Erődi – Bodnár

174. l

9. *Segítő szentek*
(Belső kép.)

10. *Keresztvitel*
(Külső kép.)
Fa, tempera, a bélletképek 100×36·5, a szárnyképek 100×93 cm. Az 5. és 6., 7. és 8., 9. és 10. számú képek egy táblán, kétoldalt festve. A szatmármegyei Csegöld gör. kat. templomából. Jelezve az 5. sz. kép, bal alul BE, jobb alul 1494. A művész a bányavárosi iskolához tartozik.
Lepold—Homor, 96. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete, Bpest 1924., 24. l. (1. és 3. kép, IV. tábla.) — Genthon: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bpest 1927., 57. l. — Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bpest 1927., 135. l. — Fenyő—Genthon: Régi magyar képek a Szépművészeti Múzeumban. MM, IV., 1928., 91. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 19. l. (1. kép, XIV. tábla.) — Gerevich PA, 208—210. és 212. l. (1. kép, 210. l., (2. és 3. kép, 211. l.) — Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bpest 1930., 118. l. (2. és 3. kép, 119. l.) — Hoffmann, Edith: Über Altäre aus Ungarn. A Műgyüjtő, V., 1931., 165. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 3—4. l.

Szobor „Pihenő nő"

Turcsányi Árpád

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 416-419 o.

Sebestyén György: kiállítási beszámoló.
a Budai Művészek XV. képzőművészeti
csoportkiállítása.

Turczányi Árpád

Nobrain

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. l.

11995

Budapest, 193 6 IX 28

Szekesfehervar

1/2 nagyszeg			—24

FIZETVE

Kiszolgálta :

579 — Palatinus nyomda

Tuncsányi Árpád
szobrász

M.D.K.

„Leányhalej". (repro)

Művészet, 1965. december - 33 lap

M:D.K.

Turcsányi Árpád
szobrász

Portréit bemutatta a tár-
latom.

Tibély Gábor: A X. kiállítás szobrai.
Művészet, 1966 február – 18 lap.

MDK

Turcsányi Árpád
Partizán, szobormü

Tamás Ernő: Az I. Magy. Képzőmüv. Kiáll. kisebb szobrai és kisplasztikai müvei. Kis Ujság, 1950. szept. 13. 4 l.

MDK

Turcsányi Árpád

P.E. arcmása, agyag

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 12 l.

Turcsányi Árpád

MDK

Olvasó nő, gipsz

Leánykafej, gipsz

Miskarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Turcsányi Árpád.

A földalatti gyorsvasút építkezésénél rendezett képkiállításon krumpliszedő témájú képével vett részt. (emlétve.)

Népszava, 1951. Júl. 25.

Turcsányi Árpád.

Portré-sorozat szerepelt az Ernst-múzeum arckép-kiállításán. (emlékezés.)

Kis Újság, 1952. Júl. 13.

MDK.

Turcsányi Árpád

Kiállitási hirdetés

Szocialista Müvészetért 1965 okt.

Turcsányi Árpád

MDK

Partizán, gipsz

Mücsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Turcsányi Árpád MDK

Mávag munkás, gipsz

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

MDK

Turcsányi Árpád, szobrász.

Mávag Mundzás. Gépsz.

Mües.-Tav. tárl. a Mües.-ban. Hősök tere.

1932 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 15. l.

MDK

Turcsányi Árpád

P.E. Arcmása, agyag

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.

12 l.

Turcsányi Árpád, szobrász MDk

Művét: Esze Tamás életnagyságú szobrát Mátészalkán, az új gimnázium előtti téren helyezik el.

— : Hír 6. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. szept. 15.

Turcsányi Árpád, szobrász MDK

A budapesti Művész Etre Tamás = szobrát

Mátéhalmán az új gimnázium
előtti téren helyezik el.

– : Htr

8. 1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 10, 61. szept. 15.

M.D.K.

Turcsányi Árpád

Szobrászmüvész "Anyaság" c. szobrát a győri gyapjufonoda előtt állitják fel.
Fotó felv.

Népakarat 1957. juli 20. 3.old. 168.szám.

MDK.

Turcsányi Árpád szobrász

"Törülköző nő" /gipsz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1955. 47.l.

M. D. V.

TURCHÁNYI Árpád szokrász

Szül. 1921 –

1773. „Akt" Ltsz.: 56.669 – N.

1774. Bánát (1937.) Ltsz.: 56.670 – N.

A M. N. Galéria alkalmazott I/b. rész

Bu. 1959. 264. l.

Turcsányi Árpád
nobrass

l.

Szabad Műveszet
1949. 4/9. 1.

összegel

1. a müemlék bizottságnál
ziveskedjék.

t előre is köszönetet mond-

kiváló tisztelettel
Král Gyula

Turcsányi Árpád

Leánykafej, 1972. bv. 29 cm. rézv.

IV. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1974.

Turcsányi Árpád

alkotása a Kerepesi úti lakótelep épületén.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

5451

Turcsányi Árpád szobrász

„Tokaji Ferenc" szobrát (eml.)
Tokajban állítják fel

MTI: Kohászemlékmű Ózdon

Nagyszava 1971 IX. 8.

Turcsányi Árpád szobrászművész

Takaji Temetnek szobrát formálja meg, melyet Takajban fognak felállítani.

(MTI): Kahán emlékmű Ózdon

Ormaiújvárosi Hírlap, 1991. szept. 10.

Turcsányi Árpád szobrásznűvész

a megjedik ötvés tér időszakában Tokaji Ferencnek, a hajdani parasztfelkelés vezérének szobrát fogja elkészíteni, borsodi tervek szerint.

Pest Megyei Hírlap, 1971. szept. 10.

Turcsányi Árpád

Szobrászművész. A Képző és Iparművészeti Lektorátus megbízásából elkészíti a Hajdani parasztfelkelés vezetőjének, Tokaji Ferencnek szobrát.

Kohász emlékmű készül Ózdon.

Északmagyarország, 1971 szept. 8.

Turcsányi Árpád szobrász

Tokaji Ferenc szobrát

Zészíti Tokaj számára

Nápszava 1971 szeptember 8
2 cold.

Tarcsányi Árpád
szobrászművész alkotásai Tokaji Ferenc
mellszobrát a tokaji gimnázium előtt
állítják fel.

Képzőművészeti alkotásokkal gazdagodik
Borsod megye.

Észak-Magyarország 1973/2 4old.

Turcsányi Árpád

Meghívták Turcsányi Árpádot, hogy a tokaji, Tokaji Ferenc gimnázium nevére Tokaji Ferenc mellszobrát készítse el.

---:Köztéri munkák.

Művészet.1977.szeptember 48.oldal.

Turcsányi Árpád szobrász

Tokaji Ferenc szobrát

mintázza meg Tokaj számára

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 10
mold.

Turcsányi Árpád, szobrász

Tokaji ferenc szobrát kéziti el.

— : Szobrot kap a matyó summás

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 7.

Turczányi Árpád

„Gémek" c. szobrának
fotója a 9. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1972 március 5

Turcsányi Árpád szobrászművész

A Várkert-Bazár műtermében dolgozik a művész.

Selmeczi Tóth János: A Várkert szobrász-műtermeiben.

Népművelés, 1968. dec.

TURCSÁNYI ÁRPÁD szobrász
Budapest, 1921

1940-49 között az Iparmüvészeti Iskola, majd a Képzőmüvészeti Főiskola növendéke; mesterei Ohmann Béla, Erdey Dezső és Pátzay Pál voltak. 1955-ig képzőmüvészeti körök vezetőjeként tevékenykedik, azóta müvészi munkásságának él. Szobrait bemutatták számos hazai és külföldi (Moszkva, Leningrád, Prága stb.) kollektiv kiállitáson. - Klasszicista felfogásu, főként a zsánertémákban otthonos müvész; munkáit bensőséges érzelemvilág s a kifejezés érzékletes realizmusa jellemzi. Erőssége a kisplasztika, de néhány köztéri müve is felállitásra került.

Művész életrajzok 1975

Turcsányi Béla

debreceni építész
az Építési- és Közmunkaügyi Minisz-
térium irányítása
mellett a debreceni
repülőtér romépüle-
teinek felhasználásá-
val tervezte a deb-
receni gyermekot-
thont 1948.

Borb-Fabr. 45. l.

MDK

Turcsányi Erzsébet, III.o.tan.

Sashalom ált.isk.

192. Háboru borzalmai.

Nagy. Ifj. Képzőmüv. Kiáll. /VII/. Gyermekrajzok.
Füv. Képtár. 1949 aug.16. - szept. 10. Kat.

Turcsányi Gyula építész

Ózd-Bolyok lakótelep

be építési tervezőjelént neve említve

a 26. oldalon

Magyar építészet 1945-70

Turcsányi Gyula épitész

MDK

részvétel a pályázaton repr.

Valentiny Károly:Pécs déli városrész tervpályázatához Magyar Épitőmüvészet 1956.V.évf.1.sz.9.l.

TURCSÁNYI Gyula épitész M.D.K.

Ózd v árosközpont

Helyesbités

Magyar Épitőművészet 1962/2. 64.1.

Turcsányi Gyula épitész M.D.K.

VÁROSTERV

Ózd város tervezett központjának részletes rendezési és beépitési terve.

Magyar Epitőművészet 1962/1.sz. 12.1.

Turcsányi Gyula épitész M.D.K.

/VÁROSTERV/

Egyszr. Malomárok környékének részletes rendezési terve
Eger

repr.

Magyar Épitőművészet 1962/1. 33.l.

Turcsányi Gyula

V.Z.: OTP sorházak, Eger, Almagyar-domb. Építész: Veres Zoltán, beépítés: Turcsányi György, statikus? Prohászka Béla, Képes ismertetés /fotók: Panyik István/.

Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 12-13. l.

Turcsányi Gyula épitész MDK

részvétel a pályázaton

Tillai Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Epitőművészet 1956.V.évf.1.sz.4.1.

Turcsányi Gyula, építész MDh

A Városterv munkatársa.

Neve: Gödi városközpont.

Repr.

Benes Sándor: Ahol városaink jövő képét tervezik 2. l.

NÉPSZABADSÁG, hp. 1962. júl. 25.

1J0

M.D.K.

TURCSÁNYI Gyula építész

Szeged, északi városrész rendezése
(megvétel)

Tarsterbező: Koren Pál

Terv pályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l

Turcsányi Gyula

M.D.K.

VÁTERV

Ózd, városrendezési terve,

Magyar Építőművészet 1965/ . 11. l.

M. D. K.

TURCSÁNYI Gyula építész

Gyöngyös vasutállomás és kör-
nyéke pályázat (II. díj)

Társtervező: Vinkovits István

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MŰHELYSAROK 1993 OKTÓBER
DE FORMA CSOPORT - IVÓEDÉNYEK
VÁLOGATÁS A SIKLÓSI KERÁMIA SZIMPOZION ANYAGÁBÓL

A hazai nagymúltú kerámia és porcelángyárak többségére sajnálatos módon jellemző, hogy termékeik zömét ma is a több évtizeddel ezelőtt tervezett, gyártott formák, dekorok alapján készítik. Egyfajta tehetetlenség ez, a már elismert, sikert aratott formákhoz való ragaszkodás az, melynek következtében érdektelenné, unalmassá váló produktumok tömege jött és jön létre.

A tenniakarás, az újat alkotás vágya hozta össze 1992/93 fordulóján azt a 12 keramikust, akik DeFORMA néven csoportot alakítottak. Összefogtak, hogy képességeikkel segítsék a magyar kerámiaművészet nehéz helyzetben lévő, ám igen fontos területének, a használati finomkerámiának a megújulását, másrészt a közös megjelenés adta előnyöket kihasználva növeljék tudásukat.

Rendkívül szerencsés módon támogatóul sikerült megnyerni a PÉCSI ZSOLNAY GYÁRat és a BARANYA MEGYEI ALKOTÓTELEPEKet, melynek eredményeképp júniusban egy hónapos szimpoziont tartottak Siklóson. Határozott programmal érkeztek. A szimpozion témája az ivóedény volt, az alkalmazott technika pedig a Zsolnay gyár úgynevezett porcelán-fajansz technológiája. A gyár a csoport rendelkezésére bocsátotta a szükséges nyersanyagokat, a siklósi Alkotóház pedig biztosította a feltételeket ahhoz, hogy a művészek az adott kereten belül teljesen szabadon tervezhessék, kivitelezhessék tárgyaikat.

A feszített munkával töltött négy hét alatt olyan edények jöttek létre, melyek egyrészt a legújabb művészeti irányzatokhoz is kapcsolódnak, s szellemiségükkel a Zsolnay Vilmosra oly jellemző újatakarás, alkotói szabadság megnyilvánulásai, másrészt egy rendkívül igényes kerámia technikának, a Zsolnay magastűzű porcelán-fajansz technikának értékes eredményei. És ez utóbbi fontos azért is, mivel közel száz éve, 1893 után, az eozin megjelenésével szorult ki a Zsolnay Gyár díszmű termeléséből a magastűzű fajansz, melynek szépségére, változatos gazdagságára véleményünk szerint napjainkban is szükség van.

A csoport egy kötetlen formában megvalósuló Zsolnay-DeFORMA Stúdió alapítását tervezi, melynek célja a gyár technológiájának megfelelő, a gyár számára is hasznosítható tárgyak létrehozása, másrészt kisszériás, magas szinvonalú, stúdió jellegű kerámiák készitése. Biztató, hogy a Zsolnay Gyár messzemenően elégedett az eredménnyel, s januárban újabb közös munka hívja Siklósra a csoport alkotóit, tavasszal pedig német, svájci és francia bemutatótermek várják az elkészült tárgyakat.

Sárkány József

BABOS PÁLMA - 2040 Budaörs Szamóca köz 1.

BENEDEK OLGA - 1076 Budapest Dózsa György út 58. T.: 141-31-31

BEDÉCS MÓNIKA - 1118 Budapest Gombócz Zoltán u. 18. T.: 166-23-59

DOBÁNY SÁNDOR - 7634 Pécs Sirály u. 8/A.

FARAGÓ TÜNDE - 1052 Budapest Városház u. 3-5. T.: 137-37-22

HAJDÚ ZSÓFIA - 1124 Budapest Kiss János altábornagy u. 57.

KÁDASI ÉVA - 6000 Kecskemét Katona József tér 6. T.: (76) 482-485

LÁZÁR ZSUZSA - 1126 Budapest Márvány u. 23. T.: 20-24-769

NAGY MÁRTA - 1204 Budapest Komárom u. 22.

TIHANYI ZSUZSA - 1025 Budapest Tömörkény út 7/A. T.: 1764-935

TURCSÁNYI JUDIT - 1051 Budapest Nádor u. 5. T.: 137-22-51

BABOS PÁLMA - 2040 Budaörs Szamóca köz 1.

BENEDEK OLGA - 1076 Budapest Dózsa György út 58. T.: 141-31-31

BEDÉCS MÓNIKA - 1118 Budapest Gombócz Zoltán u. 18. T.: 166-23-59

DOBÁNY SÁNDOR - 7634 Pécs Sirály u. 8/A.

FARAGÓ TÜNDE - 1052 Budapest Városház u. 3-5. T.: 137-37-22

HAJDÚ ZSÓFIA - 1124 Budapest Kiss János altábornagy u. 57.

KÁDASI ÉVA - 6000 Kecskemét Katona József tér 6. T.: (76) 482-485

LÁZÁR ZSUZSA - 1126 Budapest Márvány u. 23. T.: 20-24-769

NAGY MÁRTA - 1204 Budapest Komárom u. 22.

TIHANYI ZSUZSA - 1025 Budapest Tömörkény út 7/A. T.: 1764-935

TURCSÁNYI JUDIT - 1051 Budapest Nádor u. 5. T.: 137-22-51

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MŰHELYSAROK 1993 OKTÓBER
DE FORMA CSOPORT - IVÓEDÉNYEK
VÁLOGATÁS A SIKLÓSI KERÁMIA SZIMPOZION ANYAGÁBÓL

A hazai nagymúltú kerámia- és porcelángyárak többségére sajnálatos módon jellemző, hogy termékeik zömét ma is a több évtizeddel ezelőtt tervezett, gyártott formák, dekorok alapján készítik. Egyfajta tehetetlenség ez, a már elismert, sikert aratott formákhoz való ragaszkodás az, melynek következtében érdektelenné, unalmassá váló produktumok tömege jött és jön létre.

A tenniakarás, az újat alkotás vágya hozta össze 1992/93 fordulóján azt a 12 keramikust, akik DeFORMA néven csoportot alakítottak. Összefogtak, hogy képességeikkel segítsék a magyar kerámiaművészet nehéz helyzetben lévő, ám igen fontos területének, a használati finomkerámiának a megújulását, másrészt a közös megjelenés adta előnyöket kihasználva növeljék tudásukat.

Rendkívül szerencsés módon támogatóul sikerült megnyerni a PÉCSI ZSOLNAY GYÁRat és a BARANYA MEGYEI ALKOTÓTELEPEKet, melynek eredményeképp júniusban egy hónapos szimpoziont tartottak Siklóson. Határozott programmal érkeztek. A szimpozion témája az ivóedény volt, az alkalmazott technika pedig a Zsolnay gyár úgynevezett porcelán-fajansz technológiája. A gyár a csoport rendelkezésére bocsátotta a szükséges nyersanyagokat, a siklósi Alkotóház pedig biztosította a feltételeket ahhoz, hogy a művészek az adott kereten belül teljesen szabadon tervezhessék, kivitelezhessék tárgyaikat.

A feszített munkával töltött négy hét alatt olyan edények jöttek létre, melyek egyrészt a legújabb művészeti irányzatokhoz is kapcsolódnak, s szellemiségükkel a Zsolnay Vilmosra oly jellemző újatakarás, alkotói szabadság megnyilvánulásai, másrészt egy rendkívül igényes kerámia technikának, a Zsolnay magastűzű porcelán-fajansz technikának értékes eredményei. És ez utóbbi fontos azért is, mivel közel száz éve, 1893 után, az eozin megjelenésével szorult ki a Zsolnay Gyár díszmű termeléséből a magastűzű fajansz, melynek szépségére, változatos gazdagságára véleményünk szerint napjainkban is szükség van.

A csoport egy kötetlen formában megvalósuló Zsolnay-DeFORMA Stúdió alapítását tervezi, melynek célja a gyár technológiájának megfelelő, a gyár számára is hasznosítható tárgyak létrehozása, másrészt kisszériás, magas szinvonalú, stúdió jellegű kerámiák készítése. Biztató, hogy a Zsolnay Gyár messzemenően elégedett az eredménnyel, s januárban újabb közös munka hívja Siklósra a csoport alkotóit, tavasszal pedig német, svájci és francia bemutatótermek várják az elkészült tárgyakat.

Sárkány József

Turcsányi Judit [illegible]

ÁRA: 25 FORINT XLIX. évf. 20. szám 1994. okt. 15. Chesván 10. 5755. ב"ה

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI HITKÖZSÉGEK LAPJA

KÖZHIR-PSZ 001257/941013
1900 BUDAPEST BP.1.
0000200 007423/94010/020 008597
UJÉL
M.T.A.MÜV.TÖRT.KUTATO CSOP.
BUDAPEST
PF.27
1250

Október 15: …abadult a pokol

… kor- … zerte … emé- … mer- … gyar … vár- … Nem a

remények beteljesülésének ideje, hanem a Nyilaskeresztes Párt hatalomátvétele, a totális mozgósítás, a nélkülözés és a rettegés új hulláma következett.

A nyilaspárt felfegyverzett tagjai és terrorcsapatai a fővárosban már október 15-én éjjel betörtek az összeköltöztetett zsidók lakta házakba. A munkaszolgálatosok több szálláshelyét körbefogták. A pogrom előkészületei idején a Népszínház utca környékén fegyverhez jutott munkaszolgálatosok megkísérelték a szembeszállást a nyilas túlerővel. Gépfegyvertűzzel verték le őket.

Szálasi Ferenc pártja és a szélsőjobboldal koalíciós kormánya a német szándékoknak is megfelelt, amikor legalizálta fegyvereseit, a párttagok és a hozzájuk csatlakozott alvilági elemek tombolását. Budapest ismét védtelenné vált zsidósága körében újabb öngyilkossági hullám indult. Napokon át öngyilkosok tucatjaihoz vonultak ki a mentők. A főváros több pontján lakásrazziákra, fosztogatásokra és nem ritkán lövöldözésekre került sor. Az október 25-i razzián 432 személyt vettek őrizetbe.

A nyílt fasiszta diktatúra az alantas hatalomvágy, a szabadrablás, a gyilkolás és a vérbosszú kiélésének „törvényes" lehetőségeit kínálta híveinek. Legtöbbjük élet-halál uraként lépett fel, így tömegeket félemlíthettek meg. A hatalomátvételt követő „hungarista átállítás" ismét kiterjedt őrségváltást hozott. A következmény az ország összes személyi és anyagi erőinek totális hadbavetése volt.

Bosnyák Zoltán a „Harc" című lapjában október 21-én írta: *„elérkezett a számonkérés órája. Ebben az órában bennünket nem vezet sem a túlfűtött bosszúvágy, de nem hagyjuk befolyásolni magunkat ócska, érzelgős humanista jelszavaktól sem. Egyetlen szempont, egyetlen cél irányít csak bennünket: a zsidókérdést végleg fel akarjuk számolni, a zsidósággal le akarunk számolni."* Közben újólag magyar–német tárgyalások indultak, *„hogy a zsidókérdést Magyarországon végleges megoldáshoz vezessék"*.

Az öntörvényű terror hamar elszabadult. A főváros utcáin feltartott kezű zsidók csoportjait kísérték a gyűjtőhelyekre. A nagy zsinagógákban a rendészeti szervek zsidók fogolytáborait működtették. November elején nyilas fegyveresek földmunkára kivonultatott fővárosi zsidókat gyilkoltak le Kispesten, Dunaharasztin, Pécelen, Gyálpusztán, Pestszentimrén és több helyütt a fővárosba vezető utakon. A 44. női munkásszázad tíz tagját a Drasche-téglagyárból Albertfalvára menetelés idején gyilkolták le. A női és férfi zsidó munkásszázadoknál, a sáncásó csoportoknál az ütlegelés, kifosztás, éheztetés és zsarolás általános gyakorlattá vált. November 23-án megindultak az éjszakai Duna-parti csoportos kivégzések, ezek szinte a főváros ostroma végéig tartottak.

A zsidók sorsának „hungarista megoldása" kitelepítést jelentett. Hivatalosan nem a deportálás folytatása, hanem helyzetük „szabályozása" jött szóba. Kezdetben olyképpen, hogy a semleges követségek oltalma alatti fővárosi zsidókat (amennyiben december elsejéig elhagyják Magyarországot) nem bántják, a többiekből a megfelelő korúakat munkaszolgálatra fogják. A gyakorlat természetesen másként alakult.

Október 18-án Adolf Eichmann visszatért Budapestre. „Új" javaslatokat hozott. A németek most két ütemben 50 000–50 000 munkaképes zsidót kértek „kölcsön" a birodalom számára. Igénylésük a 16 és 60 év közötti férfiakat és a 16 és 40 év közötti nőket érintette. Kezdetben soknak találtatott. Aztán a miniszterré lett Kovarcz Emil és Eichmann gyorsan megegyeztek, hogy a fővárosi zsidók eltávolítását összehangolt intézkedésekkel kivitelezik. Arról is döntöttek, hogy *„gyalogmenetben hajtják végre, mert a szállítóeszközök másra kellenek"*.

Az érintetteknek 23-áig kellett bevonulniok. A fegyveres nyilasok már 20-án reggel razziáztak, hogy a budapesti csillagos házakból valamennyi zsidó férfit elhurcolják. Három nappal később már 35 000-en dolgoztak a főváros környékén indított, erőltetett ütemű erődítési munkákon. Az így „begyűjtöttek" sokaságát nevezték egy ideig – megkülönböztetvén őket a honvédségi kisegítő „muszosoktól" – *sáncásó zsidóknak*.

Szita Szabolcs

Hivatalos álláspont

Kovács László külügyminiszter a Zsidó Világkongresszus képviselőivel folytatott New York-i megbeszélésén ismertette a kormány hivatalos álláspontját a magyarországi holocausttal kapcsolatban. Eszerint Magyarországon a zsidóüldözések nem a német megszállással, hanem a fehérterrorral kezdődtek. A külügyminiszter a továbbiakban hangoztatta: a történelem bocsánatkérésre kötelez bennünket 600 ezer meggyilkolt és több tízezer deportált, megkínzott honfitársunkért. Öncsalás, ha valaki egyedül és kizárólag a náci Németországra hárítja a genocidiumért való felelősséget.

A japán „Schindler"

Ahogyan Steven Spielberg Schindler listája című filmje világszerte sok nézőt vonz, Japán saját „Schindler"-je is egyre nagyobb figyelmet követel magának az amerikai médiában.

Spielberg népszerű alkotása, amely egy olyan osztrák üzletember igaz történetén alapszik, aki a náci haláltáborokból zsidókat mentett meg a II. világháború idején, nem különbözik a néhai *Chiune Sugihara* szintén valós történetétől, aki Japán litvániai konzuljaként 6000 zsidónak nyújtott segítséget, hogy még idejében elmenekülhessenek az 1940 nyarán előretörő náci csapatok elől.

A *Reader's Digest* februári, valamint a *Los Angeles Times* március 20-i száma is közölt cikket Sugiharáról, aki szembeszállva saját kormányával, kézzel írott átutazó vízumot állított ki zsidók részére, megszegve ezzel kormánya utasításait, amely rendeletileg is tiltotta, hogy zsidóknak segédkezzen.

Egy amerikai filmvállalat fontolgatja, hogy megfilmesíti Sugihara történetét. A film forgatókönyvét Sugihara 80 éves özvegye, Yukiko által írt könyv alapján készítenék el, aki Kamakurában él, Kanagawa tartományban. Készülőben van a könyv angol nyelvű fordítása is.

Japánban a Sugihara-történet megtalálható egy első éves középiskolások részére írott angol nyelvkönyvben. („Új Kozmosz: Angol Nyelvkönyv I.") A könyvet a Sanyusha kiadó adta ki és ebben az évben kerül először bevezetésre.

Sugihara özvegye elmondta, hogy kétszer is megnézte a „Schindler listáját" és megértette, hogy Schindler miért akarta megmenteni a zsidókat. *„Pontosan megértettem az érzéseit, mert nekem és a férjemnek is időre volt szükségünk, mielőtt meghoztuk a döntésünket.* (A vízumok kiállítását.) *Azért tettünk így, mert mint emberbarátok nem hagyhattuk magukra azokat az embereket, akiknek szükségük volt a segítségünkre"* – nyilatkozta az asszony.

Sok zsidónak sikerült a náci megszállás alatt lévő Lengyelországból Litvániába szöknie, majd a japán konzulnál jelentkeznie, kétségbeesetten folyamodva az átutazó vízumért, amely az Egyesült Államokba vagy más, biztonságos menedéket nyújtó országba juttathatta őket.

„A kapu előtt álltak és meredten bámultak minket" – emlékezik vissza az özvegy. – *„Mindannyian elcsigázottnak tűntek. Szemmel láthatólag úgy kellett menekülniük otthonaikból, hogy arra sem volt módjuk, hogy személyes holmijaikat összecsomagolják. A gyerekek rettegtek, szemükből sugárzó könyörgő tekintettel kérték segítségünket"* – folytatja. *„A férjem borzasztóan nehéz napokat élt át. Meg akarta menteni őket, de mint konzul nem hozhatott egyedüli döntéseket."*

Yukiko Sugihara asszony néhai férjének fényképével és elismerő okleveleivel

Sugihara három ízben fordult kormányához, hogy engedélyezzék számára a vízumok kiállítását, de minden alkalommal visszautasították kérését, mivel Japán Németország szövetségese volt.

„Zsidók megmentése céljából vízumot kiadni, egyet jelentett a náci rezsim elleni cselekedet megtételével" – magyarázza az asszony. Ez veszélybe sodorhatta volna Sugihara saját, valamint felesége és 3 gyermekük életét.

Amikor a Szovjetunió bekebelezte Litvániát, Sugiharáéknak el kellett hagyniuk az országot. Miközben távozásukra készülődtek, a konzulátus előtt várakozó zsidók száma napról napra nőtt.

Sugihara, felesége támogatásával, elkezdte az olyannyira áhított átutazó vízumok kiállítását. Az elutazását megelőző hónapokban több mint 6000 vízumot adott ki. *Sugihara kézírással készítette a vízumokat, hiszen sem formanyomtatvány, sem nyomdagép nem állt rendelkezésére* – folytatja visszaemlékezését az özvegy. *„Csak írt és írt, kora reggeltől késő estig. Amikor végleg el kellett hagynunk az országot, az utolsó percig folytatta a vízumok kiállítását és átadta azokat a minket a vonatállomásra is követő zsidóknak."*

Az özvegy arra is emlékszik, hogy amikor elindult velük a vonat, Sugihara így szólt: *„Sajnálom, hogy már nem írhatok többet"* – majd meghajolva búcsúzott az őket kísérő zsidók csoportjától, akik könnyes szemmel rohantak a távolodó vonat után. *„Néhányan Sugihara után kiáltottak: soha sem fogjuk elfelejteni!"* – fejezi be az asszony.

A japán kormány sem felejtett. Visszatérését követően, 1947-ben, Sugiharának le kellett mondania külügyminisztériumi állásáról, mivel ellenszegült a vízumok kiállítását tiltó rendelkezéseknek.

A zsidók, akik megígérték, hogy soha sem fogják őt elfelejteni, szintén megtartották szavukat. A II. világháború befejeződése után Sugihara kézzel írt vízumainak egyik tulajdonosa éveket töltött el, mire Sugihara után kutató tevékenységét siker koronázta és megtalálta őt Japánban. Ez a látogatás végül is számos későbbi kitüntetés és érdemrend odaítélését eredményezte, közöttük az izraeli kormányét is, amelyben Schindler is részesült. Az emlékérmen, amelyet az izraeli kormánytól kapott, a következő olvasható: *„Egy emberi élet súlyosabb mint a Föld"*. Sugihara 1986-ban, 86 éves korában hunyt el. Az özvegyet mélyen meghatotta, amikor tavaly Kanadában találkozott 13 emberrel, a férje segítségével megmentett 6000 zsidó közül. *„Megtartották és féltett kincsként őrzik a mára már foszlányokban lévő elsárgult vízumokat. Ez olyasvalami volt, amire sem én, sem a férjem nem számított volna."*

Az özvegy 1991 óta utazik Japánszerte és előadásokat tart az emberi élet fontosságáról és Litvániában szerzett élményeiről. *„Azt akarom, hogy az emberek tisztában legyenek azzal, hogy a háborúk szerencsétlenné és nyomorulttá teszik őket. Meg akarom osztani velük amit átéltem, mert úgy tűnik számomra, hogy a háborúk túlságosan is hétköznapi jelenséggé válnak."*

(Yomiuri Shimbun cikke, fordította G. Kárpáti Éva)

Fájdalmas megemlékezés Zuglóban

Zsidónak lenni 1944-ben önmagában is sorstragédia volt. S ha az üldözött ezen túl süket volt vagy nagyothalló, vak volt vagy gyengénlátó, élete szinte fabatkát sem ért.

Pedig akkor talán, azokban a vérgőzös időkben jótékony lett volna a csend, a szürkeség, amely körülölelte sajátos, külön világukat.

De belehasított az ugató parancs – és nem értették. Intettek; kezeket fel, de nem látták...

* *

Az Amerikai Joint Magyarországi Irodája, az Izraeli Hallássérültek Országos Szövetsége, a Magyar Hallássérült Zsidók Egyesülete, a MAZSIHISZ, a Magyarországi Szociális Segély Alapítvány együttes szervezésében, rendezésében, kezdeményezésében került sor annak az emléktáblának a felavatására, amely a holocaust áldozatául esett hallássérült gyermekeknek, felnőtteknek hivatott mementót állítani.

Zsúfolásig megtelt a zuglói kert, a kapu előtti utcarész. A megemlékezésre volt tanítványok, túlélők (az intézmény egykoron a zsidó hallássérültek, vakok iskolájaként írta be magát a történelembe), hozzátartozók, barátok jöttek el az ország minden részéből, külföldről is.

Hitéletünket – a szónokokon kívül – olyan kiválóságok reprezentálták, mint *Joel Alon*, Izrael Állam magyarországi nagykövete, a Joint Education képviseletében *Ira Goldberg*, *dr. Feldmájer Péter*, a MAZSIHISZ elnöke, *Beer Iván*, a Magyarországi Holocaust Emlékbizottság elnöke.

Az ünnepi megemlékezés szívszorongató szavait jeltolmácsok tették közérthetővé.

Elsőként *dr. Schweitzer József* országos főrabbi szólt az egybegyűltekhez.

– A Szentírásban van egy mondat, amely így hangzik: A folyó a tengerbe ömlik, a tenger mégsem telik meg sohasem. A holocaust gyászolóinak könnye a holocaust gyász-tengerébe ömlik, de ez a tenger nem telik meg sohasem... Mindig új és újabb tragédiákra kell emlékeznünk, megrendülten, fájdalommal, a nem felejtés történelmi kötelezettségével.

Indira Gandhi szerint az emberiségnek tulajdonképpen nem is lenne szabad megőriznie minden rémtettnek az emlékét, ezeket inkább a jól megérdemelt feledés mélységébe kellene borítani... Azonban mi, akik szerencsétlen sorsú testvéreink kínhalálának tanúi voltunk, mi, akik a megpróbáltatások részesei voltunk, nem tehetjük meg azt, hogy emlékük feledésbe menjen, nekünk emlékezni és emlékeztetni kell!

50 év után sebeink felfakadnak. Emlékezünk, nem bosszúért, de a kínhalálra és fogadjuk, hogy szeretteink emlékét soha nem feledjük, átadjuk azt a következő nemzedékeknek. Dicsőséges legyen az ő nyugodalmuk mártírumuk után, emlékük mindörökké dicsőséges Izrael népének történelmében.

Harsányi László, a Népjóléti Minisztérium államtitkára emlékező szavait Mózes III. könyvének idézetével kezdte: *– Mondotta az Úr Mózesnek; siketeket ne szidalmazz és vak elé gáncsot ne vess...*

– De tudjuk, hogy megcselekedték ezt, tudjuk, hogy többet, mást is megtettek. Egy olyan ház falára kerül az emléktábla, amelyet 1877-ben avattak fel, mint az Izraelita Siketnémák Országos Intézetét. Oly korban épült, melyben egyszerre volt jelen Tisza-eszlár és az egyenjogú polgárrá válás minden jelentős lépése. Az építést sajnos gyorsan követte a rombolás. Rombolás a lélekben, a jogban és végül a testben is. Az egymást követő zsidótörvények egyenesen vezettek 1944-hez. A „tűzáldozatban" vált füstté a többiekkel együtt hallássérült társaink jó része is. A kegyetlenség őket, a többszörösen hátrányban lévőket sem kímélte.

„Egyik kis társunkat, mivel felszólításukra nem reagált, hátulról lelőtték"

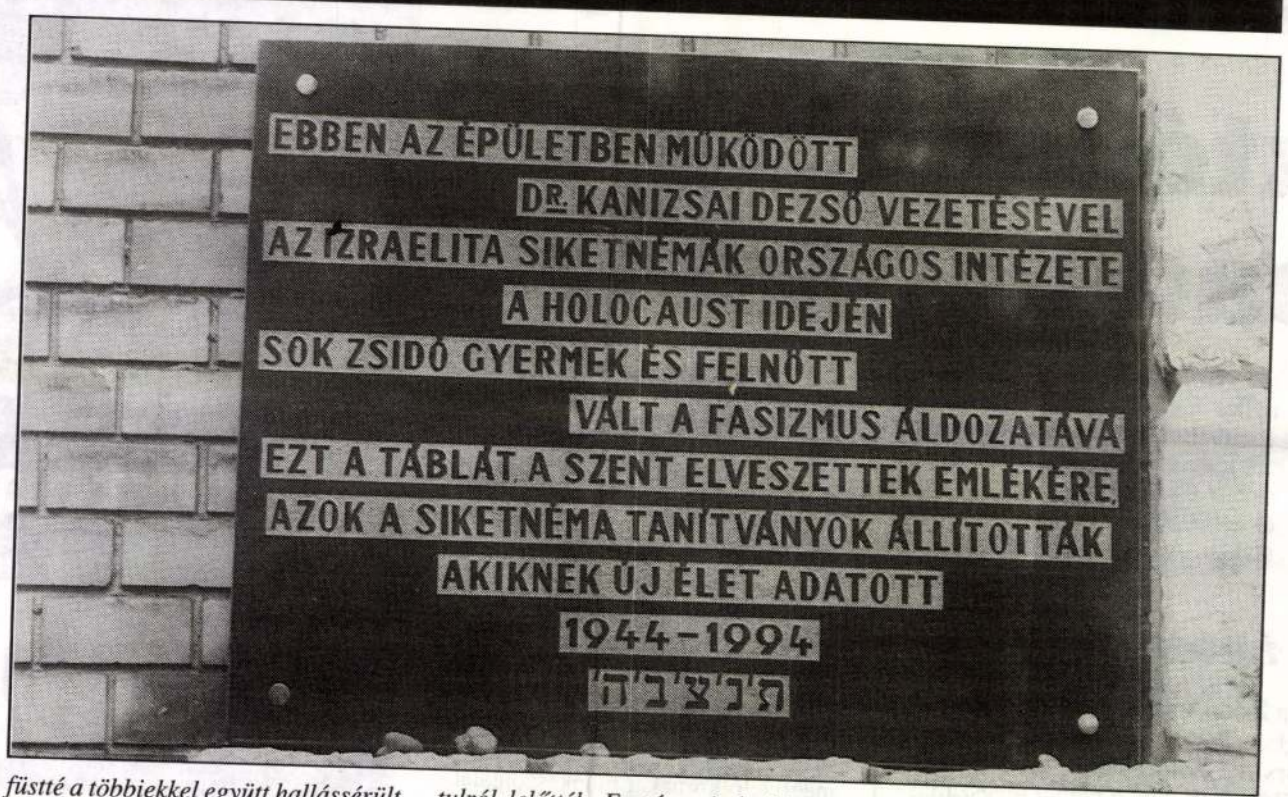

– Még Auschwitz előtt írta Teleki Pálnak Bajcsy-Zsilinszky Endre, hogy „ilyen körülmények között becsületes ember nem lehet többé antiszemita". A történelem ezt az álláspontot a mai napig tartóan igazolta. Becsületes ember ma sem lehet antiszemita.

Megemlékezését az államtitkár a költő, *Mezei András* szavaival fejezte be: *„Héber vagyok és csak az Örökkévalót félem én, azóta is, hogy Titusz kilakoltatott, népem él, kétezer év szétszóratása nem több, mint pillanat, a csontjaim, bizony szárazok maradtak, mint a nap."*

Az emléktáblát *dr. Feldmájer Péter* és Beer Iván leplezték le. A gyászzsoltárokat *Tóth Emil* főkántor recitálta.

Valamennyi emlékező a bejáratnál kapott kis köveket az emléktábla köré helyezte.

A kegyeletes aktus után az emlékezőket az iskola dísztermébe invitálták. Először az intézmény alapítójának, *Kanizsai Dezsőnek* a lányait köszöntötték virággal a volt tanítványok, majd az Izraeli Hallássérültek Szövetségének képviseletében megjelent *Jakob Ehrenfeld* kívánt szólni.

– 50 éve, mikor „beborult az ég", parancs érkezett, hogy az iskolát be kell zárni. A gyermekeket hazaküldték. Akik gettóba kerültek, megmenekültek, de hozzátartozóikat elvesztették. Kevesen maradtunk életben. Mi, a túlélők visszatértünk drága barátainkra emlékezni... Nyugodjanak békében!

A megindító szavak után a Wesselényi utcai Alapítványi Iskola bábcsoportja (*Kovács Hedvig* tanárnő vezetésével) a *Szodoma és Gomora* című játékot adták elő. Fantasztikus volt érzékelni, ahogyan a – többségükben alsó tagozatos – gyermekek pillanatok alatt „váltottak", és a betanultnál, a megszokottnál lassabban, hangosabban, szinte artikulálva mondták szerepüket. Méltán arattak nagy sikert.

A gyermekek műsorát ismét egy volt tanítvány, *id. Wecher Sándor* visszaemlékezése követte.

– A megszállást követően a fiúárvaházba kellett mennünk. Sajnos bombatalálat érte. Visszatértünk iskolánkba, amely akkor védett ház volt. Ennek ellenére a nyilasok betörtek, elfogták a gyermekeket. Egyik kis társunkat, Leó volt szegénynek a neve, mivel felszólításukra nem reagált, hátulról lelőtték. Ezután mindenkit az utcára hajtottak, egy szál ruhában, ami éppen rajta volt... Németország felé...

E végtelenül megindító élménybeszámoló után derűsebb aktusra került sor, amikor is Jakob Ehrenfeld Izraelből magával hozott kis ajándékokkal kedveskedett azoknak a munkatársaknak, akik az avatási ünnepség létrehozásában leginkább jeleskedtek. Természetesen mindenkit nem tudott megajándékozni, így külön köszönetet mondott azoknak, akik tettek valamit is e csodálatos esemény megrendezéséért.

Ezt követően *Dunai (Deutsch) Imre*, szintén az iskola volt tanulója, kívánt szólni.

– 1940-ben léptem át először az iskola kapuját, 1944. április 5-én már sárga csillagot viseltünk. Engem egy tanárnő budai lakásán bujtatott, de pár hét múlva – mivel már nagy veszélynek tette ki saját magát – visszahozott az iskolába. Pár hónap múlva a nyilasok megtudták, hogy 45 munkaszolgálatos ebben a házban keresett menedéket. Hajnalban mindannyiunkat felébresztettek, őket keresve, de akkor bennünket még nyugodtan hagytak. Ekkor a padlásról, az utca irányába, lövések zaja hallatszott... A nyilasok berontottak szobánkba, s ekkor már bántalmaztak bennünket. Leparancsoltak az utcára, ahol a felnőtteket, gyermekeket külön állították. Minket gettóba vittek. Először a Klauzál térre, majd a Wesselényi utcába. Január 18-án az oroszok szabadítottak fel bennünket. Így menekültünk meg, így maradtam életben.

Dunai Imre visszaemlékezését egyperces néma felállás követte, adózva a mártírok emlékének.

Ezután *Nádas Pált*, az iskola jelenlegi igazgatóját kérték, hogy szóljon az egybegyűltekhez. Pár mondatát – jó okkal – szó szerint idézném.

– Nagyon készültem egy kis beszéddel, amely ennek a háznak a történetét lett volna hivatott elmondani. De az élménybeszámolók után úgy érzem, nem vagyok erre méltó és hivatott. Kaptam egy nagyon kedves ajándékot, amit úgy érzem, jobb lett volna, ha soha nem kapok. És jobb lett volna, ha önök nem egy emléktábla felavatásának okán ülnek itt. De mint házigazda, úgy érzem, az a kötelességem, hogy ezt a feszültséget feloldjam önökben. Három dologra szeretném önöket meginvitálni. Egy kis ételre-italra, kiállításunk megtekintésére, és a régi tanítványokat egy kis sétára a régi falak, kövek között...

A könnyekig meghatott igazgató gondolatai után befejezésként *Fekete Györgyné*, Márti, a Magyarországi Zsidó Hallássérültek Egyesületének főtitkára lépett a mikrofonhoz. *– Elsősorban köszönetet mondva a megrendezés lehetőségéért a Magyarországi Zsidó Szociális Alapítványnak, a Jointnak, dr. Talyigás Katalinnak kiemelten.* Majd egy levelet olvasott fel, amelyet Éva F. Jackson Belgiumból írt és küldött. Éva édesanyja az iskola volt diákjaként élete legszebb éveiként emlegette az intézményt, túlélését is e háznak köszönhette.

A főtitkár asszony szavaival ért véget a megemlékezés hozzászólói szakasza, és a megjelentek az állófogadás meghitt légkörében örültek egymásnak, majd elindultak emlékeket keresni a régi falak között.

Nagyon szép, megható, feledhetetlen délután volt...

Memento mori – a zsidó hallássérültekre!

Memento mori – minden áldozatra!

gáljuli

AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLLÍTTATTA

Emlékfal Kecskeméten

Magyarországon a háború után nagyon sok emlékművet állítottak a népirtás áldozatául esett zsidók emlékére, de eddig még nem került sor arra, hogy egy ilyen emlékművet közterületen állítsanak fel, és arra sem, hogy ne a zsidó közösség vagy zsidó emberek állítsanak ilyen emlékművet.

Szimbolikus jelentőségű volt tehát az, hogy egy nappal Jom Kippur előtt átadták azt az emlékművet, amely a népirtás kecskeméti áldozataira emlékezik.

Az emlékfalat a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat állíttatta saját költségvetéséből, így emlékezvén meg a megyeszékhely elpusztított áldozatairól. A KERAKOLOR BT. volt a kivitelező. *Turesányi Judit* keramikus tervező elképzelését valósították meg, és a márvány keménységű kerámiákba égették bele a több mint 1200 kecskeméti mártír nevét. Az ünnepség előtt a kecskeméti zsidóság újra imádkozhatott az Ortodox Zsinagóga épületében, amely jelenleg múzeum, majd 30 év után először hangoztak el a Mincha ima szavai *Köves Gyula* előimádkozó tolmácsolásában. Az istentiszteleten részt vettek a megye vezetői és *Zoltai Gusztáv*, a MAZSIHISZ ügyvezető igazgatója.

Az emlékfalnál *dr. Feldmájer Péter*, a MAZSIHISZ elnöke köszöntötte a megjelenteket és kiemelte *Kőtörő Miklósnak*, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnökének szerepét abban, hogy a megyében nem engedték elpusztítani a zsidó emlékeket, ő volt a kezdeményezője az apostagi, a bajai és a kecskeméti ortodox zsinagóga helyreállításának, és neki köszönhető az emlékfal felállítása is.

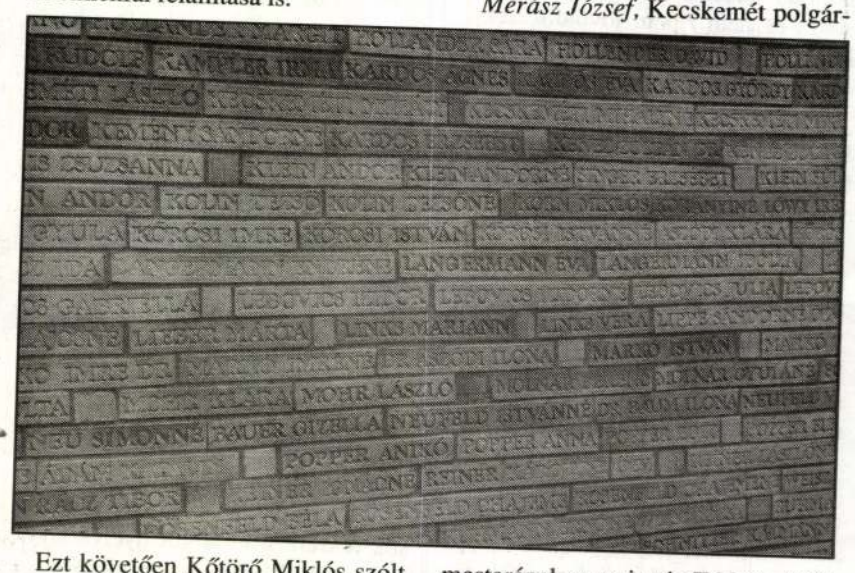

Ezt követően Kőtörő Miklós szólt az egybegyűltekhez, felidézte az elpusztított zsidók szörnyű sorsát, és meleg szavakkal emlékezett a hajdan volt kecskeméti zsidóságra, örök mementóként adta át az emlékfalat.

Raj Tamás főrabbi szónoklatában beszélt a kecskeméti zsidóság történetéről és arról, hogy a város egykori rabbija nagy ünnepségek keretében kívánt volna megemlékezni arról, hogy 1944-ben volt 100 éves a Kecskeméti Zsidó Hitközség, de a deportálások miatt erre már nem kerülhetett sor. Megemlékezett a város nagy hírű zsidó személyiségeiről, arról, hogy miként járultak hozzá a kecskeméti és az egyetemes zsidóság kultúrájához.

Merász József, Kecskemét polgármesterének szavai után *Tóth Emil* főkántor Kél málé ráchámimájával fejeződött be a gyászünnepség, amelyről a helyi tömegkommunikációs eszközökön kívül tudósított a TV-híradó is.

Csak remélhetjük, hogy a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat kezdeményezését egyre többen követik az országban, és önálló emlékművel hívják fel az emberek figyelmét a helység polgáraira, akiket vágóhídra hurcoltak a többség néma közönye mellett.

TURCSÁNYI JUDIT

Új művészet

1996/NOV

10.o.

Turcsányi Judit

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

113. l.
109. l.

(UV*sec)	% Area
6290	0.02
2831	0.01
2399	0.01
3865	0.02
5920	0.02
186062	0.74
26906	0.11
2976	0.01
96966	0.38
84423	0.33
8391	0.03
146598	0.58
134473	0.53
22662	0.09
11248194	44.60
11457862	45.43
1112465	4.41
669238	2.65

μm; Column geometry: 125 x 4 mm I.D.
te buffer, pH 4.5 = 39/61, volume ratio.
min; Separation temperature: ambient.
e: 20 μl; Injection concentration: 1 mg/ml.
min; D-homo-budesonide, 6.77 min;
A, 18.92 min; Budesonide hydrocortisone
22.38 min.

Turchányi Klára

III. é.

tanári nak

Ferk'pzomfoisk vk

1935-36-7 i. l.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

243 1926 szám

Érk.: 1926 év julius hó 5. n.

részére szállított irószerek költ-

rháromszázötven /1,076.350/ koronát

zámla terhére utaljon ki.

i junius hó 26.-án. A miniszter ren-

.k. miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hiteléül:

miniszteri s.hiv.igazgató.

Tarcsányi Kálmán

1905–

Ferképzőmfoiskávk

143. l.

Turcsányi Kálmán

nékestöv. polg. isk.
vajtanár

Értimisk 1910/11.

7. l.

Podsztrelen Endre, tanító III. 54

Turcsányi Kálmán

lakésberendező

Elégséges eredménnyel
végbiz. nyert.

Értimük 1901/2. 25 l.
200 k. államsegély
u. o. 28. l.

Építési rajzoló
u. o. 1902/3. 47. l.

Pozsonyi városi múzeum műtárgy

1913-ban VIII. 163, 164

Turcsányi Kálmán

200 K államosegély

Értimisk 1900/1901.

23. l.

Egregio Signore ,

Sabat

casa ungherese.Li si parlava del

ungherese.Prima di spiegare la r

mettere che io sia XXXX stato in

Turchányi László

l. A Pe Madách

[illegible] nem jutottam. Ez

Ez az, ami indok
met ezuttal is megism
és ezért nagyon megkér
valódi helyzetemet —,
festményemért legalább
nap alatt juthasson kez

Bízom őszinte m
eredményes, szíves értesítő

Maradtam telje

Turcsányi László, Sashalom, Gróf Tisza István-u.32.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Turcsányi László

Geboren am 2. Juli 1899 zu Budapest, absolvierte er die Kunstgewerbeschule ebendort, unter den Meistern Lajos Mátrai junior und Imre Simay, um dann ein halbes Jahr in Paris zu Studienzwecken zu verbringen. T. befasst sich mit allen Zweigen der Plastik.

7 nuive fels.

Hu Prmagyérem 457. l.

T. 1717.

iszt-clair-ruhát szalagdiszi-
szlik formájú derekat, a máso-
ruche-diszitéssel visel. A korláton
ra emeletes épületekkel. Feli-

IVATKÉP
varróteréből.

, Pest, 1862.
elejts[illegible]-hez.
.

.

TURCSÁNYI *László*, szobrász, * Budapest 1899 júl. 2. A bpesti iparművészeti iskolában Mátrai Lajosnál és Simay Imrénél tanult, azután Párizsban képezte magát. A teljesplasztika mellett plakettmintázással is foglalkozik.

K

E. G II 5371

MDK

Turcsányi László szobrász (1899-)

Budapesten szül. A bpesti iparművészeti iskolában Mátrai Lajosnál és Simay Imrénél tanult, azután Párizsban képezte magát. A teljesplasztika mellett plakettmintázással is foglalkozott.

E.G. II. 551.1.

Turcsányi László

Nobráó

~~Műcs. kiáll. 161~~

Pipics 64. l.

Turcsányi László

nobrász

Műcs. kiáll, 1928 tól
Pipics 121. l.

MDK

Turchányi László, fszobrászm.

167. Elsö legény. Mgt.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 14.1.

Turchányi László MDK

Első legény, szobor

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Turchányi László

Műcsarnok szobrász Rózsa u. 20

1928/29. téli kiáll. 167

Sárospataki [illegible]. ref. főiskolai
Könyvtár működése 1915-ben

X. 129 – 130.

Turchányi László.

Az orn. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán műve szerepel.

Esti Kurir, 1928. dec. 16,

Turchányi László.

A Műcsarnok téli kiállításán szoborműve szerepel.

Budapesti Hirlap, 1928. dec. 16

Turchányi László.

A Műcsarnok téli tárlatán
szobor-munkája szerepel.

Ujság, 1928. dec. 16.

.1

.2

.3

.4

kainak bizonyultak. Hasonló negativ ered-
ynyel járt a Kun Györgynél levő laponyag
körülötte látszó alacsony dombocska meg-
bálása is. A laponyag maga valószinűleg
sztott sírhalom, a dombocskák pedig, me-
ben legalább is honfoglaláskori temetőt
ttek, talán disznófiadztató-gödrök marad-
ai.

ikeresebb munkával kecsegtet a hortobá-
csárda közelében a folyó és a mátai út
ött elterülő partos terület felkutatása,
szept. 27-én őstelep maradványai, földbe
putrik között bolygatatlannak látszó ko-
középkori csontvázra bukkantak, mellette

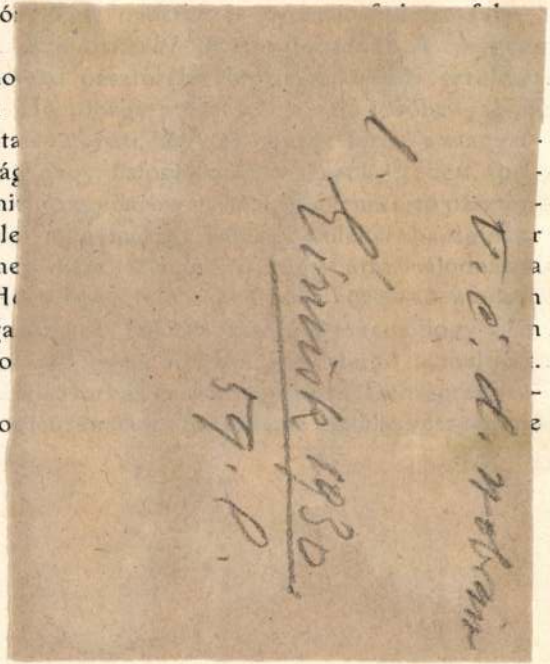

ró

no
a
áta
ság
mi
éle
me
H
ga
so

ro

Turcsányi László

V. c. d. Nobrain
1. Kimisk 1930.
59. P.

Miksa bajor aranya 1701. (L. h. Hegyközszentimre). ΦΙΔΙΠΠΟΥ felirású tetradrakmon. Antiochus ezüststatere. Aggrigentumi tetradrakmon. Sirakusai didrakmon. Ptolemaios ezüstpénze. Bruttiumi bronzpénz. Két metapontusi ezüststater. Phillippeust utánzó barbár ezüstpénz (L. h. Vajda). Dyrrachiumi drakma van négy. Köztársasági dénárok Q. Curtius, L. Piso Calp Frug. C. Fabius C-f. Buteo és Serv. Ruttus neveivel. A császárok közül dénárokon, antóniniánusokon, nagy-, közép- és kisbronzokon képviselve vannak: I. Claudius, Traianus, Hadrianus, Sabina, Ant. Pius, M. Aurelius, Id. Faustina, ifj. Faustina, Commo-

ős, a hetedik temető feltárását pedig a lyó év tavaszáig félbenhagyta.

Egy távolabb eső temetőben is, a Kista üléseknél, néhány halmot kikémlelt Zo A megásott halmok száma 138 s ezek ugyanannyi részint teljesen, részint fé meddig kifosztott, még a római kor (körülbelül a II. század végén, vagy a század első felében) keletkezett sírt ta

Az elmult évben a juh-járáson vagy rosbáton, a szintén odaszámítható Szál halom vagy Koczkakút tájékán levő III., V., VI. és VII. számú temetőkben, tová az Árkus balpartján levő Kis-Tatárülések

Turcsányi László

Kisplasztikus

1919 - 1923

Élmisk 1930

89. l.

ehetésére nézve, a kormányrendelet
ter hivatott intézkedni és ehhez
kibocsátandó utasitások fognak ren-

március hó 21.- én.

dr.Karafiáth Jenő s.k.

ságnak, hivatalnak, intézetnek és

Turcsányi László

okl. iparm. szobrász

Sashalom gr. Tisza
István u. 32.

tagja a Magy. Iparmüs. Orsz. Egyesületének és részt vett első karácsonyi kiállításai

(Nemzeti Szalon) 1931.

minden festőművész
HOFFMANN
FERENCNÉL
KERETEZTETI

Turchányi László

belga hatásra valló pszaner-kompozíciója fünik ki a szobrászanyagban.

A Függetl. Művészek Társ.-nak kiáll.-a. (IV.

N. U. 931. XI. 15

Turchányi László szobrai

kis plasztikával szerepel a kiállításon.

(--ó): Független Művészek Társasága.

P. H. 1931. XI. 15.

Turcsányi (László)

a szoboranyagot gazdagította.

(gy. t.): Függetl. Művészek kiáll. (N. Sz.)

8. ó. u. 931. XI. 15.

MDK

Turchányi László, szobrász

Viztükör. Gipsz.

Bp. Műcs.-OMKT Nemz. Képszüv. kiáll./Rend. M. Kir. Vall.- és Közokt. Min./ 1933 ápr. 19.-máj. 25. Kép. tm. 48. l.

MDK

Turchányi László

Viztükör, gipsz

Nemz. KépzőMűv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

48 l.

Turchányi László MDK

Viztükör, gipsz

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Tuesday Tea 1-4

Afternoon • Ebbe

Miscellaneous Késsömmavéssel Kéttt.

Turchányi László

zobrász, Sashalom

Műcsarnok

1933. nemz. képzm. kiáll.

621.

Turchányi László

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

EK. 1933. IV. 20.

Turchányi Lászhó.

A Nemzeti Szalon kiállitta müveit 1935-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Turchányi László

118 Lothné bronz 300.-

Nemzeti Szalon 1936.
Kut febr-márc

CENTENARIUM
1839
1939

Turchányi László

Lothné, bronz

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 6 l.

Turchányi László MDK

Lothné, bronz

Nemzeti Szalon 1936. febr.-márc.8.
KUT kiállitás

TURCHÁNYI LÁSZLÓ

128 Vízhordás . . . . . 300.—
129 Rügyek . . . . . 250.—

Turchányi László

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

Turchányi Lajos

kiáll.

Nemzeti Szalon

1936. szept.

Fővárosi Képcs.

MDK

Turchányi László

"Csók" c. szobormüve. Repr. (A Nemzeti Szalón csop.kiállitásaról.)

Művészet, 1936.I. 35.l.

MDK

Turchányi László

Csók, repr.

Művészet 1936. 35.1.

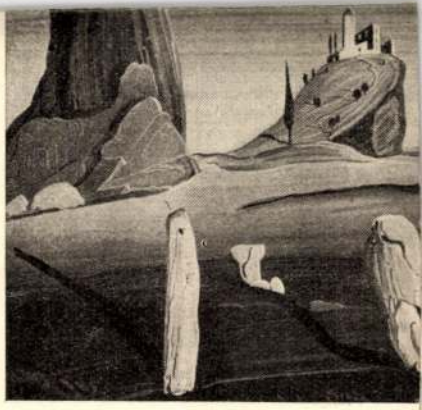

Molnár C.

Néhány szó az O

Irta: Zs

Kimondott orosz képzőművészetről alig lehet beszélni. Már Nagy Péter, a ruszofil ideológiával

Körmendy Frim Jenő: I. honvéd emlékmű.
Díjazott terv.

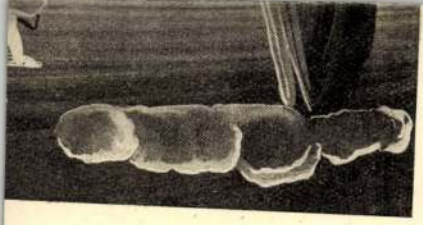

Turchányi László: Csók.
A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról.

35 l.
Művészet. 1936. I.

Turchány László nobrán

karapal a Nemzeti Szalon

csoportdiáki tásán

Nemzeti Cyjsog 1936 IX. 11.

Turchányi László

„Hágár és Ismael c. fa-szobra és „Csók" c. műve nevezetes a Nemzeti Szalon csoport kiállításán

Nemzeti Cijság 1936 IX. 13

Turchányi László

Szobrász
koll. kiáll.

Szobrai a művész nyugtalan kereséséről tanúskodnak. Naturalisztikus fejek mellett groteszk kísérletek, de kisplasztikái már is biztos eredményről számolnak be.

Ybl Ervin: A Nemzeti Szalon kiállítása.
Budapesti Hírlap
1936. szept. 13.

Turcháry László nobrász

„Csók" és „hadárnó" c. nobra
nezepel a Nemzeti Szalon
csoportkiállításán (Ludlitve)

Pesti Hirlap 1936 IX. 13

Turchányi László nobrán

Szobrokkal vezetjel a

Nemzeti Szalon kiállításán

Új Magyarság 1936 IX-13

Turványi László, nobiási

Kerepel a Nemzeti Szalon

évadnyitó kiállításán

Est

~~Nemzeti Cyg~~ 1936 IX. 15

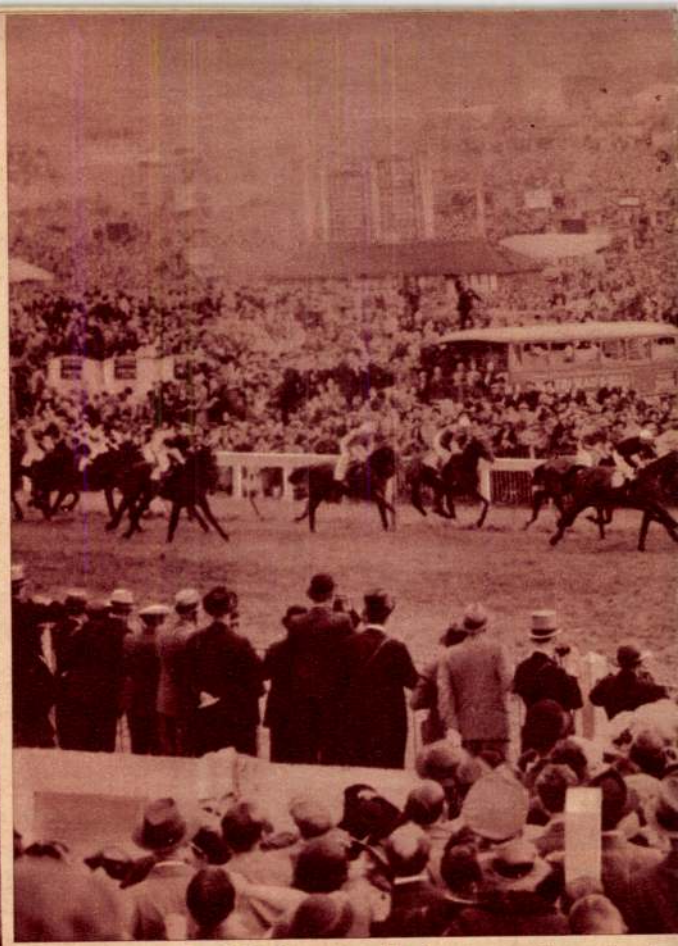

A világ legnagyobb lovas-sporteseményéne
A derby gyö

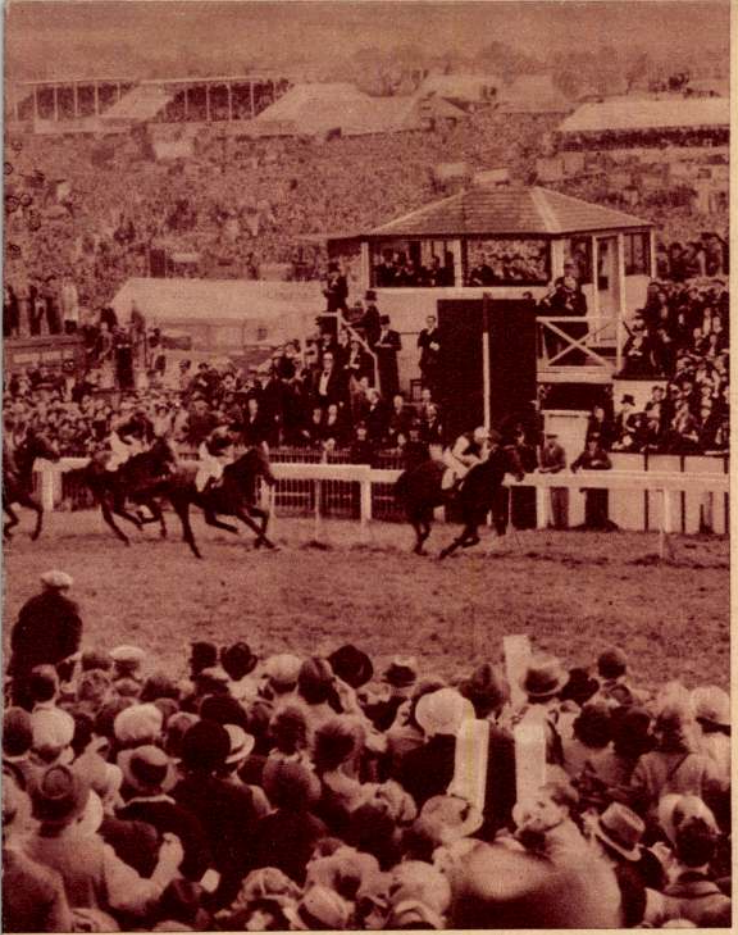

k az angol derbynek finise Epsomban.
ztese: Midday Sun

A „Deutschland" bombázásánál megsebesült tengerészek ápolására Németországból küldött ápolónők hydroplánokon megérkeztek Gibraltárba

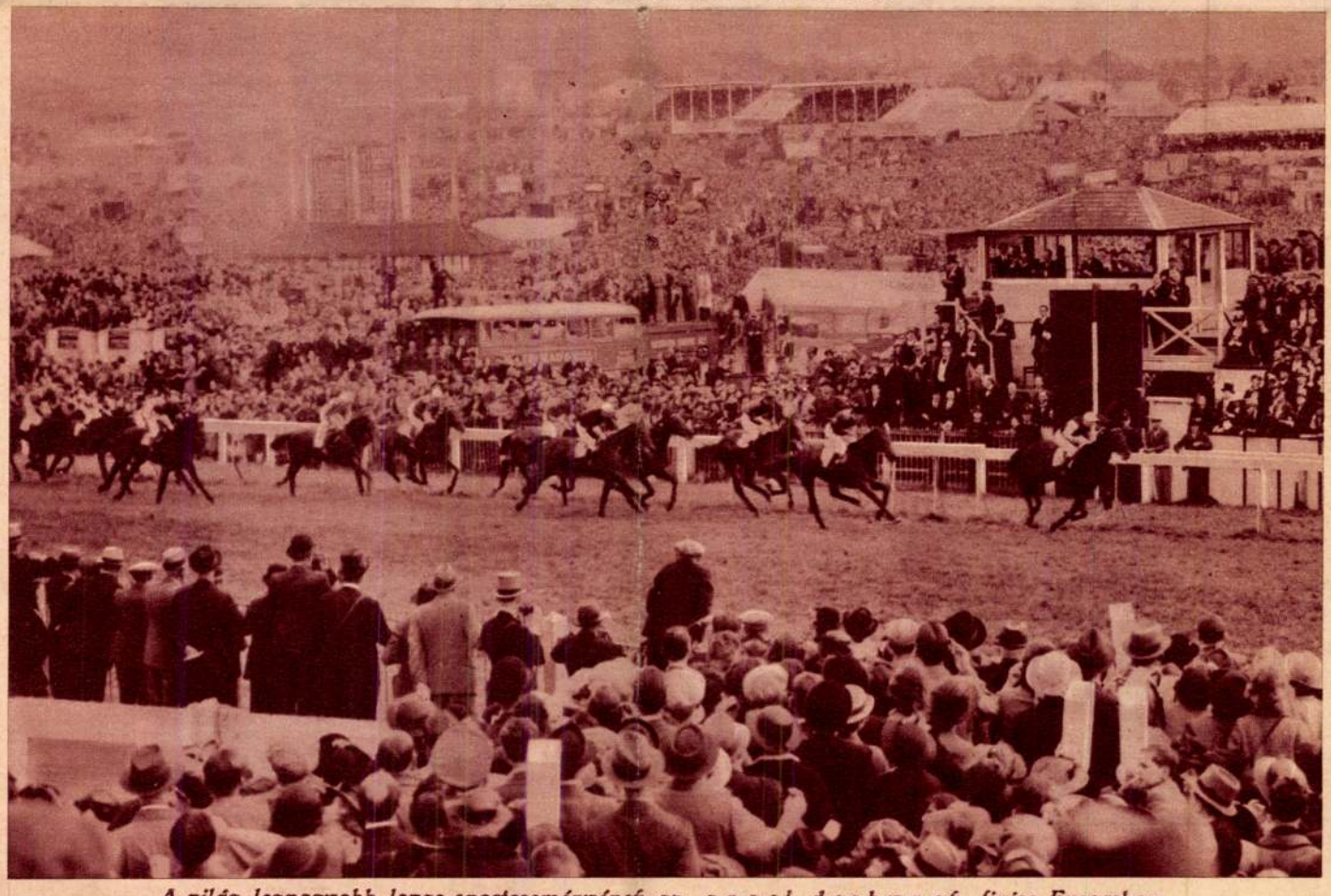

A világ legnagyobb lovas-sporteseményének az angol derbynek finise Epsomban. A derby győztese: Midday Sun

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1937 junius 6-iki számához (27.)

„ELSŐ LEGÉNY"

Turchányi László szobrászműve

Zolyómi Zierlich Dezső

209	Kígyók, terracotta	300.—
211	Szent Ferenc, fa, magántulajdon	
212	Hágár és Ismael, fafaragvány	3.000.—
217	Táncosnő, fafaragvány	700.—
221	Judith, fa, magántulajdon.	

Turchányi László

184	Diszkoszdobó, gipsz	500.—
185	Akt, gipsz	1.000.—
186	Üstökös, gipsz	500.—
187	Virtus, gipsz	500.—
188	Szerénység, gipsz	500.—
192	Víz tükör, gipsz	400.—
193	Munka nélkül, gipsz	1.000.—
194	Csók, gipsz	2.500.—
196	Sch. G. arcmása, gipsz, magántulajd.	
197	Sz. B. arcmása, gipsz, magántulajdon	
198	H. L. arcmása, gipsz, magántulajdon	
199	Füttyös, körtefa	600.—
200	id. Batizfalvy J., dombormű plakett, 2 darab, magántulajdon	
201	Madárszó, gipsz	2.500.—
202	Rügyek, bronz	300.—
203	Salome, bronz	300.—
205	Magányos úton, bronz	600.—
206	Lóthné, bronz	300.—

Nemzeti Szalon 1936, sept.
csop. kiáll.

Turchányi László

Nobrán, Sashalom

Részt vett a bpesti
Madách-Nobor első
pályázatán 1938 febr.

Turchányi László

szobrász

vód

Erdély Árpád:

A Madách - szoborpályázat.

Művészet. 1938. 59. l.

62. l. képpel.

Szárnyasoltár.

Turcsányi László

nobrán

l.

Magyar Iparm

1938. 282 l.

166. kép. *Osztrák szobrász (?), 1460 körül: Mária halála.*

MOK

Turchányi László szobr.

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 39 l.

Turchányi László

MDK

Bánat, gipsz

Műcsarnok 1938 őszi tárlat

Turbopérol Mérignac

Bisnap, Gipar

MDK

Turchányi László

"Bánat" c. szobormüve. Repr. (A Műcsarnok őszi tárlatáról.)

Művészet, 1938.III. 22.sz. 155.l.

MDK

Turchányi László

Művészet 1938. III. évf. 22. sz. 159.l.

Turchányi László

Művészet. 1938. III. 22 sz. 155. l.

Turchányi László: Bánat
A Műcsarnok Őszi tárlatáról

egészen az operettig, a kabaréig. De ezekből a — mondjuk méltatlan — műfajokból Emődnél egy „Mézeskalács" született meg, a magyar mesejátékok ez a mindenkori klasszikus példája, amelyet iskolában kellene tanítani vagy a Dicséret dicsőség című kötet. Ez a mű kabarékban előadott egyfelvonásosok és dalok gyüjteménye, megannyi igaz emberi és költői bizonyiték, de egyben hősi eposza annak a magyar katonának, aki a maga vitézségéből nagy dolgot egyáltalán nem csinál, egyszerű természetességgel szenved és meghal a hazáért. A „Két faláb" szépségei, a dalok kiscselédeinek megható érzelmessége minden izében irodalmiak és lélekből fakadók.

Emőd Tamás egyéniségét a költészeten, ezen a mélységesen emberi és eszményien szép megnyilatkozáson túl

MDK

Turchányi László

"Bánat"c. gipsz-szobra.Repr. 74.1.
/Műcsarnok, Őszi Tárlat/

Magyar Nemzeti Művészet,1938. 4.sz. 74.1.

MDK

Turchányi László

"Bánat" c. gipsz-szobra.Repr.

Magyar Nemzeti Művészet, 1938. 4.sz. 74.l.

MDK

Turchányi László

Bánat, gipsz, repr.

Magyar Nemzeti Müvészet 1938. 4. sz. 74.l.

MNK

Turchányi László

Bánat

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.
64.l.

MDK

Turchányi László,
szobrász-ip.művész

neve sajnálatosan kimaradt neve a VII. Milanói Triennale kiállitóinak névsorából.

Helyreigazitások.-MIP.1940.10.sz.

Turchányi László

MDK

H.L. arcmása, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Turchányi László

Sz.B. arcmása, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Turchányi László

MDK

Sch. Gy. arcmása, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

MDK

Turcsányi László, szobrászm.

Füttyös.
Ugró.
Sarlós.

Körtefa.
Bronz.
Gipsz.

v. Ernst Muz. -A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társas.
és meghivott müvészek kiáll.-a . 1945. okt.13.-28.
Kat.

MDK

Turcsányi László
Füttyös, körtefa

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 9 l.

Turcsányi László

Füttyös, körtefa

szoc.dem.párt. képzőművészeinek társ. és meghív. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Turcsányi László
Ugró, bronz

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Múz.
kiáll. 1945. okt. lo 1.

MDK

Turcsányi László

Ugró, br.

Szoc.Dem. párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Csikvár, Fejér m.
Tóth Lajos 79 é.

népek a törökök elől. Aki nem

MDK

Turcsányi László
Sarlós, gipsz

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 10 l.

MDK

Turcsányi László

Sarlós, gipsz

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Gyűjtés helye: .....

Turcsányi László
Nobrán

Sashalom
Gr. Tisza I. u. 36.

MKSz 1947

M. D. K.

TURCSÁNYI László szobrász

szül. 1899 –

1775. Szobrásznő (1948.)

Ltsz.: 53.309.

(Lehtmentés MÉH Jéntelepén 1953.)

A M. N. Galéria állagjegyzéke T. 16. rész

Bp. 1959. 265. l.

Turcsányi László

1., Botrány, fa, 34×30 cm
2., Öntő, 48 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

3.) Rügyek, platelt, 31×27 br,
4.) Madách, 84 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

5.) Salome, pl. 29×26 cm
6.) Vináros, 46×40 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

7, kő, 55 cm
8, József Attila, dombormű 57×42 a

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Kp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi Károly

9, Kossuth-pályázat plakat, 50 cm
10, Centenáriumi érempályázat, 16 cm

Turcsányi Károly grafikai kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Furcsányi László

11, Lenin, 68 x 58 cm
12, Munkahelyről, 96 cm

Furcsányi László rajzkiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

13, Csók, 95 cm, diófa
14, Örpatá, pl. 36×32 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

15, Női akt, 93 cm
16, Madárbeszéd, 75 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

17, Portré, 40 cm
18, Előre, 35 x 35 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

19. Portré /H.L./ életnagyság
20. Áldozás, 80 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

21, Ülő lány, 52 cm
22, Magányos úton, 46 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub, 1974.

Turcsányi László

23, A fiúttyös, 50 cm
24, feleségem portréja, 32 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub. 1974.

Turcsányi László

25, Önportré, életnagyság
26, Diszkót fiúval, 57 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub. 1974.

Turcsányi László

27, Kétely, fa
28, Bolányi portré, 45 cm

Turcsányi László szobrászművész
kiállítása, Bp. Fáklya Klub. 1974.

Turcsányi László

29, Virtus, 51 cm
30, Bánat, 33 cm

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp., Fáklya Klub., 1974.

Turcsányi László

31/ Lány torzóval, 30 cm, br.
32/ Visszanéző, 32 cm, br.

Turcsányi László szobrászművészi kiállítása
Bp., Fáklya Klub., 1974.

Turcsányi László

33, Az ugró, 28 cm, br.
34, Üzenetek, 48 cm, br.
35, Kiáltó, 39 cm, fa

Turcsányi László szobrászművész kiállítása
Bp., Fáklya Klub., 1974.

Turcsányi László

Botrány fadomb. 34x30
Öntő 43 cm gipsz, bronz

Turcsányi László szobrászművi.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Rügyek plakett 31x27 br.
Madách —"— 8h gipsz

Turcsányi László szobrászművi.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Salome br. plakett 29x26
Vizárnes gipsz — " 46x40

Turcsányi László szobrászmű v. kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Tuercsányi László

Szó plakett 55 gipsz br.
József Attila domb. 57 x 43 cm

Tuercsányi László szobrászmű v.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Tuscsányi László

Kossuth pályázat fő alak
50 cm pat. gips
Centenáriumi érem pályázat
16 cm

Tuscsányi László szobrászmű v.
kiállítása Rp. „Fáklya" klub
1974.

Tuscsányi László

Munka nélkül pat gipsz 96 cm

Lenin domb. 68x58 pat gipsz

Tuscsányi László szobrászművi.
kiállítása Pap. „Fáklya" Klub
1974.

Turcsányi László

Csók domb. 95 cm diófa

Madárbeszéd plakett 75 cm —"—

Turcsányi László szobászműv.
kiállítása Bp. „Iáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Őrpata plakett 36x32 kr.
Női akt —"— 93 cm pat-gipsz

Turcsányi László szobrászművr.
kiállítása Bp. „Iáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Portré plakett 40 cm pat.-gipsz
Előre domb. 35 x 35 cm kr.

Turcsányi László szobászművész.
Kiállítása Bp. „Iáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Portré (H.L.) pat - gipsz

Áldozás 80 cm diófa

Turcsányi László szobászmű v.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Tercsányi László

Ülőző 52 cm gipsz bronz.

Magányos úton 46 cm —"—

Tercsányi László szobrászművi.
kiállítása Pp. „Fáklya" klub
1974.

Tverosányi László

A füttyös 50 cm gipsz, br.
Felleségem portréja 32 cm gipsz

Tverosányi László szobrászmű v.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Önportré gipsz bronz

Diszkrét főalak gipsz bronzban

Turcsányi László szobrászművr.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Kétely fa

Bokányi portré 45 cm gipsz

Turcsányi László szobrászmű r.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Tuscsányi László

Vistus 51 cm gipsz br.
Bánat 33 cm —"—

Tuscsányi László szobrászmű r.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

Lány korsóval 30 cm bronz
Visszanéző 32 cm —"—

Turcsányi László szobrászművész.
Kiállításai Bp. „Fáklya" Klub
1974.

Turcsányi László

Az ugró 28 cm bronz

Üzenetek 48 cm gipsz br.

Turcsányi László szobrászmű r.
kiállítása Bp. „Fáklya" klub
1974.

Turcsányi László

szobrászmüvész retrospektiv kiállitása nyilt meg nov.4-én a VI. Cengery ut. 68 alatti Fáklya Klubban.

Magyar Hirlap 1974 3o2/8

Turcsányi László szobrász

a Képcsarnok Vállalat miskolci termében Karácsonyra kínált alkotások között van a művész kisplasztikája.

Északmagyarország, 1974. dec. 3.

Turchányi Laura

4 polg.
nyilv. női rajztanf.
3 hónap, jeles

Tanár Szirmai Antal

Iparrajziskola 1904

VÁC

Székesegyház (részletes leírás)

K.... by Z... s: Váczi székesegyház
VV 1857, 445 l.
(képe 445 l)

Turchányi Mihály

1920. május

ki 11. Nemzeti Szalonban

Kertrészlet, olaj. 4000.–

Délutáni hangulat, olaj. 2000.–

Haindtl, Paulus l. Haindell Pál.

MDK

Turchányi Mihaly

Kertrészlet olajf.
Délutáni hangulat "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 21. l.

TURCSÁNY VILLŐ

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Turcsány Villő

szobrász

kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158)
2003. szeptember 25-én csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja: **Jeles András** filmrendező

A kiállítás megtekinthető 2003. november 9-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A kiállítás támogatója: Nemzeti Kulturális Alapprogram.

Budapest Galéria

TURCSÁNYI VILLŐ

Új művészet

1997. okt.-nov.

33.0.

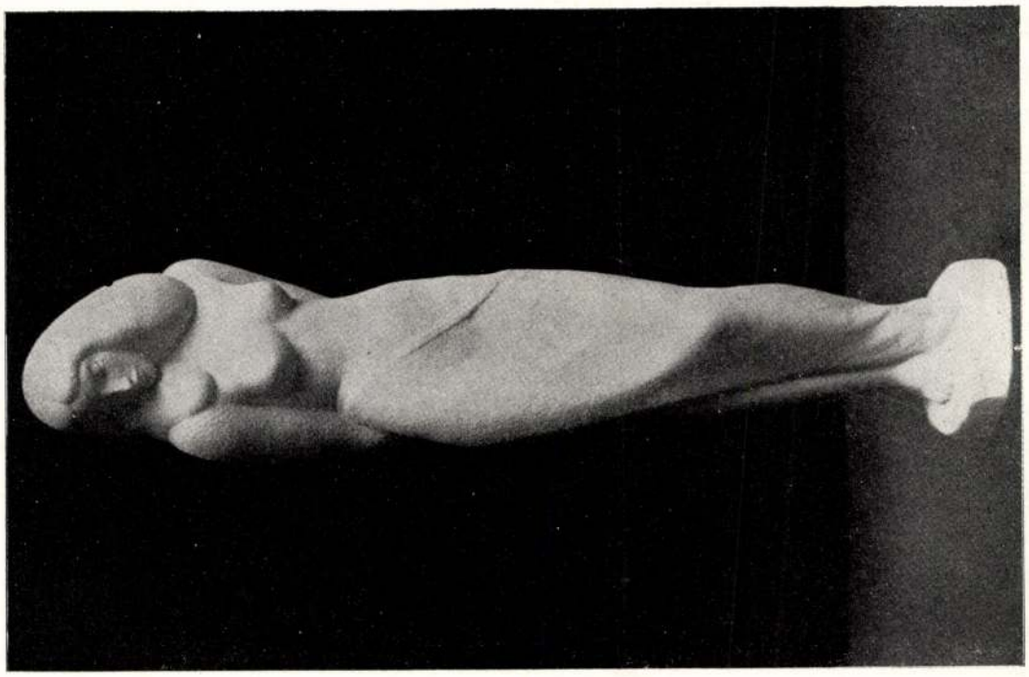

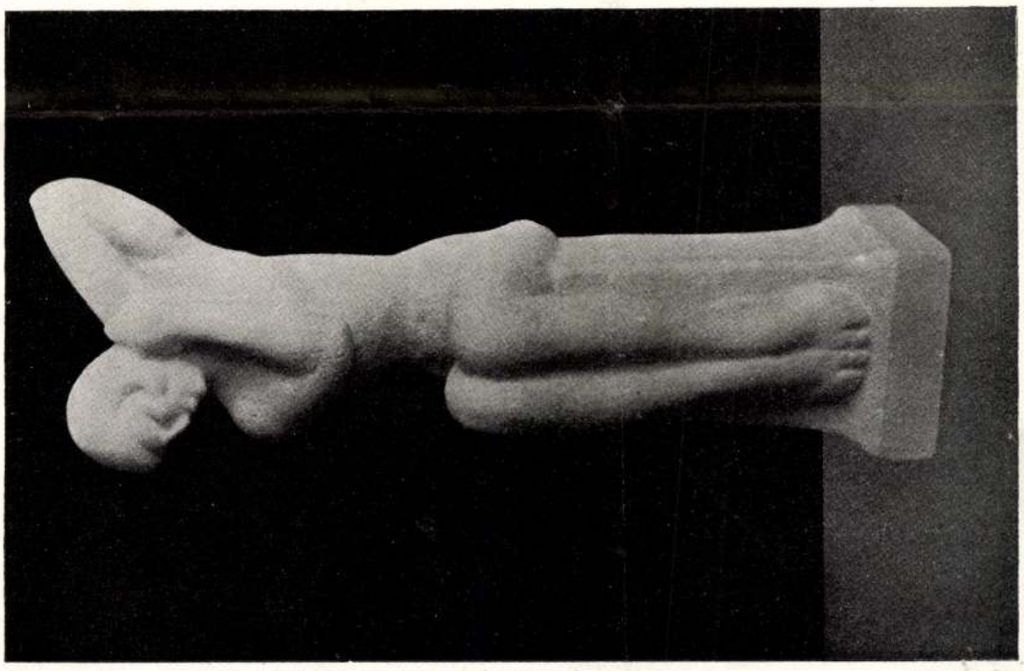

Turchányi László kisplasztikái. — Kleinplastiken von László Turchányi. — Small plastic works by László Turchányi.

MAGYAR IPARMUVESZET
1940

Gorka Géza újabb keramikái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — New ceramics by Géza Gorka.

Turcsányi Malyan

Ötvös XVII. 2

l.

Ernst-Muzeumaukcioja II

167 l.

szavukra már le is dűl a magyar képzőművészeti kultúra e sok évtizede fennálló védőbástyája, hiszen kibírta e nemes intézmény már 30 év előtt is az ilyen hangot, amit „A Hét" 1909. március 14 iki számában olvastunk: „Mégse cibáltuk hiába a Műcsarnok fülét: a tavaszi kiállítás rendezése mégis csak jobb valamivel a télinél. Igaz, hogy ezzel aztán el is mondtuk szinte mindazt a jót, amit mondani lehet róla. A kiállítás ugyanis olyan, hogy — mint mondani szokták — bátran helyet foglalhat minden művelt család falán, a műveltséget lehetőleg kisvárosi és kispolgári mértékkel mérve. Itt ugyan fel nem háborodik a mélyen tisztelt publikum, csupa polgári nyugalom és józanság a falakon, dícséretes eredménye a festői hivatalnokok példás szorgalmának, akik ime ezuttal is pontosan betartották a hivatalos órákat a staffelei előtt".

Ugy látszik Benczur Gyula ezen a kiállításon szerepelt „Hódolat a király előtt" című hatalmas alkotásával, amiről a 29 év előtti kritikus csupán így emlékezik meg: „Nagy öröme lesz a közönségnek Benczur óriási millenáris vásznával, mely a király előtt történt hódoló felvonulást örökíti meg, s melyen ujjongva fogja békés harmóniában felfedezni a politikai arénában akkor oly egy akolban megfért, ma oly esküdt ellenségként szemben álló hőseit: Andrássyt, Bánffyt, Fejérváryt, s a szabadelvű párt néhai nagyjait, vissza egészen Tisza Kálmánig és Szilágyi Dezsőig".

A „Műcsarnok" Isten segedelmével jó pár évtizedig még kibírja a hasonló hangú támadásokat és az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nem cselekszik „gonoszul", miképen azt a „Magyar Nemzet"-ben Ferdinándy Mihály úr írja: „amikor az ország legelső kiállító házában a fecsegő és magtalan színeknek és jelentéktelen, szürke témáknak helyt ad". Nem cselekszik gonoszul, hiába írja azt a kritikus úr. Mert ha kissé valóban szürke témáknak is ad helyet

Olvasó nők. Rezes Molnár Lajos olajfestménye

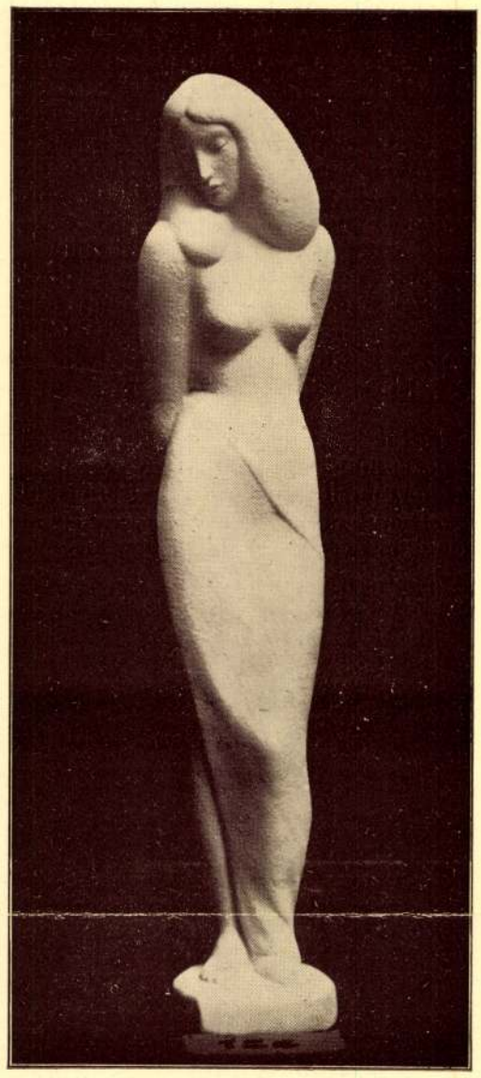

Bánat. Turchányi László gipsz-szobra
Műcsarnok, Őszi Tárlat

kiállításain, mégis e „magtalan színekkel" menti át a helyet egy olyan művészet számára, mely egyáltalában nem a Ferdinándy Mihály úrék által annyira propagált művészetből fog kialakulni. Majd csak akad friss hajtás, ami most az „üres és oktalan képek" által képviselt művészetet felfrissíti. De az bizonyos, hogy az a friss hajtás nem „a kellemes illuziók híjján való, szorongó igazlátás" művészetének berkeiben hajt ki."

Pap Domokos.

A Magyar Műkereskedők Országos Egyesülete megalakult

Elnökké Besnyő Béla m. kir. kormányfőtanácsost, a régi közismert műkereskedőt választották meg. A festmények eladásával foglalkozó érdekelt kereskedők már eddig is nagy számban jelentették be belépésüket a művészeti szakma e régóta hiányzó érdekképviseleti egyesülésébe.

Jelentkezni lehet írásban, vagy személyesen d. u. 4—6-ig Dr. Sátor György egyesületi ügyésznél IX., Soroksári-út 26.

Magyar Nemzeti Művészet
1938. 4. sz.

kat, bármilyen homályosan, bármily körmönfont frazeológiával igyekszik erre a folyton változó „újművészet" irodalma. Ezek a képek itt a kiállításon mindeneselre munkát adnak a nézőnek, már csak azért is, mert legtöbbjük nem akar olyan idiómán szólani, amelynek már nyelvtani szabályai vannak. Ez a különnyelvűség közös törekvése mintegy 30 éve már mindenfajta modern festészetnek és ez a programm fojtogatja közvetlenségüket." „Ez a sötétségben fogant festészet, úgy érezzük, éppoly kevéssé a művész belső természetének a hangulata, . . . hanem legtöbbjüknél inkább más képek hatásából ered. Éppúgy mint az is, hogy a vonaltól és formától írtóznak, a rajznak még halvány nyomát is kiirtani igyekeznek képeikből valamennyien". Ugy tudjuk, „Az Est" e téren pedig orákulum.

Nem tartjuk túlságosan nagyjelentőségűnek a Tamás Galéria jubiláris (100-ik) kiállítását és csak példaképen hoztuk fel a kiállítást kísérő sajtó megnyilatkozásból egy-két nagyon jellemző megállapítást. Általában amikor ilyenszerű művészi eseményről van szó, kritikusaink legnagyobbrésze áthatva a „progreszszivitás" elvétől, bírálat nélkül hozsannázik.

Nézzük most az érem másik oldalát! Művészeinknek igen jelentős hányada még nem rugta el magától azt a kifejezési módot, ami évezredekig érvényben volt és ezen a formanyelven mondják el mondanivalóikat. Festenek és mintáznak hol jobban, hol gyengébben, de mindig szépre és jóra való törekvéssel. Mégis jó néhány éve a gúny, a lekicsinylés osztályrészük kritikusaink nagyobb hányadától, csak azért, mivel nem hódoltak be mindenféle divatos modornak és nem látszanak „modern"-nek és „időszerű"-nek. Vegyük pl. ismét egy pár napilapnak kirívó megállapítását. A „Pesti Napló" kritikusa a Műcsarnok mostani őszi tárlatának művészeiről ezt írja: „Elhasznált és kimerült művészi formanyelv epigonjai". Kérdjük, miért epigonok azok, kik egészségesen látnak színt és formát? Miért epigon a tájképfestő, aki örülni tud még a napsütésnek, a fű zöldjének, az ég kékjének és a természetmutatta formák és színek alapján festi képét? Az embereknek pedig, kik megtöltik a Műcsarnok termeit, mégis csak tetszik ez az „epigonizmus". Tehát még sincsenek olyan távol ezek a művészek a mai ember művészi igényeitől. Legközelebb talán jó lenne, ha a közönséget is megleckéztetné a kritikus, amiért gyönyörködni tud az „epigonok" munkáiban.

Az „Esti Ujság" november 11-iki számában (T. D.) jelzésű kritikus a Műcsarnok kiállításáról pedig így ír: „Nem volna-e hasznos a magatehetetlen és kezdetleges mesteremberekneк ezt a sokaságát valamilyen, a magukra és a közre nézve is hasznothozó pályára átképezni?" Mi is megkérdezzük: nem lenne-e jó egyes műbírálókat átképezni, ha nem tudják, hogy a fent idézett mondat nem kritika, hanem olyan valami, amit lapunk hangján nem állapíthatunk meg. Az a szellemiség pedig, aminek eredménye az ilyen műbírálat, igazán átképzésre érett.

Nem mulaszthatjuk el az „Esti Kurir" november 9-iki számában (b. m.)-el jelzett cikk íróját megemlíteni, mint olyant, ki nemcsak most, de mindig olyan hangot tart, ami akár dicsér vagy sújt, de a tárgyilagosság tiszteletteljes magasságából soha sem száll alá. Irja: „A kiállítás új anyaga nívóban megfelel a várakozásnak, de művészeink alkotó kedve még pihen." Nem nagyhangú megállapítás ez ugyebár? És mégis sokat mond. Érezteti szavaival, hogy a kiállítás lehetne jobb is, de benne van a megértése és megértetése annak is, hogy a mostani viszonyok nem engedik a jobb és nagyobb akarások beteljesülését.

Halászok a Mergelinán. Vizkeleti Witmann Eta olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

Az „Uj Magyarság"-ban Pipics Zoltán írt kiállítási ismertetése is a pártharcokon felülemelkedő esztétikus munkája, tőle is sokat tanulhatnak kritikusaink, miképen kell más emberek munkáját megbecsülni.

Ez alkalommal nincs több helyünk mérlegelni a különféle lapok kritikáinak igaz vagy igaztalan hangját és kritikai módját, csak még azt akarjuk megjegyezni, hogy a Műcsarnokot állandóan csepülő író urak ne gondolják, hogy nagyon eredetiek és hogy

szobrászművész

1021

Az élet szobrai

Turcsányi László: Csók

Nem mindennapi tárlatot tapsolt meg az a nézőközönség, mely részt vett *Turcsányi László* szobrászművész kiállításának megnyitásán. Az ünnepi bevezetőt Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria igazgatója tartotta. Szavait a magyar kisplasztika nemes hagyományait korszerűen továbbfejlesztő szobrok, dombormüvek és plakettek sokasága igazolta.

A hetvenöt esztendős művész nemcsak az életben tett meg nagy utat — a többi közt tanított általános iskolában, majd szakmunkásképző intézetben —, hanem alkotói tevékenysége, művészete is folyvást gazdagodott, egyre magasabbra emelkedett. Számos kiállításon vett részt itthon és külföldön, s mindenütt felfigyeltek alkotásaira.

Amint ez a retrospektív tárlat is tükrözi, Turcsányi László témáit mindig a való életből meríti. Alkotásai közt történelmi nagyságok portréi és a mindennapi élet egyszerű embereinek ábrázolásai egyaránt megtalálhatók: Lenin, Kossuth, Julianus barát, József Attila mellett ott látni a vízárust, a munkanélkülit, a gyermekét féltő szeretettel csókoló anyát vagy a vidáman fütyülő legénykét. Akár görögös finomsággal formálja meg alakjait, akár a gótika lágy elnyúltságával, mindig gondolatot és érzelmet fejez ki. Kemény, zord hangon éppúgy tud szólni, mint lírai dallammal vagy hetyke humorral.

A Fáklya klubban megrendezett kiállítás változatosan mutatta be a művész életművét, érzékeltetve annak arányait és gazdagságát. **(fényi)**

N. Morozova:

Az a csodálatos pedagógia!

Első felvonás

(Az órán a tanárnő a mértani testekről, pontokról, síkokról beszél. Ivanov tanuló a pad alatt A három testőrt olvassa. Harsányan nevet.)

Tanárnő: Mit nevetsz, Ivanov? Olyan nevetséges, amit mondok?

Ivanov: Nem, amit Dumas ír. Amit D'Artagnan mond. Micsoda fej! De jól adja!

(A tanárnő megnémul az elképedéstől.)

Második felvonás

(Tantestületi értekezlet.)

Tanárnő: Ivanov nagyon szemtelenül viselkedik az órákon. Fütyül a magyarázatra. Abszolúte nem odaillő könyveket olvas.

Igazgató: Tanítson úgy, hogy órái magukkal ragadják Ivanovot. Ne sokkolja elégtelenekkel és a korholó megjegyzéseivel. Alkalmazza az egyéni bánásmód elvét. A tételeket szépirodalmi alkotásokból vett példákkal illusztrálja!

(A tanárnő megnémul az elképedéstől.)

Harmadik felvonás

(Mértanóra.)

Tanárnő: Az egyenes nem más, mint a két pont közti legrövidebb távolság. Nem véletlen, hogy D'Artagnan is ezt választotta. A pontból B pontba toronyiránt vágtatott, erdőn, mezőt át, nem félt, hogy találkozik a bíboros embereivel. Azok nem akartak letérni az országútról, azok nem választották az egyenest. Hallgassátok csak meg, hogy is történt...

(A tanárnő elragadtatást mímelve felolvas egy fejezetet A három testőrből. Ivanov tanuló a pad alatt most is olvas valamit, majd harsányan felnevet.)

Tanárnő: Mit nevetsz, Ivanov? Olyan nevetséges, amit mondok?

Ivanov: Nem, nem... Ami Lobacsevszkij ír. Azt állítja, hogy két ponton keresztül számtalan egyenest lehet húzni!

(A tanárnő megnémul az elképedéstől.)

Oroszból fordította
Zahemszky László

INNEN—ONNAN

Példás elismerés

ZALASZENTGRÓTON nyolc pedagógus házaspárnak nincs lakása. E súlyos gondon most a nagyközségi tanács szolgálati lakások építésével kíván enyhíteni. Ehhez a megyei tanács anyagi támogatást nyújt.

Turcsányi András Miklós

Községi tanácsház, Hort /Pápai András építész, Turcsányi Miklós kertterv./ - Ism: Tóth Andor, Müszaki Tervezés, 1968. 12.sz. 23. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

MDK

Turcsányi O. Imre

Stájer utcarészlet vizf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalógusa. 1920. Majus. 21. l.

MDK

Turcsányi Oppel Imre, festö

Kemenesa lja.

Az Ernst-Mus. kiállításai.CXXVII. Munkácsy-Céh.VI. csoc.egyberött repr. kiáll. Bp.1934 május. Kat.lo.l.

Turcsányi O. Imre

1920. május

ki 11. Nemzeti szalonban

Stájer utcarészlet, vrf.

1500.—

Hürnickhroth am Hartz h. n. T. iii.

Turcsik János

Orosz János nemzedékének legkiemelkedőbb művészei közé tartozik. A kétmilliós vásárlásokon azonban fele annyit vettek tőle, az utolsó másfél évtizedben, mint ugyanazon nemzedékhez tartozó Turcsik Jánostól, harmadannyit mint Vecsési Sándortól.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura. MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

G. Turco

1569-ben felmérési rajzot hérzitett

a sümegi vázról.

Olan hadmérnok

Kozák Károly: A sümegi vár feltárása és helyreállítása /~~1957~~ 1957-63/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 91-123. l.,

92. l.

G. Turco

~~d~~ 1569-ben készült felmérési rajza a sümegi várról. (repr.)

G. Turco távlati rajza. (repr.)

Kozák Károly: A sümegi vár feltárása és helyreállítása /~~1957~~ 1957-63/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 91-123. l.,

92. l.

Turchner Bernát

ötvös 1756

Laird

Mich. Pozs. 131

Turchner, Bernharth, pozornyj ötvös-
legeny V. 131.

MDK

Turchányi László

Krj.: Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet
1938. 4. sz. 80.l.

MDK

Turchányi László

Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938.
4. sz. 79 80.l.

MDK

Turchányi László szobr.

Kfj: Kiállításokról. M.N.Művészet. 1938. 4.sz.
8o. 1.

Turchányi László MDK

Falurossza, gipsz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

MDK

Turchányi László

Muzsikas óval, bronz

Miccarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Turchányi László MDK

Muzsikaszóval, bronz

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben

Turcsányi László MDK

Füttyös, körtefa

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben c. kiállítás

Turchányi László MDK

Füttyös, körtefa

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

MDK

Turchányi László

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság 1939. márc. 25. 23.l.

Turchányi László

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

N Li 1939. III. 25.

MDK

Turchányi László

Boldog Margit, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 19. 1.

Turchányi László MDK

Boldog Margit

Mücsarnok 1939 dec-1940 január

MDK

Turchányi László szobrász

Kisplasztikái. Repr.

Magyar Iparművészet, 1940. 135.l.

TURCSÁNY VILLŐ

A kiállítás támogatója: Nemzeti Kulturális Alapprogram.

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

Turcsány Villő

szobrász

kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158)
2003. szeptember 25-én csütörtökön 17 órakor.

A kiállítást megnyitja: **Jeles András** filmrendező

A kiállítás megtekinthető 2003. november 9-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 ó[illegible]

Türek Gula

szül. Eperjes 1879 jun. 5.
Eretti.
1899/900 T-II. 1 éves raptiel.

Győri városi Közkönyvtár

fejlődése 1910-ben V. 173.

Turek Gyula

mintarajz iskola, rendkivüli hallgató, V éves.

Értesítő. 1903/4. 15-l.

A Vizsolyi Biblia és a Kalauz címlapja

nemzeteknél válhatik ez a probléma oly állandóvá, mint amilyen a magyar nemzet számára különösen történetének újabb századaiban volt.

A magyar irodalom nagyon sokszor mérleg, tükör és bírói pálca. A magyarnak szinte szünet nélkül meg kellett magát mérnie : nem túlságosan könnyű-e, nem ragadja-e majd el a történelem vihara? Sokszor kellett a mellét vernie s hamut hintenie a fejére. Felelőst keresnie és ítéletet mondania maga fölött, hogy tisztulhasson és méltó legyen arra a küzdelemre, amelyet Európáért folytatott. A felavatandó lovagokként be sokszor alázta meg magát ihletett éji órán, önmaga előtt s be sokszor elmondta magáról, hogy »sub pondere crescit palma« és hogy »neki Mohács kell«, korbács kell, hogy felmagasodjék!

A mérleg és a pálca mellett ott van a tükör. Minden irodalom és minden művészet mindig tükörbenézés és tükörtartás ön-

Turcsa Gyula

1899/1900 – 1903/4

Ferképzőmfoiskévk

143.l

Turdavára

Aranyvesszék

1. Gaali II - 78 b.

Turdelly János filiális-mester
Gyon.

1814-ben a körösi stücscétbe
lépett.

Horváth Loltán: Egy Mezőváros Céhes Spara
Nagykőrös 1943. 101. l

Tuplos János

valószínűleg Magyarországról került Lengyelországba; műve (1504) Krakkóban

Genthon I.: Monumenti artistici Ungheresi all'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2. sz.

161.

Turdossini fasemplom

Árva m.

Kéje repr.

Kiss Hikl kath. Magy

460. l.

Turdosini Pieta

a Nemzeti Múzeumban

Genthon István

A régi magyar festő-
művészet. Vác, 1932
65. l.

kiállítása. Századok, X – 1876, 510 l.

Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp. 1906, 285 l.

Grober: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898, 63 l. (repr. 64 l.) (-244 l.)

Grobor–Iraley II. 243 l. (repr. 247 l.)

Ipolyi: Magyar ereklyék AK, III – 1863, 121 l.

Kerkay Károly: Az esztergomi főegyházkincstára. AÉ, XIV – 1880, 284–285 l. (repr. 285 l.)

Knarlmann: A bécsi 1873. évi világ-tárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti oktalyz. Bp. 1875/6, 186–187 l. (repr. 186 l.)

Művtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Ujság 1876, 344 l. (repr. 344 l.)

2. Turdossini Krisztus siratása mestere MDK

A turdossini származásu Krisztus siratása táblán /reprodukció könyvben LXVII.tábla/ az ezüst háttér figyelemreméltó.
Fenyő - Genthon a képen Rogier van der Weyden távolabbi és az avignoni Pieta közvetlenebb hatását állapitották meg. Genthon egy évvel később Fenyővel közös véleményét már nem ismételte meg/Lásd Fenyő I.-Genthon I.: A Magyar Nemzeti Muzeum szárnyasoltárképei.Magyar Müvészet VII.1931.459-46o./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.1o2,2o5.1.

2. Turdossini Krisztus siratása mestere MDK

Radocsay szerint képet nagy távolság választja el Rogier van der Weyden formavilágától és az avignoni Pieta realizmusától, arctipusainak analógiái Konrad Laib képein találhatók, de mesterünk nem sajáitotta el Laib festőibb előadásmódját. A régebben 15oo-ra, majd 147o tájára datált tábla keletkezési ideje inkább 145o-146o tájára tehető.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.1o2.1.

Turdossini Krisztus siratása mestere MDK

Keltezést alátámasztja, hogy Pieta ábrázolás rokon tipusu megoldása egy az 144o-es évekből származó lengyel táblán, a Czarny Potoki festmény nyen fordul elő, s hogy ezüst háttér a korábbi idők kedvelt szine /szlatvini Madonna köpenyének ezüstje/. Irodalom: Walicki: Stilstufen der gotischen Tafelmalerei in Polen im XV. Jh. Warszawa 1933.22. és Walicki:Malarstwo polskie XV. wieku. Warszawa 1938 93.old./kép/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.1o2,2o5.1.

Turdossini Krisztus siratása mestere? MDK

Az 145o-146o körül festett, Krisztus siratását ábrázoló turdossini, egyoldalán festett táblára vonatkozó adatok és irodalom az adattárban.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.457.l.

Turdosini rk-templom

Szent Kristóf kepe

1778.

l. (Arva vm)

Gerecrefalkepek

489. h.

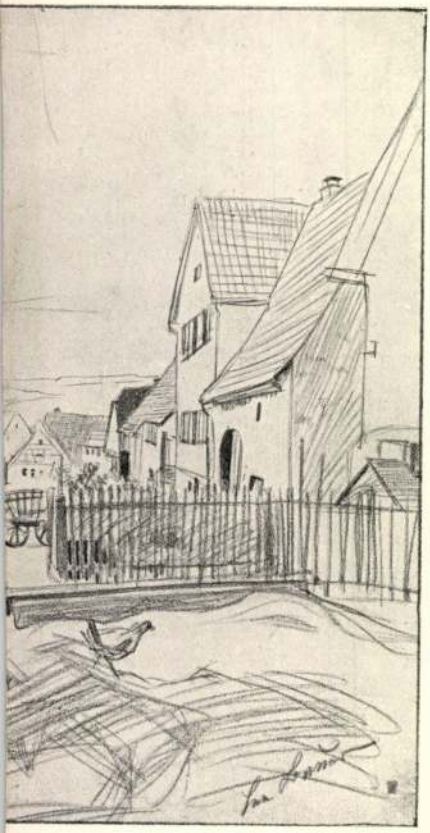

er Schwäbischen Alb

Turecki Dániel

Győr 1692-1696

l.

Jankó Ötvösapródok

7. l.

REDLINGER
könyv és papírkereskedő
hírlapvállalat
LOSONC

I.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Turek Kristóf,/Turek Christophorus/
1566

1566 febr. 22.-én nyert polgárjogot, beszercebányai illetőségü.

Mihalik Sándor: Besztrecebányai ötvösök, a XV.-XIX.sz.-b
MUZ.-Kvt. 1918. 41-53. l.
Kut.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
Magyar Szó
1977 FEB 3

Tábori Béla

1024

A TÖBB ÁRAMÉRT

Válogatás a képzőművészeti pályázatunkra beérkezett munkákból

11. oldal

JUGOSZLÁV
MŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSA
PÁRIZSBAN

A párizsi jugo
lődési és
pont

A NŐK

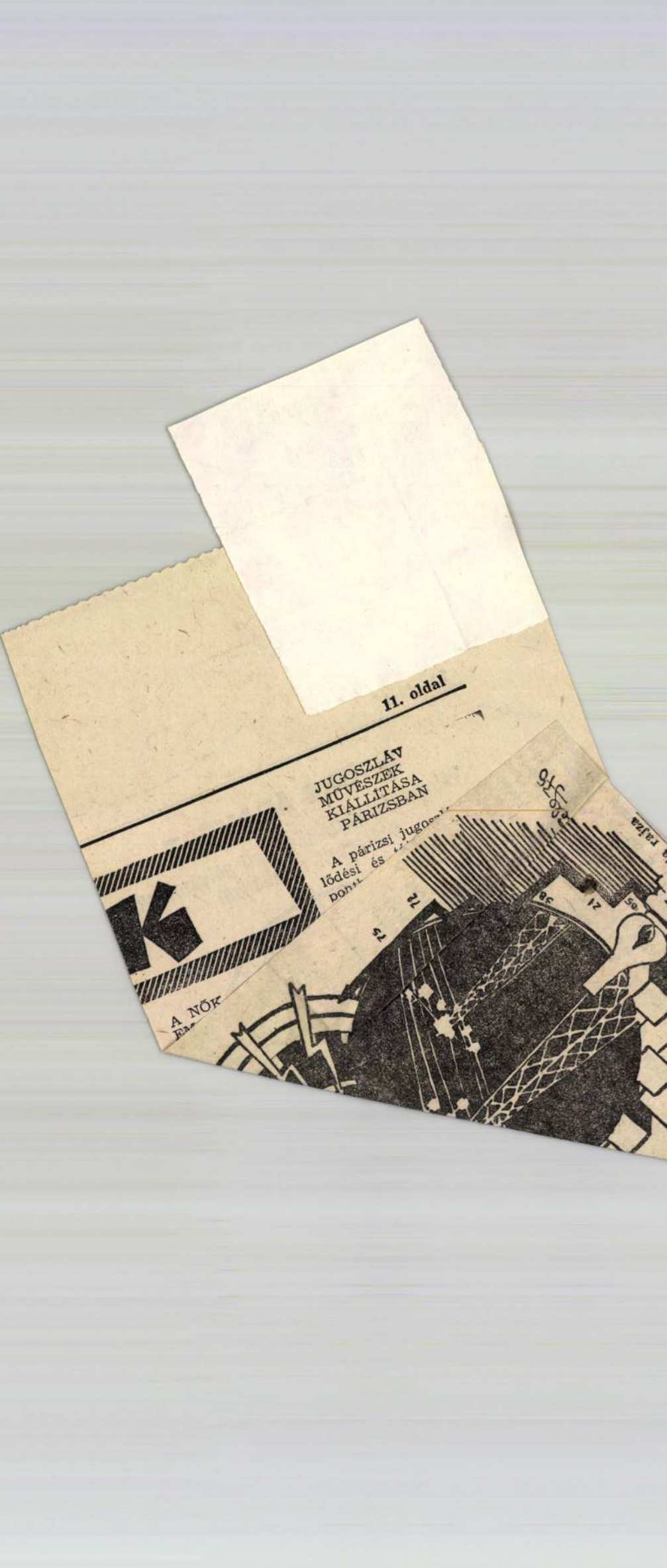

Turgonyi Katalin

„Anyag és forma" c. kiállítás az esztergomi Vármúzeumban látható, hol munkái szerepelnek.

Nézőpont.

1975. VIII. 29. 16.05 D.

MDK

Turi István

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Turi (Thuri 2)

András

debreceni könyvkötő

1760

Szabad Művészet

1949. 253. l.

ságú

17859 sz.

ücsutélel Országos
ságra Rys. Fr. Höggas
10.

számla szerinti könyvküldeményt.

ft.

nó 24 nap.

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA
Budapest IV. Kossuth Lajos-utca 18.
Telefon: 189-540 és 186-281.

MDK.

Turi András

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 ápr.8.lap 4.

MDK.

Turi András

debreceni könyv-
kötő

1760

l.

Könyvkötő emlék

230. l.

252. l.

tisztelettel

Földi Antal

Turi András M.D.K.

a békési háziipari szövetkezetben dolgozik

részt vett a pályázaton

Fenott buter

/f.r./ Ábrossza alakítható refia-táska, divatszatyor

kisbuterek

220 munka érkezett a kosár- és fonóáru-pályázatra

Magyar Nemzet 1963. október 6. 6.l.

Turi András

debreceni kompkötő

1760

l. Novák IV

98. l.

Augustus John : *Signora con violino.*

A TRISKELL ÉPÍTÉSZIRODA

Csernyus Lőrinc Siklósi József Turi Attila

szeretettel várja Önt és kedves barátait Budakalász Faluházába 1997. december 12-én 18:30-kor, ahol Makovecz Imre nyitja meg a kiállítást. (ez év végéig látható)

TURI ATTILA

* * *

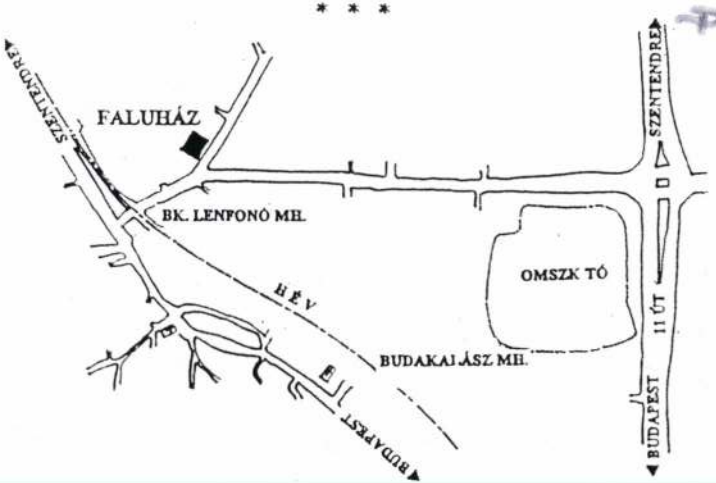

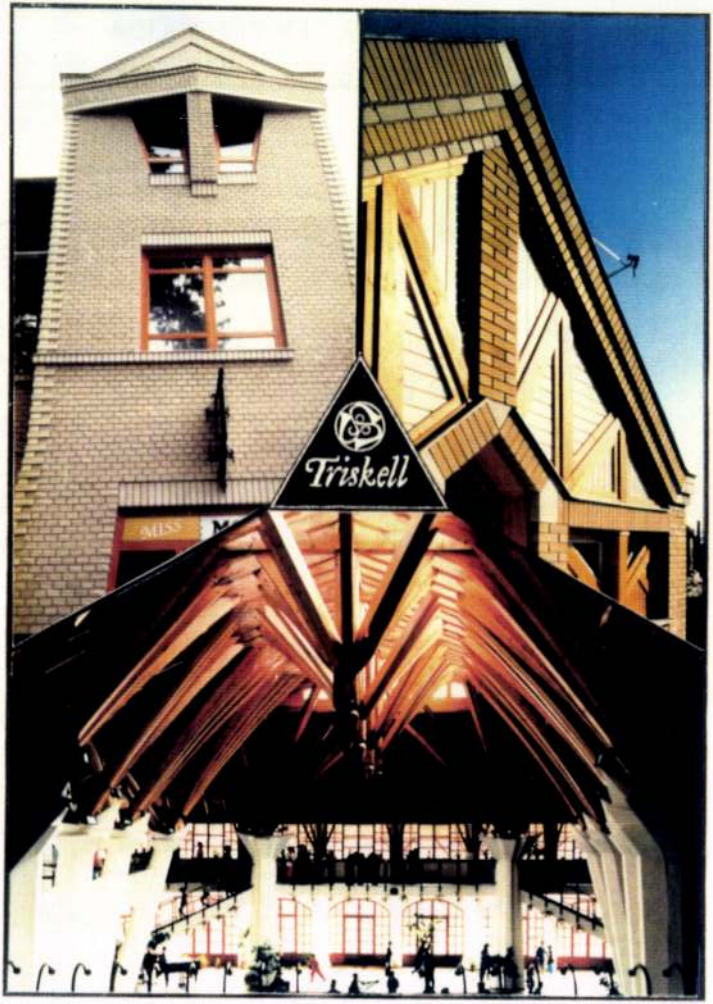

CSERNYUS LŐRINC - SIKLÓSI JÓZSEF - TURI ATTILA

BUDAKALÁSZ - 1997. DEC. 12. 18[30] - FALUHÁZ

Túri Edit

A Bács Kiskun m.-i Művelődési Központ három alkotóköre mutatta be eddigi eredményeit. – Az alkalmazott grafikusok csoportjában szerepel Túri Edit és Ipsits Éva munkája.

ä. sz. j.: Három szakkör bemutatkozik

Petőfi Népe, 1977. jan. 4.

Turi Endre

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tárlatán Kiskunfélegyházán a Kiskun Muzeumban részt vett Bodri Ferenc Olvasó nővel, Turi Endre pasztellel, Kovács László tájképpel, Bodor Miklós konturrajzzal, Lisztes Cser Éva népművészeti hatásu alkotással, Klossy Irén tusrajzzal.

Forrás 1974-2-71
Sümegi: Bács Kiskun megyei képzőm. tárlata

Turi Endre

A Bács-Kiskun megyei művészek 10. téli tárlatán részt vett Kerekes Ferenc faszobraival, melyek mezőgazdasági jellegű életképpel, Gaór Imre hajóépítők festménnyel, B. Mikli Ferenc Finomposztó festődéje c művével, Klossy Kiskörei építkezéssel, Weintraeger A. ipari tájjal, Túri Endre Életfac. elhotásával.

Forrás 1973-2-83

MOF: Jubileumi tárlat

Turi Endre

A Kecskeméti Városi Tanács 1974-ben a Kecskemétá
ért Müvészeti dijat Bózsó Jánosnak és Turi
Endrének adományozta.

Forrás 1975-1-93

Túri Endre

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tárlatán részt vettKalmár Sándorné,Geor Petőfi versillusztációval/metszetsor/,Bodor Miklós /megszabadult az idegen hatástól és modorosságtól/Pálfy Gusztáv, Túri Endre,Boros Ilona.

Forrás 1973/2/63

Szabó János:Nagyományőrzés és kutatókedv

Turi

Turi Endre

a téli tárlaton szerepelt Pór Bertalan emlékérecimű alkotása is.

Forrás 1973/2/63

Turi Endre

Budapestet technikai okok miatt hagyta el,
2 éves Kecskeméti müködése gazdag eredménnyel járt.
Országos tárlatokon vesz résztA Vadászati Világkiálli/
táson és az évente megrendezésrekerülő Ezüstgerely
sportkiállitáson szerepel.

Forrás 1973/5-6/Goor 71.o.

Turi Endre

a tüzzománc müvelője.Turi mestere Kmetty János, Pór Bertalan volt.

Forrás 1973/5-6/71 Goor

Turi Endre

rajza

Forrás 1973/6/134,135

Turi Endre

alkotása

Forrás 1973/5-6/74

Turi Endre

zománcfestménye

Forrás 1973/2/ 13

Turi Endre

zománcfestmény

Forrás 1973/2/ hátsó boritó

Turi Endre

alkotása

Forrás 1973/5-6/8.73

Turi Endre

pasztell

Forrás 1974/2/92

Turi Endre

tüzzománc

Forrás 1975-2-37

Turi Endre

A Bács-Kiskun megyei művészek 1o. téli.tárlatán részt vett Lisztes Cser Éva kallografikus megoldással, Probsther János/fiatal művész/,Baloghné Boros Ilona életképekkel,Turi Endre zománcképpel,Kun István, Bozsó János tájképekkel,melyek kontrasztosabbak lettek.

Forrás 1975-2-81
H.G. F. :Jubileumi tárlat

mdk

Turi Árpád és Szabó Éva

faszobrász növendékek egy barokk
figura faragásán dolgoznak

| fénykép |

/. A fa jövő szobrász művészei.

Népszava, 1963. okt 16 8. l

TÚRI ATTILA

Pázmáneum, a katolikus egyetem piliscsabai campusa

Országépitő 1996, 1, 2-25

Vergerio később Vitéz János nevelője volt, akire
uralkodásának utolsó éveiben a titkos kancellári
usként tűnt fel, képezi az összekötő kapcsot a
kultúrája és a Mátyás kori udvarban uralkodó sz
1434-ben a szabad művészeteket tanuló Vitéz pály
s kancelláriai reformjai során egyre nagyobb fel
kancelláriát vezetése alatt egyesítő Gatalóci M
tanácsadó körnek neveltje, utódja és szellemi
támaszát jelentette. Ezért jogos az is, hogy a
tájékozódását az udvari művészethez kössük, és
támasztható reneszánsz mesternéven túl (amilyer
és körének későbbi stiláris orientációja nyomán

AZ UDVARI MŰVÉSZET SORSA ZSIGMO

Zsigmond életében, siklósi fogsága idején már m
és a Szent Korona nevében a királyi tanács intézte
Zsigmond halála után. Zsigmond közvetlen u
udvarukban reprezentatív művészetet hozzanak
Zsigmond kori udvari kultúra hagyományaina
reprezentációjának művészi kellékeit mindenestü
hatások, amelyek megfelelnének az ausztriai műv
a 15. század második harmadában, bizonyára idő
is, folytatását képezve a Zsigmond kor utolsó év
folytatás elmaradt. Albert halála után, utószülö
királyné minden gondja arra irányult, hogy mi
nagyobb örökséggel, a királyi kincstár egy rés
helyezze biztonságba V. Lászlót III. Frigyesnél. I.

Turi Endre

A kecskeméti Katona József Múzeumban megnyílt megyei téli tárlaton szerepeltek románcképei, valamint készülő nagyméretű románc triptichonjának szenrajzait is kiállítja. (ecsülthe)

Sümegi György: A megyei tárlatról.
Petőfi Népe, 1973. jan. 4.

Túri Endre tűzzománc-művész

Kecskemélen, a lükert alkotóház-ban dolgozik jelenleg a művész.

Rajz (repr.)

Petőfi Népe, 1973. márc. 25.

Turi Endre
festő

"Összetartozás" } repró
"Vendet"
"Féltés"

Zsigmondi Márta: Magas hőfokon
Nők Lapja, 1973. május 12 - 14 oldal

Turi Endre
festő

„Merőben"
„Álom"
„Anya gyermekével"

repro

Zsigmondi Márta: Magas hőfokon
Nők Lapja, 1973, nyáros 12 - 14 oldal

Turi Endre

festő

A Fővárosi Művelődési Hárban Turi Endre hecskének festőművész türzománcairól rendezett kiállítást.

Zsigmondi Márta: Magas hőfokon.
Nők lapja, 1973. ~~ápr~~ május 12 - 14 oldal

Turi Endre

fissö

A Kép rönnüvészeti Főiskolan
a festészetet tanulta előbb
Kmetlytől majd Pór Bertalantól

Zsigmondi Marta: Magas hőfokon
Nok Lapja, 1973. majus 12 - 14 oldal.

Türi Endre
festőművész tüzzománcképeiből nyílt
hétfőn kiállítás a kecskeméti városi
filmszínház előcsarnokában, ahol két
év óta rendszeresek a tárlatok. Ezúttal a
művész harmincnál több alkotását lát-
hatja a közönség.

Magyar Hírlap 1972/100 Sold.

Turi Endre

A Kecskeméten dolgozó művész a Fővárosi Művelődési Házban állította ki műveit, tűzzománcait. Témavilága bőséges, a megvádult ló „Mesebeli madár" – „Anyaság" – „Munkasitmus" (említve.)

Losonci Miklós: Pest megyei tájai a vásznakon.
Pestmegyei Hírlap, 1943. ápr. 28.

TURI Endre

(tűvesmáncai)

PAP Gábor: „Ugyanis a családról van szó ...” Stílustalan beszélgetés egy Turi-művel. Forrás, 1989/8. 93–95. ill.

XX. 12. 95. n/ Mesterek

Turi Endre

festő

„Város" zománchompozíció -
ja szerepel a tárlaton.

Aszalós Endre: Bács-Kiskunmegyei képzőművészet
Művészet, 1972. junius - 43 oldal

Turi Andre

Ujpest, olaj 56 × 105

Dolgozó emberek között képzőmű-
kiáll. Ivrist muzeum 1968.
jan.

Turi Endre

Újpest olaj 50 × 105

Dolgozó emberek között
képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Túri Endre festő

a Bács-Kiskun m.-i kilencedik Téli Tárlaton művei szerepelnek; nagyméretű parszteljét látjuk.

Sümegi György: Bács-Kiskun Megyei Képzőművészeti Kiállítás.

Forrás, 1974. febr. 2.

Turi Endre

Az Ernst Múzeumban febr. 19.-én megnyílt tárlaton tűzzománc-művei szerepelnek.

Katanics Sándor: Bács-Kiskun megyei képzőművészeti kiállítása.

Petőfi Népe, 1972. febr. 27.

Turi Endre

Tűzzománcokat készít.

Losonci Miklós: A kecskeméti művésztelepről; Műgyűjtő 1972/4. sz. 10. l.

Túri Endre
festő

Túri Endre festőművész képeit
a Fővárosi Művelődési Házban
mutatja be XI. 15 – XII. 15-ig.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1972. december - 48. oldal.

Turi Endre festő

Tűzzománcainak kiállítását Kecskeméten, a Városi moziban rendezték meg.

Kiállítási Kalendárium

Szocialista Művészetért, 1942. máj.

Turi Endre

A Kecskemét művészetéért emlékérmet kapta Bozsó János és Turi Endre.

Forrás 1975-2-82

HGF: Jubileumi tárlat

Turi Endre

zománcfestménye

Forrás 1973/2.boritó és 13.o.

Turi Endre, grafikus

L.: Melocco M.

Rózsa Gy.: Kecskeméti .... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 30.

Turi Endre (Kecskemét)
festő

Bács-Kiskun megye képzőművészei
közé tartozik.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek a Barbariumnól.
művészet, 1975. junius - 7. oldal

Túri Endre

„Tanyán" 1973.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek...
Művészet, 1975. jun. – 9 oldal.

I ENDRE (iparművész)

Forrás, 1985/3.

MŰVÉSZET

TÚRI ENDRE FESTŐI PORTRÉJÁHOZ

Ha Túri Endre portréját kellene megrajzolnom, a kép hátterébe sokféle eszköz kerülhetne: laboratóriumi keverőtégelyek, savas üvegek, szoborformáló-fák, vésők, különlegesen kiképzett kalapácsok és fogók, lemezvágó ollók, kisebb barkácsgépek és különböző festészeti ágak jellemző szerszámai. Vigyáznom kellene, hogy a tárgyak nehogy kiszorítsák a képből a művészt. Ugyanez a veszély fenyegetne, ha emberi környezetével együtt akarnám ábrázolni; hiszen elmaradhatatlan volna mellőle a művészközösség, melynek vezéralakja, s azok a diákok és szellemi munkások, akiket művészetre nevel. Gyári munkások, munkásnők is kívánatosak lennének a kompozícióba, mert nap mint nap közöttük élve alkot s akarva-akaratlan irányítja őket a művek megértésére, miközben maga is emberi kapcsolatokkal gyarapodik.

Túri a magyar zománcművészet egyik kiemelkedő úttörője. Munkássága új ékszerzománcok létrehozásától (feltalálásától) a nagyobb méretű körplasztikai művek rekeszzománcozásáig alig felmérhető skálán mozog. Gyakorlati tapasztalataiból nemzedékek tanulhatnának . . . S beismerve, vagy tagadva — sokan tanulnak is.

Túri fenti erényeit és egyéni nagyságát csak a zománcművészettel foglalkozók szűkebb köre ismeri. Művészek és történészek nagy többségének tájékozatlansága miatt a műfaj iparművészetté, alkalmazott festészetté „degradálódik"; s dacára, hogy csak kiemelkedő grafikai és festészeti eredmények birtokában kezdheti több éves tanulmányát valaki a 8—900 fokos tűzben születő művek megteremtésére, lekicsinyléssel szólnak róla, kimagasló alakjai fölött pedig könnyen — olykor féltékenyen — elsiklanak.

Túri Endre portréjának megírásához kecskeméti kiállítása adott legtöbb segítséget. A közel száz mű között — a megnyitó Pap Gábor szerint is — „remekművek sorakoznak", s oly szerves szellemi kincset tolmácsolnak, ami a népek — súllyal a magyarok — történelmi kultúrájából, művészetéből formálódott. Nemcsak a motívumok külsőségei utalnak erre, de a kompozíciók változtathatatlansága is; a tartalmakban megnyilvánuló mélység és gazdagság.

Írásom elején Túri manuális eszközeiről tettem említést. Ezek használata a festő szüntelen megújulásához szükséges. Művészünk minőségére vall, hogy — még a variánsokban is — rendre megtalálja belső tartalmainak legkifejezőbb, új technikai formáit, tehát valóban alkot, nem ismétel. Szinte minden műve *felfedezés*. Festményei láttán döbbenünk rá, hogy *mért találta fel* Túri a hazai alapanyagokból a Kecskeméti Kádgyárban előállított, a legjobb külföldieknél fényesebben „lazúrozó" *ékszerzománc-skálasorát*. Itt értjük meg, hogy festőileg lényeges mondandók csak rangjukhoz illő — addig nem használt ruhában — mutatkozhatnak.

Túri Endre a megszállottaknak abból a fajtájából való, amelynek a szakadatlan munka az erőssége. Nincs szüksége látványos pózokra, önmutogatásra. Pedig mai művészeti kritikánk „történelme" gyakran kerül a művészek önadminisztrációjának bűvkörébe, s a Túri-típusú alkotókról csak kései szánom-bánommal vesz tudomást . . .

GOÓR IMRE

próba után, úgy tapasztaltam, kifárasztja az én bábeli agyamat. De húsvét utántól ókori lakos leszek.

Érdeklődéssel néztem a megküldött Irodalomtörténet számot is[1]. Egyrész Babits és Osvát miatt. Vígasztaló érzés, hogy az erkölcsi kiválóság, ha van valahol (s kettejükben volt) milyen jól állja az időt s hogy levedli a gyengéket, rossz emlékeket is, amelyek életükben hozzájuk kapcsolódtak. Móricz tán nagyobb tehetség volt, közelebb is állt hozzám s mégsem néz felém ilyen tisztán, egyértelműen az időn át... Másrészt a cikkíró miatt, aki megint bebizonyítja nekem, amit már a régi memoárírók is, hogy a prózairói tehetség nem olyan, mint a költői, zenei stb. Aki eleget élt, tapasztalt, érdekes raktár a feje, ha különben megtanult egy szellemi anyagban fegyelmet tartani, ha rászánja magát, még a hetven felé is lehet prózaíróvá.

Azt azonban őszintén szégyellem, hogy olyan (rossz értelemben) literátor-szagú-jegyzeteket tudhattál éntőlem idézni. Sokért nem adnám, ha írók személyes dolgairól soha nem írtam volna — „literátori" bírálatokba nem ugrok bele. Nem sokkal az Ember és szerep után (elveszett Órjás és literátor drámámban — Nagy Teodorik, Boethiusról — s a Berzsenyi-könyvben) végleg le is számoltam ezzel a bennem is felbukkant ellenszenves típussal, melytől később annyit szenvedtem s amelyet, ezt meg kell mondanom — elsősorban a Babits Mihály környezete nevelt ki bennem (előbb sugalmazásaival, biztatásaival, később üldözéseivel). Sem előbb, sem utóbb nem igen van nyoma az életemben.

Szeretettel köszönt:

Németh László

Sajkód, 1959. febr. 21-e.

Autográf levél

1 Az Irodalomtörténet 1958/2. számában jelent meg Basch Lóránt Két literátor (Osvát és Babits) című írása.

12.

Dr. Basch Lóránt

[1959. okt. 7.]

A Fekete-tenger mellől küldjük üdvözletünket
X. 7.

Németh Ella és Laci

Autográf képeslap, a képeslapon látkép Szocsiból, datálása a postabélyegzőről.

FOLYÓIRATUNK SZERKESZTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDNEK

BUDA FERENC (főmunkatárs)
FÜZI LÁSZLÓ
GOÓR IMRE
KOMÁROMI ATTILA
KOVÁCS ISTVÁN
PINTÉR LAJOS
SÜMEGI GYÖRGY

Messze zengő csillagokon
égi utam járom.

Kristálykúthoz érve
dőlök rózsafénybe.
Hallgatom, hogy hömpölyög az
öröm dübörgése.

Térüljetek asztalokhoz:
egyetek, igyatok!
Mátkapárt az ágyasházig
kísérje harsona.
Csendüljön az örömszülők
holdvörös pohara!

FELHŐSZAKADÁS

Valaki dönget odafönnt,
a felhőbarlang rései
nyílnak-zárulnak. Tüzesen
villámok futnak fényleni.

Ingünket zápor verdesi,
a bokor majdnem fejre áll.
Istráng szakad, a földeken
kévét harap ketté az ár.

Lovak vágtatnak szerteszét,
bíbor lapul a hegy mögött.
Kondér körül keringenek
tajték-loccsantó ördögök.

Vonnánk szivárványszalagot,
röptetnénk erdőn, réten át.
Csalogatjuk a csillagot,
az ég csőrtátó madarát.

Láttam költőt és hódoló fejet:
meg se döbbenek, meg se rezzenek.
Falevél, mindenki falevél — sziszegem,
sziszegi fogaim mindenség-résein a szél,

s láttam levágott kezet, országnyi testrészeket:
meg se döbbenek, meg se rezzenek.

Kisfecskét sose láttál, november,
bölcs öregember, hülye öreg.
Kisfecskét: világra tátott szájat,
bölcs öregember, hülye öreg.
Ezért nincs benned rettenet, se irgalom, se alázat.

verseim mondtam fennhangon magamnak.

Lábam között lyukas volt a nadrág
s a csöndben csöpögött
egyetlen kimosott pulóverem
a folyosón retkes gyerekek rugdosták
az ajtóm
s az eszelős eső esett szüntelen.

Nem volt hova indulnom
odumon kívül nem volt sehol helyem
fürdőbe készültem de végül itthon
maradtam
piszkosan üres nézésű szemmel.

Ez a lassú halál oly aprólékosan
végzett velem, ahogy őrölte
húsom, csontjaim
mint precíz mészáros véres bárdja
amint megfontoltan apró
darabra vágja
a darálóba szánt húscafatot.

ÉRDEMES

Mindig egy verset írok
az elesett szegénység költeményét
s legalább tízezerszer megírtam
de mindig elégedetlen vagyok.

Egész életemben ezt a verset írom
hol jól, hol rosszul
de szándék az hófehér
hogy felemelni a földre zuhantat
mindig kell, és mindig érdemes.

járjon be a munkahelyre (fizetését csekken küldik, munkaidejét és munkája minőse
a vezetőség ugyanazon az úton ellenőrzi, amelyen a munkavégzés is folyik: az ös
kapcsolt számítógépek révén.) Más vállalatoknál az elektronika széles körű bevez
sével máris lecsökkent a fizikai munkások és műszakiak közti arány: 3 : 1 volt és 1
lett. Van már olyan számítógépeket termelő üzem, sőt gyógyszertár is, ahol a dolgo
háromnegyede otthon dolgozhat. Tulajdonképpen persze nehéz azt mondani: „
hon" — hiszen reggel a házi végkészülék képernyője elé telepedő dolgozó a mod
technika segítségével állandó és kétirányú összeköttetésben áll munkahelyével, a
nökeivel, beosztottjaival, a termelési folyamat minden részével. Bizonyos értelem
tehát ott van ő is, talán tudomást szerez a nem termelési jellegű eseményekről,
pletykákról is.

Ma még csak sejtjük, hogy ez a változás milyen óriási távlatokat nyit az ember
előtt. Sejtjük — írtam, de írhattam volna úgy is: tudjuk. Mert alkalmazták már a m
szert nemcsak gyárakban — dolgoznak így építészek és tervezők, telefonon át t
csokat adó pszichológusok, pszichiáterek, de zenetanárok és nyelvoktatók is.
még az annyira helyhez nem köthetőnek hitt kereskedelmi ügynökösködés is elve
a „házalás" fogalmát; a házalók is otthon ülve hívják fel sorban a lehetséges vevő
De ügyfeleiket otthon fogadják az antikváriusok, műkereskedők, biztosítási és in

puszta létben igyekszik megkapaszkodni, hatborízongató pontossággal fogalmazván meg súlyos és nyomasztó élményeit.

Ami az én szememben és szívemben mégis összehozza őket: a lírai hitelesség, a kimondott szó kegyelmi állapota s az esendő ember iránti mélységes, megszenvedett szeretet. Hosszú évek óta írják verseiket, küszködve a sorssal, meg-megroppanva. Hadd kívánjak hát nekik erőt a költői sors elhordozására s elviselhető kínokat a jövőben.

Hisz költők ők, mindketten magyar költők. Pályatársaim.

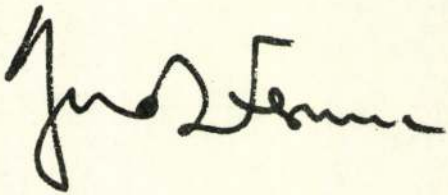

TURAI KAMIL

ÖREGSÉG

kiszárad az
ihlet az érből
kisápad a zsarát
a vérből

kiszikkad a
harmat a szemből
elillan a szesz
a szerelemből

elhervad a szép
szó a szájból
kelletlenül ejtjük
muszájból

kiapad a
kövecses lélek
egyre nyomasztóbban
félek

12

a fiatalok továbbviszik a szocializmus ügyét. A gyerekeknek és a fiataloknak a mainál sokkal nagyobb, aktív részvételt kell lehetővé tenni saját ügyeik intézésében, a család, az iskola, a munkahely ügyeinek az intézésében, a társadalmi szervezetek közös gondjainak gyakorlati megoldásában. Ne egyszerűen beilleszkedést, alkalmazkodást követeljünk oktatási és nevelési intézményeinkben, hanem aktív, cselekvő részvételt! Kinyilatkozás és kioktatás helyett oktatás, odafigyelés kell, meg kell érteni a fiatalokat.

A fiatalok szigorú pillantása, kritikus gondolkodása, új utakat kereső elégedetlensége természetes jelenség. Féljünk mi a túl korán simulékonyan elsajátított „kettős könyveléstől", amelyben a közéletre és a magánéletre szóló gondolkodás és magatartás cinikusan elkülönül; az olyan „jólétre orientáltságtól", amely idejekorán kiöli a gyerekekből a kíváncsiságot, a kockázatvállalást, a küzdésre érdemes célokat!

A fiatalok joggal utasítják vissza, ha azt mondjuk, hogy nekik könnyű dolguk van, hisz „beleülnek a készbe", valójában a szocialista társadalomban még szinte minden a kezdetén tart, és az a világ, amelyben ma tájékozódni, helytállni kell, nem mindennapi erkölcsi, világnézeti, szellemi és fizikai próbatételek elé állítják mindazokat, akik részt vesznek benne. Én azt hiszem, a legjobb megoldás az, ha a mai fiataloknak földidézzük Eötvösnek A falu jegyzőjében írt sorait: „Hiszem, hogy az emberi nem oly haladásra képes, melyről még fogalmunk sincs, és a jólétnek és szellemi hatalomnak olyan fokára emelkedhetik, mely legvérmesebb reményeinket felül múlja."

Végül szeretnék visszaemlékezni arra a huszonöt évvel ezelőtti napra, amikor itt járhattam a frissen felsőoktatási intézménnyé avatott tanítóképzőben. Szeretnék tisztelettel adózni mindazoknak, akik pedagógusok és a sok ezer fiatalnak, vagy ma már nem is olyan fiatalnak, akik innen kikerülve az ország különböző tájain tanítanak, és megállják a helyüket. Bízom abban, hogy másfél évtized múlva a kétezredik év küszöbén esetleg eszükbe jut, amit Eötvös mondott Kölcsey sírjánál: „jó, ha mindenki látja, hogy tettei a nemzet által nem felejtetnek el, . . . jó emlékoszlopot rakni a jövő nemzedékeknek útmutatóul."

Én remélem, hogy akik innen kikerülnek, életükkel ilyen „emberi útmutatók" lesznek, és az ezredfordulón azt mondhatják majd — a sok lány kedvéért hadd alakítsam át kissé a költő szavait —: Ez jó mulatság, embermunka volt.

SZÉPIRODALOM, SZOCIOGRÁFIA, MŰVÉSZET

forrás

3

XVII. ÉVFOLYAM,
1985. MÁRCIUS

ÁRA: 16,— FT

Turi Endre festő

Az idén tizennyolcan dolgoznak a kecskeméti alkotótelepen. Öten a Szovjetunióból érkeztek; a jelenlegi résztvevők közül négyen már haladóknak számítanak: B. Beucze Lilla, ifj. Kolfán Károly, Turi Endre és Zidarics Ilona. Dolgoztak már egy hónapot Kecskeméten is merik az egetett x tűzzománc alkalmazásának lehetőségeit.

Pavlovits Miklós: Látogatás a kecskeméti zománcművészeti alkotótelepen.
Petőfi Népe, 1948. júl. 30.

Turi Endre festőművész

romániai képeinek kiállítása

április 9-én nyílik a Fővárosi

Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1973 április 6

4. old.

Túri Endre tízzománc-művész

A Rovaros Művelődési Házban rendezett Viallifázáról szóló írás a 4. oldalon

Wéprawa 1973 május 4
4. old.

Túry Endre, grafikus

Rajz

Újhelyi Mária: Egy anya naplójából
1. Vásárkozás 27.

Gyermekünk, Sp. 1973. szeptember XXIV/9.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

1973 SEP 22

Petőfi Népe

Túri Endre tűzzománc-
művész

— **Alkotók** a kecskeméti művésztelepen. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának kecskeméti műkerti alkotóházában dolgozik Túri Endre tűzzománcművész, Goór Imre, Novák András és Vincze András festőművész. A grafikusokat Hévízi Éva képviseli.

Turi Endre festő

A kecskeméti művésztelep lakói a hosszabb-rövidebb időre szóló itt-tartózkodás után nem távoznak el nyomtalanul. – Kátay Mihályt és Turi Endrét zománcképei képviselik, (említve) a művész már nem először szerepel a Kecskeméti közönség előtt

Halász Ferenc: Művésztelepi tárlat Kecskeméten.

Petőfi Népe, 1976. febr. 12.

Turi Endre

Az idei zománcművészeti alkotói telepre meghívott 5 szovjet és 11 magyar művész állítja ki Kecskeméten nyári termését. A művész művei is láthatók.

Rózsa Gyula: Kecskeméti kiállítások
Népszabadság, 1975. aug. 30.

Turi Endre

A hecskeméti Megyei Művelődési
központ színházterem előtti for-
dulóban elhelyezendő zománc kom-
pozíció tervezésére kapott megbízást.

-----:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet,1976.junius - 48.oldal.

Turi Endre

Turi Endre zománcképe (Keletkezés) jó lehetőséget ad arra, hogy egy fokkal mélyebben elgondolkozzunk a táblaképindíttatású zománcképek és a komplex jelhalmazok közötti bevezetőnkben említett alapvető különbségről. Ez a mű mind egészében, mind némely részletformájában többet ígér egyszeri érvényességű életképnél. A fészkéről (más változatban tűzből) felszálló madár, mint egyfajta magasabb létformába való felemelkedés, azaz a legtágabb értelemben vett újjászületés megtestesítője, mindenesetre

Turi Endre zománcképe (Keletkezés) jó lehetőséget ad arra, hogy egy fokkal mélyebben elgondolkozzunk a táblaképindíttatású zománcképek és a komplex jelhalmazok közötti bevezetőnkben említett alapvető különbségről. Ez a mű mind egészében, mind némely részletformájában többet ígér egyszeri érvényességű életképnél. A fészkéről (más változatban tűzből) felszálló madár, mint egyfajta magasabb létformába való felemelkedés, azaz a legtágabb értelemben vett újjászületés megtestesítője, mindenesetre

tudott végig jelen lenni a teleppen. A legkevesebb, amit jó lelkiismerettel elmondhatunk: a teljesítmény mennyiségi mutatója imponáló. A kiállított művek színvonala természetesen már hullámzóbb. Mielőtt azonban ebből a tényből meszszebbmenő következtetéseket vonnánk le, nem árt emlékezetünkbe idézni, hogy **minden** alkotótelep (nemcsak nálunk, de szerte a nagyvilágban) elsősorban műhely, és legfeljebb másod-

Forrás 1975/

Pap:I nemzet otótelep

Turi Endre

K eletkezés

Forrás 1975/12/82

Turi Endre, festő

Kecskeméten két hét óta látható a Téli tárlat, 1977. – a művész zománcmunkája: „Tanulmányok a Nagy Októberhez" c. szerepel a kiállításon. (emlitve).

Csáky L. György: Téli tárlat, 1977.
Petőfi Népe, 1977. dec. 18.

Turi Endre

1935 Bp.

Cime:
6000 Kecskemét
Akadémia Zet
42

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János és Pór Bertalan művendékeként 1959-ben fejezte be. Több kollektív kiállítás mellett egyéni tárlata volt Bp-en, a Fővárosi Művelődési Hiszban (1973) és Kecskeméten (1972)

Zománcművészeti Alkotótelep, Kecskemét 1975 VII.15-VIII.15

Turi Endre

Az I nemzetközi zománcművészeti alkotótelep 1975-ös bemutatkozó kiállitását szerepelt Kátai Mihály, Jávor Piroska, Ásztai Csaba, Turi Endre , ifj Koffán Károly

Forrás 1975/12/81-82

Túri Endre, festő-tűzzománcművész

a kecskeméti zománcművészeti alkotótelep 1975-ben alakult meg, kezdte el munkáját, – a Megyei Művelődési Központban megnyílt aug. 17.-én a zománcművészeti tárlat, melyen szerepel a művész óvodai ajtódíszítése. /említve/.

Kerényi József: Zománcművészeti törekvések.
Petőfi Népe, 1980. aug. 31.

Turi Endre, festő

L. Mátis K.

Goór J. Művészben... – 75-89

Forrás, Kecskemét, 1980. márc. XII/3.

Turi Endre, festőművész

A kecskeméti művésztelep 1912-ben nyílt meg. Az alaptagok közül Pálfy Gusztáv, Turi Endre – és még több művész – munkássága jelentős. Számottevő az amatőr mozgalom is és fontos tényező a Naiv Múzeum alapítása.

Losonci Miklós: A kecskeméti művésztelep múltja és jelene.
Nógrád, 1980. ápr. 27.

Téri Endre

Pap Gábor: Vége jó – minden jó?
Jegyzetek a VIII. Nemzetközi
Zeneáramművészeti Alapról

Művészet, 1983. április

Turi Endre

Sümegi György: A kecskeméti Zománcművészeti Alkotótelepről

Művészet, 1983. február

Trin Endre

Kállitás az Erdei Ferenc
Művelődési Központban

Forrás 1984/1

Turi Endre

Zanáncsép

Forrás 1983/3

Turi Endre festőművész

Az Erdei Ferenc Műv. Központban az idősebb mesterek mellett bemutatkoznak a művészeti élet jellegét egyre inkább befolyásoló fiatalok. Özálló kiállításon láthatók majd Hegedüs S. László, Molnár Péter, Klossy Irén, Bagi Béla, Turi Endre alkotásai.

Kiállítási tervek

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

MDK

Turi Endre

Ujpest, o.

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.

Ernst Muz. 1968. jan.

MDK

Turi Endre

Kukoricatörés, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1964.máj.

MDK.

Turi Endre

Kritika az Ikarusban tartott kiállitásáról

Ikarus 1965. márc.24. lap -

M.D.K.

Turi Endre
Grafikus

Pihenő"

"

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 25. — 10 lap

Turi Endre szobraszművész

Műveivel szerepel a megyei (Bács-Kiskun) téli tárlaton

Emlitve: zománc alkotásai

cikket l. „Tóth Menyhért festőművész" cimszó alatt

Hatvani Daniel „Grafikai megnyhodás a megyei téli tárlaton" c. cikkre

Petőfi Népe, 1978. XII. 10

TÚRI Endre festő

Gaál Imre: Túri Endre festői portréjáról.
= Forrás, 17, 1985, 3. 88. ill

Túri Eötvös Pál

Debrecen XVII. 4

1607, 1608

l.

Zoltötv Debr. 41. l

Lásd lejebb is ezen az oldalon

Thuri Ötvös Pál

alatt.

Sopron, Gr. János

XXI

Turi Ötvös — ...?

Debrecen, 1683.

l.

Zoltötv Debr. 17. l.

Pásztó

XL

Turi Pál

ötvös, Debrecen, 1600–1617

l.

Zoldötvös Debr. 17. l

Karancság

XXXIX

Turi Péter

Ötvös, Debrecen 1633

l.

Zoltótvdebr. 17. l.

Pécs, vrêhes

363

Turi Ferenc

Kártyagyártó család; 1864-ben került bejegyzésre a céghivatalba.

Voltai Ferenc: A Fáchkártyagyár és Nyomda 100 éves jubileuma; Magyar Grafika, 1970. 1. sz. 74. l.

Tury Gyula

Junius: -irói álnévvel közölt cikk- az Irodalom c. rovatban, "A magyar nemzet története" cimmel felsorolja a legjelesebb magyar müvészek között a müvészt is, akiket felkértek az Athenaeum kiadásában megjelenő -tiz kötetes- történeti mü illusztrálására.
A millennium emlékére megjelent kiadvány a honfoglalás előtti időktől, napjainkig dolgozza fel a magyar történelmet.

A HÉT, Bp. 1899. jan. 1. X. évf.
1. sz. 14-15. lap.

TURI ENDRE

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1031 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 AUG 19

NÉPSZAVA

Zománcművészeti kiállítás Kecskeméten

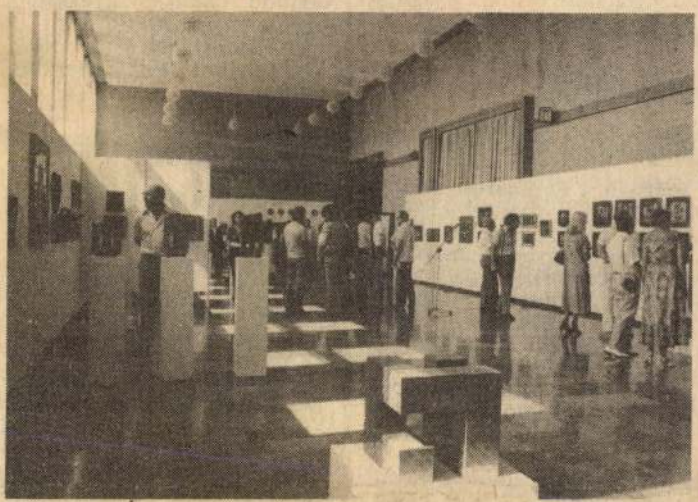

Kecskeméten, az Erdei Ferenc megyei Művelődési Központban kiállítást rendeztek a nemzetközi zománcművészeti alkotótábor eddig elkészült anyagaiból. Az idei, a nyolcadik alkalommal megrendezett alkotóműhelyi munkában kilenc hazai és öt szovjet képzőművész vett részt. A táborozás befejeztével megrendezett kiállításon 200 zománcképet állítottak ki. Képünkön Turi Endre Páva című zománcszobra

MTI Fotó – Karáth Imre felvételei

nyugállomanyi
alkalmából, ere
kássága elisme
Istvánnak, a
Vállalatok T
igazgató-helye

Eltemették Rajcsányi Károlyt

Szerdán a Farkasréti temetőben mély részvéttel kísérték utolsó útjára *Rajcsányi Károlyt*, a Magyar Nemzet helyettes főszerkesztőjét. A ravatalnál a Magyar Újságírók Országos Szövetsége, a Lapkiadó Vállalat és a Magyar Nemzet szerkesztősége nevében Pethő Tibor főszerkesztő, a Hazafias Népfront képviseletében *Molnár Béla* országos titkár vett végső búcsút a 62 éves korában elhunyt kiváló szerkesztőtől.

Rajcsányi Károly koporsóját a gyászbeszédek után végső nyughelyére kísérték. Sírját elborították a kegyelet virágai. *(MTI)*

Új gyermekrehabilitációs központ Miskolcon

Új gyermekrehabilitációs központot avattak szerdán Miskolcon. Avatásán, amelyen jelen volt *dr. Medve László* egészségügyi államtitkár, *Kovács Béla*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára és *dr. Füzi István*, az Egészségügyi Dol- [illegible] Szakszervezetének fő-

Pincékben, folyosókon

A gyűjtőterületet és a felügyeleti kört az határozza meg, hogy az adott gazdasági vagy tanácsi szervezet milyen szerepet tölt be a főváros életében, milyen hatást gyakorol a lakosság demográfiai, élet- és munkakörülményeire, jövőjére. Bár az iratkezelési, -védelmi munkát jogszabályok is rendszerbe foglalták — 1950-ben egy törvényerejű rendelet, 1951-ben kormányhatározat, 1964-ben levéltári törvény —, azért szükség van olyan megkülönböztetésre, mint például, hogy az Ipari Minisztérium alá tartozó 30 kiemelt vállalattal fokozottabban kell törődni.

Egy legutóbbi jelentés arról számol be, hogy ezek a vállalatok a *„lehetőségeihez képest rendelkeznek valamilyen irattárral"*. A Medicor Röntgengyárát említik csak, mint olyant, ahol helyhiány miatt a „folyosókon menynyezetig érő, zárható, beépített szekrényekben tárolják az iratokat". Másutt a pincében alakítottak ki irattárakat kisebb-nagyobb költséggel, a Kőbányai Sörgyárban [illegible] másfél millió forin-

Turi Endre

Részt vett a XIII. Kerületi Pedagógus Képzőművészek kiállításán.

Fóthy János: Három kiállitás.
Művészet, 1970. szeptember - 33. lap

Turi Endre.

festőművén (alföldi)

Az országban is ismertté vált alkotóegyéniségeknek – mint a művész is, – közös a törekvésük: az alföld új világképének érzékeltetése.

Hevesi Szemle

"Irodalom Művészet"

1981. 1., 5-old. Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

TURI Endre

FEKETE Judit: A zománc képzőtai. =
Magyar Nemzet, 1992. január 31. 10.p.

Budatétényi Galéria, Kecskeméti Zománcalkotó
Közösség kiáll. 1991

ARTIUM

TÜRI Endre

M. Nemet 1992. ápr. 18

Turi Endre rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-367

1965 NOV 17.

KÖZNEVELÉS

Turi Endréné

/1021

Turi Endréné rajza

2. Az 1 t
megoldás
3. Az 1 -
jebb húz
4. Az 1 -
lítása az -
zés). -
5. Eset -
szalépés" az előző lépéshez.

6. A 2. sz. információs rész elolvasása, válaszadás (felelet) stb., stb.

1. KIVONÁS HELYESSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE KIVONÁSSAL

1. Leírok egy kivonást. Végezd el a műveletet és írd le a vonalakra a számok neveit!

49.....

— 7.....

.....**vagy**.....

1. 49 kisebbítendő
— 7 kivonandó

42 maradék vagy különbség

2. A kivonásban szereplő számok nevei:

.....

.....

.....**vagy**.....

Rózsaszín fények kék árnyakkal

Beszélgetés Turi Györggyel

Turi György Kónyban élő festőművész 1978-ban végzett a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán Mikus Sándor és Vígh Tamás tanítványaként.

– Hogyan lett szobrászból festő?

– A főiskola befejezésével kikerültem a szellemi központból, haza, vidékre, idő és pénz hiányában a győri művészkollégákkal sem tudtam kapcsolatot kialakítani. Láttam, hogy természeti környezetem – például a falu határa – ,mint általában minden a huszadik században, rendkívül gyorsan átalakul. Kóny hat gémeskútjából a legelőkön mára csak egy maradt. Dehogy vártam el, hogy kézzel húzzák fel a vizet, mikor lehet motoros szivattyúval is, de szépek voltak és kár értük. Hosszan tartó kor dokumentumai tűntek el, amihez generációk szeme szokott. A gyalog és szekéren járó paraszt, a nagyapámék korosztályának a látásmódja jött elő belőlem, amikor megfestettem a fűzfákat, a szigetdombot, a bágyogi fasort, a Csiba-hidat. Nem esztétikai szempontok vezettek, hogy valamilyen éppen divatos festői nyelvet használjak, hanem az adott élmény dokumentálásánál inkább régi mesterek jutottak eszembe. A kissé nosztalgiázó festői attitűd mellett kétszáz ilyen tájkép született, plusz csendéletek és portrék.

A művész egyik képével.

– Végleg elszakadt a szobrászattól?

– Amellett, hogy 15 évig tanítottam magas óraszámban Csornán a Hunyadiban, kisplasztikáimmal kapcsolódtam az aktuális társadalmi igényekhez. Szakmai tanulmányi versenyekre, falunapokra, találkozókra, évfordulókra készítettem plaketteket bronzból és terrakottából. Valamikor érdekelt az, hogy elegánsan metszett lapos síkokkal kifejezzek egy portrét vagy jelenetet egy éremben, de ezeket a munkákat igazán csak a szakma tudja értékelni. Az utóbbi időben konkrét megrendelések kapcsán lehetőségem nyílt nagyobb méretű szobrászati alkotásokra. Nemrég készítettem el Győr Petőfijének, Lukács Sándornak a domborművét, valamint egy Arany János- és Semmelweis-domborművet.

– Hol van a festészetnek jövője az Ön számára?

– Aki nyilvánosságot kap, az mindig felhívhatja valamire a figyelmet, amit észrevett, és ami hangsúlyozásra érdemes. Ezek néha csak olyan dolgok, hogy azt mondja az ember, látszólag eseménytelen házcsoport, ami egész nap szürke, de délután öttől hatig a napsütésben az ablakok plasztikussá válnak, a fények rózsaszínek, az árnyékok pedig kékek, és az előttük mozgó emberek mintha filmek szereplői volnának. Mit is tagadjam, szeretném szépnek látni és festeni a világot, ami nem lehet mindig az. Azok a dolgok élményszerűek a huszadik század vizuális kultúrájában, amelyekben valamilyen közösen ismert dolog hozzákapcsolódik a jelen valósághoz. És hogy ez így van, a filmművészetnek köszönhető. A látásmódunk sémáit ezek a művészeti eszközök teremtik ma már meg.

– Jelenleg min dolgozik?

– Olasz reneszánsz formából kiindulva szökőkúttervet készítek.

– Mit keres a huszadik században az olasz reneszánsz?

– Hogy egy festői példát mondjak: nemrég vettem észre – és ez példa arra is, hogyan jönnek elő képtervek –, hogy Giorgione majdnem ötszáz éve festett Alvó Vénuszának ideális hátterében a bal oldalon van egy fűzfagátakkal osztott kaszáló, ami Kóny határában ma is megtalálható. Ez a fajta rételrendezés úgy látszik, nemcsak a Rábaközben volt használatos, hanem délebbre is. Tessék megnézni nagyítóval a szép hosszúra nyúlt délutáni fényeket és árnyékokat!

Werner Krisztina
Fotó: Oláh Péter

Női portré

Udvarház Bt.
Ingatlanügynökség

Tel.: 96/325-277.
Fax: 96/317-072.

Nagyszentjánoson családi ház, ipari vagy egyéb tevékenységre is alkalmas ár: 3.300.000,– Ft.

Lébényben 3 szobás családi ház saroktelken (telek megosztható) ár: 1.900.000,– Ft.

Közvetíteni és informálni szeretnénk

Egyházi és vallási műsorok

A Magyar Televízió vallási szerkesztősége 1990 elején alakult. Két hónap múltán, 1990. május 7-én kezdődtek a vallási és egyházi műsorok. Ebben a szervezeti rendben dolgoztak egy évig, azután produceri irodaként működtek, s ez év március végétől hivatalos elnevezésük vallási és egyházi műsorok stúdiója lett. Vezetője *Csiszér Imre*, aki a kezdetektől, vagyis három éve irányítja ezt a munkát.

– *Különösen érzékeny terület ez. Induláskor sem az egyházaknak, sem pedig önöknek nem volt tapasztalatuk abban, hogy egy tömegkommunikációs eszközzel hogyan kell az ember számára a legbensőbbhöz, a hit kérdéséhez nyúlni...*

– Türelmet kérünk. Indulásunkkor semmiféle séma, forma nem állt rendelkezésünkre, hogy milyen is egy vallási műsor a televízióban. Közösen tanultuk és tanuljuk most is. Sokat segített, hogy még 1990 elején az egyházak, a nyolc tradicionális egyház (katolikus, református, evangélikus, baptista, unitárius, metodista, ortodox, izraelita) és a Magyar Televízió vezetői kötöttek egy megállapodást, amely a mi működési területünket, valamint az egyházak és a felekezet közötti műsorarányt szabályozza. Van szerkesztőbizottságunk, ahol ott ülnek az egyház képviselői, és ők segítenek a műsortervek kialakításánál, illetve a megvalósításkor mint szakértők működnek közre.

– *Az adásokat szemlélve sokféle műsorral találkozunk...*

– Pontosan nyolc műsorkategóriában készítünk programokat. Közvetítünk miséket és istentiszteleteket, meditációt, készítünk gyermek- és ifjúsági műsorokat, portrét, meg ismeretterjesztő filmeket, valamint hír- és információs műsorokat. Hetvenöt ismeretterjesztő műsort mutattunk be eddig, köztük a Kánont, amely a vallás és a kultúra összefüggéseit tárgyalja, s a Liturgiát, amely megismertet az évezredek csiszolta szokásrenddel. Büszkék vagyunk arra, hogy azon a konferencián, amelyen tavaly ősszel Prágában tizenhat ország huszonhárom televízióadója mutatta be vallási és egyházi műsorainak programját, ismeretterjesztő kategóriában, nagyságrendben elsők voltunk.

– *Mennyi műsort adhatnak?*

– Mi 1,3–1,5 százalékban szerepelünk a televízió adásaiban. Az európai átlag 1,8–2,4 százalék. Szeretnénk egy-két év alatt, apróbb bővítésekkel mi is elérni ezt az arányt. Vannak hetente és havonta jelentkező műsoraink. A Katolikus krónika 15 perces, a protestáns gyermekműsor, a Jó reggelt adj, Istenem és A Biblia üzenete vasárnap reggel nyolc-, aztán az Örömhír húsz-, az Utódok reménysége, a zsidó felekezet műsora, és az ökumenikus szerkesztésű Útmutató harmincperces. Ez évente hétezer műsorperc. Ezenkívül közvetítünk tizenöt istentiszteletet, s átveszünk külföldről huszonegyet évente. Minden esetben átvesszük húsvétkor és karácsonykor az Urbi et Orbit, a pápai áldást és üzenetet.

– *Szeretném, ha nemcsak a programokról, hanem terveikről is beszélne...*

– Tervezzük egy egyházi híradó elindítását először havonta, majd talán kéthetente, ökumenikus szellemben, olyan információk tolmácsolására, amelyekre sem a Híradó, sem az Egyenleg nem tud időt szakítani. A legneuralgikusabb pontunk, hogy a képernyő valójában mennyire alkalmas közvetlen hittérítésre. Nekünk nem ez a dolgunk. Mi közvetíteni és informálni szeretnénk. Ezalatt a három év alatt nagyon sok szinopszis, műsorterv érkezett hozzánk, köztük sok olyan, amelyet meg szeretnénk valósítani. Együttműködünk a Czigány György vezette zenei műsorok stúdiójával, s a képzőművészeti stúdióval is egyházművészeti témákban. Nyitottak vagyunk.

J. Á.

A püspökök elítélik

A brazil püspökök élesen elítélik a Rio de Janeiró-i utcagyerekek ellen elkövetett mészárlást, amelynek következtében nyolcan életüket vesztették. A kormánynak hathatós intézkedéseket kell hoznia, hogy megfékezzék az utcagyerekek ellen irányuló erőszakhullámot – hangsúlyozta *Luciano Mendes de Almeida* érsek, a brazil püspöki kar elnöke püspöki nyilatkozatban.

Eugenio Araujo de Sales bíboros, Rio de Janeiro érseke is a gyilkosságok egyértelmű tisztázását követeli: „Itt az ideje, hogy a hatóságok bebizonyítsák, hogy az emberek védelmét szolgálják, különösen a gyöngékét és a kitaszítottakét." Azonban nemcsak a rendőrségnek, hanem „minden humánus gondolkodású embernek" fel kell lépnie az utcagyerekek ellen irányuló erőszakkal szemben. *Itamar Franco* államelnök is megdöbbenésének adott hangot és az eset részletes kivizsgálására szólította fel az Igazságügyi Minisztériumot.

Szemtanúk elmondása szerint mintegy 30 gyerek aludt a Candelaria-templom előtt, amikor két autó robogott a térre, utasai kiszálltak és tüzelni kezdtek a gyerekekre. Nyolcan azonnal meghaltak...

Uram! Legyen béke már

Háború. Szenvedés. Dögszag mindenütt.

Gyermekszemeket szúrnak ki irányított bajonettek, gyenge testüket a szomszéd csizmája tapossa agyon. Asszonyok üvöltenek csonkított testrészeket szorongatva, nem is tudják, testvérhez vagy férjükhöz tartozott. Ennyi maradt belőle.

Uram! Miért engeded gyermekeiket hideg ágyúktól bombázni?

Ennyire bűnösek vagyunk?

Tengernyi könnyt sírtak a szenvedők, már sírni sem bírnak. Lelkükben gyűlölet tombol szeretet helyett. Anya már halálra szüli gyermekét, akit nem kívánt, s aki csak anyját ismeri ...rövid ideig.

Uram! Legyen béke már!

Leégett falvak, darabokra tépett, vérfürdöben vergődő ország. Nincsenek lányai, álmai, csak hullától kövérre hízott kutyái. Már fű sincs, csak puskaportól füstölgő gyomok. Már nincs ki neveljen, nincs ki szüljön, nincs ki imádkozzon. Sír a felhő! Vagy Te sírsz, Uram? Nem bírod már nézni, ezért takarod fekete felhőkkel az eget? Valahol még van egy anya, eltemette már fiát, urát, maga ássa meg a sírját, amibe majd belelöki a testét végighasító gyilkos golyó. Hallja már süvítő sikolyát a szélben, talán marad még idő egy utolsó imára. De nem.

Csak felemeli ujját némán. Figyelmeztet Téged, Isten.

Teremtsél újra mindent.

Sarkadi Ildikó

A téma: Jónás könyve

A tiszadobi Andrássy-kastély látta vendégül azokat a határainkon túli fiatalokat, akik egy héten keresztül a Nemzetközi Ökumenikus Tábor résztvevői voltak. Ebben az évben immár negyedik alkalommal rendezték meg a találkozót. A téma ez alkalommal: Jónás könyve.

A táborba az idén majd 150 fiatal érkezett a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, a Vajdaságból, Szerbiából, Horvátországból, Németországból és Angliából. Többen vannak, akik nem először jöttek Tiszadobra. A szervezők egyik célja volt, hogy találkozási lehetőséget nyújtsanak a különböző felekezetű és kultúrájú fiataloknak.

A papi szere

II. János Pál pápa a szokásos általános kihallgatáson mondott beszédében a papságról szóló katekézissorozatát folytatta. A papi közösségről elmélkedett: a papok egymás közötti és a püspökükkel való szeretetközösségéről.

Jézus arra hívta meg a papokat – akárcsak az apostolokat –, hogy kövessék őt. Tagadják meg önmagukat és kövessék a Mestert, közösséget alkotva az egyházi közösségben. A papi élet és szolgálat eredete Krisztus hívása: az apostolokhoz hasonlóan a püspököket és a papokat is meghívja az Úr, hogy kötelezzék el magukat a világ evangelizálásában és megszentelésében. Krisztus követése önmegtagadást követel, a szeretetnek kell győznie az önzés felett. Mindenki megkapja a szükséges kegyelmet. Nem érdemei vagy személyes kiválóságai miatt és nem csupán egyéni megszentelődése végett, hanem azért, hogy építse Krisztus testét, az egyházat.

A papi szeretetközösség mélyen gyökerezik az egyházi rend szentségében is, amely révén a pap fokozottabban vesz részt a keresztáldozatban. Az egyházi rend megkívánja a meghívott szabad válaszát. Szabad és sze

Turi György

Jegyzetek az U. Dunántúli
Tájakról

Muhely 1985/5

TURI György

Turi György: Babits Mihály. In. Jelenkor, 28.évf. 10.sz. 1985. 920.p.

MDK

Turk Antal marosvásárhelyi kőmüves

179o. az alábbi kollégiumon végzett munkálatokat.

A Marosvásárhelyi ev.ref. koll. értesitője az 1894-95 isk. évről. Mavhely, 1896. 72o l.

TURKA László (festő)

Kiállitása volt 1985-ben: Dorogi Galériában

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika : 1985. nov., dec. Uj Forrás, 1986/2. 79.p.

Turkiewicz
Sohan

„Plastika"
(repro)

Vadas József: Villány 1973.
Müvészet, 1973.szeptember - 40.oldal

Türi Imre
Müveibekitünt a kiállitásan.

Bojár Iván: Bács-Kiskun müvészete
bemutatkozott Budapesten.

Magyar Hirlap 1972/65 9 old.

Túri József, amatőr képzőművész,

Megnyílt Tatán a X. országos amatőr képzőművészeti kiállítás, melyen a komáromi művész műve is szerepel.

Gombkötő Gábor: Merre tart az amatőr képzőművészet?

Dolgozók Lapja, 1978. júl. 6,

Tury József

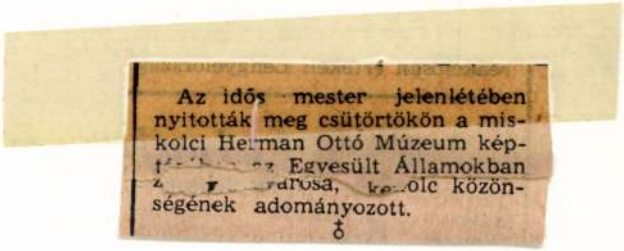

Az idős mester jelenlétében nyitották meg csütörtökön a miskolci Herman Ottó Múzeum képt[illegible] az Egyesült Államokban [illegible] városa, [illegible]olc közönségének adományozott.

Magyar Nemzet 1986. VI. 27.

TÚRI IMRE

TÚRI IMRE -festő

Észak-Magyarország 1996. aug. 29.

Udvari tárlat

Túri Imre amatőr festő saját alkotásaiból saját udvarán rendez kiállítást. Az alkalmi tárlatokat szombaton és vasárnap láthatják az érdeklődők Miskolcon a Soltész Nagy Kálmán utca 127. szám alatt. Felvételünk az elmúlt hét végén rendezett udvari tárlaton készült.

mdk.

Turi Jula (Torda Erdély)

a tordai edényeket un. irónök írták, az írás eszköze szaru a vastagabb vonásokra mokusstör ecset

Kresz Mária: Magyar népi cserépedények. Néprajzi Múzeum Lőkönyve 1961, 163. l

Turi István
Grafikus

M.D.4.

Furmanov: Csapajev regényéhez készített illusztrációval első díjat nyert

Művészeti életünk
Művészet, 1961. április – 40 l.

Turi István, grafikus

Illusztrációi Furmanov
könyvéhez.

Lepr.

— címkép —

Címoldal
(1.)

I évf./9.sz.

A KÖNYV, BP. 1961. szeptember

Turi István
grafikus

M.D.K.

A magyar Helikon illusztráló
művésze.

Szig Rezső: A magyar Helikon és a képzőművészet
Művészet, 1963. junius – 20 lap

Bonnagolás

Turi István:
Kézi szerszámgyár

1963.

MDK

Tóvi Homa
népművész

Halas száda és magaras
fiatója szerepel a kiállitáson

Gyurró László: Népművészet és ipazművészet
Élet és Irodalom, 1961. szeptember 2 - 10 l.

TURKOVICS IGNÁC, kefekötő

A Vas-megyei Levéltárban, az iparhatóság A iparlajstromában szereplő kefekötőmesterek adatai:
Turkovics Ignác, Kezdet1899. Megszünés 1906. Szombathelyi iparos. 10[illegible].old

DOMONKOS JÁNOS: Kefekötőmesterség Szombathelyen
108.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Turi Jobbágy Miklós
szobrán

U 2858

Dr Speidl Zoltán
szeremlike a Farkas-
réti temetőben, fen-
tiről

Repr.

Magyarság képes
mell. 1933. okt. 22.

Turi Jobbágy Miklós

Nobrait

l.

Nápm. Mur. Erh.

IX. 276. l.

Többszörös

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Anyám, bronz

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum
kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós szobraszmüvész

A Ludovika Akadémia cimerét domborműben Turi-Jobbágy Miklós szobraszművész készitette el, Szigethy Árpád III.évf. akadémikus pályadijnyertes terve szerint.

Dr.vitéz Balsay László főelőadó: A Ludovika Akadémia cimere, jelmondata és gyürüje.

Ludovikás Levente, 1930. IX.évf. 55,56,57.lap
Képpel.

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Istennel a Hazáért, gipsz

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan. 12. 12.1.

Turi-Jobbágy Miklós MDK

Andrássy Margit gr., márvány

Andrássy Sándor, márvány

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Budapesti Képszalon a "Művészház"-ban. Dunántul
1922. márc. 5. 11.l.

MDK

Turi Jobbágy Károly

Biró Béla dr.: Sikó Miklós élete és művészete 1818-1900. Kolozsvár, 1944.

MDK

Turi-Jobbágy, festőm.

Taháni részlet, Vizf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 70.l.

MDK

Turi Jobbágy Miklós, festöm.

Olasz falurészlet. Vf.

Orosz tél. "

Nemz. Szal. -1919.okt.kiáll. Kat. 15.1.

M.D.K.

Turi-Jobbágy Miklós

A Mücsarnok tavaszi nagy tárlatán kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

A 22. oldalon 16-os számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli 2.
X. évf. 26. sz. 20. l.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós, festöm.

Falu télen. Vizf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 39.1.

MDK

Turi Jobbágy Miklós, festöm.

Wladimir Wolinsky télen. Vizf. 36x27. J.lbb.

Árv.Közl. 1930. 4.rk. sz. 55. szám. 36.l.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós, festöm.

Falu télen. Vizf. Jelz.

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 37.1.

Tury Jobbágy Miklós.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1910-ben.

Pende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Turi-Jobbágy Miklós MDK

Női arckép, márvány

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Turi Jobbágy Miklós

cikke

l.

IV. ev.

Öserő. 1938. 3-4. sz

vezercikk

A miniszter rendeletéből:

Hegyesi Gyula

Turi Jobbágy Miklós
cikke

d. Őserő. 1938.
IV. évf. 7-8 sz.

1. számu - ; az 1881.évi XXXIX.t. c.
lokra pedig 94 P. azaz Kilencvennégy
csekkszámla terhére utaljon ki.
évi február hó 25.-én. A miniszter
s.k.miniszteri osztálytanácsos.

A hivatalos másolat hiteléül:

Fetzmann Károly

miniszteri s.hiv.igazgató.

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Régi budai udvar, vf.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Istennek a hazáért, gispz

Szépmív. Kuz. háborus veszteségeinek jegyzéke
1952. Bp.

Turi Jobbágy Miklós MDK

Menekülő, bronz

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Turi Jobbágy Miklós.

A földalatti gyorsvasút állomásépü-letek csarnokába tatai köből fora-gott dombormű tervezésére kapott meg-hívást.

Magyar Nemzet, 1951. Aug. 9.

Tisi Jobbágy Lilelő.

A feldalatti gyermeket állomásépi-
letek vasutakban tatai lőből fara-
gott dombormű tervezése hagott meg-
bízást.

Magyar Nemzet, 1951 Aug. 9.

MDK

Turi Jobbágy Miklós, szobrász

Anyám. Bronz.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M. S zépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941.
Kat.15.1.

MDK

Tury Jobbágy, szobrász

A Vérbazár falai között dolgozott műtermében.

g.f.:Ahol Mátyás király szobra született.
Pest,1944.máj.8.

Turi Jobbágy Miklós

báró Szurmqy Sándor, bronz

Műcsarnok 1920. tavaszi tárlat

Turi Jobbágy Miklós MDK

Istennel a Hazáért, gipsz

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Turi Jobbágy Miklós (1882-)

Régi budai udvar.
Vizf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós

Dunai látkép a Gellérthegyről

Régi budai udvar

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány
12 l.

MDK

Turi Jobbágy Miklós, festőm.
sz.1882

Téli táj. 32 1/2 x 43 Aquarell.

Utcarészlet. 30 x 23 1/2 "

Magy Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.
Kat. 31.l.

MDK

Turi Jobbágy miklós, festöm.

	Tél Vladimir Volenskiban.	Vizf.
	Falusi utca.	"
262.	Férfi arckép.	"
263.	Férfi arckép.	"
	Saalfeldeni malom.	"

Nemz. Szal.- A MAPE VI.kiáll. -1919. febr. Kat. 18.1.

Tur-Jobbágy Miklós

MDK

br. Szurmay Sándor, bronz

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Turi Jobbágy Miklós /1882-

901. Istennel a hazáért. Gipszszobor. 102. cm.

Háborus mütárgyveszteség-jehyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 98. l.

Turi Jobbágy Miklós MDK

Részlet a koronázó Mátyástemplomból, vizf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Turi Jobbágy Miklós

A vallás-és közokt. min.vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépművészet 1941. 2o6.l.

79.

Turi-Tobbágy Mihály

gyűjteményes kiállítása

a Lipótvárosi Kaszinóban

1923. XII. 16.

Turi-Jobbágy Miklós, szobráaz,

Andrássy Margit grófnö. Márvány.
Andrássy Sándor gróf. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. MKT-Hücs. Kat. 22.l.

M.D.K.

Turi Jobbágy Miklós /1882-

795. Régi budai udvar. Vizf. 28.5x38.5 papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 56. l.

MDK

Turi-Jobbágy Miklós, festö

Volhyniai falu. Jelzett. Vizf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1930 okt.4. rk.sz. 44.1.

Turi Jobbágy Miklós

A Ludovika akadémia
fennállásának
emlékére készített emlék-
tábla. Fenti műve.
(1930.)

Bachó László: A
magyar kir. honvéd Ludo-
vika akadémia története.
Budapest, 1930. 884. l.

Turi Jobbágy Miklós

Wód

Kopp

MAGYAR MUVESZET

1937. 36 l.

Turi-Jobbágy Miklós

Geboren am 13. Mai 1882 zu Budapest, absolvierte derselbe die Landes-Zeichenschule in Budapest, sowie die Scuola Libera in Rom, um seine Studien an der Akademie der Bildenden Künste in München unter Professor Wilhelm v. Rümann in der Componierschule zu beenden. Turi ist Monumentalplastiker und Maler und befasst sich nur ausnahmsweise mit Plaketten.

Sok nuve fels.

Hu Prmagyérem 458. l.

T. 1720.

n álló hölgyek egyike kanász-
ét és magas dereku csikos ru-
s fökötőt, Lorántffy-bekecst és
n félrevont függöny látszik.

TKÉP
atcsarnokából.

rund Pest, 1862.
-hó.
elejts-hez.

TURI-JOBBÁGY *Miklós*, festő, szobrász és éremművész. l. *Jobbágy M.*

Turi Jobbágy
Miklós
Nobrán
II. Lánchid u. 10.

MKSz 1947

(XL III)

Pesti Hirlap 1924 dec. 4. 4 o. Rozgonyi

Turi-Jobbágy: Báró Szterényi. Rajz. 6x8.

...itár, Tuzi Jobbágy m., Lipóträ-
rosi Karzinó

Pesti Hirlap. 1923. dec. 20. 6

Kiállítások

Unterem Kiállítás, Túri Gobbágy M. Ferg
Orszhár u. 26

Pesti Hirlap. 1924. jan. 9.5

Túri Gobbágy Miklós művészete

MDK

Turi Jobbágy Miklós

Lyka K: A téli műtárlat. /magy.szobrászok/
UI. 1906, XII. 48.sz. 527-28. l. képek

Turi Levente kerámiakiállítása

1984. V. 17. Petőfi lo.15. Zuó

Láttuk, hallottuk

- Turi Levente keramikus tárlata a Budapest Galéria kiállítóhelyében látható. A művésszel Nagy Katalin beszélgetett.

- Turi Levente kiállitásának a cime: Gólem. Szeretném, ha megmagyarázná, hogy ez mit jelent.

- Gólem az egy régi zsidó legenda, igazán vallási alapja nagyon kevés van. Egy helyen, egy mondatban a bibliában említik, de erre ráépült egy mesesorozat, egy kétezer éves mesesorozat. Első ilyen Gólem mesék azok arról szóltak, hogy a biblia-beli Uristent, aki agyag-

ból embert csinált, és lelket lehet bele, lázadó alakok utánozták, és agyagból csináltak valami emberformájut, és egy írást tettek a fejébe, az Isten nevét esetleg, és ettől megelevenedett.

- Ezt önmagára vonatkoztatja, mint keramikusművész?

- Nem, én nem az Isten szerepében próbálok itt tetszelegni, isten őrizzen, annyi megváltó volt azutóbbi tíz évben, hogy bőven elegünk lehet belőle, éppen ellenkezőleg, én ugy érzem, egy kicsit Gólem vagyok. Akit alakitottak, és a fejében irást tettek. A szüleim nevelgettek, és belém ültettek mindenfélét, és van egy történetem nek em is, amit ugy a gyerekkoromban végigéltem, hogy nem szabad ezt csinálni, meg nem szabad azt, Azt án van manipuláció is ugye a világban, gondoljon a reklámtól kezdve akármiig, és az is hát az ember. Ésez a sokminden, sok emberre ható dolog azért ugy megbénit. Ezt nem szabad csinálni, azt nem szabad, viszont azt meg kell. És amikor valamit akarok csinálni, akkor már nem tudom, hogy én akarom-e, vagy pedig valaki előttem valaha belémtáplált egy olyan parancsot, vagy egy olyan manipulációt, ami miatt én valamit mozdulok. Ugyhogy én érzem magam Gólemnek.

- Ahogy belépünk ebbe a pinchehelyiségbe, itt két alagut van, és minthogyha formailag is igy különülne el az itt lévő alkotásoknak a tömege. Mert az egyik alagut részben mint hogyha azemberi testnek még egy héját levennénk,és ez valahogy a térben megjelenne, kerámia formájában. Aztán a másik oldalon pedig fehérre festett seprünyeleken három-négycentis pici kis figurákat láthatunk, amelyek nagyonhasonlitanakegymásra, de mindegyik emberi figura.

- Ezek a nagy testek valami vázlat vagy tanulmány félék, azokhoz a pici babákhoz, és a pici babák akarnának fontosak lenni, egész egyszerü jelecskék, amit vizuális ABC-szerüen ennek a bénaságnak, mozdulatlanságnakvagy nehezen mozdulásnak esetcit taglalnák.

- Miért emberalakokat ábrázol csak?

- Az a gyanum, hogy ehhez a Gólemlegendához hozzátartozik az is, hogy nekem van egy olyanteljesen bizonyithatatlan és minden tudományosságot nélkülöző hitem, hogy minden ember által készitett holmi antropomorf, emberformáju, a templom és a villamos, és a kávédaráló, mind az emberi test vagy közvetlenebbül érezhető és értékelhető, felismerhető formáit tartalmazza, de minimum az arányait. Valahog talán ugytünik, hogyha ebben

Turi József MDK

Résztvett a kiállitásón 1962 dec 17-30.

Tóth Jenő: Valódi müvészeti élményt nyujtott a buda
dapesti póstás képzőművészek
szakkörének kiállitása.

Szocialista Pósta !19/ 63. 1. szám.

Tóth József, festőművész

„Hárfák" c. /repr./

-em-: Rajzpedagógusok alkotótábora Kisbéren.
Dolgozók Lapja, 1981. júl. 29.

Turi Judit,

A Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

A pályamúvek díjazása.

A Bizottság 100-100.000 Ft-os IV. díjban részesítette – rangsorolás nélkül – a 3. bírálati sorszámú pályamúvet; szerzői: Csontos Gaba, Locsmándi Gábor, Mezey András, Hercsey Rajos, Turi Judit, Dietre Villő, Bodoky Péter, Egyházi Ferenc, Láng Tivadar és Killer István.

1. IV. díjas terv | repr. |

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 16-18-old.

Turi Piroska szövőipari tanuló

Tatán a 311-es sz. Szakmunkásképző Intézet Kernstok Károly Kollégiumában működő képzőművészeti szakkör tagja tanára irányításával lenómet-szetéket készít és szénrajzokat.

Dalgozók Lapja (Komárom) 1944. máj. 18.

Turi Sándor

faipar

l. Budiparrajzisk

1938/39. 15 l.

727.

Haja, szemöldöke, szeme, bajusza s körszakála
ör nyakkendőjének végei lelógnak és atillája

ra, méretei 71:57.8 cm.
erekly emuzeumból. 107/95. № 100.

107/95 : 100.

Officina Kft. 93

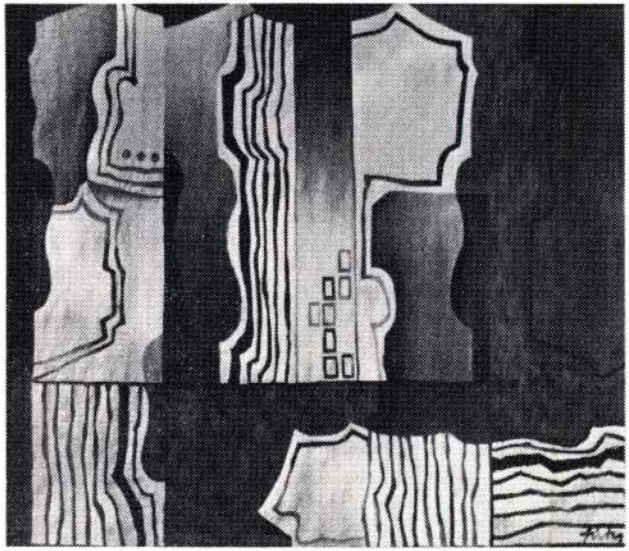

TÚRY MÁRIA
festőművész emlékkiállítása
Móra Ferenc Múzeum
Szeged

A MÓRA FERENC MÚZEUM
tisztelettel meghívja Önt és barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1—3.)

TÚRY MÁRIA

festőművész

emlékkiállításának
megnyitására

A tárlatot 1993. május 21-én,
pénteken du. 1/2 5 órakor
DR. LÁNCZ SÁNDOR művészettörténész
nyitja meg

MDK

Turi Mária

Hajógyárban, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1960. nov.

MDK

Turi Levente

Mai magyar kerámia kiáll. Siklósi várban,1968.
Janus Pannonius Muz. füzetei 14.

Testvériség?!

Szlovák Intézet
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
si.budapest@mzv.sk
vvv.mfa.sk

A Festészetet Kedvelők Köre és Bálint Ház szeretettel meghívja Önt a *Testvériség?!* c. kiállítás megnyitójára a Szlovák Intézetbe 2008. szeptember 2.-án 18:00 órára.

Friends of Contemporary Paintings and the Balint House cordially invite you to the opening of the exhibition *Testvériség?!* in the Slovak Institute in Budapest on 2 September, 2008 at 6 p.m.

A vendégeket **Milan Kurucz**, a Szlovák Intézet igazgatója üdvözli
Köszöntő: **Zoltai Gusztáv** Mazsihisz ügyvezető igazgató
Bevezető: **Bálint András** színművész
Megnyitó: **Dr. Prinz Gyula** főorvos
A megnyitón közreműködik: **Horgas Eszter** fuvolaművész

A kiállítás 2008. szeptember 20.-ig látható.
Nyitva tartás: hétfő–csütörtök 10:00 – 18:00, pénteken 10:00 – 14:00

The exhibition is open till 20 September, 2008
Opening hours: 10.00-18.00 from Monday to Thursday, Friday 10.00-14.00

Bak Imre, Balla Attila, Baranyai András, Birkás Ákos, Bukta Imre, Chesslay György, Fehér László, Győrffy László, Haraszty István, Klimó Károly, Kőnig Frigyes, Neuberger István, Oravecz Tímea, Otto László, Pál Csaba, Radák Eszter, Roskó Gábor, Sándor Krisztián, Romvári Márton, SI-LA-GI, Soós Nóra, Szabó Márton, Szirtes János, Szűcs Attila, Thury Levente, Valkó László, Winkler Nemes Gábor

kurátor: Készman József, kurátor-asszisztens: Lájer Vera

Partnerek: Bálint Zsidó Közösségi Ház, Mazsihisz, SZAPporta, Szlovák Intézet, Zsidó Nyári Fesztivál

III. Festészeti Triennále

Zsidó Nyári Fesztivál

SZLOVÁK INTÉZET
2008. szeptember 2-20.

Turi Levente, keramikus

Az új megyei kórház felnőtt várójában látható Turi Levente melegfényű kerámiája. (említve).

Heltai Nándor: Szobrok, festmények, kerámiák az új megyei kórházban.

Petőfi Népe, 1980. aug. 10.

Turi Nagy Sándor

festő.

l.

Szabad Művészet

: 1949. 431. p.

45/ Pantheon. XVIII., XVII., XIX., XX

46/ Gerecze Péter : Épitőművészeti eml

47/ Die Konstruktionen und Kunstformen

48/ Hekler : Archaeologiai jegyzetek v

49/ Kéméndy J.: A huszadik század szin

50/ Lippich E.: A finn müvészet. Sárga

51/ Kovács Gy. : [illegible] Makó város épi

52/ Valló I. XX. : A győri vármuzeum.

53/ Bedy V.: A győri nemzeti rajziskol

54/ Az esztergomi hercegprimási képtár

55/ Zoltay L.: Ötvösök és ötvösmüvek De

56/ Lehel : Notre Art dement. Sárga.

57/ Roessler : Danhauser. Barna.

58/ Kőszegi L. : Müvészetünk világérté

59/ A városi képtár katalogusa. Marosv

60/ József nádor szobra. Zöld.

61/ Széchényi István szobra. Zöld.

62/ Deák Ferenc szobra. Zöld.

Tury Nagy Sándor

koll. kiáll. Pécs

1945. máj. a pedagogusok. nakszerveréének rendezésében

Nikpkiáll

Azaz Tizenöt forint i
Müemlékek Országos Bizot
napon elismerem hog

Bud

Tury Nagy Sándor

1947. szept. Pécsett egyházművészeti kiállítást rendezett a Baranyavármegyei Muzeumban. E kiállításon saját művein kívül több pécsi művész is szerepelt és a Zsolnay-gyár keramiái vittek a vezető szerepet.

Nikelszky Géza
körlése.

N Y U G T

..... Ft,.....

szállásdij fejében felvettem.

Visegrád, 1948 .....

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABAD SZERVEZETE, PÉCS

XLII. KIÁLLITÁS

a pécsi városi múzeumban (Rákóczi-út 15.)

TURY NAGY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

KOLLEKTIV KIÁLLÍTÁSA

1948. szeptember 19-től 29-ig, naponta délelőtt 10—1-ig, délután 3—7 óráig

A katalógus belépőjegyül szolgál

Ára ~~1 forint~~ 50 f

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABAD SZERVEZETE, PÉCS

NYOMTATVÁNY

Martyn Ferenc

festőművész urnak

H.

Toldy Miklós u 4 sz.

Barátság nyomda, Pécs

Tury Nagy Sándor

Jestő

koll. kiáll. 1947

dec. Pécsett, az

ottani szabadszer-

veret rendezése-

ben.

Lásd a pécsi ka-

talógusok körök.

hongroise par le comte Eugène de Zichy. – La description des collections, par les docteurs Jean Jankó et Béla de Pósta)

I.) I. – L + 1. – 322 ll., I – CXXI. képes tábla.

II.) 323. – 609. ll., I – XXVIII. képes tábla.

Budapest

Rauschburg Gustáv

1897

Tury Nagy Sándor

1.

Pecsi K. Szab. herv.

1946. máj

X. csop. kiáll

Mária és Erzsébet találkozása (előoldalán *Királyok imádása*, dombormű, l. szobrok)
Fa, tempera, 124×87 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Restaurálták a Jobst testvérek, Bécs.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 374. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 97. szám és 92. szám. — Gombrich, Ernst: A bécsi oltár és az esztergomi múzeum fareliefjeinek történeti helyzete. MM, XI., 1935., 223—228. l. (Körülmetélés képe 227. l.)

NÉMET (SVÁJCI?) FESTŐ, 1470 körül
Krisztus a keresztfán, Mária, szentek és donátor
Fa, tempera, 108×97 cm.
Alsó szélén felirat.
Paul Ganz (szóbelileg): Kölni mester.

NÉMET (DÉLNÉMET) FESTŐ, 1470 körül
Apostolok
Fa, tempera, 44×69 cm.

NÉMET FESTŐ, 1480 körül
Jézus születése
Fa, tempera, 41×31 cm.
A sterzingi oltár mesterének köre.

NÉMET FESTŐ, 1490 körül
Kettős kép. Balra: *Az alvó apostolok*. Jobbra: *Krisztus az Olajfák hegyén*

Turi Péter, a Központi Múzeumi Igazgatóság igazgatóhelyettese

„Mozgásterek", – „Múzeumaink az ezredfordulón".

A beszélgetés résztvevői: Susán Barna és Turi Péter, a Központi Múzeumi Igazgatóság igazgatóhelyettesei.

Múzeumaink az ezredfordulón.

1980. III. 4. Kossuth 17.07 (Szlné).

Tury Nagy Sándor

l. Koll. koll

Pečsi K. Szab. Szerv

1945. dec –

1946. jan.

Könyvtáramban.

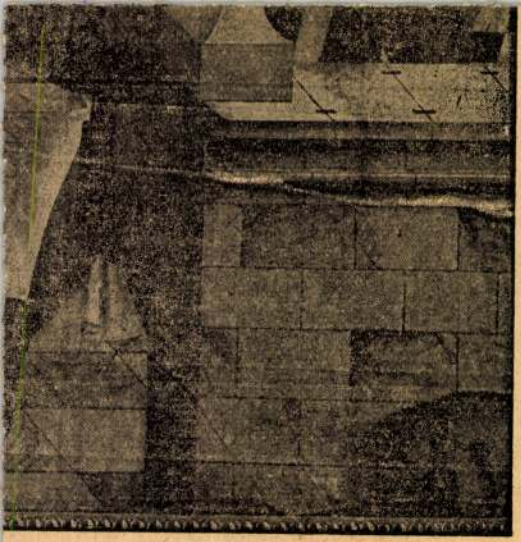

zent Julietta vértanusága.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje
Habsburg főhercegnő
Ovális miniatűr, 7×5·5 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül
Canova képmása
Miniatűr, pergamen, 7×6·2 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

Tury Nagy Sándor

AZ 1948 SZEPTEMBER 19—29-i
KIÁLLÍTÁSOM ANYAGA

1. Rippl-Rónai József parkja	pasztell
2. Melankolia	pasztell és olaj
3. Új kenyér	pasztell és tempera
4. Kapos part	pasztell
5. Emlékezések parkja	„
6. Lonkán	„
7. Kaposvár	„
8. Pincék	„
9. Rippl-Rónai relikviák	pasztell és tempera
10. Pineák	pasztell
11. Kisemberek földjei	„
12. Daróci villa	pasztell és tempera
13. Aranyhegy	pasztell
14. Tavasz	pasztell és tempera
15. Konstantinápoly	tempera
16. Francia kikötőmunkások	„
17. Szakadék	pasztell
18. Szkókó II.	„
19. Ősz	„
20. Nyugati Mecsek	olaj
21. Flora	„
22. Ködös reggel	„
23. Szkókó I.	„
24. Háztetők	„
25. Műteremsarok	„
26. Tengerfenék	„

A képek árai a pénztárnál megtudhatók.

Fk.: Tury Nagy Sándor — Barátság nyomda Pécs

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABAD SZERVEZETE, PÉCS

XLII. KIÁLLITÁS

a pécsi városi múzeumban (Rákóczi-út 15.)

TURY NAGY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

KOLLEKTIV KIÁLLÍTÁSA

1948. szeptember 19-től 29-ig, naponta délelőtt 10—1-ig, délután 3—7 óráig

A katalógus belépőjegyül szolgál

Ára 50 fillér

Tury Nagy Sándor levele

AZ 1948 SZEPTEMBER 19—29-i
KIÁLLÍTÁSOM ANYAGA

1. Rippl-Rónai József parkja	pasztell
2. Melankolia	pasztell és olaj
3. Új kenyér	pasztell és tempera
4. Kapos part	pasztell
5. Emlékezések parkja	„
6. Lonkán	„
7. Kaposvár	„
8. Pincék	„
9. Rippl-Rónai relikviák	pasztell és tempera
10. Pineák	pasztell
11. Kisemberek földjei	„
12. Daróci villa	pasztell és tempera
13. Aranyhegy	pasztell
14. Tavasz	pasztell és tempera
15. Konstantinápoly	tempera
16. Francia kikötőmunkások	„
17. Szakadék	pasztell
18. Szkókó II.	„
19. Ősz	„
20. Nyugati Mecsek	olaj
21. Flora	„
22. Ködös reggel	„
23. Szkókó I.	„
24. Háztetők	„
25. Műteremsarok	„
26. Tengerfenék	„

A képek árai a pénztárnál megtudhatók.

Fk.: Tury Nagy Sándor — Barátság nyomda, Pécs

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABAD SZERVEZETE, PÉCS

XLII. KIÁLLITÁS

a pécsi városi múzeumban (Rákóczi-út 15.)

TURY NAGY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

KOLLEKTIV KIÁLLÍTÁSA

1948. szeptember 19-től 29-ig, naponta délelőtt 10—1-ig, délután 3—7 óráig

A katalógus belépőjegyül szolgál

Ára 50 fillér

Turi Nagy Sándor
festő

Pécs
Zrínyi u. 19.

MKSz 1947

TURI MÁRIA

repr. "Nagyon fáj"

ld.Marton László

Sz.A.:József Attila és a képzőművészet.Kiállitás a Petőfi Irodalmi Muzeumban
UJ TÜKÖR 1980./XVII/15.sz.24-25.o.

TURY MÁRIA

említve mint kiállító
ld. Ferenczy Noémi

Loszonci Miklós: Magyar szövött kárpitok. Szentendrei Képtár

UJ TÜKÖR 1980/XVII/36. sz. 3. o.

Turi Nagy Sándor

- képeiből kiállítást rendezett a pé-
csi Jan. Pan. Múzeum 1962-ben

A Jan. Pan. Múz. kiállításai

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974. XIX.

Turi Nagy Sándor, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállitások 1945-1974 között:

1962-ben rendezett kiállitás: Turi Nagy Sándor képei.
1962. 385.old

Barkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a Felszabadulástól napjainkig 373.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

CUKRÁSZDA A BERLINI TÉREN (REJTETT NEON-VILÁGÍTÁSSAL)

Tervezte: **VÁGÓ GYŐZŐ**

Kivitelezte: **MÁRKUS LAJOS** vasszerkezetek gyára

SZŐNYI ISTVÁN ÉS BOLMÁNYI FERENC tárlatainak, akik a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben állítottak ki, továbbá a TAMÁS-GALÉRIA SZOBOR, PORTRÉ ÉS KISPLASZTIKAI kiállításának ismertetését jövő számunkban közöljük.

SZENTENDREI MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA. A szentendrei művésztelep hét tagja, *Onody* Béla és bánáti *Svezák* József, *Péchyné* Rónai Gyuga festőművésznővel együtt nagysikerű kiállítást rendeztek a szentendrei városháza helyiségeiben. *Onody* Béla, aki nem rég még Amerikában aratta sikereit egy sorozat rendkívül finom tónusú, Corot-szerű tájképpel szerepel. *Bánáti Svezák* József egy igen hangulatos tájkép-sorozatot és két bibliai tárgyú, neoklasszikus irányú nagyobb kompoziciót állított ki, melyek műcsarnoki kiállításainkon is szerepeltek már és melyek révén az idén a római ösztöndíjat is elnyerte. *Péchyné* Rónay Gyuga részben arcképsorozattal, részben akvarell és pasztell tájkép-kollekcióval szerepel. Akvarelljait friss színek és egyéni felfogás jellemzik, arcképeit a hűség és határozott ecsetvonás. Műveinek legtöbbje kiállításokon már szerepelt és sikereket aratott vele.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HÍREI

A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége december hó 29-én tartotta közgyűlését a Fészekben. Az ülésen Róna József országos elnök vezetése alatt résztvettek a Szövetség társelnökei: Sidló Ferenc, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Glatz Oszkár, Iványi-Grünwald Béla, s az összes szakcsoportok elnökei, továbbá különböző művészeti irányok képviselői igen nagy számban. Róna József bejelentette a közgyűlésnek, hogy a Kormányzó Úr bevonulásának 15 éves évfordulóján hódoló feliratban üdvözölte a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége, Magyarország Kormányzóját, mely feliratra a Kormányzó Úr a kabinetiroda útján válaszolt, mely válasz felolvasát a közgyülés állva hallgatta végig.

Jugoszláviából kiüldözött magyarok embertelen bánásmódja fölött fejezte ki a közgyűlés a magyar képzőművészek elítélő véleményét s megbélyegezte, Róna József indítványára a magyarság kiüldözésével kapcsolatos barbárságot s egyben elhatározta, hogy a magyar képzőművészek, részvétük mellett, segíteni kívánnak a kiüldözöttek sorsán anyagiakban is, éppen ezért kiállítást rendeznek, melynek befolyt jövedelméből a menekülteknek segítséget nyujtanak s egyben bejelentette, máris számos építész- és szobrászművész műveiket ajánlották fel e nemes cél támogatására.

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos, a Szövetség igazgatója, jelentését tette meg, amelyben beszámol a magyar képzőművészek művészeti, szociális és gazdasági kérdéseinek megoldását célzó

Demeczkyné Wolf Irma: Kék liliomok

Az Uj Szalón Tárlatáról

elaborátumról, mely a képzőművészek összességét érdeklő művészi kérések és kívánságokat öleli fel, amelyet Ugron Gábor, a Képzőművészeti Tanács elnöke, elnöklete alatt dolgozott ki az erre kiküldött bizottság, amelyet az összes művészegyesületek képviselete egyhangúlag fogadott el. Megejtette a közgyűlés a választásokat és az egyes szakcsoportok elnökévé választotta Márk Lajos, Márffy Ödön, Nagy Sándor festőművészeket, Ligeti Miklós, Beck Ö. Fülöp és Teles Ede szobrászművészeket.

A felügyelőbizottság elnökévé megválasztotta Basch Árpádot. Az egyes bizottságokba beválasztotta még 1935-ik évre Say Gézát, a Képzőművészeti Tanács vidéki kiállításainak előadóját. Vitéz Darvassy Istvánt szakosztályi titkárnak, Bardócz Árpádot szövetségi titkárnak választotta meg. Többek felszólalása után Róna József országos elnök kifejtette a művészi kérdések megoldásának memorandumban foglalt lehetőségeit, amelyek szerint a vidék és az idegenforgalom bekapcsolásával tehermentesíteni kívánja Budapestet művészi, gazdasági és szociális problémáinak nagy súlya alól azáltal, hogy a megszervezett vidék teherbíró képessége arányában támogassa és támassza alá a magyar képzőművészek gazdasági és szociális ügyét. Majd Róna József indítványára művészeti és kulturális téren kifejtett kiváló érdemeik elismeréséül tiszteletbeli tagjává választotta a Szövetség *Ugron Gábort*, a Képzőművészeti Tanács elnökét, *Liber Endre* alpolgármestert, *László Fülöp* világhírű festőművészt s egyben a sajtónak, a magyar művésztársadalom érdekében kifejtett önzetlen támogatásáért, jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki. Sz. Gyenes Lajos igazgató beszámolt a Szövetség évi működéséről, melynek keretében a szociális és gazdasági problémák kérdései irányították a Szövetséget éspedig a múzeumok és képtárak ingyenes láto-

A május 3-án megnyiló Budapesti Nemzetközi Vásár díjnyertes plakátjai

Tervezte: Basiliedes Barna és B. Szent Imrey J. — Tervezte: Tury-Polgár István

Foto Guttmann és Rédner

gatását biztosította a Szövetség tagjai részére, kedvezményes orvosi kezelést, kedvezményes előfizetési lehetőséget a „Képzőművészet"-re nyujtott a tagoknak. Megszervezte a műteremlátogatásokat, Déry Béla és Pentelei Molnár János síremlékének felállítására gyűjtést indított s megtette a lépéseket a vidéki képzőművészeti élet fellendítésére, melyet kiállítások rendezésével s felvilágosító propagandával kíván valóra váltani.

A KOSz elnöksége ezúttal is értesíti tagjait, hogy az évi tagdíjat három pengőre emelte fel.

Az 1935-ik évre szóló tagsági jegyek a Nemzeti Szalónban kiválthatók.

Képzőművészek
1935. 81. 24.

Mit hallott a szakmában, Bogánes úr?

1.

A Hirdetőiroda Tulajdonosok Egyesülete legutóbbi taggyülésén dr. Berkes Róbert kormányfőtanácsos, a Budapesti Napilapok Testületének főtitkára is megjelent. Barátságos eszmecsere közben tárgyalták meg az aktuális kérdéseket, többek között a lapok házi-ügynökei müködésének olyan alapra való helyezését, amely nem sértené az irodák müködését, a hirdetési tarifa esetleges emelése által előálló helyzetet, az egyik lap alkalmi ügynökének az illető laphoz méltatlan formában való akvirálási módját és egyéb, a napilapok hirdetéseivel kapcsolatos problémákat.

2.

Akik az ujságszakma kulisszái között otthon vannak, bizonyára óriási meglepetéssel értesülnek arról, hogy Móric bácsi megvált a Pesti Tőzsdétől. Móric bácsi azonos Schlanger Mórral, a Pesti Tőzsde 12 éven át volt igazgatójával, aki üzleti differenciák miatt máról holnapra vált meg Kallós János lapjától és átvette A Hitel közgazdasági lap kiadóhivatali igazgatását. Bár kiadó és igazgató pillanatnyilag mint közeljövőbeni peres felek állanak egymással szemben, mégis — Kallós Jánost és Schlanger Mórt ismerve — az anyagi ügyek valószinüleg békésen nyernek megoldást.

3.

Az Erzsébetvárosi Demokrata Körben Karinthy Frigyes tartott előadást „Reklám és propaganda" cimen. Az érdeklődés oly nagyarányú volt, hogy sokan nem jutottak helyhez a Kör nagytermében. Karinthy előadását Magyar Miklós, az Erzsébetvárosi Demokrata Kör elnöke konferálta be.

4.

A Pester Lloyd Mária Valéria-uccai házából, amelyet tudvalévően a Dunapalota-szálló vett meg és alakit át szállodává, átköltözött Eötvös-ucca 12. szám alatti ujságpalotájába. Érdekes, hogy újabban az Oktogon körül alakul ki az az ujságkörzet, mint amilyen valamikor a Rökk Szilárd-uccában volt. A Globus-nyomda házaiban, az Aradi-ucca 8 és 10-ben, öt nagy lap szerkesztősége és kiadóhivatala telepedett meg, az Oktogonon van a Reggel szerkesztősége és kiadóhivatala, az Andrássy út 47-ben a 8 Órai Ujság kiadóhivatala és legújabban tőlük néhány lépésnyire a Lloyd ujsághaza.

5.

A nagy-nagy német vegyészeti konszern magyarországi gyára napilaphirdetések útján reklámfőnököt keresett. Német vállalatról lévén szó, kizárólag csak keresztények jöhettek számitásba, amit hirdetéseikben hangsúlyoztak is. Tizenkét pályázó akadt. Kilenc keresztény és — három zsidó. Man probiert.

Az 1938. évi Budapesti Nemzetközi Vásár időpontját a rendezőség a kereskedelmi és közlekedésügyi minisztérium jóváhagyásával április 29—május 9. között állapította meg. A vásár ezévi plakátja Turi Polgár István alkotása. Az új Horthy Miklós-híd világitótornyát, budai hídfőjét mutatja be, mint a magyar fővárus legújabb és jellegzetes látványosságát. A híd szimbólum. Épp úgy, mint a vásár, a híd is összekötője, tudatos összefogója széles területeknek, nyugatnak, keletnek, útja annak a kereskedelemnek és árucserének, amely a jobb gazdasági jövőt készíti elő.

1937. 11. 7.

KÖZGAZDASÁGI ÉLET

SZEMES.

A TUDÓSOK állapitották meg, hogy a történelemben minden megismétlödik. Ez a teória vonatkozik a gazdasági életre is, habár egy kicsit eltávolított vonatkozásban. Pető Félix, a Budakalászi Textilmüvek Klinger H. és Fiai rt. vezérigazgatója, pontosan egy évvel ezelött jubilált és modellt ült készülő mellszobrához. Most ismét ül, de nem mint modell...

AZ EGYIK *nagyvállalat vezérének fia már most arra készül, hogy átveszi atyja örökét. A szellemességéről ismert Andaházy-Kasnya Bélát megkérdezi a Ház folyosóján egy barátja, hogy milyen kaliberü ember ez az ifjú potentát. Költöi halmozás — feleli Andaházy-Kasnya. Hogy-hogy? — kérdi az érdeklödö. A hajszine Vörös-marty, a vagyona Arany, az agya Tompa — hangzik az ötletes válasz.*

A BANKVILÁGBAN közkedveltségnek, megbecsülésnek és szaktekintélynek elismert Stenger Ottót, a Magyar Általános Takarékpénztár h. vezérigazgatójává nevezték ki. Kevesen tudják, hogy a kitünő Stenger Ottó volt az, aki a kommün alatt, a MÁT szélbérlőinek egész vagyonát megmentette és fejvesztés terhe mellett is kiszolgáltatta a bérlőknek értéktárgyaikat és ékszereiket.

A LANDESMANN Márk és Fiai cég a IV., Molnár-u. 30. szám alatt négyemeletes bérházat épit.

STEINER *Gyula, a Magyar Sütök Szövetségének elnöke, a Szövetség nevében átirattal fordult az Árelemző Bizottsághoz, hogy a pékek kalkulációját közérdekből minden esetben hozza nyilvánosságra. Ezzel azt szeretnék elérni, hogy a közönség látva a kalkulációt, nem tartja majd árdrágitóknak a pékeket.*

AZ EGYIK legnagyobb csokoládé- és cukorkaárugyár könyveit átvizsgálták az adóhatóságok és nem találták rendben. Édes egy dolog!

A KRAUSZ és Moskovitz Ipartelepek rt. engedélyt kért a gyár Örömvölgy-utcai gyára telepeinek parcellázására. A gyárat, teljesen átmodernizálva a főváros külső területén épitik fel újra.

NAGY *feltünést keltett a Mira Gyógy- és Keserüvizforrás R. T. Részvényszindikátusának felhivása, amely szerint az új kibocsájtású részvényeket átengedik a gyógyszerészeknek és kereskedöknek. A felhivás szerint a szakmabeliek kérelmére teszik ezt, mert azt akarják, hogy ezek is részesüljenek a vállalat hasznában. A gyengébbek kedvéért megjegyezzük, hogy a legutóbbi mérleg a valóságban veszteséges.*

A KÖZGAZDASÁGI lapokban olyértelmü közlemények jelentek meg, hogy az Izsák József R. T. Szombathelyen fiókgyártelepet létesit. Értesülésünk szerint a hir nem felel meg a valóságnak, mert a központi gyár egymaga is el tudja látni a 42 fiók forgalmát.

A CHROMO Magyar Általános Papíripar R. T. részére az iparügyi minisztérium 5 évre engedélyezte az állami kedvezményeket.

A FREISLER *Antal Felvonó- és Gépgyár R. T. vezetését Völker Lajos mérnök vette át, aki eddig a wieni központi gyárat irányította.*

A KARÁCSONYFA behozatali engedélyeket Csehszlovákiából a Hangya, Romániából pedig a Baross Szövetség kapta.

A LEGKISEBB cikk is elbirja a legnagyobb megterhelést, ha reklámról van szó. A Windfix légelzáró filléres cikk, és ennek ellenére is hirdetik állandóan. Sőt ami a legérdekesebb, még nyáron is.

AZ OMIT *közlése szerint a házüpari cikkek Anglia felé irányuló exportja erösen csökkent. A visszaesés oka, hogy az egyik nagy exportcég igen nyomott árakon kinálja cikkeit.*

A SELYEMFONÓDÁK haszonbérlete iránt igen nagy az érdeklődés. A pályázat kiirása a jövő hét végére várható.

A STANDARD Villamossági R. T. gyárának a Telefongyár telepére való áthelyezéséről szóló hirek túl koraiak.

A MEGSZÜNT *Vigszinház kávéház helyén a közelmultban megnyilt Victoria kávéház rövid idő alatt igen népszerüvé vált Budapest kávéházlátogatói körében. A látogató tényleg megtalál itt mindent, amit csak kiván: otthonos, kellemes helyiséget, kitünő kiszolgálást, olcsó árakat.*

A KISPESTI Textilgyár R. T. megnagyobbitja üzlethelyiségeit.

A KIS Ujság most ünnepli ötvenéves fennállásának jubileumát. Ebből az alkalomból 200 oldal terjedelmü ünnepi számot adott, amelyben sok érdekes cikk számol be az elmúlt fél évszázad történetéről. Az ötvenéves jubileum alkalmából a Kis Ujság szerkesztősége Lévai Jenő felelős szerkesztő vezetésével koszorút helyezett el a kerepesi-úti Kossuth Lajos mauzoleumnál. A jubileum alkalmából a politikai, társadalmi és gazdasági élet számos elökelősége üdvözölte a népszerü ujságot.

A RÉVAI *Testvérek Irodalmi Intézet R. T. 1936—37. évi mérlege 16.487 pengő tiszta nyereséggel zárult, emellett a vállalat ingatlanok és a berendezés értékcsökkenésére 50.000 pengőt tartalékolt. Az aktivák értéke 3,336.000 pengő, amely összegben az Üllői út 18. és a Vadász ucca 16. alatti ingatlanok 502.000, a berendezések 528.000, az árukészlet és nyersanyag 485.000 és az adósok 1,797.000 pengővel szerepelnek.*

A HUNGARIA Papírlemez- és Papírgyár R. T. 500.000 pengő alaptőke melett 50.717 pengő nyereséggel zárta 1936/37. üzletévét. Leirásokra 31.617 pengőt fordítottak.

A LEVÉLBORITÉK-gyárak egyezményt létesitettek a gyártási kontingens és a közös eladási iroda kérdésében. Az új árak dolgában azonban még nincs megállapodás: megoldást keresnek, hogy az új kartellárak ne érintsék hátrányosan az eddigi forgalmat. A függő kérdésekben minden valószinüség szerint még ebben a hónapban létrejön a megállapodás.

UJÉVI NAPTÁRAK
ALFA PAPIRÜZEM RT.
Budapest, VII. Kisdiófa-utca 1.
Tel: 134-051

és szociális ügyét. Majd Róna József indítványára művészeti és kulturális téren kifejtett kiváló érdemeik elismeréséül tiszteletbeli tagjává választotta a Szövetség *Ugron Gábort*, a Képzőművészeti Tanács elnökét, *Liber Endre* alpolgármestert, *László Fülöp* világhírű festőművészt s egyben a sajtónak, a magyar művésztársadalom érdekében kifejtett önzetlen támogatásáért, jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki. Sz. Gyenes Lajos igazgató beszámolt a Szövetség évi működéséről, melynek keretében a szociális és gazdasági problémák kérdései irányították a Szövetséget éspedig a múzeumok és képtárak ingyenes láto-

emzetközi Vásár díjnyertes plakátjai

Tervezte: Tury-Polgár István

m és Rédner

gatását biztosította a Szövetség tagjai részére, kedvezményes orvosi kezelést, kedvezményes előfizetési lehetőséget a „Képzőművészet"-re nyujtott a tagoknak. Megszervezte a műteremlátogatásokat, Déry Béla és Pentelei Molnár János síremlékének felállítására gyűjtést indított s megtette a lépéseket a vidéki képzőművészeti élet fellendítésére, melyet kiállítások rendezésével s felvilágosító propagandával kíván valóra váltani.

A KOSz elnöksége ezúttal is értesíti tagjait, hogy az évi tagdíjat három pengőre emelte fel.

Az 1935-ik évre szóló tagsági jegyek a Nemzeti Szalónban kiválthatók.

Képzőművészet
1935. 46. l.

CUKRÁSZDA A BERLINI TÉREN (REJTETT NEON-VILÁGÍTÁSSAL)

Tervezte: VÁGÓ GYŐZŐ

Kivitelezte: MÁRKUS LAJOS vasszerkezetek gyára

SZŐNYI ISTVÁN ÉS BOLMÁNYI FERENC tarlatainak, akik a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben állítottak ki, továbbá a TAMÁS-GALÉRIA SZOBOR, PORTRÉ ÉS KISPLASZTIKAI kiállításának ismertetését jövő számunkban közöljük.

SZENTENDREI MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA. A szentendrei művésztelep hét tagja, *Ónody* Béla és bánáti *Svezák* József, *Péchyné* Rónai Gynga festőművésznővel együtt nagysikerű kiállítást rendeztek a szentendrei városháza helyiségeiben. *Ónody* Béla, aki nem rég még Amerikában aratta sikereit egy sorozat rendkívül finom tónusú, Corot-szerű tájképpel szerepel. *Bánáti Svezák* József egy igen hangulatos tájkép-sorozatot és két bibliai tárgyú, neoklasszikus irányú nagyobb kompoziciót állított ki, melyek műcsarnoki kiállításainkon is szerepeltek már és melyek révén az idén a római ösztöndíjat is elnyerte. *Péchyné* Rónay Gynga részben arcképsorozattal, részben akvarell és pasztell tájkép-kollekcióval szerepel. Akvarelljait friss színek és egyéni felfogás jellemzik, arcképeit a hűség és határozott ecsetvonás. Műveinek legtöbbje kiállításokon már szerepelt és sikereket aratott vele.

Tury Polgár István

Nemzetközi vásár
1938, plakátterv
repr

Művészet
1938. 23. l.

Tury Polgár

igj!

Fellegi József konyhaszerraktár pavillonja a bpesti nemzetk. vásáron.

Fenti terve

Repr.

Képzőművészet

1934. 131. l.

117 —

Garto, Andrea di Firenze

117. Andrea del Garto követője, XVI. sz: Mária születése. Predellarész. Fa, olaj, 21 × 40 cm.

Tury-Polgár István

Nemzetközi Vásár
Bpest 1939 ápr 28
máj. 8. plakátja

Repr.

Művészet 1939. 40. l.

Turi Polgár István

Cement-pavillon-
ja.

Nádai Pál:
Az idei Nemzet-
közi Vásár.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 94. l.

Turi Polgár István

Esti Magyarország

1941. dec. 17.

(A Athenaeum ifjúsági könyvei.)

Kilián Zoltán *Sokattudó könyve* nyomtatásban hozza elénk a rádió-gyermekdélutánnak kedvelt Zoltán bácsijának beszélgetéseit a rádió gyermekművészeivel. *Lányok-fiúk egyformán megtalálják benne azt, ami őket érdekli*, a pénzgyártástól a csillagvizsgáló titkáig, az ejtőernyőtől és futballtól a bélyegig. *Turi Polgár* István rajzai kalauzolják az olvasót a könyv sok csodája között.

Dr. Ilics Árdin volt közjegyzőhelyettes huszonhárom rendbeli csalás büntette miatt három és félévi börtönbüntetéri, Jánes Dezső kyugalmazott államoénztári tanácsos harminckétrendbeli csalás és egyrendbeli folytatólagosan elkövetett tekkasztás miatt háromévi fegyházat, Nagy Sándor kéthónapi fogházat, Bernhár Gyula hat-

Turi Polgár István

l.

4 1

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1940. 57. l.

Terri Polgár Zoltán

Brestí Nemzetk. Vásár.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 99. l.

Turi Polgár István

Hirdetés:
Esti Magyarország

1941. dec. 13

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI

KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR RT.

KÖZPONT: V., Dorottya-utca 4.

FIÓKOK:

KRISZTINAVÁROSI OSZT. I., Krisztina-körút 133.
BUDAI OSZTÁLY II., Fő-utca 2.
MARGIT-KÖRÚTI OSZTÁLY II., Margit-körút 4.
ÓBUDA-ÚJLAKI OSZTÁLY III., Fő-tér 2.
KÁROLY KIRÁLY-ÚTI OSZT. IV., Károly király-út 30.
BELVÁROSI OSZTÁLY IV., Apponyi-tér 3.
SZABADSÁG-TÉRI OSZTÁLY V., Szabadság-tér 1.
SZT. ISTVÁN-KÖRÚTI OSZT. V., Szt. István-körút 22.
ERZSÉBETVÁROSI OSZT. VII., Erzsébet-körút 58.
BAROSS-TÉRI OSZTÁLY VII., Baross-tér 23.
MADÁCH IMRE-TÉRI OSZT. VII., Madách I.-tér 4.
JÓZSEFVÁROSI OSZTÁLY VIII., Rákóczi-út 11.
VÁMHÁZ-KÖRÚTI OSZT. IX., Vámház-körút 1.
FERENCVÁROSI OSZTÁLY IX., Ferenc-körút 9—11.
MARHAVÁSÁRTÉRI OSZT. IX., Soroksári-út 58.
SERTÉSVÁSÁRTÉRI OSZTÁLY IX., Gubacsi-út 6.
HORTHY MIKLÓS-ÚTI OSZT. XI., Horthy M.-út 1.

Budapest székesfőváros házinyomdája 1941 — 11136

Tury-Polgár István

KILIÁN ZOLTÁN

SOKAT TUDÓ KÖNYVE

Tury-Polgár István rajzaival.

A rádió gyermekdélutánjainak népszerű vezetője gyüjtötte össze azt a sok tudnivalót, ami a modern világból a mai gyereket érdekli.

1941 karácsony

Athenaeum

A m. kir. vallas- és közoktatásügyi minisztérium számvé

.....szám.

Nagyságos

d r . S z e n t i v á n y i G y u l a

.....

főtitkár urnak,

B U D A P E S T .

IX. Hőgyes Endre utca 10.
Müemlékek Országos Bizottság

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Túri-Polgár István rajzai

Kilián Zoltán : Sokat tudó könyve

ATHENAEUM. Túri-Polgár István rajzaival. 192 oldal. Ára 6.—

A Rádió gyermekdélutánjainak népszerű Zoltán bácsija sok-sok ezer gyermeket szórakoztat a mikrofonon keresztül. Érdekes beszélgetéseit most e könyvbe egybeválogatta. Mennyi érdekes, újszerű tudnivaló : az ejtőernyős gyerekek iskolája, a vitorlázó repülés, a mulatságos pingvinek meg a Teddy-medvék bájos birodalma !

1941 Karácsony

Turi Polgár István

Pécsi brikett pavillonjá-
nak terve fentitől.
Budapesti Nemzetközi
Ár-minta vásár.

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1935. 131. l.

Turi Polgár István

Reklámdet 1934. 12-12

Díjnyertes vásár-p

plakátok (B.N.V. 1935)

Tervezte:

Turi-Polgár István

December 27-én

kedves olvasónk, már senki sem kíváncsi az Ön karácsonyi kirakatára. Elmult az ünnep és vele együtt az ajándék is elvesztette aktualitását: ezzel azután a legpompásabb karácsonyi dekoráció, az ünnep áhítatos hangulatát sugárzó karácsonyfa is feleslegessé válik. Tehát: fogjon hozzá azonnal az új dekorációhoz! Távolítsa el karácsonyi feliratait, díszítéseit; ha pedig nem tud azonnal új dekorációhoz látni, függönyözze el inkább kirakatát!

A kirakatot takaró függönyön az elmult évben a következő szövegű plakátot láttuk: *„Köszönjük, hogy nálunk szerezte be ajándékait! Továbbra is számítunk reá, hogy megtisztel látogatásával! Néhány napon belül ebben a kirakatban mutatjuk be estélyi és báli ujdonságainkat!"*

Tehát még a lefüggönyözött kirakatnak is lehet reklámereje! Nem próbálná meg egyszer?

A Nemzetközi Vásár külön kedvezményei a hirdetőknek

A május 3-tól május 13-ig tartandó Budapesti Nemzetközi Vásár munkálatai már teljes iramban folynak. A Vásár elnöksége hatalmas munkát fejt ki, hogy a kiállítás sikerét, mint a multban, az idén is biztositsa, sőt fokozza. A siker egyik feltétele a sajtópropaganda, amely lendületében és méreteiben évről-évre növekszik. A Vásár vezetősége azonban fontosnak tartja, hogy a vásár *általános propagandája mellett a kiállítók is minél intenzivebben hirdessék a vásáron való részvételüket és azokat az árucikkeket, amiket ott bemutatni kívánnak. E célból a propagandatevékenységet már a vásár megnyitása előtt legalább egy hónappal előbb meg kell kezdeni.*

A vásári propaganda kiszélesitése érdekében a Vásár vezetősége elhatározta, hogy azoknak a kiállítóknak, akik a Vásáron való részvételüket megfelelően hirdetik, a helydijakból engedményt nyujt. Azok a kiállítók tehát, akik április 1-től

5—7 ÉVES GYEREKEKNEK

FURULYÁS PISTI CUKORORSZÁGBAN.

A legszebb magyar mesekönyv

24 színpompás képpel

Minden gyermek álmainak világában, Cukorországban folynak le Furulyás Pisti kalandjai. Turi Polgár István 24 magyaros ízű, szivárványos tarkaságú, dús fantáziával megrajzolt illusztrációja a karácsonyi könyvpiac csemegéje

Nagy albumalakban, gyönyörű kötésben P 9.—

Révai

59695-Révai

Turi-Polgár István

Turi—Polgár István: Linoleum-metszetek Ady hét verséhez. Emőd Tamás előszavával (73) 4.—
— Nyárvégi képek. (Linoleum-metszetek) Szép Ernő előszavával (73) 5.—

X. TEXTILTÁRGYAK.

2089 PÉRKENDŐ, piros selyem, brokát disszel. XIX. század első fele.
2090 TEKÍTŐ, recemunka. XIX. század.
2091 KASMIRKENDŐ, szövött, színes sávos rajzzal. XIX. század első fele.

2109 KÉT KENDŐ, csalánvászon, két végén színes selyem- és aranyhímzés. Török, XIX. század első fele.

2110 KÉT SCUTARI BÁRSONY. Török, XVIII. század.

2111 SÁL, piros, pamutalap, két végén kasmir szövés. XIX. század első fele.

2112 TERÍTŐ, vászonalap, színes, virágos hímzéssel. Török, XVIII. század.

2113 TERÍTŐ, török hímzésekből összeállítva. XVIII—XIX. század.

2114 KASMIRKENDŐ, színes pamutból szőtt keleti rajzzal. Páris, XIX. század.

2115 TÖRÜLKÖZŐ, fehér vászon, fekete és piros keresztszemes hímzés: kétfejű sasok. Észak-Magyarország, XIX. század.

2116 KENDŐ, tüllalapon applikációs csipkedísz. XIX. század.

2117 PLUVIALE, színes, virágos brokát, piros alapú brokát széllel. XIX. század.

2118 BROKÁT, 4 db rózsaszín selyem, arany gyöngyvirágos rajzzal. Francia, XIX. század.

2119 KASMIRKENDŐ, szövött színes rajzzal. XIX. század első fele.

2120 NAPERNYŐ, fekete tüll, lapja csipkével szegett, ezüst fogantyújában gyöngyházbetét, XIX. század.

játszódik le.

9 színes térképpel és 3 táblázattal ára P 2.90.

A NYUGATI HADSZINTÉR

A Maginot-vonal és a Siegfried-vonal nagy térképe

A 70×40 cm. méretű, két színben nyomott térkép szemléltetően ábrázolja a hatalmas német és francia erődvonalak fekvését. A legkisebb helységeket is feltüntető nagy térkép könnyen áttekinthető képet ad Európa azon részéről, ahol minden idők legnagyobb hadseregeinek összecsapása készül.

Ára 90 fillér.

IFJÚSÁGI ÚJDONSÁGOK

Gárdonyi Géza gyermekmeséi I–II.

A boldog béke drága, derűs, nyugalmas világából röppennek elő ezek a tiszta, falusi, virágillatú, madárfüttyös kis történetek, mosolygó kis históriák, érthetően leírt épkézláb társasjátékok, rejtvénymesék, találós kérdések, amikkel a gyerekek egyedül is, társaságban is nagyszerűen elmulatnak.

Mindez Gárdonyi világos, tisztazengésű magyarságában, tarka fantáziájával ékesen, aranyos humorával felvirágozottan kétségtelenül zavartalan örömük és szórakozásuk lesz a kicsinyeknek.

A kiadó gondoskodott arról, hogy ez az egyedülálló mesegyűjtemény a Gárdonyi-névhez méltó köntösben lásson napvilágot; ezért Gárdonyi Gyermekmeséi-t pazar díszítésű, magyaros, tulipános szekrénykében hozza forgalomba.

A kétkötetes mesegyűjtemény *tulipános szekrényben P 7 60*

Mérei: Furulyás Pisti cukorországban

A legszebb magyar mesekönyv, 24 színes képpel.

Minden gyermek álmainak világában, Cukorországban folynak le Furulyás Pisti kalandjai, amelyek során látogatást tesz Húsvéti Nyúlék házában, megismerkedik a Maláta-rakpart és a Szalmiák-rakpart rejtelmeivel s eljut a Cukorkirály kastélyába. Innen indul aztán további kalandjai elébe: az elrabolt Cukorkirálylány felkutatására. Bolyongásai alatt hol sohasem látott hatalmas léggömbön, ejtőernyőn, hol meg üstököscsillagon utazik szerte a világűrben, még a csillagos égboltozatot is bejárja hűséges társával, Kacsakirállyal együtt.

A népmesék egyszerű és naiv kedvességére, változatosságára emlékeztető történetet Turi Polgár István 24 magyaros ízű, szivárványos tarkaságú, dús fantáziával megrajzolt illusztrációja díszíti, amelyeknek nem kis szerepük lesz abban, hogy a gyerekek álmélkodó ujjongással gyönyörködjenek a karácsonyi könyvpiac „legédesebb" könyvében.

Nagy albumalakban, gyönyörű kötésben ára P 9.—.

MDK

Turi Tauber Vilmos, festöm.

Leányfej. Pastell.

Nemz. Szal.- VI.Tavaszi Szalon. - 1931. ápr. Kat.

MDK

Turi Thury József, Pécs

festett fa, butorok, játék

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparmüvészet,

1929. 134 l.

Túri-Tóth Tibor, grafikus

Őcsát felfedezték a festők is, - az utóbbi években Bodnár Géde Túri-Tóth Tibor kiállítottak több vázlatot, grafikát, festményt.

Losonci Miklós: Őcsai kulturális napok.
Pest Megyei Hírlap, 1978. máj. 25.

Turi Tóth Tibor

Óbudai házak

Túri Tóth Tibor: Óbudai házak

Népszava, 1978. XXfebruár 18./7.oldal.

TURI TÓTH TIBOR grafikus
Sárkeresztur, 1931

Művészi képzettségét szakkörökben, művésztelepeken szerezte Hermann Lipót, Mészáros Mihály és Zilahy György tanitványaként. Eddig csoportos kiállitásokon jelentkezett munkáival. - Főként a linóleummetszés területén otthonos, a látványi valóság érzékletes, sokoldalu ábrázolója.

Művészéletrajzok 19

TURI TORÓ /Törő Ferenc/, kovácsmester

Miskolci mester. Almássynak dolgozott. Neve 1853. szept. 20-án a céh jegyzőkönyvben. mikor Vas János be akar segé gődni a céhbeMezőkövesdről és inasnak Törő Ferenchez küldték. 97. old. 11. jegyz.

VIGA GYULA: Miskolci földbirtokos iparos-és kereskedő osztály a 19. sz. első felében 95. old

A Miskolci Herman Ottó Múz. Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

MDK

Turiák Ödön, festö

Urkuti malom Veszprémben. Tollrajz.
Gyömröi udvar. "

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Türiák Ödön, grafikus

Ikva menti házak Sopronban. Szines tussrajz.

Sopronban. " "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Ka t.

MDK

Turiák Ödön, festö

Tabán, S zem ucca. Tollrajz.
Udvar részlet. "
Árokközi ucca.

Uj Szalon.-Tabán kiállitása. 1934.máj.-1934.ápr. Kat.

Unterem Eiällítás, Turiák Ödön

Pesti Hirlap. 1925. nov. 26. 11

Gyűjtemények Kiállítás

Turmayer Sándor

Kilátás a Halászbástyáról, olajf.

Bajai részlet, olajf.

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. január, 12 l.

…ő, jade-talapzaton.
…et-Ázsia.
…g. 19 cm.

…IPŐK,
…ői, hímzett.
Mag. 6 cm.
Japán, XIX. század.

ÁRGYAK

LOVAGLÓ PUTTÓ,
színes tapéta-darab, reneszánsz stílű.
Olasz munka a XV. századból.
25×42 cm.

SZELENCEGYŰJTEMÉNY, (220. kép)
198 darab, arany, ezüst, réz, elefántcsont, fa, festett lakk, zománc, fajánsz, porcellán, üveg, achát, porfir stb. Díszítésük vízfestés (pl. Füger műve), fafaragás, vésés, tausírozás, római mozaik stb.
Olasz, francia és német munkák, XVII—XIX. század.
A San Marco-gyűjteményből.
Gerevich PA, 262. l. — Babits Mihály: Szent István városa. Pesti Napló, 1938. szeptember 4, 31. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Az erdélyi magyarság többi része főleg a városokban vagy kisebb szórványságokban él.

Feladat. Hogyan közlekedik Erdély népe a román fővárossal. Bukaresttel (Bucureşti)? Melyik a fővárosba vivő legfontosabb útvonal? Miért fejlődik Brassó ipara egyre erősebben? Melyik vasútvonal visz Temesvárról Bukarestbe? Milyen vasútvonalon juthatunk el a székely medencékbe? Melyik vasútvonal köti össze hazánk fővárosát Bukaresttel?

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
22 l.

259 Turmayer Sándor
Önarckép

E igit̃ clem
ter: per ie
lium tuũ d
plices rog
timus.
hẽas et bñdicas.
Hec do ✠ na: hec
hec scã sacri ✠ ficia
primis: que tibi offe
sia tua scta catholica
care: custodire: adu
re digneris: toto or

Turkovic Rudolf

1909/10 –

1912/13

Ferkèpzomfoiskòvk

142.l.

Turkowitz Kovács

János

otvösinas, Szom-

bathely 1618.

l: Horváth Tibor

23. l.

Turmann Ödön

grafikus

Báró Eötvös József

arcképe, rézkarc,

fenyőkép után készült.

a kov. muben

Ferenczi Zoltán

Báró Eötvös József.

1813 – 1871. M. Tört.

Életrajzok. Bp.

1903. 302. l.

Turmann Ödön

rézm.

Isk. pályiraton rézmet-
vésből elismerés.

Értimisk 1901/2. 27. C.

Budapest VII. Ker. nép - és iskolai
könyvtár IX. 186.

Turmann Ödön

100 frt államsegély

Értimisk 1898/99. 34. l.

200 K államsegély

Értimisk 1899/1900. 39. l.

200 K államsegély

Értimisk 1900/1901. 23. l

1069. *Lehel.*

Derékig és sima karimá
ható. Balrafordult és szemb
buzogányt tart, a mely vállá
körszakálla rövid. Tollakkal
magas köntöst és vértje al
irata az emelkedett perem
NEUS. HUNGARORUM.«.

Rézszínű ólom, átmérője 6
téke 20 K. — Havas (Hirsch) E
(787–907). — Átvétetett az 19(
909), az 1910 február 25-iki 656
leiratok és az 1910 január 10-iki
23-iki (519–910) sz. jegyzékek
január 31-én (41–908).

Turmayer

Árverési Csarnok aukciós kat.

40 sz. 1927. dec.

331. Ismeretlen mester.
A XVIII. századból.

331

Károly badeni herczeg.

Dombormüben és derékon alól, jobbra fordul
csipőjére támasztott, parancsnoki pál
országalmán nyugtatja. Göndör parókáj
bajusza leberetvált. Vért
pet babérkoszorú övezi alól, a hadi é
az aranygyapjas renddel körülvett czi
teti föl, keresztes zárt koronával.

Márványdombormü, méretei 40
A régiségtártól.
Átvétetett 303/83 B. No. 17

904. V. 3.

Turmayer

festő

lakik Rákospalotán--

Leánya Turay Ida

ismert szinművésznő

Film-Szinház-Irodalom

1943.93. sz

formanyelvén.

A templom főbejáratának művészi dísze a virágos ablakok üdeségét juttatja eszünkbe, s azért nagyon jól illik a környezetbe. Három, széles pillérekkel elválasztott kétszárnyú ajtó alkotja a templom főbejáratát, melyet három, haraszti kővel borított, s a homlokzat falsíkjából előre álló keret foglal be. Az ezüstözött vékony fémkeretbe foglalt ajtószárnyak tölgyfából készültek, feketére vannak pácolva, s tompafényűre csiszolva. Mindenegyes ajtószárnyra egy-egy magyar szentnek fémből domborított mellképe került. A domborművek ezüstözve vannak, a fejeket körülfogó dicsfény tompára aranyozva. Az ajtók fölött húzódó homlokfalat és az ajtókat elválasztó pilléreket zománcdíszben pompázó Klinker-tégla borítja. Ez a zománcdísz az ajtók felett négy imádkozó angyalt s köztük a három isteni erény szimbólumát ábrázolja, mint az ajtóközöket a négy sarkalatos erény jelképe díszíti. A magyar szentek hatásosan jellemzett domborművű mellképeit gróf Teleki Mária mintázta, a zománcos klinkerburkolat a győri születésű Kovács Margit pompás műve. Az ajtók előkelő ünnepélyessége s a színekben pompázó keret együtt úgy hat, mint valami ékszer s valóban méltó bevezető azokhoz a lelki kincsekhez, melyekkel a templom várja a hívőt.

Turmayer Nándor
204 Kigyó-utca 200.—

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Turmayer Sándor

149 Fővárosi látkép, olaj

Duna Kiállítás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó 8 lap

MDK

Turmayer Sándor, Kecskemét

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

Turmayer Sándor
Tanulmányfej, olaj
Parkrészlet, olaj
Arckép, olaj

Őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október,

13 l.

MADONNA JÉZUSSAL
Magyar neogót utánzat, XIX. század.
Négykarélyos keretben.
Átm. 74 cm.

SZŰZ MÁRIA KORONÁZÁSA, alul címer
Magyar neogót utánzat, XIX. század.
48×39 cm.

MDK

Turmayer Sándor, Kecskemét

Cigányleány, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928. jan. 12 l.

MDK

Turmayer Sándor

Milánói utcarészlet, olaj

Enit-dij, N. Szal. 1943. ápr.

Turmayer Sándor
Utca Veneziában

MDK

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 24 l.

Turmajer Sándor

A sikló feljárata. olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

54 l.

MDK

Turmayer Sándor

Tabáni rész
Piazza Paulo Giovanni
Piazza S. Marco

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
13 l.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

H-9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 1. Pf. 71.
Tel.: (36) 94/508 800, Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
www.szombathely.hu/keptar

A Szombathelyi Képtár bemutatja
Museum and Gallery of Contemporary Art
Szombathely
invite you to the opening of the exhibition

ROCCO TURI

KÖVEZET / STONING

című kiállítását

2007. július 3-án, kedden 17 órakor
at 5 pm on Tuesday, July 3. 2007.

A kiállítást megnyitja.
Opening speech by
Dr. GÁLIG ZOLTÁN
a Szombathelyi Képtár igazgatója
Director of the Szombathely Gallery

A kiállítás megtekinthető: 2007. július 4. – augusztus 15.
The exhibition can be visited: from 4. July till 15. August

StoNinG

Turi Palgár István

Az Ady-irodalom számon tartja a költő arcát megrajzoló, vagy megfestő művészeket, az egykori festőket: Turi Palgár István, Nagy Sándor, Balázs G. Árpád, (itb.)

Bódri Ferenc: A fiatal Szőnyi István Ady-illusztráció.
Új Irás, 1977. 12. 14. old.

Turi Polgár István

Ady illusztrációt késmitett

Uj Irás 1977-12-14

Bodri F:A fiatal Szőnyi István Ady illusztrációi

M.D.K.

Turi Polgár István

Mérei Erzsébet: „Furulyáspisti Cukorországban" c. könyvét illusztrálta szines rajzaival.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. dec. 2o-26. III. évf. 51. sz. /lapszám nincs/

Szász K:

Műteremlátogatás.

Művész-Élet. 1934.
1-2 h. 9. l.

Csillag József
Magyar Művészet
1928. 399 Szeptem

Kétfejű sas a somogyjaádi ref. templom
tornyáról VI. 139.

BDK

Turi Olgár István plak.-tervezü

Megvásárolt terv.

A hegyről lent alul a Duna a pesti parttal, hajó, felirás: Budapest. Repr. 76.l.

Budapest szépesítő és idegenforgalmi plakátpályázatáról.
Magyar Iparművészet. 1935. 3.sz. 76.l.

MDK

Turi Polgár István

Pavillon a Budapesti Nemzetközi Vásáron, tervezte Turi Polgár István. Repr.

Magyar Iparművészet, 1939. 114.lap

Turi Folyó István

Tavilion's Budapesti Nemzetközi Versenyen, ter-
vezte Turi Folyó István. Rep.

Magyar Iparművészet, 1935. 11a.1ap

Turi Polgár István

Az idegenforgalmi plakátpályázaton a fő-
város megvásárolta "Móka" c. művét.

P.H.934.XII.13.

Tury-Polgár iparmű M.D.K.

tervei szerint készültek a Braun- és a Törley pavillonok az 1940-évi Nemzetközi Vásáron.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

máj. 1. sz. 4. old.

Turi Polgár István,ép.-ip.müv. MDK

Részletek a Budapesti Nemzetk.Vásárról.
Pavillon:Cement-Pellák?. Kép. 99.1.

Magyar Iparmüvészet. 1937.

.

Tury-Polgár István.

8 órai Ujság.
1929. XII. 22., 4.
(:Kritika.:)

MDK

Turi Polgár István

rajzai

Magyar Iparmüvészet 1941. 152.o.

M.D.K.

Turi Polgár István

Kilián Zoltán: "Hogyan dolgoznak a tengeralatt járók?" c. irását illusztrálta, a "Kis Magazin" c. gyermeklap részére.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. ápr. 22.-28.V. évf. 18. sz. melléklete

MDK

Turiga,

Ózd Állami Gimnáziumi tanfolyam.

128. Fiufej.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16. -szept.lo. Kat.

KDK

Turiák Ödön

Tabán kökény utca

Tabán virág Benedek utca

N.Szol.ziáll. 1927. jun. 27. 1.

MDK

Turják Ödön, XX. sz.

Két tabáni látkép, vizf.

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 35 1.

MDK

Turják Ödön

Grafikai és fényképkiáll. Uj Magyarság 1935. aug. 4.X 21.l.

MDK

Turják Ödön

Ujpesti Dunapart vizf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatának katalogusa. 1920. Majus. 22. l.

Turiczki István

M.D.K.

küldönc

Baglyasłajai Képzőmüvészeti Szabadiskola hallgató-
a 1949-ben

épzőmüvészeti élet a felszabadulás után 35.1.
MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI II.
Bp. 1965.

TURIET, Franz, óratokkészítő mester

F. T. bürgert. Uhrgehäusmacher, 38 éves feleségje meghalt. (1817, 7038 l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt. (1830, 123 l)

U. az, 25 éves lánya meghalt. (1834, 111 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

TURIET, Wilhelm, pozsonyi óratorkévítő

W. Turiett, bürgerl Uhrgehäusmacher, + 30 éves k-rában, Pozsony 1839 december 26, sorvadásban. (1840, 12 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Turjáno Simkovits Jenő

Faluvége, rézk.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr. 13. 1.

Tarjánszky Antal

III. é. ejp. hallg. 1941-42.

Kossis-Lanics

Körjegyzői lakástervek

Technika 1942

266. l. ábrával.

folyóir.

g. 18

1 kot. 8:

Suomen

muinaismuisto-yhtiön

aikakauskirja

I.

~~Fück János~~

Turk Antal

Unics ced

Turk A. marosvásárhelyi kőmives mester

1790.-ben az alábbi kollegium régi auditorium és könyvtár épületén végzett bontási munkálatokat Fück János vice Pallérral együ

A marosvásárhelyi ev. ref. koll. értesítője az 1894-95 iskolai évről, Marosvásárhely, 1896. 720. l.

Turku Traján

Egy magyar névmozaik nobrán (Turku Traján) posztumusz felfedezése. - Csongrád Megyei Hirlap, 1966. dec. 11

Elkésett siker (Turku Trajánról). - Dolgozók Lapja, 1966. nov. 27.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./ 254. l.

Furlán Ferenc festőművész

A derogi művelődési központban nyílt meg Szőllősy Kvikő szobrászművész kiállítása. A művész katalógusát Frank János írta, a tárlatvezetést Furlán Ferenc festőművész tartja.

-ez-: Gondolatok Szőllőssy Kvikő kiállításáról.
Dalgozók Lapja (Komárom), 1945. szept. 26.

TÚRISTVÁNDI

TANULMÁNY

Műemlékvédelmi Szemle
1993/1.

Balázsik Tamás

KEGYÚRI TEMETKEZÉS TÚRISTVÁNDIBAN

A berendezést megkárosító gombafertőzés miatt talajcserét kellett végrehajtani Túristvándi középkori eredetű református templomában (1. kép). Mivel a munkát régészeti felügyelet nélkül bonyolították le, 1991 májusában utólagos ellenőrző kutatást végeztünk a templomban (1. rajz). Ennek során a kutatóárkok nyomvonalába eső sírokat feltártuk. A legjelentősebb ezek közül a templom középtengelyében húzott kutatóárokban, a diadalív vonalától kissé keletre talált, keleti tájolású sír volt (2. rajz). A halottat mellrészén ezüstpaszománnyal díszített ruházatban temették el. Dereka tájékán, a test mellett, főként a koporsódeszkákon, arany- és ezüstszálas hímzés (virágok, pontok, láncfonat) nyomai látszottak. A szövet teljesen elpusztult. A koporsó alól, a halott válla, nyaka tájáról, rozsdás vastárgy, kettétört szablya két, egymáshoz rozsdásodott darabja került elő, egyik végén némi famaradvánnyal (3. kép). (Pengéjének hossza legalább 87 cm volt, szélessége 3,6 cm, gerincének vastagsága 6 mm. Súlya: 1,25 kg.) Az azonosítás szempontjából különös értéket képvisel a halott kegyúr jobb kezén talált, a 17. századra datálható [1] arany pecsétgyűrű (2. kép). A nyolcszögű foglalatba erősített kövön, ornamenssel keretezett ovális mezőben a Szente-Mágócs nemzetség címere, három szál liliomot tartó kar látható, a keretezés körül pedig az „A K" és „D K" betűk olvashatók. A birtoklástörténeti adatok alapján a gyűrű egykor a Kölcsei Kende család egyik tagjáé volt, a betűk feloldása pedig — figyelembe véve a korabeli gyakorlatot — a következő: „A ... KENDE DE KÖLCSE".

A Szente-Mágócs nemzetség szatmári ágának a szatmári Tiszaháton, a Túr és a Szamos vidékén voltak birtokai. Kegyúri templomuk a cégényi Szűz Mária monostor volt, a nemzetségbeli János, Jakab, András, Mihály és Miklós birtokosztályáról kiadott 1345-ös oklevél szerint ugyanis itt voltak eltemetve az említettek ősei (... ubi progenitores eorum sepulturam habere dignoscuntur...). Az itt felsorolt öt testvér 1364-ben a királytól megkapta ugyan a Bodrog megyei Peturmonostorát (Bodrogmonostor, Szentpétermonostor) a kegyurasággal együtt, ami a 13. században a Szente-Mágócs nembéli Kenézmonostoriak kezében volt. Ennek ellenére a cégényi egyház birtoklása volt az elsődleges, noha amikor a nemzetséghez tartozó kegyurak északabbra, a kb. 20 km-re fekvő Kölcsére és környékére költöztek, jelentősége némiképp csökkenhetett, bár állítólag még a 15. században is a monostor volt a nemzetség halottainak nyugvóhelye. Ezen kívül az 1345-ben említett, Istvándi előnévvel feltűnő Miklós fiai, László és György, valamint lánya, Margit, 1406-ban a Sadan-i (Szatmárzsadány: Ghidani — Románia) Szent Péter- kápolna kegyuraságából is részt kaptak.[2] A cégényi temetkezőhely az 1181-ben említett, a Szamos mellett emelt Szűz Mária monostorral azonosítható, bár Cégényben lévőként először csak 1288 körül szerepel. Alapítója Kulchey ispán volt a 12. század

közepe táján.[3] Az 1181-ben kiállított, a monostor birtokainak határát is rögzítő oklevélben feltűnik Túr praedium — ebben feltételezik a mai Túristvándi elődjét —, ahol malmon, molnáron és két erdőőrön kívül szolgálónépeket említenek. A praediumot, amely ezen a környéken keresendő, Kulchey ispán adományozhatta a monostornak — más nézet szerint a monostor irtásfalva volt —, azonban a 13. század folyamán valószínűleg a nemzetség kezére jutott, és első tulajdonosáról ekkor kaphatta az Istvándi nevet.[4]

Mindenesetre Istvándi neve először egy 1344-es oklevélben tűnik fel, amikor a Szente-Mágócs nemzetséghez tartozó Dénes előbb említett fiait, Jánost, Jakabot, Andrást, Mihályt és Miklóst a király megerősítette birtokaikban. I. Károly ugyanis pert indított a nevezettek ellen, apjuk, Kulche-i Máté fia Dénes (+1339 előtt) halálát követően, mert jószágait a koronára szállottaknak vélte. A per folyt I. Lajos király idejében is, de az uralkodó beismerte, hogy a perbe vont jószágok erős bizonyság és oklevelek erejénél fogva Dénes fiait illetik. Ezért minden követeléséről lemondott, és visszaadta őket az említetteknek a cégénymonostori monostor kegyurasságával együtt.[5] Ezt követően, egy 1345-ben, Szent Egyed napján (szeptember 1.) kiállított oklevél arról értesít, hogy Dénes fiai felosztották a birtokokat és rögzítették a határokat. Istvándi Mihály és Miklós birtokába került. Az oklevél szerint a faluban, a Túr folyó mellett kúria állt kápolnával („Curia ... in possessione Istvandy juxta capellam curialem..."). A két testvér felosztotta a kúriát, mégpedig úgy, hogy a felső, a Cseke felé eső keleti része az utcával Mihálynak jutott, a másik, a folyó melletti, Mánd felőli déli része, szintén az utcával, Miklósé lett. A cégényi monostor azonban közös jószág maradt.[6]

Az 1345. évi birtokosztály során tehát Istvándi Mihály és Miklós kezére került. Arra vonatkozóan azonban sajnos nem rendelkezünk információkkal, hogy az oklevélben említett kápolnának mi volt az egyházjogi helyzete. A mai —, Szekér György vezette részleges műemléki kutatás tanúsága szerint — egységes, 1500 körül épített templom elődjeként betölthette-e a plébániaegyház funkcióját, vagy egy olyan nyomtalanul eltűnt plébániatemplommal is számolnunk kell, amely egy adott időszakban együtt létezett a kúria kápolnájával, némileg hasonló módon a csengeri szituációhoz, ahol a plébániatemplom mellett álló kúriához szintén tartozott egy— két sírbolttal rendelkező — kápolna. Ugyanígy nem ismert, hogy a nemzetségből származó, a faluban rezideáló családok, a Miklóstól leszármazó Istvándi Bornemiszák, a Cégényiek, illetve az 1500-as évektől Kendének nevezett család, továbbá Mihály utódai, a Kölcsei Kömöreiek és a Jánostól leszármazó Kölcsei Mikók — akik a mai templom felépítésében nyilván tevékenyen szerepet játszottak —, hogyan részesedtek a kegyúri jogokból. Nem tudjuk azt sem, hogy az istvándi templomot mikortól használták kegyúri temetkezőhelyként, az azonban nagyon valószínű, hogy a birtokállomány súlypontjának áthelyeződésével összefüggésben a nemzetségbeli Hystvand-i (1426) nemesek illetve az Istvándiról elnevezett leszármazottak, a cégényi monostor mellett már a 15. század előtt ide is temetkeztek. Miklós az 1345. évi birtokosztályt követően 1357-ben már Nicolaus filius Dionysii de Estephand néven szerepel, míg testvérét Johannes filius Dionysii de Kelche-ként említik ugyanebben az oklevélben.[7] Kevésbé valószínű, hogy a nemesi temetkezések kezdete csak a mai templom felépítésével lenne összekapcsolandó. Némiképp hasonló helyzettel talál-

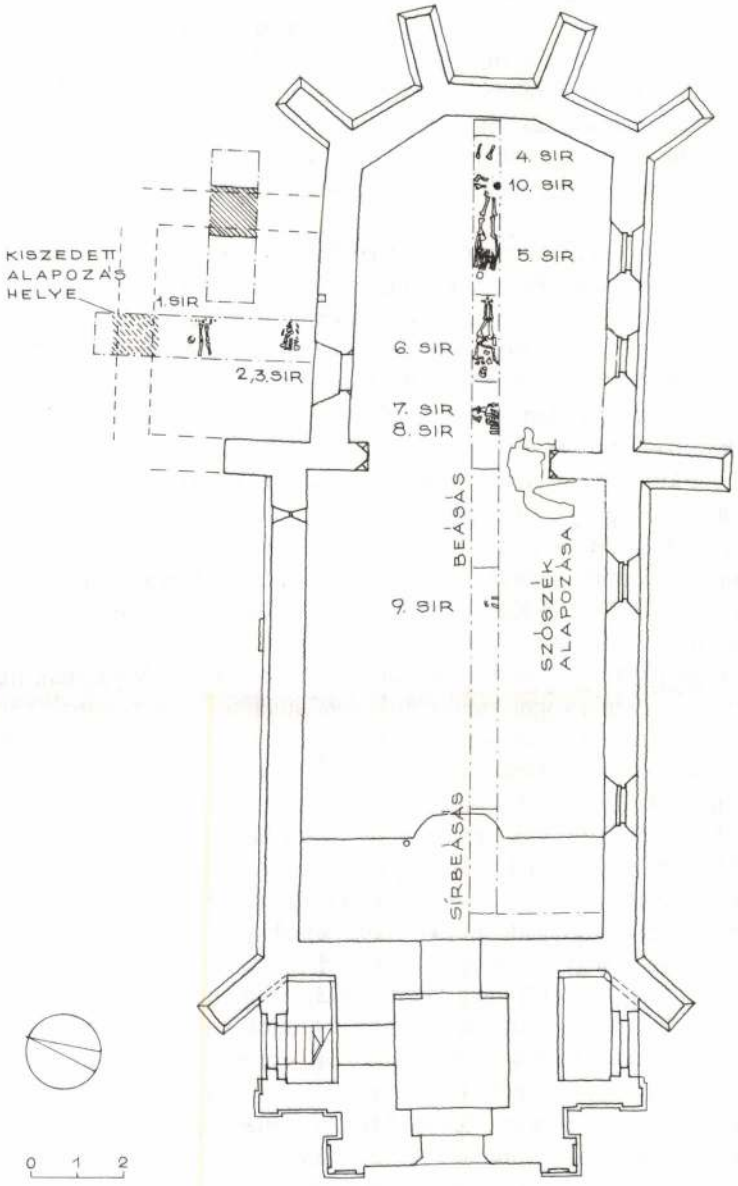

1. Túristvándi, református templom. Alaprajz a régészeti árkok és az előkerült sírok feltüntetésével.
Rajz: Balázsik Tamás — Koppány Tiborné

kozunk a Várdai család esetében. Mint a Gut-Keled nemzetség tagjai, a sárvári monostor kegyurai közé tartoztak, legalábbis a 14. század közepén még igényt tartottak a kegyúri jogok negyed részére. Ennek ellenére valószínűleg már jóval korábban központjukban: Kisvárdán, a plébániatemplomban temetkeztek, bár erre csak Várdai Miklós (+1438) királynéi lovászmester és csongrádi főispán sírköve utal.[8] Istvándi Miklós fiainak, Lászlónak és Györgynek, valamint lányának, Margitnak a már említett részesedése a Sadan-i Szent Péter-kápolna kegyúri jogaiból (1406) minden bizonnyal csak a kegyúri temetkezésen kívüli jogok vonatkozásában bírt jelentőséggel.

A túristvándi templom legkésőbb a cégényi monostor megszűnését, pusztulását követően, a 16. században vált rendszeresen használt kegyúri temetkezőhellyé. A cégényi Szűz Mária- templomot (ecclesia) említi egy 1525-ös végrendelet, és ezen nyilván a (hajdani?) monostor, nem pedig az 1332—35-ös pápai tizedjegyzékben szereplő plébániatemplom értendő. Van olyan nézet, mely szerint a monostor 1548—49 után[10] pusztult el, ebben az esetben lehetséges, hogy éppen azon 1566-os tatár támadás következtében, amely elpusztította Kölcsealja falvait, és amely után az 1567-es adószedői kimutatás Istvándival kapcsolatban szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy a falu nagy része elnéptelenedett.[11]

Meglehetősen szórványosak a források adatai a 15. század második felétől feltűnő compossessorok[12] istvándi birtoklásának összefüggéseiről. Egyiküknek, Újhelyi Lászlónak még Kölcsei Kömörei Mihály (+1487 előtt) itteni udvarházát is sikerült megszereznie Mihály és Csarnavodai Margit idősebb lányával, Krisztinával kötött házassága révén. A Kölcsei és Kende rokonság — mivel Mihálynak fiú utódai nem voltak —, a szokásjogot szem előtt tartva atyafiúi jogon magának követelhette az elhunyt javait, nyilván ezért gyújtották fel a viszálykodás során a kúriát és foglalták el az említettek birtokainak egy részét, amiért is 1511-ben perbe idézték Kölcsei Lajost, Kölcsei Márkot, Bornemisza Gáspár presbitert, Kende Lőrincet és Cégényi Jánost. A károsultak Perényi Imre nádor ítélete révén visszakapták birtokaikat, 1513-ban azonban a kúriával együtt 1400 forintért eladták azokat Perényi Gábornak (+1526, Mohács) és feleségének (Frangepán) Katalinnak.[13]

Míg esetenként megragadható az a folyamat, ahogy a birtokok elidegenítése következményeként a kegyúri jog egy része is idegen kezekbe került, mint például a Bereg megyei Hetyén (1417) vagy Daróc (1423)[14] temploma esetében, itt nem rendelkezünk erre vonatkozó adatokkal, de nem tudunk a temetkezési jog privilégiumáért folyó csatározásokról sem. A kegyúri jogok birtoklása a reformáció meggyökeresedésének és a pártfogók szerepének kérdését is érinti. Mindenekelőtt a Perényiek — ők voltak a nem a Szente-Mágócs nemzetségből származó birtokosok közül a legjelentősebbek Istvándiban — vonatkozásában érvényes ez, különösen akkor, ha tudjuk, hogy Perényi Gábornak mind a felesége, Frangepán Katalin, mind a fia, János (+1552) — az ő nevelője az erazmista Komjáti Benedek volt — már az 1530-as évektől buzgó hívei voltak a reformációnak; támogatásukkal született 1535-ben az első, magyar nyelven írott katolicizmus-ellenes polémia Ozorai Imre tollából.[15] Vannak azonban példák arra, hogy a földesúr és eltérő vallású jobbágya között nem keletkezett feszültség a felekezeti hovatartozás miatt.[16]

A Perényiek istvándi birtoklása 1488-cal vette kezdetét. János és fiai, Gábor, Mihály és István ekkor vették meg Cégényi János itteni és a környék falvaiban lévő bizonyos birtokait 1000 arany forintért. 1514-ben Perényi Gábor, Cégényi Bálint lányától, Agathától szerzett jobbágyokat, továbbá kezére került Bornemisza Gáspár presbiternek Istvándi határában fekvő tapolnokháti szántóföldjeiből 50 (20 ekealja), majd 100 forintnyi, valamint a Kömörő területén fekvő kedmenszegi kaszálója. Amellett, hogy a már említett Kömörei-kúria Perényi Gáboré volt, egy 1548-as adat szerint zálogként Cégényi Jánostól is megszerezte az Istvándihoz tartozó Gömlecsben, más forrás szerint a Zemlyék nevű szigeten levő udvarházát, továbbá birtoka volt az Istvándi és Gömlecs közti területen is. (A Gömlecsnek nevezett részen egy 1816-os forrás szerint a református templom melletti belső telkek értendők, amelynek lakosságát a török és a pestis kipusztította.) Az 1540-es évekből fennmaradt néhány feljegyzés, ezek szerint Perényi Gábor fia János olyan jobbágyok felett rendelkezett, akik egykor Kömörei Mihály, Cégényi János és Cégényi Bálint birtokában voltak. Perényi István pedig egy Verbőczi Istvánnal kötött csereügylet kapcsán jutott 1518-ban istvándi javakhoz. Verbőczi ugyanis a dobronyai uradalomért elcserélte Perényivel az 1514-es parasztháború után neki adományozott, jobbára a parasztcsapatokhoz csatlakozott nemesektől, így a Kölcseyek némelyikétől is elkobzott környékbeli birtokokat.[17] A birtokgyarapítás eredményeként a Perényiek a 16. század közepére a falu egyik, ha nem a legnagyobb földesuraivá emelkedtek. Egy 1551-es összeírás Perényi Jánosnak 43 jobbágyát említi, a környező falvakkal összevetve itt bírtak a legtöbb jobbággyal. A 16. század második felében tovább gyarapították birtokállományukat. 1587—89 folyamán például a Kende családtagoktól az istvándi malomban bírt részeik kerültek Zsófia, Perényi István ugocsai főispán lánya kezére. A feltevések szerint ő volt az a titokzatos „Sófi", akinek nevére Balassi Bálint 1589-ben verset szerzett, meglátva ugyanis a gyászba öltözött gyermeklányt, beleszeretett. Kezét is igyekezett megnyerni, Zsófia azonban 1590 novemberében Kevendi Székely György felesége lett. Székely — 1595-ben kállói kapitány — maga is gyarapította a családi vagyont, 1596-ban Kende Tamástól szerzett zálogképpen 400 arany forintért egy kúriát Istvándiban. Miután Perényi Zsófia — előbb Székely György (+1598/99) majd Forgách János (+1601/2) özvegye, végül Kollonich Siegfrid egri várkapitány (+1624) felesége — 1607-ben, majd fia, Székely Jakab 1608-ban meghalt, Deregnyei Daróczi Ferenc birtokaik közül többet, így az Istvándiban bírt javakat, megszakadás címén felkérte. Az uralkodó azonban a birtokokról — köztük az istvándi kúriáról is — nem számára, hanem Kornis Zsigmondnak állíttatott ki 1608-ban privilegiális oklevelet. Az eladományozás ellen Perényi György, Ferenc és Gábor, valamint Perényi István fia Mihály pert indítottak, amit meg is nyertek, s kezükön maradtak az istvándi birtokok.[18] Abból a tényből, hogy Perényi Ferenc 1618-ban több zálogosítást is keltezett Istvándiból, feltételezhető, hogy huzamosabban itt tartózkodott, egy 1619-es irat pedig Perényi Mihályt itt lakóként említi. Egy 1646-os hatalmaskodás kapcsán megtudjuk továbbá, hogy Perényi Zsigmond (György fia) udvarháza az Istvándi mezőn áll, egy 1677-es csereügyletből pedig azt, hogy Perényi Ádám (Zsigmond fia) kúriája közelében a Kendék szántóföldjei vannak.[19] A Perényi-udvarházat később Sóvári Soós János

szerezte meg, aki 1708-ban mint igen rossz állapotban levőt, melyben „többire semmire kellő épületek vagynak, akik vagynak is, nem emberséges ember Commoditássára valók", Zatureczky Istvánnak és feleségének, Túróczy Klárának adta. A 18. században a Perényiek több ízben is zálogosítottak istvándi javaikból, melyek a Reviczkyek, majd pedig a Károlyiak kezére kerültek. Tőlük a birtokokat a jószágok „királyi adományos" örököse, Kende Zsigmond 1835-ben visszavásárolta.[20]

A kegyúri jogok, ezzel együtt a temetkezési jog vonatkozásában nagy valószínűséggel mondható, hogy Istvándiban a Szente-Mágócs nemzetség azon ágai bírtak primátussal, amelyek az itteni kúriákat lakták. Közülük, mint utaltunk rá, egyeseket már a 14. század közepe tájától Istvándiról neveztek. A forrásokban gyakran szerepel az 1345. évi birtokosztályban említett Kölcsei vagy Istvándi Miklós fiától, Györgytől származó Istvándi, másképpen Kölcsei Bornemisza János (+1486)[21] fia, Gáspár presbiter, katolikus pap, akit általában szintén Istvándiról neveztek. Többször említik Istvándiban lévő udvarát, illetve udvarházát[22], amely nyilván elődeitől szállott rá. Vele halt ki fiúágon a nemzetség ezen vonala 1545-ben vagy valamivel előtte. Tekintélyesre nőtt birtokállománya nagyrészt a Kende családra szállt, miután bizonyították, hogy azok atyafiúi jogon őket illetik. Így került istvándi kúriája Kende Máté kezére. 1548-ban ugyan a felét egy malommal együtt 125 forintért elzálogosította Kende Mihálynak, Máté halála után azonban egy 1582-es birtokosztály során[23] ebből „rendelték" Máté fia Tamás (1608—17 között szatmári alispán, havasalföldi, valamint több ízben erdélyi és magyarországi országgyűlési követ[24]) udvarházát. Tamás, mint említettük, 1596-ban elzálogosított ugyan egy kúriát Perényi Zsófia férjének, Kevendi Székely Györgynek, ennek ellenére továbbra is Istvándiból keltezte leveleit, és a források szerint itt is rezideált. Özvegye és két fia szintén itt lakott. Az 1627-es birtokosztály során fiai közül az idősebbik, Mihály a csekei, az ifjabbik, András az itteni, az atyai kúriát és a hozzá tartozó birtokokat kapta. Az istvándi udvarházhoz — amelyről feljegyzendőnek tartották, hogy üvegablakos, és hogy padokkal, asztalokkal, ágyakkal berendezett — csűrös kert, veteményes, méhes és barom udvar is tartozott. Egy másik forrásból megtudjuk, hogy az udvarház a Túr mellett, a templom közelében állt.[25] Kende András halála után összeírás készült istvándi birtokairól. Eszerint fából épített, zsindelyfedésű kúriájának alsó szintjén átriumot és két kamrát alakítottak ki, a felsőn pedig két fűthető szoba és egy kamra volt. A forrásokból ismert emeletes fa udvarházakkal összevetve nem tartozott a nagyobbak közé.[26] Az udvarházhoz kis lugas, 18 ló számára három istálló, a kúriával szemben zsúpfedeles építmény, egy 25 hordó befogadására alkalmas — ugyancsak fából készült — tároló, végül a Túron egy malom tartozott.[27] Az udvarház felépítésének kora nem ismert. Kérdéses, vajon maga az épület azonos-e az egykor Gáspár pap birtokában lévő kúriával. Mindenesetre az 1566-os, a falu nagy részének elnéptelenedését[28] okozó és nyilván a lakóépületeket, valamint a templomot is megrongáló tatár támadás után legalábbis újjáépítették. Ez érvényes az 1596-os ügyletben szereplő kúriára is.

Kende András, aki egyébként I. Rákóczi György erdélyi fejedelem (1630—1648) illetve fia, Zsigmond mezei hadainak volt az egyik kapitánya (ebben a minőségében vett részt az 1644-es hadjáratban[29]), majd 1658-tól több ízben ellátta Szatmár

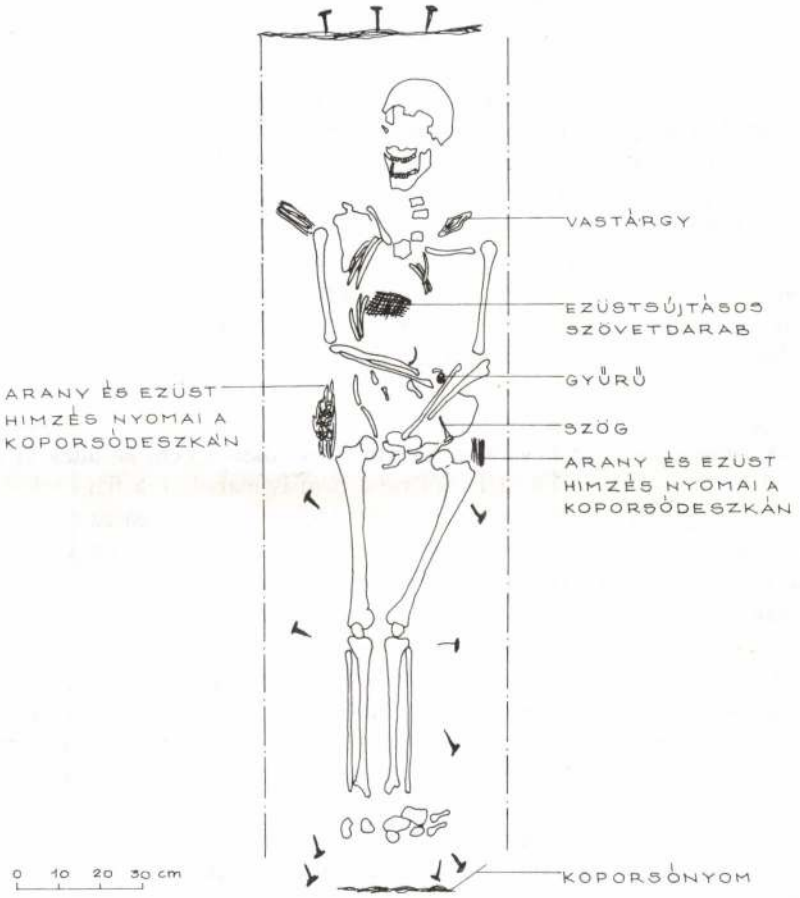

2. Túristvándi, református templom. A 6. feltárt sír. Rajz: Balázsik Tamás — Koppány Tiborné

megye alispáni tisztét, a források tanúsága szerint itt élt feleségével, Sándor Erzsébettel, 1669 és 1677 között bekövetkezett haláláig.[30] A családtól származik az a „KEREPECI KATA ASON + ANNO 1631" feliratú, arannyal futtatott ezüstpohár, amely ma az egyház tulajdonát képezi, ugyanis Sándor Erzsébet Kerepeczi Kata lánya volt.[31]

Az elmondottakból következik, hogy Kende Andrásban szeretnénk látni a gyűrű egykori tulajdonosát. Néhány tény azonban megfontolásra késztet. Kende Mihály és András kezdetben apjuk pecsétjét használták, majd gemmával hitelesítettek, de András használt egyéb, nem nemzetségi címerrel díszített gyűrűt is. 1639-ből viszont már ismerjük saját pecsétjének lenyomatát, ez azonban más, mint a sírból előkerült képe, és „KENDE ANDRÁS" felirat olvasható rajta. 1669-ben ettől eltérő, pontsoros, ovális keretelésű pecséttel hitelesített egy okmányt, lenyomata elmosódott, lehetséges, hogy ez nem a sajátja volt.[32] Elmondható azonban, hogy az általános gyakorlat szerint a nemesek több pecsétgyűrűt is birtokoltak. A Kende család egy másik, Mihály nevű tagja, 1563-as végrendeletében például két saját pecsétgyűrűjéről intézkedett,[33] és a család egyes tagjai szintén több gyűrűspecsétet használtak. A Kendék közül ugyan többen is viseltek a név magyar vagy latin formájában „A" kezdőbetűs nevet, Túristvándival való kapcsolatuk azonban nem volt olyan erős, hogy szóba jöhetnének, mint a gyűrű egykori viselői, használói.[34]

Noha a tulajdonost illetően végső bizonyítéknak csak azt tekinthetnénk, ha olyan okiratot találnánk, amelyen a keresett pecsétkép aláírással együtt szerepel, ez még nem feltétlenül jelentené azt, hogy a halott kegyurat is azonosítottuk. A példák tanúsága szerint ugyanis a pecsétgyűrűk sokszor nem kerültek ki a forgalomból tulajdonosuk halála után. Sőt néha nem is maradtak a fiági rokonság kezén. Kende Mihály például így rendelkezett 1563-ban: „Továbbá az mely gyűrűvel pecsételtem, kiben carmil kő vagyon Rapolti Máténé hugomnak hagyom. Továbbá a nagy pecsétes arany gyűrűt az kit Erzsébet leányomtól vettem vala Tetétleni Mihálynak hagyom, ha pedig neki holta történik Erzsébetnek hagyom." Gechey Pál pedig a következőképpen intézkedett 1588-ban: „... egy arany gyürőm veres kövü pecsétes, ki énnékem régi gyüröm volt Kata asszon leányomnak hagyom."[35] A leány ági örökösök használták is az így birtokukba jutott gyűrűket, erről számos, az aláírótól nyilvánvalóan „idegen" pecsét tanúskodik az okleveleken. Gyakorta azonban a fiági utódokra szálltak a pecsétgyűrűk. Báthori István országbíró — vele halt ki a család ecsedi ága 1605-ben — a szintén az ecsedi ágból származó Báthori István vajda (+1493) pecsétgyűrűjét somlyai Báthori István fiára, Gáborra hagyta azzal, hogy ha Gábor fiági örökösei kihalnak, arra szálljon, aki méltó viselni.[36] További használatukra utal, hogy Kende András és bátyja, apjuk halála után gyűrűjével pecsételtek, és Kende Ádám is használta apjának „K M" monogramos pecsétjét, noha már sajátja is volt.[37] Így tehát az sem zárható ki, hogy a gyűrű Kende András halála után valamelyik fiának birtokába került.

Legidősebb fia, Márton — 1667-ben Fülpösön lakik feleségével —, az 1670-es években csatlakozott a Habsburg- ellenes mozgalomhoz.[38] 1673-ban Erdélyben bujdosott, megfordult a fejedelmi udvarban, és kapcsolatban volt a bujdosók ellen fellépő Bánffy Dénessel szembenálló erdélyi urakkal. 1674-ben „militum capitaneus"-

ként említik. 1676 tavaszán „több hadnagyokkal Károlt felvervén" nagy zsákmányra tett szert. 1677-ben szakított a rebellisekkel, visszapártolt, és ecsedi kapitánnyá nevezték ki. Császári tisztként vett részt öccsével, Jánossal együtt az 1683 augusztus 31-i debreceni bevonuláson. 1684-ben főispánként szerepel.[39] Fülpösön élt, fülpösiként említik a források. A 17. század végén itt írták össze két fűtött szobából, kamrából, átriumból és melléképületekből (sütőház, hat ló számára két istálló stb.) álló kúriáját. Az itteni templomnak 1696-ban harangot adományozott. Istvándi udvarháztelkét és jobbágyait felesége 1695-ben, temetése költségeire elzálogosította.[40]

András másik fia, János (+1707/10) — 1656-ban Istvándiban lakóként említik — szintén részt vett a Habsburg-ellenes mozgalomban, ezért neki is Erdélybe kellett bujdosnia. Birtokait, felesége javaival együtt lefoglalta a szepesi kamara. Miután kegyelmet kapott, 1679-ben azzal hálálta meg felesége — aki egyébként még ebben az évben meghalt — önzetlenségét, és kompenzálta nagy kiadásait, hogy 700 tallérban lekötötte neki és mindkét ági utódainak istvándi és kóródi birtokát.[41] A későbbiekben, akárcsak bátyja, Fülpösön lakott. 1707-ben az akkor már öreg és szegény Kende János megváltoztatta korábbi végzését, és öccse, Ferenc lányának: Erzsébetnek valamint rokonainak (a Túróczy és a Désán család) kötötte le a Kende háznak — amely ekkor már az említett rokonság kezén volt —, az apja halála után nyíl szerint neki jutott tartozékait.[42]

Az Istvándiban lévő atyai ház a Tripartitumban (I. 40. 2.) leírtaknak megfelelően a legfiatalabb testvérnek, Ferencnek jutott. Őt 1667-ben már Istvándiban lakóként említik, több ízben viselt alispáni tisztet (1679—80, 1684, 1686—87).[43] 1679-ben ő is kiállíttatott egy okiratot. Ebben, akárcsak János, azt állítja, hogy míg apja élt, nem élvezhette apja jószágainak jövedelmét, majd pedig feleségével együtt bujdosni kényszerült, birtokaikat pedig elkobozta a kamara. Felesége visszatértét követően 5 évvel ő is hazajött, majd istvándi udvarházát és kóródi porcióját rá hagyta. Ezen javakat azonban temetése költségeinek fedezésére, felesége elzálogosította. Mivel pedig Kende János, Ferenc lánya: Erzsébet (Túróczy Imre özvegye) és rokonai javára lemondott a kiváltás jogáról, az udvarház végül Désán Mihály és Túróczy Mária kezére jutott.[44] Mivel tehát Kende Ferenc, akárcsak apja, haláláig itt élt a faluban, nyilván őt is a helybéli templomban temették el.

Istvándi — mint egykori nemzetségi birtok — azután is, hogy a Kende kúria idegen kezekbe került, megőrizte korábbi, előkelő rangját. A későbbiek folyamán ugyanis Cseke mellett változatlanul Istvándi adott otthont a kölcsealjai nemesek, azaz a „királyi adományos" Kölcsey és Kende família, valamint a törzsbirtokot alkotó falvakban részbirtokot nyert compossessorok gyűléseinek. Ez a laza „érdekszövetség" mindvégig a Kölcsey és a Kende család priorátusa alatt állt.

A Kende család az általunk tárgyalt időszakban református volt, az istvándi református egyházra vonatkozó első biztos adatok 1595-ből ismertek.[45] Elmondandó azonban, hogy hiába tiltotta meg az egervölgyi hitvallás, illetve az 1567-es debreceni zsinat, hogy a templom és a temető földjét, „a Pápa varázslott földét" temetkezésre használják, Méliusz szavaival, hogy a „büvlött dögös földben" temetkezzenek, mivel „tiszta helynek, nem dögösnek kell lenni, ahol prédikálnak", és

írta elő az elkerített temetők használatát, hiszen „Krisztust is a városon kívül temették"[46], a középkori hagyomány töretlenül élt tovább, akárcsak a temetés más vonatkozásában. Túristvándiban a kegyúri sír a templom középtengelyében, a diadalívtől kissé keletre helyezkedett el, azon a helyen, amely a református időkben is megtartotta központi helyzetét. Nyilván itt temették el a család mindazon tagjait, akik erre jogot formálhattak, mindenekelőtt Kende Tamás (+1617/18) szatmári alispánt, feleségét Szakolyi Erzsébetet (+1624/26), Kende Andrást (+1669/77), feleségét, Sándor Erzsét (+1666 után) és fiukat, Ferencet (+1698/1701). Az egyik, ebben az időszakban történt temetkezés dokumentuma az a fémszálas csipkedísz-maradvány, melyet a „kegyúr" sírjának visszatöltésében találtunk. Az a tény, hogy a „kegyúri" sírt nem bolygatták meg, arra utal, hogy ez az egyik utolsó temetkezés lehet, illetve, hogy helye pontosan ismert volt, tudtak róla. A végrendelkezők többféle módon próbálták biztosítani sírhelyük védelmét. Kende Mihály erre vonatkozóan csak egyszerű utasítást adott, Komáromi Csipkés György református hittudós és bibliafordító azonban 1663-as végrendeletében kikötötte, hogy sírhelye fölé nevével megjelölt nagy követ hozzanak, „hogy az sok temetkezők és sírások miatt meg ne háborgattassék". A templomi temetkezések folyamatossága és az egyre inkább elterjedőben lévő beépített, rögzített padsorok miatt erre az időre annyira lecsökkent a temetkezésre használható terület, hogy könnyen előállhatott olyan eset, mint amilyen 1720-ban, Uray Éva temetésekor történt: harmadszorra tudták csak kiásni a sírgödröt, mert az első két alkalommal koporsóba ütköztek.[47] Az újkori kripták építésében ez a probléma döntő szerepet játszhatott. Sok esetben a régebbi sírokra nem is lehettek tekintettel, amint ezt a régészeti munka során a templom földjéből tömegével napvilágra kerülő „szórvány" csont bizonyítja.[48]

A nemesi temetkezések újkori gyakorlatáról a végrendeletek, temetési rendek és különféle beszámolók adnak képet. Ezek tanúsága szerint a temetések (katolikus és református), jellegüket tekintve, függetlenül a társadalmi rangállástól, a reprezentáció tekintetében két véglet körül csoportosultak. Az egyik véglet képviselői elsősorban a katolikusok, akiket esetenként a jezsuita aszkézis befolyásolhatott, elutasítottak minden pompát és hasztalan fényűzést,[49] pedig ez a magatartás — főurak esetében — úgy tűnik némiképp ütközött a társadalmi elvárással, amely teátrális demonstrációra, Apor Péter szerint például a test és a keservesek jó magas zsámolyon való bemutatására számított. A másik véglet ezzel szemben a temetés gazdagságának, pompájának fokozására, hangsúlyozására törekedett, sajátos ellentétben a földi hívságokat elítélő, az egyházi irodalom által sugalmazott elvekkel. A szemlélet jellemző példáját találjuk Allia Sámuel, Küküllő vármegye főispánja, Udvarhelyszék főkapitánya 1638-as végrendeletében: „... Annak felőlte tudjátok azt is jámbor szolgáim, hogy úri nemzet voltam, zászlós úr voltam, engemet becsületesen temessetek, az én koporsómra bársonyt vonassatok, aranyos zászlót csináltassatok, mellettem legyetek ... az enyimet ne kíméljétek én tőlem, az lelketekre kötöm".[50] A sokszor több napos temetési szertartások állandó elemei közé tartozott, hogy törekedtek arra: a társadalom minden rétege képviseltesse magát. Előírták az úri, a fő és a nemesi rend, a nemtelenek, a megyék és a városok — az erdélyi fejedelmek temetésén, például II. Rákóczi Györgyén,[51] külön a magyarországiak, kü-

lön az erdélyiek, valamint a székek — követeinek megjelenését. A temetések, temetési rendek bizonyos vonásainak toposz-jellegére utal, hogy — nyilván csak igényként — Fancsy Gáspár és György temetési rendje (1692) is előírta a városok és az urak követeinek, a főrendnek és az úri rendnek a részvételt. A temetési rendekben felsorolt címereknek, epitáfiumoknak, illetve ezekhez kapcsolódva a családkultuszt és a vérségi köteléket reprezentáló genealógiának, valamint a gyászbeszédekben a halott viselt dolgainak előszámlálása jelentőségére mi sem utal jobban, minthogy még a temetés reprezentációs hangsúlyát mereven elutasító Barkóczy Lászlónak (1658) is külön kikötése volt ezeket illetően.[52] A temetési menetek lényeges elemei voltak a fegyverderékban felvonuló lovasok és alteregók, az elhunytat megidéző személyek. Erdélyben az egyik a halott, a másik az élő aspektust képviselte. A kard vagy a szablya, a buzogány, valamint a sisak illetve a sarkantyú, amelyeket a királyi Magyarországon külön is meghordoztak, a hazát fegyverével védő, ezért kiváltságokat élvező nemes öntudatának szimbólumai voltak. Ennek sajátos kifejeződéseként egyes temetési rendekben, így például Thurzó György nádorében (+1616) vagy Bosnyák Tamás füleki főkapitányában (+1624) a végbeli katonaság követeinek jelenléte külön, kiemelve szerepel. A nemesség egy része ezt a középkorra visszanyúló attitűdöt érezte a maga vonatkozásában lényeges kvalitásnak, amelynek hangsúlyos eleme volt az eredet, a leszármazás, valamint a jó hír és név terjedése. Ez a képzetkör a síremlékszobrászatban is megtalálta kifejezését, vagy szövegszerűen (például Dobó Ferenc végrendelete és sárospataki síremlékének felirata), vagy a plasztika nyelvén.[54]

A túristvándi kegyúr temetése a sírban talált, kettétört szablya alapján minden valószínűség szerint a gyakorlat reprezentatív igényű válfajába tartozott, ha nem is volt olyan fényűző, mint a főuraké. Része lehetett ennek számos, a katolikus szokásrendtől öröklött (például a harangozás) és más, a református egyházi irányítástól elítélt sajátosság, mint például a ritmusos versekben (lásd Kende Ádám temetési panegyrusát[55]) vagy énekelve előadott búcsúztatók, továbbá a halott dícséretét, viselt dolgait, virtusát hirdető prédikációk, akárcsak a fegyverek, a címerek és az epitáfium felvonultatása. Ezek közül jelen esetben a kard vagy szablya, illetve ezek sírba helyezésének szokása érdemel különös figyelmet. A kard és a szablya nem tartozik a gyakori sírleletek közé. A gyulafehérvári székesegyházban feltárt újkori sírokból előkerültek ugyan ezek a fegyverek, de míg Túristvándiban a szablya a sírgödör fenekén feküdt, Gyulafehérváron a szablya illetve a kard a koporsó felett voltak, feltehetően a tropheumhoz tartoztak.[56] A Túristvándiban megfigyelt jelenséghez ezért jobb analógiával szolgál az 1684-ben, a szatmári csatában elesett katolikus Károlyi Mihály temetésének apja által írott rendje. Ebben a következő olvasható: „...az koporsón levő bársony szépen vetetődjék le és terittessék az kancellusra, úgy, hogy az keresztje meg látszjék, az midőn a testet, az lobogót és kardját el vonván, sirjába tegyék koporsója alá, s akkor kell az lövésnek is lenni".[57] A lényeges elemet, a fegyver összetörését itt ugyan nem találjuk meg, ismerjük azonban Rákóczi Pál országbíró temetésének (1636) leírásából: a halott főember lovasai lefelé tartották zászlós kopjáik hegyét, a templom előtt pedig összetörték azokat. Az országbíró halotti címerét a koporsó végső elhelyezésekor letépték

a falról, és beletörték sírjába.[58] Ennek a rituális cselekvésnek a múltba nyúló tradíciójára utal Bethlen Miklós, amikor álmáról beszámolva a következőket mondja: „... láték az árokparton két vagy három fekete köntösü, lobogós-kopiás lovassereget állani, mint azelőtt a fejedelmek temetésén szoktak volt, akik a sirbatételkor a kopiákat elrontották."[59] A szokás Erdélyben a 18. században is élt. Apor Péter Metamorphosis Transylvaniae című munkájában a következőket olvassuk: „Mikor osztán a sirba bétették, az páncélban levőtől elvették az fekete zászlót és a kardot, azokat esszerontották és aztán a sirban az koporsó mellé bévetették."[60] Középkori eredetére 15. századi források engednek következtetni. Bár Hans Seybold Dengelegi Pongrác János erdélyi vajda temetéséről (1476) beszámolva csak annyit említ, hogy a vajda címeres lobogóját megszaggatták, és koporsója elé vetették,[61] a szertartás, ha méreteit tekintve nem is, jellegében némiképp hasonló lehetett, mint Mátyás királyé. Mátyás temetéséről Bonfini tudósít, beszámolója azért értékes különösen, mert értelmezi is a cselekményt. A következőket írja: „A lovasok pedig, akik a király zászlait vitték, a főoltár előtt sóhajtozva a földre dobták az összes jelvényeket, mintha a király halálával minden győzelem és minden meghódított tartomány elveszett volna. Erre a látványra mindenki sírva fakadt..."[62] Ezt az értelmezést, a különbségeket szem előtt tartva, alapjában véve esetünkre is érvényesnek tarthatjuk: a halállal elvesztek azok a tulajdonságok, teljesítmények, amelyek az ősi vér által átörökített nemesség származékai, és amelyek elsősorban a fegyverviselő attitüdhöz kapcsolódtak. A fegyver mint szimbólum, másként is kifejezhette az értékek elvesztését. A fegyver összetörésének szinonímájaként értelmezhető, hogy János Zsigmond temetési menetében a felfordított pajzsot rozsdás fegyverzetű lovas hordozta.[63]

További vizsgálatok adhatnak majd választ a kérdésre: a fegyvertörés szokása Erdélyben alakult ki, csak Erdélyben és környékén élt, és mint ilyen, az országrészenként, tájanként eltérő temetkezési szokások bizonyítéka, vagy pedig olyan, Erdélyben az újkorban is megőrzött középkori szokás,[64] amelyet — bár a források hallgatnak róla — ismertek az ország más részein is. A túristvándi kegyúri temetkezésnek az ad kultúrtörténeti jelentőséget, hogy olyan gyakorlatra hívja fel a figyelmet, amely eddig jószerével csak irodalmi forrásokból ismert. Továbbá különleges leletegyüttese révén lehetőséget teremt egy személy, illetve szűkebb környezete és a nemesi mentalitás egy aspektusának konfrontálására.

JEGYZETEK

1. Stiláris és formai analógiaként Visky János pecsétje említhető egy 1965-ös okiraton: OL. Becsky lt. 2. cso. 27. tétel. A hímzés technikai és részben motivikus párhuzamként *V. Ember Mária:* Régi magyar textíliák. Budapest, 1980. 63. ábra: magyar munka a 17. század második feléből.
2. A cégényi monostorról CD VIII. I. 579. Az oklevél dátuma helyesen: 1345. Erről *Karácsonyi János:* A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. III. Budapest, 1900—1901. 70.; Peturmonostoráról *Borsa Iván:* A középkori oklevelek regesztázása. Levéltári közlemények, 24. (1946) 57.; *Györffy György:* Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Budapest, 1963. 700., 713. A cégényi monostor mint temetkezőhely a 15. században: Magyarország Műemléki Topográfiája X. Szerk.: *Dercsényi Dezső.* Szabolcs-Szatmár Megye Műemlékei. Szerk.: *Entz Géza.* Budapest, 1986. I. 175.
A nemzetségnek továbbá Mágócson (Baranya megye) bencés, Esztergom-Máriamezőn a 13. század legelejétől ciszterci monostora állt. Ezekről *Fügedi Erik:* Sepelierunt corpus eius in proprio monasterio.

A nemzetségi monostor. Századok, 126. (1992) 53., 61, továbbá *Györffy* i. m. 1987. 282.; a Sadan-i kegyuraságról — Zsigmondkori Oklevéltár II/1. Szerk.: *Mályusz Elemér*. Budapest, 1958. 594.

3. Az 1181-es említés: Az Árpádházi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. Szerk.: *Szentpétery Imre*. Budapest, 1923. I. 43.; az 1288 körüli említés: A Zichy és Vásonkeöi Gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. Szerk.: *Kammerer Ernő*. Budapest, 1871. I. 66.; az alapításról: *Maksay Ferenc:* A középkori Szatmár megye. Budapest, 1940. 56., 120.
4. *Maksay* i.m. 70.
5. *Karácsonyi* i.m. 70.
6. CD VIII.1.580.; A Magyarország Műemléki Topográfiája X. i.m. II. 308. Pesty helynévgyűjtésére hivatkozva említ a faluban egy Szent Egyed- kápolnát A „Tapolnak ... déli partján volt a borsó mezőn Szent Egidnek szentelt kápolna 1-sö Károly idejében, ahol a mándi határ jelöltetik ki az osztálylevélben."
7. A Hystvand-i nemesekről *Fekete Nagy Antal:* A Petróczy levéltár középkori oklevelei. Levéltári Közlemények, 9. (1931) 76.; Nicolaus filius Dionysii de Estephandról A Nagykállói Kállay-család levéltára. Budapest, 1943. II. 1251.
8. A sárvári monostor kegyuraságáról *Karácsony* i.m. II. 23.; A Várdai sírkőről *Engel Pál — Lővei Pál — Varga Lívia:* Zsigmond-kori bárói síremlékeinkről. Ars Hungarica 11. (1983) 24.
Talán a temetkezési jog érvényesítésének igénye is közrejátszhatott abban, hogy az Apor nembéli Pál — a nemzetség monostora Vajta mellett, Pálfa határában volt — a 14. század elején megtiltotta a kosdi nemeseknek, hogy az apari egyházba járjanak, és — ahogy Tolna megye tisztikarának engedélyéből kitűnik —, hogy itt temetkezzenek. *Karácsonyi* i. m. I. 129—130.
9. Dl 69 917.
10. *Kölcsey Dezső:* A Kölcsey máskép Szente-Mágócs nemzetség. Budapest, 1930. 33.
11. OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók.
12. A falu nevesebb, fontosabb birtokosai a 16—17. században: Báthori András 1516-ban iktatták be a magvaszakadt Kölcsei Mikó László birtokaiba, 1520-ban Cégényi Kende Pétertől szerezte meg a Kölcsey Jakab és a Bornemiszák után bírt részeit. Ugyanekkor iktatták be Báthorit, Guthi Országh Ferenc honti főispánt és Imrét a néhai Kölcsey Márk és más Kölcseyek birtokába: *Károlyi* i.m. 113. Továbbá Kölcsey Ferenc (+1554/55), Dobó Ferenc (+1602) 1582—88 körül, valamint Perényi Zsófia (+1607) férjeként Kevendi Székely György, Gimesi Forgách János és Kollonich Siegfrid: OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók
13. Dl 84 566. és OL. A leleszi konvent extractusai. Famaliaria, Kölcsey család. 1511.
14. A hetyéni templomról *Lehoczky Tivadar:* Bereg vármegye monographiája. III. Budapest, 1881. 291.; a beregdaróciról: A Zichy és Vásonkeöi Gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára i. m. VIII. Budapest, 1895. 110.
15. A Perényiek reformációt pártoló szerepéről *Zoványi Jenő:* A reformáczió Magyarországon 1565-ig. Budapest, 1921. 121—122.
16. A katolikus Esterházy Miklós nádor például szabad vallásgyakorlatot engedélyezett nem katolikus alattvalóinak. Erről *Kovács József László:* Esterházy Miklós udvara és a nyugat-magyarországi reneszánsz. In: Magyar reneszánsz udvari kultúra. Szerk.: *R. Várkonyi Ágnes*. Budapest, 1987. 185.
17. Az 1488-as adásvétel: Dl 84 566., a továbbiakra: OL. Károlyi lt. 157. fiók (Kölcse): OL. Kende lt. 1. cso. 1548; OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók.; OL. Kende lt. 14 cso. 1724. Az 1816-os forrás: OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók.; az összeírások az 1540-es évekből: OL. Kende lt. 1. cso.; Werbőczy István királyi személyes 1518-as cseréje: *Szirmay Antal:* Szatmár vármegye fekvése, története és polgári esmérete. Buda, 1809—1810. II. 214.; a Kölcseyekről *Németh Péter:* Az 1514. évi parasztháború szabolcs-szatmári krónikája. Szabolcs-Szatmári Szemle, VII. (1972) 24.; a jobbágyok összeírása: OL Kende lt. 1. cso. 1551.; az istvándi malomra: u. o. 2. cso.; a kúria elzálogosítása: OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel
18. OL Lónyai lt. Fasc. 8. No. 3—13.
19. OL Kende lt. 3. cso. 1618., 1619, továbbá u. o. 5. cso. 1646, valamint OL Perényi lt. 3. cso. 41. tétel 1677.
20. OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel 1708., OL. Károlyi lt. 75. fiók 89. lad. 1835.
21. OL. A leleszi konvent extractusai. Familiaria, Kölcsey család. 1486., OL. Bírósági levéltárak elenchusai. A leleszi prépostság levéltárának mutatói. Elenchus az 1—45. protocollumokhoz.
22. OL. Kende lt. 1. cso. 1548., 1568., u.o. 2. cso. 1582.
23. OL. Kende lt. 1. cso. 1546., 1548., u.o. 2. cso. 1582.
24. 1607-ben, 1608-ban, 1610-ben, 1614-ben és 1615-ben Kassán megyei követ, 1608-ban pozsonyi országgyűlési követ, 1611-ben az erdélyi országgyűlésen követ, 1612-ben a megye fegyveres népeinek kapitánya és a szebeni országgyűlésen követ, 1616-ban Radul fejedelemnél követ. Hivatalairól: *Balogh István:* Regeszták Szatmár vármegye jegyzőkönyvéből. 1593. május 1. — 1616. augusztus 6. Nyíregyháza, 1896.
25. OL. Kende lt. 4. cso. 1627., OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel, 1658.

26. Emeletes fa udvarházak: *H. Takács Marianna:* Magyarországi udvarházak és kastélyok. Budapest, 1970. 166., 170., 177., 186., 192., 199., 207., 217. és 288.
27. A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának Forráskiadványai. VI. Urbaria et conscriptiones. 3. füzet. Szerk.: *Henszlmann Lilla.* Budapest, 1970. 130.
28. Megjegyzendő azonban, hogy ezen pusztítás és egy 1816-os forrásban (OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók) említett, a falu egyik részének lakosságát kipusztító pestis ellenére nyomon követhető egyes családok (Duszka, Karmacsy, Nyiri) kontinuitása a 16. század közepétől a 19., sőt a 20. századig.
29. Miután Esterházy Miklós nádor 1644. április 9-én Galgócnál megverte Rákóczi György hadait, és az erdélyi csapatok visszavonultak, a barsi hidat — itt kellett volna meggátolni a császáriak átkelését a Garamon — Ferenczi István és Kende András védte 1000 lovassal. Erről: Kemény János és Bornemisza Pál levelezése. Történelmi Tár, 1880. 29.
A Rákócziakkal kapcsolatos iratok: OL. Kende lt. 5. cso. 1644., u. o. 9. cso.
30. Hivatalára: OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel 1658., OL. Kende lt. 6. cso. 1659., 1660., 1661; *Szirmay:* i. m. I. 129.: 1658., 1660., 1661., 1662., 1663.; OL. Perényi lt. 3. cso. 41. 1664. Ha van valóságalapja a *Borovszkynál* (Magyarország vármegyéi és városai XIX. Szatmár vármegye. Budapest, é. n. 523.) szereplő, 1670—71-es alispánságára vonatkozó adatnak, halálának időpontja: 1671/77.
31. Fényképe: Magyarország Műemléki Topográfiája X. i. m. II. 311. Felesége származása: OL. Kende lt. 12. cso., OL. Ormos lt. 23. cso., OL. Sipos lt. 97. cso.
32. Kende Tamás özvegye és fiai 1618-ban gemmával pecsételtek le egy okiratot, amely Perényi Ferenccel kötött egyezségüket rögzíti: OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel. 1626-ban a két testvér egy nyugtán és egy zálogbavételi ügyiraton apjuk pecsétjét használták: OL. Kende lt. 4. cso. A testvérek 1627-es birtokosztályukat gemmával pecsételték meg: OL. Kende lt. 4. cso. Kende András saját, feliratos pecsétje: u. o. 1639. 1640-ben Kende Mihály is ezt használta: u. o. 1648-ban Kende András a Gulácsyaknak adott zálogoslevélen idegen pecsétet használt: OL. Mándy lt. 1. cso. 1. tétel. Az 1669-es oklevél: OL. Kende lt. 7. cso.
33. OL. Kende lt. 1. cso. 1563.
34. Közülük Kende András unokaöccsének, a többször alispáni tisztet viselt (1663—64., 1674—77., 1679—83.) Kende Ádámnak említik ugyan itteni jobbágyait (1667) és 1677-ben kúriáját, ő maga azonban Csekén lakott, és 1690. április 18-ra dátumozott halotti „panegyrus"-ának (későbbi) felirata alapján Csekén lehetett a temetése. Az általa használt pecsét képe más, mint a sírból előkerült gyűrűn levő. Róla: OL. Kende lt. 7. és 8. cso., valamint OL Perényi lt. 3. cso. 41. tétel 1677., 48. tétel 1662.
A család szempontunkból megvizsgálandó tagjai a Kendék másik, a 16. század első felében elágazott cégényi lineájához tartoztak. Az ifjabbik Kende András (+1661) Cégényben lakott, istvándi birtokairól nem tudunk. Pecsétjét 1658-ból ismerjük. Róla: OL. Kende lt. 7. cso., OL. Sipos lt. 97. cso. Fia Sándor (+1690 előtt) Cégényben lakott, istvándi birtoklásáról nem tudunk. Pecsétjét 1686-ból és 1688-ból ismerjük. Róla: OL. Kende lt. 8. cso., OL. Kölcsey lt. 2. cso. Egyik fia, Sándor (+1731/37), unokabátyja, Zsigmond utódaival kötött egyezség során jutott 1713-ban istvándi birtokokhoz. A régebbi irodalom említ a templomnak juttatott adományok között olyat, amelyik Kende Sándortól származik: *Hegymegi Kiss Kálmán:* A szatmári református egyházmegye története. Kecskemét, 1878. 531. Ez valószínűleg vele hozható összefüggésbe. A források szerint azonban Cégényben lakott, és nincs arra vonatkozó adat, hogy Istvándiban tartózkodott volna, sőt 1721-ben el is adta itteni birtokait. Pecsétjének lenyomata más, mint a keresett. Róla: OL. Kende lt. 12. cso. 1713.; OL.Toldy lt. 2. cso. 10. tétel 1721., OL. Tarpay lt. 15. tétel. Unokája, aki szintén a Sándor (+1784/86) nevet viselte, még kevésbé jöhet szóba. Cégényben rezideált (1779), özvegye is itt lakott 1786-ban. Istvándi birtokairól részletes kimutatás készült 1791-ben. Stílusában is más pecsétjét 1779-ből ismerjük. Róla: OL. Toldy lt. 2. cso. 10. tétel; OL. Kölcsey lt. 4. cso.
35. Kende Mihály végrendelete: OL. Kende lt. 1. cso. 1563.; Gechey végrendelete: *Csoma József:* Gechey Pál testamentoma 1588. Történelmi Tár, Új folyam I. (1900) 315.
36. *Komáromy András:* Báthory István országbíró végrendelete. Századok, XXIV. (1890) 129.
37. A két testvér pecséthasználata: OL. Kende lt. 4. cso. 1626. Kende Ádám apja pecsétjével hitelesít: OL. Kende lt. 8. cso. 1682.
38. Amikor Károlyi László 1671-ben megküldte a proskribált szatmári nemesek névjegyzékét, csak Kende Gábor szerepelt az összeírásban: OL: Mándy lt. 1. cso. 1. tétel.
39. Kende Mártonról: OL. Kende lt. 7. cso. 1673., 1674.; bujdosásáról *Cserei Mihály:* Erdély históriája. Sajtó alá rendezte *Bánkúti Imre,* Budapest, 1983. 92.; kapcsolatairól *Torma Károly:* Bánfy Dénes tragoediája történetéhez. Történelmi Tár, 1881. 728.; tisztségeiről *Nagy László:* „Kuruc életünket megállván csináljuk". Budapest, 1983. 64., 152.; *Csürös Ferenc:* A debreceni diárium. Történelmi Tár, Új folyam XII. (1911) 51. Főispánként: OL. Kende lt. 8. cso.
40. Fülpösön: OL. Becsky lt. 1. cso. 17. tétel 1710.; a fülpösi kúriáról: lásd a 27. jegyzetet, 94.; a fülpösi harangról: *Hegymegi Kiss* i. m. 488.; a zálogosítás: OL. Kende lt. 10. cso. 1695.
41. Istvándiban: OL. Perényi lt. 3. cso. 41. tétel, 1656.; a birtok lekötése: OL Kölcsey lt. 2. cso. 1697.;
42. OL. Kende lt. 12. cso. 1707.

43. Istvándiban lakik: OL. Kende lt. 7. cso. 1667.
44. OL. Kende lt. 12. cso. 1707.
45. *Barcsa János:* A tiszántúli ev. ref. egyházkerület történelme I. Debrecen 1906. 171.
46. *Benedek Sándor:* A magyarországi református egyház istentiszteletének múltja. Őrsziget 1971. 279—280.
47. Komáromi Csipkés György végrendelete 1663-ból. Közli *ifj Bölöni Sándor.* Századok, IX. (1875) 280.; OL. Uray lt. 1. cso. 1720.
48. A templom földjében lévő csontok mennyisége attól is függ, hogy használt-e az adott egyház ossariumot. Az a tény, hogy például a beregdaróci templom talajában a túristvándiéhoz képest elenyésző mennyiségű a „szórvány" csont, összefüggésben lehet azzal, hogy míg az előbbi helyen használtak ossariumot, az utóbbin nem.
49. A főúri temetések látványában megfogalmazódó üzenet kérdéseiről *Szabó Péter:* A végtisztesség. Budapest, 1989.
50. Közli - *r* : Történelmi Tár, 1884. 564.
51. Közli *Sváby Frigyes:* Történelmi Tár, 1880. 583.
52. Fancsy Gáspár és György temetési rendjét közli *A—a:* Történelmi Tár, 1894. 742.; Barkóczi László végrendeletét közli *K. A.:* Történelmi Tár, Új folyam II. (1901) 156.
53. Thurzó György temetési rendjét közli *Szerémi:* Századok, IX. (1875) 425. Bosnyák Tamás gyászmenetét közli *A—a:* Történelmi Tár, 1894. 739.
54. *Gervers-Molnár* i. m. 39.; továbbá *Galavics Géza:* Kössünk kardot a pogány ellen. Budapest, 1986. 53—61.
55. OL. Kende lt. 9. cso. 1690.
56. *Szabó Péter:* A fegyverzet szerepe a főúri gyászszertartásokon. Ars Hungarica 14. (1986) 1. 117.
57. A Nagy-Károlyi Gróf Károlyi család oklevéltára. Szerk.: *Géresi Kálmán* IV. Budapest, 1887. 550.
58. *Zolnay László:* Az elátkozott Buda — Buda aranykora. Budapest, 1982. 117.
59. *Bethlen Miklós:* Élete leírása magától. In: Magyar remekírók. Budapest, 1980. 807.
60. *Apor Péter:* Metamorphosis Transylvaniae. Bukarest, 1978. 134. A szövegrészt *Gervers-Molnár Vera* i. m. 61. a sárospataki templom egyik kriptájában talált zászlórúd töredékeivel kapcsolatban említi. Nem világos azonban, hogy a rúd fizikai erőhatás következtében, vagy az eltelt idő és a kripták sajátos adottságai miatt került ilyen állapotba.
61. *Zolnay* i. m. 116.
62. *Zolnay* i. m. 117.
63. Erdélyi országgyűlési emlékek. Szerk.: *Szilágyi Sándor.* Budapest, 1877. II. 396.; *Szabó Péter:* Uralkodói temetéseink kérdéséhez. In: Magyar reneszánsz udvari kultúra i. m. 330.
64. Kérdéses továbbá, hogy volt-e ennek a középkori szokásnak valami köze ahhoz, az antikvitásból ismert ceremóniához, melynek során a halott hadvezér temetésénél a katonák összeütötték fegyvereiket, és lefelé fordították zászlóikat.

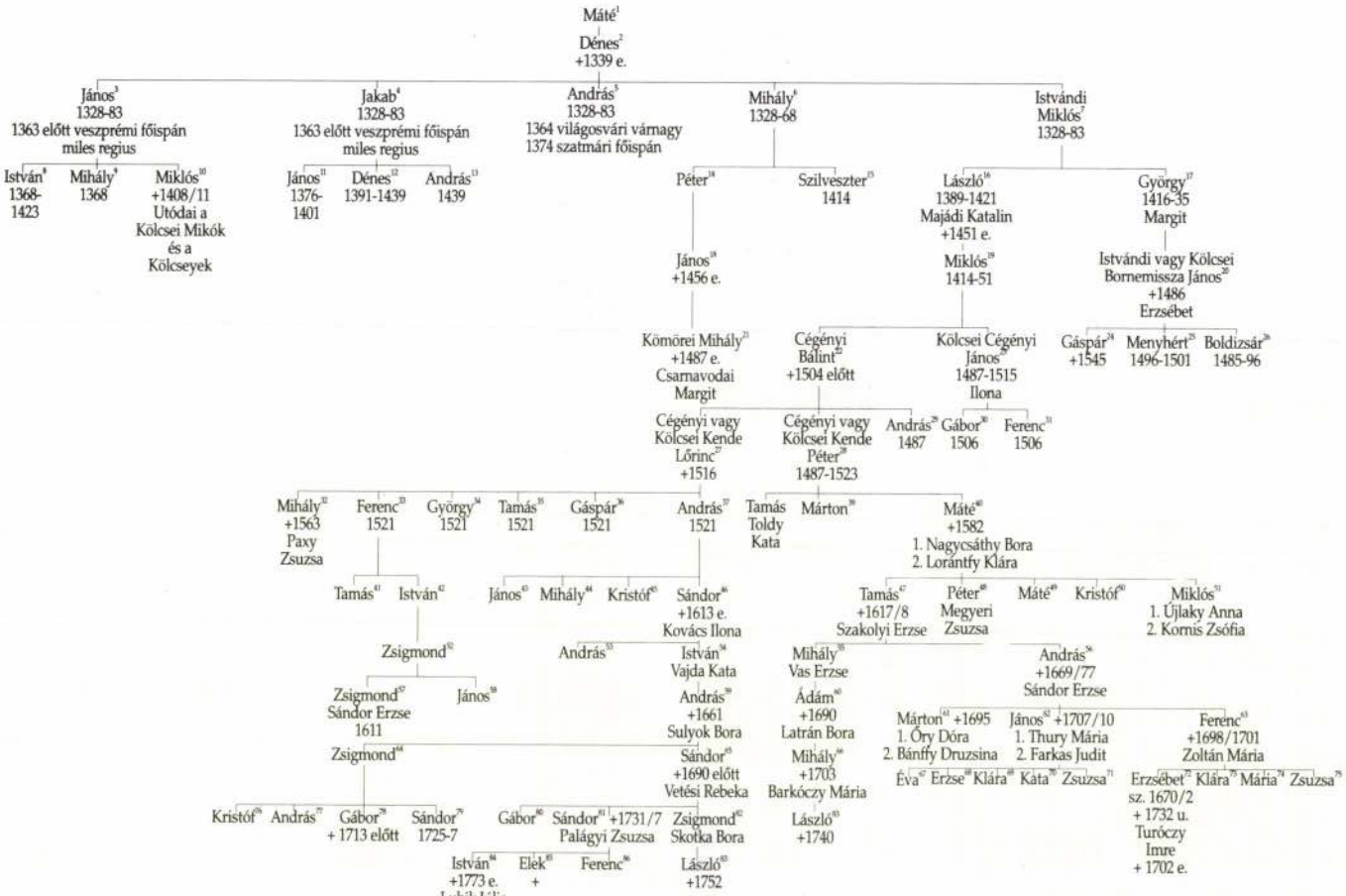

A Kende család leszármazási táblázata

JEGYZETEK A LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁZATHOZ

1. Dl 95 914.
2. *Karácsonyi János:* A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. III. Budapest, 1900—1901. 70., *Borsa Iván:* A középkori oklevelek regesztázása. Levéltári Közlemények, 24. (1946) 57.
3. *Borsa* i. m. 57., 61.; OL. A leleszi konvent extractusai. Familiaria (a továbbiakban: Lelesz, extractusok) Kölcsey cs. 1383.
4. Lásd a 3. jegyzetet
5. Lásd a 3. jegyzetet
6. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1368.
7. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1383.
8. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1368., 1423.
9. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1368.
10. Dl 69 750.
11. OL Bírósági levéltárak. A hiteleshelyi levéltárak elenchusai. A leleszi prépostság levéltárának mutatói (a továbbiakban: Lelesz, elenchusok), 131—134. cím, 1376.; *Vargha Zoltán*: A Márton-család (Zsarolyáni és Mándi illetve Zsarolyáni). Turul XXXIV. (1916) 51.
12. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1391., 1439.
13. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1439.
14. OL. Károlyi lt. 162. fiók (Nagyszekeres). 1430.
15. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1414.
16. Dl 69 730. 69 827.
17. Dl 65 041.
18. OL. Károlyi lt. 85. fiók, 99. lad.
19. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1414.; Dl 69 827.
20. Lelesz, elenchusok prothocollumok, 1—45. 1486.; Dl 38 629.; Dl 69 886.
21. Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1487.; OL. Károlyi lt. (Kölcse). 1489.
22. Dl 69 869.; Dl 69 888.
23. *Borsa* i. m. 66.; Dl 82 441.; Dl 69 893.
24. Dl 69 876.; OL. Kende lt. 1. cso. 1545.
25. Dl 69 876.; Lelesz, extractusok, Kölcsey cs. 1501.
26. Dl 69 876.; Lelesz, elenchusok, prothocollumok, 1—45. 1486.
27. Dl 69 905.
28. *Borsa* i. m. 67.; Dl 69 913.
29. *Borsa* i. m. 67.
30. Dl 69 893.
31. Lásd a 30. jegyzetet
32. OL. Kende lt. 1. cso. 1563.; OL. Bírósági levéltárak, Hiteleshelyi levéltárak. A leleszi konvent introductoriái és statutoriái. B 324. 1521.
33. Lásd a 32. jegyzetet
34. Lásd a 32. jegyzetet
35. Lásd a 32. jegyzetet
36. Lásd a 32. jegyzetet
37. Lásd a 32. jegyzetet
38. OL. Kende lt. 2. cso. 1598.; *Nagy Iván*: Magyarország nemes családai. XIII. Pest, 1868. 306.
39. *Nagy* i. m. 306.
40. OL. Kende lt. 2. cso. 1582.
41. *Nagy* i. m. 306.
42. Lásd a 41. jegyzetet
43. Lásd a 41. jegyzetet
44. Lásd a 41. jegyzetet
45. Lásd a 41. jegyzetet
46. OL. Kende lt. 3. cso. 1613.
47. OL. Kende lt. 14. cso.; u. o. Genealógiák.
48. OL. Kende lt. 3. cso. 1617., 1618.
49. OL. Kende lt. 2. cso. 1582.
50. Lásd a 49. jegyzetet
51. Lásd a 49. jegyzetet
52. *Nagy* i. m. 306.
53. OL. Kende lt. 3. cso. 1613.
54. OL. Kende lt. 11. cso. é. n.; OL. Kölcsey cs. 2. cso.

55. OL. Kende lt. 3. cso.
56. OL. Kende lt. 7. cso. 1669.; OL. Perényi lt. 41. tétel 3. cso.
57. OL. Kende lt. 11. cso.
58. *Nagy* i. m. 306.
59. OL. Kende lt. 10. cso. 1696. ; OL. Sipos lt. 97. cso.
60. OL. Kende lt. 7. cso. 1656.
61. OL. Kende lt. 10. cso. 1695.
62. OL. Kende lt. 12. cso. 1707.; 1710.
63. OL. Kende lt. 10. cso. 1698.; 7. cso. 1701.
64. U. o. 8. cso. 1683.; 10. cso. 1696.
65. U. o. 9. cso. 1690.
66. OL. Ormos lt. 23. cso. 1717.
67. OL. Kende lt. 8. cso. 1679.
68. OL. Kende lt. Genealógiák.
69. Lásd a 68. jegyzetet
70. Lásd a 68. jegyzetet
71. Lásd a 68. jegyzetet
72. OL. Károlyi lt. Missilies, 1732.; OL. Károlyi lt. 115. lad. 154. fiók.; OL. Kende lt. 14. cso. 1724., 1726.
73. Lásd a 68. jegyzetet
74. Lásd a 68. jegyzetet
75. Lásd a 68. jegyzetet
76. OL. Kende lt. 8. cso. 1683., 1687.; OL: Mándy lt. 1686.
77. *Nagy* i. m.
78. OL. Kende lt. 8. cso. 1683.
79. OL. Kende lt. 11. cso.
80. OL. Kende lt. 8. cso. 1690.; 11. cso. 1711.
81. OL. Tarpay lt. 15. tétel, 1731., 1737.
82. OL. Kende lt. 12. cso. 1713.
83. OL. Kende lt. 16. cso. 1740.
84. OL. Kende lt. 11. cso.; OL. Toldy lt. 1. cso. 1. tétel, 1773.
85. *Nagy* i. m. 306.
86. OL. Kende lt. 11. cso.
87. OL. Kende lt. 17. cso. 1752.
88. OL. Toldy lt. 2. cso. 10. tétel, 1791.

Tamás BALÁZSIK

DIE BESTATTUNG EINES PATRONATSHERRN IN TÚRISTVÁNDI

In Túristvándi (Komitat Szabolcs-Szatmár-Bereg) haben wir im Laufe einer Kontrollforschung in der reformierten Kirche mittelalterlichen Ursprungs, vor dem Triumphbogen, in der Mittelachse des Gebäudes das Grab eines prunkvoll gekleideten Toten freigelegt. Unter seinem Sarg, im Halsbereich lagen die Überreste eines entzweigebrochenen Säbels. An der rechten Hand des Toten war ein goldener Siegelring aus dem 17. Jahrhundert mit dem Wappen des Geschlechts Szente-Mágócs und mit den Lettern A K, D K. Nach den besitzgeschichtlichen Angaben gehörte der Ring einem Mitglied der Familie Kölcsei Kende aus dem Geschlecht Szente-Mágócs.

Das Geschlecht Szente-Mágócs besaß Besitztümer an mehreren Orten in Ungarn, und mehrere Kirchen standen unter seinem Patronat: in Mágócs (Komitat Baranya)